



การจัดการโลจิสติกส์ สินค้าเกษตรอินทรีย์

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรที่ 1-12
สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
เอกสารงานวิจัยเศรษฐกิจการเกษตรเลขที่ 108
เมษายน 2563

Regional Office Of Agricultural Economics 1-12
Office Of Agricultural Economics
Ministry Of Agriculture And Cooperatives
Agricultural Economics Research No.108
April 2020

การจัดการโลจิสติกส์
สินค้าเกษตรอินทรีย์

โดย

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรที่ 1-12
สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

บทคัดย่อ

งานวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาโลจิสติกส์และแนวทางการพัฒนาโลจิสติกส์สินค้าเกษตรอินทรีย์ของไทย โดยรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ตัวอย่างเกษตรกร สถาบันเกษตรกร ผู้ส่งออกสินค้าอินทรีย์ ในสินค้าเกษตรอินทรีย์ ได้แก่ ผลไม้ (มังคุด ทุเรียน เงาะ ลองกอง) มะพร้าว กาแฟ ผัก และข้าว ในปีการผลิต 2560/61 และการจัดประชุมสนทนากลุ่มเพื่อระดมความเห็นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและมีส่วนได้ส่วนเสียในการผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์

ผลการศึกษาโลจิสติกส์สินค้าเกษตรอินทรีย์ของไทย พบว่า ทุเรียนมีค่าใช้จ่ายโลจิสติกส์สูงสุดคือ 17.06 บาท/กก./ปี รองลงมาได้แก่ มังคุด ลองกอง เงาะ และข้าว ซึ่งมีค่าใช้จ่ายโลจิสติกส์ 13.98 13.67 12.61 และ 4.21 บาท/กก./ปี ตามลำดับ โดยค่าจ้างแรงงานในการเก็บเกี่ยวผลผลิตของสินค้าดังกล่าว มีสัดส่วนสูงสุด ส่วนผักและมะพร้าว พบว่า มีค่าใช้จ่ายโลจิสติกส์ 14.54 บาท/กก./ปี และ 6.05 บาท/ลูก/ปี ตามลำดับ โดยค่าความสูญเสียของผลผลิตสินค้าทั้งสองมีสัดส่วนสูงสุด และในส่วนของกาแฟ พบว่า มีค่าใช้จ่ายโลจิสติกส์ 21.29 บาท/กก./ปี โดยค่าเก็บเกี่ยวผลผลิตของแรงงานในครัวเรือนมีสัดส่วนสูงสุด

ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาโลจิสติกส์สินค้าเกษตรอินทรีย์ของไทย พบว่า แนวทางดำเนินงานประกอบด้วย 1) ด้านการผลิต โดยปรับระยะเวลาในการปรับเปลี่ยนให้สั้นลงตามสภาพพื้นที่และชนิดพืช เพื่อจูงใจให้เกษตรกรหันมาผลิตเป็นแบบอินทรีย์ ส่งเสริมระบบเตือนภัยล่วงหน้าในด้านสภาพอากาศ เพื่อการวางแผนและการควบคุมคุณภาพการผลิต ให้ความรู้อย่างจริงจังแก่เกษตรกรในเรื่องการทำเกษตรอินทรีย์ และส่งเสริมการรวมกลุ่มการผลิตและกลุ่มการแปรรูปเพื่อธุรกิจครบวงจร 2) ด้านการตลาด โดยส่งเสริมการแปรรูปในพื้นที่และการวางแผนลูกค้าให้ชัดเจน ยกย่องคุณภาพสินค้าเกษตรอินทรีย์ให้มีความแตกต่างจากสินค้าเกษตรทั่วไป สร้างตลาดออนไลน์และเครือข่าย ส่งเสริมการตลาดอย่างต่อเนื่อง ทั้งในพื้นที่และต่างจังหวัด สนับสนุนหน่วยงานทุกภาคส่วนร่วมกันขับเคลื่อนอย่างจริงจังและจริงใจในการสร้างองค์ความรู้เรื่องการแปรรูปสินค้าอินทรีย์ สร้างตัวตนและอัตลักษณ์ของคนอินทรีย์ในระดับพรีเมียม พัฒนาระบบฐานข้อมูลให้อยู่ในเทรนด์กระแสเพื่อสุขภาพ ส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนให้มีการสนับสนุนสินค้าในท้องถิ่น สร้างแบรนด์เพื่อเป็นการรับรองคุณภาพสินค้า ส่งเสริมการให้ความรู้ในการขอใบรับรองมาตรฐานสินค้าแต่ละชนิด ส่งเสริมการรวมกลุ่มเกษตรกรเพื่อพัฒนาสินค้าอินทรีย์และสร้างอำนาจการต่อรองราคาสินค้า และ 3) ด้านคลังสินค้า โดยส่งเสริมการขึ้นทะเบียนเกษตรกรและผู้ประกอบการที่ดำเนินการเกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ ให้มีสิทธิพิเศษที่แตกต่างกว่าการทำเกษตรทั่วไป สร้างองค์ความรู้ด้านการพัฒนาต่อยอดและสร้างนวัตกรรมโดยใช้องค์ความรู้ของงานวิจัยต่าง ๆ เพื่อแปรรูป เพิ่มมูลค่าสินค้าและลดการสูญเสียสินค้าเกษตรอินทรีย์ ให้ความรู้เรื่องการบริหารเงินทุนหมุนเวียนและช่วยให้เกษตรกรผู้ผลิตสินค้าอินทรีย์สามารถเข้าถึงแหล่งทุนได้ เช่น จัดตั้งกองทุนอินทรีย์ และส่งเสริมเงินทุนผู้ผลิตสินค้าอินทรีย์ดอกเบี้ยต่ำ เป็นต้น

ข้อเสนอแนะจากผลการศึกษาได้แก่ 1) ผลไม้ ควรมีการศึกษาวิจัยและสร้างนวัตกรรมเพื่อหาเครื่องมือมาใช้ในการเก็บเกี่ยวในการลดต้นทุนการผลิต ลดการสูญเสียและเพิ่มมูลค่าของไม้ผลอินทรีย์ โดยศึกษาวิจัยตั้งแต่กระบวนการเคลื่อนย้ายในฟาร์ม นอกฟาร์ม รวมถึงกระบวนการจัดการ การคัดเกรด ผลผลิต พร้อมทั้งสร้างองค์ความรู้ พัฒนาต่อยอด และสร้างนวัตกรรม เพื่อแปรรูปไม้ผลอินทรีย์ เพิ่มช่องทางการกระจายไม้ผลอินทรีย์ และสร้างการรับรู้ของผู้บริโภคให้เห็นถึงความแตกต่างของไม้ผลอินทรีย์ และไม้ผลทั่วไป

2) มะพร้าว ควรมีการส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการคลังสินค้า หรือโรงเก็บมะพร้าวผล เพื่อลดการสูญเสีย โดยเฉพาะในช่วงฤดูฝนที่มีอัตราการเสียหายและการงอกของมะพร้าวสูง อีกทั้งควรมีการเพิ่มช่องทางการกระจายมะพร้าวอินทรีย์ และการแปรรูป รวมทั้งการสนับสนุนการบริโภคในพื้นที่ รวมทั้งสร้างการรับรู้ของผู้บริโภคให้เห็นถึงความแตกต่างของมะพร้าวอินทรีย์ และมะพร้าวทั่วไป 3) กาแฟ ควรจัดสร้างที่ตากผลผลิตกาแฟให้มีความสูงเพื่อรับแสงแดดได้มากขึ้น ให้ผลผลิตแห้งเร็ว และลดการเน่าเสีย พร้อมทั้งหน่วยงานภาครัฐควรส่งเสริมให้ความรู้กับเกษตรกร ด้านสายพันธุ์ที่ตลาดต้องการ การดูแลรักษาต้นกาแฟ การกำจัดศัตรูพืช เช่น มอด การจัดการต้นกาแฟหลังการเก็บเกี่ยวผลผลิต รวมทั้งวิธีการเคลื่อนย้ายผลผลิตที่เหมาะสม เพื่อลดการสูญเสีย รวมไปถึงส่งเสริมการแปรรูปผลผลิตให้มีความหลากหลาย เช่น กาแฟสาร กาแฟฮันนี่ เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรสนับสนุนเครื่องสีกาแฟที่มีประสิทธิภาพเพื่อให้ได้ผลผลิตกาแฟกะลาที่มีคุณภาพ 4) ผัก ควรพัฒนายานยนต์ หรืออุปกรณ์ที่ใช้ขนส่งผลผลิตผักอินทรีย์ เช่น รถห้องเย็นในรูปแบบของกลุ่มเพื่อลดปริมาณความเสียหายของผลผลิต หรือการเสื่อมคุณภาพจากการขนส่ง รวมทั้งควรพัฒนาระบบจัดเก็บคลังสินค้าในรูปแบบของกลุ่มเพื่อใช้เก็บรักษาคุณภาพผลผลิตสินค้าผักอินทรีย์ก่อนส่งมอบ และ 5) ข้าว ควรจัดหาปัจจัยการผลิตเพื่อลดต้นทุนและสนับสนุนอุปกรณ์ในการผลิตข้าวอินทรีย์ที่เหมาะสมและตรงกับความต้องการให้กลุ่มเกษตรกรผู้ผลิตข้าวอินทรีย์ เพื่อให้นำไปใช้ประโยชน์ร่วมกัน เช่น รถเกี่ยวที่ใช้เฉพาะกลุ่มผู้ผลิตข้าวอินทรีย์

คำสำคัญ: โลจิสติกส์, สินค้าเกษตรอินทรีย์, แนวทางพัฒนา

Abstract

The objectives of this research were to study logistics and guidelines for logistics development of organic agricultural products of Thailand. A sample was selected from farmers, farmer's institutes, and exporters of organic products such as fruits (mangosteen, durian, rambutan and longkong), coconut, coffee, rice, and vegetables in the Production Year 2017/18. A focus group interview of relevant persons and key stakeholders and brainstorming sessions were also conducted.

Regarding logistics of organic agricultural products of Thailand, the findings revealed that durian had highest logistics expenses, estimated at 17.06 baht/kg./year. Followed by mangosteen, longkong, rambutan, and rice, which were 13.98, 13.67, 12.61, and 4.21 baht/kg./year, respectively. Harvest wages of such commodities had a highest share of the logistic expenses. In case of vegetables and coconut, their logistics expenses were 14.54 baht/kg./year and 6.05 baht/piece/year, respectively. Losses of products had a highest share of the logistics expenses. For coffee, its logistics expenses was 21.29 baht.kg./year and harvest wage of household labor contributed a highest share.

The study results of guidelines for logistics development of organic products of Thailand showed that following operational guidelines were addressed. 1) Production, 1.1) shortening adjustment periods by areas and crops to motivate farmers to engage in organic farming; 1.2) promoting weather early warning systems for production planning and quality control; 1.3) seriously educating farmers on organic farming; 1.4) encouraging production and process groups for entire businesses, 2) Marketing, 2.1) promoting process products in the areas and clearly planning the customers and markets; 2.2) upgrading quality of organic agricultural products to be different from the others; 2.3) creating online markets and networks; 2.4) continuously promoting markets in local areas and other provinces; 2.5) supporting agencies in all sectors to seriously and sincerely educate people in organic agricultural product processing; 2.6) building identities of organic persons at premium levels; 2.7) developing packages of organic agricultural products to be in line with health trend; 2.8) branding organic agricultural products for quality guarantee; 2.9) promoting community tourism to support local products; 2.10) educating farmers to apply for product certification; 2.11) promoting farmer groups for organic agricultural product development and bargaining power, and 3) Warehouse, 3.1) promoting organic farmer and entrepreneur registration to obtain different privileges from other farmers; 3.2) using research knowledge to develop and build up innovation in processing and value-added of organic agricultural products for loss reduction; 3.3) educating farmers on the revolving fund management and enabling them to access to sources of fund, such as establishment of organic fund and promotion of low interest loan for organic producers.

Suggestions: 1) Fruits, to reduce harvesting cost of organic fruits, there should have a research and innovation in harvesting equipment, together with a research of in-farm and

off-farm transportation including management process, grading, and processing to reduce losses. Increase in distribution channels and educating customers to distinguish between organic and non-organic fruits should be included as well. 2) Coconut, government should promote and support ware house management or coconut ware houses to reduce losses during the rainy season. Like fruits, increase in distribution channels and educating customers to distinguish between organic and non-organic coconut should be addressed. 3) Coffee, a high drying bed for coffee bean should be built up for more sunlight and quick drying in order to reduce its moisture content and spoilage. Government agencies should educate farmers regarding varieties, maintenance, pest control, post harvesting and methodology of product transportation. Moreover, relevant agencies should promote process products diversification for more value-added and support high efficiency coffee pulper machine for good quality. 4) Vegetables, motor vehicle for product transportation should be developed such as cold storage car to keep product quality and reduce losses before delivery. 5) Rice, government should support or provide inputs and proper equipment for organic rice farmer groups to lower their production costs such as combine harvesting machines.

Key words: logistics, organic agricultural products, development guidelines

คำนำ

การศึกษาการจัดการโลจิสติกส์สินค้าเกษตรอินทรีย์ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาโลจิสติกส์สินค้าเกษตรอินทรีย์ของไทยในปัจจุบัน และศึกษาแนวทางการพัฒนาโลจิสติกส์สินค้าเกษตรอินทรีย์ของไทย ซึ่งมีแนวโน้มการผลิตที่เพิ่มสูงขึ้นในอนาคตตามนโยบายการส่งเสริมของรัฐบาล อันจะเป็นข้อมูลในการบริหารจัดการปัญหา ด้านโลจิสติกส์ ซึ่งยังคงเป็นปัญหาที่สำคัญที่ทำให้คุณภาพและรูปลักษณ์ของสินค้า ไม่ตรงกับความต้องการของ ตลาดปลายทาง อีกทั้งเพื่อเป็นแนวทางในการจัดการด้านโลจิสติกส์สินค้าเกษตรอินทรีย์ต่อไป

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรที่ 1-12 สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร ขอขอบคุณเกษตรกร กลุ่มเกษตรกร สถาบันเกษตรกร ผู้แปรรูป ผู้ส่งออก และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่เสียสละเวลาอนุเคราะห์ข้อมูล และหวังเป็นอย่างยิ่งว่ารายงานวิจัยฉบับนี้คงจะเป็นประโยชน์แก่หน่วยงานภาครัฐ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง บุคคล ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับเกษตรอินทรีย์และผู้สนใจ เพื่อนำไปใช้เป็นแนวทางในการบริหารจัดการ และพัฒนา โลจิสติกส์สินค้าเกษตรอินทรีย์ รวมถึงดำเนินนโยบายด้านการพัฒนาเกษตรอินทรีย์ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรที่ 1-12

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

เมษายน 2563

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	(ข)
Abstract	(ง)
คำนำ	(ฉ)
สารบัญตาราง	(ญ)
สารบัญภาพ	(ณ)
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ความสำคัญของการวิจัย	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	2
1.3 ขอบเขตการวิจัย	2
1.4 นิยามศัพท์เฉพาะ	3
1.5 วิธีการวิจัย	3
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	5
บทที่ 2 การตรวจเอกสาร แนวคิดและทฤษฎี	7
2.1 การตรวจเอกสาร	7
2.2 แนวคิดและทฤษฎี	12
บทที่ 3 ข้อมูลทั่วไป	19
3.1 ข้อมูลทั่วไปของสินค้าไม้ผลอินทรีย์	19
3.2 ข้อมูลทั่วไปของสินค้ามะพร้าวอินทรีย์	31
3.3 ข้อมูลทั่วไปของสินค้ากาแฟอินทรีย์	37
3.4 ข้อมูลทั่วไปของสินค้าผักอินทรีย์	43
3.5 ข้อมูลทั่วไปของสินค้าข้าวอินทรีย์	56

(ฉ)

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิจัย	69
4.1 โลจิสติกส์สินค้าเกษตรอินทรีย์ของไทย	69
4.2 แนวทางการพัฒนาโลจิสติกส์สินค้าเกษตรอินทรีย์ของไทย	205
บทที่ 5 สรุปและข้อเสนอแนะ	221
5.1 สรุป	221
5.2 ข้อเสนอแนะ	231
บรรณานุกรม	235

สารบัญญัตินี้

	หน้า
ตารางที่ 1.1 จำนวนตัวอย่างแยกสาย สศท.1-12	4
ตารางที่ 2.1 การประสานงานระดับโลกและการจัดการในระดับท้องถิ่น	17
ตารางที่ 3.1 อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำเกษตรของเกษตรกรผู้ผลิตไม้ผลอินทรีย์	22
ตารางที่ 3.2 พื้นที่ทำการเกษตร แหล่งน้ำและแรงงานที่ใช้ในการผลิตไม้ผลอินทรีย์	27
ตารางที่ 3.3 ลักษณะการผลิต การขอรับมาตรฐาน มาตรฐานที่ได้รับและการเป็นสมาชิกกลุ่ม	30
ตารางที่ 3.4 อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำเกษตรของเกษตรกรผู้ผลิตมะพร้าวอินทรีย์	31
ตารางที่ 3.5 พื้นที่ทำการเกษตร แหล่งน้ำและแรงงานที่ใช้ในการผลิตมะพร้าวอินทรีย์	34
ตารางที่ 3.6 ลักษณะการผลิต การขอรับมาตรฐาน มาตรฐานที่ได้รับและการเป็นสมาชิกกลุ่ม	35
ตารางที่ 3.7 อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำเกษตรของเกษตรกรผู้ผลิตกาแฟอินทรีย์	37
ตารางที่ 3.8 พื้นที่ทำการเกษตร แหล่งน้ำและแรงงานที่ใช้ในการผลิตของกาแฟอินทรีย์	40
ตารางที่ 3.9 ลักษณะการผลิต การขอรับมาตรฐาน มาตรฐานที่ได้รับและการเป็นสมาชิกกลุ่ม	42
ตารางที่ 3.10 เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำเกษตรของเกษตรกรผู้ผลิตสินค้าผักอินทรีย์	44
ตารางที่ 3.11 พื้นที่ทำการเกษตร แหล่งน้ำและแรงงานที่ใช้ในการผลิตของสินค้าผักอินทรีย์	46
ตารางที่ 3.12 ลักษณะการผลิต การขอรับมาตรฐาน มาตรฐานที่ได้รับและการเป็นสมาชิกกลุ่ม	48
ตารางที่ 3.13 หน่วยงาน/องค์กร ประสบการณ์ทำการเกษตรของผู้ประกอบการสินค้าเกษตรอินทรีย์ กรณีเป็นสถาบันเกษตรกร พนักงาน ของผู้ประกอบการผักอินทรีย์	50
ตารางที่ 3.14 รูปแบบการจ่ายเงินของผู้ประกอบการผักอินทรีย์	52
ตารางที่ 3.15 มีมาตรฐานการผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์ที่ได้รับ พื้นที่ผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์ที่ได้รับรอง มาตรฐาน การขอมาตรฐาน และมาตรฐานที่กิจการได้รับของผู้ประกอบการผักอินทรีย์	54
ตารางที่ 3.16 อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำเกษตรของเกษตรกรผู้ผลิตข้าวอินทรีย์	57
ตารางที่ 3.17 พื้นที่ทำการเกษตร แหล่งน้ำและแรงงานที่ใช้ในการผลิตของข้าวอินทรีย์	59
ตารางที่ 3.18 ลักษณะการผลิต การขอรับมาตรฐาน มาตรฐานที่ได้รับและการเป็นสมาชิกกลุ่มของ เกษตรกร ผู้ผลิตข้าวอินทรีย์	61
ตารางที่ 3.19 หน่วยงาน/องค์กร ประสบการณ์ทำการเกษตรของผู้ประกอบการสินค้าเกษตรอินทรีย์ กรณีเป็นสถาบันเกษตรกร พนักงาน ของผู้ประกอบการข้าวอินทรีย์	63
ตารางที่ 3.20 รูปแบบการจ่ายเงินของผู้ประกอบการข้าวอินทรีย์	65
ตารางที่ 3.21 มาตรฐานการผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์ที่ได้รับ พื้นที่ผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์ที่ได้รับรอง มาตรฐาน การขอมาตรฐาน และมาตรฐานที่กิจการได้รับของผู้ประกอบการข้าวอินทรีย์	66

สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า	
ตารางที่ 4.1	ลักษณะการจัดซื้อจัดหาปัจจัยการผลิตไม้ผลอินทรีย์	70
ตารางที่ 4.2	กิจกรรมจัดซื้อจัดหาปัจจัยการผลิตไม้ผลอินทรีย์	73
ตารางที่ 4.3	กิจกรรมเก็บเกี่ยว และรวบรวมผลผลิตไม้ผลอินทรีย์	75
ตารางที่ 4.4	การจัดการผลผลิตหลังการเก็บเกี่ยว และการส่งมอบผลผลิตไม้ผลอินทรีย์	76
ตารางที่ 4.5	ค่าใช้จ่ายในกิจกรรมการเก็บเกี่ยวผลผลิตไม้ผลอินทรีย์	77
ตารางที่ 4.6	แหล่งจำหน่ายผลผลิตไม้ผลอินทรีย์	79
ตารางที่ 4.7	ลักษณะการใช้บรรจุภัณฑ์ไม้ผลอินทรีย์	81
ตารางที่ 4.8	รูปแบบการขนส่งไม้ผลอินทรีย์	84
ตารางที่ 4.9	พาหนะที่ใช้ในไม้ผลอินทรีย์	86
ตารางที่ 4.10	น้ำหนัก ระยะทาง และจำนวนเที่ยวในการขนส่งไม้ผลอินทรีย์ กรณีขนส่งด้วยตนเอง	88
ตารางที่ 4.11	น้ำหนัก ระยะทาง และจำนวนเที่ยวในการขนส่งไม้ผลอินทรีย์ กรณีจ้างขนส่ง	89
ตารางที่ 4.12	ค่าใช้จ่ายในการขนส่งปัจจัยการผลิตและผลผลิตไม้ผลอินทรีย์	90
ตารางที่ 4.13	สถานที่จัดเก็บปัจจัยการผลิตและผลผลิตไม้ผลอินทรีย์	91
ตารางที่ 4.14	ค่าใช้จ่ายโลจิสติกส์ไม้ผลอินทรีย์	95
ตารางที่ 4.15	การพยากรณ์ความต้องการของลูกค้า	100
ตารางที่ 4.16	การสร้างมูลค่าผลผลิต ลดการสูญเสีย และลดต้นทุนไม้ผลอินทรีย์	104
ตารางที่ 4.17	ลักษณะการจัดซื้อจัดหาปัจจัยการผลิตมะพร้าวอินทรีย์	106
ตารางที่ 4.18	กิจกรรมจัดซื้อจัดหาปัจจัยการผลิตมะพร้าวอินทรีย์	107
ตารางที่ 4.19	กิจกรรมเก็บเกี่ยว และรวบรวมผลผลิตมะพร้าวอินทรีย์	108
ตารางที่ 4.20	การจัดการผลผลิตหลังการเก็บเกี่ยว และการส่งมอบผลผลิตมะพร้าวอินทรีย์	108
ตารางที่ 4.21	ค่าใช้จ่ายในกิจกรรมการเก็บเกี่ยวผลผลิตมะพร้าวอินทรีย์	109
ตารางที่ 4.22	แหล่งจำหน่ายผลผลิตสินค้าอินทรีย์ประเภทมะพร้าว	109
ตารางที่ 4.23	ลักษณะการใช้บรรจุภัณฑ์ของมะพร้าวอินทรีย์	110
ตารางที่ 4.24	รูปแบบการขนส่งของมะพร้าวอินทรีย์	111
ตารางที่ 4.25	พาหนะที่ใช้ในมะพร้าวอินทรีย์	112
ตารางที่ 4.26	น้ำหนัก ระยะทาง และจำนวนเที่ยวในการขนส่งมะพร้าวอินทรีย์ กรณีขนส่งด้วยตนเอง	112
ตารางที่ 4.27	น้ำหนัก ระยะทาง และจำนวนเที่ยวในการขนส่งมะพร้าวอินทรีย์ กรณีจ้างขนส่ง	113
ตารางที่ 4.28	ค่าใช้จ่ายในการขนส่งปัจจัยการผลิต และผลผลิตมะพร้าวอินทรีย์	113

สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า	
ตารางที่ 4.29	สถานที่จัดเก็บปัจจัยการผลิต และผลผลิตมะพร้าวอินทรีย์	114
ตารางที่ 4.30	ค่าใช้จ่ายโลจิสติกส์มะพร้าวอินทรีย์	115
ตารางที่ 4.31	การสร้างมูลค่าผลผลิต ลดการสูญเสีย และลดต้นทุน	118
ตารางที่ 4.32	ลักษณะการจัดซื้อจัดหาปัจจัยการผลิตกาแฟอินทรีย์	121
ตารางที่ 4.33	กิจกรรมจัดซื้อจัดหาปัจจัยการผลิตกาแฟอินทรีย์	122
ตารางที่ 4.34	กิจกรรมเก็บเกี่ยว และรวบรวมผลผลิตกาแฟอินทรีย์	123
ตารางที่ 4.35	การจัดการผลผลิตหลังการเก็บเกี่ยว และการส่งมอบผลผลิตกาแฟอินทรีย์	124
ตารางที่ 4.36	ค่าใช้จ่ายในกิจกรรมการเก็บเกี่ยวผลผลิตกาแฟอินทรีย์	124
ตารางที่ 4.37	แหล่งจำหน่ายผลผลิตกาแฟอินทรีย์	125
ตารางที่ 4.38	ลักษณะการใช้บรรจุภัณฑ์ของกาแฟอินทรีย์	126
ตารางที่ 4.39	รูปแบบการขนส่งของกาแฟอินทรีย์	127
ตารางที่ 4.40	พาหนะที่ใช้ในกาแฟอินทรีย์	128
ตารางที่ 4.41	น้ำหนัก ระยะทาง และจำนวนเที่ยวในการขนส่งของกิจกรรมการผลิตกาแฟอินทรีย์ กรณีขนส่งด้วยตนเอง	128
ตารางที่ 4.42	น้ำหนัก ระยะทาง และจำนวนเที่ยวในการขนส่งของกิจกรรมการผลิตกาแฟอินทรีย์ กรณีจ้างขนส่ง	129
ตารางที่ 4.43	ค่าใช้จ่ายในการขนส่งปัจจัยการผลิต และผลผลิตสินค้าอินทรีย์ประเภทกาแฟ	129
ตารางที่ 4.44	สถานที่จัดเก็บปัจจัยการผลิต และผลผลิตกาแฟอินทรีย์	130
ตารางที่ 4.45	ต้นทุนการบริหารคลังสินค้าและต้นทุนการถือครองผลผลิตกาแฟอินทรีย์	131
ตารางที่ 4.46	ค่าใช้จ่ายโลจิสติกส์กาแฟอินทรีย์	132
ตารางที่ 4.47	การสร้างมูลค่าผลผลิต ลดการสูญเสีย และลดต้นทุนกาแฟอินทรีย์	135
ตารางที่ 4.48	ลักษณะการจัดซื้อจัดหาปัจจัยการผลิตฝักอินทรีย์	137
ตารางที่ 4.49	กิจกรรมจัดซื้อจัดหาปัจจัยการผลิตสินค้าฝักอินทรีย์	138
ตารางที่ 4.50	กิจกรรมเก็บเกี่ยว และรวบรวมผลผลิตฝักอินทรีย์	139
ตารางที่ 4.51	การจัดการผลผลิตหลังการเก็บเกี่ยว และการส่งมอบผลผลิตฝักอินทรีย์	140
ตารางที่ 4.52	ค่าใช้จ่ายในกิจกรรมการเก็บเกี่ยวผลผลิตฝักอินทรีย์	141
ตารางที่ 4.53	แหล่งจำหน่ายผลผลิตฝักอินทรีย์	142
ตารางที่ 4.54	ลักษณะการใช้บรรจุภัณฑ์ฝักอินทรีย์	143
ตารางที่ 4.55	รูปแบบการขนส่งฝักอินทรีย์	144

สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า
ตารางที่ 4.56 พาหนะที่ใช้ในผักอินทรีย์	146
ตารางที่ 4.57 น้ำหนัก ระยะทาง และจำนวนเที่ยวในการขนส่งผักอินทรีย์ กรณีขนส่งด้วยตนเอง	147
ตารางที่ 4.58 น้ำหนัก ระยะทาง และจำนวนเที่ยวในการขนส่งผักอินทรีย์ กรณีจ้างขนส่ง	148
ตารางที่ 4.59 ค่าใช้จ่ายในการขนส่งปัจจัยการผลิตและผลผลิตผักอินทรีย์	149
ตารางที่ 4.60 สถานที่จัดเก็บปัจจัยการผลิตและผลผลิตผักอินทรีย์	150
ตารางที่ 4.61 ต้นทุนการบริหารคลังสินค้าและต้นทุนการถือผักอินทรีย์	151
ตารางที่ 4.62 ค่าใช้จ่ายโลจิสติกส์ผักอินทรีย์	152
ตารางที่ 4.63 การพยากรณ์ความต้องการของลูกค้า	154
ตารางที่ 4.64 การสร้างมูลค่าผลผลิต ลดการสูญเสีย และลดต้นทุนผักอินทรีย์	155
ตารางที่ 4.65 การจัดการผลผลิตหลังการเก็บเกี่ยว และการส่งมอบผลผลิตผักอินทรีย์	156
ตารางที่ 4.66 แหล่งจำหน่ายผลผลิตสินค้าผักอินทรีย์	157
ตารางที่ 4.67 ลักษณะการใช้บรรจุภัณฑ์ของผักอินทรีย์	158
ตารางที่ 4.68 รูปแบบการขนส่งของสินค้าผักอินทรีย์	159
ตารางที่ 4.69 พาหนะที่ใช้ในสินค้าอินทรีย์ประเภทผักอินทรีย์	160
ตารางที่ 4.70 น้ำหนัก ระยะทาง และจำนวนเที่ยวในการขนส่งผักอินทรีย์ กรณีขนส่งด้วยตนเอง	160
ตารางที่ 4.71 น้ำหนัก ระยะทาง และจำนวนเที่ยวในการขนส่งผักอินทรีย์ กรณีจ้างขนส่ง	161
ตารางที่ 4.72 ค่าใช้จ่ายในการขนส่งปัจจัยการผลิต และผลผลิตสินค้าผักอินทรีย์	161
ตารางที่ 4.73 สถานที่จัดเก็บปัจจัยการผลิต และผลผลิตสินค้าผักอินทรีย์	162
ตารางที่ 4.74 ต้นทุนการบริหารคลังสินค้าและต้นทุนการถือครองผลผลิตสินค้าอินทรีย์ประเภทผักอินทรีย์	163
ตารางที่ 4.75 ค่าใช้จ่ายโลจิสติกส์ผักอินทรีย์	164
ตารางที่ 4.76 การพยากรณ์ความต้องการของลูกค้า	165
ตารางที่ 4.77 การสร้างมูลค่าผลผลิต ลดการสูญเสีย และลดต้นทุน	167
ตารางที่ 4.78 ลักษณะการจัดซื้อจัดหาปัจจัยการผลิตข้าวอินทรีย์	168
ตารางที่ 4.79 กิจกรรมการจัดซื้อจัดหาปัจจัยการผลิตข้าวอินทรีย์	169
ตารางที่ 4.80 กิจกรรมเก็บเกี่ยว และรวบรวมผลผลิตข้าวอินทรีย์	170
ตารางที่ 4.81 การจัดการผลผลิตหลังการเก็บเกี่ยว และการส่งมอบผลผลิตข้าวอินทรีย์	171
ตารางที่ 4.82 ค่าใช้จ่ายในกิจกรรมการเก็บเกี่ยวผลผลิตสินค้าอินทรีย์ประเภทข้าว	171
ตารางที่ 4.83 แหล่งจำหน่ายผลผลิตสินค้าอินทรีย์ประเภทข้าว	172

สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า	
ตารางที่ 4.84	ลักษณะการใช้บรรจุภัณฑ์ของข้าวอินทรีย์	173
ตารางที่ 4.85	รูปแบบการขนส่งของข้าวอินทรีย์	175
ตารางที่ 4.86	พาหนะที่ใช้ในข้าวอินทรีย์	176
ตารางที่ 4.87	น้ำหนัก ระยะทาง และจำนวนเที่ยวในการขนส่งข้าวอินทรีย์ กรณีขนส่งด้วยตนเอง	178
ตารางที่ 4.88	น้ำหนัก ระยะทาง และจำนวนเที่ยวในการขนส่งข้าวอินทรีย์ กรณีจ้างขนส่ง	180
ตารางที่ 4.89	ค่าใช้จ่ายในการขนส่งปัจจัยการผลิต และผลผลิตข้าวอินทรีย์	181
ตารางที่ 4.90	สถานที่จัดเก็บปัจจัยการผลิต และผลผลิตข้าวอินทรีย์	181
ตารางที่ 4.91	ต้นทุนการบริหารคลังสินค้าและต้นทุนการถือครองผลผลิตข้าวอินทรีย์	182
ตารางที่ 4.92	ค่าใช้จ่ายโลจิสติกส์ข้าวอินทรีย์	183
ตารางที่ 4.93	การพยากรณ์ความต้องการของลูกค้า	185
ตารางที่ 4.94	การสร้างมูลค่าผลผลิต ลดการสูญเสีย และลดต้นทุนข้าวอินทรีย์	187
ตารางที่ 4.95	ลักษณะการจัดซื้อจัดหาปัจจัยการผลิตข้าวอินทรีย์	188
ตารางที่ 4.96	กิจกรรมการจัดซื้อจัดหาปัจจัยการผลิตข้าวอินทรีย์	189
ตารางที่ 4.97	การจัดการผลผลิตหลังการเก็บเกี่ยว และการส่งมอบผลผลิตข้าวอินทรีย์	190
ตารางที่ 4.98	แหล่งจำหน่ายผลผลิตข้าวอินทรีย์	191
ตารางที่ 4.99	ลักษณะการใช้บรรจุภัณฑ์ของข้าวอินทรีย์	192
ตารางที่ 4.100	รูปแบบการขนส่งของข้าวอินทรีย์	193
ตารางที่ 4.101	พาหนะที่ใช้ในข้าวอินทรีย์	194
ตารางที่ 4.102	น้ำหนัก ระยะทาง และจำนวนเที่ยวในการขนส่งของข้าวอินทรีย์ กรณีขนส่งด้วยตนเอง	195
ตารางที่ 4.103	น้ำหนัก ระยะทาง และจำนวนเที่ยวในการขนส่งข้าวอินทรีย์ กรณีจ้างขนส่ง	197
ตารางที่ 4.104	ค่าใช้จ่ายในการขนส่งปัจจัยการผลิต และผลผลิตข้าวอินทรีย์	198
ตารางที่ 4.105	สถานที่จัดเก็บปัจจัยการผลิต และผลผลิตข้าวอินทรีย์	199
ตารางที่ 4.106	ต้นทุนการบริหารคลังสินค้าและต้นทุนการถือครองผลผลิตข้าวอินทรีย์	200
ตารางที่ 4.107	ค่าใช้จ่ายโลจิสติกส์ข้าวอินทรีย์	201
ตารางที่ 4.108	การพยากรณ์ความต้องการของลูกค้า	203
ตารางที่ 4.109	การสร้างมูลค่าผลผลิต ลดการสูญเสีย และลดต้นทุนข้าวอินทรีย์	204
ตารางที่ 4.110	การจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group) ไม้ผลอินทรีย์	205
ตารางที่ 4.111	การจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group) มะพร้าวอินทรีย์	207

(ต)

สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า
ตารางที่ 4.112 การจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group) กาแฟอินทรีย์	210
ตารางที่ 4.113 การจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group) ผักอินทรีย์	212
ตารางที่ 4.114 การจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group) ข้าวอินทรีย์	216

สารบัญญภาพ

	หน้า	
ภาพที่ 1.1	มูลค่าการส่งออกสินค้าเกษตรอินทรีย์ของไทย	1
ภาพที่ 1.2	ตลาดส่งออกสินค้าเกษตรอินทรีย์ของไทย	1
ภาพที่ 2.1	องค์ประกอบระบบโลจิสติกส์	12
ภาพที่ 2.2	องค์ประกอบหลักของระบบโลจิสติกส์	13
ภาพที่ 2.3	ความสัมพันธ์ขององค์ประกอบหลักและฝ่ายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในระบบโลจิสติกส์	15
ภาพที่ 2.4	ความสามารถในการแข่งขันและ “3C”	16
ภาพที่ 4.1	สรุปกิจกรรมด้านโลจิสติกส์ในการผลิตมังคุดอินทรีย์	92
ภาพที่ 4.2	สรุปกิจกรรมด้านโลจิสติกส์ในการผลิตทุเรียนอินทรีย์	92
ภาพที่ 4.3	สรุปกิจกรรมด้านโลจิสติกส์ในการผลิตเงาะอินทรีย์	93
ภาพที่ 4.4	สรุปกิจกรรมด้านโลจิสติกส์ในการผลิตลองกองอินทรีย์	93
ภาพที่ 4.5	สรุปค่าใช้จ่ายด้านโลจิสติกส์ในการผลิตมังคุดอินทรีย์	97
ภาพที่ 4.6	สรุปค่าใช้จ่ายด้านโลจิสติกส์ในการผลิตทุเรียนอินทรีย์	97
ภาพที่ 4.7	สรุปค่าใช้จ่ายด้านโลจิสติกส์ในการผลิตเงาะอินทรีย์	98
ภาพที่ 4.8	สรุปค่าใช้จ่ายด้านโลจิสติกส์ในการผลิตลองกองอินทรีย์	98
ภาพที่ 4.9	สรุปกิจกรรมด้านโลจิสติกส์ในการผลิตมะพร้าวอินทรีย์	114
ภาพที่ 4.10	สรุปค่าใช้จ่ายด้านโลจิสติกส์ในการผลิตมะพร้าวอินทรีย์	116
ภาพที่ 4.11	สรุปกิจกรรมด้านโลจิสติกส์ในการผลิตกาแฟอินทรีย์	131
ภาพที่ 4.12	สรุปค่าใช้จ่ายด้านโลจิสติกส์ในการผลิตกาแฟอินทรีย์	133
ภาพที่ 4.13	สรุปกิจกรรมด้านโลจิสติกส์ในการผลิตผักอินทรีย์	151
ภาพที่ 4.14	สรุปค่าใช้จ่ายด้านโลจิสติกส์ในการผลิตผักอินทรีย์	153
ภาพที่ 4.15	สรุปกิจกรรมด้านโลจิสติกส์ในการผลิตข้าวอินทรีย์	182
ภาพที่ 4.16	สรุปค่าใช้จ่ายด้านโลจิสติกส์ในการผลิตข้าวอินทรีย์	184

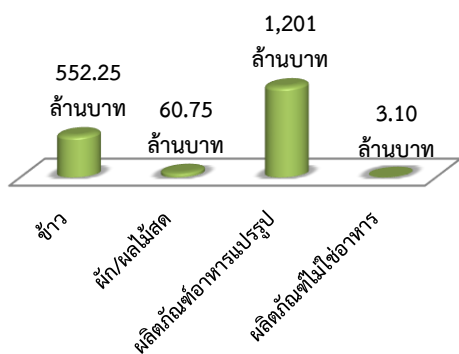
บทที่ 1 บทนำ

1.1. ความสำคัญของการวิจัย

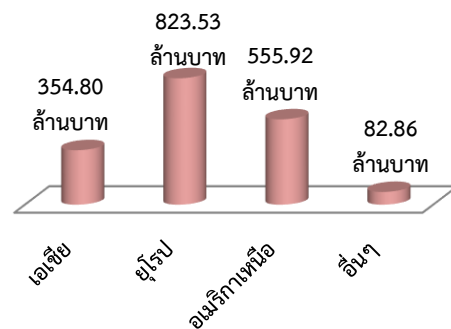
เกษตรอินทรีย์เป็นแนวทางที่ให้ความสำคัญกับคุณภาพและความปลอดภัยอาหารของผู้ที่เกี่ยวข้อง ทั้งผู้ผลิต ผู้บริโภค รวมทั้งการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน ซึ่งสอดคล้องกับกระแสโลก ในปัจจุบัน โดยปัจจุบันพื้นที่ในการทำเกษตรอินทรีย์โลกมีแนวโน้มขยายตัวมากขึ้น ตั้งแต่ปี 2543 จากการ รายงานของสถาบันวิจัยเกษตรกรรมอินทรีย์ (The research institute of organic agriculture: FiBL) และ สหพันธ์เกษตรอินทรีย์นานาชาติ (international federation of organic agriculture movements: IFOAM) พื้นที่เกษตรอินทรีย์ของโลกในปี 2560 มีจำนวน 436.53 ล้านไร่ เพิ่มขึ้นจากปี 2559 ร้อยละ 20.04 หรือจาก 363.67 ล้านไร่ โดยในปี 2560 กลุ่มประเทศที่ผลิตเกษตรอินทรีย์มากที่สุด คือ กลุ่มโอเซเนีย (ออสเตรเลียและ หมู่เกาะใกล้เคียง) มีพื้นที่เกษตรอินทรีย์ถึงร้อยละ 43.30 รองลงมาคือ ยุโรป ร้อยละ 17.56 กลุ่มประเทศยุโรป ร้อยละ 15.47 และกลุ่มลาตินอเมริกา ร้อยละ 9.65 ตามลำดับ ที่เหลือเป็นพื้นที่ในกลุ่มเอเชีย ร้อยละ 7.38 กลุ่มประเทศอเมริกาเหนือ ร้อยละ 3.89 แอฟริการ้อยละ 2.48 และอื่น ๆ ร้อยละ 0.27 ส่วนประเทศในแถบ เอเชีย พื้นที่การผลิตเกษตรอินทรีย์ในปี 2560 จำนวน 38.23 ล้านไร่เพิ่มขึ้นจากปี 2559 ร้อยละ 24.89 หรือจาก 30.61 ล้านไร่ โดยประเทศที่ผลิตอันดับหนึ่ง คือ จีน มีพื้นที่ ร้อยละ 49.42 รองลงมา คือ อินเดีย ร้อยละ 29.10 คาซัคสถาน ร้อยละ 4.53 อินโดนีเซีย ร้อยละ 3.40 และอื่น ๆ อีกร้อยละ 13.55 (The World of Organic Agriculture: Statistics and Emerging Trends 2019, 2019)

ในขณะที่ด้านการตลาด มูลค่าสินค้าอินทรีย์ในตลาดโลก ปี 2558 สูงถึง 2.95 ล้านล้านบาท เพิ่มขึ้นจาก ปี 2557 ร้อยละ 10.28 หรือจาก 2.68 ล้านล้านบาท โดยสหรัฐอเมริกาเป็นประเทศที่มีมูลค่าสินค้าเกษตรอินทรีย์สูง ที่สุด รองลงมา คือ สหภาพยุโรป ส่วนตลาดเอเชีย โดยมีประเทศจีน และญี่ปุ่น มีมูลค่าตลาดอินทรีย์ในอันดับต้นๆ

สำหรับประเทศไทยในปี 2560 มีพื้นที่การผลิตอันดับที่ 51 ของโลก และอันดับที่ 7 ของเอเชีย โดยมีพื้นที่การผลิตในปี 2560 จำนวน 0.570 ล้านไร่ เพิ่มขึ้นจากปี 2559 ร้อยละ 59.59 หรือจาก 0.36 ไร่ และในปี 2557 มีมูลค่าการส่งออกสินค้าเกษตรอินทรีย์สูงถึง 1,817.10 ล้านบาท โดยอันดับหนึ่งเป็นผลิตภัณฑ์ อาหารแปรรูปมีมูลค่า 1,201 ล้านบาท รองลงมา ข้าว มีมูลค่า 552.25 ล้านบาท ผัก/ผลไม้สด มีมูลค่า 60.75 ล้านบาท และผลิตภัณฑ์ไม่ใช่อาหาร มีมูลค่า 3.10 ล้านบาท (รายละเอียดดังภาพที่ 1.1) กลุ่มประเทศส่งออกสำคัญอันดับหนึ่ง ได้แก่ ยุโรป มูลค่า 823.53 ล้านบาท รองลงมาคือ อเมริกาเหนือ มูลค่า 555.92 ล้านบาท เอเชีย มูลค่า 354.80 ล้านบาท และอื่น ๆ มูลค่า 82.86 ล้านบาท (สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์,2558) (รายละเอียดดังภาพที่ 1.2)



ภาพที่ 1.1 มูลค่าการส่งออกสินค้าเกษตรอินทรีย์ของไทย ที่มา : สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์ (2558)



ภาพที่ 1.2 ตลาดส่งออกสินค้าเกษตรอินทรีย์ของไทย ที่มา : สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์ (2558)

จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้น พบว่า ทวีโลกรวมทั้งประเทศไทยมีความตื่นตัวในการผลิตเกษตรอินทรีย์ ทั้งการเพิ่มขึ้นของพื้นที่ และมูลค่าการค้าหรือการตลาด รวมทั้ง รัฐบาลได้เห็นความสำคัญในการผลักดันเรื่องนี้ โดยคณะรัฐมนตรีมีมติมอบหมายให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เป็นหน่วยงานหลัก ในการจัดทำยุทธศาสตร์ การพัฒนาเกษตรอินทรีย์แห่งชาติ พ.ศ. 2560-2564 ภายใต้คณะกรรมการพัฒนาเกษตรอินทรีย์แห่งชาติ เพื่อเป็นกรอบในการขับเคลื่อนการพัฒนาเกษตรอินทรีย์ของประเทศไทย โดยเป้าหมายเพื่อต้องการเพิ่มพื้นที่ และจำนวนเกษตรกรที่ทำเกษตรอินทรีย์ เพิ่มสัดส่วนตลาดอินทรีย์ในประเทศ และยกระดับกลุ่มเกษตรอินทรีย์ วิถีพื้นบ้าน โดยได้สร้างความรู้ความเข้าใจ ทั้งในเรื่องการผลิตเกษตรอินทรีย์ และมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ ซึ่งนับว่าเป็นจุดแข็งที่ประเทศไทยตื่นตัวในเรื่องดังกล่าว

อย่างไรก็ตาม อุปสรรคที่ยังคงมีในด้านการตลาดสินค้าเกษตรอินทรีย์ คือ การกีดกันทางการค้า โดยใช้กลไกด้านมาตรฐานการผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์ที่เข้มงวดของประเทศผู้ผลิตและผู้บริโภคสินค้าเกษตรอินทรีย์บางประเทศ ทำให้สินค้าเกษตรอินทรีย์ไทยไม่สามารถเข้าสู่ตลาดเหล่านั้น การต่อ ยอดเชิงพาณิชย์ยังมีน้อย รวมถึง ปัญหาในด้านโลจิสติกส์ ซึ่งเป็นปัญหาสำคัญ ที่ทำให้คุณภาพและรูปลักษณ์ของสินค้า ไม่ตรงกับ ความต้องการของตลาดปลายทาง

ดังนั้น สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรที่ 1-12 จึงเล็งเห็นความสำคัญในการจัดการโลจิสติกส์สินค้าเกษตรอินทรีย์ที่มีแนวโน้มการผลิตที่เพิ่มสูงขึ้นในอนาคตตามนโยบายการส่งเสริมของรัฐบาล จึงมีความจำเป็นในการศึกษาแนวทางการบริหารและการจัดการโลจิสติกส์สินค้าเกษตรอินทรีย์อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อเพิ่มมูลค่าทางการค้าสินค้าเกษตรอินทรีย์ที่สูงขึ้น และเป็นข้อมูลพื้นฐานในการดำเนินนโยบายด้านการตลาดสินค้าเกษตรอินทรีย์ต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1.2.1 เพื่อศึกษาโลจิสติกส์สินค้าเกษตรอินทรีย์ของไทย
- 1.2.2 เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาโลจิสติกส์สินค้าเกษตรอินทรีย์ของไทย

1.3 ขอบเขตการศึกษาวิจัย

1.3.1 ประชากรที่ศึกษา ได้แก่ เกษตรกร สถาบันเกษตรกร และผู้ส่งออก สินค้าเกษตรอินทรีย์ที่มีมูลค่าการส่งออกเป็นลำดับต้นๆ ประกอบด้วยสินค้าไม้ผลอินทรีย์ (มังคุดอินทรีย์ ทุเรียนอินทรีย์ เงาะอินทรีย์ ลองกองอินทรีย์) ไม้ยืนต้น (มะพร้าวอินทรีย์ กาแฟอินทรีย์) ผักอินทรีย์ และข้าวอินทรีย์

1.3.2 พื้นที่ที่ศึกษา : ได้แก่ จังหวัดที่เป็นแหล่งผลิตที่สำคัญของสินค้าเกษตรอินทรีย์ และได้มีการลงนามข้อตกลงความร่วมมือการพัฒนาเกษตรอินทรีย์ระดับพื้นที่ (13 กลุ่มจังหวัด 56 จังหวัด) เป็นพื้นที่เป้าหมายในการศึกษา

1.3.3 ข้อมูลที่สำรวจและวิเคราะห์ : ข้อมูลเกษตรกร สถาบันเกษตรกรด้านโลจิสติกส์ของไม้ผลอินทรีย์ (มังคุดอินทรีย์ ทุเรียนอินทรีย์ เงาะอินทรีย์ ลองกองอินทรีย์) ไม้ยืนต้น (มะพร้าวอินทรีย์ กาแฟอินทรีย์) ผักอินทรีย์ และข้าวอินทรีย์ ในปีเพาะปลูก 2560/61

1.3.4 ระยะเวลาการศึกษา : ปีงบประมาณ 2562 (ตุลาคม 2561 – กันยายน 2562)

1.4 นิยามศัพท์เฉพาะ

โลจิสติกส์ หมายถึง การดำเนินงาน ที่รวบรวมเอากิจกรรม ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการ การเคลื่อนย้าย การจัดเก็บและการจัดส่งสถานะทั้งหมดของสินค้าที่ทำการผลิต โดยมีการบริการในการบริหาร ข้อมูล ปัจจัยสนับสนุนที่ช่วยทำให้การดำเนินงานต่าง ๆ ดังกล่าวสามารถบรรลุเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ซัพพลายเออร์ (Supplier) หมายถึง ผู้จัดหาวัตถุดิบหรือสินค้าให้องค์กร

การจัดหา หมายถึง การดำเนินการตั้งแต่การกำหนดสเปค การวิเคราะห์คุณค่า การวิจัยตลาดผู้ขาย การเจรจาต่อรอง การจัดซื้อ การดูแลให้เป็นไปตามสัญญาข้อตกลง บางกรณีก็จะควบคุมพัสดุคงคลัง ถ้าเป็น ความหมายอย่างแคบก็จะทำงานเพียงขั้นตอนการร่างสัญญาข้อตกลงก่อนจะมีการซื้อขายเท่านั้น

การจัดซื้อ หมายถึง การให้ได้มาซึ่งพัสดุ บริการ เครื่องใช้ไม้สอย และสิ่งต่าง ๆ สำหรับองค์กรนั้นด้วย คุณภาพและราคาที่เหมาะสม ตรงเวลา

สินค้าคงคลัง หมายถึง สินค้า วัตถุดิบหรือพัสดุที่สำรองไว้เพื่อผลิตหรือขบวนการผลิต

เกษตรอินทรีย์ หมายถึง ระบบการผลิตที่ให้ความสำคัญกับความยั่งยืนของสุขภาพดิน ระบบนิเวศ และผู้คน พึ่งพาอาศัยกระบวนการทางนิเวศวิทยา ความหลากหลายทางชีวภาพ และวงจรธรรมชาติ ที่มี ลักษณะเฉพาะของแต่ละพื้นที่ แทนที่จะใช้ปัจจัยการผลิตที่มีผลกระทบทางลบ เป็นการผสมผสานองค์ความรู้ พื้นบ้าน นวัตกรรม และความรู้ทางวิทยาศาสตร์ในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และส่งเสริมความสัมพันธ์ ที่เป็นธรรม และคุณภาพชีวิตที่ดีของทุกคน และสิ่งมีชีวิตต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

IFOAM หมายถึง ระบบที่พัฒนาขึ้นโดยสหพันธ์เกษตรอินทรีย์นานาชาติ (International Federation of Organic Agriculture Movements - IFOAM) ซึ่งได้ริเริ่มจัดตั้งโครงการรับรองระบบงานเกษตรอินทรีย์ IFOAM (IFOAM Accreditation Programme) เพื่อให้บริการรับรองระบบงานแก่หน่วยตรวจรับรอง เกษตรอินทรีย์ต่าง ๆ ทั่วโลก และต่อมาได้จัดตั้ง IOAS (International Organic Accreditation Service) เพื่อทำหน้าที่ในการให้บริการรับรองระบบงานนี้ ภายใต้กรอบของโครงการรับรองระบบงานเกษตรอินทรีย์ IFOAM โดย IOAS จัดทะเบียนเป็นองค์กรไม่แสวงกำไร มีสำนักงานใหญ่ตั้งอยู่ในประเทศสหรัฐอเมริกา

Organic Thailand หมายถึง สัญลักษณ์ผลิตภัณฑ์อินทรีย์ที่ได้มาตรฐานของประเทศไทย ออกโดยกรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

Participatory Guarantee System (PGS) คือ ระบบประกันคุณภาพในระดับท้องถิ่น ที่ให้การ รับรองผู้ผลิตโดยเน้นการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง และตั้งอยู่บนฐานของความเชื่อถือ เครือข่ายทางสังคม และการแลกเปลี่ยนความรู้

1.5 วิธีการวิจัย

1.5.1 การเก็บรวบรวมข้อมูล

เพื่อให้ข้อมูลตอบวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ มีทั้งข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) และข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1) ข้อมูลปฐมภูมิ

1.1) เก็บรวบรวมข้อมูลโดยตรงจากเกษตรกร สถาบันเกษตรกร ผู้ส่งออกสินค้าไม้ผลอินทรีย์ (มังคุดอินทรีย์ ทุเรียนอินทรีย์ เงาะอินทรีย์ ลองกองอินทรีย์) ไม้ยืนต้น (มะพร้าวอินทรีย์ กาแฟอินทรีย์) ผักอินทรีย์ และข้าวอินทรีย์ ในปีการผลิต 2560/61 เก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยใช้แบบสอบถาม

1.2) จัดการประชุมสนทนากลุ่ม (Focus group) เพื่อระดมความเห็นผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ส่วนได้เสียที่ผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์ ได้แก่ เกษตรกร กลุ่มเกษตรกร สถาบันเกษตรกร ผู้แปรรูป ผู้ส่งออก ดำเนินการโดยสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรจำนวน 1 ครั้ง

2) ข้อมูลทุติยภูมิ เป็นการรวบรวมข้อมูลที่มีการเก็บไว้แล้วจากสถาบันการศึกษา หน่วยงานของภาครัฐและเอกชน รวมทั้งจากฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ (website) ที่เกี่ยวข้อง เพื่อศึกษางานวิจัยและข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับโลจิสติกส์สินค้าเกษตรอินทรีย์ เป็นต้น

1.5.2 กลุ่มตัวอย่างและการสุ่มตัวอย่าง

กลุ่มประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ เกษตรกรผู้ผลิตสินค้าไม้ผลอินทรีย์ (มังคุดอินทรีย์ ทุเรียนอินทรีย์ เงาะอินทรีย์ ลองกองอินทรีย์) ไม้ยืนต้น (มะพร้าวอินทรีย์ กาแฟอินทรีย์) ผักอินทรีย์ และข้าวอินทรีย์ สถาบันเกษตรกร และผู้ส่งออกสินค้าอินทรีย์ โดยจากการรวบรวมรายชื่อผู้ผลิตสินค้าอินทรีย์ทั้งประเทศจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น กรมการข้าว กรมส่งเสริมการเกษตร กรมวิชาการเกษตร เป็นต้น

โดยใช้จังหวัดที่ได้มีการลงนามข้อตกลงความร่วมมือการพัฒนาเกษตรอินทรีย์ระดับพื้นที่ (13 กลุ่มจังหวัด 56 จังหวัด) เป็นพื้นที่เป้าหมายในการศึกษา และรวบรวมสินค้าอินทรีย์ที่สำคัญในพื้นที่จังหวัด และรายชื่อผู้ผลิตสินค้าอินทรีย์ โดยใช้วิธีการสุ่มเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) เพื่อให้ได้ลักษณะของตัวอย่างเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังแสดงในตารางที่ 1.1

ตารางที่ 1.1 จำนวนตัวอย่างแยกราย สศท. 1-12

สศท.	1.จังหวัด	ชนิดพืช	จำนวน ตัวอย่าง	2.จังหวัด	ชนิดพืช	จำนวน ตัวอย่าง
สศท. 1	เชียงใหม่	ผัก	30	แม่ฮ่องสอน	กาแฟ	22 *
สศท. 2	สุโขทัย	ข้าว	30	อุตรดิตถ์	ข้าว	30
สศท. 3	สกลนคร	ข้าว	30	หนองบัวลำภู	ผัก	30
สศท. 4	ร้อยเอ็ด	ข้าว	30	กาฬสินธุ์	ข้าว	30
สศท. 5	สุรินทร์	ข้าว	30	บุรีรัมย์	ผัก	30
สศท. 6	จันทบุรี	ผลไม้	31	ปราจีนบุรี	ผัก	30
สศท. 7	ลพบุรี	ผัก	30	สุพรรณบุรี	ผัก	30
สศท. 8	นครศรีธรรมราช	ข้าว	30	สุราษฎร์ธานี	มะพร้าว	30
สศท. 9	พัทลุง	ข้าว	30	สงขลา (พัทลุง สตูล ตรัง)	ผัก/ผลไม้	28 *
สศท. 10	นครปฐม	ผัก	30	กาญจนบุรี	ผัก	30
สศท. 11	ยโสธร	ข้าว	30	ศรีสะเกษ	ข้าว	30
สศท. 12	อุทัยธานี	ข้าว	30	พิจิตร	ข้าว	30

ที่มา : จากการสอบถามข้อมูลจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

* หมายเหตุ : มีตัวอย่างไม่ครบ 30 ได้เลือกทุกรายที่ทำเกษตรอินทรีย์

1.5.3 วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลจะวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนาเพื่อหาความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: S.D.) ของข้อมูลทั่วไปของเกษตรกร สถาบันเกษตรกร และผู้ส่งออกสินค้าเกษตรอินทรีย์ และจัดทำแนวทางการพัฒนาด้านโลจิสติกส์สินค้าเกษตรอินทรีย์ของไทย

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.6.1 เพื่อเป็นแนวทางการบริหารจัดการด้านโลจิสติกส์สินค้าเกษตรอินทรีย์ของไทย

1.6.2 เพื่อให้หน่วยงานในกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ หน่วยงานราชการต่าง ๆ และผู้สนใจ สามารถนำข้อมูลไปใช้ประกอบการดำเนินการส่งเสริมให้กับเกษตรกร สถาบันเกษตรกร และผู้ส่งออก รวมถึงผู้ที่เกี่ยวข้องสามารถนำไปใช้ในการวางแผนในด้านการจัดการโลจิสติกส์สินค้าเกษตรอินทรีย์ของไทย

บทที่ 2

การตรวจเอกสาร แนวคิดและทฤษฎี

2.1 การตรวจเอกสาร

จากการตรวจเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการโลจิสติกส์สินค้าเกษตรอินทรีย์ พบว่า ประเทศไทยมีการศึกษางานวิจัยด้านเกษตรอินทรีย์ ทั้งในเรื่องของการตลาดเกษตรอินทรีย์ การจัดการห่วงโซ่อุปทาน และโลจิสติกส์ของสินค้าเกษตร แต่เมื่อพิจารณางานวิจัยเกษตรอินทรีย์ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการโลจิสติกส์สินค้าเกษตรอินทรีย์ในประเทศไทย ซึ่งยังมีน้อยและยังไม่ครอบคลุมชนิดสินค้าที่เป็นเกษตรอินทรีย์ จึงทำให้สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรที่ 1-12 สนใจศึกษาในเรื่องดังกล่าว

2.1.1 การตรวจเอกสารงานวิจัยเกษตรอินทรีย์ในประเทศไทย

จากการตรวจเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการตลาดสินค้าเกษตรอินทรีย์ในประเทศไทย วงศ์พัฒนา ศรีประเสริฐ (2559) ศึกษาการพัฒนาการจัดการความรู้ทางการตลาดเกษตรอินทรีย์ของกลุ่มเกษตรกร ในตำบลมะค่า อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม โดยผู้ให้ข้อมูลเป็นกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกผักปลอดสารพิษ เกษตรกรผู้สนใจ และตัวแทนหน่วยงานราชการซึ่งเป็นผู้ที่เกี่ยวข้อง สார்วจข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์ พบว่า สมาชิกกลุ่มเกษตรกรต้องประสบกับสภาพและปัญหาทางการตลาดเกษตรอินทรีย์ไม่สามารถที่จะกำหนดราคาขายได้เอง ทำให้ได้ผลตอบแทนต่ำไม่คุ้มกับต้นทุนเท่าที่ควร การขายเป็นการขายส่งให้แก่พ่อค้าคนกลาง โดยเข้ามารับซื้อถึงหมู่บ้าน และถูกกดราคาพืชผลลงเกือบทุกชนิด สำหรับการผลิต เกษตรกรนิยมใช้ปุ๋ยหมักสดในการปลูก ส่งผลให้ได้รับความนิยมนอกจากกลุ่มผู้บริโภคในวงกว้างมากขึ้น แต่ยังมีบางคนยังใช้ปุ๋ยเคมีในการทำการเกษตรอยู่บ้างบางส่วน ในด้านการพัฒนาการจัดการความรู้ทางการตลาดเกษตรอินทรีย์ของกลุ่มเกษตรกร พบว่า ควรมีการเรียนรู้ในการที่จะอยู่ร่วมกันกับวิถีการผลิตพืชผลโดยปราศจากสารพิษ โดยควรเป็นผู้ปลูกที่มีจริยธรรมและความรับผิดชอบต่อผู้บริโภคและสังคม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของปนัดดา โพธินาม (2560) การศึกษาและพัฒนาการตลาดเกษตรอินทรีย์ในจังหวัดกาฬสินธุ์ สัมภาษณ์เกษตรกรจำนวน 30 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง เก็บข้อมูลโดยสัมภาษณ์เชิงลึก ตรวจสอบเครื่องมือโดยผู้เชี่ยวชาญประเมินผลตรวจสอบยืนยัน (Expert Verify) วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) พบว่า การกำหนดราคาเป็นไปตามกลไกตามท้องตลาด เกษตรกรไม่สามารถกำหนดราคาได้เอง ช่องทางการจัดจำหน่ายเป็นการจำหน่ายโดยตรงระหว่างผู้ซื้อกับผู้ขาย และมีการออกร้านงานต่าง ๆ ที่ทางจังหวัดกาฬสินธุ์จัดขึ้น ทั้งรายสัปดาห์ และรายเดือน ด้านการส่งเสริมการตลาด มีการประชาสัมพันธ์แบบบอกเล่าจากปากต่อปาก การออกร้านผ่านสื่อจากหน่วยงานภาครัฐที่ให้การสนับสนุน การจัดทำแผ่นพับเอกสารการเผยแพร่ผ่านสื่อมวลชนท้องถิ่น และผู้มาเยือน รวมทั้งการมีกิจกรรมร่วมกับเครือข่ายต่าง ๆ ด้านผลิตผลสินค้าเกษตรอินทรีย์ โดยมีการดำเนินกิจการปลูกผักปลอดสารพิษหลายชนิด ซึ่งเป็นผักตามฤดูกาลและผักพื้นบ้าน และมีการกำหนดหนอนและแมลงศัตรูพืช โดยใช้สารสกัดจากธรรมชาติที่กลุ่มผลิตขึ้นเองด้วย ส่วนงานวิจัยของเผด็จ ทุกข์สุญ จักรกฤษณ์ ขำทอง และภุรีพัฒน์ กัณหาบุญ (2561) ทำการศึกษาส่วนประสมการตลาดและการจัดการโลจิสติกส์ของภาคการเกษตรในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตาก โดยใช้แบบสอบถามในการเก็บข้อมูล พบว่า คุณภาพ ชนิดหรือประเภท และความปลอดภัยของผลผลิตทางการเกษตร ตลาดและคนกลางในช่องทางการจัดจำหน่าย รวมถึงปัจจัยอื่น ซึ่งประกอบไปด้วย ต้นทุน พาหนะในการขนส่ง ข้อมูลทางการตลาด แรงงานภาคการเกษตร ความรู้ด้านการเกษตร มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเกษตรที่เพิ่มมากขึ้น ในขณะที่ผลการศึกษาตัวแปรการจัดการโลจิสติกส์ พบว่า การพยากรณ์ความต้องการของตลาด การขนส่งผลผลิตทางการเกษตร การบริหารจัดการคลังสินค้า การดำเนินการตามคำสั่งซื้อของลูกค้า การเลือกสถานที่

ทางการเกษตร และการเคลื่อนย้ายวัสดุ มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเกษตรที่เพิ่มมากขึ้นของภาคการเกษตรในพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตาก อีกทั้งงานวิจัยของนิกร ศิริวงศ์ไพศาล เสกสรร สุธรรมนนท์ สมบูรณ์ เจริญจิระตระกูล และพัลลภช เพ็ญจำรัส (2550) ทำการศึกษาศักยภาพของตลาดหัวอฐต่อการเป็นศูนย์รวบรวมและกระจายสินค้าเกษตรในภาคใต้ พบว่า กลุ่มพ่อค้าคนกลางและกลุ่มที่ส่งออกต่างประเทศส่วนใหญ่ให้ความสำคัญค่อนข้างน้อย ในด้านการจัดการเกี่ยวกับคุณภาพสินค้า เช่น การคัดเกรด การตรวจสอบโรคพืชและแมลงและการตรวจสอบสารพิษตกค้าง ทั้ง ๆ ที่สิ่งเหล่านี้ล้วนส่งผลกระทบต่อผู้บริโภคโดยตรง นอกจากนี้ผลการวิจัยยังสร้างความตระหนักแก่ภาคีที่เกี่ยวข้องในการคำนึงถึงคุณภาพสินค้าและความปลอดภัยของผู้บริโภคเป็นหลักจึงได้นำไปสู่ความร่วมมือในการจัดตั้ง “ศูนย์จำหน่ายสินค้าเกษตรชุมชน (Farm Outlet)” โดยผู้ประกอบการตลาดหัวอฐ (เจ้าของตลาด) เกษตรกรผู้ผลิต และการค้าภายในจังหวัดนครศรีธรรมราช (เป็น user ของงานวิจัย) โดยศูนย์จำหน่ายสินค้าเกษตรชุมชน (Farm Outlet) นี้มีจุดเด่นที่ผู้บริโภคสามารถซื้อสินค้าได้จากเกษตรกรโดยตรงโดยไม่ผ่านพ่อค้าคนกลาง ทำให้ผู้บริโภคซื้อสินค้าได้ในราคาที่ต่ำลงและสินค้าที่จำหน่ายไม่มีการใช้สารยืดอายุสินค้า

ซึ่งงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการตลาดสินค้าเกษตรอินทรีย์ในประเทศ ทำให้ทราบข้อมูลถึงปัญหาการตลาดซึ่งยังต้องผ่านพ่อค้าคนกลางเป็นสำคัญ ทำให้เกษตรกรไม่สามารถกำหนดราคาได้เอง แต่เป็นที่น่ายินดีที่เกษตรกรผู้ผลิตเริ่มให้ความสำคัญต่อการส่งเสริมการตลาด ทั้งประชาสัมพันธ์ การออกร้าน การจัดทำแผ่นพับเอกสาร การเผยแพร่ผ่านสื่อมวลชนท้องถิ่นและผู้มาเยือน ส่งผลให้เกษตรกรมีการผลิตแบบอินทรีย์ที่เป็นที่ต้องการของตลาดมากขึ้นด้วย แต่อย่างไรก็ตาม พ่อค้าคนกลางก็ยังเป็นส่วนสำคัญต่อการพัฒนาการตลาดและโลจิสติกส์ เนื่องจากเป็นผู้รวบรวมและกระจายสินค้าที่สำคัญ นอกจากนี้ ควรมีการเพิ่มกระบวนการจัดการเกี่ยวกับคุณภาพสินค้า เช่น การคัดเกรด การตรวจสอบโรคพืชและแมลง และการตรวจสอบสารพิษตกค้างเพื่อคุณภาพสินค้าและความปลอดภัยของผู้บริโภค

2.1.2 การตรวจเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการตลาดสินค้าเกษตรอินทรีย์ระหว่างประเทศ

จากการตรวจเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการตลาดสินค้าเกษตรอินทรีย์ระหว่างประเทศ เจษฎา แสงจันทร์ สมเกียรติ คชฉวีวงศ์ และ ทดมัล แสงสว่าง (2559) ทำการศึกษา แนวทางการพัฒนาศักยภาพการตลาดธุรกิจโรงสีข้าวหอมมะลิอินทรีย์ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย ภายใต้สถานการณ์การตลาดเสรี โดยทำการศึกษาแบบผสมผสานระหว่างการศึกษาระหว่างการศึกษาระดับปริญญา และการศึกษาเชิงคุณภาพ พบว่า 1) ลักษณะของตลาดที่แตกต่างกันมีอิทธิพลต่อสถานการณ์ปัจจุบันในด้านการตลาดที่ต่างกัน โดยกิจการที่มีลักษณะตลาด ขยายในประเทศ ส่งออกอย่างเดียว และทั้งขายในประเทศและต่างประเทศ มีปัญหาที่ไม่แตกต่างกัน โดยปัญหา 3 อันดับแรก คือ ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย 2) ลักษณะของตลาดที่แตกต่างกันมีอิทธิพลต่อความต้องการความช่วยเหลือในด้านการตลาดที่ต่างกัน โดยลักษณะตลาดกิจการที่มีลักษณะตลาด ขยายในประเทศ ส่งออกอย่างเดียว และทั้งขายในประเทศและต่างประเทศ มีความต้องการความช่วยเหลือด้านการตลาดที่ไม่แตกต่างกัน 3) ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการด้านการตลาดโรงสีข้าวหอมมะลิอินทรีย์ ได้แก่ มาตรฐานคุณภาพสินค้า ราคาสินค้าที่แน่นอน การส่งเสริมการตลาด การใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย เงินทุนสนับสนุน และการสนับสนุนส่งเสริมโดยหน่วยงานภาครัฐ ในส่วนของอติราช ศรีเสาวลักษณ์ (2558) ทำการแปล เรียบเรียง กรณีศึกษา เรื่องการศึกษาตลาดการค้าสินค้าเกษตรอินทรีย์ของประเทศสหรัฐอเมริกา พบว่า มีสินค้าข้าวอินทรีย์ที่เป็นสินค้าส่งออกที่มีศักยภาพของประเทศไทย และจากข้อมูลของกระทรวงพาณิชย์ของประเทศไทย พบว่า สินค้าข้าวอินทรีย์ของประเทศไทยที่ส่งไปจำหน่ายยังตลาดประเทศสหรัฐอเมริกา โดยในปี ค.ศ. 2010 ส่งไปจำหน่ายประมาณ 1,249.48 ตัน ปี ค.ศ. 2011 ส่งไปจำหน่ายประมาณ 1,248.70 ตัน ปี ค.ศ. 2012 ส่งไปจำหน่ายประมาณ 2,392.57 ตัน

ปี ค.ศ. 2013 ส่งไปจำหน่ายประมาณ 1,660.92 ตัน ปี ค.ศ. 2014 ส่งไปจำหน่ายประมาณ 2,489.95 ตัน นับได้ว่ามีอัตราการนำเข้าข้าวอินทรีย์ในปริมาณที่เพิ่มขึ้นประมาณ 100 ตัน/ปี นับจากปี ค.ศ. 2012 – 2014 ส่วนสินค้าเกษตรอินทรีย์อื่น ๆ ไม่มีข้อมูลการนำเข้าจากประเทศไทย และจากการที่ตลาดสินค้าเกษตรอินทรีย์กำลังเป็นที่นิยมบริโภคของผู้บริโภคทุกกลุ่มในประเทศสหรัฐอเมริกา โดยเฉพาะสินค้าเกษตรอินทรีย์ที่มีความแปลกใหม่และสินค้าจากเขตร้อน โดยมีข้อเสนอ คือหากไทยต้องการเลือกเจาะตลาด ควรเลือกสินค้าเกษตรอินทรีย์ที่ประเทศไทยมีจุดแข็งในการผลิตจากเทคโนโลยีและนวัตกรรมและเป็นสินค้าเพื่อสุขภาพ เช่น สินค้าที่ผลิตภัณฑ์จากข้าวอินทรีย์แปรรูปต่าง ๆ ได้แก่ น้ำมันจากข้าวอินทรีย์ที่เป็นเครื่องดื่มเพื่อสุขภาพ น้ำผลไม้อินทรีย์ เช่น น้ำมันงาคุดอินทรีย์ ฯลฯ และตลาดเครื่องเทศอินทรีย์ที่ประเทศไทยสามารถผลิตได้จากเครื่องเทศและสมุนไพรไทยเพื่อสุขภาพ และปรุงอาหาร เช่น พริกไทย ขิง ชาหม่อน เป็นต้น ส่วนผลไม้อินทรีย์ควรทำตลาดในสินค้าจากเขตร้อน เช่น มังคุดอินทรีย์ เป็นต้น แต่สินค้านี้จะต้องผลิตให้ได้ตามระบบมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ของ USDA ซึ่งสอดคล้องกับสำนักงานส่งเสริมการค้าในต่างประเทศ ณ กรุงวอชิงตัน (2560) ที่ได้ศึกษาทิศทางสินค้าเกษตรอินทรีย์ไปแลนด ผลการศึกษา พบว่า สินค้าเกษตรอินทรีย์ในไปแลนดมีการขยายตัวของอุปสงค์ที่เพิ่มขึ้นของกลุ่มผู้บริโภคที่มีกำลังซื้อและใส่ใจต่อสุขภาพ อย่างไรก็ตาม สัดส่วนการจำหน่ายยังอยู่ในระดับที่ต่ำมากเมื่อเทียบกับสินค้าทั่วไป นอกจากนี้ผู้บริโภคส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ความเข้าใจถึงความแตกต่าง และคุณประโยชน์ของสินค้า อีกทั้งให้ความสำคัญในเรื่องราคาสินค้าเป็นหลัก ช่องทางการจัดจำหน่ายสินค้าเกษตรอินทรีย์ในไปแลนดมีทั้งร้านค้าปลีกโดยทั่วไป และร้านจำหน่ายสินค้าเพื่อสุขภาพ จึงนับว่าจะเป็นช่องทางที่ไทยจะสามารถเข้าถึงผู้บริโภคได้ในวงกว้าง แม้ว่าจะยังไม่แพร่หลายมากนัก รวมทั้งราคาสินค้าเกษตรอินทรีย์ที่สามารถแข่งขันได้ในตลาดไปแลนด ควรมีความเหมาะสมกับคุณภาพและดึงดูดใจต่อผู้บริโภค รวมทั้งมีความเป็นเอกลักษณ์และไม่สามารถผลิตได้ในท้องถิ่น ซึ่งผลิตภัณฑ์เกษตรอินทรีย์ของไทยมีความแตกต่างจากผลิตภัณฑ์ที่ผลิตได้ในไปแลนด จึงมีโอกาสที่ดีในการเข้าสู่ตลาดเกษตรอินทรีย์ไปแลนดซึ่งกำลังขยายตัว

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการตลาดสินค้าเกษตรอินทรีย์ระหว่างประเทศ ประเทศไทยยังมีอุปสรรคในด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา และด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ในส่วนการเจาะตลาดสินค้าเกษตรอินทรีย์ ไทยมีจุดแข็ง โดยเป็นการผลิตจากเทคโนโลยีและนวัตกรรม และเป็นสินค้าเพื่อสุขภาพ ซึ่งสินค้าอินทรีย์ที่ควรมีการเจาะตลาด ได้แก่ ผลิตภัณฑ์จากข้าวอินทรีย์แปรรูปต่าง ๆ น้ำมันงาคุดอินทรีย์ และเครื่องเทศอินทรีย์และสมุนไพรไทยเพื่อสุขภาพและปรุงอาหาร รวมทั้งผลไม้อินทรีย์จากเขตร้อน โดยเป็นสินค้าเพื่อสุขภาพ แต่อย่างไรก็ตาม ควรคำนึงถึงราคาที่เหมาะสมกับคุณภาพของสินค้า รวมถึงการสร้างเอกลักษณ์เฉพาะตัวของสินค้า อีกทั้งต้องได้รับมาตรฐานรับรองที่เป็นที่ยอมรับของประเทศคู่ค้าด้วย

2.1.3 การตรวจเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการห่วงโซ่อุปทานและโลจิสติกส์ของสินค้าเกษตร

จากการตรวจเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการห่วงโซ่อุปทานและโลจิสติกส์ของสินค้าเกษตร สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (2553) ทำการศึกษา โครงการการจัดการห่วงโซ่อุปทานและโลจิสติกส์ของสินค้าเกษตรภายใต้โครงการการศึกษาวิจัยตลอดจนติดตามประเมินผล เพื่อเสนอแนวทงนโยบายการปรับโครงสร้างภาคการผลิต การค้า และการลงทุน โดยสำรวจข้อมูลสินค้าพืช สัมภาษณ์กลุ่มที่เกี่ยวข้อง เช่น พ่อค้าคนกลาง โรงงานแปรรูป ผู้ส่งออก และผู้บริโภค โดยจำนวนตัวอย่างนี้ยังไม่นับรวมการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการธุรกิจขนส่ง สมาคม และหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องที่อยู่นอกเหนือจากการสัมภาษณ์ด้วยแบบสอบถาม วิธีการศึกษา วิเคราะห์และประเมิน SCM&L ทำการประเมิน SCM&L สมัยใหม่ของสินค้าเกษตรเทียบกับห่วงโซ่ของสินค้าในระบบดั้งเดิม (traditional SCM&L) ของไทย และ

เปรียบเทียบSCM&L ของสินค้าต่างชนิด ผลการศึกษา พบว่า การวิเคราะห์ระบบการจัดการห่วงโซ่อุปทานสินค้าเกษตรบางชนิดได้เปลี่ยนจากระบบดั้งเดิม มาเป็นระบบการจัดการสมัยใหม่ โดยมีสาเหตุสำคัญ คือแบบแผนการบริโภคอาหารของผู้บริโภคในประเทศและในตลาดโลกได้เปลี่ยนมาบริโภคอาหารที่มีคุณค่าทางโภชนาการและปลอดภัย รวมทั้งมีการพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรม มีการเกษตรเทคโนโลยีการจัดการ เช่นกระบวนการผลิตสินค้าอินทรีย์ การจัดซื้อ แบบรวมศูนย์และมาตรฐานสินค้าของห้างสรรพสินค้า และการนำระบบเกษตรพันธสัญญามาใช้ ปัจจัยเหล่านี้ เอื้ออำนวยให้ธุรกิจการเกษตรและซัพพลายเออร์สามารถชักนำให้เกษตรกรเข้าสู่ระบบการผลิต ภายใต้การจัดการห่วงโซ่อุปทานสมัยใหม่ สินค้าเกษตรที่มีการเปลี่ยนแปลงสู่การจัดการห่วงโซ่อุปทานสมัยใหม่ ได้แก่ ไข่ เนื้อ ผัก ข้าวอินทรีย์ อ้อย โคนม และกุ้งเพาะเลี้ยง อย่างไรก็ตาม สินค้าเกษตรส่วนใหญ่ยังคงอยู่ภายใต้ระบบการจัดการห่วงโซ่อุปทานแบบดั้งเดิม โดยเกษตรกรและผู้ประกอบการในแต่ละขั้นตอนมีความสัมพันธ์ด้านซื้อขายในลักษณะการส่งมอบของทันที ไม่มีสัญญาระยะยาวหรือการแลกเปลี่ยนความรู้และข่าวสารกัน การพึ่งพาด้านสินเชื่อจากพ่อค้าพืชไร่ในอดีตลดน้อยลง และแทนที่ด้วยสินเชื่อเกษตรจากสถาบันการเงินของรัฐ ผู้ประกอบการปลายน้ำและผู้บริโภคไม่มีความสัมพันธ์กับเกษตรกร ซึ่งเป็นจุดแตกต่างที่สำคัญจากระบบห่วงโซ่อุปทานสมัยใหม่ ตัวอย่างสินค้า เช่น มันสำปะหลัง ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ปาล์มน้ำมัน ยางพารา และโคเนื้อ เป็นต้น

การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลอย่างมีนัยสำคัญต่อศักยภาพในการดำเนินธุรกิจของเกษตรกรและผู้ประกอบการในทุกขั้นตอนของห่วงโซ่อุปทาน พบว่า ระบบธุรกิจแบบพันธสัญญาเกษตร และการศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญ ส่วนปัญหาคุณภาพของโครงสร้างพื้นฐานและคอกวอดบางอย่างในแต่ละขั้นตอนของห่วงโซ่อุปทานเป็นสาเหตุให้ศักยภาพของผู้เกี่ยวข้องลดลง นอกจากนี้ การใช้เทคโนโลยีการเกษตรและเทคโนโลยีการจัดการ เช่น การจัดซื้อ แบบรวมศูนย์ และมาตรฐานสินค้าของเอกชน รวมทั้งการลงทุนทั้ง ภาครัฐ และเอกชน เป็นสาเหตุสำคัญของการเพิ่มผลิตภาพ (productivity) หรือมูลค่าสินค้า โดยการลดต้นทุน หรือลดความสูญเสียของสินค้าเกษตร ทั้งในห่วงโซ่อุปทานแบบดั้งเดิม และห่วงโซ่สมัยใหม่

สำหรับการศึกษาปัญหาสำคัญที่กระทบต่อการจัดการห่วงโซ่อุปทานในแต่ละขั้นตอนของห่วงโซ่ พบว่าในระดับการผลิตที่ต้นน้ำ มีปัญหาสำคัญ ได้แก่ การขาดแคลนแรงงาน การขาดแคลนน้ำ ทรัพยากรธรรมชาติเสื่อมโทรม การทำนาติดต่อกันโดยไม่พักดิน ซึ่งทำให้เกษตรกรมีความเสี่ยง เรื่องเพลิงระบาศสูงชัน คนหนุ่มสาวละทิ้งภาคเกษตร ทำให้ขนาดถือครองเริ่มใหญ่ขึ้น และปัญหาการโฆษณาขายปัจจัยการผลิตมีการบิดเบือน นอกจากนี้ เกษตรกรที่เข้าถึงตลาดสมัยใหม่ รวมทั้ง มีการผลิตในระบบพันธสัญญาเกษตร (ไม่เกิน 2 แสนราย) ยังมีจำนวนน้อย เมื่อเทียบกับครัวเรือนเกษตรกรทั่วประเทศ และแม้จะมีเกษตรกร 2.5 ล้านครัวเรือนที่มีการรวมกลุ่ม เพื่อเข้าสู่ตลาดสมัยใหม่ แต่การรวมกลุ่มส่วนใหญ่ยังประสบความสำเร็จต่ำ ในระดับกลางน้ำ มีปัญหาต้นทุนการขนถ่ายสินค้าเพราะการขาดแคลนแรงงาน ปัญหาระบบขนส่งที่พึ่งพารถบรรทุกมากเกินไป จนก่อให้เกิดต้นทุนสังคมสูง ส่วยทางหลวง ปัญหาความไร้ประสิทธิภาพของการรถไฟ สินค้าเกษตรบางชนิดยังไม่มีมาตรฐาน ทำให้ยากต่อการเพิ่มมูลค่าการผลิต เช่น มาตรฐานข้าวเปลือก ฯลฯ ส่วนปัญหาสำคัญในระดับปลายน้ำ ได้แก่ สินค้าอาหารส่งออกมีปัญหามาตรฐานสุขอนามัย (SPS) การกีดกันการค้า ผู้ส่งออกรายเล็กขาดเครื่องมือบริหารความเสี่ยงที่เกิดจากความผันผวนของราคาสินค้าเกษตรและค่าเงินบาท อาหารในประเทศและอาหารนำเข้ายังมีปัญหาความไม่ปลอดภัยสูง และข้อจำกัดของศูนย์ห้องเย็นเพื่อการส่งออก ผัก ผลไม้ และอาหารทางเครื่องบิน ฯลฯ

นอกจากนี้ งานวิจัยยังพบว่า รัฐบาลมีทั้งนโยบายที่ส่งผลดีและผลเสียต่อการจัดการห่วงโซ่อุปทานสินค้าเกษตรนโยบายด้านบวกที่สำคัญ คือ การลงทุนด้านโครงสร้างพื้นฐาน การลงทุนด้านวิจัยและการส่งเสริมการเกษตร การสนับสนุนสินเชื่อเกษตร การประกันรายได้เกษตรกรและการชดเชยความเสียหายจากภัยธรรมชาติ

รวมทั้ง ความเข้มข้นของมาตรฐานความปลอดภัยของอาหารส่งออก แต่มีบางนโยบายที่ไม่ประสบความสำเร็จ เช่น การส่งเสริมการรวมกลุ่มเกษตรกรในรูปแบบสหกรณ์ เป็นต้น นอกจากนี้ ในช่วงที่ผ่านมาความเข้มข้นของการวิจัยด้านการเกษตรกลับลดลงมากและมีปัญหาการเกษียณอายุของนักวิจัย และการขาดแรงจูงใจของนักวิจัย อีกทั้ง มาตรการและนโยบายบางอย่างของภาครัฐส่งผลเสียต่อภาคเกษตร และการจัดการห่วงโซ่อุปทานสินค้าเกษตร เช่น ผลเสียของนโยบายจำหน่ายสินค้าเกษตรในราคาสูงกว่าราคาตลาด การอุดหนุนคุ้มครองผู้เลี้ยงโคนม อุตสาหกรรมอ้อยและน้ำตาลทราย ทำให้โรงงานแปรรูปในบางกิจการมีกำลังการผลิตส่วนเกิน กฎหมายควบคุมการฆ่าสัตว์และค้าเนื้อสัตว์ยังเป็นอุปสรรคต่อการปรับปรุงโรงงานฆ่าสัตว์ รวมทั้งกฎหมายควบคุมการนำเข้าพันธุ์พืช เป็นต้น

นอกจากนี้งานวิจัยของศิริสรณ์ เจริญกมลลิมสกุล ทวี วัชรเกียรติศักดิ์ ดวงพร กิจอาทร และ สุวรรณ เตชะธีระปริดา (2560) ทำการศึกษา การจัดการโลจิสติกส์และโซ่อุปทานข้าวจังหวัดนครราชสีมา : สถานการณ์ปัจจุบัน ความเชื่อมโยง ปัญหาและแนวทางการพัฒนา มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสถานการณ์ปัจจุบันและความเชื่อมโยงของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในโลจิสติกส์และโซ่อุปทานข้าว จังหวัดนครราชสีมา ตลอดจนกระบวนการ ตั้งแต่ต้นน้ำจนถึงปลายน้ำวิเคราะห์สภาพปัญหา อุปสรรคที่เกิดขึ้น เพื่อจัดทำข้อเสนอแนะในการพัฒนาโซ่อุปทานข้าว จังหวัดนครราชสีมา โดยมีกลุ่มเป้าหมาย คือ ผู้เชี่ยวชาญในโซ่อุปทานข้าวจังหวัดนครราชสีมา เลือกลุ่มตัวอย่างแบบลูกโซ่ เก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูลทุติยภูมิ การสอบถาม สัมภาษณ์เชิงลึก สันทนากลุ่ม และการจัดเวทีสัมมนา ผลการศึกษา พบว่า การตระหนักด้านการเชื่อมโยงในโซ่อุปทานที่สูงขึ้นจะส่งผลต่อการดำเนินงานในโซ่อุปทานระหว่างผู้จัดหาวัตถุดิบ และผู้ซื้อให้เพิ่มสูงขึ้นตามมาด้วย ในส่วนของการศึกษาระบบโซ่อุปทาน สามารถอธิบายถึงความเชื่อมโยงของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเพื่อให้ทราบถึงกระบวนการดำเนินงานร่วมกันของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งระบบ การดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใดในโซ่อุปทานย่อมส่งผลกระทบต่อผู้มีส่วนเกี่ยวข้องอื่นในโซ่อุปทาน จึงจำเป็นที่จะต้องทราบความสัมพันธ์ของทั้งระบบในโซ่อุปทานนั้น ๆ อีกทั้งสภาพปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นในโซ่อุปทานข้าวจังหวัดนครราชสีมา มีความสอดคล้องกับสภาพปัญหาในระดับประเทศ คือขาดการวางแผนการผลิตข้าวที่ดี ประสิทธิภาพการผลิตข้าวต่ำ และต้นทุนการผลิตสูง ขาวนาอย่างขาดแคลนเมล็ดพันธุ์ดี การแปรรูป และผลิตภัณฑ์ที่สร้างมูลค่าเพิ่มได้ยังมีน้อย อีกทั้ง ขาวนาและองค์กรขาวนายังไม่เข้มแข็ง ขาวนารายย่อยยังขาดความรู้ด้านโรงสีข้าว โดยพบปัญหาข้าวเปลือกที่รับซื้อไม่ได้คุณภาพ อุปสรรคจากมาตรฐานในตลาดโลกสูงแต่ราคารับซื้อต่ำ ส่วนร้านค้าพบเพียงปัญหาด้านการจัดเก็บ ซึ่งจะเห็นได้ว่าสภาพปัญหาอุปสรรคส่วนใหญ่อยู่ในส่วนของระดับต้นน้ำหรือเกษตรกร เนื่องจากเป็นกลุ่มที่มีผู้มีส่วนเกี่ยวข้องจำนวนมากที่สุด ปัญหาและอุปสรรคที่กล่าวมานั้นมีการพบมานานแล้ว หากแต่ยังคงเป็นปัญหาที่ยังขาดการแก้ไขอย่างตรงจุด ขาดความต่อเนื่อง และการบูรณาการในการแก้ไข ปัญหา ร่วมกันของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องอย่างเป็นระบบ ปัญหาที่เกิดจากส่วนใดส่วนหนึ่งไม่ได้ส่งผลกระทบต่อ เฉพาะต่อส่วน ของตนเองเท่านั้น หากแต่ยังกระทบไปยังส่วนอื่นที่มีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันไม่ทางตรงก็ทางอ้อม นอกจากนี้ การจัดการโลจิสติกส์ และโซ่อุปทานจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องอาศัยความร่วมมือจากภาคส่วนต่าง ๆ ในการวางแผนและดำเนินงานร่วมกันแบบบูรณาการ เพื่อให้เกิดผลอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ โดยภาครัฐมี บทบาทสำคัญในการส่งเสริมและสนับสนุน ส่วนเกษตรกรเองนั้นจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีการปรับตัว เปิดรับองค์ ความรู้ใหม่ รวมถึงการรวมกลุ่มกันของเกษตรกรเพื่อสร้างอำนาจในการต่อรองที่ดีขึ้น เน้นการพึ่งพาตนเองและ สร้างรายได้เพิ่มขึ้น นอกเหนือจากการผลิตข้าวเพียงอย่างเดียว

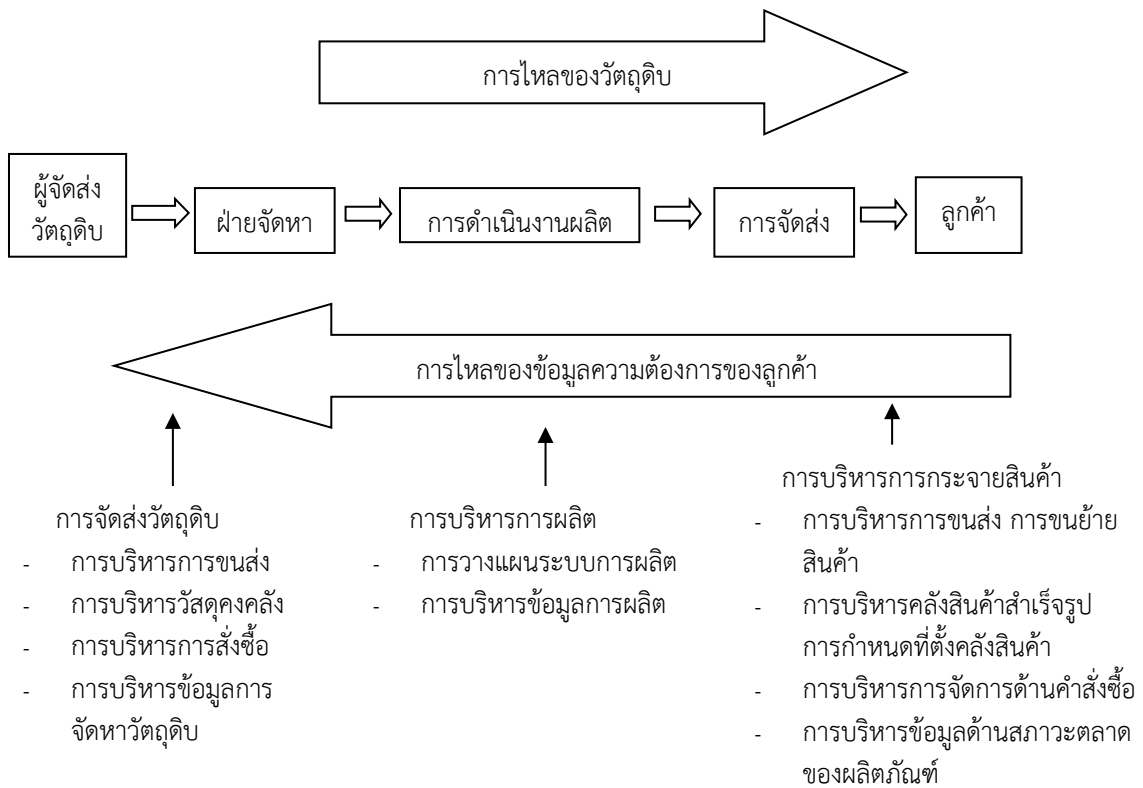
2.2 แนวคิดและทฤษฎี

2.2.1 ความหมายของโลจิสติกส์ (Logistics)

โลจิสติกส์ คือ การออกแบบและการจัดการระบบการควบคุมการเคลื่อนย้ายหรือการไหลของสินค้าและข้อมูลจากต้นทางมายังบริษัท และออกจากบริษัทไปยังลูกค้าอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล หรือ การเคลื่อนย้ายพัสดุและข้อมูลตั้งแต่วัตถุดิบไปจนถึงสินค้าสำเร็จรูป จากต้นทางไปยังปลายทางไปจนถึงผู้บริโภค โดยมีการประสานงานแต่ละขั้นตอนอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ซึ่งโลจิสติกส์นั้นจะครอบคลุมกิจกรรมและกระบวนการเคลื่อนย้ายสินค้าทั้งหมดทุกระดับและขั้นตอนการปฏิบัติการ โดยวิธีการเชิงระบบ ซึ่งหน่วยธุรกิจหรือบริษัทจะทำการเชื่อมโยงกิจกรรมต่าง ๆ ของระบบสินค้าภายในหน่วยธุรกิจหรือบริษัท แทนที่จะแยกปฏิบัติแต่ละกิจกรรมอย่างที่เคยทำมาและยอมรับการติดต่อและประสานงานระหว่างบริษัทและองค์กรภายนอก ซึ่งกระบวนการโลจิสติกส์มีรูปแบบดังแสดงในภาพที่ 2.1

นอกจากนี้โลจิสติกส์จะถูกมองอย่างเป็นระบบและเป็นกระบวนการที่มีความต่อเนื่องเหมือนแม่น้ำไหลผ่านภูมิประเทศที่แตกต่างกันไป ความแตกต่างของภูมิประเทศจึงไม่ใช่จุดสำคัญ แต่สำคัญอยู่ที่การไหลของน้ำ หรือรู้จักในชื่อแบบจำลองห่วงโซ่อุปทาน ซึ่งเป็นการเชื่อมโยงกระบวนการไหลกันเป็นลูกโซ่

โดยห่วงโซ่อุปทาน คือ การเคลื่อนย้ายและเก็บรักษาผลิตภัณฑ์ตั้งแต่จุดเริ่มต้นจนถึงปลายทางผู้บริโภค กระบวนการในแต่ละขั้นตอน ห่วงโซ่อุปทานจะเพิ่มคุณค่าสินค้า ซึ่งเกิดจากการประสานงานของสมาชิกในห่วงโซ่อุปทานและบูรณาการโลจิสติกส์ในทุกชั้น ตลอดเส้นทางห่วงโซ่อุปทานอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล และผู้เกี่ยวข้องได้ประโยชน์ร่วมกัน

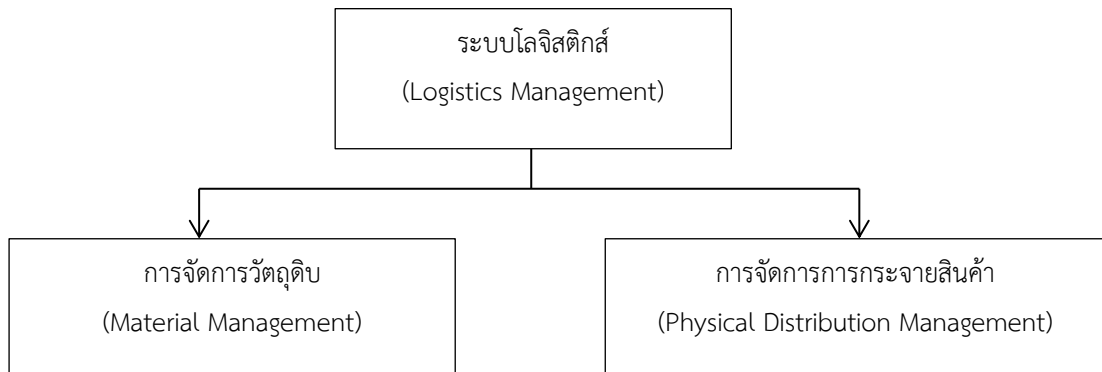


ภาพที่ 2.1 องค์ประกอบระบบโลจิสติกส์

ที่มา : วิทยา, 2546

2.2.2 กิจกรรมต่าง ๆ ในระบบโลจิสติกส์

ระบบโลจิสติกส์ประกอบด้วย 2 ส่วนหลัก คือ *ส่วนแรก* เป็นระบบสินค้าและข้อมูลที่ไหลเข้ามายังบริษัทหรือโรงงานเพื่อนำมาใช้เป็นวัตถุดิบ เรียกว่า การจัดการวัตถุดิบ และ *ส่วนที่สอง* เกิดขึ้นเมื่อผู้ผลิตทำการผลิตสินค้าเสร็จแล้วและสินค้าจะไหลออกจากบริษัทหรือโรงงานไปยังลูกค้า เรียกว่า การจัดการกระจายสินค้า ดังแสดงในภาพที่ 2.2



ภาพที่ 2.2 องค์ประกอบหลักของระบบโลจิสติกส์

ที่มา : ทวีศักดิ์, 2550

ระบบโลจิสติกส์ทั้ง 2 ส่วนหลัก ประกอบด้วย

1) การจัดการวัตถุดิบ มีกิจกรรมต่าง ๆ ดังนี้

1.1) การจัดหา (Sourcing หรือ Procurement) เป็นกิจกรรมที่ใช้ในการจัดหาวัสดุชิ้นส่วนทั้งจากในประเทศและต่างประเทศ ซึ่งอาจจะมีผู้จัดส่งสินค้า (Supplier) รายเดียวหรือหลายราย ซึ่งกระบวนการและขั้นตอนที่บริษัทนำมาใช้เพื่อจัดหาทรัพยากรที่จำเป็นสำหรับการผลิตสินค้าและบริการ ดังนั้นการจัดหาจึงมีผลกระทบต่อต้นทุนการผลิตและคุณภาพของการให้บริการ การจัดหาวัตถุดิบจึงต้องวางแผนอย่างรอบคอบและดำเนินการตามแผนที่กำหนดไว้ โดยอยู่ในความรับผิดชอบของผู้บริหารระดับสูง

1.2) การจัดซื้อ (Purchasing) การจัดซื้อ เป็นกิจกรรมหนึ่งที่มีความสำคัญ โดยแนวทางการจัดซื้อสินค้าหรือวัตถุดิบจะพิจารณาที่มูลค่า และประเภทของสินค้า

1.3) การขนส่งขาเข้า (Inbound Transport) การขนส่งมีความสำคัญต่อการดำเนินธุรกิจและความสามารถในการแข่งขัน รูปแบบของการขนส่งประกอบด้วย การขนส่งทางถนน ทางรถไฟ ทางน้ำ ทางท่อ และอากาศ การขนส่งแต่ละแบบมีข้อดีและข้อเสียแตกต่างกัน

1.4) การรับและการเก็บรักษาสินค้า (Receiving and Storage) เป็นการขนวัตถุดิบหรือชิ้นส่วนมายังโรงงาน พนักงานจะทำการตรวจสอบสินค้าในด้านคุณภาพและจำนวนว่าถูกต้องตามที่ตกลงซื้อหรือตามหลักฐานการส่ง เมื่อมีการตรวจรับแล้วสินค้าจะเก็บรักษาในสถานที่ที่เหมาะสม ซึ่งการจัดเก็บสินค้าขาเข้าต้องคำนึงถึงปริมาณและความถี่ของการใช้ ถ้าใช้บ่อยก็ต้องเก็บไว้ในที่ที่มีการเคลื่อนย้ายได้ง่าย

1.5) การจัดการสินค้าคงคลังวัตถุดิบ (Raw Material Inventory Management) เป็นวัตถุดิบหรือชิ้นส่วนเพื่อใช้ในการผลิต การมีสินค้าคงคลังก็เพื่อให้การผลิตดำเนินการอย่างต่อเนื่อง การจัดเก็บสินค้าจะขึ้นอยู่กับปัจจัย เช่น แหล่งวัตถุดิบ ปริมาณการใช้ และวิธีการขนส่ง เป็นต้น

2) การจัดการการกระจายสินค้า มีกิจกรรมต่าง ๆ ดังนี้

2.1) การประมวลคำสั่งซื้อ (Order Processing) เป็นการจัดการคำสั่งซื้อเป็นจุดแรกที่ลูกค้าสอบถามและสั่งสินค้า ซึ่งลูกค้าอาจจะทำการสั่งซื้อสินค้าโดยใช้โทรศัพท์ อีเมล โทรสาร หรือการส่งเอกสารผ่านระบบอีดีไอ (Electronic Data Interchange; EDI) เมื่อได้รับคำสั่งซื้อแล้วก็ต้องทำการตรวจสอบความถูกต้องและรับคำสั่งซื้อไว้ และแจ้งลูกค้าว่ามีสินค้าพร้อมและเวลาส่งมอบสินค้า

2.2) การจัดการสินค้าคงคลัง (Finished Goods Inventory Management) คือ การเชื่อมโยงระหว่างการวางแผนกับการปฏิบัติการ บทบาทของการจัดการสินค้าคงคลังคือการวางแผนความต้องการสินค้าที่จะเก็บสต็อกไว้และการจัดการสินค้าที่สต็อกไว้ รวมถึงการจัดการส่งสินค้าให้กับลูกค้า ขั้นตอนการดำเนินงานประกอบด้วยว่าจะมีสินค้าคงคลังอยู่ ณ ที่ใดบ้าง เมื่อใดจะส่งสินค้ามาเติมสินค้าคงคลังที่ลดลงและปริมาณเท่าใด

2.3) คลังสินค้า (Warehousing) เป็นสถานที่จัดเก็บสินค้าก่อนที่จะส่งมอบไปให้ลูกค้า โดยมีหน้าที่ในการรวบรวมจากโรงงานต่าง ๆ เพื่อส่งให้ลูกค้า โดยคลังสินค้าอาจจะใช้เป็นสถานที่ผสมหรือปรุงแต่งสินค้าและยังมีหน้าที่ในการสนับสนุนกิจกรรมด้านการผลิตและการตลาดอีกด้วย โดยคลังสินค้าอาจมีหลายรูปแบบ เช่น ศูนย์กระจายสินค้า (Distribution Center; DC) หรือการจัดส่งแบบ Cross Docking เป็นต้น

2.4) การเคลื่อนย้ายสินค้า (Material Handling) การเคลื่อนย้ายสินค้า เป็นกิจกรรมหนึ่งของการให้บริการคลังสินค้าและการเคลื่อนย้ายวัตถุดิบในระยะสั้นคือการเคลื่อนย้ายสินค้าเข้า-ออกจากคลังสินค้า เคลื่อนย้ายภายในคลังสินค้า ซึ่งจะต้องพิจารณาเกี่ยวกับความปลอดภัย ประสิทธิภาพ และความเสียหายของสินค้า

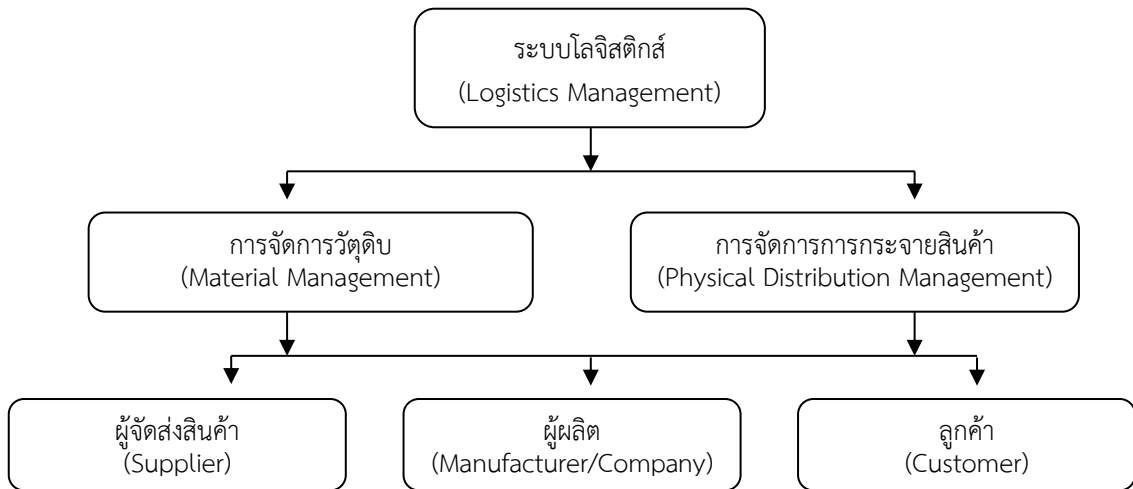
2.5) การบรรจุหีบห่อ (Packaging) มีความสำคัญต่อระบบโลจิสติกส์ด้านค่าใช้จ่ายและความปลอดภัยในตัวสินค้า ค่าใช้จ่ายหรือต้นทุนบรรจุหีบห่อก็คือวัสดุที่ใช้หีบห่อและวิธีการบรรจุหีบห่อจะใช้เครื่องจักรหรือทำด้วยมือและการกำจัดวัสดุบรรจุภัณฑ์ นอกจากนี้การบรรจุหีบห่อจะต้องมีการสื่อสารหรือการถ่ายทอดข้อมูล เช่น ผู้ผลิต ผลิตภัณฑ์ เลขหมายสินค้า ซึ่งใช้ทำการติดตามสินค้า เป็นต้น และยังมีบทบาทในระบบโลจิสติกส์ที่บอกวิธีการเคลื่อนย้ายและความเสียหายที่จะเกิดกับสินค้า เช่น สินค้าแตกหัก การวางซ้อน เป็นต้น

2.6) การขนส่งสินค้าขาออก (Outbound Transport) มักจะเป็นผลิตภัณฑ์สำเร็จรูป ซึ่งจะส่งให้กับลูกค้าหรือเก็บไว้ตามคลังสินค้าหรือศูนย์กระจายสินค้า เป็นการนำสินค้าไปใกล้ลูกค้าหรือผู้บริโภค เพื่อตอบสนองความต้องการของลูกค้าได้ในเวลาที่ลูกค้าต้องการ

2.7) การบริการลูกค้า (Customer Service) ความสำเร็จของธุรกิจขึ้นอยู่กับว่าธุรกิจสามารถให้บริการลูกค้าได้หรือไม่ อย่างไร ทั้งนี้เป้าหมายของลูกค้าที่จะเป็นองค์กรธุรกิจคือกำไร ส่วนเป้าหมายของผู้บริโภคก็คือความพึงพอใจในบริการ ดังนั้นลูกค้าแต่ละรายก็มุ่งให้ได้มูลค่าเพิ่มจากการใช้บริการที่มีประสิทธิภาพหรือมีค่าใช้จ่ายต่ำ การบริการลูกค้าที่ดีเยี่ยมจะเพิ่มมูลค่าให้กับทุกฝ่ายในระบบโลจิสติกส์

2.2.3 ผู้เกี่ยวข้องหลักในระบบโลจิสติกส์

ในระบบโลจิสติกส์มีผู้ที่เกี่ยวข้องหลัก 3 ฝ่าย คือ ผู้จัดส่งสินค้า ผู้ผลิต ลูกค้า โดยทั้ง 3 ฝ่าย จะมีการติดต่อซึ่งกันและกัน ซึ่งจะทำให้สินค้า หรือบริการสามารถไหล หรือเคลื่อนย้ายได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งแต่ละฝ่ายจะต้องทำหน้าที่ของตนอย่างมีความรับผิดชอบและมีการประสานงานอย่างเป็นระบบ เช่น ผู้จัดส่งสินค้าทำการจัดส่งสินค้าตามคุณภาพและปริมาณที่เหมาะสมในเวลาที่ถูกค้าต้องการ ผู้ผลิตก็ผลิตสินค้า โดยมีต้นทุนที่ต่ำ แต่มีคุณภาพตามที่ลูกค้าต้องการ และทำการส่งมอบสินค้าตามเวลาที่ลูกค้าต้องการ เป็นต้น ดังแสดงในภาพที่ 2.3



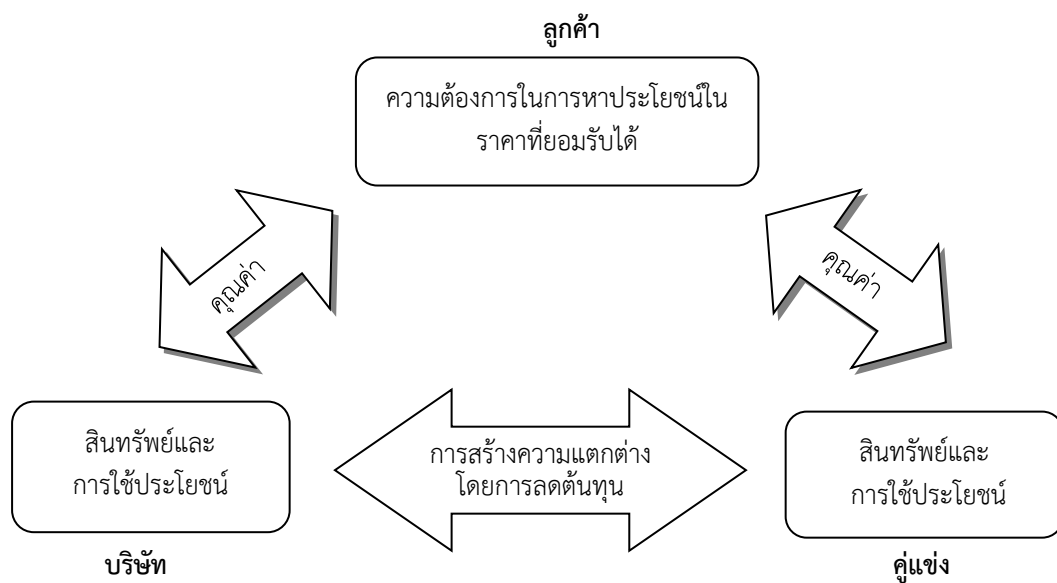
ภาพที่ 2.3 ความสัมพันธ์ขององค์ประกอบหลักและฝ่ายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในระบบโลจิสติกส์
ที่มา : ทวีศักดิ์, 2550

2.2.4 การบริหารจัดการโลจิสติกส์ระดับโลก

ปัจจุบันการดำเนินธุรกิจระหว่างประเทศไม่สามารถหลีกเลี่ยงการใช้ระบบ โลจิสติกส์ได้ ซึ่งพบว่าธุรกิจต่าง ๆ มีการแข่งขันอย่างรุนแรง ไม่ว่าจะธุรกิจในประเทศหรือธุรกิจข้ามชาติ รวมทั้งความต้องการของลูกค้าที่มีความต้องการที่ซับซ้อนมากขึ้น ทั้งความต้องการสินค้าที่มีให้เลือกหลากหลายมากขึ้น ความต้องการจัดส่งสินค้าที่รวดเร็วมากขึ้นแต่มีต้นทุนที่ลดต่ำลง นอกจากนี้การเปิดการค้าเสรีก็เป็นตัวกระตุ้นให้เกิดการขยายตัวทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศที่สำคัญด้วย ซึ่งที่กล่าวมาข้างต้นนี้ โลจิสติกส์จะเข้ามา มีบทบาทสำคัญที่จะช่วยเจ้าของธุรกิจในการที่ลดต้นทุนและเพิ่มความพึงพอใจให้กับลูกค้า โดยผ่านการวางแผนการจัดการกระบวนการไหลของวัตถุดิบหรือสินค้า ตั้งแต่ต้นทางไปจนถึงปลายทาง ในหลายๆ กรณีอาจจะต้องนำสินค้ากลับสู่ผู้ผลิตต้นทาง

สำหรับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาของระบบโลจิสติกส์ ประกอบด้วย การลดกฎเกณฑ์และระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ การแข่งขันที่รุนแรงมากขึ้น ความต้องการของลูกค้ามีความสลับซับซ้อนเพิ่มมากขึ้น การพัฒนาและการนำเอาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้เพิ่มมากขึ้น และการกลายเป็นโลกโลกาภิวัตน์หรือ โกลบอลไลเซชันของธุรกิจ

ความได้เปรียบในเชิงการแข่งขัน การจัดการโลจิสติกส์ที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล สามารถที่จะช่วยองค์กรในการชิงความได้เปรียบ *ประการแรก* คือ ความสามารถที่จะช่วยให้องค์กรอยู่ในตำแหน่งที่เหนือกว่าคู่แข่ง ทั้งในแง่ของการสร้างความพึงพอใจให้กับลูกค้า โดยการใช้กระบวนการโลจิสติกส์ เข้ามาร่วมในกิจกรรม ซึ่งปัจจัยพื้นฐานสำหรับความสำเร็จในตลาดที่เป็นรูปแบบง่ายๆ จะอยู่ในลักษณะการเชื่อมโยงเป็นสามเหลี่ยม ได้แก่ บริษัท (Company) ลูกค้า (Customer) และคู่แข่ง (Competitor) หรือที่เรียกว่า “3C” สิ่งที่จะทำให้องค์กรสร้างความได้เปรียบในการแข่งขัน มักจะเกิดจากความสามารถขององค์กรในการทำให้ลูกค้ามีความรู้สึกว่าคุณค่าหรือบริการขององค์กรมีความแตกต่างจากองค์กรคู่แข่ง และ *ประการที่สอง* เป็นการดำเนินงานที่มีต้นทุนที่ต่ำกว่าและมีความสามารถในการทำกำไรได้มากกว่าคู่แข่ง ดังแสดงในภาพที่ 2.4



ภาพที่ 2.4 ความสามารถในการแข่งขันและ “3C”

ที่มา : ทวีศักดิ์, 2550

สำหรับอนาคตและทิศทางระบบโลจิสติกส์โลก การปฏิบัติการควบคุมกิจกรรมต่าง ๆ ขึ้นอยู่กับความสามารถขององค์กรในการหาความสมดุลระหว่างการควบคุมจากส่วนกลางและการจัดการในท้องถิ่น ซึ่งควรมีการกำหนดงานและหน้าที่ที่แน่นอนเพื่อนำไปสู่การควบคุมจากส่วนกลางและที่เหลือเป็นการจัดการระดับท้องถิ่น ดังแสดงในตารางที่ 2.1

ตารางที่ 2.1 การประสานงานระดับโลกและการจัดการในระดับท้องถิ่น

ระดับโลก	ระดับท้องถิ่น
1. โครงสร้างเครือข่ายสำหรับการผลิตและการขนส่งที่เหมาะสม	1. การจัดการการให้บริการลูกค้า
2. การพัฒนาและการควบคุมระดับข้อมูล	2. การควบคุมไหวพริบทางการตลาด
3. การหาตำแหน่งสินค้าคงคลัง	3. การจัดการคลังสินค้าและการจัดส่งในท้องถิ่น
4. การตัดสินใจในการหาทรัพยากร	4. การวิเคราะห์ความสามารถในการทำกำไรของลูกค้า
5. ประเภทการขนส่งระหว่างประเทศและการตัดสินใจในการหาผู้ให้บริการ	5. การติดต่อประสานงานกับฝ่ายขายในท้องถิ่นและการจัดการการตลาด
6. การวิเคราะห์การตอบสนองและการควบคุมต้นทุนห่วงโซ่อุปทาน	6. การจัดการทรัพยากรมนุษย์

ที่มา : ทวีศักดิ์ เทพพิทักษ์ (2550)

บทที่ 3 ข้อมูลทั่วไป

การศึกษาเรื่อง การจัดการโลจิสติกส์สินค้าเกษตรอินทรีย์ เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสอบถามข้อมูลทั่วไปของเกษตรกรผู้ผลิตสินค้าอินทรีย์ ประกอบด้วยสินค้าไม้ผลอินทรีย์ (มังคุดอินทรีย์ ทูเรียนอินทรีย์ เงาะอินทรีย์ ลองกองอินทรีย์) ไม้ยืนต้น (มะพร้าวอินทรีย์ กาแฟอินทรีย์) ผักอินทรีย์ และข้าวอินทรีย์ มีข้อมูลทั่วไป ดังนี้

3.1 ข้อมูลทั่วไปของสินค้าไม้ผลอินทรีย์

3.1.1 ลักษณะทั่วไปของครัวเรือนเกษตรกรผู้ผลิตไม้ผลอินทรีย์

1) มังคุดอินทรีย์

จากการสอบถามข้อมูลทั่วไปของเกษตรกรผู้ผลิตมังคุดอินทรีย์ พบว่า เกษตรกรที่ผลิตมังคุดอินทรีย์ส่วนใหญ่ร้อยละ 52.94 เป็นเพศชาย และร้อยละ 47.06 เป็นเพศหญิง

อายุของเกษตรกรผู้ผลิตมังคุดอินทรีย์ พบว่า เกษตรกรมีอายุเฉลี่ย 54.96 ปี โดยร้อยละ 47.07 เป็นผู้ที่มีอายุมากกว่า 50-60 ปี รองลงมาร้อยละ 17.65 เป็นผู้ที่มีอายุมากกว่า 40-50 ปี มีสัดส่วนเท่ากันคือร้อยละ 11.76 เป็นผู้ที่มีอายุน้อยกว่าหรือเท่ากับ 40 ปี ผู้ที่มีอายุมากกว่า 60-70 ปี และผู้ที่มีอายุมากกว่า 70 ปี

ในส่วนของระดับการศึกษาของเกษตรกรผู้ผลิตมังคุดอินทรีย์ พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 52.94 จบระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่า รองลงมาร้อยละ 23.53 จบชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. ร้อยละ 17.65 จบมัธยมศึกษาตอนต้น และร้อยละ 5.88 จบประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) จะเห็นได้ว่าเกษตรกรส่วนใหญ่จบระดับปริญญาตรี และสูงกว่า เนื่องจากเกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเกษตรกรรุ่นใหม่ที่กำลังกลับมาทำเกษตร พร้อมมีความรู้ที่จะจัดการผลผลิตไปพร้อมกับการตลาดเพื่อยกระดับราคาสินค้าเกษตรอินทรีย์ต่อไป

ในด้านประสบการณ์ด้านการเกษตรของเกษตรกรผู้ผลิตมังคุดอินทรีย์ พบว่า เกษตรกรมีประสบการณ์ด้านการเกษตรเฉลี่ย 24.29 ปี โดยร้อยละ 29.41 มีประสบการณ์น้อยกว่าหรือเท่ากับ 10 ปี ร้อยละ 23.53 มีประสบการณ์มากกว่า 10-20 ปี ร้อยละ 17.65 เท่ากัน มีประสบการณ์มากกว่า 20-30 ปี และมีประสบการณ์มากกว่า 30-40 ปี และร้อยละ 11.76 มีประสบการณ์มากกว่า 40 ปี

ส่วนในด้านประสบการณ์ด้านการทำเกษตรอินทรีย์ของเกษตรกรผู้ผลิตมังคุดอินทรีย์ พบว่า เกษตรกรมีประสบการณ์ทำเกษตรอินทรีย์เฉลี่ย 11.58 ปี โดยส่วนใหญ่ร้อยละ 64.71 มีประสบการณ์มากกว่า 7 ปีขึ้นไป รองลงมาร้อยละ 23.53 มีประสบการณ์น้อยกว่าหรือเท่ากับ 3 ปี ร้อยละ 5.88 เท่ากัน มีประสบการณ์มากกว่า 3-5 ปี และมีประสบการณ์มากกว่า 5-7 ปี จะเห็นได้ว่าเกษตรกรส่วนใหญ่มีประสบการณ์ด้านการทำเกษตรอินทรีย์มากกว่า 7 ปี เนื่องจากเกษตรกรส่วนใหญ่มีกระบวนการผลิตแบบอินทรีย์ การผลิตแบบเกษตรที่ดีเหมาะสม และการผลิตแบบเกษตรปลอดภัยมาก่อนแล้ว ทำให้มีประสบการณ์ในการทำเกษตรอินทรีย์ ดังแสดงในตารางที่ 3.1

2) ทูเรียนอินทรีย์

จากการสอบถามข้อมูลทั่วไปของเกษตรกรผู้ผลิตทูเรียนอินทรีย์ พบว่า เกษตรกรที่ผลิตทูเรียนอินทรีย์ส่วนใหญ่ร้อยละ 58.33 เป็นเพศชาย และร้อยละ 41.67 เป็นเพศหญิง

อายุของเกษตรกรผู้ผลิตทูเรียนอินทรีย์ พบว่า เกษตรกรมีอายุเฉลี่ย 50.50 ปี โดยมีสัดส่วนเท่ากันคือ ร้อยละ 41.67 เป็นผู้มีอายุมากกว่า 40-50 ปี และเป็นผู้มีอายุมากกว่า 50-60 ปี และมีสัดส่วนเท่ากันคือร้อยละ 8.33 เป็นผู้มีอายุน้อยกว่าหรือเท่ากับ 40 ปี และผู้มีอายุมากกว่า 60-70 ปี

ระดับการศึกษาของเกษตรกรผู้ผลิตทูเรียนอินทรีย์ พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 66.67 จบระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่า รองลงมาร้อยละ 16.67 จบชั้นประถมศึกษา ร้อยละ 8.33 เท่ากัน จบชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น และจบประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) จะเห็นได้ว่าเกษตรกรส่วนใหญ่จบระดับปริญญาตรี และสูงกว่า เนื่องจากเกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเกษตรกรรุ่นใหม่ที่กำลังกลับมาทำเกษตร พร้อมมีความรู้ที่จะจัดการผลผลิตไปพร้อมกับการตลาดเพื่อยกระดับราคาสินค้าเกษตรอินทรีย์ต่อไป

ประสบการณ์ด้านการเกษตรของเกษตรกรผู้ผลิตทูเรียนอินทรีย์ พบว่า เกษตรกรมีประสบการณ์ด้านการเกษตรเฉลี่ย 20.82 ปี เกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 41.67 มีประสบการณ์น้อยกว่าหรือเท่ากับ 10 ปี ร้อยละ 25.00 เท่ากัน มีประสบการณ์มากกว่า 10-20 ปี และมีประสบการณ์มากกว่า 30-40 ปี ร้อยละ 8.33 มีประสบการณ์มากกว่า 20-30 ปี

ประสบการณ์ด้านการทำเกษตรอินทรีย์ของเกษตรกรผู้ผลิตทูเรียนอินทรีย์ พบว่า เกษตรกรมีประสบการณ์ทำเกษตรอินทรีย์เฉลี่ย 11.67 ปี โดยส่วนใหญ่ร้อยละ 50.00 มีประสบการณ์มากกว่า 7 ปีขึ้นไป รองลงมา ร้อยละ 25.00 มีประสบการณ์มากกว่า 5-7 ปี ร้อยละ 16.67 มีประสบการณ์น้อยกว่าหรือเท่ากับ 3 ปี ร้อยละ 8.33 มีประสบการณ์มากกว่า 3-5 ปี จะเห็นได้ว่าเกษตรกรส่วนใหญ่มีประสบการณ์ด้านการทำเกษตรอินทรีย์มากกว่า 7 ปี เนื่องจากเกษตรกรส่วนใหญ่มีกระบวนการผลิตแบบอินทรีย์ การผลิตแบบเกษตรที่ดีเหมาะสม และการผลิตแบบเกษตรปลอดภัยมาก่อนแล้ว ทำให้มีประสบการณ์ในการทำเกษตรอินทรีย์ ดังแสดงในตารางที่ 3.1

3) เงาะอินทรีย์

จากการสอบถามข้อมูลทั่วไปของเกษตรกรผู้ผลิตเงาะอินทรีย์ พบว่า เกษตรกรที่ผลิตเงาะอินทรีย์เป็นเพศชาย และเพศหญิง ร้อยละ 50.00 เท่ากัน

อายุของเกษตรกรผู้ผลิตเงาะอินทรีย์ พบว่า เกษตรกรมีอายุเฉลี่ย 57 ปี โดยร้อยละ 50.00 เป็นผู้มีอายุมากกว่า 50-60 ปี รองลงมา มีสัดส่วนเท่ากันคือร้อยละ 25.00 เป็นผู้มีอายุมากกว่า 40-50 ปี และเป็นผู้มีอายุมากกว่า 60-70 ปี

ระดับการศึกษาของเกษตรกรผู้ผลิตเงาะอินทรีย์ พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 37.50 เท่ากัน จบระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่า และจบชั้นประถมศึกษา ร้อยละ 25.00 จบชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. จะเห็นได้ว่าเกษตรกรส่วนใหญ่จบระดับปริญญาตรี และสูงกว่า เนื่องจากเกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเกษตรกรรุ่นใหม่ที่กำลังกลับมาทำเกษตร พร้อมมีความรู้ที่จะจัดการผลผลิตไปพร้อมกับการตลาดเพื่อยกระดับราคาสินค้าเกษตรอินทรีย์ต่อไป

ประสบการณ์ด้านการเกษตรของเกษตรกรผู้ผลิตเงาะอินทรีย์ พบว่า เกษตรกรมีประสบการณ์ด้านการเกษตรเฉลี่ย 30.75 ปี โดยร้อยละ 50.00 มีประสบการณ์มากกว่า 40 ปี ร้อยละ 25.00 เท่ากัน มีประสบการณ์น้อยกว่าหรือเท่ากับ 10 ปี และมีประสบการณ์มากกว่า 10-20 ปี

ประสบการณ์ด้านการทำเกษตรอินทรีย์ของเกษตรกรผู้ผลิตเงาะอินทรีย์ พบว่า เกษตรกรมีประสบการณ์ทำเกษตรอินทรีย์เฉลี่ย 11.63 ปี โดยส่วนใหญ่ร้อยละ 75.00 มีประสบการณ์มากกว่า 7 ปีขึ้นไป รองลงมาร้อยละ 12.50 เท่ากัน มีประสบการณ์น้อยกว่าหรือเท่ากับ 3 ปี และมีประสบการณ์มากกว่า 3-5 ปี จะเห็นได้ว่าเกษตรกรส่วนใหญ่มีประสบการณ์ด้านการทำเกษตรอินทรีย์มากกว่า 7 ปี เนื่องจากเกษตรกรส่วนใหญ่ มีกระบวนการผลิตแบบอินทรีย์ การผลิตแบบเกษตรที่ดีเหมาะสม และการผลิตแบบเกษตรปลอดภัยมาก่อนแล้วทำให้มีประสบการณ์ในการทำเกษตรอินทรีย์ ดังแสดงในตารางที่ 3.1

4) ลองกองอินทรีย์

จากการสอบถามข้อมูลทั่วไปของเกษตรกรผู้ผลิตลองกองอินทรีย์ พบว่า เกษตรกรที่ผลิตลองกองอินทรีย์ส่วนใหญ่ร้อยละ 55.56 เป็นเพศชาย และร้อยละ 44.44 เป็นเพศหญิง

อายุของเกษตรกรผู้ผลิตลองกองอินทรีย์ พบว่า เกษตรกรมีอายุเฉลี่ย 57.56 ปี โดยร้อยละ 44.44 เป็นผู้มีอายุมากกว่า 50-60 ปี รองลงมาร้อยละ 22.23 เป็นผู้มีอายุมากกว่า 60-70 ปี มีสัดส่วนเท่ากันคือ ร้อยละ 11.11 เป็นผู้มีอายุน้อยกว่าหรือเท่ากับ 40 ปี ผู้มีอายุมากกว่า 40-50 ปี และผู้มีอายุมากกว่า 70 ปี

ระดับการศึกษาของเกษตรกรผู้ผลิตลองกองอินทรีย์ พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 33.34 จบระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่า รองลงมาร้อยละ 22.22 เท่ากัน จบมัธยมศึกษาตอนต้น และจบชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. ร้อยละ 11.11 เท่ากัน จบชั้นประถมศึกษา และจบประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) จะเห็นได้ว่าเกษตรกรส่วนใหญ่จบระดับปริญญาตรี และสูงกว่า เนื่องจากเกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเกษตรกรรุ่นใหม่ที่กำลังกลับมาทำเกษตรพร้อมมีความรู้ที่จะจัดการผลผลิตไปพร้อมกับการตลาดเพื่อยกระดับราคาสินค้าเกษตรอินทรีย์ต่อไป

ประสบการณ์ด้านการเกษตรของเกษตรกรผู้ผลิตลองกองอินทรีย์ พบว่า เกษตรกรมีประสบการณ์ด้านการเกษตรเฉลี่ย 30 ปี เกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 33.33 เท่ากัน มีประสบการณ์น้อยกว่าหรือเท่ากับ 10 ปี และมีประสบการณ์มากกว่า 40 ปี รองลงมาร้อยละ 22.22 มีประสบการณ์มากกว่า 30-40 ปี และร้อยละ 11.12 มีประสบการณ์มากกว่า 20-30 ปี

ประสบการณ์ด้านการทำเกษตรอินทรีย์ของเกษตรกรผู้ผลิตลองกองอินทรีย์ พบว่า เกษตรกรมีประสบการณ์ทำเกษตรอินทรีย์เฉลี่ย 8.89 ปี โดยส่วนใหญ่ร้อยละ 55.56 มีประสบการณ์มากกว่า 7 ปีขึ้นไป รองลงมาร้อยละ 22.22 เท่ากัน มีประสบการณ์น้อยกว่าหรือเท่ากับ 3 ปี และมีประสบการณ์มากกว่า 5-7 ปี จะเห็นได้ว่าเกษตรกรส่วนใหญ่มีประสบการณ์ด้านการทำเกษตรอินทรีย์มากกว่า 7 ปี เนื่องจากเกษตรกรส่วนใหญ่มีกระบวนการผลิตแบบอินทรีย์ การผลิตแบบเกษตรที่ดีเหมาะสม และการผลิตแบบเกษตรปลอดภัยมาก่อนแล้ว ทำให้มีประสบการณ์ในการทำเกษตรอินทรีย์ ดังแสดงในตารางที่ 3.1

ตารางที่ 3.1 อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำเกษตรของเกษตรกรผู้ผลิตไม้ผลอินทรีย์

หน่วย : ครัวเรือน

รายการ	ไม้ผลอินทรีย์							
	มังคุด		ทุเรียน		เงาะ		ลองกอง	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
จำนวน	17	100.00	12	100.00	8	100.00	9	100.00
1. เพศของเกษตรกร								
เพศชาย	9	52.94	7	58.33	4	50.00	5	55.56
เพศหญิง	8	47.06	5	41.67	4	50.00	4	44.44
2. ช่วงอายุของเกษตรกร								
≤ 40 ปี	2	11.76	1	8.33	-	-	1	11.11
>40-50 ปี	3	17.65	5	41.67	2	25.00	1	11.11
>50-60 ปี	8	47.07	5	41.67	4	50.00	4	44.44
>60-70 ปี	2	11.76	1	8.33	2	25.00	2	22.23
> 70 ปี	2	11.76	-	-	-	-	1	11.11
อายุของเกษตรกร เฉลี่ย (ปี)	54.96		50.50		57.00		57.56	
3. การศึกษาของเกษตรกร								
ประถมศึกษา	-	-	2	16.67	3	37.50	1	11.11
มัธยมศึกษาตอนต้น	3	17.65	1	8.33	-	-	2	22.22
มัธยมศึกษาตอนปลาย/ ปวช.	4	23.53	-	-	2	25.00	2	22.22
ปวส.	1	5.88	1	8.33	-	-	1	11.11
ปริญญาตรีหรือสูงกว่า	9	52.94	8	66.67	3	37.50	3	33.34
4. ประสบการณ์ด้านการเกษตร								
≤ 10 ปี	5	29.41	5	41.67	2	25.00	3	33.33
>10-20 ปี	4	23.53	3	25.00	2	25.00	-	-
>20-30 ปี	3	17.65	1	8.33	-	-	1	11.12
>30-40 ปี	3	17.65	3	25.00	-	-	2	22.22
> 40 ปี	2	11.76	-	-	4	50.00	3	33.33
ประสบการณ์ด้านการเกษตร ของเกษตรกรเฉลี่ย (ปี)	24.29		20.82		30.75		30.00	

ที่มา: คำนวณจากการสำรวจ

ตารางที่ 3.1 อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำเกษตรของเกษตรกรผู้ผลิตไม้ผลอินทรีย์ (ต่อ)

หน่วย : ครัวเรือน

รายการ	ไม้ผลอินทรีย์							
	มังคุด		ทุเรียน		เงาะ		ลองกอง	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
5. ประสบการณ์ทำเกษตร								
อินทรีย์ของเกษตรกร								
≤ 3 ปี	4	23.53	2	16.67	1	12.50	2	22.22
>3-5 ปี	1	5.88	1	8.33	1	12.50	-	-
>5-7 ปี	1	5.88	3	25.00	-	-	2	22.22
> 7 ปี	11	64.71	6	50.00	6	75.00	5	55.56
ประสบการณ์ทำเกษตรอินทรีย์ ของเกษตรกรเฉลี่ย (ปี)	11.58		11.67		11.63		8.89	

ที่มา : คำนวณจากการสำรวจ

3.1.2 ลักษณะการถือครองพื้นที่เกษตร แหล่งน้ำและแรงงานที่ใช้ในการผลิตไม้ผลอินทรีย์

1) มังคุดอินทรีย์

พื้นที่ทำการเกษตรของเกษตรกรผู้ผลิตมังคุดอินทรีย์ พบว่า เกษตรกรมีพื้นที่ทำการเกษตรเฉลี่ย 24.23 ไร่ โดยร้อยละ 35.30 มีพื้นที่มากกว่า 30-60 ไร่ ร้อยละ 29.41 เท่ากัน มีพื้นที่ทำการเกษตร น้อยกว่าหรือเท่ากับ 10 ไร่ และมีพื้นที่ทำการเกษตรมากกว่า 10-30 ไร่ และร้อยละ 5.88 มีพื้นที่ทำการเกษตรมากกว่า 60 ไร่ ทั้งนี้ พบว่า ส่วนใหญ่ร้อยละ 84.21 เป็นพื้นที่ของตนเอง และร้อยละ 15.79 เป็นพื้นที่ทำฟรี เช่น พื้นที่ทำการเกษตรยังเป็นกรรมสิทธิ์ของพ่อแม่

ในส่วนของผู้ผลิตอินทรีย์ของเกษตรกรผู้ผลิตมังคุดอินทรีย์ พบว่า มีพื้นที่ผลิตเกษตรอินทรีย์เฉลี่ย 9.45 ไร่ ส่วนใหญ่ร้อยละ 64.71 มีพื้นที่ผลิตเกษตรอินทรีย์น้อยกว่าหรือเท่ากับ 5 ไร่ รองลงมาร้อยละ 23.53 มีพื้นที่ผลิตเกษตรอินทรีย์มากกว่า 10 ไร่ และร้อยละ 11.76 มีพื้นที่ผลิตเกษตรอินทรีย์มากกว่า 5-10 ไร่ ทั้งนี้พบว่า ส่วนใหญ่ร้อยละ 94.12 เป็นพื้นที่ของตนเอง และร้อยละ 5.88 เป็นพื้นที่ทำฟรี จะเห็นได้ว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ใช้พื้นที่ของตนเอง เนื่องจากการทำเกษตรอินทรีย์ต้องมีการยื่นเอกสารสิทธิ์ที่ดินร่วมด้วย อีกทั้งมังคุดอินทรีย์เป็นพืชระยะยาว ที่ต้องอาศัยระยะเวลาในการปลูก การดูแลรักษา และการเก็บเกี่ยวผลผลิต ทำให้เกษตรกรส่วนใหญ่ใช้พื้นที่ตนเองในการทำเกษตรอินทรีย์

แหล่งน้ำที่ใช้ผลิตเกษตรอินทรีย์ของเกษตรกรผู้ผลิตมังคุดอินทรีย์ พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ ร้อยละ 41.46 ใช้น้ำฝนในการผลิตเกษตรอินทรีย์ รองลงมาร้อยละ 29.27 ใช้น้ำจากบ่อน้ำ/สระเก็บน้ำ ร้อยละ 24.39 ใช้น้ำจากแหล่งน้ำตามธรรมชาติที่ไม่ผ่านการปนเปื้อนจากสารเคมี และร้อยละ 4.88 ใช้น้ำจากแหล่งน้ำชลประทาน จะเห็นได้ว่าแหล่งน้ำที่เกษตรกรใช้กับพืชส่วนใหญ่เป็นน้ำฝน เพราะน้ำที่ได้รับจากน้ำฝนมีปริมาณเพียงพอตามที่พืชต้องการ เว้นแต่ในช่วงฤดูร้อนที่พืชยังขาดน้ำและต้องการน้ำเพิ่ม ซึ่งตรงกับช่วงที่พืชกำลังผลิตดอกออกผล จึงมีความจำเป็นต้องใช้น้ำหลังช่วงที่พืชเริ่มออกดอกแล้ว เพื่อไม่ให้ดอกที่ผลิออกมาร่วง จึงมีความจำเป็นต้องใช้น้ำจากแหล่งอื่นร่วมด้วย ไม่ว่าจะเป็นน้ำจากสระเก็บน้ำในสวนของเกษตรกร แหล่งน้ำตามธรรมชาติ น้ำจากบ่อน้ำ รวมไปถึงน้ำจากแหล่งน้ำชลประทาน

สำหรับแรงงานในการผลิตมังคุดอินทรีย์ จะประกอบด้วย แรงงานในครัวเรือน และแรงงานจ้าง โดยแรงงานที่จ้าง เป็นการจ้างจากแรงงานในหมู่บ้าน และแรงงานจ้างจากนอกหมู่บ้าน ดังนี้

จำนวนแรงงานในครัวเรือนของเกษตรกรผู้ผลิตมังคุดอินทรีย์ พบว่า เกษตรกรมีแรงงานในครัวเรือนเฉลี่ย 2.76 คน โดยร้อยละ 47.06 มีแรงงานในครัวเรือน 1-2 คน ร้อยละ 41.18 มีแรงงานในครัวเรือน 3-4 คน และร้อยละ 11.76 มีแรงงานในครัวเรือนมากกว่า 4 คนขึ้นไป

จำนวนแรงงานจ้างของเกษตรกรผู้ผลิตมังคุดอินทรีย์ พบว่า เกษตรกรมีแรงงานจ้างเฉลี่ย 2.71 คน ส่วนใหญ่ร้อยละ 47.06 มีแรงงานจ้าง 1-2 คน รองลงมาร้อยละ 23.53 มีแรงงานจ้าง 3-4 คน ร้อยละ 17.65 ไม่มีแรงงานจ้าง และร้อยละ 11.76 มีแรงงานจ้างมากกว่า 4 คนขึ้นไป โดยแรงงานจ้างภาคการเกษตร ส่วนใหญ่ ร้อยละ 46.67 จ้างแรงงานในหมู่บ้าน ร้อยละ 33.33 จ้างแรงงานนอกหมู่บ้าน และร้อยละ 20.00 จ้างแรงงานต่างด้าว

ทั้งนี้การหาแรงงานจ้างภาคการเกษตรของเกษตรกรผู้ผลิตมังคุดอินทรีย์ ส่วนใหญ่ร้อยละ 85.71 ยังหาแรงงานจ้างได้ง่าย และร้อยละ 14.29 แรงงานจ้างหาได้ยาก ดังแสดงในตาราง 3.2

2) ทูเรียนอินทรีย์

พื้นที่ทำการเกษตรของเกษตรกรผู้ผลิตทุเรียนอินทรีย์ พบว่า เกษตรกรมีพื้นที่ทำการเกษตรเฉลี่ย 47.67 ไร่ โดยร้อยละ 33.33 เท่ากัน มีพื้นที่น้อยกว่าหรือเท่ากับ 10 ไร่ และมีพื้นที่มากกว่า 30-60 ไร่ ร้อยละ 25.00 มีพื้นที่ทำการเกษตรมากกว่า 60 ไร่ และร้อยละ 8.34 มีพื้นที่ทำการเกษตรมากกว่า 10-30 ไร่ ทั้งนี้พบว่า ส่วนใหญ่ร้อยละ 84.62 เป็นพื้นที่ของตนเอง และร้อยละ 15.38 เป็นพื้นที่ทำฟรี เช่น พื้นที่ทำการเกษตรยังเป็นกรรมสิทธิ์ของพ่อแม่

พื้นที่ผลิตเกษตรอินทรีย์ของเกษตรกรผู้ผลิตทุเรียนอินทรีย์ พบว่า มีพื้นที่ผลิตเกษตรอินทรีย์เฉลี่ย 7.88 ไร่ ส่วนใหญ่ร้อยละ 66.66 มีพื้นที่ผลิตเกษตรอินทรีย์น้อยกว่าหรือเท่ากับ 5 ไร่ รองลงมาร้อยละ 16.67 เท่ากัน มีพื้นที่ผลิตเกษตรอินทรีย์มากกว่า 5-10 ไร่ และมีพื้นที่ผลิตเกษตรอินทรีย์มากกว่า 10 ไร่ ทั้งนี้พบว่า ส่วนใหญ่ร้อยละ 91.67 เป็นพื้นที่ของตนเอง และร้อยละ 8.33 เป็นพื้นที่ทำฟรี จะเห็นได้ว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ใช้พื้นที่ของตนเอง เนื่องจากการทำเกษตรอินทรีย์ต้องมีการยื่นเอกสารสิทธิ์ที่ดินร่วมด้วย อีกทั้งทุเรียนอินทรีย์เป็นพืชระยะยาวที่ต้องอาศัยระยะเวลาในการปลูก การดูแลรักษา และการเก็บเกี่ยวผลผลิต ทำให้เกษตรกรส่วนใหญ่ใช้พื้นที่ตนเองในการทำเกษตรอินทรีย์

แหล่งน้ำที่ใช้ผลิตเกษตรอินทรีย์ของเกษตรกรผู้ผลิตทุเรียนอินทรีย์ พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ ร้อยละ 40.00 ใช้น้ำฝนในการผลิตเกษตรอินทรีย์ รองลงมาร้อยละ 33.33 ใช้น้ำจากบ่อน้ำ/สระเก็บน้ำ ร้อยละ 23.34 ใช้น้ำจากแหล่งน้ำตามธรรมชาติที่ไม่ผ่านการปนเปื้อนจากสารเคมี และร้อยละ 3.33 ใช้น้ำจากแหล่งน้ำชลประทาน จะเห็นได้ว่า แหล่งน้ำที่เกษตรกรใช้กับพืชส่วนใหญ่เป็นน้ำฝน เพราะน้ำที่ได้รับจากน้ำฝนมีปริมาณเพียงพอตามที่พืชต้องการ เว้นแต่ในช่วงฤดูร้อนที่พืชยังขาดและต้องการน้ำเพิ่ม ซึ่งตรงกับช่วงที่พืชกำลังผลิตดอก ออกผล จึงมีความจำเป็นต้องใช้น้ำหลังช่วงที่พืชเริ่มออกดอกแล้ว เพื่อไม่ให้ดอกที่ผลิออกมาร่วง จึงมีความจำเป็นต้องใช้น้ำจากแหล่งอื่นด้วย ไม่ว่าจะเป็นน้ำจากสระเก็บน้ำในสวนของเกษตรกร แหล่งน้ำตามธรรมชาติ น้ำจากบ่อน้ำ รวมไปถึงน้ำจากแหล่งน้ำชลประทาน

สำหรับแรงงานในการผลิตทุเรียนอินทรีย์ของเกษตรกร ประกอบด้วย แรงงานในครัวเรือน และแรงงานจ้าง โดยแรงงานที่จ้าง เป็นการจ้างจากแรงงานในหมู่บ้าน และแรงงานจ้างจากนอกหมู่บ้าน ดังนี้

จำนวนแรงงานในครัวเรือนของเกษตรกรผู้ผลิตทุเรียนอินทรีย์ พบว่า เกษตรกรมีแรงงานในครัวเรือนเฉลี่ย 3.08 คน โดยร้อยละ 58.33 เป็นแรงงานในครัวเรือน 3-4 คน ร้อยละ 33.34 เป็นแรงงานในครัวเรือน 1-2 คน และร้อยละ 8.33 เป็นแรงงานในครัวเรือนมากกว่า 4 คนขึ้นไป

จำนวนแรงงานจ้างของเกษตรกรผู้ผลิตทุเรียนอินทรีย์ พบว่า เกษตรกรมีแรงงานจ้างเฉลี่ย 2.78 คน ส่วนใหญ่ร้อยละ 41.67 มีแรงงานจ้าง 1-2 คน รองลงมาร้อยละ 25.00 เท่ากัน ไม่มีแรงงานจ้าง และมีแรงงานจ้าง 3-4 คน และร้อยละ 8.33 มีแรงงานจ้างมากกว่า 4 คนขึ้นไป โดยแรงงานจ้างภาคการเกษตร ส่วนใหญ่ ร้อยละ 58.33 จ้างแรงงานในหมู่บ้าน รองลงมาร้อยละ 25.00 จ้างแรงงานนอกหมู่บ้าน และร้อยละ 16.67 จ้างแรงงานต่างดาว

ทั้งนี้การหาแรงงานจ้างภาคการเกษตรของเกษตรกรผู้ผลิตทุเรียนอินทรีย์ ส่วนใหญ่ร้อยละ 66.67 ยังหาแรงงานจ้างได้ง่าย และร้อยละ 33.33 แรงงานจ้างหาได้ยาก ดังแสดงในตาราง 3.2

3) เงาะอินทรีย์

พื้นที่ทำการเกษตรของเกษตรกรผู้ผลิตเงาะอินทรีย์ พบว่า เกษตรกรมีพื้นที่ทำการเกษตรเฉลี่ย 20.69 ไร่ ส่วนใหญ่ร้อยละ 62.50 มีพื้นที่ทำการเกษตรน้อยกว่าหรือเท่ากับ 10 ไร่ รองลงมาร้อยละ 12.50 เท่ากัน มีพื้นที่ทำการเกษตรมากกว่า 10-30 ไร่ มีพื้นที่มากกว่า 30-60 ไร่ และมีพื้นที่มากกว่า 60 ไร่ ทั้งนี้พบว่าพื้นที่ทำการเกษตรทั้งหมด เป็นพื้นที่ของเกษตรกรเอง

พื้นที่ผลิตเกษตรอินทรีย์ของเกษตรกรผู้ผลิตเงาะอินทรีย์ พบว่า มีพื้นที่ผลิตเกษตรอินทรีย์เฉลี่ย 4.75 ไร่ ส่วนใหญ่ร้อยละ 75.00 มีพื้นที่ผลิตเกษตรอินทรีย์น้อยกว่าหรือเท่ากับ 5 ไร่ และร้อยละ 25.00 มีพื้นที่ผลิตเกษตรอินทรีย์มากกว่า 5-10 ไร่ ทั้งนี้พบว่า พื้นที่การทำเกษตรอินทรีย์ทั้งหมดเป็นพื้นที่ของตนเอง จะเห็นได้ว่าเกษตรกรทั้งหมดใช้พื้นที่ของตนเอง เนื่องจากการทำเกษตรอินทรีย์ต้องมีการยื่นเอกสารสิทธิ์ที่ดินร่วมด้วย อีกทั้งเงาะอินทรีย์เป็นพืชระยะยาว ที่ต้องอาศัยระยะเวลาในการปลูก การดูแลรักษา และการเก็บเกี่ยวผลผลิต ทำให้เกษตรกรส่วนใหญ่ใช้พื้นที่ตนเองในการทำเกษตรอินทรีย์

แหล่งน้ำที่ใช้ผลิตเกษตรอินทรีย์ของเกษตรกรผู้ผลิตเงาะอินทรีย์ พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ ร้อยละ 47.06 ใช้น้ำฝนในการผลิตเกษตรอินทรีย์ รองลงมาร้อยละ 29.41 ใช้น้ำจากบ่อน้ำ/สระเก็บน้ำ ร้อยละ 23.53 ใช้น้ำจากแหล่งน้ำตามธรรมชาติที่ไม่ผ่านการปนเปื้อนจากสารเคมี จะเห็นได้ว่าแหล่งน้ำที่เกษตรกรใช้กับพืชส่วนใหญ่เป็นน้ำฝน เพราะน้ำที่ได้รับจากน้ำฝนมีปริมาณเพียงพอตามที่พืชต้องการ เว้นแต่ในช่วงฤดูร้อนที่พืชยังขาดและต้องการน้ำเพิ่ม ซึ่งตรงกับช่วงที่พืชกำลังผลิดอกออกผล จึงมีความจำเป็นต้องใช้น้ำ หลังช่วงที่พืชเริ่มออกดอกแล้ว เพื่อไม่ให้ดอกที่ผลิดอกมาร่วง จึงมีความจำเป็นต้องใช้น้ำจากแหล่งอื่นด้วย ไม่ว่าจะเป็นน้ำจากสระเก็บน้ำในสวนของเกษตรกร แหล่งน้ำตามธรรมชาติ รวมไปถึงน้ำจากบ่อน้ำ

สำหรับแรงงานในการผลิตเกษตรอินทรีย์ของเกษตรกร ประกอบด้วย แรงงานในครัวเรือน และแรงงานจ้าง โดยแรงงานที่จ้าง เป็นการจ้างจากแรงงานในหมู่บ้าน และแรงงานจ้างจากนอกหมู่บ้าน ดังนี้

จำนวนแรงงานในครัวเรือนของเกษตรกรผู้ผลิตเงาะอินทรีย์ พบว่า เกษตรกรมีแรงงานในครัวเรือนเฉลี่ย 2.63 คน โดยร้อยละ 50.00 เท่ากัน มีแรงงานในครัวเรือน 1-2 คน และมีแรงงานในครัวเรือน 3-4 คน

จำนวนแรงงานจ้างของเกษตรกรผู้ผลิตเงาะอินทรีย์ พบว่า เกษตรกรมีแรงงานจ้างเฉลี่ย 5.20 คน ส่วนใหญ่ร้อยละ 37.50 ไม่มีแรงงานจ้าง ร้อยละ 25.00 เท่ากัน มีแรงงานจ้าง 3-4 คน และมีแรงงานจ้างมากกว่า 4 คนขึ้นไป และร้อยละ 12.50 มีแรงงานจ้าง 1-2 คน โดยแรงงานจ้างภาคการเกษตร ส่วนใหญ่ร้อยละ 60.00 จ้างแรงงานในหมู่บ้าน รองลงมาร้อยละ 20.00 เท่ากัน จ้างแรงงานนอกหมู่บ้าน และจ้างแรงงานต่างด้าว

ทั้งนี้การหาแรงงานจ้างภาคการเกษตรของเกษตรกรผู้ผลิตเงาะอินทรีย์ ส่วนใหญ่ร้อยละ 80.00 ยังหาแรงงานจ้างได้ง่าย และร้อยละ 20.00 แรงงานจ้างหาได้ยาก ดังแสดงในตารางที่ 3.2

4) ลองกองอินทรีย์

พื้นที่ทำการเกษตรของเกษตรกรผู้ผลิตลองกองอินทรีย์ พบว่า เกษตรกรมีพื้นที่ทำการเกษตรเฉลี่ย 50.58 ไร่ โดยร้อยละ 44.45 มีพื้นที่มากกว่า 30-60 ไร่ รองลงมาร้อยละ 33.33 มีพื้นที่มากกว่า 60 ไร่ ร้อยละ 11.11 เท่ากัน มีพื้นที่ทำการเกษตรน้อยกว่าหรือเท่ากับ 10 ไร่ และมีพื้นที่ทำการเกษตรมากกว่า 10-30 ไร่ ทั้งนี้พบว่า ส่วนใหญ่ร้อยละ 75.00 เป็นพื้นที่ของตนเอง รองลงมาร้อยละ 16.67 เป็นพื้นที่เช่า และอีกร้อยละ 8.33 เป็นพื้นที่ทำฟรี เช่น พื้นที่ทำการเกษตรยังเป็นกรรมสิทธิ์ของพ่อแม่

พื้นที่ผลิตเกษตรอินทรีย์ของเกษตรกรผู้ผลิตลองกองอินทรีย์ พบว่า มีพื้นที่ผลิตเกษตรอินทรีย์เฉลี่ย 8.50 ไร่ ส่วนใหญ่ร้อยละ 55.56 มีพื้นที่ผลิตเกษตรอินทรีย์น้อยกว่าหรือเท่ากับ 5 ไร่ รองลงมา ร้อยละ 33.33 มีพื้นที่ผลิตเกษตรอินทรีย์มากกว่า 5-10 ไร่ และร้อยละ 11.11 มีพื้นที่ผลิตเกษตรอินทรีย์มากกว่า 10 ไร่ ทั้งนี้พบว่า ส่วนใหญ่ร้อยละ 90.00 เป็นพื้นที่ของตนเอง และร้อยละ 10.00 เป็นพื้นที่เช่า จะเห็นได้ว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ใช้พื้นที่ของตนเอง เนื่องจากการทำเกษตรอินทรีย์ต้องมีการยื่นเอกสารสิทธิ์ที่ดินร่วมด้วย อีกทั้งลองกองอินทรีย์เป็นพืชระยะยาวที่ต้องอาศัยระยะเวลาในการปลูก การดูแลรักษา และการเก็บเกี่ยวผลผลิต ทำให้เกษตรกรส่วนใหญ่ใช้พื้นที่ตนเองในการทำเกษตรอินทรีย์

แหล่งน้ำที่ใช้ผลิตเกษตรอินทรีย์ของเกษตรกรผู้ผลิตลองกองอินทรีย์ พบว่า เกษตรกรใช้ส่วนใหญ่ร้อยละ 45.00 ใช้น้ำจากบ่อน้ำ/สระเก็บน้ำในการผลิตเกษตรอินทรีย์ ร้อยละ 40.00 ใช้น้ำฝน และร้อยละ 15.00 ใช้น้ำจากแหล่งน้ำตามธรรมชาติที่ไม่ผ่านการปนเปื้อนจากสารเคมี

สำหรับแรงงานในการผลิตเกษตรอินทรีย์ของเกษตรกร ประกอบด้วย แรงงานในครัวเรือน และแรงงานจ้าง โดยแรงงานที่จ้าง เป็นการจ้างแรงงานในหมู่บ้าน และแรงงานจ้างนอกหมู่บ้าน ดังนี้

จำนวนแรงงานในครัวเรือนของเกษตรกรผู้ผลิตลองกองอินทรีย์ พบว่า เกษตรกรมีแรงงานในครัวเรือนเฉลี่ย 3.56 คน โดยร้อยละ 44.45 มีแรงงานในครัวเรือน 3-4 คน ร้อยละ 33.33 เป็นแรงงานในครัวเรือนมากกว่า 4 คนขึ้นไป และร้อยละ 22.22 มีแรงงานในครัวเรือน 1-2 คน

จำนวนแรงงานจ้างของเกษตรกรผู้ผลิตลองกองอินทรีย์ พบว่า เกษตรกรมีแรงงานจ้างเฉลี่ย 3.14 คน ส่วนใหญ่ร้อยละ 44.45 มีแรงงานจ้าง 1-2 คน รองลงมาร้อยละ 22.22 เท่ากัน ไม่มีแรงงานจ้าง และมีแรงงานจ้างมากกว่า 4 คนขึ้นไป และร้อยละ 11.11 มีแรงงานจ้าง 3-4 คน โดยแรงงานจ้างภาคการเกษตร ส่วนใหญ่ร้อยละ 50.00 จ้างแรงงานในหมู่บ้าน รองลงมาร้อยละ 25.00 เท่ากัน จ้างแรงงานนอกหมู่บ้าน และจ้างคนต่างด้าว

ทั้งนี้การหาแรงงานจ้างภาคการเกษตรของเกษตรกรผู้ผลิตลองกองอินทรีย์ ส่วนใหญ่ร้อยละ 57.14 แรงงานจ้างหาได้ยาก และร้อยละ 42.86 ยังหาแรงงานจ้างได้ง่าย ดังแสดงในตารางที่ 3.2

ตารางที่ 3.2 พื้นที่ทำการเกษตร แหล่งน้ำและแรงงานที่ใช้ในการผลิตไม้ผลอินทรีย์

หน่วย : ครัวเรือน

รายการ	ไม้ผลอินทรีย์							
	มังคุด		ทุเรียน		เงาะ		ลองกอง	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. พื้นที่ทำการเกษตรทั้งหมด (ไร่)								
≤ 10	5	29.41	4	33.33	5	62.50	1	11.11
> 10-30	5	29.41	1	8.34	1	12.50	1	11.11
> 30-60	6	35.30	4	33.33	1	12.50	4	44.45
> 60	1	5.88	3	25.00	1	12.50	3	33.33
พื้นที่ทำการเกษตรทั้งหมดเฉลี่ย (ไร่)	24.23		47.67		20.69		50.58	
2. ลักษณะการถือครองพื้นที่ทำการเกษตร *								
ของตนเอง	16	84.21	11	84.62	8	100.00	9	75.00
เช่า	-	-	-	-	-	-	2	16.67
ทำฟรี	3	15.79	2	15.38	-	-	1	8.33
3. พื้นที่ผลิตเกษตรอินทรีย์ (ไร่)								
≤ 5	11	64.71	8	66.66	6	75.00	5	55.56
> 5-10	2	11.76	2	16.67	2	25.00	3	33.33
> 10	4	23.53	2	16.67	-	-	1	11.11
พื้นที่ผลิตเกษตรอินทรีย์เฉลี่ย (ไร่)	9.45		7.88		4.75		8.50	
4. ลักษณะการถือครองพื้นที่การเกษตรอินทรีย์ *								
ของตนเอง	16	94.12	11	91.67	8	100.00	9	90.00
เช่า	-	-	-	-	-	-	1	10.00
ทำฟรี	1	5.88	1	8.33	-	-	-	-
5. แหล่งน้ำที่ใช้ผลิตเกษตรอินทรีย์ *								
น้ำฝน	17	41.46	12	40.00	8	47.06	8	40.00
แหล่งน้ำตามธรรมชาติ	10	24.39	7	23.34	4	23.53	3	15.00
บ่อน้ำ/สระขุด	12	29.27	10	33.33	5	29.41	9	45.00
น้ำจากชลประทาน	2	4.88	1	3.33	-	-	-	-
6. แรงงานในการผลิตเกษตรอินทรีย์								
แรงงานในครัวเรือน 1-2 คน	8	47.06	4	33.34	4	50.00	2	22.22
แรงงานในครัวเรือน 3-4 คน	7	41.18	7	58.33	4	50.00	4	44.45
แรงงานในครัวเรือนมากกว่า 4 คนขึ้นไป	2	11.76	1	8.33	-	-	3	33.33
แรงงานในครัวเรือนเฉลี่ย (คน)	2.76		3.08		2.63		3.56	

ที่มา: คำนวณจากการสำรวจ

ตารางที่ 3.2 พื้นที่ทำการเกษตร แหล่งน้ำและแรงงานที่ใช้ในการผลิตไม้ผลอินทรีย์ (ต่อ)

หน่วย : ครัวเรือน

รายการ	ไม้ผลอินทรีย์							
	มังคุด		ทุเรียน		เงาะ		ลองกอง	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
7. แรงงานจ้าง								
ไม่มีแรงงานจ้าง	3	17.65	3	25.00	3	37.50	2	22.22
แรงงานจ้าง 1-2 คน	8	47.06	5	41.67	1	12.50	4	44.45
แรงงานจ้าง 3-4 คน	4	23.53	3	25.00	2	25.00	1	11.11
แรงงานจ้างมากกว่า 4 คนขึ้นไป	2	11.76	1	8.33	2	25.00	2	22.22
การจ้างแรงงาน เฉลี่ย (คน)	2.71		2.78		5.20		3.14	
8. แรงงานที่จ้าง *								
จ้างคนในหมู่บ้าน	7	46.67	7	58.33	3	60.00	4	50.00
จ้างคนนอกหมู่บ้าน	5	33.33	3	25.00	1	20.00	2	25.00
จ้างแรงงานต่างด้าว	3	20.00	2	16.67	1	20.00	2	25.00
9. การหาแรงงานจ้าง								
ทาง่าย	12	85.71	6	66.67	4	80.00	3	42.86
หายาก	2	14.29	3	33.33	1	20.00	4	57.14

ที่มา : คำนวณจากการสำรวจ

หมายเหตุ : * สามารถเลือกได้หลายคำตอบ

3.1.3 ลักษณะการผลิต การขอรับมาตรฐาน มาตรฐานที่ได้รับและการเป็นสมาชิกกลุ่มในการผลิตไม้ผลอินทรีย์

1) มังคุดอินทรีย์

ลักษณะการผลิตของเกษตรกรผู้ผลิตมังคุดอินทรีย์ พบว่า ลักษณะการผลิตทั้งหมด เป็นการผลิตรายเดียว ส่วนลักษณะการขอรับมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ของเกษตรกร พบว่า การขอรับมาตรฐานทั้งหมดเป็นการขอแบบรายเดียว

โดยมาตรฐานที่ได้รับของเกษตรกรผู้ผลิตมังคุดอินทรีย์ ส่วนใหญ่ร้อยละ 61.90 มีการผลิตแบบเกษตรอินทรีย์ โดยได้รับตราสัญลักษณ์เกษตรอินทรีย์ไทย (Organic Thailand) และร้อยละ 19.05 เท่ากัน เป็นการผลิตเกษตรอินทรีย์ในระยะปรับเปลี่ยน และมีการผลิตเกษตรอินทรีย์แบบรองรับด้วยมาตรฐาน PGS

สำหรับการเป็นสมาชิกกลุ่มของเกษตรกรผู้ผลิตมังคุดอินทรีย์ พบว่า เกษตรกรร้อยละ 46.15 เป็นสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชน รองลงมาร้อยละ 38.46 เป็นสมาชิกกลุ่มเกษตรกร ร้อยละ 11.54 เป็นสมาชิกกลุ่มสหกรณ์การเกษตร และร้อยละ 3.85 ไม่ได้เป็นสมาชิกของกลุ่มใดเลย ดังแสดงในตารางที่ 3.3

2) ทูเรียนอินทรีย์

ลักษณะการผลิตของเกษตรกรผู้ผลิตทูเรียนอินทรีย์ พบว่า ลักษณะการผลิตทั้งหมด เป็นการผลิตรายเดียว ส่วนลักษณะการขอรับมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ของเกษตรกร พบว่า การขอรับมาตรฐานทั้งหมดเป็นการขอแบบรายเดียว

มาตรฐานที่ได้รับของเกษตรกรผู้ผลิตทูเรียนอินทรีย์ ส่วนใหญ่ร้อยละ 66.67 มีการผลิตแบบเกษตรอินทรีย์ โดยได้รับตราสัญลักษณ์เกษตรอินทรีย์ไทย (Organic Thailand) และร้อยละ 33.33 เป็นการผลิตเกษตรอินทรีย์ในระยะปรับเปลี่ยน

การเป็นสมาชิกกลุ่มของเกษตรกรผู้ผลิตทูเรียนอินทรีย์ พบว่า เกษตรกรร้อยละ 34.62 เท่ากัน เป็นสมาชิกกลุ่มเกษตรกร และกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ร้อยละ 26.91 เป็นสมาชิกกลุ่มสหกรณ์การเกษตร และร้อยละ 3.85 ไม่ได้เป็นสมาชิกของกลุ่มใดเลย ดังแสดงในตารางที่ 3.3

3) เงาะอินทรีย์

ลักษณะการผลิตของเกษตรกรผู้ผลิตเงาะอินทรีย์ พบว่า ลักษณะการผลิตทั้งหมด เป็นการผลิตรายเดียว ส่วนลักษณะการขอรับมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ของเกษตรกร พบว่า การขอรับมาตรฐานทั้งหมดเป็นการขอแบบรายเดียว

มาตรฐานที่ได้รับของเกษตรกรผู้ผลิตเงาะอินทรีย์ ส่วนใหญ่ร้อยละ 62.50 มีการผลิตแบบเกษตรอินทรีย์ โดยได้รับตราสัญลักษณ์เกษตรอินทรีย์ไทย (Organic Thailand) และร้อยละ 37.50 เป็นการผลิตเกษตรอินทรีย์ในระยะปรับเปลี่ยน

การเป็นสมาชิกกลุ่มของเกษตรกรผู้ผลิตเงาะอินทรีย์ พบว่า เกษตรกรร้อยละ 42.86 เป็นสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ร้อยละ 35.71 เป็นสมาชิกกลุ่มเกษตรกร ร้อยละ 14.29 เป็นสมาชิกกลุ่มสหกรณ์การเกษตร และร้อยละ 7.14 ไม่ได้เป็นสมาชิกของกลุ่มใดเลย ดังแสดงในตารางที่ 3.3

4) ลองกองอินทรีย์

ลักษณะการผลิตของเกษตรกรผู้ผลิตลองกองอินทรีย์ พบว่า ลักษณะการผลิตทั้งหมด เป็นการผลิตรายเดียว ส่วนลักษณะการขอรับมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ของเกษตรกร พบว่า การขอรับมาตรฐานทั้งหมดเป็นการขอแบบรายเดียว

มาตรฐานที่ได้รับของเกษตรกรผู้ผลิตลองกองอินทรีย์ ส่วนใหญ่ร้อยละ 66.67 มีการผลิตแบบเกษตรอินทรีย์ โดยได้รับตราสัญลักษณ์เกษตรอินทรีย์ไทย (Organic Thailand) และร้อยละ 33.33 เป็นการผลิตเกษตรอินทรีย์ในระยะปรับเปลี่ยน

การเป็นสมาชิกกลุ่มของเกษตรกรผู้ผลิตลองกองอินทรีย์ พบว่า เกษตรกรร้อยละ 31.58 เท่ากัน เป็นสมาชิกกลุ่มเกษตรกร เป็นสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชน และเป็นสมาชิกกลุ่มสหกรณ์การเกษตร และร้อยละ 5.26 ไม่ได้เป็นสมาชิกของกลุ่มใดเลย ดังแสดงในตารางที่ 3.3

ตารางที่ 3.3 ลักษณะการผลิต การขอรับมาตรฐาน มาตรฐานที่ได้รับและการเป็นสมาชิกกลุ่ม

หน่วย : ครั้วเรือน

รายการ	ไม้ผลอินทรีย์							
	มังคุด		ทุเรียน		เงาะ		ลองกอง	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. ลักษณะการผลิตสินค้าอินทรีย์								
ผลิตรายเดียว	17	100.00	12	100.00	8	100.00	9	100.00
2. ลักษณะการขอรับมาตรฐาน								
ขอแบบรายเดียว	17	100.00	12	100.00	8	100.00	9	100.00
3. มาตรฐานที่ได้รับ *								
Organic Thailand	13	61.90	8	66.67	5	62.50	6	66.67
เกษตรอินทรีย์ระยะปรับเปลี่ยน	4	19.05	4	33.33	3	37.50	3	33.33
PGS	4	19.05	-	-	-	-	-	-
4. การเป็นสมาชิกกลุ่ม *								
ไม่เป็นสมาชิกของกลุ่ม	1	3.85	1	3.85	1	7.14	1	5.26
กลุ่มเกษตรกร	10	38.46	9	34.62	5	35.71	6	31.58
กลุ่มวิสาหกิจชุมชน	12	46.15	9	34.62	6	42.86	6	31.58
สหกรณ์การเกษตร	3	11.54	7	26.91	2	14.29	6	31.58

ที่มา : คำนวณจากการสำรวจ

หมายเหตุ : * สามารถเลือกได้หลายคำตอบ

3.1.4) สถาบันเกษตรกร ผู้รวบรวมผลผลิต พ่อค้าคนกลาง พ่อค้าส่งและพ่อค้าปลีก

1) กลุ่มวิสาหกิจไม้ผลอินทรีย์

จากการศึกษาข้อมูลทั่วไปของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนสมุนไพรอินทรีย์ พบว่า เป็นกลุ่มเครือข่าย PGS แห่งทางแมว จดทะเบียนในปี 2548 ในนามวิสาหกิจชุมชนสมุนไพรอินทรีย์ ที่ตั้งอยู่ที่ 135/2 หมู่ 4 ตำบลเขาวงกต อำเภอแห่งทางแมว จังหวัดจันทบุรี ปัจจุบันมีนางสาวอารีรัตน์ พูลปาน เป็นประธาน

การมีประสบการณ์ในการดำเนินธุรกิจเกษตร พบว่า มีการดำเนินธุรกิจเกษตรควบคู่กับการดำเนินธุรกิจเกษตรไม้ผลอินทรีย์มาแล้ว 20 ปี โดยปัจจุบันมีสมาชิกทั้งหมด 25 ราย สำหรับไม้ผลอินทรีย์ที่ดำเนินธุรกิจเกษตรอินทรีย์ ได้แก่ ทุเรียน มังคุด ลองกอง เป็นหลัก ทั้งนี้มีรูปแบบการดำเนินธุรกิจ โดยใช้เงินสดในการซื้อ รวบรวมผลผลิตไม้ผลอินทรีย์จากเกษตรกร

สำหรับมาตรฐานที่ได้รับการรับรองเกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ พบว่า มีพื้นที่เกษตรอินทรีย์ที่อยู่ในระยะปรับเปลี่ยน 400 ไร่ โดยได้รับตราสัญลักษณ์เกษตรอินทรีย์ไทย (Organic Thailand) และชุมชนรับรอง (PGS)

3.2 ข้อมูลทั่วไปของสินค้ามะพร้าวอินทรีย์

3.2.1 ลักษณะทั่วไปของครัวเรือนเกษตรกรผู้ผลิตมะพร้าวอินทรีย์

จากการสอบถามข้อมูลทั่วไปของเกษตรกรผู้ผลิตมะพร้าวอินทรีย์ พบว่า ส่วนใหญ่ร้อยละ 53.33 เป็นเพศหญิง และร้อยละ 46.67 เป็นเพศชาย

อายุของเกษตรกรผู้ผลิตมะพร้าวอินทรีย์ พบว่า เกษตรกรมีอายุเฉลี่ย 59.37 ปี โดยร้อยละ 50.00 เป็นผู้ที่มีอายุมากกว่า 50-60 ปี ร้อยละ 26.67 เป็นผู้ที่มีอายุมากกว่า 60-70 ปี ร้อยละ 13.33 เป็นผู้ที่มีอายุมากกว่า 40-50 ปี และอีกร้อยละ 10.00 เป็นผู้ที่มีอายุมากกว่า 70 ปี

ในส่วนของการระดับการศึกษาของเกษตรกรผู้ผลิตมะพร้าวอินทรีย์พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 46.67 จบประถมศึกษา รองลงมาร้อยละ 23.33 จบชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ร้อยละ 13.33 จบระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่า ร้อยละ 10.00 จบมัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. และร้อยละ 6.67 จบประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.)

ในด้านประสบการณ์ด้านการเกษตรของเกษตรกรผู้ผลิตมะพร้าวอินทรีย์ พบว่า เกษตรกรมีประสบการณ์ด้านการเกษตรเฉลี่ย 24.10 ปี โดยร้อยละ 56.67 มีประสบการณ์มากกว่า 20-30 ปี รองลงมา ร้อยละ 16.67 มีประสบการณ์มากกว่า 10-20 ปี และร้อยละ 13.33 เท่ากัน มีประสบการณ์น้อยกว่าหรือเท่ากับ 10 ปี และมีประสบการณ์มากกว่า 30-40 ปี

ประสบการณ์ด้านการทำเกษตรอินทรีย์ของเกษตรกรผู้ผลิตมะพร้าวอินทรีย์ พบว่า เกษตรกรมีประสบการณ์ทำเกษตรอินทรีย์เฉลี่ย 4.50 ปี โดยส่วนใหญ่ร้อยละ 56.67 มีประสบการณ์มากกว่า 3-5 ปี รองลงมา ร้อยละ 36.67 มีประสบการณ์น้อยกว่าหรือเท่ากับ 3 ปี และร้อยละ 6.66 มีประสบการณ์มากกว่า 7 ปีขึ้นไป ดังแสดงในตารางที่ 3.4

ตารางที่ 3.4 อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำเกษตรของเกษตรกรผู้ผลิตมะพร้าวอินทรีย์

รายการ	หน่วย : ครัวเรือน มะพร้าวอินทรีย์	
	จำนวน	ร้อยละ
จำนวน	30	100.00
1.เพศของเกษตรกร		
เพศชาย	14	46.67
เพศหญิง	16	53.33
2.ช่วงอายุของเกษตรกร		
> 40-50 ปี	4	13.33
> 50-60 ปี	15	50.00
> 60-70 ปี	8	26.67
> 70 ปี	3	10.00
อายุของเกษตรกร เฉลี่ย (ปี)	59.37	

ที่มา : คำนวณจากการสำรวจ

ตารางที่ 3.4 อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำเกษตรของเกษตรกรผู้ผลิตมะพร้าวอินทรีย์ (ต่อ)

หน่วย : ครัวเรือน

รายการ	มะพร้าวอินทรีย์	
	จำนวน	ร้อยละ
3. การศึกษาของเกษตรกร		
ประถมศึกษา	14	46.67
มัธยมศึกษาตอนต้น	7	23.33
มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.	3	10.00
ปวส.	2	6.67
ปริญญาตรีหรือสูงกว่า	4	13.33
4. ประสบการณ์ด้านการเกษตร		
≤ 10 ปี	4	13.33
>10-20 ปี	5	16.67
>20-30 ปี	17	56.67
>30-40 ปี	4	13.33
ประสบการณ์ด้านการเกษตรของเกษตรกรเฉลี่ย (ปี)		24.10
5. ประสบการณ์ทำเกษตรอินทรีย์ของเกษตรกร		
≤ 3 ปี	11	36.67
> 3-5 ปี	17	56.67
> 5-7 ปี	-	-
> 7 ปี	2	6.66
ประสบการณ์ทำเกษตรอินทรีย์ของเกษตรกรเฉลี่ย (ปี)		4.50

ที่มา: คำนวณจากการสำรวจ

3.2.2 ลักษณะการถือครองพื้นที่เกษตร แหล่งน้ำและแรงงานที่ใช้ในการผลิตสินค้ามะพร้าวอินทรีย์

พื้นที่ทำการเกษตรของเกษตรกรผู้ผลิตมะพร้าวอินทรีย์ พบว่า เกษตรกรมีพื้นที่ทำการเกษตรเฉลี่ย 7.32 ไร่ โดยร้อยละ 80.00 มีพื้นที่ทำการเกษตรน้อยกว่าหรือเท่ากับ 10 ไร่ และร้อยละ 20.00 มีพื้นที่มากกว่า 10-30 ไร่ ทั้งนี้ พบว่า พื้นที่ทั้งหมดเป็นพื้นที่ของตนเอง

ในส่วนของพื้นที่ผลิตเกษตรอินทรีย์ของเกษตรกรผู้ผลิตมะพร้าวอินทรีย์ พบว่า มีพื้นที่ผลิตเกษตรอินทรีย์เฉลี่ย 7.32 ไร่ ส่วนใหญ่ร้อยละ 50.00 มีพื้นที่ผลิตเกษตรอินทรีย์น้อยกว่าหรือเท่ากับ 5 ไร่ รองลงมาร้อยละ 30.00 มีพื้นที่ผลิตเกษตรอินทรีย์มากกว่า 5-10 ไร่ และร้อยละ 20.00 มีพื้นที่ผลิตเกษตรอินทรีย์มากกว่า 10 ไร่ ทั้งนี้ พบว่า พื้นที่ทั้งหมดเป็นพื้นที่ของตนเอง

แหล่งน้ำที่ใช้ผลิตเกษตรอินทรีย์ของเกษตรกรผู้ผลิตมะพร้าวอินทรีย์ พบว่า เกษตรกรใช้ส่วนใหญ่ร้อยละ 90.91 ใช้น้ำฝนในการผลิตเกษตรอินทรีย์ รองลงมาร้อยละ 6.06 ใช้น้ำจากบ่อน้ำ และร้อยละ 3.03 ใช้น้ำจากแหล่งน้ำตามธรรมชาติที่ไม่ผ่านการปนเปื้อนจากสารเคมี

สำหรับแรงงานในการผลิตเกษตรอินทรีย์ของเกษตรกร ประกอบด้วย แรงงานในครัวเรือน และแรงงานจ้าง โดยแรงงานที่จ้าง เป็นการจ้างจากแรงงานในหมู่บ้าน และแรงงานจ้างจากนอกหมู่บ้าน ดังนี้

จำนวนแรงงานในครัวเรือนของเกษตรกรผู้ผลิตมะพร้าวอินทรีย์ พบว่า เกษตรกรมีแรงงานในครัวเรือนเฉลี่ย 1.63 คน โดยร้อยละ 86.67 เป็นแรงงานในครัวเรือน 1-2 คน และร้อยละ 13.33 เป็นแรงงานในครัวเรือน 3-4 คน

จำนวนแรงงานจ้างของเกษตรกรผู้ผลิตมะพร้าวอินทรีย์ พบว่า เกษตรกรมีแรงงานจ้างเฉลี่ย 1.47 คน ส่วนใหญ่ร้อยละ 70.00 มีแรงงานจ้าง 1-2 คน รองลงมาร้อยละ 23.33 ไม่มีแรงงานจ้าง และอีกร้อยละ 6.67 มีแรงงานจ้าง 3-4 คน โดยแรงงานจ้างภาคการเกษตร ส่วนใหญ่ร้อยละ 91.30 จ้างคนในหมู่บ้าน และอีกร้อยละ 8.70 จ้างคนนอกหมู่บ้าน

ทั้งนี้การหาแรงงานจ้างภาคการเกษตรของเกษตรกรผู้ผลิตมะพร้าวอินทรีย์ ส่วนใหญ่ร้อยละ 91.30 ยังหาแรงงานจ้างได้ง่าย และร้อยละ 8.70 แรงงานจ้างหาได้ยาก ดังแสดงในตาราง 3.5

ตารางที่ 3.5 พื้นที่ทำการเกษตร แหล่งน้ำและแรงงานที่ใช้ในการผลิตมะพร้าวอินทรีย์

หน่วย : ครัวเรือน

รายการ	มะพร้าวอินทรีย์	
	จำนวน	ร้อยละ
1. พื้นที่ทำการเกษตรทั้งหมด (ไร่)		
≤ 10	24	80.00
$> 10-30$	6	20.00
พื้นที่ทำการเกษตรทั้งหมดเฉลี่ย (ไร่)		7.32
2. ลักษณะการถือครองพื้นที่ทำการเกษตร		
ของตนเอง	30	100.00
3. พื้นที่ผลิตเกษตรอินทรีย์ (ไร่)		
≤ 5	15	50.00
$> 5-10$	9	30.00
> 10	6	20.00
พื้นที่ผลิตเกษตรอินทรีย์เฉลี่ย (ไร่)		7.32
4. ลักษณะการถือครองพื้นที่การเกษตรอินทรีย์		
ของตนเอง	30	100.00
5. แหล่งน้ำที่ใช้ผลิตเกษตรอินทรีย์		
น้ำฝน	30	90.91
แหล่งน้ำตามธรรมชาติ	1	3.03
บ่อน้ำ	2	6.06
6. แรงงานในการผลิตเกษตรอินทรีย์		
แรงงานในครัวเรือน 1-2 คน	26	86.67
แรงงานในครัวเรือน 3-4 คน	4	13.33
แรงงานในครัวเรือนเฉลี่ย (คน)		1.63
7. แรงงานจ้าง		
ไม่มีแรงงานจ้าง	7	23.33
แรงงานจ้าง 1-2 คน	21	70.00
แรงงานจ้าง 3-4 คน	2	6.67
การจ้างแรงงาน เฉลี่ย (คน)		1.47
8. แรงงานที่จ้าง		
จ้างคนในหมู่บ้าน	21	91.30
จ้างคนนอกหมู่บ้าน	2	8.70
9. การหาแรงงานจ้าง		
หาง่าย	2	91.30
หายาก	21	8.70

ที่มา : คำนวณจากการสำรวจ

3.2.3 ลักษณะการผลิต การขอรับมาตรฐาน มาตรฐานที่ได้รับและการเป็นสมาชิกกลุ่มในการผลิตมะพร้าวอินทรีย์

ลักษณะการผลิตของเกษตรกรผู้ผลิตมะพร้าวอินทรีย์ พบว่า ลักษณะการผลิตทั้งหมดเป็นการผลิตแบบรายกลุ่ม ในส่วนการขอรับมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ของเกษตรกร พบว่า เป็นการขอรับมาตรฐานทั้งหมดเป็นการขอแบบรายกลุ่ม โดยได้รับตราสัญลักษณ์เกษตรอินทรีย์ไทย (Organic Thailand)

สำหรับการเป็นสมาชิกกลุ่มของเกษตรกรผู้ผลิตมะพร้าวอินทรีย์ พบว่า เกษตรกรร้อยละ 46.78 เป็นสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ร้อยละ 45.16 เป็นสมาชิกกลุ่มสหกรณ์การเกษตร ร้อยละ 6.45 เป็นสมาชิกกลุ่มอื่น ๆ เช่น สมาชิก ธ.ก.ส และอีกร้อยละ 1.61 ไม่ได้เป็นสมาชิกของกลุ่มใดเลย ดังแสดงในตาราง 3.6

ตารางที่ 3.6 ลักษณะการผลิต การขอรับมาตรฐาน มาตรฐานที่ได้รับและการเป็นสมาชิกกลุ่ม

	หน่วย : ครัวเรือน	
	มะพร้าวอินทรีย์	
	จำนวน	ร้อยละ
1. ลักษณะการผลิตสินค้าอินทรีย์		
ผลิตรายกลุ่ม	30	100.00
2. ลักษณะการขอรับมาตรฐาน		
ขอแบบรายกลุ่ม	30	100.00
3. มาตรฐานที่ได้รับ		
Organic Thailand	30	100.00
4. การเป็นสมาชิกกลุ่ม *		
ไม่เป็นสมาชิกของกลุ่ม	1	1.61
กลุ่มวิสาหกิจชุมชน	29	46.78
สหกรณ์การเกษตร	28	45.16
อื่น ๆ เช่น ธ.ก.ส	4	6.45

ที่มา : คำนวณจากการสำรวจ

หมายเหตุ : * สามารถเลือกได้หลายคำตอบ

3.2.4) สถาบันเกษตรกร ผู้รวบรวมผลผลิตมะพร้าวอินทรีย์

1) ผู้รวบรวมในท้องถิ่น

จากการศึกษาข้อมูลทั่วไปของผู้รวบรวมมะพร้าวอินทรีย์ในท้องถิ่น อำเภอเกาะพะงัน จังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่า เริ่มดำเนินกิจการในปี พ.ศ. 2551 โดยมีประสบการณ์ในการดำเนินธุรกิจเกษตรมาแล้ว 10 ปี และมีการดำเนินธุรกิจเกษตรมะพร้าวอินทรีย์มาแล้ว 2 ปี ปัจจุบันมีการจ้างพนักงานประจำ 5 ราย และจ้างพนักงานชั่วคราว 3-5 ราย สำหรับมะพร้าวอินทรีย์ที่ดำเนินธุรกิจเกษตรอินทรีย์ คือสายพันธุ์ใหญ่เกาะพะงัน ทั้งนี้มีรูปแบบดำเนินธุรกิจโดยใช้เงินสดทั้งหมด

2) กลุ่มวิสาหกิจชุมชนสวนมะพร้าวเกาะพะงัน

จากการศึกษาข้อมูลทั่วไปของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนสวนมะพร้าวเกาะพะงัน อำเภอเกาะพะงัน จังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่า เริ่มดำเนินกิจการในปี พ.ศ. 2554 โดยมีการดำเนินธุรกิจเกษตรควบคู่กับการดำเนินธุรกิจเกษตรมะพร้าวอินทรีย์มาแล้ว 8 ปี โดยปัจจุบันมีสมาชิกจำนวน 93 ราย สำหรับมะพร้าวอินทรีย์ที่ดำเนินธุรกิจเกษตรอินทรีย์ คือสายพันธุ์ใหญ่เกาะพะงัน สำหรับการขอมาตรฐานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนสวนมะพร้าวเกาะพะงัน พบว่า เป็นการขอแบบรายกลุ่ม และมีพื้นที่ที่ได้รับตราสัญลักษณ์เกษตรอินทรีย์ไทย (Organic Thailand) จำนวน 841 ไร่

3.3 ข้อมูลทั่วไปของสินค้ากาแฟอินทรีย์

3.3.1 ลักษณะทั่วไปของครัวเรือนเกษตรกรผู้ผลิตกาแฟอินทรีย์

จากการสอบถามข้อมูลทั่วไปของเกษตรกรผู้ผลิตกาแฟอินทรีย์ พบว่า ส่วนใหญ่ร้อยละ 72.73 เป็นเพศชาย และร้อยละ 27.27 เป็นเพศหญิง

อายุของเกษตรกรผู้ผลิตกาแฟอินทรีย์ พบว่า เกษตรกรมีอายุเฉลี่ย 41.23 ปี ส่วนใหญ่ร้อยละ 50.00 มีอายุน้อยกว่าหรือเท่ากับ 40 ปี รองลงมาร้อยละ 36.35 มีอายุมากกว่า 40-50 ปี และร้อยละ 4.55 เท่ากัน มีอายุมากกว่า 50-60 ปี มีอายุมากกว่า 60-70 ปี และมีอายุมากกว่า 70 ปี

ในส่วนขอระดับการศึกษาของเกษตรกรผู้ผลิตกาแฟอินทรีย์ พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 40.90 ไม่ได้รับการศึกษา รองลงมาร้อยละ 22.73 เท่ากัน จบประถมศึกษา และจบชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. และร้อยละ 9.09 จบมัธยมศึกษาตอนต้น และร้อยละ 4.55 จบระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่า

ในด้านประสบการณ์ด้านการเกษตรของเกษตรกรผู้ผลิตกาแฟอินทรีย์ พบว่า เกษตรกรมีประสบการณ์ด้านการเกษตรเฉลี่ย 17.45 ปี โดยร้อยละ 45.45 มีประสบการณ์น้อยกว่าหรือเท่ากับ 10 ปี ร้อยละ 36.36 มีประสบการณ์มากกว่า 20-30 ปี ร้อยละ 13.64 มีประสบการณ์มากกว่า 10-20 ปี และร้อยละ 4.55 มีประสบการณ์มากกว่า 30-40 ปี

ส่วนในด้านประสบการณ์ด้านการทำเกษตรอินทรีย์ของเกษตรกรผู้ผลิตกาแฟอินทรีย์ พบว่า เกษตรกรมีประสบการณ์ทำเกษตรอินทรีย์เฉลี่ย 8.09 ปี โดยส่วนใหญ่ร้อยละ 40.91 มีประสบการณ์น้อยกว่าหรือเท่ากับ 3 ปี รองลงมาร้อยละ 27.27 เท่ากัน มีประสบการณ์มากกว่า 3-5 ปี และมีประสบการณ์มากกว่า 7 ปีขึ้นไป และร้อยละ 4.55 มีประสบการณ์มากกว่า 5-7 ปี ดังแสดงในตารางที่ 3.7

ตารางที่ 3.7 อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำเกษตรของเกษตรกรผู้ผลิตกาแฟอินทรีย์

รายการ	หน่วย : ครัวเรือน	
	กาแฟอินทรีย์	
	จำนวน	ร้อยละ
จำนวน	22	100.00
1. เพศของเกษตรกร		
เพศชาย	16	72.73
เพศหญิง	6	27.27
2. ช่วงอายุของเกษตรกร		
≤ 40 ปี	11	50.00
> 40-50 ปี	8	36.35
> 50-60 ปี	1	4.55
> 60-70 ปี	1	4.55
> 70 ปี	1	4.55
อายุของเกษตรกร เฉลี่ย (ปี)	41.23	

ที่มา: คำนวณจากการสำรวจ

ตารางที่ 3.7 อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำเกษตรของเกษตรกรผู้ผลิตกาแฟอินทรีย์ (ต่อ)

หน่วย : ครัวเรือน

รายการ	กาแฟอินทรีย์	
	จำนวน	ร้อยละ
3. การศึกษาของเกษตรกร		
ไม่ได้รับการศึกษา	9	40.90
ประถมศึกษา	5	22.73
มัธยมศึกษาตอนต้น	2	9.09
มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.	5	22.73
ปวส.	-	-
ปริญญาตรีหรือสูงกว่า	1	4.55
4. ประสบการณ์ด้านการเกษตร		
≤ 10 ปี	10	45.45
> 10-20 ปี	3	13.64
> 20-30 ปี	8	36.36
> 30-40 ปี	1	4.55
> 40 ปี	-	-
ประสบการณ์ด้านการเกษตรของเกษตรกรเฉลี่ย (ปี)	17.45	
5. ประสบการณ์ผลิตกาแฟอินทรีย์ของเกษตรกร		
≤ 3 ปี	9	40.91
> 3-5 ปี	6	27.27
> 5-7 ปี	1	4.55
> 7 ปี	6	27.27
ประสบการณ์ผลิตกาแฟอินทรีย์ของเกษตรกรเฉลี่ย (ปี)	8.09	

ที่มา: คำนวณจากการสำรวจ

3.4.2 ลักษณะการถือครองพื้นที่เกษตร แหล่งน้ำและแรงงานที่ใช้ในการผลิตกาแฟอินทรีย์

พื้นที่ทำการเกษตรของเกษตรกรผู้ผลิตกาแฟอินทรีย์ พบว่า เกษตรกรมีพื้นที่ทำการเกษตรเฉลี่ย 9.80 ไร่ โดยร้อยละ 63.63 มีพื้นที่ทำการเกษตรน้อยกว่าหรือเท่ากับ 10 ไร่ รองลงมาร้อยละ 31.82 มีพื้นที่มากกว่า 10-30 ไร่ และร้อยละ 4.55 มีพื้นที่มากกว่า 30-60 ไร่ ทั้งนี้พบว่า พื้นที่ทั้งหมดเป็นพื้นที่ของตนเอง

ในส่วนของพื้นที่ผลิตเกษตรอินทรีย์ของเกษตรกรผู้ผลิตกาแฟอินทรีย์ พบว่า มีพื้นที่ผลิตกาแฟอินทรีย์เฉลี่ย 2.61 ไร่ต่อราย โดยเกษตรกรทั้งหมดมีพื้นที่ผลิตเกษตรอินทรีย์น้อยกว่าหรือเท่ากับ 5 ไร่ ทั้งนี้พบว่า พื้นที่ทั้งหมดเป็นพื้นที่ของตนเอง

แหล่งน้ำที่ใช้ผลิตกาแฟอินทรีย์ของเกษตรกรผู้ผลิตกาแฟอินทรีย์ พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 91.30 ใช้น้ำฝนในการผลิตกาแฟอินทรีย์ รองลงมาร้อยละ 8.70 ใช้น้ำจากแหล่งน้ำตามธรรมชาติที่ไม่ผ่านการปนเปื้อนจากสารเคมี

สำหรับแรงงานในการผลิตกาแฟอินทรีย์ของเกษตรกร ประกอบด้วย แรงงานในครัวเรือน และแรงงานจ้าง โดยแรงงานที่จ้าง เป็นการจ้างจากแรงงานในหมู่บ้าน และแรงงานจ้างจากนอกหมู่บ้าน ดังนี้

จำนวนแรงงานในครัวเรือนของเกษตรกรผู้ผลิตกาแฟอินทรีย์ พบว่า เกษตรกรมีแรงงานในครัวเรือนเฉลี่ย 3.09 คน โดยร้อยละ 45.46 เป็นแรงงานในครัวเรือน 1-2 คน รองลงมาร้อยละ 27.27 เท่ากัน เป็นแรงงานในครัวเรือน 3-4 คน และเป็นแรงงานในครัวเรือนมากกว่า 4 คนขึ้นไป

จำนวนแรงงานจ้างของเกษตรกรผู้ผลิตกาแฟอินทรีย์ พบว่า เกษตรกรมีแรงงานจ้างเฉลี่ย 3.38 คน ส่วนใหญ่ร้อยละ 63.63 ไม่มีแรงงานจ้าง รองลงมาร้อยละ 13.64 เท่ากัน มีแรงงานจ้าง 1-2 คน และมีแรงงานจ้างมากกว่า 4 คนขึ้นไป และอีกร้อยละ 9.09 มีแรงงานจ้าง 3-4 คน โดยแรงงานจ้างภาคการเกษตร ส่วนใหญ่ร้อยละ 87.50 จ้างแรงงานในหมู่บ้าน และร้อยละ 12.50 จ้างแรงงานนอกหมู่บ้าน

ทั้งนี้ การหาแรงงานจ้างภาคการเกษตรของเกษตรกรผู้ผลิตกาแฟอินทรีย์ ส่วนใหญ่ร้อยละ 62.50 แรงงานจ้างหาได้ยาก และร้อยละ 37.50 แรงงานจ้างหาได้ง่าย ดังแสดงในตารางที่ 3.8

ตารางที่ 3.8 พื้นที่ทำการเกษตร แหล่งน้ำและแรงงานที่ใช้ในการผลิตของกาแฟอินทรีย์

รายการ	กาแฟอินทรีย์	
	จำนวน	ร้อยละ
หน่วย : ครัวเรือน		
1. พื้นที่ทำการเกษตรทั้งหมด (ไร่)		
≤ 10	14	63.63
$> 10-30$	7	31.82
$> 30-60$	1	4.55
พื้นที่ทำการเกษตรทั้งหมดเฉลี่ย (ไร่)		9.80
2. ลักษณะการถือครองพื้นที่ทำการเกษตร		
ของตนเอง	22	100.00
3. พื้นที่ผลิตกาแฟอินทรีย์ (ไร่)		
≤ 5 ไร่	22	100.00
พื้นที่ผลิตกาแฟอินทรีย์เฉลี่ย (ไร่)		2.61
4. ลักษณะการถือครองพื้นที่การผลิตกาแฟอินทรีย์		
ของตนเอง	22	100.00
5. แหล่งน้ำที่ใช้ผลิตกาแฟอินทรีย์ *		
น้ำฝน	21	91.30
แหล่งน้ำตามธรรมชาติ	2	8.70
6. แรงงานในการผลิตเกษตรอินทรีย์		
แรงงานในครัวเรือน 1-2 คน	10	45.46
แรงงานในครัวเรือน 3-4 คน	6	27.27
แรงงานในครัวเรือนมากกว่า 4 คนขึ้นไป	6	27.27
แรงงานในครัวเรือนเฉลี่ย (คน)		3.09
7. แรงงานจ้าง		
ไม่มีแรงงานจ้าง	14	63.63
แรงงานจ้าง 1-2 คน	3	13.64
แรงงานจ้าง 3-4 คน	2	9.09
แรงงานจ้างมากกว่า 4 คนขึ้นไป	3	13.64
แรงงานจ้างเฉลี่ย (คน)		3.38

ที่มา: คำนวณจากการสำรวจ

หมายเหตุ : * สามารถเลือกได้หลายคำตอบ

ตารางที่ 3.8 พื้นที่ทำการเกษตร แหล่งน้ำและแรงงานที่ใช้ในการผลิตของกาแฟอินทรีย์ (ต่อ)

หน่วย : ครัวเรือน

รายการ	กาแฟอินทรีย์	
	จำนวน	ร้อยละ
8. แรงงานที่จ้าง		
ในหมู่บ้าน	7	87.50
นอกหมู่บ้าน	1	12.50
9. การหาแรงงานจ้าง		
หาง่าย	3	37.50
หายาก	5	62.50

ที่มา : คำนวณจากการสำรวจ

หมายเหตุ : * สามารถเลือกได้หลายคำตอบ

3.4.3 ลักษณะการผลิต การขอรับมาตรฐาน มาตรฐานที่ได้รับและการเป็นสมาชิกกลุ่มในการผลิตสินค้ากาแฟอินทรีย์

ลักษณะการผลิตของเกษตรกรผู้ผลิตกาแฟอินทรีย์ พบว่า ลักษณะการผลิตทั้งหมดเป็นการผลิตแบบรายเดี่ยว ส่วนลักษณะการขอรับมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ของเกษตรกร พบว่า เป็นการขอรับมาตรฐานขอแบบรายกลุ่มทั้งหมด โดยมาตรฐานที่ได้รับของเกษตรกร ส่วนใหญ่ร้อยละ 90.91 โดยเป็นการผลิตเกษตรอินทรีย์ในระยะปรับเปลี่ยน รองลงมาร้อยละ 9.09 มีการผลิตเกษตรอินทรีย์แบบชุมชนรับรอง (PGS)

สำหรับการเป็นสมาชิกกลุ่มของเกษตรกรผู้ผลิตกาแฟอินทรีย์ พบว่า เกษตรกรร้อยละ 77.27 เป็นสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชน รองลงมาร้อยละ 18.18 ไม่ได้เป็นสมาชิกของกลุ่มใดเลย และร้อยละ 4.55 เป็นสมาชิกกลุ่มเกษตรกร ดังแสดงในตารางที่ 3.9

ตารางที่ 3.9 ลักษณะการผลิต การขอรับมาตรฐาน มาตรฐานที่ได้รับและการเป็นสมาชิกกลุ่ม

หน่วย : ครั้วเรือน

	กาแฟอินทรีย์	
	จำนวน	ร้อยละ
1. ลักษณะการผลิตสินค้าอินทรีย์		
ผลิตรายเดียว	22	100.00
2. ลักษณะการขอรับมาตรฐาน		
ขอแบบรายกลุ่ม	22	100.00
3. มาตรฐานที่ได้รับ		
เกษตรอินทรีย์ระยะปรับเปลี่ยน	20	90.91
PGS	2	9.09
4. การเป็นสมาชิกกลุ่ม *		
ไม่เป็นสมาชิกของกลุ่ม	4	18.18
กลุ่มเกษตรกร	1	4.55
กลุ่มวิสาหกิจชุมชน	17	77.27

ที่มา : คำนวณจากการสำรวจ

หมายเหตุ : * สามารถเลือกได้หลายคำตอบ

3.3.4) สถาบันเกษตรกร ผู้รวบรวมกาแฟอินทรีย์

1) ผู้รวบรวมในท้องถิ่น

จากการศึกษาข้อมูลทั่วไปของผู้รวบรวมกาแฟอินทรีย์ในท้องถิ่น พบว่า มีที่ตั้งอยู่ที่ 46 หมู่ 5 ตำบลปางมะผ้า อำเภอปางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน ปัจจุบันมี นายจำเริญ รัตนนัยสุริยะ เป็นเจ้าของกิจการ

การมีประสบการณ์ในการดำเนินธุรกิจเกษตร พบว่า มีการดำเนินธุรกิจเกษตรมาแล้ว 25 ปี และมีการดำเนินธุรกิจเกษตรกาแฟอินทรีย์ 20 ปี โดยปัจจุบันมีสมาชิกที่มีการซื้อขายผ่านกิจการจำนวน 10 ราย สำหรับกาแฟอินทรีย์ที่ดำเนินธุรกิจเกษตรอินทรีย์ ได้แก่ กาแฟพันธุ์อาราบิกา ทั้งนี้มีรูปแบบการดำเนินธุรกิจโดยใช้เงินสดในการซื้อ รวบรวมกาแฟอินทรีย์จากเกษตรกร สำหรับลักษณะการขอมาตรฐานกาแฟอินทรีย์ พบว่า เป็นการขอมาตรฐานแบบกลุ่ม

2) บริษัทแม่ฮ่องสอนออร์แกนิก (วิสาหกิจเพื่อสังคม)

จากการศึกษาข้อมูลทั่วไปของบริษัทแม่ฮ่องสอนออร์แกนิก (วิสาหกิจเพื่อสังคม) พบว่า จดทะเบียนในปี 2548 โดยมีทุนในการจดทะเบียน 1,000,000 บาท มีที่ตั้งอยู่ที่ 154/1 หมู่ 8 ตำบล ปางหมู อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน ปัจจุบันมี ดร.ณิชาภัทร ศรีสถิตธรรม เป็นรองประธานกรรมการ

การมีประสบการณ์ในการดำเนินธุรกิจเกษตร พบว่า มีการดำเนินธุรกิจเกษตรควบคู่กับการดำเนินธุรกิจเกษตรกาแฟอินทรีย์มาแล้ว 3 ปี โดยปัจจุบันมีสมาชิกและเป็นผู้ที่มีการซื้อขายผ่านกิจการจำนวน 40 ราย สำหรับกาแฟอินทรีย์ที่ดำเนินธุรกิจเกษตรอินทรีย์ ได้แก่ กาแฟพันธุ์อาราบิกา ทั้งนี้มีรูปแบบการดำเนินธุรกิจโดยใช้เงินสดในการซื้อ รวบรวม กาแฟอินทรีย์จากเกษตรกร และมีการขอมาตรฐานกาแฟอินทรีย์เป็นการขอมาตรฐานแบบกลุ่ม

3.4 ข้อมูลทั่วไปของสินค้าผักอินทรีย์

3.4.1 ลักษณะทั่วไปของครัวเรือนเกษตรกรผู้ผลิตผักอินทรีย์

จากการสอบถามข้อมูลทั่วไปของเกษตรกรผู้ผลิตผักอินทรีย์ พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 60.34 เป็นเพศหญิง และร้อยละ 39.66 เป็นเพศชาย

อายุของเกษตรกรผู้ผลิตผักอินทรีย์ พบว่า เกษตรกรมีอายุเฉลี่ย 53.69 ปี โดยร้อยละ 35.86 เป็นผู้ที่มีอายุมากกว่า 50-60 ปี รองลงมาร้อยละ 27.85 เป็นผู้ที่มีอายุมากกว่า 40-50 ปี ร้อยละ 21.52 เป็นผู้ที่มีอายุมากกว่า 60-70 ปี ร้อยละ 10.55 เป็นผู้ที่มีอายุน้อยกว่าหรือเท่ากับ 40 ปี และร้อยละ 4.22 เป็นผู้ที่มีอายุมากกว่า 70 ปี

ในส่วนของการศึกษาของเกษตรกรผู้ผลิตผักอินทรีย์ พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 51.90 จบประถมศึกษา รองลงมาร้อยละ 17.72 จบชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. ร้อยละ 13.08 จบมัธยมศึกษาตอนต้น ร้อยละ 12.23 จบระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่า ร้อยละ 3.80 จบประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) และอีกร้อยละ 1.27 ไม่ได้เรียน จะเห็นได้ว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ผ่านการศึกษาที่ระดับประถมศึกษา ดังนั้นควรมีการจัดการอบรม เพื่อเพิ่มความรู้และทักษะที่เกี่ยวข้องกับการประกอบอาชีพของเกษตรกร และควรจะต้องมีการสำรวจข้อมูลเกี่ยวกับเกษตรกรและระบบการเกษตรเพื่อนำไปเป็นข้อมูลที่จะใช้ประกอบในการดำเนินงานพัฒนา และส่งเสริมการเกษตรประกอบกัน เพื่อให้เกษตรกรมีความรู้ที่จะจัดการผลผลิตไปพร้อมกับการตลาดและยกระดับราคาสินค้าเกษตรอินทรีย์ต่อไป

ในด้านประสบการณ์ด้านการเกษตรของเกษตรกรผู้ผลิตผักอินทรีย์ พบว่า เกษตรกรมีประสบการณ์ด้านการเกษตรเฉลี่ย 26.03 ปี โดยร้อยละ 25.74 มีประสบการณ์น้อยกว่าหรือเท่ากับ 10 ปี รองลงมาร้อยละ 19.83 มีประสบการณ์มากกว่า 30-40 ปี ร้อยละ 19.41 มีประสบการณ์มากกว่า 40 ปี ร้อยละ 17.72 มีประสบการณ์มากกว่า 10-20 ปี และร้อยละ 17.30 มีประสบการณ์มากกว่า 20-30 ปี

ส่วนในด้านประสบการณ์ด้านการทำเกษตรอินทรีย์ของเกษตรกรผู้ผลิตผักอินทรีย์ พบว่า เกษตรกรมีประสบการณ์ทำเกษตรอินทรีย์เฉลี่ย 7.50 ปี โดยส่วนใหญ่ร้อยละ 34.60 มีประสบการณ์มากกว่า 7 ปีขึ้นไป รองลงมาร้อยละ 28.27 มีประสบการณ์น้อยกว่าหรือเท่ากับ 3 ปี ร้อยละ 20.67 มีประสบการณ์มากกว่า 5-7 ปี และร้อยละ 16.46 มีประสบการณ์มากกว่า 3-5 ปี จะเห็นได้ว่าเกษตรกรส่วนใหญ่มีประสบการณ์ด้านการทำเกษตรอินทรีย์มากกว่า 7 ปี ดังแสดงในตารางที่ 3.10

ตารางที่ 3.10 เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำเกษตรของเกษตรกรผู้ผลิตสินค้าผักอินทรีย์

หน่วย : ครัวเรือน

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
จำนวน	237	100.00
1. เพศของเกษตรกร		
เพศชาย	94	39.66
เพศหญิง	143	60.34
2. ช่วงอายุของเกษตรกร		
≤ 40 ปี	25	10.55
> 40-50 ปี	66	27.85
> 50-60 ปี	85	35.86
> 60-70 ปี	51	21.52
> 70 ปี	10	4.22
อายุของเกษตรกร เฉลี่ย (ปี)		53.69
3. การศึกษาของเกษตรกร		
ไม่ได้รับการศึกษา	3	1.27
ประถมศึกษา	123	51.90
มัธยมศึกษาตอนต้น	31	13.08
มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.	42	17.72
ปวส.	9	3.80
ปริญญาตรีหรือสูงกว่า	29	12.23
4. ประสบการณ์ด้านการเกษตร		
≤ 10 ปี	61	25.74
> 10-20 ปี	42	17.72
> 20-30 ปี	41	17.30
> 30-40 ปี	47	19.83
> 40 ปี	46	19.41
ประสบการณ์ด้านการเกษตรของเกษตรกรเฉลี่ย (ปี)		26.03
5. ประสบการณ์ทำเกษตรอินทรีย์ของเกษตรกร		
≤ 3 ปี	67	28.27
> 3-5 ปี	39	16.46
> 5-7 ปี	49	20.67
> 7 ปี	82	34.60
ประสบการณ์ทำเกษตรอินทรีย์ของเกษตรกรเฉลี่ย (ปี)		7.50

ที่มา: คำนวณจากการสำรวจ

3.4.2 ลักษณะการถือครองพื้นที่เกษตร แหล่งน้ำและแรงงานที่ใช้ในการผลิตสินค้าผักอินทรีย์

พื้นที่ทำการเกษตรของเกษตรกรผู้ผลิตผักอินทรีย์ พบว่า เกษตรกรมีพื้นที่ทำการเกษตรเฉลี่ย 12.94 ไร่ โดยร้อยละ 64.56 มีพื้นที่ทำการเกษตร น้อยกว่าหรือเท่ากับ 10 ไร่ รองลงมาร้อยละ 27.85 มีพื้นที่มากกว่า 10-30 ไร่ ร้อยละ 5.49 มีพื้นที่มากกว่า 30-60 ไร่ และร้อยละ 2.10 มีพื้นที่มากกว่า 60 ไร่ ทั้งนี้ พบว่า ส่วนใหญ่ร้อยละ 75.10 เป็นพื้นที่ของตนเอง รองลงมาร้อยละ 13.44 เป็นพื้นที่ทำฟรี ร้อยละ 10.67 เป็นพื้นที่เช่า และร้อยละ 0.79 เป็นพื้นที่อื่น ๆ

ในส่วนของผู้ผลิตผักอินทรีย์ของเกษตรกรผู้ผลิตผักอินทรีย์ พบว่า มีพื้นที่ผลิตผักอินทรีย์เฉลี่ย 3.68 ไร่ ส่วนใหญ่ร้อยละ 83.12 มีพื้นที่ผลิตผักอินทรีย์น้อยกว่าหรือเท่ากับ 5 ไร่ รองลงมา ร้อยละ 10.55 มีพื้นที่ผลิตผักอินทรีย์มากกว่า 5-10 ไร่ และร้อยละ 6.33 มีพื้นที่ผลิตผักอินทรีย์มากกว่า 10 ไร่ ทั้งนี้พบว่า ส่วนใหญ่ร้อยละ 68.16 เป็นพื้นที่ของตนเอง รองลงมาร้อยละ 21.22 เป็นพื้นที่ทำฟรี ร้อยละ 8.98 เป็นพื้นที่เช่า และร้อยละ 1.64 เป็นพื้นที่อื่น ๆ

แหล่งน้ำที่ใช้ผลิตผักอินทรีย์ของเกษตรกรผู้ผลิตผักอินทรีย์ พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 34.69 ใช้บ่อน้ำในการผลิตผักอินทรีย์ รองลงมาร้อยละ 33.44 ใช้น้ำจากบ่อบาดาล ร้อยละ 15.94 ใช้น้ำจากน้ำฝน ร้อยละ 11.88 ใช้น้ำจากแหล่งน้ำตามธรรมชาติที่ไม่ผ่านการปนเปื้อนจากสารเคมี ร้อยละ 3.75 ใช้น้ำจากแหล่งน้ำชลประทาน และอีกร้อยละ 0.30 ใช้น้ำจากประปา จะเห็นได้ว่าแหล่งน้ำที่เกษตรกรใช้กับพืชส่วนใหญ่เป็นบ่อน้ำ รองลงมาเป็นบ่อบาดาล ซึ่งเกษตรกรมีการเตรียมพร้อมเรื่องแหล่งน้ำ ไม่พึ่งพิงเฉพาะแหล่งน้ำจากธรรมชาติหรือชลประทานเท่านั้น

สำหรับแรงงานในการผลิตผักอินทรีย์ของเกษตรกร จะประกอบด้วย แรงงานในครัวเรือน และแรงงานจ้าง โดยแรงงานที่จ้าง เป็นการจ้างจากแรงงานในหมู่บ้าน และแรงงานจ้างจากนอกหมู่บ้าน ดังนี้

จำนวนแรงงานในครัวเรือนของเกษตรกรผู้ผลิตผักอินทรีย์ พบว่า เกษตรกรมีแรงงานในครัวเรือนเฉลี่ย 2.19 คน โดยร้อยละ 72.15 เป็นแรงงานในครัวเรือน 1-2 คน รองลงมาร้อยละ 24.89 เป็นแรงงานในครัวเรือน 3-4 คน และร้อยละ 2.54 เป็นแรงงานในครัวเรือนมากกว่า 4 คนขึ้นไป

จำนวนแรงงานจ้างของเกษตรกรผู้ผลิตผักอินทรีย์ พบว่า เกษตรกรมีแรงงานจ้างเฉลี่ย 0.69 คน ส่วนใหญ่ร้อยละ 72.57 ไม่มีแรงงานจ้าง รองลงมาร้อยละ 21.10 มีแรงงานจ้าง 1-2 คน ร้อยละ 4.22 มีแรงงานจ้าง 3-4 คน และร้อยละ 2.11 มีแรงงานจ้างมากกว่า 4 คนขึ้นไป โดยแรงงานจ้างภาคการเกษตร ส่วนใหญ่ร้อยละ 93.84 จ้างแรงงานในหมู่บ้าน ร้อยละ 4.62 จ้างแรงงานต่างด้าว และร้อยละ 1.54 จ้างคนนอกหมู่บ้าน จะเห็นได้ว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ไม่มีแรงงานจ้าง เนื่องจากเป็นการทำเกษตรของเกษตรกรรายย่อย มีพื้นที่ถือครองขนาดเล็ก อีกทั้งการทำเกษตรอินทรีย์ต้องมีความพิถีพิถันในการผลิต แรงงานที่ใช้ส่วนใหญ่จึงเป็นแรงงานในครัวเรือน

ทั้งนี้การหาแรงงานจ้างภาคการเกษตร ส่วนใหญ่ร้อยละ 61.54 ยังหาแรงงานจ้างได้ง่าย และร้อยละ 38.46 แรงงานจ้างหาได้ยาก ดังแสดงในตารางที่ 3.11

ตารางที่ 3.11 พื้นที่ทำการเกษตร แหล่งน้ำและแรงงานที่ใช้ในการผลิตของสินค้าผักอินทรีย์

หน่วย : ครัวเรือน

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
1. พื้นที่ทำการเกษตรทั้งหมด (ไร่)		
≤ 10	153	64.56
> 10-30	66	27.85
> 30-60	13	5.49
> 60	5	2.10
พื้นที่ทำการเกษตรทั้งหมดเฉลี่ย (ไร่)		12.94
2. ลักษณะการถือครองพื้นที่ทำการเกษตร *		
ของตนเอง	190	75.10
เช่า	27	10.67
ทำฟรี	34	13.44
อื่น ๆ	2	0.79
3. พื้นที่ผลิตเกษตรอินทรีย์ (ไร่)		
≤ 5	197	83.12
> 5-10	25	10.55
> 10	15	6.33
พื้นที่ผลิตเกษตรอินทรีย์เฉลี่ย (ไร่)		3.68
4. ลักษณะการถือครองพื้นที่ทำการเกษตรอินทรีย์ *		
ของตนเอง	167	68.16
เช่า	22	8.98
ทำฟรี	52	21.22
อื่น ๆ	4	1.64
5. แหล่งน้ำที่ใช้ผลิตเกษตรอินทรีย์ *		
น้ำฝน	51	15.94
แหล่งน้ำตามธรรมชาติ	38	11.88
บ่อน้ำ	111	34.69
น้ำจากชลประทาน	12	3.75
บ่อบาดาล	107	33.44
ประปา	1	0.30

ที่มา : คำนวณจากการสำรวจ

ตารางที่ 3.11 พื้นที่ทำการเกษตร แหล่งน้ำและแรงงานที่ใช้ในการผลิตของสินค้าผักอินทรีย์ (ต่อ)

หน่วย : ครัวเรือน		
รายการ	จำนวน	ร้อยละ
6. แรงงานในการผลิตเกษตรอินทรีย์		
ไม่มีแรงงานในครัวเรือน	1	0.42
แรงงานในครัวเรือน 1-2 คน	171	72.15
แรงงานในครัวเรือน 3-4 คน	59	24.89
แรงงานในครัวเรือนมากกว่า 4 คนขึ้นไป	6	2.54
แรงงานในครัวเรือนเฉลี่ย (คน)		2.19
7. แรงงานที่จ้าง		
ไม่มีแรงงานจ้าง	172	72.57
แรงงานจ้าง 1-2 คน	50	21.10
แรงงานจ้าง 3-4 คน	10	4.22
แรงงานจ้างมากกว่า 4 คนขึ้นไป	5	2.11
การจ้างแรงงาน เฉลี่ย (คน)		0.69
8. แรงงานที่จ้าง *		
จ้างคนในหมู่บ้าน	61	93.84
จ้างคนนอกหมู่บ้าน	1	1.54
จ้างต่างด้าว	3	4.62
9. การหาแรงงานจ้าง		
หาง่าย	40	61.54
หายาก	25	38.46

ที่มา : คำนวณจากการสำรวจ

หมายเหตุ : * สามารถเลือกได้หลายคำตอบ

3.4.3 ลักษณะการผลิต การขอรับมาตรฐาน มาตรฐานที่ได้รับและการเป็นสมาชิกกลุ่มในการผลิตสินค้าผักอินทรีย์

ลักษณะการผลิตสินค้าอินทรีย์ของเกษตรกรผู้ผลิตผักอินทรีย์ พบว่า ลักษณะการผลิตของเกษตรกรส่วนใหญ่ ร้อยละ 66.67 เป็นการผลิตรายเดี่ยว และร้อยละ 33.33 เป็นการผลิตรายกลุ่ม ส่วนลักษณะการขอรับมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ของเกษตรกร พบว่า การขอรับมาตรฐานส่วนใหญ่ ร้อยละ 65.70 เป็นการขอแบบรายเดี่ยว และร้อยละ 34.30 เป็นการขอแบบรายกลุ่ม

โดยมาตรฐานที่ได้รับของเกษตรกรผู้ผลิตผักอินทรีย์ ส่วนใหญ่ร้อยละ 32.39 มีการผลิตแบบเกษตรอินทรีย์ โดยได้รับตราสัญลักษณ์เกษตรอินทรีย์ไทย (Organic Thailand) ร้อยละ 17.61 เป็นการผลิตเกษตรอินทรีย์ แบบรองรับด้วยมาตรฐาน PGS ร้อยละ 16.04 เป็นการผลิตเกษตรอินทรีย์แบบรองรับด้วยมาตรฐาน IFOAM ร้อยละ 11.64 เป็นการผลิตเกษตรอินทรีย์แบบมาตรฐานอื่น ๆ เช่น NOP COR ร้อยละ 9.42 เป็นการผลิตแบบเกษตรปลอดภัย ร้อยละ 7.55 เป็นการผลิตเกษตรอินทรีย์แบบมาตรฐาน มกษ. และร้อยละ 5.35 เป็นการผลิตเกษตรอินทรีย์ ซึ่งอยู่ในระยะปรับเปลี่ยน

สำหรับการเป็นสมาชิกกลุ่มของเกษตรกรผู้ผลิตผักอินทรีย์ พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 46.26 เป็นสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชน รองลงมา ร้อยละ 21.84 เป็นสมาชิกสหกรณ์ ร้อยละ 20.12 เป็นสมาชิกกลุ่มเกษตรกร ร้อยละ 6.32 ไม่ได้เป็นสมาชิกของกลุ่ม และร้อยละ 5.46 เป็นสมาชิกกลุ่มอื่น ๆ เช่น กลุ่ม ศพก. เครือข่าย กลุ่มเครือข่ายผัก มอ. กลุ่มเกษตรแปลงใหญ่ และ Young Smart Farmer ดังแสดงในตารางที่ 3.12

ตารางที่ 3.12 ลักษณะการผลิต การขอรับมาตรฐาน มาตรฐานที่ได้รับและการเป็นสมาชิกกลุ่ม

รายการ	จำนวน	หน่วย : ครัวเรือน
		ร้อยละ
1. ลักษณะการผลิตสินค้าอินทรีย์		
ผลิตรายเดี่ยว	158	66.67
ผลิตรายกลุ่ม	79	33.33
2. ลักษณะการขอรับมาตรฐาน		
ขอแบบรายเดี่ยว	159	65.70
ขอแบบรายกลุ่ม	83	34.30
3. มาตรฐานที่ได้รับ *		
Organic Thailand	103	32.39
เกษตรอินทรีย์ระยะปรับเปลี่ยน	17	5.35
มกษ.	24	7.55
PGS	56	17.61
IFOAM	51	16.04
เกษตรปลอดภัย	30	9.42
อื่น ๆ	37	11.64

ที่มา : คำนวณจากการสำรวจ

ตารางที่ 3.12 พื้นที่ทำการเกษตร แหล่งน้ำและแรงงานที่ใช้ในการผลิตของสินค้าผักอินทรีย์ (ต่อ)

หน่วย : ครัวเรือน

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
4. การเป็นสมาชิกกลุ่ม *		
ไม่เป็นสมาชิกของกลุ่ม	22	6.32
กลุ่มเกษตรกร	70	20.12
กลุ่มวิสาหกิจชุมชน	161	46.26
สหกรณ์การเกษตร	76	21.84
อื่น ๆ	19	5.46

ที่มา : คำนวณจากการสำรวจ

หมายเหตุ : * สามารถเลือกได้หลายคำตอบ

3.4.4 ลักษณะทั่วไปของผู้ประกอบการผักอินทรีย์

จากการสอบถามข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการสินค้าเกษตรอินทรีย์ประเภทผัก พบว่าผู้ประกอบการส่วนใหญ่ร้อยละ 84.62 เป็นกลุ่มวิสาหกิจชุมชน และร้อยละ 15.38 เป็นกลุ่มสหกรณ์การเกษตร

ประสบการณ์ด้านการดำเนินธุรกิจเกษตร พบว่า ผู้ประกอบการมีประสบการณ์ด้านการดำเนินธุรกิจเกษตรเฉลี่ย 11.85 ปี โดยร้อยละ 69.23 มีประสบการณ์น้อยกว่าหรือเท่ากับ 10 ปี รองลงมา ร้อยละ 23.08 มีประสบการณ์มากกว่า 10-20 ปี และร้อยละ 7.69 มีประสบการณ์มากกว่า 30 ปี

ประสบการณ์ด้านการดำเนินธุรกิจเกษตรอินทรีย์ พบว่า ผู้ประกอบการมีประสบการณ์ด้านการดำเนินธุรกิจเกษตรอินทรีย์เฉลี่ย 8.23 ปี โดยส่วนใหญ่ร้อยละ 46.15 มีประสบการณ์มากกว่า 5-7 ปี รองลงมา ร้อยละ 38.47 มีประสบการณ์มากกว่า 7 ปี ที่เหลือมีประสบการณ์น้อยกว่าหรือเท่ากับ 3 ปี และมีประสบการณ์มากกว่า 3-5 ปี ร้อยละ 7.69 เท่ากัน

กรณีเป็นสถาบันเกษตรกร พบว่า สมาชิกสถาบันเกษตรกรส่วนใหญ่ มีจำนวนสมาชิกน้อยกว่าหรือเท่ากับ 30 ราย และมีจำนวนสมาชิกมากกว่า 50 ราย ร้อยละ 30.77 เท่ากัน รองลงมา ร้อยละ 23.08 มีจำนวนสมาชิกมากกว่า 30-40 ราย และร้อยละ 15.38 มีจำนวนสมาชิกมากกว่า 40-50 ราย

สำหรับสมาชิกที่มีการซื้อ-ขาย ปัจจัยการผลิต/ผลผลิต ผ่านสถาบันการเกษตร พบว่า สมาชิกส่วนใหญ่ ร้อยละ 38.46 มีจำนวนสมาชิกมากกว่า 30 ราย รองลงมา ร้อยละ 30.77 มีจำนวนสมาชิกมากกว่า 10-20 ราย ร้อยละ 23.08 มีจำนวนสมาชิกมากกว่า 20-30 ราย และร้อยละ 7.69 มีจำนวนสมาชิกน้อยกว่าหรือเท่ากับ 10 ราย

ในส่วนของพนักงานประจำ พบว่า ส่วนใหญ่ผู้ประกอบการร้อยละ 69.23 ไม่มีพนักงานประจำ รองลงมา ร้อยละ 15.38 มีจำนวนพนักงาน 1-2 คน ที่เหลือมีจำนวนพนักงาน 3-4 คน และมีจำนวนพนักงานมากกว่า 4 คนขึ้นไป ร้อยละ 7.69 เท่ากัน

จำนวนของพนักงานชั่วคราว พบว่า ส่วนใหญ่ผู้ประกอบการร้อยละ 53.85 ไม่มีพนักงานชั่วคราว รองลงมา ร้อยละ 23.08 มีจำนวนพนักงานมากกว่า 4 คน ร้อยละ 15.38 มีจำนวนพนักงาน 3-4 คน และร้อยละ 7.69 จำนวนพนักงาน 1-2 คน ดังแสดงในตารางที่ 3.13

ตารางที่ 3.13 หน่วยงาน/องค์กร ประสบการณ์ทำการเกษตรของผู้ประกอบการสินค้าเกษตรอินทรีย์ กรณี
เป็นสถาบันเกษตรกร พนักงานของผู้ประกอบการผักเกษตรอินทรีย์

หน่วย : ราย		
รายการ	จำนวน	ร้อยละ
จำนวน	13	100.00
1. หน่วยงาน/องค์กร (ผู้ประกอบการ)		
วิสาหกิจชุมชน	11	84.62
สหกรณ์การเกษตร	2	15.38
2. ประสบการณ์ในการดำเนินธุรกิจเกษตร		
≤ 10 ปี	9	69.23
> 10-20 ปี	3	23.08
> 30 ปี	1	7.69
ประสบการณ์ในการดำเนินธุรกิจเกษตรเฉลี่ย (ปี)		11.85
3. ประสบการณ์ในการดำเนินธุรกิจเกษตรอินทรีย์		
≤ 3 ปี	1	7.69
> 3-5 ปี	1	7.69
> 5-7 ปี	6	46.15
> 7 ปี	5	38.47
ประสบการณ์ในการดำเนินธุรกิจเกษตรอินทรีย์เฉลี่ย (ปี)		8.23
4. กรณีเป็นสถาบันเกษตรกร		
≤ 30 ราย	4	30.77
> 30-40 ราย	3	23.08
> 40-50 ราย	2	15.38
> 50 รายขึ้นไป	4	30.77
5. สมาชิกที่มีการซื้อ-ขาย ปัจจัยการผลิต/ผลผลิตผ่านสถาบันเกษตรกร		
≤ 10 ราย	1	7.69
> 10-20 ราย	4	30.77
> 20-30 ราย	3	23.08
> 30 รายขึ้นไป	5	38.46
6. พนักงานประจำ		
ไม่มีพนักงาน	9	69.23
1-2 คน	2	15.38
3-4 คน	1	7.69
มากกว่า 4 คนขึ้นไป	1	7.69

ที่มา : คำนวณจากการสำรวจ

ตารางที่ 3.13 หน่วยงาน/องค์กร ประสบการณ์ทำการเกษตรของผู้ประกอบการสินค้าเกษตรอินทรีย์ กรณี
เป็นสถาบันเกษตรกร พนักงานของผู้ประกอบการผักเกษตรอินทรีย์ (ต่อ)

หน่วย : ราย

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
7. พนักงานชั่วคราว		
ไม่มีพนักงาน	7	53.85
1-2 คน	1	7.69
3-4 คน	2	15.38
มากกว่า 4 คนขึ้นไป	3	23.08

ที่มา: คำนวณจากการสำรวจ

3.4.5 ลักษณะการจ่ายเงินของผู้ประกอบการผักอินทรีย์

สำหรับรูปแบบการจ่ายเงิน ค่าปัจจัยการผลิตที่จัดซื้อ พบว่า ผู้ประกอบการส่วนใหญ่ ร้อยละ 69.23 ใช้รูปแบบการจ่ายเงินเป็นแบบเงินสด และร้อยละ 30.77 เป็นแบบสินเชื่อ โดยส่วนมากร้อยละ 75.00 ได้เครดิตระหว่าง 11-20 วัน และร้อยละ 25.00 ได้เครดิตระหว่าง 21-30 วัน

รูปแบบการจ่ายเงิน ค่าซื้อ/รวบรวม ผลผลิตจากการเกษตร พบว่า ผู้ประกอบการส่วนใหญ่ร้อยละ 61.54 ใช้รูปแบบการจ่ายเงินเป็นแบบสินเชื่อ และร้อยละ 38.46 เป็นแบบเงินสด โดยส่วนมากได้เครดิตน้อยกว่าหรือเท่ากับ 10 วัน และได้เครดิตระหว่าง 11-20 วัน เป็นร้อยละ 50 เท่ากัน

รูปแบบการรับชำระเงินค่าสินค้าจากลูกค้า พบว่า ผู้ประกอบการส่วนใหญ่ร้อยละ 76.92 ใช้รูปแบบการจ่ายเงินเป็นแบบสินเชื่อ และร้อยละ 23.08 เป็นแบบเงินสด โดยส่วนมากได้เครดิตระหว่าง 11-20 วัน และมากกว่า 30 วัน เป็นร้อยละ 40.00 เท่ากัน และที่เหลือร้อยละ 20.00 ได้เครดิตน้อยกว่าหรือเท่ากับ 10 วัน

รูปแบบการรับชำระเงินค่าปัจจัยการผลิตจากเกษตรกร พบว่า ในส่วนใหญ่ร้อยละ 61.54 ใช้รูปแบบการจ่ายเงินเป็นแบบเงินสด และร้อยละ 38.46 เป็นแบบสินเชื่อ โดยส่วนมาก ร้อยละ 60.00 ได้เครดิตระหว่าง 11-20 วัน ได้รับเครดิตน้อยกว่าหรือเท่ากับ 10 วัน และมากกว่า 30 วัน เป็นร้อยละ 20.00 เท่ากัน ดังแสดงในตารางที่ 3.14

ตารางที่ 3.14 รูปแบบการจ่ายเงินของผู้ประกอบการผักเกษตรอินทรีย์

หน่วย : ราย

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
1. รูปแบบการจ่ายเงิน ค่าปัจจัยการผลิตที่จัดซื้อ		
เงินสด	9	69.23
สินเชื่อ	4	30.77
ได้เครดิต (วัน)		
11-20 วัน	3	75.00
21-30 วัน	1	25.00
2. รูปแบบการจ่ายเงิน ค่าซื้อ/รวบรวม		
เงินสด	5	38.46
สินเชื่อ	8	61.54
ได้เครดิต (วัน)		
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 10 วัน	4	50.00
11-20 วัน	4	50.00
3. รูปแบบการรับชำระสินค้าจากลูกค้า		
เงินสด	3	23.08
สินเชื่อ	10	76.92
ได้เครดิต (วัน)		
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 10 วัน	2	20.00
11-20 วัน	4	40.00
มากกว่า 30 วัน	4	40.00
4. รูปแบบการรับชำระสินค้าปัจจัยการผลิต		
เงินสด	8	61.54
สินเชื่อ	5	38.46
ได้เครดิต (วัน)		
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 10 วัน	1	20.00
11-20 วัน	3	60.00
มากกว่า 30 วัน	1	20.00

ที่มา : คำนวณจากการสำรวจ

3.4.6 มาตรฐานอินทรีย์ของผู้ประกอบการผักอินทรีย์

โดยมาตรฐานที่ได้รับการรับรองเกี่ยวกับการผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์ส่วนใหญ่ เป็นการผลิตแบบเกษตรอินทรีย์โดยได้รับตราสัญลักษณ์เกษตรอินทรีย์ไทย (Organic Thailand) และได้รับมาตรฐาน PGS ร้อยละ 24.14 เท่ากัน รองลงมา ร้อยละ 17.24 ได้รับมาตรฐานเกษตรปลอดภัย ร้อยละ 13.80 ได้รับมาตรฐาน IFOAM ที่เหลือเป็นเกษตรอินทรีย์ซึ่งอยู่ในระยะปรับเปลี่ยน และได้รับมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ภาคเหนือ (มอน.) ร้อยละ 10.34 เท่ากัน

สำหรับมาตรฐานที่ได้รับการรับรองเกี่ยวกับพื้นที่ผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์ มีพื้นที่การผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์รวมกันที่ได้รับตราสัญลักษณ์เกษตรอินทรีย์ไทย (Organic Thailand) เฉลี่ย 41.18 ไร่ต่อราย โดยร้อยละ 57.14 มีพื้นที่มากกว่า 10-30 ไร่ต่อราย รองลงมา ร้อยละ 28.57 มีพื้นที่มากกว่า 30-60 ไร่ต่อราย และร้อยละ 14.29 มีพื้นที่มากกว่า 60 ไร่ต่อราย

มีพื้นที่ผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์ได้รับมาตรฐาน IFOAM เฉลี่ย 105.00 ไร่ต่อราย โดยส่วนใหญ่มีพื้นที่มากกว่า 30-60 ไร่ต่อราย และมีพื้นที่มากกว่า 60 ไร่ต่อราย ร้อยละ 50.00 เท่ากัน

มีพื้นที่ผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์แบบ PGS เฉลี่ย 93.82 ไร่ต่อราย โดยร้อยละ 57.14 มีพื้นที่มากกว่า 60 ไร่ต่อราย รองลงมา ร้อยละ 28.57 มีพื้นที่มากกว่า 30-60 ไร่ต่อราย และ ร้อยละ 14.29 มีพื้นที่น้อยกว่าหรือเท่ากับ 10 ไร่ต่อราย

มีพื้นที่ผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์ พบว่า ส่วนใหญ่มีพื้นที่ผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์ได้รับมาตรฐาน มอน. เฉลี่ย 65.00 ไร่ต่อราย โดยร้อยละ 66.67 มีพื้นที่มากกว่า 10-30 ไร่ต่อราย และ ร้อยละ 33.33 มีพื้นที่มากกว่า 60 ไร่ต่อราย

มีพื้นที่ผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์ซึ่งอยู่ในระยะปรับเปลี่ยน เฉลี่ย 73.33 ไร่ต่อราย โดยร้อยละ 66.67 มีพื้นที่มากกว่า 60 ไร่ต่อราย และ ร้อยละ 33.33 มีพื้นที่มากกว่า 10-30 ไร่ต่อราย

มีพื้นที่ผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์แบบปลอดภัย เฉลี่ย 42.50 ไร่ต่อราย โดยร้อยละ 75.00 มีพื้นที่มากกว่า 30-60 ไร่ต่อราย และ ร้อยละ 25.00 มีพื้นที่มากกว่า 10-30 ไร่ต่อราย

การขอมาตรฐานสินค้าเกษตรอินทรีย์ พบว่า การขอมาตรฐานส่วนใหญ่ ร้อยละ 84.62 เป็นการขอแบบรายเดี่ยว และ ร้อยละ 15.38 เป็นการขอมาตรฐานแบบรายกลุ่ม

สำหรับกิจการที่ได้รับการรับรองมาตรฐาน พบว่า ส่วนใหญ่ร้อยละ 92.31 ไม่ได้รับมาตรฐานใด และ ร้อยละ 7.69 ได้รับมาตรฐาน ISO ดังแสดงในตารางที่ 3.15

ตารางที่ 3.15 มาตรฐานการผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์ที่ได้รับ พื้นที่ผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์ที่ได้รับรอง
มาตรฐาน การขอมาตรฐาน และมาตรฐานที่กิจการได้รับ ของผู้ประกอบการผักอินทรีย์

หน่วย : ไร่

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
1. มาตรฐานที่ได้รับการรับรอง		
Organic Thailand	7	24.14
IFORM	4	13.80
PGS	7	24.14
มอน.	3	10.34
เกษตรอินทรีย์ระยะปรับเปลี่ยน	3	10.34
เกษตรปลอดภัย	5	17.24
2. พื้นที่ผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์ Organic Thailand		
$\geq 10-30$	4	57.14
$> 30-60$	2	28.57
> 60	1	14.29
พื้นที่ผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์เฉลี่ย (ไร่)		41.18
3. มีพื้นที่ผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์แบบ IFOAM		
$\geq 30-60$	2	50.00
> 60	2	50.00
พื้นที่ผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์เฉลี่ย (ไร่)		105.00
4. มีพื้นที่ผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์แบบ PGS		
≤ 10	1	14.29
$> 30-60$	2	28.57
> 60	4	57.14
พื้นที่ผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์เฉลี่ย (ไร่)		93.82
5. พื้นที่ผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์ที่ได้รับ มอน.		
$\geq 10-30$	2	66.67
> 60	1	33.33
พื้นที่ผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์เฉลี่ย (ไร่)		65.00

ที่มา : คำนวณจากการสำรวจ

ตารางที่ 3.15 มาตรฐานการผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์ที่ได้รับ พื้นที่ผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์ที่ได้รับรอง
มาตรฐาน การขอมาตรฐาน และมาตรฐานที่กิจการได้รับ ของผู้ประกอบการผักอินทรีย์ (ต่อ)

หน่วย : ราย

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
6. มีพื้นที่ผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์อยู่ในระยะปรับเปลี่ยน		
$\geq 10-30$	1	33.33
> 60	2	66.67
พื้นที่ผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์เฉลี่ย (ไร่)		73.33
7. มีพื้นที่ผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์แบบปลอดภัย		
$\geq 10-30$	1	25.00
$> 30-60$	3	75.00
พื้นที่ผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์เฉลี่ย (ไร่)		42.50
8. การขอรับมาตรฐาน		
ขอแบบรายเดี่ยว	11	84.62
ขอแบบรายกลุ่ม	2	15.38
9. กิจการได้รับการรับรองมาตรฐาน		
ไม่ได้มาตรฐานใด	12	92.31
มาตรฐาน ISO	1	7.69

ที่มา : คำนวณจากการสำรวจ

3.5 ข้อมูลทั่วไปของสินค้าข้าวอินทรีย์

3.5.1 ลักษณะทั่วไปของครัวเรือนเกษตรกรผู้ผลิตข้าวอินทรีย์

จากการสอบถามข้อมูลทั่วไปของเกษตรกรผู้ผลิตข้าวอินทรีย์ พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 58.91 เป็นเพศชาย และร้อยละ 41.09 เป็นเพศหญิง

อายุของเกษตรกรผู้ผลิตข้าวอินทรีย์ พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตข้าวอินทรีย์มีอายุเฉลี่ย 54.33 ปี โดยส่วนใหญ่ ร้อยละ 36.49 เป็นผู้มีอายุมากกว่า 50-60 ปี รองลงมาร้อยละ 26.15 เป็นผู้มีอายุมากกว่า 40-50 ปี ร้อยละ 24.14 เป็นผู้มีอายุมากกว่า 60 -70 ปี ร้อยละ 9.2 มีอายุน้อยกว่าหรือเท่ากับ 40 ปี และร้อยละ 4.02 เป็นผู้มีอายุมากกว่า 70 ปี

ในส่วนของระดับการศึกษาของเกษตรกรผู้ผลิตข้าวอินทรีย์ พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 52.30 จบระดับประถมศึกษา รองลงมาร้อยละ 20.11 จบระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. ร้อยละ 9.48 จบระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ร้อยละ 8.91 จบระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่า ร้อยละ 8.05 จบประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) และร้อยละ 1.15 ไม่ได้รับการศึกษา

ในด้านประสบการณ์ด้านการเกษตรของเกษตรกรผู้ผลิตข้าวอินทรีย์ พบว่า เกษตรกรมีประสบการณ์ด้านการเกษตรเฉลี่ย 29.77 ปี โดยส่วนใหญ่ร้อยละ 25.29 มีประสบการณ์มากกว่า 20-30 ปี รองลงมาร้อยละ 24.42 มีประสบการณ์มากกว่า 30-40 ปี ร้อยละ 18.39 มีประสบการณ์มากกว่า 10-20 ปี เท่ากันกับประสบการณ์มากกว่า 40 ปี และร้อยละ 13.51 มีประสบการณ์น้อยกว่าหรือเท่ากับ 10 ปี

ส่วนในด้านประสบการณ์ด้านการทำเกษตรอินทรีย์ของเกษตรกรผู้ผลิตข้าวอินทรีย์ พบว่า เกษตรกรมีประสบการณ์ทำเกษตรอินทรีย์เฉลี่ย 6.48 ปี โดยส่วนใหญ่ร้อยละ 28.73 มีประสบการณ์น้อยกว่าหรือเท่ากับ 3 ปี รองลงมาร้อยละ 28.45 มีประสบการณ์มากกว่า 7 ปีขึ้นไป ร้อยละ 26.15 มีประสบการณ์มากกว่า 3-5 ปี ร้อยละ 16.38 มีประสบการณ์มากกว่า 5-7 ปี และร้อยละ 0.29 ไม่มีประสบการณ์

จะเห็นได้ว่าเกษตรกรที่ผลิตข้าวอินทรีย์ส่วนใหญ่มีประสบการณ์และความชำนาญในการผลิตข้าว อยู่แล้ว ซึ่งจะมีการใช้ทั้งเคมีร่วมกับอินทรีย์ และได้ปรับเปลี่ยนมาผลิตข้าวอินทรีย์ ดังนั้นจึงควรมีการให้ความรู้ และคำแนะนำด้านการทำเกษตรอินทรีย์แก่เกษตรกรเพิ่มเติม เช่น การกำจัดศัตรูพืช โรคพืช และการตลาดข้าวอินทรีย์ เพื่อให้เกษตรกรสามารถบริหารจัดการแปลงของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ดังแสดงในตารางที่ 3.16

ตารางที่ 3.16 อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำเกษตรของเกษตรกรผู้ผลิตข้าวอินทรีย์

			หน่วย : ครัวเรือน
รายการ	จำนวน	ร้อยละ	
จำนวน	348	100.00	
1. เพศของเกษตรกร			
เพศชาย	143	41.09	
เพศหญิง	205	58.91	
2. ช่วงอายุของเกษตรกร			
≤ 40 ปี	32	9.20	
>40-50 ปี	91	26.15	
>50-60 ปี	127	36.49	
>60-70 ปี	84	24.14	
> 70 ปี	14	4.02	
อายุของเกษตรกร เฉลี่ย (ปี)		54.33	
3. การศึกษาของเกษตรกร			
ไม่ได้รับการศึกษา	4	1.15	
ประถมศึกษา	182	52.30	
มัธยมศึกษาตอนต้น	33	9.48	
มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.	70	20.11	
ปวส.	28	8.05	
ปริญญาตรีหรือสูงกว่า	31	8.91	
4. ประสบการณ์ด้านการเกษตร			
≤ 10 ปี	47	13.51	
>10-20 ปี	64	18.39	
>20-30 ปี	88	25.29	
>30-40 ปี	85	24.42	
> 40 ปี	64	18.39	
ประสบการณ์ด้านการเกษตรของเกษตรกรเฉลี่ย (ปี)		29.77	
5. ประสบการณ์ทำเกษตรอินทรีย์ของเกษตรกร			
ไม่มีประสบการณ์	1	0.29	
≤ 3 ปี	100	28.73	
> 3-5 ปี	91	26.15	
> 5-7 ปี	57	16.38	
> 7 ปี	99	28.45	
ประสบการณ์ทำเกษตรอินทรีย์ของเกษตรกรเฉลี่ย (ปี)		6.48	

ที่มา: คำนวณจากการสำรวจ

3.5.2 ลักษณะการถือครองพื้นที่การเกษตร แหล่งน้ำ และแรงงานที่ใช้ในการผลิตข้าวอินทรีย์

พื้นที่ทำการเกษตรของเกษตรกรผู้ผลิตข้าวอินทรีย์ พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตข้าวอินทรีย์มีพื้นที่ทำการเกษตรเฉลี่ย 20.77 ไร่ โดยส่วนใหญ่ร้อยละ 54.02 มีพื้นที่ทำการเกษตรมากกว่า 10-30 ไร่ รองลงมาร้อยละ 26.72 มีพื้นที่ทำการเกษตรน้อยกว่าหรือเท่ากับ 10 ไร่ ร้อยละ 16.96 มีพื้นที่ทำการเกษตรมากกว่า 30-60 ไร่ และร้อยละ 2.30 มีพื้นที่ทำการเกษตรมากกว่า 60 ไร่ ทั้งนี้พบว่า ส่วนใหญ่ร้อยละ 77.24 เป็นพื้นที่ของตนเอง รองลงมาร้อยละ 17.90 เป็นพื้นที่เช่า ร้อยละ 4.35 เป็นพื้นที่ทำฟรี และร้อยละ 0.51 เป็นพื้นที่อื่น ๆ

ในส่วนของผู้ที่ผลิตเกษตรอินทรีย์ของเกษตรกรผู้ผลิตข้าวอินทรีย์ พบว่า มีพื้นที่เฉลี่ย 13.84 ไร่ โดยส่วนใหญ่ร้อยละ 52.01 มีพื้นที่ผลิตเกษตรอินทรีย์มากกว่า 10 ไร่ รองลงมาร้อยละ 26.44 มีพื้นที่ผลิตเกษตรอินทรีย์มากกว่า 5-10 ไร่ และร้อยละ 21.55 มีพื้นที่ผลิตเกษตรอินทรีย์น้อยกว่าหรือเท่ากับ 5 ไร่ โดยร้อยละ 82.48 เป็นที่ดินของตนเอง รองลงมาร้อยละ 13.75 เป็นพื้นที่เช่า และร้อยละ 3.77 เป็นพื้นที่ทำฟรี จะเห็นได้ว่าพื้นที่ผลิตอินทรีย์ส่วนใหญ่เกษตรกรใช้พื้นที่ของตนเอง เนื่องจากการทำเกษตรอินทรีย์ต้องมีการบริหารจัดการและขั้นตอนในการทำการเกษตรต้องเป็นอินทรีย์ทั้งระบบและต่อเนื่องตลอดระยะเวลาหลายปี

แหล่งน้ำที่ใช้ผลิตเกษตรอินทรีย์ของเกษตรกรผู้ผลิตข้าวอินทรีย์ พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 60.15 ใช้น้ำฝนในการผลิตเกษตรอินทรีย์ รองลงมาร้อยละ 19.81 ใช้น้ำจากแหล่งน้ำธรรมชาติ ร้อยละ 11.35 ใช้น้ำจากชลประทาน ร้อยละ 8.21 ใช้น้ำจากบ่อน้ำ และอีกร้อยละ 0.48 ใช้น้ำจากแหล่งน้ำอื่น ๆ จะเห็นได้ว่าแหล่งน้ำที่เกษตรกรใช้ในการผลิตข้าวอินทรีย์ส่วนใหญ่เป็นน้ำฝน เนื่องจากส่วนใหญ่การผลิตข้าวอินทรีย์ เกษตรกรจะทำการผลิตในช่วงฤดูฝน และใช้น้ำจากแหล่งอื่น ๆ เพิ่มเติมในช่วงที่ขาดน้ำ

สำหรับแรงงานในการผลิตเกษตรอินทรีย์ของเกษตรกรผู้ผลิตข้าวอินทรีย์ ประกอบด้วยแรงงานในครัวเรือนของเกษตรกรเอง และแรงงานจ้าง ดังนี้

จำนวนแรงงานในครัวเรือนของเกษตรกรผู้ผลิตข้าวอินทรีย์ พบว่า เกษตรกรมีแรงงานในครัวเรือนเฉลี่ย 2.35 คน โดยร้อยละ 67.82 มีแรงงานในครัวเรือน 1-2 คน รองลงมาร้อยละ 27.87 มีแรงงานในครัวเรือน 3-4 คน ร้อยละ 4.02 มีแรงงานในครัวเรือนมากกว่า 4 คนขึ้นไป และร้อยละ 0.29 ไม่มีแรงงานในครัวเรือน

จำนวนแรงงานจ้างของเกษตรกรผู้ผลิตข้าวอินทรีย์ พบว่า เกษตรกรมีแรงงานจ้างเฉลี่ย 3.34 คน ส่วนใหญ่ร้อยละ 34.77 มีแรงงานจ้าง 1-2 คน รองลงมาร้อยละ 27.30 ไม่มีแรงงานจ้าง ร้อยละ 23.28 มีแรงงานจ้าง 3-4 คน และร้อยละ 14.65 มีแรงงานจ้างมากกว่า 4 คนขึ้นไป โดยการจ้างแรงงานภาคการเกษตรส่วนใหญ่ร้อยละ 85.40 จ้างแรงงานในหมู่บ้าน และร้อยละ 14.60 จ้างแรงงานนอกหมู่บ้าน จะเห็นได้ว่าเกษตรกรส่วนใหญ่มีแรงงานในครัวเรือนเพียง 1-2 คน ในขณะที่พื้นที่ทำการเกษตรส่วนใหญ่มากกว่า 10 ไร่ จึงต้องมีการจ้างแรงงานเพิ่มเติม ซึ่งก็จะเป็นแรงงานในหมู่บ้านเดียวกันเป็นส่วนใหญ่

ทั้งนี้การหาแรงงานจ้างภาคการเกษตรของเกษตรกรผู้ผลิตข้าวอินทรีย์ ส่วนใหญ่ร้อยละ 75.49 หาแรงงานจ้างได้ยาก และร้อยละ 24.51 แรงงานจ้างหาได้ง่าย ดังแสดงในตารางที่ 3.17

ตารางที่ 3.17 พื้นที่ทำการเกษตร แหล่งน้ำและแรงงานที่ใช้ในการผลิตของชาวอินทรี

หน่วย : ครัวเรือน

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
1. พื้นที่การเกษตรทั้งหมด (ไร่)		
≤ 10	93	26.72
> 10-30	188	54.02
> 30-60	59	16.96
> 60	8	2.30
พื้นที่การเกษตรทั้งหมดเฉลี่ย (ไร่)		20.77
2. ลักษณะการถือครองพื้นที่การเกษตร		
ของตนเอง	302	77.24
เช่า	70	17.90
ทำฟรี	17	4.35
อื่น ๆ	2	0.51
3. พื้นที่ผลิตเกษตรอินทรีย์ (ไร่)		
≤ 5	75	21.55
> 5-10	92	26.44
> 10	181	52.01
พื้นที่ผลิตเกษตรอินทรีย์เฉลี่ย (ไร่)		13.84
4. ลักษณะการถือครองพื้นที่การเกษตรอินทรีย์		
ของตนเอง	306	82.48
เช่า	51	13.75
ทำฟรี	14	3.77
5. แหล่งน้ำที่ใช้ผลิตเกษตรอินทรีย์		
น้ำฝน	249	60.15
แหล่งน้ำตามธรรมชาติ	82	19.81
บ่อน้ำ	34	8.21
น้ำจากชลประทาน	47	11.35
อื่น ๆ	2	0.48

ที่มา : คำนวณจากการสำรวจ

ตารางที่ 3.17 พื้นที่ทำการเกษตร แหล่งน้ำและแรงงานที่ใช้ในการผลิตของข้าวอินทรีย์ (ต่อ)

หน่วย : ครัวเรือน

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
6. แรงงานในการผลิตเกษตรอินทรีย์		
ไม่มีแรงงานในครัวเรือน	1	0.29
แรงงานในครัวเรือน 1-2 คน	236	67.82
แรงงานในครัวเรือน 3-4 คน	97	27.87
แรงงานในครัวเรือนมากกว่า 4 คนขึ้นไป	14	4.02
แรงงานในครัวเรือนเฉลี่ย (คน)		2.35
7. แรงงานจ้าง		
ไม่มีแรงงานจ้าง	95	27.30
แรงงานจ้าง 1-2 คน	121	34.77
แรงงานจ้าง 3-4 คน	81	23.28
แรงงานจ้างมากกว่า 4 คนขึ้นไป	51	14.65
การจ้างแรงงาน เฉลี่ย (คน)		3.34
8. แรงงานที่จ้าง		
จ้างคนในหมู่บ้าน	234	85.40
จ้างคนนอกหมู่บ้าน	40	14.60
9. การหาแรงงานจ้าง		
หาง่าย	62	24.51
หายาก	191	75.49

ที่มา : คำนวณจากการสำรวจ

3.5.3 ลักษณะการผลิต การขอรับมาตรฐาน มาตรฐานที่ได้รับและการเป็นสมาชิกกลุ่มในการผลิตข้าวอินทรีย์

ลักษณะการผลิตของเกษตรกรผู้ผลิตข้าวอินทรีย์ พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 84.71 มีลักษณะการผลิตอินทรีย์แบบรายเดี่ยว และอีกร้อยละ 25.29 ผลิตแบบรายกลุ่ม ส่วนลักษณะการขอรับมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ของเกษตรกร พบว่า การขอรับมาตรฐานอินทรีย์ของเกษตรกรผู้ผลิตข้าวอินทรีย์ ส่วนใหญ่ร้อยละ 85.47 ขอแบบรายกลุ่ม และอีกร้อยละ 14.53 เป็นการขอแบบรายเดี่ยว

โดยมาตรฐานที่ได้รับของเกษตรกรผู้ผลิตข้าวอินทรีย์ ส่วนใหญ่ร้อยละ 34.39 มีการผลิตแบบเกษตรอินทรีย์โดยได้รับตราสัญลักษณ์เกษตรอินทรีย์ไทย (Organic Thailand) รองลงมาร้อยละ 25.56 เป็นการผลิตเกษตรอินทรีย์ในระยะปรับเปลี่ยน ร้อยละ 18.78 เป็นการผลิตแบบมาตรฐานอื่น ๆ ได้แก่ Ceres Cor EU7 NDP และ NOP ร้อยละ 9.28 เป็นการผลิตเกษตรอินทรีย์แบบรองรับด้วยมาตรฐาน PGS ร้อยละ 6.33 เป็นการผลิตแบบเกษตรปลอดภัย ร้อยละ 3.62 เป็นการผลิตเกษตรอินทรีย์แบบมาตรฐาน มกษ. และร้อยละ 2.04 เป็นการผลิตเกษตรอินทรีย์แบบรองรับด้วยมาตรฐาน IFORM

สำหรับการเป็นสมาชิกกลุ่มของเกษตรกรผู้ผลิตข้าวอินทรีย์ พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 62.01 เป็นสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชน รองลงมาร้อยละ 22.88 เป็นสมาชิกกลุ่มเกษตรกร ร้อยละ 8.93 เป็นสมาชิกสหกรณ์การเกษตร ร้อยละ 5.95 เป็นสมาชิกกลุ่มอื่น ๆ และร้อยละ 0.23 ไม่ได้เป็นสมาชิกของกลุ่มใดเลย ดังแสดงในตารางที่ 3.18

ตารางที่ 3.18 ลักษณะการผลิต การขอรับมาตรฐาน มาตรฐานที่ได้รับและการเป็นสมาชิกกลุ่มของเกษตรกรผู้ผลิตข้าวอินทรีย์

รายการ	จำนวน	หน่วย : ครัวเรือน
		ร้อยละ
1. ลักษณะการผลิตสินค้าอินทรีย์		
ผลิตรายเดียว	260	84.71
ผลิตรายกลุ่ม	88	25.29
2. ลักษณะการขอรับมาตรฐาน		
ขอแบบรายเดียว	51	14.53
ขอแบบรายกลุ่ม	300	85.47
3. มาตรฐานที่ได้รับ		
Organic Thailand	152	34.39
เกษตรอินทรีย์ระยะปรับเปลี่ยน	113	25.56
มกษ.	16	3.62
PGS	41	9.28
IFORM	9	2.04
เกษตรปลอดภัย	28	6.33
อื่น ๆ	83	18.78
4. การเป็นสมาชิกกลุ่ม		
ไม่เป็นสมาชิกของกลุ่ม	1	0.23
กลุ่มเกษตรกร	100	22.88
กลุ่มวิสาหกิจชุมชน	271	62.01
สหกรณ์การเกษตร	39	8.93
อื่น ๆ	26	5.95

ที่มา : คำนวณจากการสำรวจ

3.5.4 ลักษณะทั่วไปของผู้ประกอบการข้าวอินทรีย์

จากการสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ประกอบการข้าวอินทรีย์ พบว่า ส่วนใหญ่ร้อยละ 74.19 เป็นกลุ่มวิสาหกิจชุมชน รองลงมาร้อยละ 9.68 เป็นกลุ่มสหกรณ์การเกษตร เท่ากันกับ ผู้รวบรวม/กระจายผลผลิต/พ่อค้าคนกลาง และร้อยละ 6.45 เป็นกลุ่มวิสาหกิจชุมชน

ประสบการณ์ด้านการดำเนินธุรกิจเกษตร พบว่า ผู้ประกอบการข้าวอินทรีย์มีประสบการณ์ด้านการดำเนินธุรกิจเกษตรเฉลี่ย 12.52 ปี โดยส่วนใหญ่ร้อยละ 64.52 มีประสบการณ์น้อยกว่าหรือเท่ากับ 10 ปี รองลงมาร้อยละ 19.35 มีประสบการณ์มากกว่า 10-20 ปี ร้อยละ 9.68 มีประสบการณ์มากกว่า 20-30 ปี และร้อยละ 6.45 มีประสบการณ์มากกว่า 30 ปี

ประสบการณ์ด้านการดำเนินธุรกิจเกษตรอินทรีย์ พบว่า ผู้ประกอบการข้าวอินทรีย์มีประสบการณ์ด้านการดำเนินธุรกิจเกษตรอินทรีย์เฉลี่ย 8.29 ปี โดยส่วนใหญ่ร้อยละ 38.71 มีประสบการณ์มากกว่า 7 ปี รองลงมาร้อยละ 29.03 มีประสบการณ์น้อยกว่าหรือเท่ากับ 3 ปี ร้อยละ 22.58 มีประสบการณ์มากกว่า 3-5 ปี และร้อยละ 9.68 มีประสบการณ์มากกว่า 5-7 ปี

กรณีเป็นสถาบันเกษตรกร พบว่า สถาบันเกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 51.61 มีจำนวนสมาชิกมากกว่า 50 รายขึ้นไป ร้อยละ 32.26 มีจำนวนสมาชิกน้อยกว่าหรือเท่ากับ 30 ราย ร้อยละ 9.68 มีจำนวนสมาชิกมากกว่า 40-50 ราย และร้อยละ 6.45 มีจำนวนสมาชิกมากกว่า 30-40 ราย

สำหรับจำนวนสมาชิกที่มีการซื้อ-ขาย ปัจจัยการผลิต/ผลผลิต ผ่านสถาบันการเกษตร พบว่า ส่วนใหญ่ร้อยละ 35.49 มีจำนวนสมาชิกมากกว่า 30 รายขึ้นไป รองลงมาร้อยละ 29.03 มีจำนวนสมาชิกน้อยกว่าหรือเท่ากับ 10 ราย ร้อยละ 22.58 มีจำนวนสมาชิกมากกว่า 10-20 ราย และร้อยละ 12.90 มีจำนวนสมาชิกมากกว่า 20-30 ราย

ในส่วนของพนักงานประจำ พบว่า ส่วนใหญ่ร้อยละ 58.06 ไม่มีพนักงานประจำ รองลงมาร้อยละ 22.58 มีจำนวนพนักงานมากกว่า 4 คนขึ้นไป ที่เหลือร้อยละ 9.68 มีจำนวนพนักงาน 1-2 คน และจำนวนพนักงาน 3-4 คน เท่ากัน

จำนวนของพนักงานชั่วคราว พบว่า ส่วนใหญ่ร้อยละ 48.39 มีจำนวนพนักงานชั่วคราวมากกว่า 4 คนขึ้นไป รองลงมาร้อยละ 38.71 ไม่มีพนักงานชั่วคราว และร้อยละ 12.90 มีจำนวนพนักงานชั่วคราว 1-2 คน ดังแสดงในตารางที่ 3.19

ตารางที่ 3.19 หน่วยงาน/องค์กร ประสบการณ์ทำการเกษตรของผู้ประกอบการสินค้าเกษตรอินทรีย์
กรณีเป็นสถาบันเกษตรกร พนักงาน ของผู้ประกอบการข้าวเกษตรอินทรีย์

หน่วย : ราย		
รายการ	จำนวน	ร้อยละ
จำนวน	31	100.00
1. หน่วยงาน/องค์กร (ผู้ประกอบการ)		
กลุ่มเกษตรกร	2	6.45
วิสาหกิจชุมชน	23	74.19
สหกรณ์การเกษตร	3	9.68
ผู้รวบรวม/กระจายผลผลิต/พ่อค้าคนกลาง	3	9.68
2. ประสบการณ์ในการดำเนินธุรกิจเกษตร		
≤ 10 ปี	20	64.52
>10-20 ปี	6	19.35
>21-30 ปี	3	9.68
> 30 ปี	2	6.45
ประสบการณ์ในการดำเนินธุรกิจเกษตรเฉลี่ย (ปี)		12.52
3. ประสบการณ์ในการดำเนินธุรกิจเกษตรอินทรีย์		
≤ 3 ปี	9	29.03
> 3-5 ปี	7	22.58
> 5-7 ปี	3	9.68
> 7 ปี	12	38.71
ประสบการณ์ในการดำเนินธุรกิจเกษตรอินทรีย์เฉลี่ย (ปี)		8.29
4. กรณีเป็นสถาบันเกษตรกร		
≤ 30 ราย	10	32.26
> 30-40 ราย	2	6.45
> 40-50 ราย	3	9.68
> 50 รายขึ้นไป	16	51.61
5. สมาชิกที่มีการซื้อ-ขายปัจจัยการผลิต/ผลผลิตผ่านสถาบันเกษตรกร		
≤ 10 ราย	9	29.03
> 11-20 ราย	7	22.58
> 21-30 ราย	4	12.90
> 30 รายขึ้นไป	11	35.49

ที่มา : คำนวณจากการสำรวจ

ตารางที่ 3.19 หน่วยงาน/องค์กร ประสบการณ์ทำการเกษตรของผู้ประกอบการสินค้าเกษตรอินทรีย์
กรณีเป็นสถาบันเกษตรกร พนักงาน ของผู้ประกอบการข้าวเกษตรอินทรีย์ (ต่อ)

หน่วย : ราย

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
6. พนักงานประจำ		
ไม่มีพนักงาน	18	58.06
1-2 คน	3	9.68
3-4 คน	3	9.68
มากกว่า 4 คนขึ้นไป	7	22.58
7. พนักงานชั่วคราว		
ไม่มีพนักงาน	12	38.71
1-2 คน	4	12.90
มากกว่า 4 คนขึ้นไป	15	48.39

ที่มา: คำนวณจากการสำรวจ

3.5.5 ลักษณะการจ่ายเงินของผู้ประกอบการข้าวอินทรีย์

สำหรับรูปแบบการจ่ายเงิน ค่าปัจจัยการผลิตที่จัดซื้อของผู้ประกอบการข้าวอินทรีย์ พบว่า ส่วนใหญ่ ร้อยละ 93.75 จ่ายเป็นเงินสด และร้อยละ 6.25 จ่ายเป็นสินเชื่อ โดยร้อยละ 50.00 ได้เครดิตน้อยกว่า 10 วัน และอีกร้อยละ 50 ได้เครดิต 21-30 วัน

รูปแบบการจ่ายเงิน ค่าซื้อ/รวบรวม ผลผลิตจากการเกษตร พบว่า ผู้ประกอบการส่วนใหญ่ร้อยละ 84.85 จ่ายเป็นเงินสด และอีกร้อยละ 15.15 จ่ายเป็นสินเชื่อ โดยส่วนใหญ่ร้อยละ 50.00 ได้เครดิตมากกว่า 30 วัน รองลงมา ร้อยละ 33.33 ได้เครดิต 21-30 วัน และร้อยละ 16.67 ได้เครดิต 11-20 วัน

รูปแบบการรับชำระสินค้าจากลูกค้า พบว่า ผู้ประกอบการข้าวอินทรีย์ส่วนใหญ่ร้อยละ 84.38 รับชำระเงินเป็นเงินสด และร้อยละ 15.62 เป็นแบบสินเชื่อ โดยส่วนใหญ่ร้อยละ 40.00 ได้เครดิตระหว่าง 11-20 วัน และร้อยละ 20.00 ได้เครดิตน้อยกว่าหรือเท่ากับ 10 วัน เท่ากันกับได้เครดิต 21-30 วัน และเครดิตมากกว่า 30 วัน

รูปแบบการรับชำระสินค้าปัจจัยการผลิตจากเกษตรกร ส่วนใหญ่ร้อยละ 84.38 รับชำระเงินเป็นเงินสด และ ร้อยละ 15.62 เป็นแบบสินเชื่อ โดยเกษตรกรทั้งหมดร้อยละ 100.00 ได้เครดิตมากกว่า 30 วัน ดังแสดงในตารางที่ 3.20

ตารางที่ 3.20 รูปแบบการจ่ายเงินของผู้ประกอบการข้าวเกษตรอินทรีย์

หน่วย : ราย

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
1. รูปแบบการจ่ายเงิน ค่าปัจจัยการผลิตที่จัดซื้อ		
เงินสด	30	93.75
สินเชื่อ	2	6.25
ได้เครดิต (วัน)		
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 10 วัน	1	50.00
21-30 วัน	1	50.00
2. รูปแบบการจ่ายเงิน ค่าซื้อ/รวบรวม		
เงินสด	28	84.85
สินเชื่อ	5	15.15
ได้เครดิต (วัน)		
11-20 วัน	1	16.67
21-30 วัน	2	33.33
มากกว่า 30 วัน	3	50.00
3. รูปแบบการรับชำระสินค้าจากลูกค้า		
เงินสด	27	84.38
สินเชื่อ	5	15.62
ได้เครดิต (วัน)		
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 10 วัน	1	20.00
11-20 วัน	2	40.00
21-30 วัน	1	20.00
มากกว่า 30 วัน	1	20.00
4. รูปแบบการรับชำระสินค้าปัจจัยการผลิต		
เงินสด	27	84.38
สินเชื่อ	5	15.62
ได้เครดิต (วัน)		
มากกว่า 30 วัน	5	100.00

ที่มา : คำนวณจากการสำรวจ

3.5.6 มาตรฐานอินทรีย์ของผู้ประกอบการข้าวอินทรีย์

โดยมาตรฐานเกี่ยวกับการผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์ที่ได้รับการรับรอง ส่วนใหญ่ร้อยละ 26.67 ได้รับตราสัญลักษณ์เกษตรอินทรีย์ไทย (Organic Thailand) รองลงมาร้อยละ 20.00 เป็นเกษตรอินทรีย์ระยะปรับเปลี่ยน ร้อยละ 13.33 ได้รับมาตรฐาน IFORM เท่ากันกับมาตรฐาน PGS และมาตรฐานอื่น ๆ เช่น EU COR NOP ร้อยละ 10.00 ได้รับมาตรฐานเกษตรปลอดภัย และร้อยละ 3.34 ได้รับมาตรฐาน มกษ.

สำหรับมาตรฐานที่ได้รับการรับรองเกี่ยวกับพื้นที่ผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์ มีพื้นที่การผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์ร่วมกันที่ได้รับตราสัญลักษณ์เกษตรอินทรีย์ไทย (Organic Thailand) เฉลี่ย 524.00 ไร่ โดยส่วนใหญ่ ร้อยละ 75.00 มีพื้นที่มากกว่า 60 ไร่ และร้อยละ 25.00 มีพื้นที่มากกว่า 30-60 ไร่

มีพื้นที่การผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์ที่ได้รับการรับรองมาตรฐาน IFOAM เฉลี่ย 14.00 ไร่ โดยทั้งหมด มีพื้นที่มากกว่า 10-30 ไร่

มีพื้นที่ผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์ซึ่งอยู่ในระยะปรับเปลี่ยน เฉลี่ย 173.33 ไร่ โดยร้อยละ 83.33 มีพื้นที่มากกว่า 60 ไร่ และร้อยละ 16.67 มีพื้นที่มากกว่า 10-30 ไร่

มีพื้นที่ผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์แบบปลอดภัย เฉลี่ย 1,738.30 ไร่ โดยทั้งหมด มีพื้นที่มากกว่า 60 ไร่

การขอมาตรฐานสินค้าเกษตรอินทรีย์ พบว่า การขอมาตรฐานส่วนใหญ่ ร้อยละ 93.54 เป็นการขอแบบรายกลุ่ม และร้อยละ 6.46 เป็นการขอมาตรฐานแบบรายเดี่ยว

สำหรับมาตรฐานที่กิจการที่ได้รับ พบว่า ผู้ประกอบการส่วนใหญ่ ร้อยละ 69.70 ไม่ได้รับมาตรฐานใด ร้อยละ 15.15 ได้รับมาตรฐาน GMP ร้อยละ 9.09 ได้รับมาตรฐาน HACCP และ ร้อยละ 6.06 ได้รับมาตรฐาน ISO ดังแสดงในตารางที่ 3.21

ตารางที่ 3.21 มาตรฐานการผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์ที่ได้รับ พื้นที่ผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์ที่ได้รับการรับรอง มาตรฐาน การขอมาตรฐาน และมาตรฐานที่กิจการได้รับ ของผู้ประกอบการข้าวอินทรีย์

หน่วย : ราย

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
1. มาตรฐานที่ได้รับการรับรอง		
Organic Thailand	8	26.67
IFORM	4	13.33
PGS	4	13.33
เกษตรอินทรีย์ระยะปรับเปลี่ยน	6	20.00
เกษตรปลอดภัย	3	10.00
มกษ.	1	3.34
อื่น ๆ	4	13.33

ที่มา : คำนวณจากการสำรวจ

ตารางที่ 3.21 มาตรฐานการผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์ที่ได้รับ พื้นที่ผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์ที่ได้รับรอง
มาตรฐาน การขอมาตรฐาน และมาตรฐานที่กิจการได้รับ ของผู้ประกอบการข้าวอินทรีย์ (ต่อ)

หน่วย : ราย

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
2. พื้นที่ผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์ Organic Thailand (ไร่)		
$\geq 30-60$	1	25.00
> 60	3	75.00
พื้นที่ผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์เฉลี่ย (ไร่)		524
3. พื้นที่ผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์แบบ IFOAM		
$\geq 10-30$	1	100.00
พื้นที่ผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์เฉลี่ย (ไร่)		14.00
4. พื้นที่ผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์อยู่ในระยะปรับเปลี่ยน (ไร่)		
$\geq 30-60$	1	16.67
> 60	5	83.33
พื้นที่ผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์เฉลี่ย (ไร่)		173.33
5. มีพื้นที่ผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์แบบปลอดภัย (ไร่)		
> 60	3	100.00
พื้นที่ผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์เฉลี่ย (ไร่)		1,738.30
6. การขอรับมาตรฐาน		
ขอแบบรายเดี่ยว	2	6.46
ขอแบบรายกลุ่ม	29	93.54
7. กิจการได้รับการรับรองมาตรฐาน		
ไม่ได้มาตรฐานใด	23	69.70
มาตรฐาน ISO	2	6.06
มาตรฐาน GMP	5	15.15
มาตรฐาน HACCP	3	9.09

ที่มา : คำนวณจากการสำรวจ

บทที่ 4 ผลการวิจัย

การศึกษาเรื่อง การจัดการโลจิสติกส์สินค้าเกษตรอินทรีย์ เป็นการศึกษาสินค้าเกษตรอินทรีย์ ได้แก่ ไม้ผลอินทรีย์ (มังคุดอินทรีย์ ทูเรียนอินทรีย์ เงาะอินทรีย์ ลองกองอินทรีย์) ไม้ยืนต้น (มะพร้าวอินทรีย์ กาแฟอินทรีย์) ผักอินทรีย์ และข้าวอินทรีย์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาโลจิสติกส์สินค้าเกษตรอินทรีย์ของไทย และศึกษาแนวทางการพัฒนาโลจิสติกส์สินค้าเกษตรอินทรีย์ของไทย ผลการศึกษา ดังนี้

4.1 โลจิสติกส์สินค้าเกษตรอินทรีย์ของไทย

4.1.1 สินค้าไม้ผลอินทรีย์

1) เกษตรกร

1.1) ลักษณะการจัดซื้อจัดหาปัจจัยการผลิตไม้ผลอินทรีย์

1.1.1) มังคุดอินทรีย์

แหล่งจัดซื้อจัดหาปัจจัยการผลิตมังคุดอินทรีย์ พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตมังคุดอินทรีย์ มีแหล่งจัดซื้อ จัดหาปัจจัยการผลิต โดยส่วนใหญ่ร้อยละ 43.34 เป็นการซื้อปัจจัยการผลิตจากร้านค้า ร้อยละ 33.33 เป็นการผลิตหรือคัดเก็บปัจจัยการผลิตไว้ใช้เอง ร้อยละ 13.33 ได้รับปัจจัยการผลิตมาฟรี และ ร้อยละ 10.00 ซื้อปัจจัยการผลิตผ่านสถาบันเกษตรกร

ลักษณะการจัดซื้อปัจจัยการผลิตมังคุดอินทรีย์ พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตมังคุดอินทรีย์ ร้อยละ 47.06 เป็นการจัดซื้อปัจจัยการผลิตไว้ล่วงหน้า ร้อยละ 41.18 เป็นการซื้อปัจจัยการผลิตเมื่อต้องการใช้ และร้อยละ 5.88 เท่ากัน มีทั้งการซื้อเมื่อใช้ ซื้อล่วงหน้า และไม่มีการซื้อปัจจัยการผลิต โดยเกษตรกรผู้ผลิตมังคุดอินทรีย์ ส่วนใหญ่ร้อยละ 93.75 เป็นการจัดซื้อโดยต่างคนต่างซื้อ และร้อยละ 6.25 เป็นการจัดซื้อโดยรวมกันซื้อ ดังแสดงในตารางที่ 4.1

1.1.2) ทูเรียนอินทรีย์

แหล่งจัดซื้อจัดหาปัจจัยการผลิตทูเรียนอินทรีย์ พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตทูเรียนอินทรีย์ มีแหล่งจัดซื้อ จัดหาปัจจัยการผลิต โดยส่วนใหญ่ร้อยละ 37.50 เป็นการซื้อปัจจัยการผลิตจากร้านค้า ร้อยละ 29.17 เป็นการผลิตหรือคัดเก็บปัจจัยการผลิตไว้ใช้เอง ร้อยละ 16.67 ซื้อปัจจัยการผลิตผ่านสถาบันเกษตรกร ร้อยละ 12.50 ได้รับปัจจัยการผลิตมาฟรี และร้อยละ 4.16 ซื้อปัจจัยการผลิตจากหน่วยงานรัฐ

ลักษณะการจัดซื้อปัจจัยการผลิตทูเรียนอินทรีย์ พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตทูเรียนอินทรีย์ ร้อยละ 66.67 เป็นการจัดซื้อปัจจัยการผลิตไว้ล่วงหน้า และร้อยละ 33.33 เป็นการซื้อปัจจัยการผลิตเมื่อต้องการใช้ โดยเกษตรกรผู้ผลิตทูเรียนอินทรีย์ ส่วนใหญ่ร้อยละ 91.67 เป็นการจัดซื้อโดยต่างคนต่างซื้อ และร้อยละ 8.33 เป็นการจัดซื้อโดยรวมกันซื้อ ดังแสดงในตารางที่ 4.1

1.1.3) เงาะอินทรีย์

แหล่งจัดซื้อจัดหาปัจจัยการผลิตเงาะอินทรีย์ พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตเงาะอินทรีย์ มีแหล่งจัดซื้อ จัดหาปัจจัยการผลิต โดยส่วนใหญ่ร้อยละ 37.50 เท่ากัน เป็นการผลิตหรือคัดเก็บปัจจัยการผลิตไว้ใช้เอง และเป็นการซื้อปัจจัยการผลิตจากร้านค้า ร้อยละ 12.50 เป็นการแบ่งปันปัจจัยการผลิตจากเพื่อนบ้าน ร้อยละ 6.25 เท่ากัน ซื้อปัจจัยการผลิตผ่านสถาบันเกษตรกร และได้รับปัจจัยการผลิตมาฟรี

ลักษณะการจัดซื้อปัจจัยการผลิตเงาะอินทรีย์ พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตเงาะอินทรีย์ ร้อยละ 57.14 เป็นการจัดซื้อปัจจัยการผลิตไว้ล่วงหน้า และร้อยละ 42.86 เป็นการซื้อปัจจัยการผลิตเมื่อต้องการใช้ โดยเกษตรกรผู้ผลิตเงาะอินทรีย์ ส่วนใหญ่ร้อยละ 87.50 เป็นการจัดซื้อโดยต่างคนต่างซื้อ และร้อยละ 12.50 เป็นการจัดซื้อโดยรวมกันซื้อ ดังแสดงในตารางที่ 4.1

1.1.4) ลองกองอินทรีย์

แหล่งจัดซื้อจัดหาปัจจัยการผลิตลองกองอินทรีย์ พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตลองกองอินทรีย์ มีแหล่งจัดซื้อ จัดหาปัจจัยการผลิต โดยส่วนใหญ่ร้อยละ 41.67 เป็นการซื้อปัจจัยการผลิตจากร้านค้า ร้อยละ 33.33 เป็นการผลิตหรือคัดเก็บปัจจัยการผลิตไว้ใช้เอง และร้อยละ 25.00 ซื้อปัจจัยการผลิตผ่านสถาบันเกษตรกร

ลักษณะการจัดซื้อปัจจัยการผลิตลองกองอินทรีย์ พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตลองกองอินทรีย์ ร้อยละ 55.56 เป็นการจัดซื้อปัจจัยการผลิตไว้ล่วงหน้า และร้อยละ 22.22 เป็นการซื้อปัจจัยการผลิตเมื่อต้องการใช้ ร้อยละ 11.11 เท่ากัน ไม่มีการซื้อปัจจัยการผลิต และทั้งซื้อเมื่อใช้และซื้อล่วงหน้า โดยเกษตรกรผู้ผลิตลองกองอินทรีย์ ส่วนใหญ่ร้อยละ 87.50 เป็นการจัดซื้อโดยต่างคนต่างซื้อ และร้อยละ 12.50 เป็นการจัดซื้อโดยรวมกันซื้อ ดังแสดงในตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 ลักษณะการจัดซื้อจัดหาปัจจัยการผลิตไม้ผลอินทรีย์

รายการ	ไม้ผลอินทรีย์							
	มังคุด		ทุเรียน		เงาะ		ลองกอง	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. แหล่งจัดซื้อปัจจัยการผลิต *								
ผลิต/คัดเก็บไว้ใช้เอง	10	33.33	7	29.17	6	37.50	4	33.33
แบ่งปันจากเพื่อนบ้าน	-	-	-	-	2	12.50	-	-
ซื้อจากร้านค้า	13	43.34	9	37.50	6	37.50	5	41.67
ซื้อผ่านสถาบันเกษตรกร	3	10.00	4	16.67	1	6.25	3	25.00
ซื้อจากหน่วยงานรัฐ	-	-	1	4.16	-	-	-	-
ได้ฟรี	4	13.33	3	12.50	1	6.25	-	-
2. ลักษณะการจัดซื้อ								
ไม่มีการซื้อ	1	5.88	-	-	-	-	1	11.11
ซื้อเมื่อใช้	7	41.18	4	33.33	6	42.86	2	22.22
ซื้อล่วงหน้า	8	47.06	8	66.67	2	57.14	5	55.56
ทั้งซื้อเมื่อใช้+ซื้อล่วงหน้า	1	5.88	-	-	-	-	1	11.11
3. วิธีการจัดซื้อ *								
รวมกันซื้อ	1	6.25	1	8.33	1	12.50	1	12.50
ต่างคนต่างซื้อ	15	93.75	11	91.67	7	87.50	7	87.50

ที่มา : คำนวณจากการสำรวจ

หมายเหตุ : * สามารถเลือกได้หลายคำตอบ

1.2) กิจกรรมจัดซื้อจัดหาปัจจัยการผลิตไม้ผลอินทรีย์

1.2.1) มังคุดอินทรีย์

กิจกรรมจัดซื้อจัดหาปัจจัยการผลิตมังคุดอินทรีย์ พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตมังคุดอินทรีย์ มีการจัดซื้อพันธุ์ จัดหาพันธุ์เพื่อปลูกซ่อมแซมต้นเดิม เฉลี่ย 1 ครั้ง/ปี โดยได้รับมอบพันธุ์ครบและตรงตามเวลาที่ตกลง เฉลี่ย 1 ครั้ง/ปี เท่ากัน ซึ่งระยะเวลาในการสั่งซื้อพันธุ์จนถึงวันที่ได้รับพันธุ์ เฉลี่ย 10.94 วัน/ครั้ง และมีค่าใช้จ่ายในการติดต่อสั่งซื้อพันธุ์ เฉลี่ย 103.33 บาท/ปี

ในส่วนของการจัดซื้อ/จัดหาปัจจัยการผลิตอื่น ๆ เช่น ปุ๋ยหมัก น้ำหมักชีวภาพของเกษตรกรผู้ผลิตมังคุดอินทรีย์ โดยแบ่งเป็น 2 กรณี คือ กรณีซื้อปัจจัยการผลิตสินค้าชนิดพร้อมใช้ และกรณีซื้อปัจจัยการผลิตสินค้ามาผลิตเอง

กรณีซื้อปัจจัยการผลิตสินค้าชนิดพร้อมใช้ พบว่า เกษตรกรมีการซื้อปุ๋ยหมัก น้ำหมักชีวภาพ และอื่น ๆ ชนิดสำเร็จรูป โดยมีการจัดซื้อ เฉลี่ย 5.38 ครั้ง/ปี ในจำนวนนี้ได้รับมอบปัจจัยการผลิตครบตามจำนวน และตรงตามเวลาที่ตกลงกัน เฉลี่ย 5.38 ครั้ง/ปี ซึ่งระยะเวลาในการสั่งซื้อจนถึงวันที่ได้รับมอบปัจจัยการผลิตเฉลี่ย 2.11 วัน/ครั้ง ทั้งนี้มีค่าใช้จ่ายในการติดต่อสั่งซื้อปัจจัยการผลิต เฉลี่ย 428.57 บาท/ปี

กรณีซื้อปัจจัยการผลิตสินค้ามาผลิตเอง พบว่า เกษตรกรมีการซื้อวัสดุหรือวัตถุดิบมาใช้ในการผลิตปุ๋ยหมัก น้ำหมักชีวภาพและอื่น ๆ โดยมีการจัดซื้อ เฉลี่ย 5.13 ครั้ง/ปี ในจำนวนนี้ได้รับมอบปัจจัยการผลิตครบตามจำนวน และตรงตามเวลาที่ตกลงกัน เฉลี่ย 5.13 ครั้ง/ปี เท่ากัน ซึ่งระยะเวลาเฉลี่ยในการสั่งซื้อจนถึงวันที่ได้รับมอบวัสดุหรือวัตถุดิบ เฉลี่ย 0.95 วัน/ครั้ง ทั้งนี้มีค่าใช้จ่ายในการติดต่อสั่งซื้อวัสดุหรือวัตถุดิบ เฉลี่ย 353 บาท/ปี ดังแสดงในตารางที่ 4.2

1.2.2) ทุเรียนอินทรีย์

กิจกรรมจัดซื้อจัดหาปัจจัยการผลิตทุเรียนอินทรีย์ พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตทุเรียนอินทรีย์ มีการจัดซื้อพันธุ์ จัดหาพันธุ์เพื่อปลูกซ่อมแซมต้นเดิม เฉลี่ย 1 ครั้ง/ปี โดยได้รับมอบพันธุ์ครบและตรงตามเวลาที่ตกลง เฉลี่ย 1 ครั้ง/ปี เท่ากัน ซึ่งระยะเวลาในการสั่งซื้อพันธุ์จนถึงวันที่ได้รับพันธุ์ เฉลี่ย 9.11 วัน/ครั้ง และมีค่าใช้จ่ายในการติดต่อสั่งซื้อพันธุ์ เฉลี่ย 10 บาท/ปี

ในส่วนของการจัดซื้อ/จัดหาปัจจัยการผลิตอื่น ๆ เช่น ปุ๋ยหมัก น้ำหมักชีวภาพของเกษตรกรผู้ผลิตทุเรียนอินทรีย์ โดยแบ่งเป็น 2 กรณี คือ กรณีซื้อปัจจัยการผลิตสินค้าชนิดพร้อมใช้ และกรณีซื้อปัจจัยการผลิตสินค้ามาผลิตเอง

กรณีซื้อปัจจัยการผลิตสินค้าชนิดพร้อมใช้ พบว่า เกษตรกรมีการซื้อปุ๋ยหมัก น้ำหมักชีวภาพ และอื่น ๆ ชนิดสำเร็จรูป โดยมีการจัดซื้อ เฉลี่ย 1.67 ครั้ง/ปี ในจำนวนนี้ได้รับมอบปัจจัยการผลิตครบตามจำนวน และตรงตามเวลาที่ตกลงกัน เฉลี่ย 1.67 ครั้ง/ปี เท่ากัน ซึ่งระยะเวลาในการสั่งซื้อจนถึงวันที่ได้รับมอบปัจจัยการผลิตเฉลี่ย 3 วัน/ครั้ง ทั้งนี้มีค่าใช้จ่ายในการติดต่อสั่งซื้อปัจจัยการผลิต เฉลี่ย 310 บาท/ปี

กรณีซื้อปัจจัยการผลิตสินค้ามาผลิตเอง พบว่า เกษตรกรมีการซื้อวัสดุหรือวัตถุดิบมาใช้ในการผลิตปุ๋ยหมัก น้ำหมักชีวภาพและอื่น ๆ โดยมีการจัดซื้อ เฉลี่ย 4.70 ครั้ง/ปี ในจำนวนนี้ได้รับมอบปัจจัยการผลิตครบตามจำนวน และตรงตามเวลาที่ตกลงกัน เฉลี่ย 4.70 ครั้ง/ปี เท่ากัน ซึ่งระยะเวลาเฉลี่ยในการสั่งซื้อจนถึงวันที่ได้รับมอบวัสดุหรือวัตถุดิบ เฉลี่ย 0.81 วัน/ครั้ง ทั้งนี้มีค่าใช้จ่ายในการติดต่อสั่งซื้อวัสดุหรือวัตถุดิบ เฉลี่ย 10 บาท/ปี ดังแสดงในตารางที่ 4.2

1.2.3) เกาะอินทรีย์

กิจกรรมจัดซื้อจัดหาปัจจัยการผลิตเกาะอินทรีย์ พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตเกาะอินทรีย์ มีการจัดซื้อพันธุ์ จัดหาพันธุ์เพื่อปลูกซ่อมแซมต้นเดิม เฉลี่ย 1.67 ครั้ง/ปี โดยได้รับมอบพันธุ์ครบและตรงตามเวลาที่ตกลง เฉลี่ย 1.67 ครั้ง/ปี เท่ากัน ซึ่งระยะเวลาในการสั่งซื้อพันธุ์จนถึงวันที่ได้รับพันธุ์ เฉลี่ย 3 วัน/ครั้ง และมีค่าใช้จ่ายในการติดต่อสั่งซื้อพันธุ์ เฉลี่ย 255 บาท/ปี

ในส่วนของการจัดซื้อ/จัดหาปัจจัยการผลิตอื่น ๆ เช่น ปุ๋ยหมัก น้ำหมักชีวภาพของเกษตรกรผู้ผลิตเกาะอินทรีย์ โดยแบ่งเป็น 2 กรณี คือ กรณีซื้อปัจจัยการผลิตสินค้าชนิดพร้อมใช้ และกรณีซื้อปัจจัยการผลิตสินค้ามาผลิตเอง

กรณีซื้อปัจจัยการผลิตสินค้าชนิดพร้อมใช้ พบว่า เกษตรกรมีการซื้อปุ๋ยหมัก น้ำหมักชีวภาพ และอื่น ๆ ชนิดสำเร็จรูป โดยมีการจัดซื้อ เฉลี่ย 5 ครั้ง/ปี ในจำนวนนี้ได้รับมอบปัจจัยการผลิตครบตามจำนวน และตรงตามเวลาที่ตกลงกัน เฉลี่ย 5 ครั้ง/ปี เท่ากัน ซึ่งระยะเวลาในการสั่งซื้อจนถึงวันที่ได้รับมอบปัจจัยการผลิตเฉลี่ย 7 วัน/ครั้ง ทั้งนี้มีค่าใช้จ่ายในการติดต่อสั่งซื้อปัจจัยการผลิต เฉลี่ย 700 บาท/ปี

กรณีซื้อปัจจัยการผลิตสินค้ามาผลิตเอง พบว่า เกษตรกรมีการซื้อวัสดุหรือวัตถุดิบมาใช้ในการผลิตปุ๋ยหมัก น้ำหมักชีวภาพและอื่น ๆ โดยมีการจัดซื้อ เฉลี่ย 2.25 ครั้ง/ปี ในจำนวนนี้ได้รับมอบปัจจัยการผลิตครบตามจำนวน และตรงตามเวลาที่ตกลงกัน เฉลี่ย 2.25 ครั้ง/ปี เท่ากัน ซึ่งระยะเวลาเฉลี่ยในการสั่งซื้อจนถึงวันที่ได้รับมอบวัสดุหรือวัตถุดิบ เฉลี่ย 5.54 วัน/ครั้ง ทั้งนี้มีค่าใช้จ่ายในการติดต่อสั่งซื้อวัสดุหรือวัตถุดิบ เฉลี่ย 186.67 บาท/ปี ดังแสดงในตารางที่ 4.2

1.2.4) ลองกองอินทรีย์

กิจกรรมจัดซื้อจัดหาปัจจัยการผลิตลองกองอินทรีย์ พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตลองกองอินทรีย์ มีการจัดซื้อพันธุ์ จัดหาพันธุ์เพื่อปลูกซ่อมแซมต้นเดิม เฉลี่ย 1 ครั้ง/ปี โดยได้รับมอบพันธุ์ครบและตรงตามเวลาที่ตกลง เฉลี่ย 1 ครั้ง/ปี เท่ากัน ซึ่งระยะเวลาในการสั่งซื้อพันธุ์จนถึงวันที่ได้รับพันธุ์ เฉลี่ย 9 วัน/ครั้ง และมีค่าใช้จ่ายในการติดต่อสั่งซื้อพันธุ์ เฉลี่ย 10 บาท/ปี

ในส่วนของการจัดซื้อ/จัดหาปัจจัยการผลิตอื่น ๆ เช่น ปุ๋ยหมัก น้ำหมักชีวภาพของเกษตรกรผู้ผลิตลองกองอินทรีย์ โดยแบ่งเป็น 2 กรณี คือ กรณีซื้อปัจจัยการผลิตสินค้าชนิดพร้อมใช้ และกรณีซื้อปัจจัยการผลิตสินค้ามาผลิตเอง

กรณีซื้อปัจจัยการผลิตสินค้าชนิดพร้อมใช้ พบว่า เกษตรกรมีการซื้อปุ๋ยหมัก น้ำหมักชีวภาพ และอื่น ๆ ชนิดสำเร็จรูป โดยมีการจัดซื้อ เฉลี่ย 1.50 ครั้ง/ปี ในจำนวนนี้ได้รับมอบปัจจัยการผลิตครบตามจำนวน และตรงตามเวลาที่ตกลงกัน เฉลี่ย 1.50 ครั้ง/ปี เท่ากัน ซึ่งระยะเวลาในการสั่งซื้อจนถึงวันที่ได้รับมอบปัจจัยการผลิตเฉลี่ย 1 วัน/ครั้ง ทั้งนี้มีค่าใช้จ่ายในการติดต่อสั่งซื้อปัจจัยการผลิต เฉลี่ย 100 บาท/ปี

กรณีซื้อปัจจัยการผลิตสินค้ามาผลิตเอง พบว่า เกษตรกรมีการซื้อวัสดุหรือวัตถุดิบมาใช้ในการผลิตปุ๋ยหมัก น้ำหมักชีวภาพและอื่น ๆ โดยมีการจัดซื้อ เฉลี่ย 2.71 ครั้ง/ปี ในจำนวนนี้ได้รับมอบปัจจัยการผลิตครบตามจำนวน เฉลี่ย 2.71 ครั้ง/ปี และตรงตามเวลาที่ตกลงกัน เฉลี่ย 2.57 ครั้ง/ปี ซึ่งระยะเวลาเฉลี่ยในการสั่งซื้อจนถึงวันที่ได้รับมอบวัสดุหรือวัตถุดิบ เฉลี่ย 4 วัน/ครั้ง ทั้งนี้มีค่าใช้จ่ายในการติดต่อสั่งซื้อวัสดุหรือวัตถุดิบ เฉลี่ย 55 บาท/ปี ดังแสดงในตารางที่ 4.2

ตารางที่ 4.2 กิจกรรมจัดซื้อจัดหาปัจจัยการผลิตไม้ผลอินทรีย์

รายการ	ไม้ผลอินทรีย์							
	มังคุด		ทุเรียน		เงาะ		ลองกอง	
	ซื้อ	ทำเอง	ซื้อ	ทำเอง	ซื้อ	ทำเอง	ซื้อ	ทำเอง
1. การจัดซื้อ – จัดหาปัจจัยการผลิต กรณีพันธุ์								
-การจัดซื้อพันธุ์/จัดหาพันธุ์ (ครั้ง/ปี)	1		1		1.67		1	
-การได้รับมอบพันธุ์ได้ครบตามจำนวน (ครั้ง/ปี)	1		1		1.67		1	
-ได้รับมอบพันธุ์ได้ตรงตามเวลาที่ตกลง (ครั้ง/ปี)	1		1		1.67		1	
-ระยะเวลาเฉลี่ยในการสั่งซื้อพันธุ์จนถึงวันที่ได้รับพันธุ์ (วัน/ครั้ง)	10.94		9.11		3		9	
-ค่าใช้จ่ายติดต่อสั่งซื้อพันธุ์ (บาท/ปี)	103.33		10		255		10	
2. การจัดซื้อ – จัดหาปัจจัยการผลิตอื่น ๆ นอกเหนือจากพันธุ์								
-การจัดซื้อปัจจัยการผลิต (ครั้ง/ปี)	5.38	5.13	1.67	4.70	5	2.25	1.50	2.71
-การได้รับมอบปัจจัยการผลิตอื่น ๆ ได้ครบตามจำนวน (ครั้ง/ปี)	5.38	5.13	1.67	4.70	5	2.25	1.50	2.71
-การได้รับมอบปัจจัยการผลิตอื่น ๆ ได้ตรงตามเวลาที่ตกลง (ครั้ง/ปี)	5.38	5.13	1.67	4.70	5	2.25	1.50	2.57
-ระยะเวลาเฉลี่ยในการสั่งซื้อจนถึงวันที่ได้รับปัจจัยการผลิตอื่น ๆ (วัน/ครั้ง)	2.11	0.95	3	0.81	7	5.54	1	4
-ค่าใช้จ่ายติดต่อสั่งซื้อปัจจัยการผลิต (บาท/ปี)	428.57	353	310	10	700	186.67	100	55

ที่มา : คำนวณจากการสำรวจ

1.3) กิจกรรมการเก็บเกี่ยว และรวบรวมผลผลิตไม้ผลอินทรีย์

1.3.1) มังคุดอินทรีย์

กิจกรรมการเก็บเกี่ยวมังคุดอินทรีย์ พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตมังคุดอินทรีย์ได้รับผลผลิตมังคุดอินทรีย์ 4,144.82 กิโลกรัม/ปี คิดเป็นผลผลิตเฉลี่ย 438.61 กิโลกรัม/ไร่ ทั้งนี้เกษตรกรผู้ผลิตมังคุดอินทรีย์มีจำนวนรอบในการเก็บเกี่ยว เฉลี่ย 57.06 รอบ/ปี ซึ่งการเก็บเกี่ยวผลผลิตแต่ละรอบใช้เวลาเฉลี่ย 0.73 วัน/รอบ มีการเก็บเกี่ยวและรวบรวมผลผลิตเพื่อส่งมอบให้ครบและตรงตามจำนวนที่ลูกค้าสั่งซื้อ เฉลี่ย 49.47 รอบ/ปี เท่ากัน โดยมีระยะเวลาเฉลี่ยตั้งแต่เก็บเกี่ยวจนถึงพร้อมส่งมอบให้ลูกค้า ใช้เวลาเฉลี่ย 0.82 วัน/รอบ และมีผลผลิตเสียหายระหว่างการเคลื่อนย้ายภายในฟาร์มเฉลี่ย ร้อยละ 2.88 ดังแสดงในตารางที่ 4.3

1.3.2) ทูเรียนอินทรีย์

กิจกรรมการเก็บเกี่ยวทูเรียนอินทรีย์ พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตทูเรียนอินทรีย์ได้รับผลผลิตทูเรียนอินทรีย์ 4,790.25 กิโลกรัม/ปี คิดเป็นผลผลิตเฉลี่ย 608.29 กิโลกรัม/ไร่ ทั้งนี้เกษตรกรผู้ผลิตทูเรียนอินทรีย์มีจำนวนรอบในการเก็บเกี่ยว เฉลี่ย 3.50 รอบ/ปี ซึ่งการเก็บเกี่ยวผลผลิตแต่ละรอบใช้เวลาเฉลี่ย 0.99 วัน/รอบ มีการเก็บเกี่ยวและรวบรวมผลผลิตเพื่อส่งมอบให้ครบและตรงตามจำนวนที่ลูกค้าสั่งซื้อ เฉลี่ย 3.50 รอบ/ปี เท่ากัน โดยมีระยะเวลาเฉลี่ยตั้งแต่เก็บเกี่ยวจนถึงพร้อมส่งมอบให้ลูกค้า ใช้เวลาเฉลี่ย 1.05 วัน/รอบ และมีผลผลิตเสียหายระหว่างการเคลื่อนย้ายภายในฟาร์มเฉลี่ย ร้อยละ 4.33 ดังแสดงในตารางที่ 4.3

1.3.3) เงาะอินทรีย์

กิจกรรมการเก็บเกี่ยวเงาะอินทรีย์ พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตเงาะอินทรีย์ได้รับผลผลิตเงาะอินทรีย์ 3,957.50 กิโลกรัม/ปี คิดเป็นผลผลิตเฉลี่ย 829.87 กิโลกรัม/ไร่ ทั้งนี้เกษตรกรผู้ผลิตเงาะอินทรีย์มีจำนวนรอบในการเก็บเกี่ยว เฉลี่ย 20.38 รอบ/ปี ซึ่งการเก็บเกี่ยวผลผลิตแต่ละรอบใช้เวลาเฉลี่ย 0.75 วัน/รอบ มีการเก็บเกี่ยวและรวบรวมผลผลิตเพื่อส่งมอบให้ครบและตรงตามจำนวนที่ลูกค้าสั่งซื้อ เฉลี่ย 19.38 รอบ/ปี เท่ากัน โดยมีระยะเวลาเฉลี่ยตั้งแต่เก็บเกี่ยวจนถึงพร้อมส่งมอบให้ลูกค้า ใช้เวลาเฉลี่ย 0.90 วัน/รอบ และมีผลผลิตเสียหายระหว่างการเคลื่อนย้ายภายในฟาร์มเฉลี่ย ร้อยละ 4.60 ดังแสดงในตารางที่ 4.3

1.3.4) ลองกองอินทรีย์

กิจกรรมการเก็บเกี่ยวลองกองอินทรีย์ พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตลองกองอินทรีย์ได้รับผลผลิตลองกองอินทรีย์ 3,648.89 กิโลกรัม/ปี คิดเป็นผลผลิตเฉลี่ย 429.28 กิโลกรัม/ไร่ ทั้งนี้เกษตรกรผู้ผลิตลองกองอินทรีย์ มีจำนวนรอบในการเก็บเกี่ยว เฉลี่ย 4.33 รอบ/ปี ซึ่งการเก็บเกี่ยวผลผลิตแต่ละรอบใช้เวลาเฉลี่ย 0.79 วัน/รอบ มีการเก็บเกี่ยวและรวบรวมผลผลิตเพื่อส่งมอบให้ครบและตรงตามจำนวนที่ลูกค้าสั่งซื้อ เฉลี่ย 4.33 รอบ/ปี เท่ากัน โดยมีระยะเวลาเฉลี่ยตั้งแต่เก็บเกี่ยวจนถึงพร้อมส่งมอบให้ลูกค้า ใช้เวลาเฉลี่ย 0.97 วัน/รอบ และมีผลผลิตเสียหายระหว่างการเคลื่อนย้ายภายในฟาร์มเฉลี่ย ร้อยละ 3.83 ดังแสดงในตารางที่ 4.3

ตารางที่ 4.3 กิจกรรมเก็บเกี่ยว และรวบรวมผลผลิตไม้ผลอินทรีย์

รายการ	ไม้ผลอินทรีย์			
	มังคุด	ทุเรียน	เงาะ	ลองกอง
1. ปริมาณผลผลิตรวม (กิโลกรัม/ปี)	4,144.82	4,790.25	3,957.50	3,648.89
2. ปริมาณผลผลิตเฉลี่ย (กิโลกรัม/ไร่)	438.61	608.29	829.87	429.28
3. การเก็บเกี่ยวผลผลิต (รอบ/ปี)	57.06	3.50	20.38	4.33
4. การเก็บเกี่ยวผลผลิตแต่ละรอบ (วัน/รอบ)	0.73	0.99	0.75	0.79
5. การเก็บเกี่ยว-รวบรวมผลผลิตได้ครบตามจำนวนที่ลูกค้าสั่งซื้อ (รอบ/ปี)	49.47	3.50	19.38	4.33
6. การเก็บเกี่ยว-รวบรวมผลผลิตได้ตรงตามเวลาที่ตกลงกับลูกค้า (รอบ/ปี)	49.47	3.50	19.38	4.33
7. ระยะเวลาเฉลี่ยตั้งแต่เก็บเกี่ยว-จัดการผลผลิตหลังเก็บเกี่ยวเสร็จพร้อมส่งมอบ (วัน/รอบ)	0.82	1.05	0.90	0.97
8. การผลผลิตที่เสียหายเฉลี่ยทั้งปี ระหว่างการเคลื่อนย้ายผลผลิตภายในฟาร์ม (ร้อยละ)	2.88	4.33	4.60	3.83

ที่มา : คำนวณจากการสำรวจ

1.4) การจัดการผลผลิตหลังการเก็บเกี่ยว และการส่งมอบผลผลิตไม้ผลอินทรีย์

1.4.1) มังคุดอินทรีย์

การจัดการผลผลิตหลังการเก็บเกี่ยว และการส่งมอบมังคุดอินทรีย์ พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตมังคุดอินทรีย์ มีกิจกรรมการจัดการมังคุดอินทรีย์หลังการเก็บเกี่ยว และการส่งมอบมังคุดอินทรีย์ในรอบ 1 ปี โดยในระหว่างการจัดการ ผลผลิตได้รับความเสียหายเฉลี่ยร้อยละ 1.44 ทั้งนี้มีการส่งมอบมังคุดอินทรีย์เฉลี่ย 41.31 ครั้ง/ปี โดยเกษตรกรสามารถส่งมอบได้ครบและตรงตามเวลาที่ตกลงกันไว้เฉลี่ย 41.31 ครั้ง/ปี เท่ากัน สำหรับการส่งมอบมังคุดอินทรีย์ต้องมีการส่งมอบผลผลิตวันต่อวัน จึงทำให้มีรอบในการส่งมอบผลผลิตมากกว่าไม้ผลอินทรีย์ชนิดอื่น ๆ ในส่วนของระยะเวลาในการจัดส่งผลผลิตให้ลูกค้าตั้งแต่ขนขึ้นรถจนถึงส่งมอบลูกค้าเฉลี่ย 0.78 วัน โดยมีผลผลิตเสียหายระหว่างการขนส่งไปยังลูกค้า ร้อยละ 1.01 ทั้งนี้เกษตรกรมีค่าใช้จ่ายในการทำความสะอาดอุปกรณ์ สถานที่เฉลี่ย 200 บาท/ปี และมีค่าใช้จ่ายในการติดต่อลูกค้า เช่น ค่าโทรศัพท์ ค่ารับรองลูกค้าเฉลี่ย 1,000 บาท/ปี ดังแสดงในตารางที่ 4.4

1.4.2) ทุเรียนอินทรีย์

การจัดการผลผลิตหลังการเก็บเกี่ยว และการส่งมอบทุเรียนอินทรีย์ พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตทุเรียนอินทรีย์ มีกิจกรรมการจัดการทุเรียนอินทรีย์หลังการเก็บเกี่ยว และการส่งมอบทุเรียนอินทรีย์ในรอบ 1 ปี โดยในระหว่างการจัดการ ผลผลิตได้รับความเสียหายเฉลี่ยร้อยละ 1.50 ทั้งนี้มีการส่งมอบทุเรียนอินทรีย์เฉลี่ย 3.10 ครั้ง/ปี โดยเกษตรกรสามารถส่งมอบได้ครบและตรงตามเวลาที่ตกลงกันไว้เฉลี่ย 3.10 ครั้ง/ปี เท่ากัน และใช้ระยะเวลาในการจัดส่งผลผลิตให้ลูกค้าตั้งแต่ขนขึ้นรถจนถึงส่งมอบลูกค้าเฉลี่ย 1.24 วัน โดยมีผลผลิตเสียหายระหว่างการขนส่งไปยังลูกค้า ร้อยละ 2.33 ทั้งนี้เกษตรกรมีค่าใช้จ่ายในการทำความสะอาดอุปกรณ์ สถานที่

เฉลี่ย 2,000 บาท/ปี และมีค่าใช้จ่ายในการติดต่อลูกค้า เช่น ค่าโทรศัพท์ ค่ารับรองลูกค้าเฉลี่ย 975 บาท/ปี ดังแสดงในตารางที่ 4.4

1.4.3) เงาะอินทรีย์

การจัดการผลผลิตหลังการเก็บเกี่ยว และการส่งมอบเงาะอินทรีย์ พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตเงาะอินทรีย์ มีกิจกรรมการจัดการเงาะอินทรีย์หลังการเก็บเกี่ยว และการส่งมอบเงาะอินทรีย์ในรอบ 1 ปี โดยในระหว่างการจัดการ ผลผลิตได้รับความเสียหายเฉลี่ยร้อยละ 2.00 ทั้งนี้มีการส่งมอบเงาะอินทรีย์เฉลี่ย 16 ครั้ง/ปี โดยเกษตรกรสามารถส่งมอบได้ครบและตรงตามเวลาที่ตกลงกันไว้เฉลี่ย 16 ครั้ง/ปี เท่ากัน และใช้ระยะเวลาในการจัดส่งผลผลิตให้ลูกค้าตั้งแต่ขนขึ้นรถจนถึงส่งมอบลูกค้าเฉลี่ย 0.85 วัน โดยมีค่าใช้จ่ายในการติดต่อลูกค้า เช่น ค่าโทรศัพท์ ค่ารับรองลูกค้าเฉลี่ย 766.67 บาท/ปี ดังแสดงในตารางที่ 4.4

1.4.4) ลองกองอินทรีย์

การจัดการผลผลิตหลังการเก็บเกี่ยว และการส่งมอบลองกองอินทรีย์ พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตลองกองอินทรีย์ มีกิจกรรมการจัดการลองกองอินทรีย์หลังการเก็บเกี่ยว และการส่งมอบลองกองอินทรีย์ในรอบ 1 ปี โดยในระหว่างการจัดการ ผลผลิตได้รับความเสียหายเฉลี่ยร้อยละ 2.00 ทั้งนี้มีการส่งมอบลองกองอินทรีย์เฉลี่ย 3.75 ครั้ง/ปี โดยเกษตรกรสามารถส่งมอบได้ครบและตรงตามเวลาที่ตกลงกันไว้เฉลี่ย 3.75 ครั้ง/ปี เท่ากัน และใช้ระยะเวลาในการจัดส่งผลผลิตให้ลูกค้าตั้งแต่ขนขึ้นรถจนถึงส่งมอบลูกค้าเฉลี่ย 0.88 วัน โดยมีผลผลิตเสียหายระหว่างการขนส่งไปยังลูกค้า ร้อยละ 2.00 ทั้งนี้เกษตรกรมีค่าใช้จ่ายในการทำความสะดวกอุปกรณ์ สถานที่เฉลี่ย 2,000 บาท/ปี และมีค่าใช้จ่ายในการติดต่อลูกค้า เช่น ค่าโทรศัพท์ ค่ารับรองลูกค้าเฉลี่ย 1,750 บาท/ปี ดังแสดงในตารางที่ 4.4

ตารางที่ 4.4 การจัดการผลผลิตหลังการเก็บเกี่ยว และการส่งมอบผลผลิตไม้ผลอินทรีย์

รายการ	จำนวน (ค่าเฉลี่ย)			
	มังคุด	ทุเรียน	เงาะ	ลองกอง
1.ความเสียหายระหว่างการจัดการผลผลิต (ร้อยละ)	1.44	1.50	2.00	2.00
2.การส่งมอบผลผลิต (ขนส่งเอง และจ้างขนส่ง) (ครั้ง/ปี)	41.31	3.10	16	3.75
3.การส่งมอบผลผลิตได้ครบตามจำนวนที่ตกลง (ครั้ง/ปี)	41.31	3.10	16	3.75
4.การส่งมอบผลผลิตได้ตรงตามเวลาที่ตกลง (ครั้ง/ปี)	41.31	3.10	16	3.75
5. การจัดส่งผลผลิตให้ลูกค้า (ตั้งแต่ขนขึ้นรถจนถึงส่งมอบลูกค้า) (วัน)	0.78	1.24	0.85	0.88
6. ผลผลิตที่เสียหายเฉลี่ยระหว่างการขนส่งไปให้ลูกค้า (ขนส่งเอง และจ้างขนส่ง) (ร้อยละ)	1.01	2.33	-	2.00
7. ค่าใช้จ่ายในการทำความสะดวก อุปกรณ์ สถานที่ (บาท/ปี)	200	2,000	-	2,000
8. ค่าใช้จ่ายติดต่อลูกค้า (โทรศัพท์ – อุปกรณ์เครื่องเขียน - เลี้ยงรับรองลูกค้า) (บาท/ปี)	1,000	975	766.67	1,750

ที่มา : คำนวณจากการสำรวจ

1.5) ค่าใช้จ่ายในกิจกรรมการเก็บเกี่ยวผลผลิตไม้ผลอินทรีย์

1.5.1) มังคุดอินทรีย์

ค่าใช้จ่ายในกิจกรรมการเก็บเกี่ยวผลผลิตมังคุดอินทรีย์ พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตมังคุดอินทรีย์ มีค่าใช้จ่ายในกิจกรรมการเก็บเกี่ยวมังคุดอินทรีย์ ประกอบด้วย ค่าแรงงานตนเอง ค่าแรงงานในครัวเรือนเฉลี่ย 8,297.73 บาท/ปี ค่าแรงงานจ้างในการเก็บเกี่ยวเฉลี่ย 27,340 บาท/ปี ค่าใช้จ่ายในเรื่องอาหารและเครื่องต็มเฉลี่ย 900 บาท และค่าใช้จ่ายอื่น ๆ เฉลี่ย 1,000 บาท/ปี ดังแสดงในตารางที่ 4.5

1.5.2) ทูเรียนอินทรีย์

ค่าใช้จ่ายในกิจกรรมการเก็บเกี่ยวผลผลิตทูเรียนอินทรีย์ พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตทูเรียนอินทรีย์ มีค่าใช้จ่ายในกิจกรรมการเก็บเกี่ยวทูเรียนอินทรีย์ ประกอบด้วย ค่าแรงงานตนเอง ค่าแรงงานในครัวเรือนเฉลี่ย 3,908.89 บาท/ปี ค่าแรงงานจ้างในการเก็บเกี่ยวเฉลี่ย 29,042.86 บาท/ปี ค่าใช้จ่ายในเรื่องอาหารและเครื่องต็มเฉลี่ย 3,833.33 บาท/ปี ดังแสดงในตารางที่ 4.5

1.5.3) เงาะอินทรีย์

ค่าใช้จ่ายในกิจกรรมการเก็บเกี่ยวผลผลิตเงาะอินทรีย์ พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตเงาะอินทรีย์ มีค่าใช้จ่ายในกิจกรรมการเก็บเกี่ยวเงาะอินทรีย์ ประกอบด้วย ค่าแรงงานตนเอง ค่าแรงงานในครัวเรือนเฉลี่ย 13,228.57 บาท/ปี ค่าแรงงานจ้างในการเก็บเกี่ยวเฉลี่ย 20,826.25 บาท/ปี ค่าใช้จ่ายในเรื่องอาหารและเครื่องต็มเฉลี่ย 1,500 บาท/ปี ดังแสดงในตารางที่ 4.5

1.5.4) ลองกองอินทรีย์

ค่าใช้จ่ายในกิจกรรมการเก็บเกี่ยวผลผลิตลองกองอินทรีย์ พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตลองกองอินทรีย์ มีค่าใช้จ่ายในกิจกรรมการเก็บเกี่ยวลองกองอินทรีย์ ประกอบด้วย ค่าแรงงานตนเอง ค่าแรงงานในครัวเรือนเฉลี่ย 3,625 บาท/ปี ค่าแรงงานจ้างในการเก็บเกี่ยวเฉลี่ย 24,880 บาท/ปี ค่าใช้จ่ายในเรื่องอาหารและเครื่องต็มเฉลี่ย 1,750 บาท/ปี ดังแสดงในตารางที่ 4.5

ตารางที่ 4.5 ค่าใช้จ่ายในกิจกรรมการเก็บเกี่ยวผลผลิตไม้ผลอินทรีย์

หน่วย : บาท/ปี

รายการ	จำนวน (ค่าเฉลี่ย)			
	มังคุด	ทูเรียน	เงาะ	ลองกอง
1.ค่าแรงงานตนเองในการเก็บเกี่ยว (แรงงานตนเอง+แรงงานในครัวเรือน)	8,297.73	3,908.89	13,228.57	3,625
2. ค่าจ้างแรงงานคนในการเก็บเกี่ยว (แรงงานจ้างทั้งหมด)	27,340	29,042.86	20,826.25	24,880
3.ค่าอาหาร/เครื่องต็ม	900	3,833.33	1,500	1,750
4.ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ	1,000	-	-	-

ที่มา : คำนวณจากการสำรวจ

1.6) แหล่งจำหน่ายผลผลิตไม้ผลอินทรีย์

1.6.1) มังคุดอินทรีย์

แหล่งจำหน่ายมังคุดอินทรีย์ พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตมังคุดอินทรีย์ มีการจำหน่าย หรือการกระจายผลผลิตมังคุดอินทรีย์ โดยส่วนใหญ่ ร้อยละ 43.33 มีการจำหน่ายให้แก่ผู้บริโภคโดยตรง โดยในจำนวนนี้มีการจำหน่ายร้อยละ 55.38 ของผลผลิตมังคุดอินทรีย์ทั้งหมด รองลงมาร้อยละ 16.67 เท่ากัน จำหน่ายให้แก่พ่อค้าเร่มาซื้อถึงสวน และจำหน่ายให้แก่พ่อค้าที่รวบรวมระดับท้องที่/ท้องถิ่น โดยในจำนวนนี้มีการจำหน่ายร้อยละ 46.00 และ 54.00 ตามลำดับ ของผลผลิตมังคุดอินทรีย์ทั้งหมด ร้อยละ 13.33 จำหน่ายให้แก่สถาบันเกษตรกร โดยในจำนวนนี้มีการจำหน่ายร้อยละ 95.00 ของผลผลิตมังคุดอินทรีย์ทั้งหมด ร้อยละ 6.67 จำหน่ายให้แก่ห้างค้าปลีก/ค้าส่งสมัยใหม่ เช่น แมคโคร/บิ๊กซี/ เทสโก้โลตัส โดยในจำนวนนี้มีการจำหน่ายร้อยละ 47.50 ของผลผลิตมังคุดอินทรีย์ทั้งหมด และร้อยละ 3.33 จำหน่ายให้แก่ตัวแทนผู้ส่งออก/ล้ง โดยในจำนวนนี้มีการจำหน่ายร้อยละ 5.00 ของผลผลิตมังคุดอินทรีย์ทั้งหมด ดังแสดงในตารางที่ 4.6

1.6.2) ทุเรียนอินทรีย์

แหล่งจำหน่ายทุเรียนอินทรีย์ พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตทุเรียนอินทรีย์ มีการจำหน่าย หรือการกระจายผลผลิตทุเรียนอินทรีย์ โดยส่วนใหญ่ ร้อยละ 41.18 มีการจำหน่ายให้แก่ผู้บริโภคโดยตรง โดยในจำนวนนี้มีการจำหน่ายร้อยละ 61.43 ของผลผลิตทุเรียนอินทรีย์ทั้งหมด รองลงมาร้อยละ 17.66 จำหน่ายให้แก่ตัวแทนผู้ส่งออก/ล้ง โดยในจำนวนนี้มีการจำหน่ายร้อยละ 90.00 ของผลผลิตทุเรียนอินทรีย์ทั้งหมด ร้อยละ 11.76 เท่ากัน จำหน่ายให้แก่พ่อค้าเร่มาซื้อถึงสวน และสถาบันเกษตรกร โดยในจำนวนนี้มีการจำหน่ายร้อยละ 70.00 เท่ากัน ของผลผลิตทุเรียนอินทรีย์ทั้งหมด และร้อยละ 5.88 เท่ากัน จำหน่ายให้แก่พ่อค้ารวบรวมท้องที่/ท้องถิ่น ห้างค้าปลีก/ค้าส่งสมัยใหม่ เช่น แมคโคร/บิ๊กซี/ เทสโก้โลตัส และห้างสรรพสินค้า เช่น เดอะมอลล์/เซ็นทรัล โดยในจำนวนนี้มีการจำหน่ายร้อยละ 50.00 ร้อยละ 70.00 และร้อยละ 100.00 ตามลำดับ ของผลผลิตทุเรียนอินทรีย์ทั้งหมด ดังแสดงในตารางที่ 4.6

1.6.3) เงาะอินทรีย์

แหล่งจำหน่ายเงาะอินทรีย์ พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตเงาะอินทรีย์ มีการจำหน่าย หรือการกระจายผลผลิตเงาะอินทรีย์ โดยส่วนใหญ่ ร้อยละ 53.86 มีการจำหน่ายให้แก่ผู้บริโภคโดยตรง โดยในจำนวนนี้มีการจำหน่ายร้อยละ 55.71 ของผลผลิตเงาะอินทรีย์ทั้งหมด รองลงมาร้อยละ 15.38 เท่ากัน จำหน่ายให้แก่พ่อค้าเร่มาซื้อถึงสวน และจำหน่ายให้แก่ห้างสรรพสินค้า เช่น เดอะมอลล์/เซ็นทรัล โดยในจำนวนนี้มีการจำหน่ายร้อยละ 75.00 และร้อยละ 55.00 ตามลำดับ ของผลผลิตเงาะอินทรีย์ทั้งหมด และร้อยละ 7.69 เท่ากัน จำหน่ายให้แก่พ่อค้ารวบรวมท้องที่/ท้องถิ่น และจำหน่ายในตลาดสด โดยในจำนวนนี้มีการจำหน่ายร้อยละ 70.00 และ 80.00 ตามลำดับ ของผลผลิตเงาะอินทรีย์ทั้งหมด ดังแสดงในตารางที่ 4.6

1.6.4) ลองกองอินทรีย์

แหล่งจำหน่ายลองกองอินทรีย์ พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตลองกองอินทรีย์ มีการจำหน่าย หรือการกระจายผลผลิตลองกองอินทรีย์ โดยส่วนใหญ่ ร้อยละ 33.33 มีการจำหน่ายให้แก่พ่อค้ารวบรวมท้องที่/ท้องถิ่น โดยในจำนวนนี้มีการจำหน่ายร้อยละ 82.50 ของผลผลิตลองกองอินทรีย์ทั้งหมด ร้อยละ 25.00 เท่ากัน จำหน่ายให้ผู้บริโภคโดยตรง และจำหน่ายให้แก่ตัวแทนผู้ส่งออก/ล้ง โดยในจำนวนนี้มีการจำหน่ายร้อยละ 53.33 และร้อยละ 90.00 ตามลำดับ ของผลผลิตลองกองอินทรีย์ทั้งหมด และร้อยละ 16.67 จำหน่ายให้แก่พ่อค้าเร่มาซื้อถึงสวน โดยในจำนวนนี้มีการจำหน่ายร้อยละ 70.00 ของผลผลิตลองกองอินทรีย์ทั้งหมด ดังแสดงในตารางที่ 4.6

ตารางที่ 4.6 แหล่งจำหน่ายผลผลิตไม้ผลอินทรีย์

หน่วย : ร้อยละ

รายการ	มังคุด		ทุเรียน		เงาะ		ลองกอง	
	แหล่งขาย	ค่าเฉลี่ยการกระจาย	แหล่งขาย	ค่าเฉลี่ยการกระจาย	แหล่งขาย	ค่าเฉลี่ยการกระจาย	แหล่งขาย	ค่าเฉลี่ยการกระจาย
1. ผู้บริโภคโดยตรง	43.33	55.38	41.18	61.43	53.86	55.71	25.00	53.33
2. พ่อค้าเร่มาซื้อถึงสวน	16.67	46.00	11.76	70.00	15.38	75.00	16.67	70.00
3. พ่อค้ารวบรวมท้องที่/ ท้องถิ่น	16.67	54.00	5.88	50.00	7.69	70.00	33.33	82.50
4. สถาบันเกษตรกร	13.33	95.00	11.76	70.00	-	-	-	-
5. ตัวแทนผู้ส่งออก/ล้ง	3.33	5.00	17.66	90.00	-	-	25.00	90.00
6. ตลาดสด	-	-	-	-	7.69	80.00	-	-
7. ห้างค้าปลีก/ค้าส่งสมัยใหม่	6.67	47.50	5.88	70.00	-	-	-	-
8. ห้างสรรพสินค้า	-	-	5.88	100.00	15.38	55.00	-	-

ที่มา : คำนวณจากการสำรวจ

1.7) ลักษณะการใช้บรรจุภัณฑ์ไม้ผลอินทรีย์

1.7.1) มังคุดอินทรีย์

ลักษณะการใช้บรรจุภัณฑ์บรรจุมังคุดอินทรีย์ พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตมังคุดอินทรีย์ มีลักษณะการใช้บรรจุภัณฑ์ที่หลากหลาย โดยส่วนใหญ่ ร้อยละ 47.82 เกษตรกรเลือกใช้ตะกร้าพลาสติก ขนาดบรรจุ 20, 30, 50, 60 และ 100 กิโลกรัม ตามลำดับ รองลงมา ร้อยละ 30.43 เกษตรกรเลือกใช้กล่องกระดาษหรือลังกระดาษ เพื่อความสะดวกในการขนส่ง โดยมีขนาด 5 และ 10 กิโลกรัม ร้อยละ 8.70 เท่ากัน เกษตรกรไม่ใช้บรรจุภัณฑ์ และเกษตรกรเลือกใช้โฟมในการบรรจุ และร้อยละ 4.35 เกษตรกรเลือกใช้ถุงพลาสติก ขนาด 1 และ 3 กิโลกรัม

สำหรับการสนับสนุนบรรจุภัณฑ์ที่เกษตรกรใช้บรรจุมังคุดอินทรีย์ พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตมังคุดอินทรีย์ ส่วนใหญ่ร้อยละ 64.71 ไม่ได้รับการสนับสนุนบรรจุภัณฑ์จากภาครัฐ และร้อยละ 35.29 เกษตรกรได้รับการสนับสนุนบรรจุภัณฑ์จากภาครัฐ สำหรับเกษตรกรที่ไม่ได้รับการสนับสนุนบรรจุภัณฑ์ ส่วนใหญ่ร้อยละ 58.82 มีต้นทุนในการทำหรือจัดซื้อบรรจุภัณฑ์ โดยมีต้นทุนเฉลี่ย 1,580 บาท/ปี และร้อยละ 41.18 ไม่มีต้นทุนในส่วนของการทำบรรจุภัณฑ์

ในส่วนของตรา แบนด์ ของมังคุดอินทรีย์ พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตมังคุดอินทรีย์ ส่วนใหญ่ร้อยละ 58.82 มีตรา แบนด์เป็นของตนเอง โดยมีต้นทุนเฉลี่ย 387.50 บาท/ปี และร้อยละ 41.18 ไม่มีตรา แบนด์เป็นของตนเอง โดยในจำนวนเกษตรกรที่มีตรา แบนด์ เป็นของตัวเอง ส่วนใหญ่ร้อยละ 70.59 ไม่ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐ และร้อยละ 29.41 ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ ดังแสดงในตารางที่ 4.7

1.7.2) ทูเรียนอินทรีย์

ลักษณะการใช้บรรจุภัณฑ์บรรจุทูเรียนอินทรีย์พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตทูเรียนอินทรีย์มีลักษณะการใช้บรรจุภัณฑ์ที่หลากหลาย โดยส่วนใหญ่ ร้อยละ 42.86 เกษตรกรไม่ใช้บรรจุภัณฑ์ รองลงมาร้อยละ 28.57 เกษตรกรเลือกใช้ตะกร้าพลาสติก ขนาดบรรจุ 50, 60 และ 100 กิโลกรัม ร้อยละ 14.29 เกษตรกรเลือกใช้กล่องกระดาษหรือลังกระดาษ เพื่อความสะดวกในการขนส่ง โดยมีขนาด 5 และ 10 กิโลกรัม ร้อยละ 7.14 เท่ากัน เกษตรกรใช้กล่องไม้/ลังไม้ และเกษตรกรเลือกใช้ถุงพลาสติก ขนาด 5 และ 10 กิโลกรัม

สำหรับการสนับสนุนบรรจุภัณฑ์ที่เกษตรกรใช้บรรจุทูเรียนอินทรีย์ พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตทูเรียนอินทรีย์ส่วนใหญ่ร้อยละ 83.33 เกษตรกรไม่ได้รับการสนับสนุนบรรจุภัณฑ์จากภาครัฐ และร้อยละ 16.67 เกษตรกรได้รับการสนับสนุนบรรจุภัณฑ์จากภาครัฐ สำหรับเกษตรกรที่ไม่ได้รับการสนับสนุนบรรจุภัณฑ์ส่วนใหญ่ร้อยละ 66.67 ไม่มีต้นทุนในส่วนของการทำบรรจุภัณฑ์ และร้อยละ 33.33 มีต้นทุนในการทำหรือจัดซื้อบรรจุภัณฑ์ โดยมีต้นทุนเฉลี่ย 1,987.50 บาท/ปี

ในส่วนของตรา แบนด์ ของทูเรียนอินทรีย์ พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตทูเรียนอินทรีย์ส่วนใหญ่ ร้อยละ 58.33 ไม่มีตรา แบนด์เป็นของตนเอง และร้อยละ 41.67 มีตรา แบนด์เป็นของตนเอง โดยมีต้นทุนเฉลี่ย 1,640 บาท/ปี และในจำนวนเกษตรกรที่มีตรา แบนด์เป็นของตัวเอง ส่วนใหญ่ร้อยละ 91.67 ไม่ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐ และร้อยละ 8.33 ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ ดังแสดงในตารางที่ 4.7

1.7.3) เจาะอินทรีย์

ลักษณะการใช้บรรจุภัณฑ์บรรจุเาะอินทรีย์ พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตเาะอินทรีย์ มีลักษณะการใช้บรรจุภัณฑ์ที่หลากหลาย โดยส่วนใหญ่ ร้อยละ 50.00 เกษตรกรเลือกใช้ตะกร้าพลาสติก ขนาดบรรจุ 20, 30, 50 และ 100 กิโลกรัม ตามลำดับ รองลงมาร้อยละ 25.00 เท่ากัน เกษตรกรไม่ใช้บรรจุภัณฑ์ และเกษตรกรเลือกใช้ถุงพลาสติก ขนาด 1,3 และ 5 กิโลกรัม

สำหรับการสนับสนุนบรรจุภัณฑ์ที่เกษตรกรใช้บรรจุเาะอินทรีย์ พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตเาะอินทรีย์ ส่วนใหญ่ร้อยละ 87.50 เกษตรกรไม่ได้รับการสนับสนุนบรรจุภัณฑ์จากภาครัฐ และร้อยละ 12.50 เกษตรกรได้รับการสนับสนุนบรรจุภัณฑ์จากภาครัฐ สำหรับเกษตรกรที่ไม่ได้รับการสนับสนุนบรรจุภัณฑ์ส่วนใหญ่ร้อยละ 62.50 ไม่มีต้นทุนในส่วนของการทำบรรจุภัณฑ์ และร้อยละ 37.50 มีต้นทุนในการทำหรือจัดซื้อบรรจุภัณฑ์ โดยมีต้นทุนเฉลี่ย 1,000 บาท/ปี

ในส่วนของตรา แบนด์ ของเาะอินทรีย์ พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตเาะอินทรีย์ ส่วนใหญ่ร้อยละ 87.50 ไม่มีตรา แบนด์เป็นของตนเอง และร้อยละ 12.50 มีตรา แบนด์เป็นของตนเอง โดยมีต้นทุนเฉลี่ย 1,500 บาท/ปี โดยในจำนวนทั้งหมดนี้ ไม่ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐ ดังแสดงในตารางที่ 4.7

1.7.4) ลองกองอินทรีย์

ลักษณะการใช้บรรจุภัณฑ์บรรจุลองกองอินทรีย์ พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตลองกองอินทรีย์ มีลักษณะการใช้บรรจุภัณฑ์ที่หลากหลาย โดยส่วนใหญ่ ร้อยละ 50.00 เกษตรกรไม่มีบรรจุภัณฑ์ ร้อยละ 37.50 เกษตรกรเลือกใช้ตะกร้าพลาสติก ขนาดบรรจุ 20 และ 30 กิโลกรัม ตามลำดับ และร้อยละ 12.50 เกษตรกรเลือกใช้ถุงพลาสติก ขนาด 1,3 และ 5 กิโลกรัม

สำหรับการสนับสนุนบรรจุภัณฑ์ที่เกษตรกรใช้บรรจุลองกองอินทรีย์ พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตลองกองอินทรีย์ ส่วนใหญ่ร้อยละ 88.89 เกษตรกรไม่ได้รับการสนับสนุนบรรจุภัณฑ์จากภาครัฐ และร้อยละ

11.11 เกษตรกรได้รับการสนับสนุนบรรจุภัณฑ์จากภาครัฐ สำหรับเกษตรกรที่ไม่ได้รับการสนับสนุนบรรจุภัณฑ์ ส่วนใหญ่ร้อยละ 66.67 ไม่มีต้นทุนในส่วนของการทำบรรจุภัณฑ์ และร้อยละ 33.33 มีต้นทุนในการทำหรือจัดซื้อบรรจุภัณฑ์ โดยมีต้นทุนเฉลี่ย 1,166.67 บาท/ปี

ในส่วนของตรา แบรินด์ ของล่องกองอินทรีย์ พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตล่องกองอินทรีย์ ส่วนใหญ่ ร้อยละ 88.89 ไม่มีตรา แบรินด์เป็นของตนเอง และร้อยละ 11.11 มีตรา แบรินด์เป็นของตนเอง โดยมีต้นทุนเฉลี่ย 100 บาท/ปี โดยในจำนวนทั้งหมดนี้ ไม่ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐ ดังแสดงในตารางที่ 4.7

ตารางที่ 4.7 ลักษณะการใช้บรรจุภัณฑ์ไม่ผลอินทรีย์

หน่วย : คริวเรือน

รายการ	มังคุด		ทุเรียน		เงาะ		ล่องกอง	
	จำนวน (ราย)	ร้อยละ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
1. ลักษณะบรรจุภัณฑ์ *								
ไม่มีบรรจุภัณฑ์	2	8.70	6	42.86	2	25.00	4	50.00
กล่องไม้ / ลังไม้	-	-	1	7.14	-	-	-	-
กล่องกระดาษ / ลังกระดาษ	7	30.43	2	14.29	-	-	-	-
ตะกร้าพลาสติก	11	47.82	4	28.57	4	50.00	3	37.50
ถุงพลาสติก	1	4.35	1	7.14	2	25.00	1	12.50
โฟม	2	8.70	-	-	-	-	-	-
2. การได้รับบรรจุภัณฑ์สนับสนุนจากภาครัฐ								
ได้รับสนับสนุน	6	35.29	2	16.67	1	12.50	1	11.11
ไม่ได้รับสนับสนุน	11	64.71	10	83.33	7	87.50	8	88.89
3. ต้นทุนในการทำบรรจุภัณฑ์ (บาท/ปี)								
มี	10	58.82	4	33.33	3	37.50	3	33.33
ต้นทุนในการทำบรรจุภัณฑ์	1,580		1,987.50		1,000		1,166.67	
ไม่มี	7	41.18	8	66.67	5	62.50	6	66.67
4. การมีตรา แบรินด์ สินค้าเกษตรอินทรีย์ (บาท/ปี)								
มี	10	58.82	5	41.67	1	12.50	1	11.11
ต้นทุนในการทำตราแบรินด์	387.50		1,640		1,500		100.00	
ไม่มี	7	41.18	7	58.33	7	87.50	8	88.89
5. การได้รับตรา แบรินด์ สนับสนุนจากภาครัฐ								
ได้รับสนับสนุน	5	29.41	1	8.33	-	-	-	-
ไม่ได้รับสนับสนุน	12	70.59	11	91.67	8	100.00	9	100.00

ที่มา : คำนวณจากการสำรวจ

หมายเหตุ : * สามารถเลือกได้หลายคำตอบ

1.8) รูปแบบการขนส่งไม้ผลอินทรีย์

1.8.1) มังคุดอินทรีย์

รูปแบบการขนส่งของมังคุดอินทรีย์แบ่งออกเป็น 2 รูปแบบของการขนส่ง คือ การขนส่งปัจจัยการผลิต และการขนส่งผลผลิตมังคุดอินทรีย์ ดังนี้

เกษตรกรผู้ผลิตมังคุดอินทรีย์ในส่วนของ การขนส่งปัจจัยการผลิต พบว่า ส่วนใหญ่ร้อยละ 66.67 ขนส่งด้วยตนเอง และร้อยละ 33.33 มี Supplier รับภาระขนส่งเอง ในส่วนของ การขนส่งผลผลิตมังคุดอินทรีย์ พบว่า ส่วนใหญ่ร้อยละ 46.43 ขนส่งด้วยตนเอง ร้อยละ 39.28 ลูกค้านำมารับภาระขนส่งเอง และร้อยละ 14.29 เป็นการจ้างขนส่ง

ทั้งนี้เกษตรกรผู้ผลิตมังคุดอินทรีย์ พบว่า ส่วนใหญ่ร้อยละ 76.47 ไม่มีปัญหาการรอคิวส่งมอบมังคุดอินทรีย์ และร้อยละ 23.53 มีปัญหาการรอคิวส่งมอบมังคุดอินทรีย์ โดยมีระยะเวลาในการรอคิวเฉลี่ย 2 ชั่วโมง ซึ่งพบว่า ร้อยละ 26.67 เท่ากัน มีปัญหาการรอคิวในเดือนเมษายน และเดือนมิถุนายน ร้อยละ 20.00 เท่ากัน มีปัญหาการรอคิวในเดือนพฤษภาคม และเดือนกรกฎาคม และร้อยละ 6.66 มีปัญหาการรอคิวในเดือนมีนาคม

ในส่วนของค่าใช้จ่ายในการทำความสะอาด พาหนะขนส่งมังคุดอินทรีย์ พบว่า ร้อยละ 76.47 เกษตรกรไม่มีค่าใช้จ่ายในการทำความสะอาดพาหนะขนส่งมังคุดอินทรีย์ และร้อยละ 23.53 มีค่าใช้จ่ายในการทำความสะอาดพาหนะขนส่งมังคุดอินทรีย์ โดยมีค่าใช้จ่ายทำความสะอาดเฉลี่ย 1,125 บาท/ปี ดังแสดงในตารางที่ 4.8

1.8.2) ทูเรียนอินทรีย์

รูปแบบการขนส่งของทุเรียนอินทรีย์แบ่งออกเป็น 2 รูปแบบของการขนส่ง คือ การขนส่งปัจจัยการผลิต และการขนส่งผลผลิตทุเรียนอินทรีย์ดังนี้

เกษตรกรผู้ผลิตทุเรียนอินทรีย์ในส่วนของ การขนส่งปัจจัยการผลิต พบว่า ส่วนใหญ่ร้อยละ 64.71 ขนส่งด้วยตนเอง ร้อยละ 23.53 มี Supplier รับภาระขนส่งเอง และร้อยละ 11.76 เป็นการจ้างขนส่ง ในส่วนของ การขนส่งผลผลิตทุเรียนอินทรีย์ พบว่า ส่วนใหญ่ร้อยละ 57.89 ขนส่งด้วยตนเอง ร้อยละ 26.32 ลูกค้านำมารับภาระขนส่งเอง และร้อยละ 15.79 เป็นการจ้างขนส่ง

ทั้งนี้เกษตรกรผู้ผลิตทุเรียนอินทรีย์ พบว่า ส่วนใหญ่ร้อยละ 83.33 ไม่มีปัญหาการรอคิวส่งมอบมังคุดอินทรีย์ และร้อยละ 16.67 มีปัญหาการรอคิวส่งมอบทุเรียนอินทรีย์ โดยมีระยะเวลาในการรอคิวเฉลี่ย 13.50 ชั่วโมง ซึ่งพบว่า ร้อยละ 50.00 เท่ากัน มีปัญหาการรอคิวในเดือนเมษายน และเดือนพฤษภาคม

ในส่วนของค่าใช้จ่ายในการทำความสะอาดพาหนะขนส่งทุเรียนอินทรีย์ พบว่า ร้อยละ 58.33 มีค่าใช้จ่ายในการทำความสะอาดพาหนะขนส่งทุเรียนอินทรีย์ โดยมีค่าใช้จ่ายทำความสะอาดเฉลี่ย 1,285.71 บาท/ปี และร้อยละ 41.67 เกษตรกรไม่มีค่าใช้จ่ายในการทำความสะอาดพาหนะขนส่งทุเรียนอินทรีย์ ดังแสดงในตารางที่ 4.8

1.8.3) เงาะอินทรีย์

รูปแบบการขนส่งของเงาะอินทรีย์ แบ่งออกเป็น 2 รูปแบบของการขนส่ง คือ การขนส่งปัจจัยการผลิต และการขนส่งผลผลิตเงาะอินทรีย์ ดังนี้

เกษตรกรผู้ผลิตเงาะอินทรีย์ในส่วนของ การขนส่งปัจจัยการผลิต พบว่า ส่วนใหญ่ร้อยละ 77.78 ขนส่งด้วยตนเอง ร้อยละ 11.11 เท่ากัน เป็นการจ้างขนส่ง และมี Supplier รับภาระขนส่งเอง ในส่วนของการขนส่งผลผลิตเงาะอินทรีย์ พบว่า ส่วนใหญ่ร้อยละ 66.67 ขนส่งด้วยตนเอง และร้อยละ 33.33 ลูกค้ารับภาระขนส่งเอง

ทั้งนี้เกษตรกรผู้ผลิตเงาะอินทรีย์ ไม่มีปัญหาการรอคิวส่งมอบเงาะอินทรีย์ ในส่วนของค่าใช้จ่ายในการทำความสะอาด พาหนะขนส่งเงาะอินทรีย์ ร้อยละ 62.50 มีค่าใช้จ่ายในการทำความสะอาดพาหนะขนส่งเงาะอินทรีย์ โดยมีค่าใช้จ่ายทำความสะอาดเฉลี่ย 880 บาท/ปี และร้อยละ 37.50 เกษตรกรไม่มีค่าใช้จ่ายในการทำความสะอาดพาหนะขนส่งเงาะอินทรีย์ ดังแสดงในตารางที่ 4.8

1.8.4) ลองกองอินทรีย์

รูปแบบการขนส่งของลองกองอินทรีย์ แบ่งออกเป็น 2 รูปแบบของการขนส่ง คือ การขนส่งปัจจัยการผลิต และการขนส่งผลผลิตลองกองอินทรีย์ดังนี้

เกษตรกรผู้ผลิตลองกองอินทรีย์ในส่วนของ การขนส่งปัจจัยการผลิต พบว่า ส่วนใหญ่ร้อยละ 72.73 ขนส่งด้วยตนเอง ร้อยละ 18.18 มี Supplier รับภาระขนส่งเอง และร้อยละ 9.09 เป็นการจ้างขนส่ง ในส่วนของการขนส่งผลผลิตลองกองอินทรีย์ พบว่า ส่วนใหญ่ร้อยละ 58.34 ขนส่งด้วยตนเอง และร้อยละ 33.33 ลูกค้ารับภาระขนส่งเอง และร้อยละ 8.33 เป็นการจ้างขนส่ง

ทั้งนี้เกษตรกรผู้ผลิตลองกองอินทรีย์ พบว่า ส่วนใหญ่ร้อยละ 88.89 ไม่มีปัญหาการรอคิวส่งมอบลองกองอินทรีย์ และร้อยละ 11.11 มีปัญหาการรอคิวส่งมอบลองกองอินทรีย์โดยมีระยะเวลาในการรอคิวเฉลี่ย 1 ชั่วโมง ซึ่งพบว่า ทั้งหมดมีปัญหาการรอคิวในเดือนมิถุนายน

ในส่วนของค่าใช้จ่ายในการทำความสะอาดพาหนะขนส่งลองกองอินทรีย์ พบว่า ร้อยละ 55.56 เกษตรกรไม่มีค่าใช้จ่ายในการทำความสะอาดพาหนะขนส่งลองกองอินทรีย์ และร้อยละ 44.44 มีค่าใช้จ่ายในการทำความสะอาดพาหนะขนส่งลองกองอินทรีย์ โดยมีค่าใช้จ่ายทำความสะอาดเฉลี่ย 1,875 บาท/ปี ดังแสดงในตารางที่ 4.8

ตารางที่ 4.8 รูปแบบการขนส่งไม้ผลอินทรีย์

หน่วย: ครัวเรือน

รายการ	มังคุด		ทุเรียน		เงาะ		ลองกอง	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. การขนส่งปัจจัยการผลิต*								
ขนส่งด้วยตนเอง	14	66.67	11	64.71	7	77.78	8	72.73
จ้างขนส่ง	-	-	2	11.76	1	11.11	1	9.09
Supplier รับภาระขนส่งเอง	7	33.33	4	23.53	1	11.11	2	18.18
2. การขนส่งผลผลิตสินค้าอินทรีย์ *								
ขนส่งด้วยตนเอง	13	46.43	11	57.89	6	66.67	7	58.34
จ้างขนส่ง	4	14.29	3	15.79	-	-	1	8.33
ลูกค้ารับภาระขนส่งเอง	11	39.28	5	26.32	3	33.33	4	33.33
3. ปัญหาการรอคิวส่งมอบผลผลิต								
มี	4	23.53	2	16.67	-	-	1	11.11
ระยะเวลาในการรอคิวเฉลี่ย (ชั่วโมง)	2		13.50		-		1	
ไม่มี	13	76.47	10	83.33	8	100.00	8	88.89
4. เดือนที่มีปัญหาในการรอคิว								
มีนาคม	1	6.66	-	-	-	-	-	-
เมษายน	4	26.67	1	50.00	-	-	-	-
พฤษภาคม	3	20.00	1	50.00	-	-	-	-
มิถุนายน	4	26.67	-	-	-	-	1	100.00
กรกฎาคม	3	20.00	-	-	-	-	-	-
5. ค่าใช้จ่ายทำความสะอาดพาหนะขนส่ง								
มี	4	23.53	7	58.33	5	62.50	4	44.44
ค่าใช้จ่ายเฉลี่ย (บาท/ปี)	1,125		1,285.71		880		1,875	
ไม่มี	13	76.47	5	41.67	3	37.50	5	55.56

ที่มา : คำนวณจากการสำรวจ

หมายเหตุ : * สามารถเลือกได้หลายคำตอบ

1.9) พาหนะที่ใช้ในไม้ผลอินทรีย์

1.9.1) มังคุดอินทรีย์

พาหนะที่ใช้ในมังคุดอินทรีย์ พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตมังคุดอินทรีย์ มีพาหนะที่ใช้ในกิจกรรมขนส่ง ขนถ่าย และขนย้ายมังคุดอินทรีย์ โดยส่วนใหญ่ร้อยละ 50.00 ใช้รถบรรทุก 4 ล้อ ร้อยละ 36.36 ใช้รถมอเตอร์ไซด์พ่วงข้าง และร้อยละ 13.64 ใช้รถมอเตอร์ไซด์

สำหรับรถบรรทุก 4 ล้อ ที่ใช้ในกิจกรรมขนส่ง ขนถ่าย และขนย้ายมังคุดอินทรีย์ มีการใช้งานกับมังคุดอินทรีย์ร้อยละ 6.25 มีอายุการใช้งานเฉลี่ย 18.64 ปี และมีการใช้งานมาแล้วเฉลี่ย 9 ปี รถมอเตอร์ไซด์พ่วงข้างมีการใช้งานกับมังคุดอินทรีย์ร้อยละ 24.88 มีอายุการใช้งานเฉลี่ย 14.13 ปี และมีการใช้งานมาแล้วเฉลี่ย 8.13 ปี รถมอเตอร์ไซด์มีการใช้งานกับมังคุดอินทรีย์ร้อยละ 46.67 มีอายุการใช้งานเฉลี่ย 20 ปี และมีการใช้งานมาแล้วเฉลี่ย 13.33 ปี ดังแสดงในตารางที่ 4.9

1.9.2) ทูเรียนอินทรีย์

พาหนะที่ใช้ในทูเรียนอินทรีย์ พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตทูเรียนอินทรีย์ มีพาหนะที่ใช้ในกิจกรรมขนส่ง ขนถ่าย และขนย้ายทูเรียนอินทรีย์ โดยส่วนใหญ่ร้อยละ 58.82 ใช้รถบรรทุก 4 ล้อ และร้อยละ 41.18 ใช้รถมอเตอร์ไซด์พ่วงข้าง

สำหรับรถบรรทุก 4 ล้อ ที่ใช้ในกิจกรรมขนส่ง ขนถ่าย และขนย้ายทูเรียนอินทรีย์มีการใช้งานกับทูเรียนอินทรีย์ร้อยละ 67.60 มีอายุการใช้งานเฉลี่ย 20.50 ปี และมีการใช้งานมาแล้วเฉลี่ย 13.80 ปี รถมอเตอร์ไซด์พ่วงข้างมีการใช้งานกับทูเรียนอินทรีย์ร้อยละ 77.14 มีอายุการใช้งานเฉลี่ย 17.20 ปี และมีการใช้งานมาแล้วเฉลี่ย 8.14 ปี ดังแสดงในตารางที่ 4.9

1.9.3) เงาะอินทรีย์

พาหนะที่ใช้ในเงาะอินทรีย์พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตเงาะอินทรีย์ มีพาหนะที่ใช้ในกิจกรรมขนส่ง ขนถ่าย และขนย้ายเงาะอินทรีย์ โดยส่วนใหญ่ร้อยละ 50.00 ใช้รถบรรทุก 4 ล้อ รองลงมาร้อยละ 35.71 ใช้รถมอเตอร์ไซด์พ่วงข้าง และร้อยละ 14.29 ใช้รถมอเตอร์ไซด์

สำหรับรถบรรทุก 4 ล้อ มีการใช้งานกับเงาะอินทรีย์ร้อยละ 85.00 มีอายุการใช้งานเฉลี่ย 20.50 ปี และมีการใช้งานมาแล้วเฉลี่ย 8.17 ปี รถมอเตอร์ไซด์พ่วงข้างมีการใช้งานกับเงาะอินทรีย์ ร้อยละ 78.00 มีอายุการใช้งานเฉลี่ย 15 ปี และมีการใช้งานมาแล้วเฉลี่ย 6.80 ปี รถมอเตอร์ไซด์มีการใช้งานกับเงาะอินทรีย์ ร้อยละ 75.00 มีอายุการใช้งานเฉลี่ย 15.50 ปี และมีการใช้งานมาแล้วเฉลี่ย 10.75 ปี ดังแสดงในตารางที่ 4.9

1.9.4) ลองกองอินทรีย์

พาหนะที่ใช้ในลองกองอินทรีย์พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตลองกองอินทรีย์ มีพาหนะที่ใช้ในกิจกรรมขนส่ง ขนถ่าย และขนย้ายลองกองอินทรีย์โดยส่วนใหญ่ร้อยละ 42.86 ใช้รถมอเตอร์ไซด์พ่วงข้าง รองลงมาร้อยละ 35.71 ใช้รถบรรทุก 4 ล้อ และร้อยละ 21.43 ใช้รถมอเตอร์ไซด์

สำหรับรถมอเตอร์ไซด์พ่วงข้างมีการใช้งานกับลองกองอินทรีย์ร้อยละ 61.67 มีอายุการใช้งานเฉลี่ย 10.67 ปี และมีการใช้งานมาแล้วเฉลี่ย 8.83 ปี รถบรรทุก 4 ล้อ ที่มีการใช้งานกับลองกองอินทรีย์ร้อยละ 68.00 มีอายุการใช้งานเฉลี่ย 16 ปี และมีการใช้งานมาแล้วเฉลี่ย 10 ปี รถมอเตอร์ไซด์มีการใช้งานกับลองกองอินทรีย์ร้อยละ 77.73 มีอายุการใช้งานเฉลี่ย 13.33 ปี และมีการใช้งานมาแล้วเฉลี่ย 8.67 ปี ดังแสดงในตารางที่ 4.9

ตารางที่ 4.9 พาหนะที่ใช้ในไม้ผลอินทรีย์

รายการ	มังคุด				ทุเรียน				เงาะ				ลองกอง			
	การ ใช้รถ (ไร่/ปี)*	การ ใช้งาน (ไร่/ปี)	อายุ ใช้งาน (ปี)	จำนวน (ปี)	การ ใช้รถ (ไร่/ปี)*	การ ใช้งาน (ไร่/ปี)	อายุ ใช้งาน (ปี)	จำนวน (ปี)	การ ใช้รถ (ไร่/ปี)*	การ ใช้งาน (ไร่/ปี)	อายุ ใช้งาน (ปี)	จำนวน (ปี)	การ ใช้รถ (ไร่/ปี)*	การ ใช้งาน (ไร่/ปี)	อายุ ใช้งาน (ปี)	จำนวน (ปี)
1.มอเตอร์ไซค์	13.64	46.67	20	13.33	-	-	-	-	14.29	75.00	15.50	10.75	21.43	77.33	13.33	8.67
2.มอเตอร์ไซค์พ่วงข้าง	36.36	24.88	14.13	8.13	41.18	77.14	17.20	8.14	35.71	78	15	6.80	42.86	61.67	10.67	8.83
3.รถบรรทุก 4 ล้อ	50.00	6.25	18.64	9	58.82	67.60	20.50	13.80	50	85	20.50	8.17	35.71	68.00	16	10

ที่มา : คำนวณจากการสำรวจ

หมายเหตุ : * สามารถเลือกได้หลายคำตอบ

1.10) น้ำหนัก ระยะเวลา และจำนวนเที่ยวในการขนส่งไม้ผลอินทรีย์ กรณีขนส่งด้วยตนเอง

1.10.1) มังคุดอินทรีย์

น้ำหนัก ระยะเวลา และจำนวนเที่ยวในการขนส่งปัจจัยการผลิตมังคุดอินทรีย์ กรณีขนส่งด้วยตนเอง พบว่า มีการขนส่งด้วยรถบรรทุก 4 ล้อ รถมอเตอร์ไซค์พ่วงข้าง และรถมอเตอร์ไซค์ ซึ่งการขนส่งด้วยรถบรรทุก 4 ล้อ มีการบรรทุกน้ำหนักเฉลี่ย 399 กิโลกรัม/เที่ยว โดยมีระยะทางไปกลับในการขนส่งเฉลี่ย 34.25 กิโลเมตร/เที่ยว และในแต่ละปีมีการขนส่งเฉลี่ย 4.20 เที่ยว/ปี สำหรับรถมอเตอร์ไซค์พ่วงข้าง มีการบรรทุกน้ำหนักเฉลี่ย 56.67 กิโลกรัม/เที่ยว โดยมีระยะทางไปกลับในการขนส่งเฉลี่ย 4.33 กิโลเมตร/เที่ยว และในแต่ละปีมีการขนส่งเฉลี่ย 6.67 เที่ยว/ปี รถมอเตอร์ไซค์มีการบรรทุกน้ำหนักเฉลี่ย 20 กิโลกรัม/เที่ยว โดยมีระยะทางไปกลับในการขนส่งเฉลี่ย 2 กิโลเมตร/เที่ยว และในแต่ละปีมีการขนส่งเฉลี่ย 5 เที่ยว/ปี

ในส่วนของการขนส่งผลผลิตมังคุดอินทรีย์ กรณีขนส่งด้วยตนเอง พบว่า มีการขนส่งด้วยรถบรรทุก 4 ล้อ มีการบรรทุกน้ำหนักเฉลี่ย 93.80 กิโลกรัม/เที่ยว โดยมีระยะทางไปกลับในการขนส่งเฉลี่ย 29.11 กิโลเมตร/เที่ยว และในแต่ละปีมีการขนส่งเฉลี่ย 12.89 เที่ยว/ปี สำหรับรถมอเตอร์ไซค์พ่วงข้าง มีการบรรทุกน้ำหนักเฉลี่ย 44.25 กิโลกรัม/เที่ยว โดยมีระยะทางไปกลับในการขนส่งเฉลี่ย 17 กิโลเมตร/เที่ยว และในแต่ละปีมีการขนส่งเฉลี่ย 18.25 เที่ยว/ปี รถมอเตอร์ไซค์มีการบรรทุกน้ำหนักเฉลี่ย 18.67 กิโลกรัม/เที่ยว โดยมีระยะทางไปกลับในการขนส่งเฉลี่ย 2.67 กิโลเมตร/เที่ยว และในแต่ละปีมีการขนส่งเฉลี่ย 8.67 เที่ยว/ปี ดังแสดงในตารางที่ 4.10

1.10.2) ทุเรียนอินทรีย์

น้ำหนัก ระยะเวลา และจำนวนเที่ยวในการขนส่งปัจจัยการผลิตทุเรียนอินทรีย์ กรณีขนส่งด้วยตนเอง พบว่า มีการขนส่งด้วยรถบรรทุก 4 ล้อ รถมอเตอร์ไซค์พ่วงข้าง และรถมอเตอร์ไซค์ ซึ่งการขนส่งด้วยรถบรรทุก 4 ล้อ มีการบรรทุกน้ำหนักเฉลี่ย 1,028.33 กิโลกรัม/เที่ยว โดยมีระยะทางไปกลับในการขนส่งเฉลี่ย 120.28 กิโลเมตร/เที่ยว และในแต่ละปีมีการขนส่งเฉลี่ย 2.86 เที่ยว/ปี สำหรับรถมอเตอร์ไซค์พ่วงข้าง มีการบรรทุกน้ำหนักเฉลี่ย 375 กิโลกรัม/เที่ยว โดยมีระยะทางไปกลับในการขนส่งเฉลี่ย 5.50 กิโลเมตร/เที่ยว และในแต่ละปีมีการขนส่งเฉลี่ย 3.50 เที่ยว/ปี

ในส่วนของการขนส่งผลผลิตทุเรียนอินทรีย์ กรณีขนส่งด้วยตนเอง พบว่า มีการขนส่งด้วยรถบรรทุก 4 ล้อ มีการบรรทุกน้ำหนักเฉลี่ย 438.60 กิโลกรัม/เที่ยว โดยมีระยะทางไปกลับในการขนส่งเฉลี่ย 36.25 กิโลเมตร/เที่ยว และในแต่ละปีมีการขนส่งเฉลี่ย 4.30 เที่ยว/ปี สำหรับรถมอเตอร์ไซค์พ่วงข้าง

ตารางที่ 4.10 น้ำหนัก ระยะทาง และจำนวนเที่ยวในการขนส่งไม้ผลอินทรีย์ กรณีขนส่งด้วยตนเอง

รายการ	มังคุด		ทุเรียน		เงาะ		ลองกอง	
	ปัจจัยการผลิต	ผลผลิต	ปัจจัยการผลิต	ผลผลิต	ปัจจัยการผลิต	ผลผลิต	ปัจจัยการผลิต	ผลผลิต
1. น้ำหนักในการขนส่ง (กก./เที่ยว)								
รถมอเตอร์ไซด์	20.00	18.67	-	-	50.00	-	-	60.00
รถมอเตอร์ไซด์พ่วงข้าง	56.67	44.25	375.00	50.00	333.33	75.00	216.67	150.00
รถบรรทุก 4 ล้อ	399.00	93.80	1,028.33	438.60	620.00	190.17	1,180	561.20
2. ระยะทางไปกลับในการขนส่ง (กม./เที่ยว)								
รถมอเตอร์ไซด์	2.00	2.67	-	-	2.00	-	-	6.00
รถมอเตอร์ไซด์พ่วงข้าง	4.33	17.00	5.50	23.00	3.33	2.00	2.00	3.00
รถบรรทุก 4 ล้อ	34.25	29.11	120.28	36.25	138.70	26.75	27.50	12.75
3. จำนวนเที่ยวในการขนส่ง (เที่ยว/ปี)								
รถมอเตอร์ไซด์	5.00	8.67	-	-	1.00	-	-	5.00
รถมอเตอร์ไซด์พ่วงข้าง	6.67	18.25	3.50	5.50	6.33	9.00	1.33	2.33
รถบรรทุก 4 ล้อ	4.20	12.89	2.86	4.30	2.25	9.40	4.40	4.80

ที่มา : คำนวณจากการสำรวจ

1.11) น้ำหนัก ระยะทาง และจำนวนเที่ยวในการขนส่งไม้ผลอินทรีย์ กรณีจ้างขนส่ง

1.11.1) มังคุดอินทรีย์

น้ำหนัก ระยะทางไปกลับ และจำนวนเที่ยวในการขนส่งปัจจัยการผลิตมังคุดอินทรีย์ กรณีจ้างขนส่ง พบว่า มีการจ้างขนส่งด้วยรถบรรทุก 4 ล้อ มีการบรรทุกน้ำหนักเฉลี่ย 400.00 กิโลกรัม/เที่ยว ระยะทางไปกลับในการขนส่งเฉลี่ย 41.50 กิโลเมตร/เที่ยว โดยในแต่ละปีมีการขนส่งเฉลี่ย 1.00 เที่ยว/ปี และรถมอเตอร์ไซด์พ่วงข้าง มีการบรรทุกน้ำหนักเฉลี่ย 100 กิโลกรัม/เที่ยว ระยะทางไปกลับในการขนส่งเฉลี่ย 10.00 กิโลเมตร/เที่ยว โดยในแต่ละปีมีการขนส่งเฉลี่ย 1.00 เที่ยว/ปี

น้ำหนัก ระยะทางไปกลับ และจำนวนเที่ยวในการขนส่งผลผลิตมังคุดอินทรีย์ กรณีจ้างขนส่ง พบว่า มีการจ้างขนส่งด้วยรถบรรทุก 4 ล้อ มีการบรรทุกน้ำหนักเฉลี่ย 120.00 กิโลกรัม/เที่ยว ระยะทางไปกลับในการขนส่งเฉลี่ย 16 กิโลเมตร/เที่ยว โดยในแต่ละปีมีการขนส่งเฉลี่ย 10.00 เที่ยว/ปี และอื่น ๆ เช่น ใช้บริการขนส่งด้วยรถทัวร์ โดยมีการขนส่งน้ำหนักเฉลี่ย 70.00 กิโลกรัม/เที่ยว ระยะทางไปกลับในการขนส่งเฉลี่ย 420.00 กิโลเมตร/เที่ยว โดยในแต่ละปีมีการขนส่งเฉลี่ย 10.00 เที่ยว/ปี ดังในตารางที่ 4.11

1.11.3) เงาะอินทรีย์

น้ำหนัก ระยะทางไปกลับ และจำนวนเที่ยวในการขนส่งปัจจัยการผลิตเงาะอินทรีย์ กรณีจ้างขนส่ง พบว่า มีการจ้างขนส่งด้วยรถบรรทุก 4 ล้อ มีการบรรทุกน้ำหนักเฉลี่ย 550 กิโลกรัม/เที่ยว ระยะทางไปกลับในการขนส่งเฉลี่ย 47.50 กิโลเมตร/เที่ยว โดยในแต่ละปีมีการขนส่งเฉลี่ย 47.50 เที่ยว/ปี ดังแสดงในตารางที่ 4.11

ตารางที่ 4.11 น้ำหนัก ระยะทาง และจำนวนเที่ยวในการขนส่งไม้ผลอินทรีย์ กรณีจ้างขนส่ง

รายการ	มังคุด		ทุเรียน		เงาะ		ลองกอง	
	ปัจจัยการผลิต	ผลผลิต	ปัจจัยการผลิต	ผลผลิต	ปัจจัยการผลิต	ผลผลิต	ปัจจัยการผลิต	ผลผลิต
1. น้ำหนักในการขนส่ง (กก./เที่ยว)								
รถมอเตอร์ไซค์พ่วงข้าง	100.00	-	-	-	-	-	-	-
รถบรรทุก 4 ล้อ	400.00	120.00	-	-	550.00	-	-	-
อื่น ๆ (รถทัวร์)	-	70.00	-	-	-	-	-	-
2. ระยะทางไปกลับในการขนส่ง (กม./เที่ยว)								
รถมอเตอร์ไซค์พ่วงข้าง	10.00	-	-	-	-	-	-	-
รถบรรทุก 4 ล้อ	41.50	16.00	-	-	47.50	-	-	-
อื่น ๆ (รถทัวร์)	-	420.00	-	-	-	-	-	-
3. จำนวนเที่ยวในการขนส่ง (เที่ยว/ปี)								
รถมอเตอร์ไซค์พ่วงข้าง	1.00	-	-	-	-	-	-	-
รถบรรทุก 4 ล้อ	1.00	10.00	-	-	1.50	-	-	-
อื่น ๆ (รถทัวร์)	-	10.00	-	-	-	-	-	-

ที่มา : คำนวณจากการสำรวจ

1.12) ค่าใช้จ่ายในการขนส่งปัจจัยการผลิตและผลผลิตไม้ผลอินทรีย์

โดยเป็นค่าใช้จ่ายในการขนส่ง ทั้งในส่วนของ การขนส่งปัจจัยการผลิต และผลผลิตไม้ผลอินทรีย์ โดยแบ่งเป็น 2 กรณี คือ กรณีใช้รถขนส่งของตนเอง และกรณีจ้างขนส่ง ดังนี้

1.12.1) มังคุดอินทรีย์

ค่าใช้จ่ายในการดำเนินการของเกษตรกรผู้ผลิตมังคุดอินทรีย์ กรณีใช้รถของตนเอง พบว่าเกษตรกรมีค่าใช้จ่าย โดยเป็นค่าใช้จ่ายน้ำมันเชื้อเพลิงสำหรับการขนส่งเฉลี่ย 1,666.86 บาท/ปี เงินเดือนคนขับ เฉลี่ย 200 บาท/ปี ค่าแรงคนงานในการยก ขน เฉลี่ย 300 บาท/ปี ค่าซ่อมบำรุงรักษารถ เฉลี่ย 3,971.43 บาท/ปี และค่าใช้จ่ายอื่น ๆ เฉลี่ย 400 บาท/ปี และในส่วนของกรณีจ้างขนส่ง พบว่า เกษตรกรมีค่าใช้จ่ายในการจ้างรถมอเตอร์ไซค์พ่วงข้าง เฉลี่ย 200 บาท/ปี รถบรรทุก 4 ล้อ เฉลี่ย 420 บาท/ปี และอื่น ๆ เช่น รถทัวร์ เฉลี่ย 1,500 บาท/ปี ดังแสดงในตารางที่ 4.12

1.12.2) ทุเรียนอินทรีย์

ค่าใช้จ่ายในการดำเนินการของเกษตรกรผู้ผลิตทุเรียนอินทรีย์ กรณีใช้รถของตนเอง พบว่าเกษตรกรมีค่าใช้จ่าย โดยเป็นค่าใช้จ่ายน้ำมันเชื้อเพลิงสำหรับการขนส่งเฉลี่ย 1,284.34 บาท/ปี เงินเดือนคนขับ เฉลี่ย 1,800 บาท/ปี ค่าแรงคนงานในการยก ขน เฉลี่ย 600 บาท/ปี และค่าซ่อมบำรุงรักษารถ เฉลี่ย 1,444.44 บาท/ปี ดังแสดงในตารางที่ 4.12

1.12.3) เงาะอินทรีย์

ค่าใช้จ่ายในการดำเนินการของเกษตรกรผู้ผลิตเงาะอินทรีย์ กรณีใช้รถของตนเอง พบว่าเกษตรกรมีค่าใช้จ่าย โดยเป็นค่าใช้จ่ายน้ำมันเชื้อเพลิงสำหรับการขนส่งเฉลี่ย 1,262.03 บาท/ปี ค่าซ่อม

บำรุงรักษารถ เฉลี่ย 1,350 บาท/ปี และในส่วนของกรณีจ้างขนส่ง พบว่า เกษตรกรมีค่าใช้จ่ายในการจ้างรถบรรทุก 4 ล้อ เฉลี่ย 650 บาท/ปี ดังแสดงในตารางที่ 4.12

1.12.4) ลอองกองอินทรีย์

ค่าใช้จ่ายในการดำเนินการของเกษตรกรผู้ผลิตลอองกองอินทรีย์ กรณีใช้รถของตนเอง พบว่า เกษตรกรมีค่าใช้จ่าย โดยเป็นค่าใช้จ่ายน้ำมันเชื้อเพลิงสำหรับการขนส่งเฉลี่ย 447.81 บาท/ปี และค่าซ่อมบำรุงรักษารถ เฉลี่ย 1,600 บาท/ปี ดังแสดงในตารางที่ 4.12

ตารางที่ 4.12 ค่าใช้จ่ายในการขนส่งปัจจัยการผลิตและผลผลิตไม้ผลอินทรีย์

หน่วย : บาท/ครัวเรือน

รายการ	มังคุด	ทุเรียน	เงาะ	ลอองกอง
1. กรณีใช้รถขนส่งของตนเอง				
ค่าน้ำมันเชื้อเพลิงสำหรับการขนส่งเฉลี่ย	1,666.86	1,284.34	1,262.03	447.81
เงินเดือนคนขับ	200	1,800	-	-
ค่าแรงคนงาน (ยก คน)	300	600	-	-
ค่าซ่อมบำรุงรักษารถ เฉลี่ย	3,971.43	1,444.44	1,350	1,600
ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ (ค่าเช่าที่จอด ค่าบริการจัดการขนส่งสินค้า)	400	-	-	-
2. กรณีจ้างขนส่ง				
รถมอเตอร์ไซค์พ่วงข้าง	200	-	-	-
รถบรรทุก 4 ล้อ	420	-	650	-
อื่น ๆ เช่น รถทัวร์	1,500	-	-	-

ที่มา : คำนวณจากการสำรวจ

1.13) สถานที่จัดเก็บปัจจัยการผลิตไม้ผลอินทรีย์

1.13.1) มังคุดอินทรีย์

สถานที่จัดเก็บปัจจัยการผลิตของเกษตรกรผู้ผลิตมังคุดอินทรีย์ พบว่า ส่วนใหญ่ร้อยละ 70.59 ไม่มีสถานที่จัดเก็บ และร้อยละ 29.41 มีสถานที่จัดเก็บปัจจัยการผลิต โดยเกษตรกรที่มีสถานที่จัดเก็บมีจำนวนสถานที่จัดเก็บเฉลี่ย 1.17 หลัง/ราย โดยมีขนาดความจุเฉลี่ย 8.83 ตัน/หลัง มีการใช้งานสถานที่จัดเก็บมาแล้วเฉลี่ย 2.83 ปี โดยมีมูลค่าในการก่อสร้างสถานที่จัดเก็บรวมเฉลี่ย 53,833.33 บาท/หลัง มีอายุการใช้งานสถานที่จัดเก็บเฉลี่ย 22.50 ปี ซึ่งเมื่อครบระยะเวลาแล้วจะมีมูลค่าซากเฉลี่ย 8,833.33 บาท/หลัง ทั้งนี้เกษตรกรใช้งานกับเกษตรอินทรีย์เฉลี่ยร้อยละ 45.83 ดังแสดงในตารางที่ 4.13

1.13.2) ทุเรียนอินทรีย์

สถานที่จัดเก็บปัจจัยการผลิตของเกษตรกรผู้ผลิตทุเรียนอินทรีย์ พบว่า ส่วนใหญ่ร้อยละ 58.33 ไม่มีสถานที่จัดเก็บ และร้อยละ 41.67 มีสถานที่จัดเก็บปัจจัยการผลิต โดยเกษตรกรที่มีสถานที่จัดเก็บมีจำนวนสถานที่จัดเก็บเฉลี่ย 1.20 หลัง/ราย โดยมีขนาดความจุเฉลี่ย 8.20 ตัน/หลัง มีการใช้งานสถานที่จัดเก็บมาแล้วเฉลี่ย 6.60 ปี โดยมีมูลค่าในการก่อสร้างสถานที่จัดเก็บรวมเฉลี่ย 91,400 บาท/หลัง มีอายุการใช้

งานสถานที่จัดเก็บเฉลี่ย 17.40 ปี ซึ่งเมื่อครบระยะเวลาแล้วจะมีมูลค่าซากเฉลี่ย 17,800 บาท/หลัง ทั้งนี้เกษตรกรใช้งานกับเกษตรอินทรีย์เฉลี่ยร้อยละ 51.00 ดังแสดงในตารางที่ 4.13

1.13.3) เงานอินทรีย์

สถานที่จัดเก็บปัจจัยการผลิตของเกษตรกรผู้ผลิตเงานอินทรีย์ พบว่า ส่วนใหญ่ร้อยละ 62.50 ไม่มีสถานที่จัดเก็บ และร้อยละ 37.50 มีสถานที่จัดเก็บปัจจัยการผลิต โดยเกษตรกรที่มีสถานที่จัดเก็บมีจำนวนสถานที่จัดเก็บเฉลี่ย 1.25 หลัง/ราย โดยมีขนาดความจุเฉลี่ย 7.25 ตัน/หลัง มีการใช้งานสถานที่จัดเก็บมาแล้วเฉลี่ย 3 ปี โดยมีมูลค่าในการก่อสร้างสถานที่จัดเก็บรวมเฉลี่ย 73,775 บาท/หลัง มีอายุการใช้งานสถานที่จัดเก็บเฉลี่ย 21 ปี ซึ่งเมื่อครบระยะเวลาแล้วจะมีมูลค่าซากเฉลี่ย 23,750 บาท/หลัง ทั้งนี้เกษตรกรใช้งานกับเกษตรอินทรีย์เฉลี่ยร้อยละ 55.00 ดังแสดงในตารางที่ 4.13

1.13.4) ลองกองอินทรีย์

สถานที่จัดเก็บปัจจัยการผลิตของเกษตรกรผู้ผลิตลองกองอินทรีย์ พบว่า ส่วนใหญ่ร้อยละ 66.67 ไม่มีสถานที่จัดเก็บ และร้อยละ 33.33 มีสถานที่จัดเก็บปัจจัยการผลิต โดยเกษตรกรที่มีสถานที่จัดเก็บมีจำนวนสถานที่จัดเก็บเฉลี่ย 1.67 หลัง/ราย โดยมีขนาดความจุเฉลี่ย 7.67 ตัน/หลัง มีการใช้งานสถานที่จัดเก็บมาแล้วเฉลี่ย 6.33 ปี โดยมีมูลค่าในการก่อสร้างสถานที่จัดเก็บรวมเฉลี่ย 87,666.67 บาท/หลัง มีอายุการใช้งานสถานที่จัดเก็บเฉลี่ย 16.67 ปี ซึ่งเมื่อครบระยะเวลาแล้วจะมีมูลค่าซากเฉลี่ย 17,333.33 บาท/หลัง ทั้งนี้เกษตรกรใช้งานกับเกษตรอินทรีย์เฉลี่ยร้อยละ 26.67 ดังแสดงในตารางที่ 4.13

ตารางที่ 4.13 สถานที่จัดเก็บปัจจัยการผลิตและผลผลิตไม้ผลอินทรีย์

หน่วย : ร้อยละ

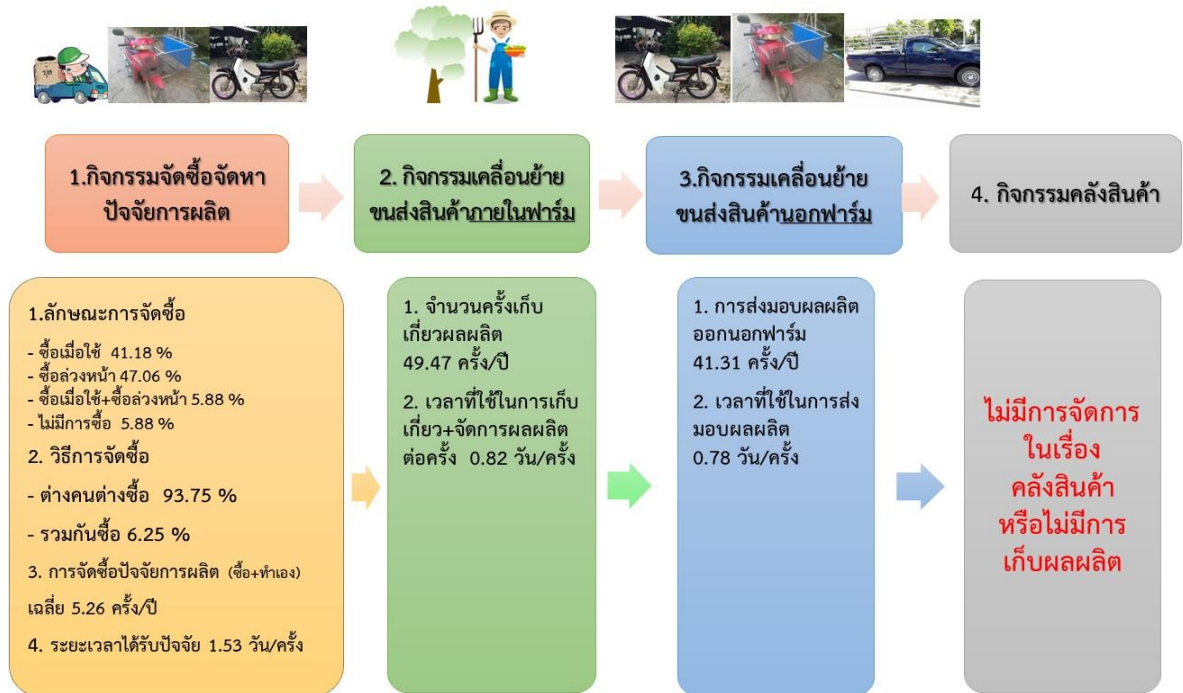
รายการ	มังคุด	ทุเรียน	เงาน	ลองกอง
1. สถานที่จัดเก็บปัจจัยการผลิต				
มีสถานที่จัดเก็บปัจจัยการผลิต	29.41	41.67	37.50	33.33
ไม่มีสถานที่จัดเก็บ	70.59	58.33	62.50	66.67
2. กรณี มีสถานที่จัดเก็บปัจจัยการผลิต				
จำนวนโรงเรือน/ยุ้งฉาง (หลัง)	1.17	1.20	1.25	1.67
ขนาดความจุ (ตัน)	8.83	8.20	7.25	7.67
อายุการใช้งานที่ผ่านมา (ปี)	2.83	6.60	3	6.33
มูลค่าก่อสร้างรวม (บาท)	53,833.33	91,400	73,775	87,666.67
มูลค่าซาก (บาท)	8,833.33	17,800	23,750	17,333.33
อายุการใช้งาน (ปี)	22.50	17.40	21.00	16.67
% ใช้งานกับเกษตรอินทรีย์	45.83	51.00	55.00	26.67

ที่มา : คำนวณจากการสำรวจ

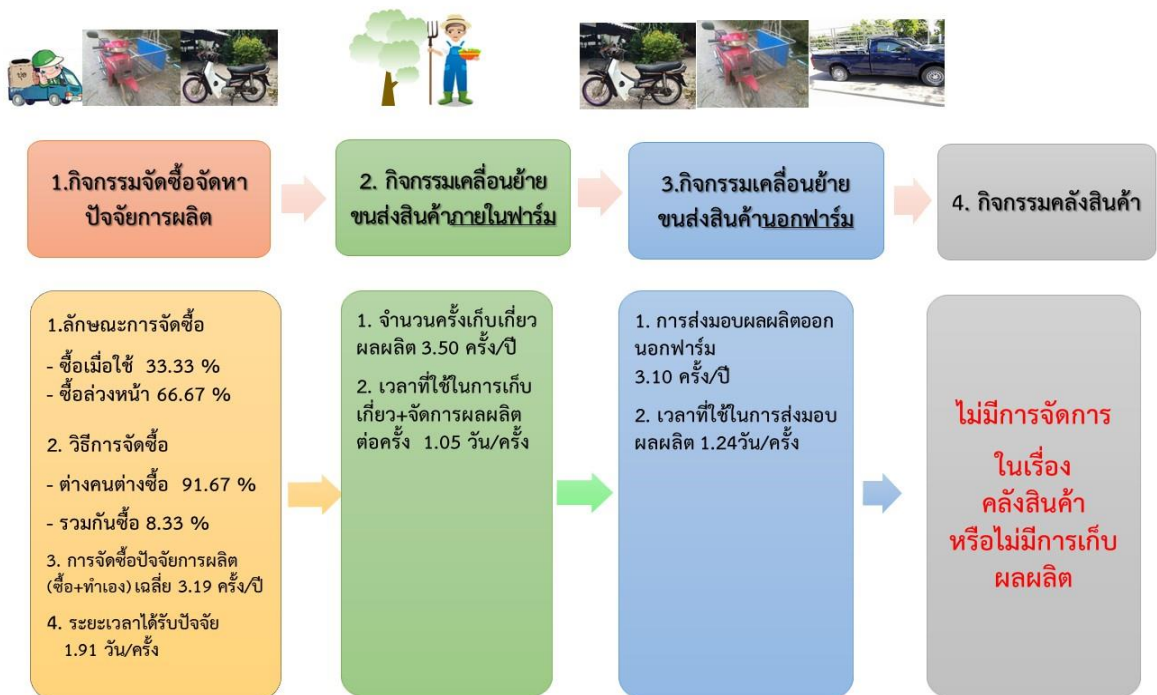
1.14) ต้นทุนการบริหารคลังสินค้าและต้นทุนการถือครองไม้ผลอินทรีย์

ต้นทุนการบริหารคลังสินค้าและต้นทุนการถือครองไม้ผลอินทรีย์ พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตไม้ผลอินทรีย์ไม่มีต้นทุนในการบริหารคลังสินค้าและต้นทุนการถือครองผลผลิตสินค้า

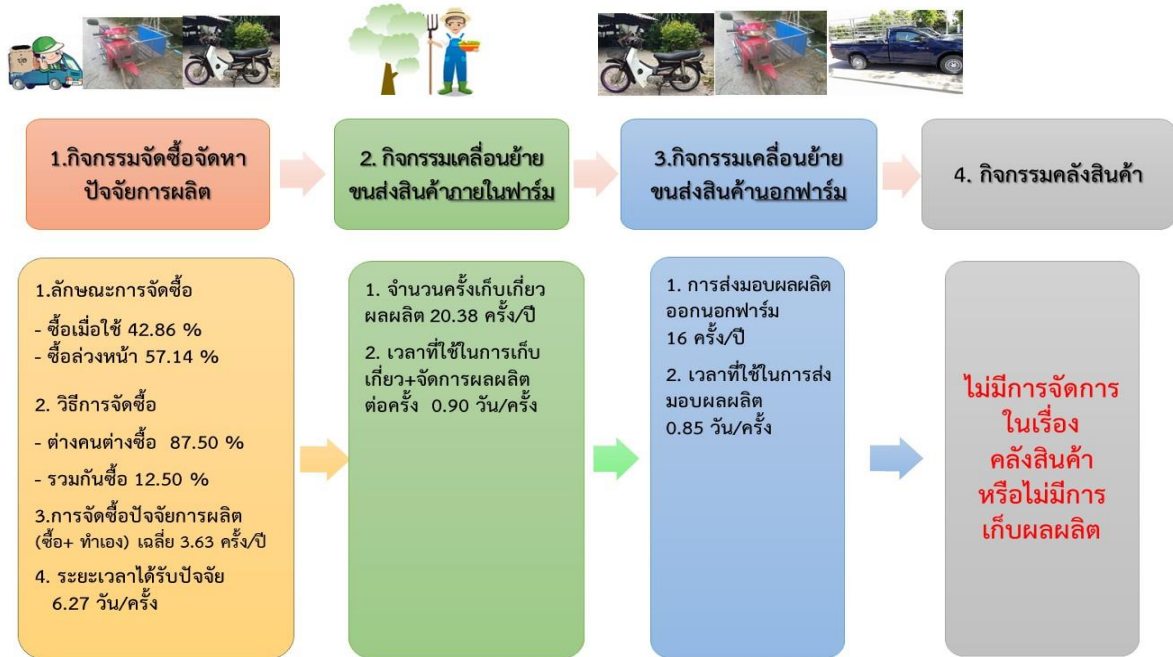
สรุปกิจกรรมด้านโลจิสติกส์ในการผลิตไม้ผลอินทรีย์ ดังนี้



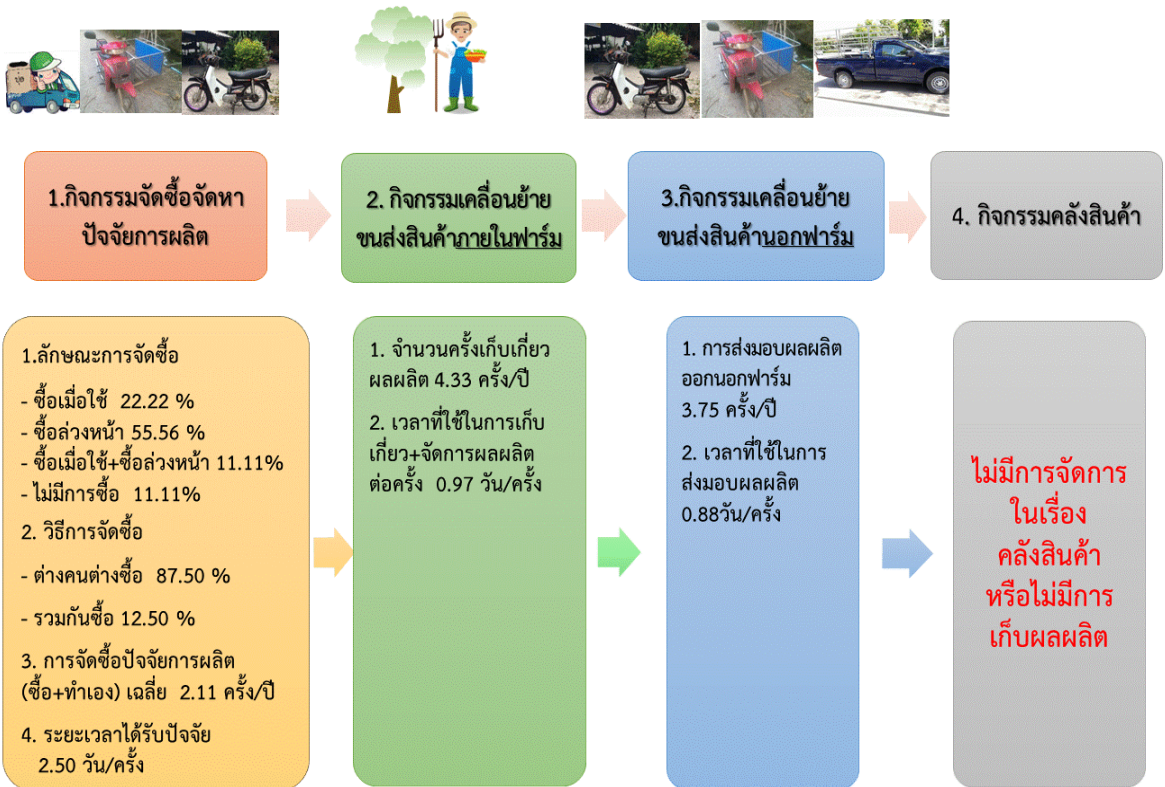
ภาพที่ 4.1 สรุปกิจกรรมด้านโลจิสติกส์ในการผลิตมังคุดอินทรีย์
ที่มา : จากการสำรวจ



ภาพที่ 4.2 สรุปกิจกรรมด้านโลจิสติกส์ในการผลิตทุเรียนอินทรีย์
ที่มา : จากการสำรวจ



ภาพที่ 4.3 สรุปกิจกรรมด้านโลจิสติกส์ในการผลิตเงาะอินทรีย์
ที่มา : จากการสำรวจ



ภาพที่ 4.4 สรุปกิจกรรมด้านโลจิสติกส์ในการผลิตลองกองอินทรีย์
ที่มา : จากการสำรวจ

1.15) ค่าใช้จ่ายโลจิสติกส์ไม้ผลอินทรีย์

1.15.1) มังคุดอินทรีย์

ค่าใช้จ่ายโลจิสติกส์มังคุดอินทรีย์ในพื้นที่เฉลี่ย 9.45 ไร่ พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตมังคุดอินทรีย์ มีค่าใช้จ่ายโลจิสติกส์รวม 13.98 บาท/กก./ปี ประกอบด้วย ค่าส่งซื้อปัจจัยการผลิตเฉลี่ย 0.12 บาท/กก./ปี ค่าขนส่งปัจจัยการผลิตเฉลี่ย 0.09 บาท/กก./ปี ค่าเสื่อมโรงเรือนเก็บปัจจัยการผลิต 0.17 บาท/กก./ปี ค่าใช้จ่ายในส่วนแรงงานในครัวเรือนที่ใช้ในการเก็บเกี่ยวผลผลิตเฉลี่ย 2 บาท/กก./ปี ค่าใช้จ่ายในส่วนแรงงานจ้างที่ใช้ในการเก็บเกี่ยวผลผลิตเฉลี่ย 6.60 บาท/กก./ปี ค่าอาหาร เครื่องดื่มเฉลี่ย 0.22 บาท/กก./ปี ค่าทำความสะอาดอุปกรณ์ สถานที่เฉลี่ย 0.05 บาท/กก./ปี ค่าติดต่อลูกค้าเฉลี่ย 0.24 บาท/กก./ปี ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ เฉลี่ย 0.24 บาท/กก./ปี ทั้งนี้มีค่าความสูญเสียของผลผลิตเฉลี่ย 2.56 บาท/กก./ปี ค่าขนส่งผลผลิตเฉลี่ย 0.95 บาท/กก./ปี ค่าใช้จ่ายทำความสะอาดพาหนะขนส่งเฉลี่ย 0.27 บาท/กก./ปี ค่าบรรจุภัณฑ์เฉลี่ย 0.38 บาท/กก./ปี และค่าทำตรา แบรินด์เฉลี่ย 0.09 บาท/กก./ปี ดังแสดงในตารางที่ 4.14

1.15.2) ทูเรียนอินทรีย์

ค่าใช้จ่ายโลจิสติกส์ทุเรียนอินทรีย์ในพื้นที่เฉลี่ย 7.88 ไร่ พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตทุเรียนอินทรีย์ มีค่าใช้จ่ายโลจิสติกส์รวม 17.06 บาท/กก./ปี ประกอบด้วย ค่าส่งซื้อปัจจัยการผลิตเฉลี่ย 0.07 บาท/กก./ปี ค่าขนส่งปัจจัยการผลิตเฉลี่ย 0.16 บาท/กก./ปี ค่าเสื่อมโรงเรือนเก็บปัจจัยการผลิต 0.45 บาท/กก./ปี ค่าใช้จ่ายในส่วนแรงงานในครัวเรือนที่ใช้ในการเก็บเกี่ยวผลผลิตเฉลี่ย 0.82 บาท/กก./ปี ค่าใช้จ่ายในส่วนแรงงานจ้างที่ใช้ในการเก็บเกี่ยวผลผลิตเฉลี่ย 6.06 บาท/กก./ปี ค่าอาหาร เครื่องดื่มเฉลี่ย 0.80 บาท/กก./ปี ค่าทำความสะอาดอุปกรณ์ สถานที่เฉลี่ย 0.42 บาท/กก./ปี ค่าติดต่อลูกค้าเฉลี่ย 0.20 บาท/กก./ปี ทั้งนี้มีค่าความสูญเสียของผลผลิตเฉลี่ย 6.44 บาท/กก./ปี ค่าขนส่งผลผลิตเฉลี่ย 0.61 บาท/กก./ปี ค่าใช้จ่ายทำความสะอาดพาหนะขนส่งเฉลี่ย 0.27 บาท/กก./ปี ค่าบรรจุภัณฑ์เฉลี่ย 0.42 บาท/กก./ปี และค่าทำตรา แบรินด์เฉลี่ย 0.34 บาท/กก./ปี ดังแสดงในตารางที่ 4.14

1.15.3) เงาะอินทรีย์

ค่าใช้จ่ายโลจิสติกส์เงาะอินทรีย์ในพื้นที่เฉลี่ย 4.75 ไร่ พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตเงาะอินทรีย์ มีค่าใช้จ่ายโลจิสติกส์รวม 12.61 บาท/กก./ปี ประกอบด้วย ค่าส่งซื้อปัจจัยการผลิตเฉลี่ย 0.18 บาท/กก./ปี ค่าขนส่งปัจจัยการผลิตเฉลี่ย 0.34 บาท/กก./ปี ค่าเสื่อมโรงเรือนเก็บปัจจัยการผลิต 0.21 บาท/กก./ปี ค่าใช้จ่ายในส่วนแรงงานในครัวเรือนที่ใช้ในการเก็บเกี่ยวผลผลิตเฉลี่ย 3.34 บาท/กก./ปี ค่าใช้จ่ายในส่วนแรงงานจ้างที่ใช้ในการเก็บเกี่ยวผลผลิตเฉลี่ย 5.26 บาท/กก./ปี ค่าอาหาร เครื่องดื่มเฉลี่ย 0.38 บาท/กก./ปี ค่าติดต่อลูกค้า 0.19 บาท/กก./ปี ทั้งนี้มีค่าความสูญเสียของผลผลิตเฉลี่ย 1.72 บาท/กก./ปี ค่าขนส่งผลผลิต 0.14 บาท/กก./ปี ค่าใช้จ่ายทำความสะอาดพาหนะขนส่ง 0.22 บาท/กก./ปี ค่าบรรจุภัณฑ์ 0.25 บาท/กก./ปี และค่าทำตรา แบรินด์ 0.38 บาท/กก./ปี ดังแสดงในตารางที่ 4.14

1.15.4) ลองกองอินทรีย์

ค่าใช้จ่ายโลจิสติกส์ลองกองอินทรีย์ในพื้นที่เฉลี่ย 8.50 ไร่ พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตลองกองอินทรีย์ มีค่าใช้จ่ายโลจิสติกส์รวม 13.67 บาท/กก./ปี ประกอบด้วย ค่าส่งซื้อปัจจัยการผลิตเฉลี่ย 0.02 บาท/กก./ปี ค่าขนส่งปัจจัยการผลิตเฉลี่ย 0.07 บาท/กก./ปี ค่าเสื่อมโรงเรือนเก็บปัจจัยการผลิตเฉลี่ย 0.31 บาท/กก./ปี ค่าใช้จ่ายในส่วนแรงงานในครัวเรือนที่ใช้ในการเก็บเกี่ยวผลผลิตเฉลี่ย 0.99 บาท/กก./ปี ค่าใช้จ่ายในส่วนแรงงานจ้างที่ใช้ในการเก็บเกี่ยวผลผลิตเฉลี่ย 6.82 บาท/กก./ปี ค่าอาหาร เครื่องดื่มเฉลี่ย 0.48 บาท/กก./ปี

ค่าทำความสะอาดอุปกรณ์ สถานที่เฉลี่ย 0.55 บาท/กก./ปี ค่าติดต่อกู้ค่าเฉลี่ย 0.48 บาท/กก./ปี ทั้งนี้ มีค่าความสูญเสียของผลผลิตเฉลี่ย 3.04 บาท/กก./ปี ค่าขนส่งผลผลิตเฉลี่ย 0.05 บาท/กก./ปี ค่าใช้จ่ายทำความสะอาด สะอาดพาหนะขนส่งเฉลี่ย 0.51 บาท/กก./ปี ค่าบรรจุภัณฑ์เฉลี่ย 0.32 บาท/กก./ปี และค่าทำตรา แบรินด์ เฉลี่ย 0.03 บาท/กก./ปี ดังแสดงในตารางที่ 4.14

ตารางที่ 4.14 ค่าใช้จ่ายโลจิสติกส์ไม่ผลอินทรีย์

รายการ	ค่าใช้จ่ายโลจิสติกส์ไม่ผลอินทรีย์							
	มังคุด		ทุเรียน		เงาะ		ลองกอง	
	(บาท/ปี)	(บาท/กก./ปี)	(บาท/ปี)	(บาท/กก./ปี)	(บาท/ปี)	(บาท/กก./ปี)	(บาท/ปี)	(บาท/กก./ปี)
พื้นที่เกษตรอินทรีย์เฉลี่ย (ไร่)	9.45		7.88		4.75		8.50	
ผลผลิตรวม (กก./ปี)	4,144.82		4,790.25		3,957.50		3,648.89	
ผลผลิตเฉลี่ย (กก./ไร่)	438.61		608.29		833.16		429.29	
1.กิจกรรมเคลื่อนย้ายปัจจัยการผลิต	1,556.09	0.38	3,248.86	0.68	2,873.29	0.73	1,474.52	0.40
- ค่าสั่งซื้อปัจจัยการผลิต	494.11	0.12	330	0.07	698.34	0.18	87.50	0.02
- ค่าขนส่งปัจจัยการผลิต	364.98	0.09	761.62	0.16	1,349.40	0.34	261.69	0.07
- ค่าเสื่อมโรงเรือนเก็บปัจจัยการผลิต	700.00	0.17	2,157.24	0.45	825.55	0.21	1,125.33	0.31
2.กิจกรรมเคลื่อนย้ายขนส่งสินค้าภายในฟาร์ม	49,363.88	11.91	70,626.31	14.74	43,115.30	10.89	45,096.26	12.36
2.1 ค่าใช้จ่ายในการเก็บเกี่ยวและค่าติดต่อกู้ค่า	38,737.73	9.35	39,760.08	8.30	36,321.49	9.17	34,005	9.32
- ค่าเก็บเกี่ยวผลผลิต แรงงานในครัวเรือน	8,297.73	2.00	3,908.89	0.82	13,228.57	3.34	3,625	0.99
- ค่าเก็บเกี่ยวผลผลิต แรงงานจ้าง	27,340	6.60	29,042.86	6.06	20,826.25	5.26	24,880	6.82
- ค่าอาหาร เครื่องดื่ม	900	0.22	3,833.33	0.80	1,500	0.38	1,750	0.48
- ค่าทำความสะอาดอุปกรณ์ สถานที่	200	0.05	2,000	0.42	-	-	2,000	0.55
- ค่าติดต่อกู้ค่า	1,000	0.24	975	0.20	766.67	0.19	1,750	0.48
- ค่าอื่น ๆ	1,000	0.24	-	-	-	-	-	-
2.2 ค่าความสูญเสียของผลผลิต	10,626.15	2.56	30,866.23	6.44	6,793.81	1.72	11,091.26	3.04

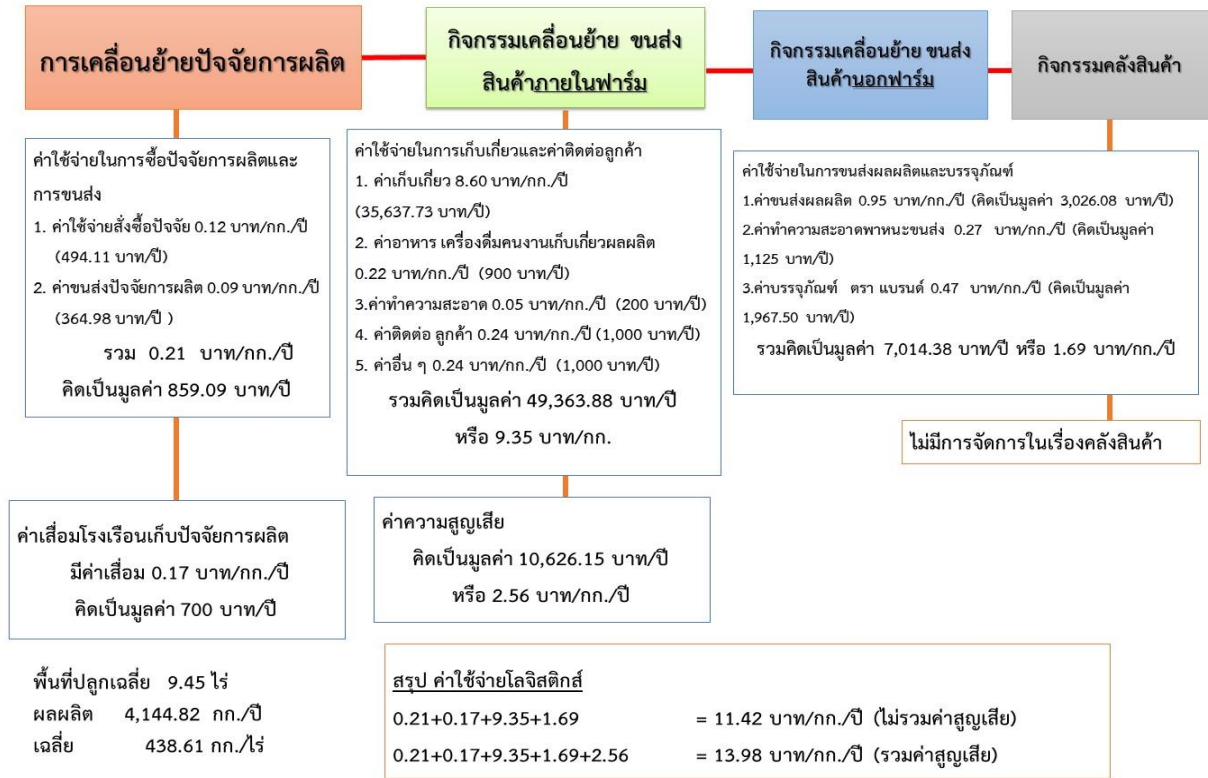
ที่มา : คำนวณจากการสำรวจ

ตารางที่ 4.14 ค่าใช้จ่ายโลจิสติกส์ไม้ผลอินทรีย์ (ต่อ)

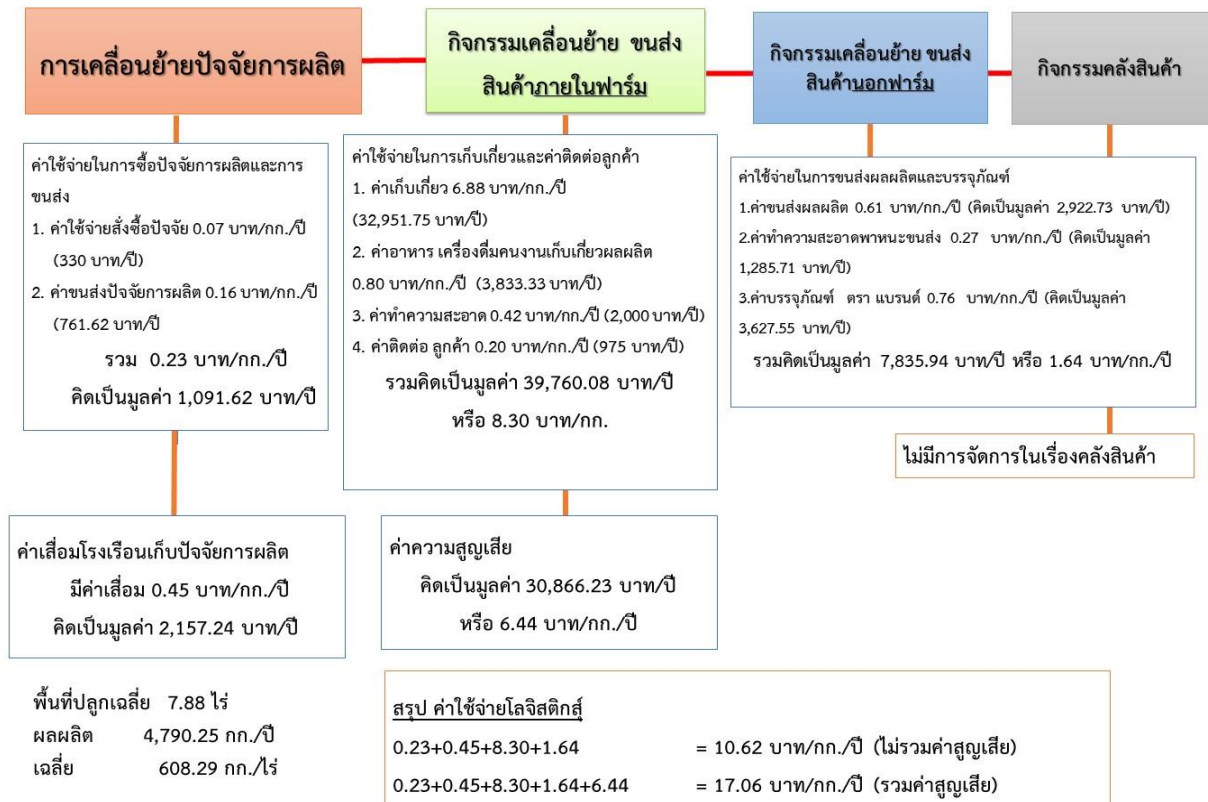
รายการ	ค่าใช้จ่ายโลจิสติกส์ไม้ผลอินทรีย์							
	มังคุด		ทุเรียน		เงาะ		ลองกอง	
	(บาท/ปี)	(บาท/ กก./ปี)	(บาท/ปี)	(บาท/ กก./ปี)	(บาท/ปี)	(บาท/ กก./ปี)	(บาท/ปี)	(บาท/ กก./ปี)
3. กิจกรรมเคลื่อนย้าย ขนส่งสินค้าออกฟาร์ม	7,014.38	1.69	7,835.94	1.64	3,942.63	0.99	3,327.79	0.91
- ค่าขนส่งผลผลิต	3,921.88	0.95	2,922.73	0.61	562.63	0.14	186.12	0.05
- ค่าใช้จ่ายทำความสะอาด พาหนะขนส่ง	1,125	0.27	1,285.71	0.27	880	0.22	1,875	0.51
- ค่าบรรจุภัณฑ์	1,580	0.38	1,987.50	0.42	1,000	0.25	1,166.67	0.32
- ค่าทำตรา แบรินด์	387.50	0.09	1,640	0.34	1,500	0.38	100	0.03
4. กิจกรรมคลังสินค้า	-	-	-	-	-	-	-	-
รวมค่าใช้จ่ายโลจิสติกส์	57,934.35	13.98	81,711.11	17.06	49,931.22	12.61	49,898.57	13.67

ที่มา : คำนวณจากการสำรวจ

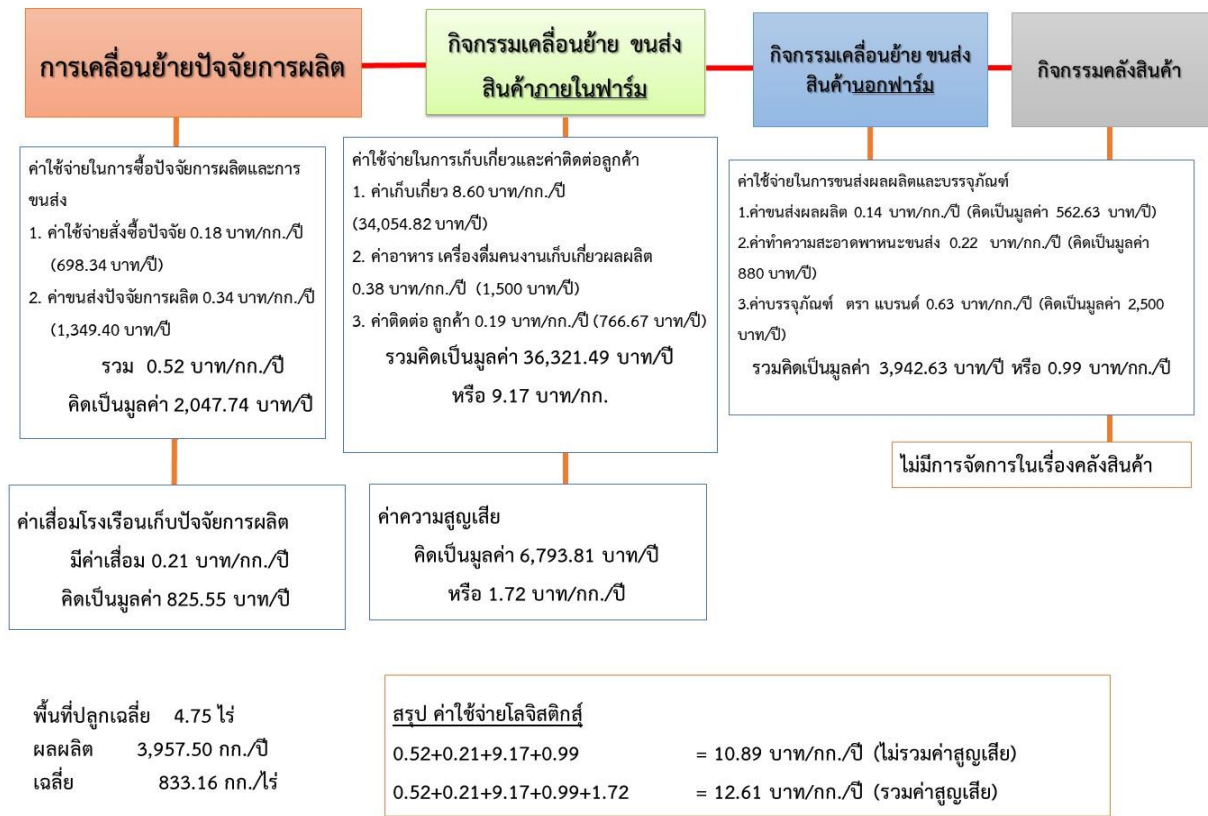
สรุปค่าใช้จ่ายด้านโลจิสติกส์ในการผลิตไม้ผลอินทรีย์ ดังนี้



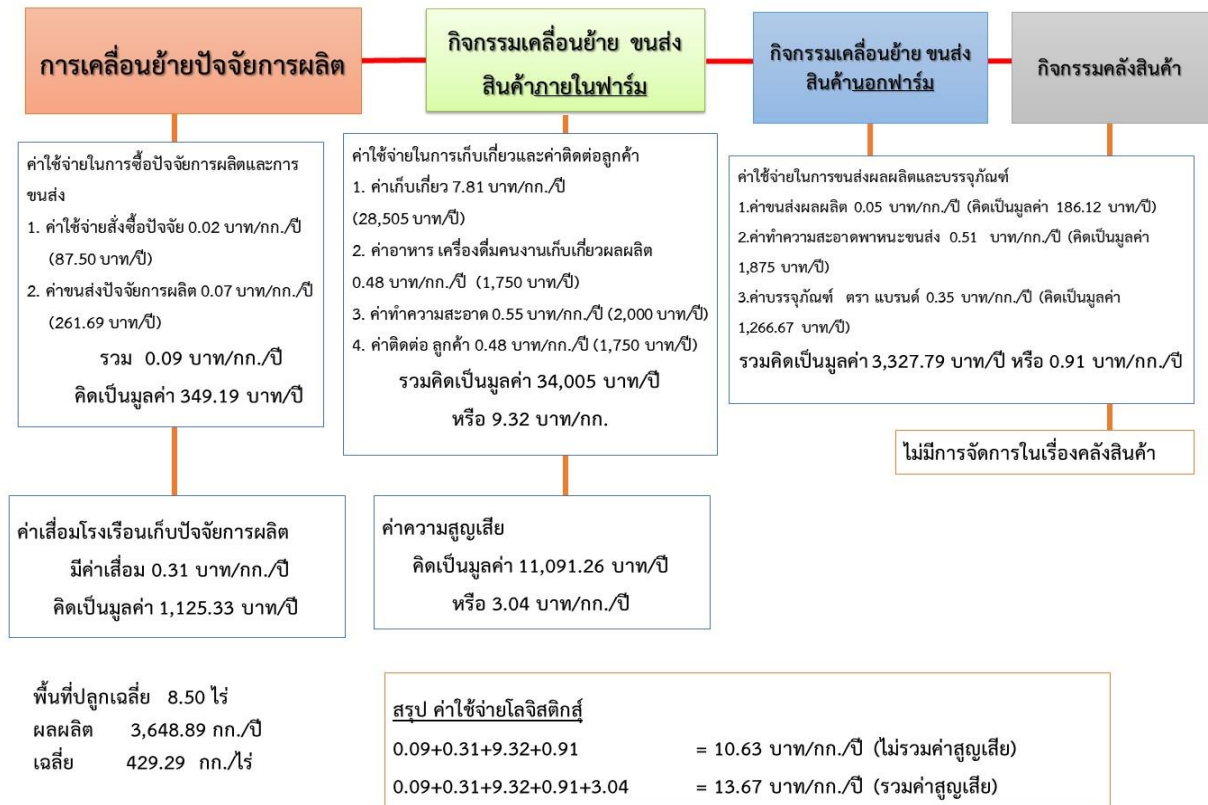
ภาพที่ 4.5 สรุปค่าใช้จ่ายด้านโลจิสติกส์ในการผลิตมังคุดอินทรีย์
ที่มา : จากการสำรวจ



ภาพที่ 4.6 สรุปค่าใช้จ่ายด้านโลจิสติกส์ในการผลิตทุเรียนอินทรีย์
ที่มา : จากการสำรวจ



ภาพที่ 4.7 สรุปค่าใช้จ่ายด้านโลจิสติกส์ในการผลิตเงาะอินทรีย์
ที่มา : จากการสำรวจ



ภาพที่ 4.8 สรุปค่าใช้จ่ายด้านโลจิสติกส์ในการผลิตลองกองอินทรีย์
ที่มา : จากการสำรวจ

1.16) การพยากรณ์ความต้องการของลูกค้า

1.16.1) มังคุดอินทรีย์

การพยากรณ์ความต้องการของลูกค้า พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตมังคุดอินทรีย์มีการพยากรณ์ความต้องการของลูกค้า โดยมีบุคคลากรที่ทำหน้าที่จัดทำการพยากรณ์ความต้องการของลูกค้าเฉลี่ย 1 คน ใช้ระยะเวลาในการจัดทำการพยากรณ์ความต้องการของลูกค้าเฉลี่ย 2.75 วัน อีกทั้งมีการวางแผนความต้องการของลูกค้าเฉลี่ย 1.75 ครั้ง/ปี โดยทำการวางแผนล่วงหน้าเฉลี่ย 12.67 วัน สำหรับระยะเวลาตั้งแต่ได้รับคำสั่งซื้อจนสามารถเตรียมส่งสินค้าให้ลูกค้าได้เฉลี่ย 16.25 วัน ในส่วนของการสั่งซื้อ พบว่า ลูกค้ามีปริมาณการสั่งซื้อจริงเฉลี่ย 5,167.50 กิโลกรัม/ปี ขณะที่เกษตรกรพยากรณ์ว่าจะจำหน่ายได้เฉลี่ย 5,200 กิโลกรัม/ปี โดยในจำนวนนี้เป็นคำสั่งซื้อเฉลี่ย 40 ครั้ง/ปี ดังแสดงในตารางที่ 4.15

1.16.2) ทุเรียนอินทรีย์

การพยากรณ์ความต้องการของลูกค้า พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตทุเรียนอินทรีย์มีการพยากรณ์ความต้องการของลูกค้า โดยมีบุคคลากรที่ทำหน้าที่จัดทำการพยากรณ์ความต้องการของลูกค้าเฉลี่ย 1 คน ใช้ระยะเวลาในการจัดทำการพยากรณ์ความต้องการของลูกค้าเฉลี่ย 1.33 วัน อีกทั้งมีการวางแผนความต้องการของลูกค้าเฉลี่ย 2 ครั้ง/ปี โดยทำการวางแผนล่วงหน้าเฉลี่ย 15.50 วัน สำหรับระยะเวลาตั้งแต่ได้รับคำสั่งซื้อจนสามารถเตรียมส่งสินค้าให้ลูกค้าได้เฉลี่ย 3.33 วัน ในส่วนของการสั่งซื้อ พบว่า ลูกค้ามีปริมาณการสั่งซื้อจริงเฉลี่ย 473.33 กิโลกรัม/ปี ขณะที่เกษตรกรพยากรณ์ว่าจะจำหน่ายได้เฉลี่ย 494.33 กิโลกรัม/ปี โดยในจำนวนนี้เป็นคำสั่งซื้อเฉลี่ย 7.67 ครั้ง/ปี และมีการจัดส่งผลผลิตได้ไม่ครบตามจำนวนที่ตกลงกันไว้ 1 ครั้ง/ปี ดังแสดงในตารางที่ 4.15

1.16.3) เงาะอินทรีย์

การพยากรณ์ความต้องการของลูกค้า พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตเงาะอินทรีย์มีการพยากรณ์ความต้องการของลูกค้า โดยมีบุคคลากรที่ทำหน้าที่จัดทำการพยากรณ์ความต้องการของลูกค้าเฉลี่ย 1 คน ใช้ระยะเวลาในการจัดทำการพยากรณ์ความต้องการของลูกค้าเฉลี่ย 1.06 วัน อีกทั้งมีการวางแผนความต้องการของลูกค้าเฉลี่ย 3 ครั้ง/ปี โดยทำการวางแผนล่วงหน้าเฉลี่ย 30 วัน สำหรับระยะเวลาตั้งแต่ได้รับคำสั่งซื้อจนสามารถเตรียมส่งสินค้าให้ลูกค้าได้เฉลี่ย 1.75 วัน ในส่วนของการสั่งซื้อ พบว่า ลูกค้ามีปริมาณการสั่งซื้อจริงเฉลี่ย 3,255 กิโลกรัม/ปี ขณะที่เกษตรกรพยากรณ์ว่าจะจำหน่ายได้เฉลี่ย 3,350 กิโลกรัม/ปี โดยในจำนวนนี้เป็นคำสั่งซื้อเฉลี่ย 5 ครั้ง/ปี และมีการจัดส่งผลผลิตได้ไม่ครบตามจำนวนที่ตกลงกันไว้ 0.5 ครั้ง/ปี ดังแสดงในตารางที่ 4.15

1.16.4) ลองกองอินทรีย์

การพยากรณ์ความต้องการของลูกค้า พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตลองกองอินทรีย์ยังไม่มี การพยากรณ์ความต้องการของลูกค้า ดังแสดงในตารางที่ 4.15

ตารางที่ 4.15 การพยากรณ์ความต้องการของลูกค้า

รายการ	ไม้ผลอินทรีย์			
	มังคุด	ทุเรียน	เงาะ	ลองกอง
1. จำนวนบุคคลากรที่ทำหน้าที่จัดทำพยากรณ์ความต้องการของลูกค้า (คน)	1	1	1	-
2. ระยะเวลาเฉลี่ยที่ใช้ในการจัดทำพยากรณ์ความต้องการของลูกค้า (วัน)	2.75	1.33	1.06	-
3. จำนวนครั้งที่มีการวางแผนความต้องการของลูกค้า (ครั้ง/ปี)	1.75	2	3	-
4. ระยะเวลาเฉลี่ยในการวางแผนความต้องการของลูกค้า (ทำก่อนล่วงหน้ากี่วัน) (วัน/ครั้ง)	12.67	15.50	30	-
5. ระยะเวลาเฉลี่ยตั้งแต่ได้รับคำสั่งซื้อจนสามารถเตรียมส่งสินค้าให้ลูกค้าได้ (วัน)	16.25	3.33	1.75	-
6. ปริมาณการสั่งซื้อผลผลิตจริงของลูกค้า (กก./ปี)	5,167.50	473.33	3,255	-
7. ปริมาณผลผลิตที่พยากรณ์ว่าจะจำหน่ายได้ (กก./ปี)	5,200	494.33	3,350	-
8. จำนวนคำสั่งซื้อผลผลิตทั้งหมด (ครั้ง/ปี)	40	7.67	5	-
9. จำนวนครั้งของการจัดส่งผลผลิตได้ไม่ครบตามจำนวนที่ตกลงไว้ (ครั้ง/ปี)	-	1	0.5	-

ที่มา : คำนวณจากการสำรวจ

1.17) การสร้างมูลค่าผลผลิต ลดการสูญเสีย และลดต้นทุนของไม้ผลอินทรีย์

1.17.1) มังคุดอินทรีย์

การปรับ/เปลี่ยนแปลงพันธุ์ พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตมังคุดอินทรีย์ส่วนใหญ่ร้อยละ 88.24 ยังไม่มีการปรับ/เปลี่ยนแปลงพันธุ์ และร้อยละ 11.76 เกษตรกรมีการปรับ/เปลี่ยนแปลงพันธุ์แล้ว

การปรับปรุงคุณภาพดิน/น้ำ พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตมังคุดอินทรีย์ส่วนใหญ่ร้อยละ 94.12 มีการปรับปรุงคุณภาพดิน/น้ำแล้ว และร้อยละ 5.88 ยังไม่มีการปรับปรุงคุณภาพดิน/น้ำ

การปรับระบบการให้น้ำ พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตมังคุดอินทรีย์ส่วนใหญ่ร้อยละ 70.59 มีการปรับระบบการให้น้ำแล้ว และร้อยละ 29.41 ยังไม่มีการปรับระบบการให้น้ำ

การจัดระบบป้องกันและแก้ไขเรื่องโรค/แมลง พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตมังคุดอินทรีย์ ร้อยละ 58.82 มีการจัดระบบป้องกันและแก้ไขเรื่องโรค/แมลงแล้ว และร้อยละ 41.18 ยังไม่มีการจัดระบบป้องกันและแก้ไขเรื่องโรค/แมลง

การคัดเลือกแรงงาน/จ้างแรงงานที่มีทักษะ พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตมังคุดอินทรีย์ ร้อยละ 52.94 ยังไม่มีการคัดเลือกแรงงาน/จ้างแรงงานที่มีทักษะ และร้อยละ 47.06 มีการคัดเลือกแรงงาน/จ้างแรงงานที่มีทักษะ

การปรับปรุงวิธีการเก็บเกี่ยวให้เหมาะสม พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตมังคุดอินทรีย์ ร้อยละ 52.94 มีการปรับปรุงวิธีการเก็บเกี่ยวให้เหมาะสมแล้ว และร้อยละ 47.06 ยังไม่มีการปรับปรุงวิธีการเก็บเกี่ยวให้เหมาะสม

การทำระบบจัดการหลังเก็บเกี่ยว/จัดการการผลิต พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตมังคุดอินทรีย์ส่วนใหญ่ร้อยละ 64.71 มีการทำระบบจัดการหลังเก็บเกี่ยว/จัดการการผลิต และร้อยละ 35.29 ยังไม่มีการทำระบบจัดการหลังเก็บเกี่ยว/จัดการการผลิต

การคัดเกรดมังคุดอินทรีย์ พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตมังคุดอินทรีย์ส่วนใหญ่ร้อยละ 70.59 มีการคัดเกรดมังคุดอินทรีย์แล้ว และร้อยละ 29.41 ยังไม่มีการคัดเกรดมังคุดอินทรีย์

การปรับมาตรฐานฟาร์ม พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตมังคุดอินทรีย์ ร้อยละ 58.82 มีการปรับมาตรฐานฟาร์มแล้ว และร้อยละ 41.18 ยังไม่มีการปรับมาตรฐานฟาร์ม

การมีใบรับรองมาตรฐาน พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตมังคุดอินทรีย์ทั้งหมด มีใบรับรองมาตรฐานแล้ว

การทำพันธสัญญา พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตมังคุดอินทรีย์ทั้งหมดยังไม่มีการทำพันธสัญญา

การสร้างตราสินค้า พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตมังคุดอินทรีย์ ร้อยละ 52.94 มีการสร้างตราสินค้าแล้ว และร้อยละ 47.06 ยังไม่มีการสร้างตราสินค้า

การสื่อสารข่าวสารด้านความต้องการของตลาด พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตมังคุดอินทรีย์ส่วนใหญ่ร้อยละ 76.47 มีการสื่อสารข่าวสารด้านความต้องการของตลาดแล้ว และร้อยละ 23.53 ยังไม่มีการสื่อสารข่าวสารด้านความต้องการของตลาด

การพัฒนาระบบเส้นทางการขนส่ง พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตมังคุดอินทรีย์ ส่วนใหญ่ร้อยละ 64.71 ยังไม่มีการพัฒนาระบบเส้นทางการขนส่งในแปลง และร้อยละ 35.29 มีการพัฒนาระบบเส้นทางการขนส่งในแปลงแล้ว ดังแสดงในตารางที่ 4.16

1.17.2) ทูเรียนอินทรีย์

การปรับ/เปลี่ยนพันธุ์ พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตทูเรียนอินทรีย์ ร้อยละ 58.33 ยังไม่มีการปรับ/เปลี่ยนพันธุ์ และร้อยละ 41.67 เกษตรกรมีการปรับ/เปลี่ยนพันธุ์แล้ว

การปรับปรุงคุณภาพดิน/น้ำ พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตทูเรียนอินทรีย์ส่วนใหญ่ร้อยละ 91.67 มีการปรับปรุงคุณภาพดิน/น้ำแล้ว และร้อยละ 8.33 ยังไม่มีการปรับปรุงคุณภาพดิน/น้ำ

การปรับระบบการให้น้ำ พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตทูเรียนอินทรีย์ส่วนใหญ่ร้อยละ 83.33 มีการปรับระบบการให้น้ำแล้ว และร้อยละ 16.67 ยังไม่มีการปรับระบบการให้น้ำ

การจัดระบบป้องกันและแก้ไขเรื่องโรค/แมลง พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตทูเรียนอินทรีย์ส่วนใหญ่ร้อยละ 75.00 มีการจัดระบบป้องกันและแก้ไขเรื่องโรค/แมลงแล้ว และร้อยละ 25.00 ยังไม่มีการจัดระบบป้องกันและแก้ไขเรื่องโรค/แมลง

การคัดเลือกแรงงาน/จ้างแรงงานที่มีทักษะ พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตทูเรียนอินทรีย์ ร้อยละ 50.00 ยังไม่มีการคัดเลือกแรงงาน/จ้างแรงงานที่มีทักษะ และมีการคัดเลือกแรงงาน/จ้างแรงงานที่มีทักษะเท่ากัน

การปรับปรุงวิธีการเก็บเกี่ยวให้เหมาะสม พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตทูเรียนอินทรีย์ ร้อยละ 58.33 มีการปรับปรุงวิธีการเก็บเกี่ยวให้เหมาะสมแล้ว และร้อยละ 41.67 ยังไม่มีการปรับปรุงวิธีการเก็บเกี่ยวให้เหมาะสม

การทำระบบจัดการหลังเก็บเกี่ยว/จัดการการผลิต พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตทูเรียนอินทรีย์ส่วนใหญ่ร้อยละ 58.33 มีการทำระบบจัดการหลังเก็บเกี่ยว/จัดการการผลิต และร้อยละ 41.67 ยังไม่มีการทำระบบจัดการหลังเก็บเกี่ยว/จัดการการผลิต

การคัดเกรดทูเรียนอินทรีย์ พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตทูเรียนอินทรีย์ ส่วนใหญ่ร้อยละ 83.33 มีการคัดเกรดทูเรียนอินทรีย์แล้ว และร้อยละ 16.67 ยังไม่มีการคัดเกรดทูเรียนอินทรีย์

การปรับมาตรฐานฟาร์ม พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตทูเรียนอินทรีย์ ร้อยละ 83.33 มีการปรับมาตรฐานฟาร์มแล้ว และร้อยละ 16.67 ยังไม่มีการปรับมาตรฐานฟาร์ม

การมีใบรับรองมาตรฐาน พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตทูเรียนอินทรีย์ทั้งหมด มีใบรับรองมาตรฐานแล้ว

การทำพันธสัญญา พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตทุเรียนอินทรีย์ทั้งหมดยังไม่มีการทำพันธสัญญา
การสร้างตราสินค้า พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตทุเรียนอินทรีย์ ร้อยละ 50.00 มีการสร้างตราสินค้าแล้ว
และยังไม่มีการสร้างตราสินค้า เท่ากัน

การสื่อสารข่าวสารด้านความต้องการของตลาด พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตทุเรียนอินทรีย์ทั้งหมด
มีการสื่อสารข่าวสารด้านความต้องการของตลาดแล้ว

การพัฒนากระบวนการขนส่ง พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตทุเรียนอินทรีย์ ส่วนใหญ่ร้อยละ
58.33 มีการพัฒนากระบวนการขนส่งในแปลงแล้ว และร้อยละ 41.67 ยังไม่มีการพัฒนากระบวนการ
ขนส่งในแปลง ดังแสดงในตารางที่ 4.16

1.17.3) เงาะอินทรีย์

การปรับเปลี่ยนพันธุ์ พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตเงาะอินทรีย์ทั้งหมด ยังไม่มีการปรับเปลี่ยนพันธุ์
การปรับปรุงคุณภาพดิน/น้ำ พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตเงาะอินทรีย์ทั้งหมด มีการปรับปรุงคุณภาพดิน/
น้ำแล้ว

การปรับระบบการให้น้ำ พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตเงาะอินทรีย์ทั้งหมด มีการปรับระบบการให้น้ำแล้ว
การจัดระบบป้องกันและแก้ไขเรื่องโรค/แมลง พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตเงาะอินทรีย์ ส่วนใหญ่
ร้อยละ 87.50 มีการจัดระบบป้องกันและแก้ไขเรื่องโรค/แมลงแล้ว และร้อยละ 12.50 ยังไม่มีการจัดระบบ
ป้องกันและแก้ไขเรื่องโรค/แมลง

การคัดเลือกแรงงาน/จ้างแรงงานที่มีทักษะ พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตเงาะอินทรีย์ ส่วนใหญ่
ร้อยละ 62.50 ยังไม่มีการคัดเลือกแรงงาน/จ้างแรงงานที่มีทักษะ และร้อยละ 37.50 มีการคัดเลือกแรงงาน/
จ้างแรงงานที่มีทักษะแล้ว

การปรับปรุงวิธีการเก็บเกี่ยวให้เหมาะสม พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตเงาะอินทรีย์ ส่วนใหญ่
ร้อยละ 75.00 มีการปรับปรุงวิธีการเก็บเกี่ยวให้เหมาะสมแล้ว และร้อยละ 25.00 ยังไม่มีการปรับปรุงวิธี
การเก็บเกี่ยวให้เหมาะสม

การทำระบบจัดการหลังเก็บเกี่ยว/จัดการการผลิต พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตเงาะอินทรีย์
ส่วนใหญ่ร้อยละ 87.50 มีการทำระบบจัดการหลังเก็บเกี่ยว/จัดการการผลิตแล้ว และร้อยละ 12.50 ยังไม่มี
การทำระบบจัดการหลังเก็บเกี่ยว/จัดการการผลิต

การคัดเกรดเงาะอินทรีย์ พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตเงาะอินทรีย์ส่วนใหญ่ร้อยละ 75.00
มีการคัดเกรดเงาะอินทรีย์แล้ว และร้อยละ 25.00 ยังไม่มีการคัดเกรดเงาะอินทรีย์

การปรับมาตรฐานฟาร์ม พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตเงาะอินทรีย์ ส่วนใหญ่ร้อยละ 87.50
มีการปรับมาตรฐานฟาร์มแล้ว และร้อยละ 12.50 ยังไม่มีการปรับมาตรฐานฟาร์ม

การมีใบรับรองมาตรฐาน พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตเงาะอินทรีย์ทั้งหมด มีใบรับรองมาตรฐานแล้ว
การทำพันธสัญญา พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตเงาะอินทรีย์ส่วนใหญ่ ร้อยละ 87.50 ยังไม่มีการทำ
พันธสัญญา และร้อยละ 12.50 มีการทำพันธสัญญาแล้ว

การสร้างตราสินค้า พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตเงาะอินทรีย์ ร้อยละ 75.00 ยังไม่มีการสร้างตรา
สินค้า และร้อยละ 25.00 มีการสร้างตราสินค้าแล้ว

การสื่อสารข่าวสารด้านความต้องการของตลาด พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตเงาะอินทรีย์ทั้งหมด
มีการสื่อสารข่าวสารด้านความต้องการของตลาดแล้ว

การพัฒนาาระบบเส้นทางการขนส่ง พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตเงาะอินทรีย์ ส่วนใหญ่ร้อยละ 50.00 มีการพัฒนาาระบบเส้นทางการขนส่งในแปลง และร้อยละ 50.00 ยังไม่มีการพัฒนาาระบบเส้นทางการขนส่งในแปลงเท่ากัน ดังแสดงในตารางที่ 4.16

1.17.4) ลอกรองอินทรีย์

การปรับเปลี่ยนพันธุ์ พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตลอกรองอินทรีย์ทั้งหมด ยังไม่มีการปรับเปลี่ยนพันธุ์ การปรับปรุงคุณภาพดิน/น้ำ พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตลอกรองอินทรีย์ส่วนใหญ่ร้อยละ 77.78 มีการปรับปรุงคุณภาพดิน/น้ำแล้ว และร้อยละ 22.22 ยังไม่มีการปรับปรุงคุณภาพดิน/น้ำ

การปรับระบบการให้น้ำ พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตลอกรองอินทรีย์ส่วนใหญ่ร้อยละ 66.67 มีการปรับระบบการให้น้ำแล้ว และร้อยละ 33.33 ยังไม่มีการปรับระบบการให้น้ำ

การจัดระบบป้องกันและแก้ไขเรื่องโรค/แมลง พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตลอกรองอินทรีย์ ร้อยละ 55.56 มีการจัดระบบป้องกันและแก้ไขเรื่องโรค/แมลงแล้ว และร้อยละ 44.44 ยังไม่มีการจัดระบบป้องกันและแก้ไขเรื่องโรค/แมลง

การคัดเลือกแรงงาน/จ้างแรงงานที่มีทักษะ พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตลอกรองอินทรีย์ ร้อยละ 55.56 มีการคัดเลือกแรงงาน/จ้างแรงงานที่มีทักษะแล้ว และร้อยละ 44.44 ยังไม่มีการคัดเลือกแรงงาน/จ้างแรงงานที่มีทักษะ

การปรับปรุงวิธีการเก็บเกี่ยวให้เหมาะสม พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตลอกรองอินทรีย์ ร้อยละ 55.56 มีการปรับปรุงวิธีการเก็บเกี่ยวให้เหมาะสมแล้ว และร้อยละ 44.44 ยังไม่มีการปรับปรุงวิธีการเก็บเกี่ยวให้เหมาะสม

การทำระบบจัดการหลังเก็บเกี่ยว/จัดการการผลิต พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตลอกรองอินทรีย์ ส่วนใหญ่ร้อยละ 55.56 มีการทำระบบจัดการหลังเก็บเกี่ยว/จัดการการผลิตแล้ว และร้อยละ 44.44 ยังไม่มีการทำระบบจัดการหลังเก็บเกี่ยว/จัดการการผลิต

การคัดเกรดลอกรองอินทรีย์ พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตลอกรองอินทรีย์ส่วนใหญ่ร้อยละ 66.67 มีการคัดเกรดลอกรองอินทรีย์แล้ว และร้อยละ 33.33 ยังไม่มีการคัดเกรดลอกรองอินทรีย์

การปรับมาตรฐานฟาร์ม พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตลอกรองอินทรีย์ ร้อยละ 88.89 มีการปรับมาตรฐานฟาร์มแล้ว และร้อยละ 11.11 ยังไม่มีการปรับมาตรฐานฟาร์ม

การมีใบรับรองมาตรฐาน พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตลอกรองอินทรีย์ทั้งหมด มีใบรับรองมาตรฐานแล้ว การทำพันธสัญญา พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตลอกรองอินทรีย์ ส่วนใหญ่ร้อยละ 88.89 ยังไม่มีการทำพันธสัญญา และร้อยละ 11.11 มีการทำพันธสัญญาแล้ว

การสร้างตราสินค้า พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตลอกรองอินทรีย์ ร้อยละ 55.56 ยังไม่มีการสร้างตราสินค้า และร้อยละ 44.44 มีการสร้างตราสินค้าแล้ว

การสื่อสารข่าวสารด้านความต้องการของตลาด พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตลอกรองอินทรีย์ ส่วนใหญ่ร้อยละ 88.89 มีการสื่อสารข่าวสารด้านความต้องการของตลาดแล้ว และร้อยละ 11.11 ยังไม่มีการสื่อสารข่าวสารด้านความต้องการของตลาด

การพัฒนาาระบบเส้นทางการขนส่ง พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตลอกรองอินทรีย์ ส่วนใหญ่ร้อยละ 77.78 มีการพัฒนาาระบบเส้นทางการขนส่งในแปลงแล้ว และร้อยละ 22.22 ยังไม่มีการพัฒนาาระบบเส้นทางการขนส่งในแปลง ดังแสดงในตารางที่ 4.16

ตารางที่ 4.16 การสร้างมูลค่าผลผลิต ลดการสูญเสีย และลดต้นทุนไม้ผลอินทรีย์

หน่วย : ร้อยละ

รายการ	ไม้ผลอินทรีย์							
	มังคุด		ทุเรียน		เงาะ		ลองกอง	
	มี	ไม่มี	มี	ไม่มี	มี	ไม่มี	มี	ไม่มี
1.การปรับ/เปลี่ยนพันธุ์	11.76	88.24	41.67	58.33	-	100.00	-	100.00
2.การปรับปรุงคุณภาพดิน/น้ำ	94.12	5.88	91.67	8.33	100.00	-	77.78	22.22
3.การปรับระบบการให้น้ำ	70.59	29.41	83.33	16.67	100.00	-	66.67	33.33
4.การจัดระบบป้องกันและแก้ไข เรื่องโรค/แมลง	58.82	41.18	75.00	25.00	87.50	12.50	55.56	44.44
5. การคัดเลือกแรงงาน/ จ้างแรงงานที่มีทักษะ	47.06	52.94	50.00	50.00	37.50	62.50	55.56	44.44
6. การปรับปรุงวิธีการเก็บเกี่ยวให้ เหมาะสม	52.94	47.06	58.33	41.67	75.00	25.00	55.56	44.44
7.การทำระบบจัดการหลังเก็บ เกี่ยว/จัดการการผลิต	64.71	35.29	58.33	41.67	87.50	12.50	55.56	44.44
8.การคัดเกรดผลผลิต	70.59	29.41	83.33	16.67	75.00	25.00	66.67	33.33
9. การปรับมาตรฐานฟาร์ม	58.82	41.18	83.33	16.67	87.50	12.50	88.89	11.11
10. มีใบรับรองมาตรฐาน	100.00	-	100.00	-	100.00	-	100.00	-
11.การทำพันธสัญญา	-	100.00	-	100.00	12.50	87.50	11.11	88.89
12.การสร้างตราสินค้า	52.94	47.06	50.00	50.00	25.00	75.00	44.44	55.56
13. การสื่อสารข่าวสารด้านความ ต้องการของตลาด	76.47	23.53	100.00	-	100.00	-	88.89	11.11
14. การพัฒนาระบบเส้นทางการขนส่ง	35.29	64.71	58.33	41.67	50.00	50.00	77.78	22.22

ที่มา : คำนวณจากการสำรวจ

2) สถาบันเกษตรกร ผู้รวบรวมผลผลิต พ่อค้าคนกลาง พ่อค้าส่งและพ่อค้าปลีก

2.1) ไม้ผลอินทรีย์

2.1.1) กลุ่มวิสาหกิจไม้ผลอินทรีย์

สำหรับกิจกรรมด้านโลจิสติกส์ในการผลิตสินค้าไม้ผลอินทรีย์ ในปีการผลิต 2560/61 ของกลุ่มเครือข่าย PGS แก่งหางแมว วิสาหกิจชุมชนสมุนไพรอินทรีย์ มีดังนี้

การจัดการผลผลิตหลังการเก็บเกี่ยว พบว่า ทางกลุ่มมีการส่งมอบไม้ผลอินทรีย์ 5 ครั้ง/ปี ในจำนวนนี้ส่งมอบครบจำนวนและตรงเวลาทุกครั้ง โดยใช้ระยะเวลา 1 วัน/ครั้ง ในการขนขึ้นรถจนถึงส่งมอบลูกค้า ในส่วนของความเสียหายของไม้ผลอินทรีย์ พบว่า มีความเสียหายระหว่างการคัดเกรด ตัดแต่งคุณภาพ ร้อยละ 5.00 และมีความเสียหายระหว่างการขนส่งไปยังลูกค้า ร้อยละ 5 เช่นกัน ทั้งนี้มีค่าใช้จ่ายในการติดต่อกับลูกค้า เช่น โทรศัพท์ อุปกรณ์เครื่องเขียน เลี้ยงรับรองลูกค้า 3,000 บาท/ปี

การกระจายผลผลิตไม้ผลอินทรีย์ พบว่า ทางกลุ่มมีการขายให้แก่ผู้บริโภคโดยตรง ร้อยละ 70.00 และขายให้สถาบันเกษตรกร ร้อยละ 30 โดยทางกลุ่มมีตรา แบรนด์ของไม้ผลอินทรีย์และมีต้นทุนในการทำตรา แบรนด์ 5,000 บาท/ปี

ในส่วนการขนส่งผลผลิตไม้ผลอินทรีย์ พบว่า มีหลายรูปแบบ ทั้งแบบทางกลุ่มขนส่งเอง มีการจ้างขนส่ง และลูกค้าเป็นผู้รับภาระในการขนส่ง โดยทางกลุ่มมีการใช้รถบรรทุก 4 ล้อ จำนวน 1 คัน บรรทุกผลผลิตไม้ผลอินทรีย์ 1,500 กิโลกรัม/เที่ยว โดยมีระยะทางไปกลับ 160 กิโลเมตร/เที่ยว จำนวน 2 เที่ยว/ปี ทั้งนี้รถบรรทุก 4 ล้อที่ใช้ มีอายุการใช้งาน 25 ปี มีการใช้งานมาแล้ว 20 ปี มีการใช้งานรถบรรทุก 4 ล้อ กับไม้ผลอินทรีย์ ร้อยละ 80 และปัจจุบันทางกลุ่มยังไม่มีปัญหาในการรอคิวส่งมอบไม้ผลอินทรีย์

สำหรับค่าใช้จ่ายในการขนส่ง พบว่า ทางกลุ่มมีค่าน้ำมันเชื้อเพลิงที่ใช้ในการขนส่ง 500 บาท/ปี และค่าบำรุงรักษารถเฉลี่ย 1,200 บาท/ปี

4.1.2 สินค้ามะพร้าวอินทรีย์

1) เกษตรกร

1.1) ลักษณะการจัดซื้อจัดหาปัจจัยการผลิตมะพร้าวอินทรีย์

แหล่งจัดซื้อจัดหาปัจจัยการผลิตมะพร้าวอินทรีย์ พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตมะพร้าวอินทรีย์ มีแหล่งจัดซื้อ จัดหาปัจจัยการผลิต โดยส่วนใหญ่ร้อยละ 76.47 เป็นการผลิตหรือคัดเก็บปัจจัยการผลิตไว้ใช้เอง และร้อยละ 23.53 เป็นการซื้อปัจจัยการผลิตผ่านสถาบันเกษตรกร

ลักษณะการจัดซื้อปัจจัยการผลิตมะพร้าวอินทรีย์ พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตมะพร้าวอินทรีย์ ร้อยละ 56.67 เป็นการจัดซื้อปัจจัยการผลิตไว้ล่วงหน้า และร้อยละ 43.33 เป็นการซื้อปัจจัยการผลิตเมื่อต้องการใช้ โดยเกษตรกรผู้ผลิตมะพร้าวอินทรีย์ทั้งหมดมีลักษณะการจัดซื้อโดยต่างคนต่างซื้อ ดังแสดงในตารางที่ 4.17

ตารางที่ 4.17 ลักษณะการจัดซื้อจัดหาปัจจัยการผลิตมะพร้าวอินทรีย์

รายการ	มะพร้าวอินทรีย์	
	จำนวน	ร้อยละ
1.แหล่งจัดซื้อปัจจัยการผลิต *		
ผลิต/คัดเก็บไว้ใช้เอง	26	76.47
ซื้อผ่านสถาบันเกษตรกร	8	23.53
2. ลักษณะการจัดซื้อ		
ซื้อเมื่อใช้	13	43.33
ซื้อล่วงหน้า	17	56.67
3. วิธีการจัดซื้อ *		
ต่างคนต่างซื้อ	30	100.00

ที่มา : คำนวณจากการสำรวจ

หมายเหตุ : * สามารถเลือกได้หลายคำตอบ

1.2) กิจกรรมจัดซื้อจัดหาปัจจัยการผลิตมะพร้าวอินทรีย์

กิจกรรมจัดซื้อจัดหาปัจจัยการผลิตมะพร้าวอินทรีย์ พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตมะพร้าวอินทรีย์ มีการจัดซื้อพันธุ์ จัดหาพันธุ์ เฉลี่ย 1 ครั้ง/ปี โดยได้รับมอบพันธุ์ครบและตรงตามเวลาที่ตกลง เฉลี่ย 1 ครั้ง/ปี เท่ากัน ทั้งนี้ค่าใช้จ่ายในการติดต่อสั่งซื้อพันธุ์ เฉลี่ย 10 บาท/ปี

ในส่วนของการจัดซื้อ/จัดหาปัจจัยการผลิตอื่น ๆ เช่น ปุ๋ยหมัก น้ำหมักชีวภาพ ของเกษตรกรผู้ผลิตมะพร้าวอินทรีย์ โดยแบ่งเป็น 2 กรณี คือ กรณีซื้อปัจจัยการผลิตสินค้าชนิดพร้อมใช้ และกรณีซื้อปัจจัยการผลิตสินค้ามาผลิตเอง

กรณีซื้อปัจจัยการผลิตสินค้าชนิดพร้อมใช้ พบว่า เกษตรกรมีการซื้อปุ๋ยหมัก น้ำหมักชีวภาพ และอื่น ๆ ชนิดสำเร็จรูป โดยมีการจัดซื้อ เฉลี่ย 1.73 ครั้ง/ปี ในจำนวนนี้ได้รับมอบปัจจัยการผลิตครบตามจำนวน และตรงตามเวลาที่ตกลงกัน เฉลี่ย 1.36 ครั้ง/ปี เท่ากัน ซึ่งระยะเวลาในการสั่งซื้อจนถึงวันที่ได้รับมอบปัจจัยการผลิตเฉลี่ย 1 วัน/ครั้ง ทั้งนี้ไม่มีค่าใช้จ่ายในการติดต่อสั่งซื้อปัจจัยการผลิต

กรณีซื้อปัจจัยการผลิตสินค้ามาผลิตเอง พบว่า เกษตรกรมีการซื้อวัสดุหรือวัตถุดิบมาใช้ในการผลิตปุ๋ยหมัก น้ำหมักชีวภาพและอื่น ๆ โดยมีการจัดซื้อ เฉลี่ย 3 ครั้ง/ปี ในจำนวนนี้ได้รับมอบปัจจัยการผลิตครบตามจำนวน และตรงตามเวลาที่ตกลงกัน เฉลี่ย 2.62 ครั้ง/ปี เท่ากัน ซึ่งระยะเวลาเฉลี่ยในการการสั่งซื้อจนถึงวันที่ได้รับมอบวัสดุหรือวัตถุดิบ เฉลี่ย 1 วัน/ครั้ง ทั้งนี้ไม่มีค่าใช้จ่ายในการติดต่อสั่งซื้อวัสดุหรือวัตถุดิบที่มาใช้ในการผลิต ดังแสดงในตารางที่ 4.18

ตารางที่ 4.18 กิจกรรมจัดซื้อจัดหาปัจจัยการผลิตมะพร้าวอินทรีย์

รายการ	มะพร้าวอินทรีย์	
	ซื้อ	ทำเอง
1. การจัดซื้อ – จัดหาปัจจัยการผลิต กรณีพันธุ์		
- การจัดซื้อพันธุ์/จัดหาพันธุ์ (ครั้ง/ปี)		1
- การได้รับมอบพันธุ์ได้ครบตามจำนวน (ครั้ง/ปี)		1
- ได้รับมอบพันธุ์ได้ตรงตามเวลาที่ตกลง (ครั้ง/ปี)		1
- ค่าใช้จ่ายติดต่อสั่งซื้อพันธุ์ (บาท/ปี)		10
2. การจัดซื้อ – จัดหาปัจจัยการผลิตอื่น ๆ นอกเหนือจากพันธุ์		
- การจัดซื้อปัจจัยการผลิต (ครั้ง/ปี)	1.73	3.00
- การได้รับมอบปัจจัยการผลิตอื่น ๆ ได้ครบตามจำนวน (ครั้ง/ปี)	1.36	2.62
- การได้รับมอบปัจจัยการผลิตอื่น ๆ ได้ตรงตามเวลาที่ตกลง (ครั้ง/ปี)	1.36	2.62
- ระยะเวลาเฉลี่ยในการสั่งซื้อจนถึงวันที่ได้รับปัจจัยการผลิตอื่น ๆ (วัน/ครั้ง)	1.00	1.00
- ค่าใช้จ่ายติดต่อสั่งซื้อปัจจัยการผลิต (บาท/ปี)	-	-

ที่มา : คำนวณจากการสำรวจ

1.3) กิจกรรมเก็บเกี่ยว และรวบรวมผลผลิตมะพร้าวอินทรีย์

กิจกรรมการเก็บเกี่ยวมะพร้าวอินทรีย์ พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตมะพร้าวอินทรีย์ มีจำนวนรอบในการได้รับผลผลิตเฉลี่ย 7.33 รอบ/ปี โดยเกษตรกรผู้ผลิตมะพร้าวอินทรีย์ได้รับผลผลิตมะพร้าวอินทรีย์ 5,957.50 ลูก/ปี มีจำนวนรอบในการเก็บเกี่ยว เฉลี่ย 7.60 รอบ/ปี ซึ่งการเก็บเกี่ยวผลผลิตแต่ละรอบใช้เวลาเฉลี่ย 2 วัน/รอบ มีการเก็บเกี่ยวและรวบรวมผลผลิตเพื่อส่งมอบให้ครบและตรงตามจำนวนที่ลูกค้าสั่งซื้อเฉลี่ย 7.60 รอบ/ปี เท่ากัน โดยมีระยะเวลาเฉลี่ยตั้งแต่เก็บเกี่ยวจนถึงพร้อมส่งมอบให้ลูกค้า ใช้เวลาเฉลี่ย 2 วัน/รอบ โดยมีผลผลิตเสียหายระหว่างการเคลื่อนย้ายภายในฟาร์มเฉลี่ย ร้อยละ 7.40 ดังแสดงในตารางที่ 4.19

ตารางที่ 4.19 กิจกรรมเกี่ยวเกี่ยว และรวบรวมผลผลิตมะพร้าวอินทรีย์

รายการ	จำนวน
1. จำนวนรอบในการได้รับผลผลิต เฉลี่ย (ครั้ง/ปี)	7.33
2. ปริมาณผลผลิตรวม (ลูก/ปี)	5,957.50
3. การเกี่ยวเกี่ยวผลผลิต (รอบ/ปี)	7.60
4. การเกี่ยวเกี่ยวผลผลิตแต่ละรอบ (วัน/รอบ)	2.00
5. การเกี่ยวเกี่ยว-รวบรวมผลผลิตได้ครบตามจำนวนที่ลูกค้าสั่งซื้อ (รอบ/ปี)	7.60
6. การเกี่ยวเกี่ยว-รวบรวมผลผลิตได้ตรงตามเวลาที่ตกลงกับลูกค้า (รอบ/ปี)	7.60
7. ระยะเวลาเฉลี่ยตั้งแต่เกี่ยวเกี่ยว-จัดการผลผลิตหลังเกี่ยวเกี่ยวเสร็จพร้อมส่งมอบ (วัน/รอบ)	2.00
8. การผลผลิตที่เสียหายเฉลี่ยทั้งปี ระหว่างการเคลื่อนย้ายผลผลิตภายในฟาร์ม (ร้อยละ)	7.40

ที่มา : คำนวณจากการสำรวจ

1.4) การจัดการผลผลิตหลังการเกี่ยวเกี่ยว และการส่งมอบผลผลิตมะพร้าวอินทรีย์

การจัดการผลผลิตหลังการเกี่ยวเกี่ยว และการส่งมอบมะพร้าวอินทรีย์ พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตมะพร้าวอินทรีย์ มีกิจกรรมการจัดการมะพร้าวอินทรีย์หลังการเกี่ยวเกี่ยว และการส่งมอบมะพร้าวอินทรีย์ ในรอบ 1 ปี โดยในระหว่างการจัดการ ผลผลิตได้รับความเสียหายเฉลี่ยร้อยละ 25.00 ทั้งนี้มีการส่งมอบมะพร้าวอินทรีย์เฉลี่ย 8 ครั้ง/ปี โดยเกษตรกรสามารถส่งมอบได้ครบและตรงตามเวลาที่ตกลงกันไว้เฉลี่ย 8 ครั้ง/ปี เท่ากัน และใช้ระยะเวลาในการจัดส่งผลผลิตให้ลูกค้าตั้งแต่ขนขึ้นรถจนถึงส่งมอบลูกค้าเฉลี่ย 1 วัน โดยไม่มีผลผลิตเสียหายระหว่างการขนส่งไปยังลูกค้า ทั้งนี้เกษตรกรไม่มีค่าใช้จ่ายในการทำความสะอาดอุปกรณ์ สถานที่เฉลี่ย และไม่มีค่าใช้จ่ายในการติดต่อลูกค้า ดังแสดงในตารางที่ 4.20

ตารางที่ 4.20 การจัดการผลผลิตหลังการเกี่ยวเกี่ยว และการส่งมอบผลผลิตมะพร้าวอินทรีย์

รายการ	จำนวน (ค่าเฉลี่ย)
1. ความเสียหายระหว่างการจัดการผลผลิต (ร้อยละ)	25.00
2. การส่งมอบผลผลิต (ขนส่งเอง และจ้างขนส่ง) (ครั้ง/ปี)	8.00
3. การส่งมอบผลผลิตได้ครบตามจำนวนที่ตกลง (ครั้ง/ปี)	8.00
4. การส่งมอบผลผลิตได้ตรงตามเวลาที่ตกลง (ครั้ง/ปี)	8.00
5. การจัดส่งผลผลิตให้ลูกค้า (ตั้งแต่ขนขึ้นรถจนถึงส่งมอบลูกค้า) (วัน)	1.00
6. ผลผลิตที่เสียหายเฉลี่ยระหว่างการขนส่งไปให้ลูกค้า(ขนส่งเอง และจ้างขนส่ง) (ร้อยละ)	-
7. ค่าใช้จ่ายในการทำความสะอาด อุปกรณ์ สถานที่ (บาท/ปี)	-
8. ค่าใช้จ่ายติดต่อลูกค้า (โทรศัพท์ – อุปกรณ์เครื่องเขียน - เลี้ยงรับรองลูกค้า) (บาท/ปี)	-

ที่มา : คำนวณจากการสำรวจ

1.5) ค่าใช้จ่ายในกิจกรรมการเก็บเกี่ยวผลผลิตมะพร้าวอินทรีย์

ค่าใช้จ่ายในกิจกรรมการเก็บเกี่ยวผลผลิตมะพร้าวอินทรีย์ พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตมะพร้าวอินทรีย์ มีค่าใช้จ่ายในกิจกรรมการเก็บเกี่ยวมะพร้าวอินทรีย์ ประกอบด้วย ค่าแรงงานตนเองเฉลี่ย 3,831.17 บาท/ปี และแรงงานจ้างในการเก็บเกี่ยวเฉลี่ย 15,538 บาท/ปี ทั้งนี้ไม่มีค่าใช้จ่ายในเรื่องอาหารและเครื่องดื่ม ดังแสดงในตารางที่ 4.21

ตารางที่ 4.21 ค่าใช้จ่ายในกิจกรรมการเก็บเกี่ยวผลผลิตมะพร้าวอินทรีย์

หน่วย : บาท/ปี	
รายการ	จำนวน
1. ค่าแรงงานตนเองในการเก็บเกี่ยว (แรงงานตนเอง+แรงงานในครัวเรือน)	3,831.17
2. ค่าจ้างแรงงานในการเก็บเกี่ยว (แรงงานจ้างทั้งหมด)	15,538.00
3. ค่าอาหาร/เครื่องดื่ม	-
4. ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ	-

ที่มา : คำนวณจากการสำรวจ

1.6) แหล่งจำหน่ายผลผลิตมะพร้าวอินทรีย์

แหล่งการขายผลผลิตมะพร้าวอินทรีย์ พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตมะพร้าวอินทรีย์ มีการจำหน่ายหรือการกระจายผลผลิตมะพร้าวอินทรีย์ โดยทั้งหมดจำหน่ายให้แก่พ่อค้าที่รวบรวมในท้องถิ่น ดังแสดงในตารางที่ 4.22

ตารางที่ 4.22 แหล่งจำหน่ายผลผลิตสินค้าอินทรีย์ประเภทมะพร้าว

หน่วย : ร้อยละ		
รายการ	แหล่งขาย	ค่าเฉลี่ยการกระจาย
1. ผู้บริโภคโดยตรง	-	-
2. พ่อค้าเร่มาซื้อถึงสวน	-	-
3. พ่อค้ารวบรวมท้องที่/ท้องถิ่น	100.00	100.00
4. อื่น ๆ	-	-

ที่มา : คำนวณจากการสำรวจ

1.7) ลักษณะการใช้บรรจุภัณฑ์ของมะพร้าวอินทรีย์

ลักษณะการใช้บรรจุภัณฑ์บรรจุมะพร้าวอินทรีย์ พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตมะพร้าวอินทรีย์ไม่มีการใช้บรรจุภัณฑ์บรรจุมะพร้าวอินทรีย์ ทำให้เกษตรกรไม่มีต้นทุนในส่วนของการใช้บรรจุภัณฑ์ อีกทั้งเกษตรกรยังไม่มีการทำตรา แบรินด์ของมะพร้าวอินทรีย์ จึงทำให้เกษตรกรไม่มีต้นทุนในส่วนนี้เช่นกัน ดังแสดงในตารางที่ 4.23

ตารางที่ 4.23 ลักษณะการใช้บรรจุภัณฑ์ของมะพร้าวอินทรีย์

หน่วย : คราวเรือน

รายการ	มะพร้าวอินทรีย์	
	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
1. ลักษณะบรรจุภัณฑ์ *		
ไม่มีบรรจุภัณฑ์	30	100.00
2. การได้รับบรรจุภัณฑ์สนับสนุนจากภาครัฐ		
ได้รับสนับสนุน	-	-
ไม่ได้รับสนับสนุน	30	100.00
3. ต้นทุนในการทำบรรจุภัณฑ์		
มี	-	-
ไม่มี	30	100.00
4. การมีตรา แบรนต์ สินค้าเกษตรอินทรีย์		
มี	-	-
ไม่มี	30	100.00
5. การได้รับตรา แบรนต์ สนับสนุนจากภาครัฐ		
ได้รับสนับสนุน	-	-
ไม่ได้รับสนับสนุน	-	-

ที่มา : คำนวณจากการสำรวจ

หมายเหตุ : * สามารถเลือกได้หลายคำตอบ

1.8) รูปแบบการขนส่งมะพร้าวอินทรีย์

โดยมีรูปแบบการขนส่งของมะพร้าวอินทรีย์ แบ่งออกเป็น 2 รูปแบบของการขนส่ง คือ การขนส่งปัจจัยการผลิต และการขนส่งผลผลิตมะพร้าวอินทรีย์ ดังนี้

เกษตรกรผู้ผลิตมะพร้าวอินทรีย์ ในส่วนของการขนส่งปัจจัยการผลิต พบว่า เกษตรกรขนส่งด้วยตนเองทั้งหมด ในส่วนของการขนส่งผลผลิตมะพร้าวอินทรีย์ พบว่า พ่อค้าที่รวบรวมในท้องถิ่นเป็นผู้รับภาระในการขนส่งเอง ทั้งนี้เกษตรกรผู้ผลิตมะพร้าวอินทรีย์ ไม่มีปัญหาการรอคิวส่งมอบมะพร้าวอินทรีย์ อีกทั้งไม่มีค่าใช้จ่ายในการทำความสะอาดพาหนะขนส่งมะพร้าวอินทรีย์ ดังแสดงในตารางที่ 4.24

ตารางที่ 4.24 รูปแบบการขนส่งของมะพร้าวอินทรีย์

หน่วย : ครั้วเรือน

รายการ	มะพร้าวอินทรีย์	
	จำนวน	ร้อยละ
1. การขนส่งปัจจัยการผลิต*		
ขนส่งด้วยตนเอง	30	100.00
2. การขนส่งผลผลิตสินค้าอินทรีย์*		
ลูกค้ารับภาระขนส่งเอง	30	100.00
3. ปัญหาการรอคิวส่งมอบผลผลิต		
มี	-	-
ระยะเวลาในการรอคิวเฉลี่ย (ชั่วโมง)		-
ไม่มี	30	100.00
4. ค่าใช้จ่ายค่าความสะอาดพาหนะขนส่ง เฉลี่ย (บาท/ปี)		
มี	-	-
ไม่มี	30	100.00

ที่มา : คำนวณจากการสำรวจ

หมายเหตุ : * สามารถเลือกได้หลายคำตอบ

1.9) พาหนะที่ใช้ในมะพร้าวอินทรีย์

พาหนะที่ใช้ในมะพร้าวอินทรีย์ พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตมะพร้าวอินทรีย์ มีพาหนะที่ใช้ในกิจกรรมขนส่ง ขนถ่าย และขนย้ายมะพร้าวอินทรีย์ โดยส่วนใหญ่ร้อยละ 56.75 ใช้รถบรรทุก 4 ล้อ รองลงมา ร้อยละ 35.14 ใช้รถมอเตอร์ไซด์ และร้อยละ 8.11 ใช้ยานยนต์อื่น ๆ เช่น ใช้รถเข็น

สำหรับรถบรรทุก 4 ล้อ ที่ใช้ในกิจกรรมขนส่ง ขนถ่าย และขนย้ายมะพร้าวอินทรีย์ มีการใช้งานกับมะพร้าวอินทรีย์ร้อยละ 18.10 โดยมีอายุการใช้งานเฉลี่ย 16.95 ปี และมีการใช้งานมาแล้วเฉลี่ย 9.10 ปี ในส่วนของรถมอเตอร์ไซด์ มีการใช้งานกับมะพร้าวอินทรีย์เฉลี่ยร้อยละ 22.31 โดยมีอายุการใช้งานเฉลี่ย 20.92 ปี และมีการใช้งานมาแล้วเฉลี่ย 9.69 ปี สำหรับรถเข็นมีการใช้งานกับมะพร้าวอินทรีย์ทั้งหมด มีอายุการใช้งานเฉลี่ย 22.33 ปี และมีการใช้งานมาแล้วเฉลี่ย 16.67 ปี ดังแสดงในตารางที่ 4.25

ตารางที่ 4.25 พาหนะที่ใช้ในมะพร้าวอินทรีย์

รายการ	มะพร้าวอินทรีย์			
	การใช้รถ (ร้อยละ)	การใช้งาน (ร้อยละ)	อายุใช้งาน (ปี)	จำนวน (ปี)
1. มอเตอร์ไซด์	35.14	22.31	20.92	9.69
2. รถบรรทุก 4 ล้อ	56.75	18.10	16.95	9.10
3. อื่น ๆ	8.11	100.00	22.33	16.67

ที่มา : คำนวณจากการสำรวจ

1.10) น้ำหนัก ระยะทาง และจำนวนเที่ยวในการขนส่งมะพร้าวอินทรีย์ กรณีขนส่งด้วยตนเอง

น้ำหนัก ระยะทาง และจำนวนเที่ยวในการขนส่งปัจจัยการผลิตมะพร้าวอินทรีย์ กรณีขนส่งด้วยตัวเอง พบว่า มีการขนส่งด้วยรถบรรทุก 4 ล้อ และรถเข็น ซึ่งการขนส่งด้วยรถบรรทุก 4 ล้อ มีการบรรทุกน้ำหนักเฉลี่ย 847.06 กิโลกรัม/เที่ยว โดยมีระยะทางไปกลับในการขนส่งเฉลี่ย 1.81 กิโลเมตร/เที่ยว และในแต่ละปีมีการขนส่งเฉลี่ย 1.94 เที่ยว/ปี และการขนส่งด้วยรถเข็นในระยะทางสั้น ๆ โดยมีการบรรทุกน้ำหนักเฉลี่ย 100.00 กิโลกรัม/เที่ยว ระยะทางไปกลับในการขนส่งเฉลี่ย 0.1 กิโลเมตร/เที่ยว และในแต่ละปีมีการขนส่งเฉลี่ย 5 เที่ยว/ปี

ในส่วนของการขนส่งผลผลิตมะพร้าวอินทรีย์ กรณีขนส่งด้วยตนเอง พบว่า เกษตรกรไม่มีการขนส่งด้วยตัวเอง เนื่องจากผู้รับซื้อมารับซื้อถึงสวนพร้อมทั้งจัดการการขนส่งเองทั้งหมด ดังแสดงในตารางที่ 4.26

ตารางที่ 4.26 น้ำหนัก ระยะทาง และจำนวนเที่ยวในการขนส่งมะพร้าวอินทรีย์ กรณีขนส่งด้วยตนเอง

รายการ	มะพร้าวอินทรีย์	
	ปัจจัยการผลิต	ผลผลิต
1. น้ำหนักในการขนส่ง (กก./เที่ยว)		
รถบรรทุก 4 ล้อ	847.06	-
อื่น ๆ เช่น รถเข็น	100.00	-
2. ระยะทางไปกลับในการขนส่ง (กม./เที่ยว)		
รถบรรทุก 4 ล้อ	1.81	-
อื่น ๆ เช่น รถเข็น	0.1	-
3. จำนวนเที่ยวในการขนส่ง (เที่ยว/ปี)		
รถบรรทุก 4 ล้อ	1.94	-
อื่น ๆ เช่น รถเข็น	5.00	-

ที่มา : คำนวณจากการสำรวจ

1.11) น้ำหนัก ระยะทาง และจำนวนเที่ยวในการขนส่งมะพร้าวอินทรีย์ กรณีจ้างขนส่ง

ร้อยละของน้ำหนัก ระยะทางไปกลับ และจำนวนเที่ยวในการขนส่งปัจจัยการผลิตมะพร้าวอินทรีย์ กรณีจ้างขนส่ง พบว่า การจ้างขนส่งด้วยรถบรรทุก 4 ล้อ มีการบรรทุกน้ำหนักเฉลี่ย 650.00 กิโลกรัม/เที่ยว ระยะทางไปกลับในการขนส่งเฉลี่ย 1.00 กิโลเมตร/เที่ยว โดยในแต่ละปีมีการจ้างขนส่งเฉลี่ย 1 เที่ยว/ปี

ในส่วนของการขนส่งผลผลิตมะพร้าวอินทรีย์ กรณีจ้างขนส่ง พบว่า เกษตรกรไม่มีการจ้างขนส่ง เนื่องจากผู้รับซื้อมารับซื้อถึงสวนพร้อมทั้งจัดการการขนส่งเองทั้งหมด ดังแสดงในตารางที่ 4.27

ตารางที่ 4.27 น้ำหนัก ระยะทาง และจำนวนเที่ยวในการขนส่งมะพร้าวอินทรีย์ กรณีจ้างขนส่ง

รายการ	มะพร้าวอินทรีย์	
	ปัจจัยการผลิต	ผลผลิต
1. น้ำหนักในการขนส่ง (กก/เที่ยว)		
รถบรรทุก 4 ล้อ	650.00	-
2. ระยะทางไปกลับในการขนส่ง (กม./เที่ยว)		
รถบรรทุก 4 ล้อ	1.00	-
3. จำนวนเที่ยวในการขนส่ง (เที่ยว/ปี)		
รถบรรทุก 4 ล้อ	1.00	-

ที่มา : คำนวณจากการสำรวจ

1.12) ค่าใช้จ่ายในการขนส่งปัจจัยการผลิต และผลผลิตมะพร้าวอินทรีย์

ค่าใช้จ่ายในการดำเนินการของเกษตรกรผู้ผลิตมะพร้าวอินทรีย์ โดยเป็นค่าดำเนินการในส่วนของการจ้างขนส่ง พบว่า เกษตรกรมีค่าใช้จ่ายในการจ้างรถบรรทุก 4 ล้อ เฉลี่ย 500.00 บาท/ปี ดังแสดงในตารางที่ 4.28

ตารางที่ 4.28 ค่าใช้จ่ายในการขนส่งปัจจัยการผลิต และผลผลิตมะพร้าวอินทรีย์

หน่วย : บาท/ปี

รายการ	มะพร้าวอินทรีย์
1. กรณีใช้รถขนส่งของตนเอง	
ค่าน้ำมันเชื้อเพลิงสำหรับการขนส่งเฉลี่ย	-
เงินเดือนคนขับ	-
ค่าแรงคนงาน (ยก คน)	-
ค่าซ่อมบำรุงรักษารถ เฉลี่ย	-
ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ	-
2. กรณีจ้างขนส่ง	
รถบรรทุก 4 ล้อ	500.00

ที่มา : คำนวณจากการสำรวจ

1.13) สถานที่จัดเก็บปัจจัยการผลิต และผลผลิตมะพร้าวอินทรีย์

สถานที่จัดเก็บปัจจัยการผลิต และผลผลิตมะพร้าวอินทรีย์ของเกษตรกรผู้ผลิตมะพร้าวอินทรีย์ พบว่า เกษตรกรทั้งหมดไม่มีสถานที่จัดเก็บปัจจัยการผลิตและผลผลิต ดังแสดงในตารางที่ 4.29

ตารางที่ 4.29 สถานที่จัดเก็บปัจจัยการผลิต และผลผลิตมะพร้าวอินทรีย์

หน่วย: ร้อยละ

รายการ	มะพร้าวอินทรีย์
1. สถานที่จัดเก็บปัจจัยการผลิต และผลผลิตเกษตรกรอินทรีย์	
ไม่มีสถานที่จัดเก็บ	100.00

ที่มา : คำนวณจากการสำรวจ

1.14) ต้นทุนการบริหารคลังสินค้าและต้นทุนการถือครองมะพร้าวอินทรีย์

ต้นทุนการบริหารคลังสินค้าและต้นทุนการถือครองมะพร้าวอินทรีย์ พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตมะพร้าวอินทรีย์ไม่มีต้นทุนในการบริหารคลังสินค้าและต้นทุนการถือครองผลผลิตสินค้า

สรุปกิจกรรมด้านโลจิสติกส์ในการผลิตมะพร้าวอินทรีย์ ดังนี้



ภาพที่ 4.9 สรุปกิจกรรมด้านโลจิสติกส์ในการผลิตมะพร้าวอินทรีย์

ที่มา : จากการสำรวจ

1.15) ค่าใช้จ่ายโลจิสติกส์มะพร้าวอินทรีย์

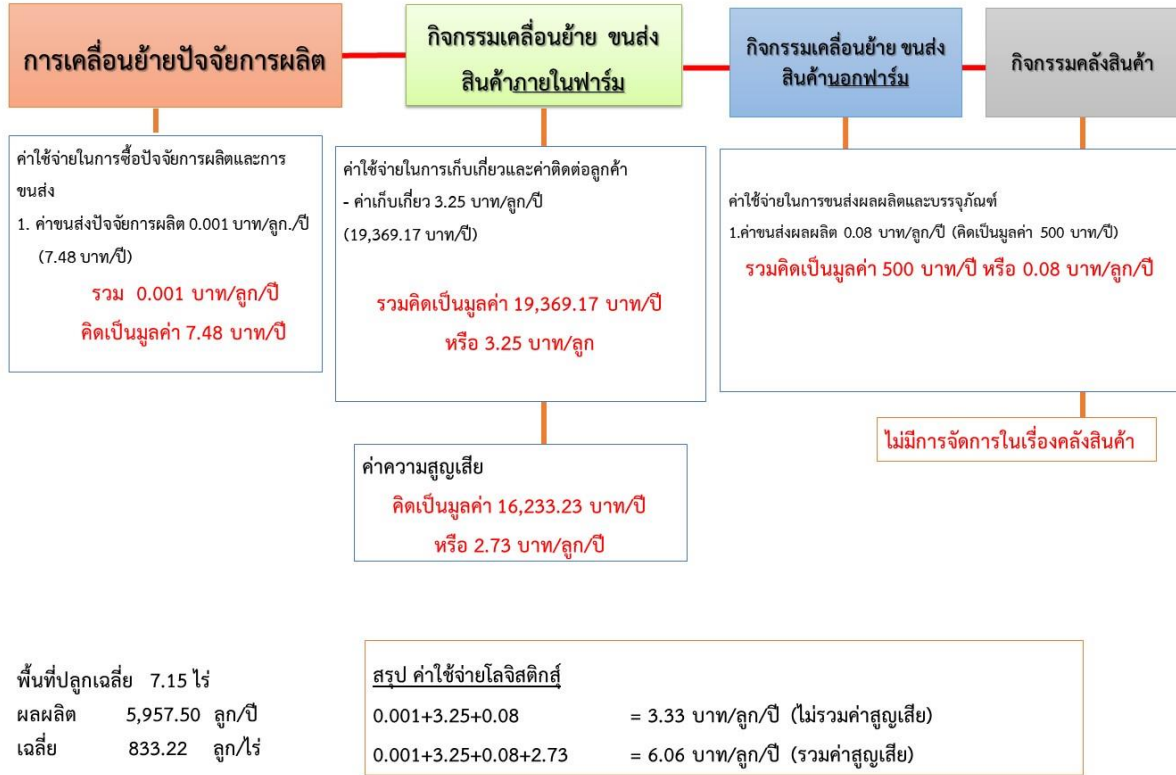
ค่าใช้จ่ายโลจิสติกส์มะพร้าวอินทรีย์ในพื้นที่เฉลี่ย 7.15 ไร่ พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตมะพร้าวอินทรีย์มีค่าใช้จ่ายโลจิสติกส์รวม 6.06 บาท/ลูก/ปี ประกอบด้วย ค่าขนส่งปัจจัยการผลิตเฉลี่ย 0.001 บาท/ลูก/ปี ค่าใช้จ่ายในส่วนแรงงานในครัวเรือนที่ใช้ในการเก็บเกี่ยวผลผลิตเฉลี่ย 0.64 บาท/ลูก/ปี ค่าใช้จ่ายในส่วนแรงงานจ้างที่ใช้ในการเก็บเกี่ยวผลผลิตเฉลี่ย 2.61 บาท/ลูก/ปี โดยมีค่าความสูญเสียของผลผลิตเฉลี่ย 2.73 บาท/ลูก/ปี และมีค่าขนส่งผลผลิตเฉลี่ย 0.08 บาท/ลูก/ปี ดังแสดงในตารางที่ 4.30

ตารางที่ 4.30 ค่าใช้จ่ายโลจิสติกส์มะพร้าวอินทรีย์

รายการ	ค่าใช้จ่ายโลจิสติกส์	
	(บาท/ปี)	(บาท/ลูก/ปี)
พื้นที่เกษตรอินทรีย์เฉลี่ย (ไร่)	7.15	
ผลผลิตรวม (ลูก/ปี)	5,957.50	
ผลผลิตเฉลี่ย (ลูก/ไร่)	833.22	
1.กิจกรรมเคลื่อนย้ายปัจจัยการผลิต	7.48	0.001
- ค่าขนส่งปัจจัยการผลิต	7.48	0.001
2.กิจกรรมเคลื่อนย้ายขนส่งสินค้าภายในฟาร์ม	35,602.40	5.98
2.1 ค่าใช้จ่ายในการเก็บเกี่ยวและค่าติดต่อลูกค้า	19,369.17	3.25
- ค่าเก็บเกี่ยวผลผลิต แรงงานในครัวเรือน	3,831.17	0.64
- ค่าเก็บเกี่ยวผลผลิต แรงงานจ้าง	15,538	2.61
2.2 ค่าความสูญเสียของผลผลิต	16,233.23	2.73
3. กิจกรรมเคลื่อนย้าย ขนส่งสินค้านอกฟาร์ม	500	0.08
- ค่าขนส่งผลผลิต	500	0.08
4. กิจกรรมคลังสินค้า	-	-
รวมค่าใช้จ่ายโลจิสติกส์	36,109.88	6.06

ที่มา : คำนวณจากการสำรวจ

สรุปค่าใช้จ่ายด้านโลจิสติกส์ในการผลิตมะพร้าวอินทรีย์ ดังนี้



ภาพที่ 4.10 สรุปค่าใช้จ่ายด้านโลจิสติกส์ในการผลิตมะพร้าวอินทรีย์
 ที่มา : จากการสำรวจ

1.16) การพยากรณ์ความต้องการของลูกค้า

การพยากรณ์ความต้องการของลูกค้ามะพร้าวอินทรีย์ พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตมะพร้าวอินทรีย์ทั้งหมดยังไม่มีการพยากรณ์ความต้องการของลูกค้า

1.17) การสร้างมูลค่าผลผลิต ลดการสูญเสีย และลดต้นทุนของมะพร้าวอินทรีย์

การปรับ/เปลี่ยนพันธุ์ พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตมะพร้าวอินทรีย์ส่วนใหญ่ร้อยละ 90.00 ยังไม่มีการปรับ/เปลี่ยนพันธุ์มะพร้าวอินทรีย์ และร้อยละ 10.00 เกษตรกรมีการปรับ/เปลี่ยนพันธุ์มะพร้าวอินทรีย์

การปรับปรุงคุณภาพดิน/น้ำ พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตมะพร้าวอินทรีย์ส่วนใหญ่ร้อยละ 76.67 มีการปรับปรุงคุณภาพดิน/น้ำ และร้อยละ 23.33 ยังไม่มีการปรับปรุงคุณภาพดิน/น้ำ

การปรับระบบการให้น้ำ พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตมะพร้าวอินทรีย์ยังไม่มีการปรับระบบการให้น้ำ อีกทั้งเกษตรกรยังไม่มีแผนที่จะทำในอนาคต

การจัดระบบป้องกันและแก้ไขเรื่องโรค/แมลง พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตมะพร้าวอินทรีย์ทั้งหมดไม่มีการจัดระบบป้องกันและแก้ไขเรื่องโรค/แมลง

การคัดเลือกแรงงาน/จ้างแรงงานที่มีทักษะ พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตมะพร้าวอินทรีย์ร้อยละ 53.33 มีการคัดเลือกแรงงาน/จ้างแรงงานที่มีทักษะ และร้อยละ 46.67 ยังไม่มีการคัดเลือกแรงงาน/จ้างแรงงานที่มีทักษะ

การปรับปรุงวิธีการเก็บเกี่ยวให้เหมาะสม พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตมะพร้าวอินทรีย์ ส่วนใหญ่ร้อยละ 63.33 มีการปรับปรุงวิธีการเก็บเกี่ยวให้เหมาะสม และร้อยละ 36.67 ยังไม่มีการปรับปรุงวิธีการเก็บเกี่ยวให้เหมาะสม

การทำระบบจัดการหลังเก็บเกี่ยว/จัดการการผลิต พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตมะพร้าวอินทรีย์ส่วนใหญ่ร้อยละ 76.67 มีการทำระบบจัดการหลังเก็บเกี่ยว/จัดการการผลิต และร้อยละ 23.33 ยังไม่มีการทำระบบจัดการหลังเก็บเกี่ยว/จัดการการผลิต

การคัดเกรดมะพร้าวอินทรีย์ พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตมะพร้าวอินทรีย์ส่วนใหญ่ร้อยละ 67.67 มีการคัดเกรดมะพร้าวอินทรีย์ และร้อยละ 33.33 ยังไม่มีการคัดเกรดมะพร้าวอินทรีย์

การปรับมาตรฐานฟาร์ม พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตมะพร้าวอินทรีย์ทั้งหมดมีการปรับมาตรฐานฟาร์มแล้ว

การมีใบรับรองมาตรฐาน พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตมะพร้าวทั้งหมดมีใบรับรองมาตรฐานแล้ว

การทำพันธสัญญา พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตมะพร้าวอินทรีย์ทั้งหมดยังไม่มีการทำพันธสัญญา

การสร้างตราสินค้า พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตมะพร้าวอินทรีย์ทั้งหมดยังไม่มีการสร้างตราสินค้า

การสื่อสารข่าวสารด้านความต้องการของตลาด พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตมะพร้าวอินทรีย์ส่วนใหญ่ร้อยละ 86.67 ยังไม่มีการสื่อสารข่าวสารด้านความต้องการของตลาด และร้อยละ 13.33 มีการสื่อสารข่าวสารด้านความต้องการของตลาด

การพัฒนาาระบบเส้นทางการขนส่ง พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตมะพร้าวอินทรีย์ทั้งหมด ยังไม่มีการพัฒนาาระบบเส้นทางการขนส่ง ดังแสดงในตารางที่ 4.31

ตารางที่ 4.31 การสร้างมูลค่าผลผลิต ลดการสูญเสีย และลดต้นทุน

หน่วย : ร้อยละ

รายการ	มะพร้าวอินทรีย์	
	มี	ไม่มี
1.การปรับ/เปลี่ยนพันธุ์	10.00	90.00
2.การปรับปรุงคุณภาพดิน/น้ำ	76.67	23.33
3.การปรับระบบการให้น้ำ	-	100.00
4.การจัดระบบป้องกันและแก้ไขเรื่องโรค/แมลง	-	100.00
5. การคัดเลือกแรงงาน/จ้างแรงงานที่มีทักษะ	53.33	46.67
6. การปรับปรุงวิธีการเก็บเกี่ยวให้เหมาะสม	63.33	36.67
7.การทำระบบจัดการหลังเก็บเกี่ยว/จัดการการผลิต	76.67	23.33
8.การคัดเกรดผลผลิต	67.67	33.33
9. การปรับมาตรฐานฟาร์ม	100.00	-
10. มีใบรับรองมาตรฐาน	100.00	-
11.การทำพันธสัญญา	-	100.00
12.การสร้างตราสินค้า	-	100.00
13. การสื่อสารข่าวสารด้านความต้องการของตลาด	13.33	86.67
14. การพัฒนาระบบเส้นทางการขนส่ง	-	100.00

ที่มา : คำนวณจากการสำรวจ

2) สถาบันเกษตรกร ผู้รวบรวมผลผลิต พ่อค้าคนกลาง พ่อค้าส่งและพ่อค้าปลีก

2.1) มะพร้าวอินทรีย์

2.1.1) ผู้รวบรวมในท้องถิ่น

สำหรับกิจกรรมด้านโลจิสติกส์ในการผลิตสินค้ามะพร้าวอินทรีย์ ในปีการผลิต 2560/61 ของผู้รวบรวมในท้องถิ่น มีดังนี้

การจัดการผลผลิตหลังการเก็บเกี่ยว พบว่า ทางผู้รวบรวมมีการส่งมอบมะพร้าวอินทรีย์ 48 ครั้ง/ปี ในจำนวนนี้ส่งมอบครบจำนวนและตรงเวลาทุกครั้ง โดยใช้ระยะเวลา 1.5 วัน/ครั้ง ในการขนขึ้นรถจนถึงส่งมอบลูกค้า ในส่วนของความเสียหายของมะพร้าวอินทรีย์ พบว่า มีความเสียหายระหว่างการคัดเกรด ตัดแต่งคุณภาพ ร้อยละ 1.70 และไม่มี ความเสียหายระหว่างการขนส่งไปยังลูกค้า ทั้งนี้มีค่าใช้จ่ายในการติดต่อลูกค้า เช่น โทรศัพท์ อุปกรณ์เครื่องเขียน เลี้ยงรับรองลูกค้า 2,000 บาท/ปี

การกระจายผลผลิตมะพร้าวอินทรีย์ พบว่า ทางผู้รวบรวมมีการขายให้แก่โรงงานแปรรูป ร้อยละ 80.00 และส่งขายในตลาดต่างจังหวัด ร้อยละ 20.00 โดยการขนส่งเป็นลักษณะการขนขึ้นรถทันที จึงยังไม่มี การใช้บรรจุภัณฑ์ในการขนส่ง ทั้งนี้ทางผู้รวบรวมยังไม่มี การสร้างตรา แบนด์ของมะพร้าวอินทรีย์

ในส่วนการขนส่งผลผลิตมะพร้าวอินทรีย์ พบว่า ทางผู้รวบรวมมีการขนส่งเองเป็นหลัก โดยใช้รถบรรทุก 4 ล้อ จำนวน 2 คัน ทั้งนี้รถบรรทุก 4 ล้อที่ใช้ มีอายุการใช้งาน 10 ปี และมีการใช้งานมาแล้ว 10 ปี มีการใช้งานรถบรรทุก 4 ล้อกับมะพร้าวอินทรีย์ ร้อยละ 50.00 และรถบรรทุก 10 ล้อ จำนวน 2 คัน

โดยบรรทุกผลผลิตมะพร้าวอินทรีย์ 25 ตัน/เที่ยว โดยมีระยะทางไปกลับ 1,200 กิโลเมตร/เที่ยว จำนวน 4 เที่ยว/ปี ทั้งนี้รถบรรทุก 10 ล้อที่ใช้ มีอายุการใช้งาน 10 ปี และมีการใช้งานมาแล้ว 10 ปี มีการใช้งานรถบรรทุก 10 ล้อกับมะพร้าวอินทรีย์ ร้อยละ 50.00 และปัจจุบันผู้รวบรวมยังไม่มีปัญหาในการรอคิวส่งมอบ

สำหรับค่าใช้จ่ายในการขนส่ง พบว่า ทางผู้รวบรวมมีค่าน้ำมันเชื้อเพลิงที่ใช้ในการขนส่ง 576,000 บาท/ปี เงินเดือนของคนขับ 120,000 บาท/ปี ค่าบำรุงรักษาเฉลี่ย 20,000 บาท/ปี และค่าใช้จ่ายอื่น ๆ อีก 10,000 บาท/ปี

คลังสินค้า และการบริหารจัดการคลังสินค้า พบว่า ทางผู้รวบรวมมีสถานที่จัดเก็บผลผลิต โดยเป็นพื้นที่จำนวน 5 ไร่ โดยสามารถจัดเก็บมะพร้าวอินทรีย์ได้ 48,000 ลูก ทั้งนี้มีอายุการใช้งานมาแล้ว 10 ปี และมีการใช้งานกับมะพร้าวอินทรีย์ ร้อยละ 50.00 สำหรับต้นทุนในการบริหารจัดการคลังสินค้า พบว่าเป็นค่าสาธารณูปโภค เช่น ค่าน้ำ ค่าไฟ จำนวน 50,000 บาท/ปี

สำหรับต้นทุนการถือครองสินค้าและสินค้าคงคลัง พบว่า ทางผู้รวบรวมมีมะพร้าวอินทรีย์ที่จัดเก็บในคลังสินค้ามีมูลค่าเฉลี่ย 400,000 บาท/ปี โดยมีการเก็บรักษาก่อนการส่งมอบเฉลี่ย 7 วัน ทั้งนี้ระหว่างการเก็บรักษาทำให้มูลค่าของมะพร้าวอินทรีย์ลดลงเฉลี่ย 20,000 บาท/ปี

การสร้างมูลค่าผลผลิต ลดการสูญเสียและลดต้นทุน พบว่า ทางผู้รวบรวมได้มีการดำเนินการต่าง ๆ แล้ว ในรอบ 3 ปีที่ผ่านมา (พ.ศ.2559-2561) ได้แก่ การคัดเลือกแรงงานที่มีทักษะ การปรับปรุงวิธีการเก็บเกี่ยวที่เหมาะสม การคัดเกรดมะพร้าวอินทรีย์ การปรับมาตรฐานฟาร์ม การสื่อสารข่าวสารด้านความต้องการของตลาด และพัฒนาระบบเส้นทางการขนส่ง

2.1.2) กลุ่มวิสาหกิจชุมชนสวนมะพร้าวเกาะพะงัน

สำหรับกิจกรรมด้านโลจิสติกส์ในการผลิตสินค้ามะพร้าวอินทรีย์ ในปีการผลิต 2560/61 ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนสวนมะพร้าวเกาะพะงัน มีดังนี้

การจัดซื้อ จัดหาปัจจัยการผลิต พบว่า กลุ่มวิสาหกิจชุมชนสวนมะพร้าวเกาะพะงัน มีการจัดซื้อจัดหา โดยการซื้อจากร้านค้าและดำเนินการผลิตเอง สำหรับการผลิตเองมีการจัดซื้อจัดหาวัสดุต่าง ๆ 2 ครั้ง/ปี ได้รับของครบและตรงเวลา 1 ครั้ง/ปี ทั้งนี้ใช้ระยะเวลาในการสั่งซื้อจนถึงได้รับปัจจัยการผลิต 5 วัน/ครั้ง และมีค่าใช้จ่ายในการติดต่อสั่งซื้อปัจจัยการผลิต 100 บาท/ปี

การจัดการผลผลิตหลังการเก็บเกี่ยว พบว่า ทางกลุ่มมีการส่งมอบมะพร้าวอินทรีย์ 8 ครั้ง/ปี ในจำนวนนี้ส่งมอบครบจำนวนและตรงเวลาทุกครั้ง โดยใช้ระยะเวลา 8 วัน/ปี ในการขนส่งขึ้นรถจนถึงส่งมอบลูกค้า ในส่วนของความเสียหายของมะพร้าวอินทรีย์ พบว่า มีความเสียหายระหว่างการคัดเกรด ตัดแต่งคุณภาพ ร้อยละ 3.00 และไม่มี ความเสียหายระหว่างการขนส่งไปยังลูกค้า ทั้งนี้ไม่มีค่าใช้จ่ายในการติดต่อลูกค้า

การกระจายผลผลิตมะพร้าวอินทรีย์ พบว่า ทางกลุ่มมีการส่งขายให้พ่อค้ารวบรวมในท้องถิ่นทั้งหมด โดยการขนส่งเป็นลักษณะการขนส่งขึ้นรถทันทีจึงยังไม่มี การใช้บรรจุภัณฑ์ในการขนส่ง ทั้งนี้ทางกลุ่มยังไม่มี การสร้างตรา แบรินด์ของมะพร้าวอินทรีย์

ในส่วนของ การขนส่งปัจจัยการผลิตและผลผลิตมะพร้าวอินทรีย์ พบว่า ทางกลุ่มมีการขนส่งปัจจัยการผลิตเอง และการขนส่งผลผลิตมะพร้าวอินทรีย์ทางผู้รับซื้อเป็นผู้รับภาระเอง โดยกิจกรรมการขนส่งมีการใช้รถมอเตอร์ไซด์จำนวน 1 คัน ทั้งนี้รถมอเตอร์ไซด์มีอายุการใช้งาน 10 ปี มีการใช้งานมาแล้ว 10 ปี และมีการใช้งานกับมะพร้าวอินทรีย์ ร้อยละ 10 และรถบรรทุก 4 ล้อ จำนวน 1 คัน โดยบรรทุกปัจจัยการผลิต

มะพร้าวอินทรีย์ 50 กิโลกรัม/เที่ยว โดยมีระยะทางไปกลับ 10 กิโลเมตร/เที่ยว จำนวน 2 เที่ยว/ปี ทั้งนี้รถบรรทุก 4 ล้อ มีอายุการใช้งาน 7 ปี และมีการใช้งานมาแล้ว 7 ปี และมีการใช้งานกับมะพร้าวอินทรีย์ร้อยละ 10.00 และปัจจุบันทางกลุ่มยังไม่มีปัญหาในการรอคิวส่งมอบมะพร้าวอินทรีย์

สำหรับค่าใช้จ่ายในการขนส่ง พบว่า ทางผู้รวบรวมมีค่าน้ำมันเชื้อเพลิงที่ใช้ในการขนส่ง 2,500 บาท/ปี

การสร้างมูลค่าผลผลิต ลดการสูญเสียและลดต้นทุน พบว่า ทางกลุ่มได้มีการดำเนินการต่าง ๆ แล้วในรอบ 3 ปีที่ผ่านมา (พ.ศ.2559-2561) ได้แก่ การคัดเลือกแรงงานที่มีทักษะ การคัดเกรดมะพร้าวอินทรีย์ การปรับมาตรฐานฟาร์ม และการมีใบรับรองมาตรฐาน

4.1.3 สินค้ากาแฟอินทรีย์

1) เกษตรกร

1.1) ลักษณะการจัดซื้อจัดหาปัจจัยการผลิตกาแฟอินทรีย์

แหล่งจัดซื้อจัดหาปัจจัยการผลิตกาแฟอินทรีย์ พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตกาแฟอินทรีย์มีแหล่งจัดซื้อ จัดหาปัจจัยการผลิต โดยส่วนใหญ่ร้อยละ 32.56 เป็นการผลิตหรือคัดเก็บปัจจัยการผลิตไว้ใช้เอง รองลงมาร้อยละ 27.91 ซื้อปัจจัยการผลิตจากร้านค้า ร้อยละ 16.28 เท่ากัน เป็นการแบ่งปันจากเพื่อนบ้าน และได้รับปัจจัยการผลิตมาฟรี และร้อยละ 6.97 ได้รับปัจจัยการผลิตมาจากแหล่งอื่น ๆ ได้แก่ ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐ

ลักษณะการจัดซื้อปัจจัยการผลิต พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตกาแฟอินทรีย์ส่วนใหญ่ร้อยละ 86.36 เป็นการซื้อปัจจัยการผลิตเมื่อต้องการใช้ และร้อยละ 13.64 เป็นการซื้อปัจจัยการผลิตล่วงหน้าเพื่อเก็บไว้ใช้ โดยเกษตรกรผู้ผลิตกาแฟอินทรีย์ทั้งหมดมีลักษณะการจัดซื้อโดยต่างคนต่างซื้อ ดังแสดงในตารางที่ 4.32

ตารางที่ 4.32 ลักษณะการจัดซื้อจัดหาปัจจัยการผลิตกาแฟอินทรีย์

รายการ	กาแฟ	
	จำนวน	ร้อยละ
1. แหล่งจัดซื้อปัจจัยการผลิต *		
ผลิต/คัดเก็บไว้ใช้เอง	14	32.56
แบ่งปันจากเพื่อนบ้าน	7	16.28
ซื้อจากร้านค้า	12	27.91
ได้ฟรี	7	16.28
อื่นๆ	3	6.97
2. ลักษณะการจัดซื้อ		
ซื้อเมื่อใช้	19	86.36
ซื้อล่วงหน้า	3	13.64
3. วิธีการจัดซื้อ*		
รวมกันซื้อ	-	-
ต่างคนต่างซื้อ	22	100.00

ที่มา : คำนวณจากการสำรวจ

หมายเหตุ : * สามารถเลือกได้หลายคำตอบ

1.2) กิจกรรมจัดซื้อจัดหาปัจจัยการผลิตกาแฟอินทรีย์

กิจกรรมจัดซื้อจัดหาปัจจัยการผลิตกาแฟอินทรีย์ พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตกาแฟอินทรีย์ มีการจัดซื้อพันธุ์ จัดหาพันธุ์ เฉลี่ย 1.08 ครั้ง/ปี โดยได้รับมอบพันธุ์ครบและตรงตามเวลาที่ตกลง เฉลี่ย 1.08 ครั้ง/ปี เท่ากัน ซึ่งระยะเวลาในการสั่งซื้อพันธุ์จนถึงวันที่ได้รับพันธุ์ เฉลี่ย 16.17 วัน/ครั้ง และไม่มีค่าใช้จ่ายในการติดต่อสั่งซื้อพันธุ์

ในส่วนของการจัดซื้อ/จัดหาปัจจัยการผลิตอื่น ๆ เช่น ปุ๋ยหมัก น้ำหมักชีวภาพ ของเกษตรกรผู้ผลิตกาแฟอินทรีย์ โดยแบ่งเป็น 2 กรณี คือ กรณีซื้อปัจจัยการผลิตสินค้าชนิดพร้อมใช้ และกรณีซื้อปัจจัยการผลิตสินค้ามาผลิตเอง

กรณีซื้อปัจจัยการผลิตสินค้าชนิดพร้อมใช้ พบว่า เกษตรกรมีการซื้อปุ๋ยหมัก น้ำหมักชีวภาพ และอื่น ๆ ชนิดสำเร็จรูป โดยมีการจัดซื้อ เฉลี่ย 1.33 ครั้ง/ปี ในจำนวนนี้ได้รับมอบปัจจัยการผลิตครบตามจำนวน และตรงตามเวลาที่ตกลงกัน เฉลี่ย 1.33 ครั้ง/ปี เท่ากัน ซึ่งระยะเวลาในการสั่งซื้อจนถึงวันที่ได้รับมอบปัจจัยการผลิตเฉลี่ย 1.67 วัน/ครั้ง ทั้งนี้มีค่าใช้จ่ายในการติดต่อสั่งซื้อปัจจัยการผลิต เฉลี่ย 123.33 บาท/ปี

กรณีซื้อปัจจัยการผลิตสินค้ามาผลิตเอง พบว่า เกษตรกรมีการซื้อวัสดุหรือวัตถุดิบมาใช้ในการผลิตปุ๋ยหมัก น้ำหมักชีวภาพและอื่น ๆ โดยมีการจัดซื้อ เฉลี่ย 1.15 ครั้ง/ปี ในจำนวนนี้ได้รับมอบปัจจัยการผลิตครบตามจำนวน และตรงตามเวลาที่ตกลงกัน เฉลี่ย 1.17 ครั้ง/ปี เท่ากัน ซึ่งระยะเวลาเฉลี่ยในการสั่งซื้อจนถึงวันที่ได้รับมอบวัสดุหรือวัตถุดิบ เฉลี่ย 1.67 วัน/ครั้ง ทั้งนี้มีค่าใช้จ่ายในการติดต่อสั่งซื้อวัสดุหรือวัตถุดิบ เฉลี่ย 20 บาท/ปี ดังแสดงในตารางที่ 4.33

ตารางที่ 4.33 กิจกรรมจัดซื้อจัดหาปัจจัยการผลิตกาแฟอินทรีย์

รายการ	กาแฟอินทรีย์	
	ซื้อ	ทำเอง
1. การจัดซื้อ - จัดหาปัจจัยการผลิต กรณีพันธุ์		
- การจัดซื้อพันธุ์/จัดหาพันธุ์ (ครั้ง/ปี)	1.08	
- การได้รับมอบพันธุ์ได้ครบตามจำนวน (ครั้ง/ปี)	1.08	
- ได้รับมอบพันธุ์ได้ตรงตามเวลาที่ตกลง (ครั้ง/ปี)	1.08	
- ระยะเวลาเฉลี่ยในการสั่งซื้อพันธุ์จนถึงวันที่ได้รับพันธุ์ (วัน/ครั้ง)	16.17	
- ค่าใช้จ่ายติดต่อสั่งซื้อพันธุ์ (บาท/ปี)	-	
2. การจัดซื้อ - จัดหาปัจจัยการผลิตอื่น ๆ นอกเหนือจากพันธุ์		
- การจัดซื้อปัจจัยการผลิต (ครั้ง/ปี)	1.33	1.15
- การได้รับมอบปัจจัยการผลิตอื่น ๆ ได้ครบตามจำนวน (ครั้ง/ปี)	1.33	1.17
- การได้รับมอบปัจจัยการผลิตอื่น ๆ ได้ตรงตามเวลาที่ตกลง (ครั้ง/ปี)	1.33	1.17
- ระยะเวลาเฉลี่ยในการสั่งซื้อจนถึงวันที่ได้รับปัจจัยการผลิตอื่น ๆ (วัน/ครั้ง)	1.67	1.67
- ค่าใช้จ่ายติดต่อสั่งซื้อปัจจัยการผลิต (บาท/ปี)	123.33	20.00

ที่มา : คำนวณจากการสำรวจ

1.3) กิจกรรมเก็บเกี่ยว และรวบรวมผลผลิตกาแฟอินทรีย์

กิจกรรมการเก็บเกี่ยวกาแฟอินทรีย์ พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตกาแฟอินทรีย์ มีจำนวนรอบในการได้รับผลผลิตเฉลี่ย 1 รอบ/ปี โดยเก็บเกี่ยวผลกาแฟเชอร์รี่ ช่วงเดือน พฤศจิกายน – กุมภาพันธ์ ซึ่งเกษตรกรมีการเลือกใช้แรงงานคนในการเก็บเกี่ยวทั้งหมด ส่วนใหญ่ร้อยละ 84.61 เป็นการใช้แรงงานตนเอง รองลงมา ร้อยละ 11.54 จ้างแรงงานจากภายนอก และร้อยละ 3.85 เป็นการแลกเปลี่ยนแรงงานในการเก็บเกี่ยว ทั้งนี้เกษตรกรผู้ผลิตกาแฟอินทรีย์ มีจำนวนรอบในการเก็บเกี่ยว เฉลี่ย 1 รอบ/ปี โดยมีปริมาณผลผลิตกาแฟกะลาเฉลี่ย 244.86 กิโลกรัม/ปี ซึ่งการเก็บเกี่ยวผลผลิตแต่ละรอบใช้เวลาเฉลี่ย 15.48 วัน/รอบ มีการเก็บเกี่ยวและรวบรวมผลผลิตเพื่อส่งมอบให้ครบและตรงตามจำนวนที่ลูกค้าสั่งซื้อ เฉลี่ย 1 รอบ/ปี เท่ากัน โดยมีระยะเวลาเฉลี่ยตั้งแต่เก็บเกี่ยวผลกาแฟเชอร์รี่ สีสีกาแฟกะลา และตากให้เมล็ดกะลาแห้งบรรจุกระสอบเก็บไว้จนหมดรอบการผลิตพร้อมส่งมอบให้ลูกค้า ใช้เวลาเฉลี่ย 71.91 วัน/รอบ โดยมีผลผลิตเสียหายระหว่างการเคลื่อนย้ายภายในฟาร์มเฉลี่ย ร้อยละ 5.77 เนื่องจากผลกาแฟเชอร์รี่ช้ำจากการกระแทกขณะขนออกจากสวนซึ่งเป็นพื้นที่ดอยมีความลาดชัน ดังแสดงในตารางที่ 4.34

ตารางที่ 4.34 กิจกรรมเก็บเกี่ยว และรวบรวมผลผลิตกาแฟอินทรีย์

รายการ	กาแฟอินทรีย์
1.จำนวนรอบในการได้รับผลผลิต เฉลี่ย (ครั้ง/ปี)	1
2. ปริมาณผลผลิตรวม (กิโลกรัม/ปี)	244.86
3. การเก็บเกี่ยวผลผลิต (รอบ/ปี)	1
4. การเก็บเกี่ยวผลผลิตแต่ละรอบ (วัน/รอบ)	15.48
5. การเก็บเกี่ยว-รวบรวมผลผลิตได้ครบตามจำนวนที่ลูกค้าสั่งซื้อ (รอบ/ปี)	1
6. การเก็บเกี่ยว-รวบรวมผลผลิตได้ตรงตามเวลาที่ตกลงกับลูกค้า (รอบ/ปี)	1
7. ระยะเวลาเฉลี่ยตั้งแต่เก็บเกี่ยว-จัดการผลผลิตหลังเก็บเกี่ยวเสร็จพร้อมส่งมอบ (วัน/รอบ)	71.91
8. การผลผลิตที่เสียหายเฉลี่ยทั้งปี ระหว่างการเคลื่อนย้ายผลผลิตภายในฟาร์ม (ร้อยละ)	5.77

ที่มา : คำนวณจากการสำรวจ

1.4) การจัดการผลผลิตหลังการเก็บเกี่ยว และการส่งมอบผลผลิตกาแฟอินทรีย์

การจัดการผลผลิตหลังการเก็บเกี่ยว และการส่งมอบกาแฟอินทรีย์ พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตกาแฟอินทรีย์ มีกิจกรรมการจัดการกาแฟอินทรีย์หลังการเก็บเกี่ยวและการส่งมอบกาแฟอินทรีย์ในรอบ 1 ปี โดยกระบวนการสีกาแฟเชอร์รี่เป็นกาแฟกะลา ในอัตราส่วน ผลกาแฟเชอร์รี่ 3 กิโลกรัม สีสีกาแฟกะลาได้ 1 กิโลกรัม ซึ่งในระหว่างการจัดการมีเมล็ดกาแฟกะลาได้รับความเสียหายจากการสี เช่น กะลาแตกเป็นรอยเสียหาย และเสียหายจากมอดเจาะกินเมล็ดเฉลี่ยร้อยละ 4.75 โดยเกษตรกรสามารถส่งมอบกาแฟได้ครบและตรงตามเวลาที่ตกลงกันไว้ เฉลี่ย 1.91 ครั้ง/ปี ใช้ระยะเวลาในการจัดส่งผลผลิตให้ลูกค้าตั้งแต่ขนส่งจนถึงส่งมอบลูกค้าเฉลี่ย 1.60 วัน/ครั้ง ทั้งนี้ไม่มีผลผลิตที่เสียหายระหว่างการขนส่งไปให้ลูกค้า และไม่มีค่าใช้จ่ายในการทำความสะดวกอุปกรณ์ สถานที่ และการติดต่อลูกค้า ดังแสดงในตารางที่ 4.35

ตารางที่ 4.35 การจัดการผลผลิตหลังการเก็บเกี่ยว และการส่งมอบผลผลิตกาแฟอินทรีย์

หน่วย : คริวเรือน

รายการ	จำนวน (ค่าเฉลี่ย)
1.ความเสียหายระหว่างการจัดการผลผลิต (ร้อยละ)	4.75
2.การส่งมอบผลผลิต (ขนส่งเอง และจ้างขนส่ง) (ครั้ง/ปี)	1.91
3.การส่งมอบผลผลิตได้ครบตามจำนวนที่ตกลง (ครั้ง/ปี)	1.91
4.การส่งมอบผลผลิตได้ตรงตามเวลาที่ตกลง (ครั้ง/ปี)	1.91
5.การจัดส่งผลผลิตให้ลูกค้า (ตั้งแต่ขนขึ้นรถจนถึงส่งมอบลูกค้า) (วัน)	1.60
6.ผลผลิตที่เสียหายเฉลี่ยระหว่างการขนส่งไปให้ลูกค้า(ขนส่งเอง และจ้างขนส่ง) (ร้อยละ)	-
7.ค่าใช้จ่ายในการทำความสะอาด อุปกรณ์ สถานที่ (บาท/ปี)	-
8. ค่าใช้จ่ายติดต่อกู้ค้า (โทรศัพท์ – อุปกรณ์เครื่องเขียน - เลี้ยงรับรองลูกค้า) (บาท/ปี)	-

ที่มา : คำนวณจากการสำรวจ

1.5) ค่าใช้จ่ายในกิจกรรมการเก็บเกี่ยวผลผลิตกาแฟอินทรีย์

ค่าใช้จ่ายในกิจกรรมการเก็บเกี่ยวผลผลิตกาแฟอินทรีย์ พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตกาแฟอินทรีย์ มีค่าใช้จ่ายในกิจกรรมการเก็บเกี่ยวผลผลิตกาแฟอินทรีย์ (เชอรี่) ประกอบด้วย ค่าแรงงานตนเองเฉลี่ย 4,931.82 บาทต่อปี แรงงานจ้างในการเก็บเกี่ยวเฉลี่ย 1,875.00 บาทต่อปี และมีค่าใช้จ่ายในเรื่องอาหารและเครื่องดื่มเฉลี่ย 457.14 บาท/ปี ดังแสดงในตารางที่ 4.36

ตารางที่ 4.36 ค่าใช้จ่ายในกิจกรรมการเก็บเกี่ยวผลผลิตกาแฟอินทรีย์

หน่วย : บาท/ปี

รายการ	จำนวน (ค่าเฉลี่ย)
1.ค่าแรงงานตนเองในการเก็บเกี่ยว (แรงงานตนเอง+แรงงานในครัวเรือน)	4,931.82
2.ค่าจ้างแรงงานคนในการเก็บเกี่ยว (แรงงานจ้างทั้งหมด)	1,875.00
3.ค่าอาหาร/เครื่องดื่ม	457.14
4.ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ	-

ที่มา : คำนวณจากการสำรวจ

1.6) แหล่งจำหน่ายผลผลิตกาแฟอินทรีย์

แหล่งจำหน่ายผลผลิตกาแฟอินทรีย์ พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตกาแฟอินทรีย์มีการจำหน่ายกาแฟกะลา หรือการกระจายผลผลิตกาแฟกะลาอินทรีย์ โดยส่วนใหญ่ ร้อยละ 58.33 จำหน่ายให้แก่พ่อค้ารวบรวมท้องที่/ท้องถิ่น รองลงมา ร้อยละ 16.67 จำหน่ายให้ สถาบันเกษตรกร (วิสาหกิจชุมชนห้วยบง) ร้อยละ 12.50 จำหน่ายให้แก่พ่อค้าเร่มาซื้อถึงสวน ร้อยละ 8.33 จำหน่ายบริษัทผู้ผลิตกาแฟอินทรีย์ และร้อยละ 4.17 จำหน่ายให้แก่ผู้บริโภคโดยตรง (นักท่องเที่ยว) ดังแสดงในตารางที่ 4.37

ตารางที่ 4.37 แหล่งจำหน่ายผลผลิตกาแฟอินทรีย์

หน่วย : ร้อยละ

รายการ	กาแฟอินทรีย์	
	แหล่งขาย	ค่าเฉลี่ยการกระจาย
1. พ่อค้ารวบรวมท้องที่/ท้องถิ่น	58.33	94.29
2. สถาบันเกษตรกร	16.67	85.00
3. พ่อค้าเร่มาซื้อถึงสวน	12.50	100.00
4. บริษัทผลิตกาแฟอินทรีย์	8.33	80.00
5. ผู้บริโภคโดยตรง (นักท่องเที่ยว)	4.17	80.00

ที่มา : คำนวณจากการสำรวจ

1.7) ลักษณะการใช้บรรจุภัณฑ์ของกาแฟอินทรีย์

ลักษณะการใช้บรรจุภัณฑ์บรรจุกาแฟอินทรีย์ พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตกาแฟอินทรีย์ มีลักษณะการใช้บรรจุภัณฑ์ไม่แตกต่างกันมากโดยส่วนใหญ่ ร้อยละ 81.48 เกษตรกรเลือกใช้กระสอบ ขนาดบรรจุ 25 30 และ 40 กิโลกรัม ตามลำดับ รองลงมา ร้อยละ 18.52 เกษตรกรเลือกใช้ถุงพลาสติก

สำหรับการสนับสนุนบรรจุภัณฑ์ที่เกษตรกรใช้บรรจุกาแฟอินทรีย์ พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตกาแฟอินทรีย์ ร้อยละ 100.00 ไม่ได้รับการสนับสนุนบรรจุภัณฑ์จากภาครัฐ สำหรับเกษตรกรที่ไม่ได้รับการสนับสนุนบรรจุ ส่วนใหญ่ร้อยละ 72.73 มีต้นทุนในส่วนของการทำงานบรรจุภัณฑ์ โดยมีต้นทุนเฉลี่ย 112.06 บาท/ปี และร้อยละ 27.27 ไม่มีต้นทุนในส่วนของการทำงานบรรจุภัณฑ์

ในส่วนของตรา แบรนด ของกาแฟอินทรีย์ พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตกาแฟอินทรีย์ทั้งหมดร้อยละ 100.00 ยังไม่มีตราแบรนดเป็นของตนเอง ดังแสดงในตารางที่ 4.38

ตารางที่ 4.38 ลักษณะการใช้บรรจุภัณฑ์ของกาแฟอินทรีย์

หน่วย : ครั้วเรือน

รายการ	กาแฟอินทรีย์	
	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
1. ลักษณะบรรจุภัณฑ์ *		
ถุงพลาสติก	5	18.52
กระสอบ	22	81.48
2. การได้รับบรรจุภัณฑ์สนับสนุนจากภาครัฐ		
ได้รับสนับสนุน	-	-
ไม่ได้รับสนับสนุน	22	100.00
3. ต้นทุนในการทำบรรจุภัณฑ์		
มี	16	72.73
ต้นทุนในการทำบรรจุภัณฑ์ (บาท/ปี)		112.06
ไม่มี	6	27.27
4. ท่านมีตรา แบรินด์ สินค้าเกษตรอินทรีย์		
มี	-	-
ต้นทุนในการทำตราแบรินด์ (บาท/ปี)		-
ไม่มี	22	100.00
5. การได้รับตรา แบรินด์ สนับสนุนจากภาครัฐ		
ได้รับสนับสนุน	-	-
ไม่ได้รับสนับสนุน	-	-

ที่มา : คำนวณจากการสำรวจ

หมายเหตุ : * สามารถเลือกได้หลายคำตอบ

1.8) รูปแบบการขนส่งของกาแฟอินทรีย์

รูปแบบการขนส่งของกาแฟอินทรีย์ แบ่งออกเป็น 2 รูปแบบของการขนส่ง คือ การขนส่งปัจจัยการผลิต และการขนส่งผลผลิตกาแฟอินทรีย์ ดังนี้

เกษตรกรผู้ผลิตกาแฟอินทรีย์ ในส่วนของการขนส่งปัจจัยการผลิต พบว่า ส่วนใหญ่ร้อยละ 86.36 ขนส่งด้วยตนเอง รองลงมาร้อยละ 9.09 เป็นการจ้างขนส่ง และร้อยละ 4.55 มี Supplier รับภาระขนส่งเอง (พ่อค้าเข้ามาขายในพื้นที่) ในส่วนของการขนส่งผลผลิตกาแฟอินทรีย์ พบว่า ส่วนใหญ่ร้อยละ 43.48 ขนส่งด้วยตนเอง ร้อยละ 39.13 ลูกค้านำมารับภาระขนส่งเอง และร้อยละ 17.39 เป็นการจ้างขนส่ง

ทั้งนี้เกษตรกรผู้ผลิตกาแฟอินทรีย์ ไม่มีปัญหาการรอคิวส่งมอบกาแฟอินทรีย์ ในส่วน of ค่าใช้จ่ายในการทำความสะอาด พาหนะขนส่งกาแฟอินทรีย์ ส่วนใหญ่ร้อยละ 95.45 ไม่มีค่าใช้จ่ายในการทำความสะอาดพาหนะขนส่งกาแฟอินทรีย์ ร้อยละ 4.55 มีค่าใช้จ่ายในการทำความสะอาดพาหนะขนส่งกาแฟอินทรีย์ โดยมีค่าใช้จ่ายทำความสะอาดเฉลี่ย 500 บาท/ปี ดังแสดงในตารางที่ 4.39

ตารางที่ 4.39 รูปแบบการขนส่งของกาแฟอินทรีย์

หน่วย : ครั้วเรือน

รายการ	กาแฟอินทรีย์	
	จำนวน	ร้อยละ
1. การขนส่งปัจจัยการผลิต *		
ขนส่งด้วยตนเอง	19	86.36
จ้างขนส่ง	2	9.09
Supplier รับภาระขนส่งเอง	1	4.55
2. การขนส่งผลผลิตสินค้าอินทรีย์ *		
ขนส่งด้วยตนเอง	10	43.48
จ้างขนส่ง	4	17.39
ลูกค้ารับภาระขนส่งเอง	9	39.13
3. ปัญหาการรอคิวส่งมอบผลผลิต		
มี	-	-
ระยะเวลาในการรอคิวเฉลี่ย (ชั่วโมง)	-	-
ไม่มี	22	100.00
4. ค่าใช้จ่ายในการทำความสะดวกพาหนะ		
มี	1	4.55
ค่าใช้จ่ายเฉลี่ย (บาท/ปี)	500	
ไม่มี	21	95.45

ที่มา : คำนวณจากการสำรวจ

1.9) พาหนะที่ใช้ในกาแฟอินทรีย์

พาหนะที่ใช้ในกาแฟอินทรีย์ พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตกาแฟอินทรีย์ มีพาหนะที่ใช้ในกิจกรรมขนส่ง ขนถ่าย และขนย้ายกาแฟอินทรีย์ โดยส่วนใหญ่ร้อยละ 90.91 ใช้รถมอเตอร์ไซด์ขนส่ง ขนถ่าย และขนย้ายกาแฟอินทรีย์ รองลงมา ร้อยละ 9.09 ใช้รถบรรทุก 4 ล้อ

สำหรับรถมอเตอร์ไซด์ที่ใช้ในกิจกรรมขนส่ง ขนถ่าย และขนย้ายกาแฟอินทรีย์ มีการใช้งานกับกาแฟอินทรีย์ร้อยละ 39.25 โดยรถมอเตอร์ไซด์มีอายุการใช้งานเฉลี่ย 19.50 ปี และมีการใช้งานมาแล้วเฉลี่ย 5.34 ปี ในส่วนของรถบรรทุก 4 ล้อ มีการใช้งานกับกาแฟอินทรีย์เฉลี่ยร้อยละ 7.50 โดยรถบรรทุก 4 ล้อมีอายุการใช้งานเฉลี่ย 25 ปี และมีการใช้งานมาแล้วเฉลี่ย 4 ปี ดังแสดงในตารางที่ 4.40

ตารางที่ 4.40 พาหนะที่ใช้ในกาแพอินทรีย์

รายการ	กาแพอินทรีย์			
	การใช้รถ (ร้อยละ)	การใช้งาน (ร้อยละ)	อายุใช้งาน(ปี)	จำนวน(ปี)
1. มอเตอร์ไซค์	90.91	39.25	19.50	5.34
2. รถบรรทุก 4 ล้อ	9.09	7.50	25.00	4.00

ที่มา : คำนวณจากการสำรวจ

1.10) น้ำหนัก ระยะทาง และจำนวนเที่ยวในการขนส่งกาแพอินทรีย์กรณีขนส่งด้วยตนเอง

น้ำหนัก ระยะทาง และจำนวนเที่ยวในการขนส่งปัจจัยการผลิตกาแพอินทรีย์ กรณีขนส่งด้วยตัวเอง พบว่า มีการขนส่งด้วยรถมอเตอร์ไซค์ และการขนส่งด้วยรถบรรทุก 4 ล้อ ซึ่งการขนส่งด้วยรถมอเตอร์ไซค์ มีการบรรทุกน้ำหนักเฉลี่ย 78.33 กิโลกรัม/เที่ยว โดยมีระยะทางไปกลับในการขนส่งเฉลี่ย 3.28 กิโลเมตร/เที่ยว และในแต่ละปีมีการขนส่งเฉลี่ย 12.11 เที่ยว/ปี การขนส่งด้วยรถบรรทุก 4 ล้อ มีการบรรทุกน้ำหนักเฉลี่ย 451.67 กิโลกรัม/เที่ยว ระยะทางไปกลับในการขนส่งเฉลี่ย 7.67 กิโลเมตร/เที่ยว และในแต่ละปีมีการขนส่งเฉลี่ย 1.17 เที่ยว/ปี

ในส่วนของการขนส่งผลผลิตกาแพอินทรีย์ กรณีขนส่งด้วยตนเอง พบว่า มีการขนส่งด้วยรถมอเตอร์ไซค์ และการขนส่งด้วยรถบรรทุก 4 ล้อ ซึ่งการขนส่งด้วยรถมอเตอร์ไซค์ มีการบรรทุกน้ำหนักเฉลี่ย 22.31 กิโลกรัม/เที่ยว ระยะทางไปกลับในการขนส่งเฉลี่ย 3.88 กิโลเมตร/เที่ยว และในแต่ละปีมีการขนส่งเฉลี่ย 14 เที่ยว/ปี และการขนส่งด้วยรถบรรทุก 4 ล้อ มีน้ำหนักเฉลี่ย 310 กิโลกรัม/เที่ยว ระยะทางไปกลับในการขนส่งเฉลี่ย 35 กิโลเมตร/เที่ยว และในแต่ละปีมีการขนส่งเฉลี่ย 1 เที่ยว/ปี ดังแสดงในตารางที่ 4.41

ตารางที่ 4.41 น้ำหนัก ระยะทาง และจำนวนเที่ยวในการขนส่งของกิจกรรมการผลิตกาแพอินทรีย์กรณีขนส่งด้วยตนเอง

รายการ	กาแพอินทรีย์	
	ปัจจัยการผลิต	ผลผลิต
น้ำหนักในการขนส่ง (กก./เที่ยว)		
รถมอเตอร์ไซค์	78.33	22.31
รถบรรทุก 4 ล้อ	451.67	310.00
ระยะทางไปกลับในการขนส่ง (กม./เที่ยว)		
รถมอเตอร์ไซค์	3.28	3.88
รถบรรทุก 4 ล้อ	7.67	35.00
จำนวนเที่ยวในการขนส่ง (เที่ยว/ปี)		
รถมอเตอร์ไซค์	12.11	14.00
รถบรรทุก 4 ล้อ	1.17	1.00

ที่มา : คำนวณจากการสำรวจ

1.11) น้ำหนัก ระยะทาง และจำนวนเที่ยวในการขนส่งของกิจกรรมการผลิตกาแฟอินทรีย์ กรณี จ้างขนส่ง

น้ำหนัก ระยะทางไปกลับ และจำนวนเที่ยวในการขนส่งปัจจัยการผลิตกาแฟอินทรีย์ กรณีจ้างขนส่ง พบว่า มีการจ้างขนส่งด้วยรถบรรทุก 4 ล้อ ซึ่งมีการบรรทุกน้ำหนักเฉลี่ย 475 กิโลกรัม/เที่ยว ระยะทางไปกลับในการขนส่งเฉลี่ย 25.00 กิโลเมตร/เที่ยว โดยในแต่ละปีมีการขนส่งเฉลี่ย 1.50 เที่ยว/ปี

ในส่วนของ การขนส่งผลผลิตกาแฟอินทรีย์ กรณีจ้างขนส่ง พบว่า มีการส่งด้วยรถบรรทุก 4 ล้อ ซึ่งมีการบรรทุกน้ำหนักเฉลี่ย 395.00 กิโลกรัม/เที่ยว ระยะทางไปกลับในการขนส่งเฉลี่ย 106.20 กิโลเมตร/เที่ยว และในแต่ละปีมีการขนส่งเฉลี่ย 1.20 เที่ยว/ปี ดังแสดงในตารางที่ 4.42

ตารางที่ 4.42 น้ำหนัก ระยะทาง และจำนวนเที่ยวในการขนส่งของกิจกรรมการผลิตกาแฟอินทรีย์ กรณีจ้างขนส่ง

รายการ	กาแฟอินทรีย์	
	ปัจจัยการผลิต	ผลผลิต
1. น้ำหนักในการขนส่ง (กก./เที่ยว)		
รถบรรทุก 4 ล้อ	475.00	395.00
2. ระยะทางไปกลับในการขนส่ง (กก./เที่ยว)		
รถบรรทุก 4 ล้อ	25.00	106.20
3. จำนวนเที่ยวในการขนส่ง (เที่ยว/ปี)		
รถบรรทุก 4 ล้อ	1.50	1.20

ที่มา : คำนวณจากการสำรวจ

1.12) ค่าใช้จ่ายในการขนส่งปัจจัยการผลิต และผลผลิตกาแฟอินทรีย์

ค่าใช้จ่ายในการดำเนินการของเกษตรกรผู้ผลิตกาแฟอินทรีย์ กรณีใช้รถของตนเอง พบว่า เกษตรกรมีค่าใช้จ่ายในการดำเนินการ โดยเป็นค่าใช้จ่ายน้ำมันเชื้อเพลิงสำหรับการขนส่งเฉลี่ย 375.00 บาท/ปี ค่าซ่อมบำรุงรักษารถ เฉลี่ย 975.00 บาท/ปี และในส่วนของกรณีจ้างขนส่ง พบว่า เกษตรกรมีค่าใช้จ่ายในการจ้างรถบรรทุก 4 ล้อ เฉลี่ย 1,133.33 บาท/ปี ดังแสดงในตารางที่ 4.43

ตารางที่ 4.43 ค่าใช้จ่ายในการขนส่งปัจจัยการผลิต และผลผลิตสินค้าอินทรีย์ประเภทกาแฟอินทรีย์

หน่วย : บาท/ครัวเรือน

รายการ	จำนวน
1. กรณีใช้รถขนส่งของตนเอง	
ค่าน้ำมันเชื้อเพลิงสำหรับการขนส่งเฉลี่ย	375.00
ค่าซ่อมบำรุงรักษารถ เฉลี่ย	975.00
2. กรณีจ้างขนส่ง	
รถบรรทุก 4 ล้อ	1,133.33

ที่มา : คำนวณจากการสำรวจ

1.13) สถานที่จัดเก็บปัจจัยการผลิต และผลผลิตกาแฟอินทรีย์

สถานที่จัดเก็บปัจจัยการผลิต และผลผลิตกาแฟอินทรีย์ของเกษตรกรผู้ผลิตกาแฟอินทรีย์พบว่า ส่วนใหญ่ร้อยละ 86.36 ไม่มีสถานที่จัดเก็บ และร้อยละ 13.64 มีสถานที่จัดเก็บผลผลิต โดยเกษตรกรมีสถานที่จัดเก็บเฉลี่ย 1.33 หลัง/ราย มีขนาดความจุเฉลี่ย 1 ตัน/หลัง มีการใช้งานสถานที่จัดเก็บมาแล้วเฉลี่ย 8 ปี โดยมูลค่าในการก่อสร้างสถานที่จัดเก็บเฉลี่ย 6,000 บาท/หลัง มีอายุการใช้งานเฉลี่ย 11.33 ปี ซึ่งเมื่อครบระยะเวลาแล้วจะมีมูลค่าซากเฉลี่ย 2,500 บาท/หลัง ทั้งนี้เกษตรกรใช้เก็บกาแฟอินทรีย์เฉลี่ยร้อยละ 100.00 ดังแสดงในตารางที่ 4.44

ตารางที่ 4.44 สถานที่จัดเก็บปัจจัยการผลิต และผลผลิตกาแฟอินทรีย์

หน่วย : ร้อยละ

รายการ	กาแฟอินทรีย์
1. สถานที่จัดเก็บปัจจัยการผลิต และผลผลิตเกษตรกรอินทรีย์	
มีสถานที่จัดเก็บปัจจัยการผลิต	-
มีสถานที่จัดเก็บผลผลิต	13.64
ไม่มีสถานที่จัดเก็บ	86.36
2. กรณีมีสถานที่จัดเก็บปัจจัยการผลิต และผลผลิตเกษตรกรอินทรีย์	
จำนวนโรงเรือน/ยุ้งฉาง (หลัง)	1.33
ขนาดความจุ (ตัน)	1.00
อายุการใช้งานที่ผ่านมา (ปี)	8.00
มูลค่าก่อสร้างรวม (บาท)	6,000.00
มูลค่าซาก (บาท)	2,500.00
อายุการใช้งาน (ปี)	11.33
การใช้งานกับเกษตรกรอินทรีย์ (ร้อยละ)	100.00

ที่มา : คำนวณจากการสำรวจ

1.14) ต้นทุนการบริหารคลังสินค้าและต้นทุนการถือครองผลผลิตกาแฟอินทรีย์

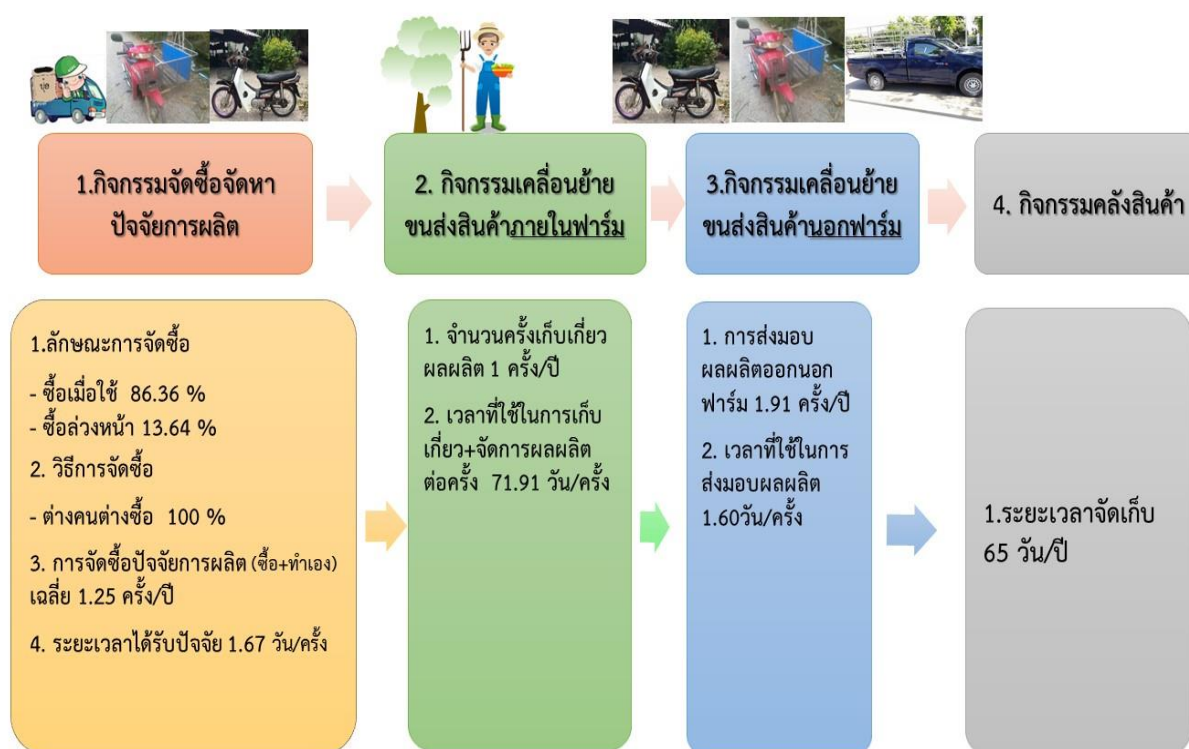
ต้นทุนการบริหารคลังสินค้าและต้นทุนการถือครองกาแฟอินทรีย์พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตกาแฟอินทรีย์มีต้นทุนการถือครองสินค้า โดยมีมูลค่ากาแฟอินทรีย์เฉลี่ย 26,127.50 บาท/ปี และมีระยะเวลาในการเก็บรักษาผลผลิตก่อนส่งมอบลูกค้าเฉลี่ย 65 วัน/ปี ดังแสดงในตารางที่ 4.45

ตารางที่ 4.45 ต้นทุนการบริหารคลังสินค้าและต้นทุนการถือครองผลผลิตกาแฟอินทรีย์

รายการ	กาแฟอินทรีย์
1. ราคาสินค้าของตนเอง	
ค่าสาธารณูปโภค ค่าน้ำ-ไฟฟ้า (บาท/ปี)	-
2. ต้นทุนการถือครองสินค้า (กรณีถือครองสินค้าและสินค้าคงคลัง)	
มูลค่าเฉลี่ยของผลผลิต หรือสินค้าเกษตร (บาท/ปี)	26,127.50
ระยะเวลาเฉลี่ยการเก็บรักษาผลผลิต ก่อนส่งมอบลูกค้า (วัน/ปี)	65

ที่มา : คำนวณจากการสำรวจ

สรุปกิจกรรมด้านโลจิสติกส์ในการผลิตกาแฟอินทรีย์ ดังนี้



ภาพที่ 4.11 สรุปกิจกรรมด้านโลจิสติกส์ในการผลิตกาแฟอินทรีย์

ที่มา : จากการสำรวจ

1.15) ค่าใช้จ่ายโลจิสติกส์กาแพอินทรีย์

ค่าใช้จ่ายโลจิสติกส์กาแพอินทรีย์ พบว่าเกษตรกรผู้ผลิตกาแพอินทรีย์มีค่าใช้จ่ายโลจิสติกส์รวม 21.29 บาท/กก./ปี ประกอบด้วย ค่าสั่งซื้อปัจจัยการผลิตเฉลี่ย 0.29 บาท/กก./ปี ค่าขนส่งปัจจัยการผลิตเฉลี่ย 0.32 บาท/กก./ปี ค่าใช้จ่ายในส่วนแรงงานในครัวเรือนที่ใช้ในการเก็บเกี่ยวผลผลิตเฉลี่ย 6.05 บาท/กก./ปี ค่าใช้จ่ายในส่วนแรงงานจ้างที่ใช้ในการเก็บเกี่ยวผลผลิตเฉลี่ย 2.30 บาท/กก./ปี ค่าอาหารเครื่องตัมเฉลี่ย 0.56 บาท/กก./ปี โดยมีค่าความสูญเสียของผลผลิตเฉลี่ย 5.83 บาท/กก./ปี และค่าขนส่งผลผลิต 4.63 บาท/กก./ปี ค่าเสื่อมโรงเรือนเก็บผลผลิตเฉลี่ย 0.85 บาท/กก./ปี และค่าบรรจุภัณฑ์เฉลี่ย 0.46 บาท/กก./ปี ดังแสดงในตารางที่ 4.46

ตารางที่ 4.46 ค่าใช้จ่ายโลจิสติกส์กาแพอินทรีย์

รายการ	ค่าใช้จ่ายโลจิสติกส์	
	บาท/ปี	บาท/กก./ปี
พื้นที่กาแพอินทรีย์เฉลี่ย (ไร่)		2.61
ผลผลิตกาแพะลาารวม (กก./ปี)		244.62
ผลผลิตกาแพะตรวม (กก./ปี)		815.40
ผลผลิตกาแพะลาเฉลี่ย (กก./ไร่)		93.72
1.กิจกรรมเคลื่อนย้ายปัจจัยการผลิต	150.68	0.61
- ค่าสั่งซื้อปัจจัยการผลิต	71.67	0.29
- ค่าขนส่งปัจจัยการผลิต	79.01	0.32
2.กิจกรรมเคลื่อนย้ายขนส่งสินค้าภายในฟาร์ม	9,118.95	14.74
2.1 ค่าใช้จ่ายในการเก็บเกี่ยวและค่าติดต่อลูกค้า *	7,263.96	8.91
- ค่าเก็บเกี่ยวผลผลิต แรงงานในครัวเรือน	4,931.82	6.05
- ค่าเก็บเกี่ยวผลผลิต แรงงานจ้าง	1,875.00	2.30
- ค่าอาหาร เครื่องตัม	457.14	0.56
2.2 ค่าความสูญเสียของผลผลิต	1,854.99	5.83
- ผลผลิตเสียหายระหว่างเคลื่อนย้ายภายในฟาร์ม *	611.65	0.75
- ผลผลิตเสียหายระหว่างคัดเกรด	1,243.34	5.08

ที่มา : คำนวณจากการสำรวจ

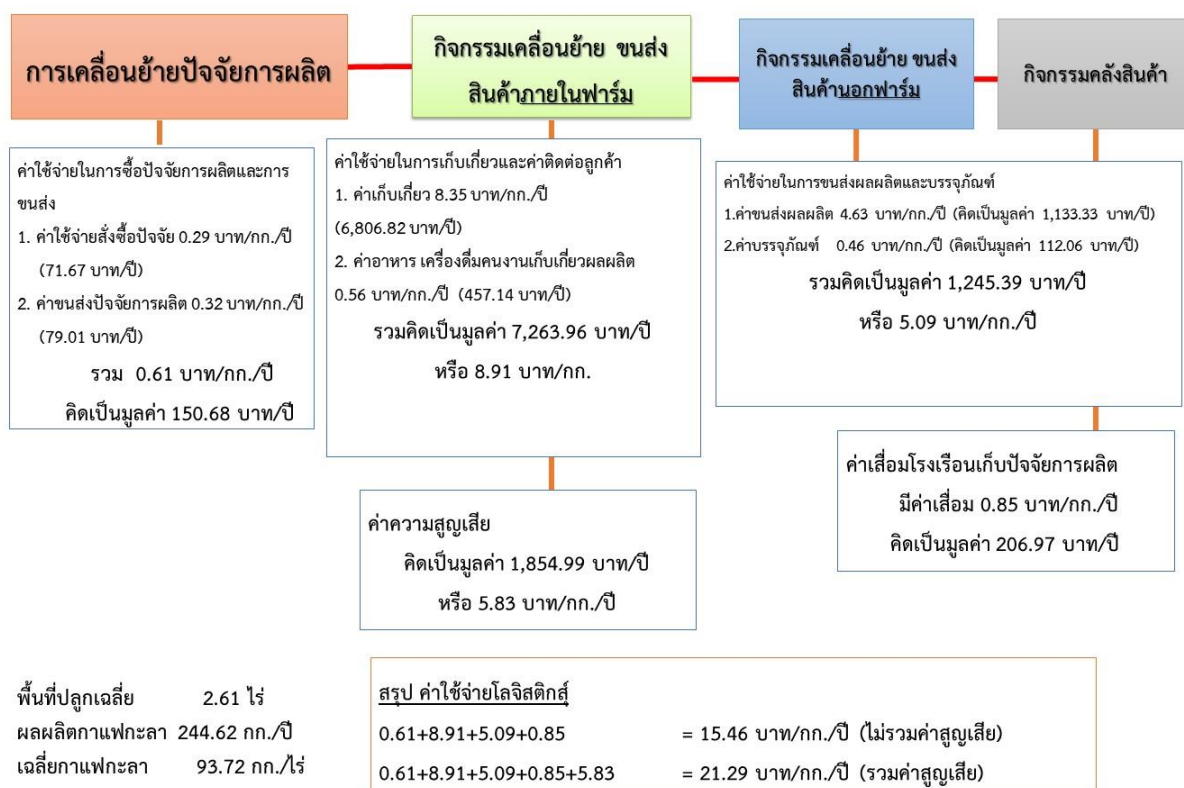
ตารางที่ 4.46 ค่าใช้จ่ายโลจิสติกส์กาแฟอินทรีย์ (ต่อ)

รายการ	ค่าใช้จ่ายโลจิสติกส์	
	บาท/ปี	บาท/กก./ปี
3. กิจกรรมเคลื่อนย้าย ขนส่งสินค้านอกฟาร์ม	1,452.36	5.94
- ค่าขนส่งผลผลิต	1,133.33	4.63
- ค่าเสื่อมโรงเรือนเก็บผลผลิต	206.97	0.85
- ค่าบรรจุภัณฑ์	112.06	0.46
4. กิจกรรมคลังสินค้า	-	-
รวมค่าใช้จ่ายโลจิสติกส์	10,721.99	21.29

ที่มา : คำนวณจากการสำรวจ

หมายเหตุ : * คำนวณจากผลผลิตกาแฟสด

สรุปค่าใช้จ่ายด้านโลจิสติกส์ในการผลิตกาแฟอินทรีย์ ดังนี้



ภาพที่ 4.12 สรุปค่าใช้จ่ายด้านโลจิสติกส์ในการผลิตกาแฟอินทรีย์

ที่มา : จากการสำรวจ

1.16) การพยากรณ์ความต้องการของลูกค้า

การพยากรณ์ความต้องการของลูกค้า พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตกาแฟอินทรีย์ทั้งหมดยังไม่มี การพยากรณ์ความต้องการของลูกค้า

1.17) การสร้างมูลค่าผลผลิต ลดการสูญเสีย และลดต้นทุนของกาแฟอินทรีย์

การปรับ/เปลี่ยนพันธุ์ พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตกาแฟอินทรีย์ส่วนใหญ่ร้อยละ 86.36 ยังไม่มี การปรับ/เปลี่ยนพันธุ์ และร้อยละ 13.64 เกษตรกรมีการปรับ/เปลี่ยนพันธุ์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มมูลค่า ผลผลิต

การปรับปรุงคุณภาพดิน/น้ำ พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตกาแฟอินทรีย์ส่วนใหญ่ร้อยละ 59.09 ยังไม่มีการปรับปรุงคุณภาพดิน/น้ำ และร้อยละ 40.91 มีการปรับปรุงคุณภาพดิน/น้ำ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ ลดต้นทุนการสูญเสีย/ลดต้นทุนการผลิต และเพิ่มมูลค่าผลผลิต

การปรับระบบการให้น้ำ พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตกาแฟอินทรีย์ทั้งหมดยังไม่มี การปรับระบบ การให้น้ำ

การจัดระบบป้องกันและแก้ไขเรื่องโรค/แมลง พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตกาแฟอินทรีย์ ร้อยละ 59.09 ยังไม่มีการจัดระบบป้องกันและแก้ไขเรื่องโรค/แมลง และร้อยละ 40.91 มีการจัดระบบป้องกันและ แก้ไขเรื่องโรค/แมลง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อลดต้นทุนการสูญเสีย/ลดต้นทุนการผลิต และเพิ่มมูลค่าผลผลิต

การคัดเลือกแรงงาน/จ้างแรงงานที่มีทักษะ พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตกาแฟอินทรีย์ส่วนใหญ่ ร้อยละ 95.45 ยังไม่มีการคัดเลือกแรงงาน/จ้างแรงงานที่มีทักษะ และร้อยละ 4.55 มีการคัดเลือกแรงงาน/จ้าง แรงงานที่มีทักษะ

การปรับปรุงวิธีการเก็บเกี่ยวให้เหมาะสม พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตกาแฟอินทรีย์ส่วนใหญ่ ร้อยละ 68.18 ยังไม่มีการปรับปรุงวิธีการเก็บเกี่ยวให้เหมาะสม และร้อยละ 31.82 มีการปรับปรุงวิธีการเก็บ เกี้ยวให้เหมาะสม โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อลดต้นทุนการสูญเสีย/ลดต้นทุนการผลิต

การทำระบบจัดการหลังเก็บเกี่ยว/จัดการการผลิต พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตกาแฟอินทรีย์ ส่วนใหญ่ร้อยละ 54.55 ยังไม่มีการทำระบบจัดการหลังเก็บเกี่ยว/จัดการการผลิต และร้อยละ 45.45 มีการทำ ระบบจัดการหลังเก็บเกี่ยว/จัดการการผลิต โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อลดต้นทุนการสูญเสีย/ลดต้นทุนการผลิต

การคัดเกรดกาแฟอินทรีย์ พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตกาแฟอินทรีย์ส่วนใหญ่ร้อยละ 72.73 ยังไม่มี การคัดเกรดกาแฟอินทรีย์ และร้อยละ 27.27 มีการคัดเกรดกาแฟอินทรีย์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มมูลค่า ผลผลิต

การปรับมาตรฐานฟาร์ม พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตกาแฟอินทรีย์ ร้อยละ 54.55 มีการปรับ มาตรฐานฟาร์ม และร้อยละ 45.45 ยังไม่มีการปรับมาตรฐานฟาร์ม

การมีใบรับรองมาตรฐาน พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตกาแฟอินทรีย์ส่วนใหญ่ร้อยละ 63.64 มีใบรับรองมาตรฐาน และร้อยละ 36.36 ยังไม่มีใบรับรองมาตรฐาน

การทำพันธสัญญา พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตกาแฟอินทรีย์ทั้งหมดยังไม่มี การทำพันธสัญญา

การสร้างตราสินค้า พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตกาแฟอินทรีย์ทั้งหมดยังไม่มี ยังไม่มีการสร้างตรา สินค้า

การสื่อสารข่าวสารด้านความต้องการของตลาด พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตกาแฟอินทรีย์ ส่วนใหญ่ร้อยละ 77.27 ยังไม่มีการสื่อสารข่าวสารด้านความต้องการของตลาด และร้อยละ 22.72 มีการสื่อสารข่าวสารด้านความต้องการของตลาดแล้ว

การพัฒนาาระบบเส้นทางการขนส่ง พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตกาแฟอินทรีย์ ส่วนใหญ่ร้อยละ 95.45 ยังไม่มีการพัฒนาาระบบเส้นทางการขนส่ง และร้อยละ 4.55 มีการพัฒนาาระบบเส้นทางการขนส่งแล้ว ดังแสดงในตารางที่ 4.47

ตารางที่ 4.47 การสร้างมูลค่าผลผลิต ลดการสูญเสีย และลดต้นทุนกาแฟอินทรีย์

หน่วย : ร้อยละ

รายการ	กาแฟอินทรีย์	
	มี	ไม่มี
1.การปรับ/เปลี่ยนพันธุ์	13.64	86.36
2.การปรับปรุงคุณภาพดิน/น้ำ	40.91	59.09
3.การปรับระบบการให้น้ำ	-	100.00
4.การจัดระบบป้องกันและแก้ไขเรื่องโรค/แมลง	40.91	59.09
5. การคัดเลือกแรงงาน/จ้างแรงงานที่มีทักษะ	4.55	95.45
6. การปรับปรุงวิธีการเก็บเกี่ยวให้เหมาะสม	31.82	68.18
7.การทำระบบจัดการหลังเก็บเกี่ยว/จัดการการผลิต	45.45	54.55
8.การคัดเกรดผลผลิต	27.27	72.73
9. การปรับมาตรฐานฟาร์ม	54.55	45.45
10. มีใบรับรองมาตรฐาน	63.64	36.36
11.การทำพันธสัญญา	-	100.00
12.การสร้างตราสินค้า	-	100.00
13. การสื่อสารข่าวสารด้านความต้องการของตลาด	22.73	77.27
14. การพัฒนาาระบบเส้นทางการขนส่ง	4.55	95.45

ที่มา : คำนวณจากการสำรวจ

2) สถาบันเกษตรกร ผู้รวบรวมผลผลิต พ่อค้าคนกลาง พ่อค้าส่งและพ่อค้าปลีก

2.1) กาแฟอินทรีย์

2.1.1) ผู้รวบรวมในท้องถิ่น

สำหรับกิจกรรมด้านโลจิสติกส์ในการผลิตสินค้ากาแฟอินทรีย์ ในปีการผลิต 2560/61 ของผู้รวบรวมในท้องถิ่น มีดังนี้

การจัดการผลผลิตหลังการเก็บเกี่ยว พบว่า ผู้รวบรวมมีการส่งมอบกาแฟอินทรีย์ 2 ครั้ง/ปี ในจำนวนนี้ส่งมอบครบจำนวนทุกครั้ง โดยใช้ระยะเวลา 0.5 วัน/ครั้ง ในการขนขึ้นรถจนถึงส่งมอบลูกค้า ในส่วนของความเสียหายของกาแฟอินทรีย์ พบว่า มีความเสียหายระหว่างการคัดเกรด ร้อยละ 5 โดยไม่มีความเสียหายระหว่างการขนส่งไปยังลูกค้า

การกระจายผลผลิตกาแฟอินทรีย์ พบว่า ผู้รวบรวมมีการขายให้แก่ผู้รวบรวมในระดับท้องถิ่น และพ่อค้ามารับซื้อถึงบ้าน โดยใช้กระสอบเป็นบรรจุภัณฑ์ในการขนส่ง โดยลูกค้ารับภาระขนส่งเอง มีต้นทุนของบรรจุภัณฑ์ประมาณ 700 บาท/ปี ทั้งนี้ทางผู้รวบรวมยังไม่มีสร้างตรา แบนด์ของกาแฟอินทรีย์

ในส่วนของการใช้อุปกรณ์ในการผลิตกาแฟอินทรีย์ พบว่า ผู้รวบรวมมีการใช้เครื่องสีในการกะเทาะเปลือกกาแฟจำนวน 1 เครื่อง มีการใช้งานมาแล้ว 16 ปี และเป็นการใช้งานกับกาแฟอินทรีย์ทั้งหมด ซึ่งปัจจุบันทางกลุ่มยังไม่มีปัญหาในการรอคิวส่งมอบกาแฟอินทรีย์

สำหรับต้นทุนการถือครองสินค้าและสินค้าคงคลัง พบว่า ผู้รวบรวมมีกาแฟอินทรีย์ที่จัดเก็บในคลังสินค้ามีมูลค่าเฉลี่ย 44,500 บาท/ปี โดยมีการเก็บรักษาก่อนการส่งมอบเฉลี่ย 150 วัน

การสร้างมูลค่าผลผลิต ลดการสูญเสียและลดต้นทุน พบว่า ผู้รวบรวมมีการดำเนินการต่าง ๆ แล้ว ในรอบ 3 ปีที่ผ่านมา (พ.ศ.2559-2561) ได้แก่ การทำระบบจัดการผลผลิตหลังการเก็บเกี่ยว การปรับมาตรฐานฟาร์ม การมีใบรับรองมาตรฐาน และการสื่อสารข่าวสารด้านความต้องการของตลาด

2.1.2) บริษัทแม่ฮองสอนออร์แกนิก (วิสาหกิจเพื่อสังคม)

สำหรับกิจกรรมด้านโลจิสติกส์ในการผลิตสินค้ากาแฟอินทรีย์ ในปีการผลิต 2560/61 ของบริษัทแม่ฮองสอนออร์แกนิก (วิสาหกิจเพื่อสังคม) มีดังนี้

การจัดการผลผลิตหลังการเก็บเกี่ยว พบว่า ทางบริษัทมีการส่งมอบกาแฟอินทรีย์ 1 ครั้ง/ปี โดยส่งมอบครบและตรงเวลาทั้งหมด ใช้ระยะเวลา 3 วัน/ครั้ง ในการขนขึ้นรถจนถึงส่งมอบลูกค้า ในส่วนของความเสียหายของกาแฟอินทรีย์ พบว่า ไม่มีความเสียหายระหว่างการคัดเกรด และไม่มีความเสียหายระหว่างการขนส่งไปยังลูกค้า ทั้งนี้มีค่าใช้จ่ายในการติดต่อลูกค้า เช่น โทรศัพท์ อุปกรณ์เครื่องเขียน เลี้ยงรับรองลูกค้า 500 บาท/ปี

การกระจายผลผลิตกาแฟอินทรีย์ พบว่า ทางบริษัทขายกาแฟกะลาให้แก่เครือข่ายเกษตรกรอินทรีย์เชียงรายทั้งหมด โดยใช้กระสอบเป็นบรรจุภัณฑ์ในการขนส่ง ทั้งนี้ทางผู้รวบรวมยังไม่มีสร้างตราแบรนด์ของกาแฟอินทรีย์

ในส่วนของการขนส่งผลผลิตกาแฟอินทรีย์ พบว่า ทางบริษัทมีการขนส่งผลผลิตกาแฟอินทรีย์โดยลูกค้ารับภาระขนส่งเอง ทั้งนี้ทางบริษัทยังไม่มีสถานที่จัดเก็บกาแฟอินทรีย์

สำหรับต้นทุนการถือครองสินค้า พบว่า บริษัทมีกาแฟอินทรีย์มีมูลค่าสินค้าเฉลี่ย 375,000 บาท/ปี โดยมีการเก็บรักษาก่อนการส่งมอบเฉลี่ย 1 วัน

การสร้างมูลค่าผลผลิต ลดการสูญเสียและลดต้นทุน พบว่า ทางบริษัทได้มีการดำเนินการต่าง ๆ แล้ว ในรอบ 3 ปีที่ผ่านมา (พ.ศ.2559-2561) ได้แก่ การทำระบบจัดการผลผลิตหลังการเก็บเกี่ยว การคัดเกรดผลผลิตกาแฟ การปรับมาตรฐานฟาร์ม การมีใบรับรองมาตรฐาน การสร้างตราสินค้า และการสื่อสารข่าวสารด้านความต้องการของตลาด

4.1.4 สินค้าผักอินทรีย์

1) เกษตรกร

1.1) ลักษณะการจัดซื้อจัดหาปัจจัยการผลิตผักอินทรีย์

แหล่งจัดซื้อจัดหาปัจจัยการผลิตผักอินทรีย์ พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตผักอินทรีย์มีแหล่งจัดซื้อจัดหาปัจจัยการผลิต โดยส่วนใหญ่ร้อยละ 58.65 เป็นการซื้อปัจจัยการผลิตจากร้านค้า รองลงมาร้อยละ 52.32 เป็นการผลิตหรือคัดเก็บปัจจัยการผลิตไว้ใช้เอง ร้อยละ 18.57 เป็นการซื้อผ่านสถาบันเกษตรกร ร้อยละ 15.19 ได้ฟรี ร้อยละ 13.08 ได้มาจากช่องทางอื่น ๆ ร้อยละ 11.39 แบ่งปันจากเพื่อนบ้าน ที่เหลือร้อยละ 4.64 ซื้อจากหน่วยงานภาครัฐ (หน่วยงานรัฐแจก, จากแหล่งผลิตในและนอกพื้นที่)

ลักษณะการจัดซื้อปัจจัยการผลิต พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตผักอินทรีย์ส่วนใหญ่ร้อยละ 81.01 ซื้อปัจจัยการผลิตเมื่อต้องการใช้ ที่เหลือร้อยละ 18.99 ซื้อปัจจัยการผลิตล่วงหน้าเพื่อเก็บไว้ใช้ โดยเกษตรกรผู้ผลิตผักอินทรีย์ร้อยละ 84.39 มีลักษณะการจัดซื้อโดยต่างคนต่างซื้อ ที่เหลือร้อยละ 15.61 มีลักษณะการจัดซื้อปัจจัยการผลิตโดยใช้วิธีรวมกันซื้อ ดังแสดงในตารางที่ 4.48

ตารางที่ 4.48 ลักษณะการจัดซื้อจัดหาปัจจัยการผลิตผักอินทรีย์

รายการ	ผักอินทรีย์	
	จำนวน	ร้อยละ
1.แหล่งจัดซื้อปัจจัยการผลิต *		
ผลิต/คัดเก็บไว้ใช้เอง	124	52.32
แบ่งปันจากเพื่อนบ้าน	27	11.39
ซื้อจากร้านค้า	139	58.65
ซื้อผ่านสถาบันเกษตรกร	44	18.57
ซื้อจากหน่วยงานรัฐ	11	4.64
ได้ฟรี	36	15.19
อื่น ๆ	31	13.08
2. ลักษณะการจัดซื้อ		
ซื้อเมื่อใช้	192	81.01
ซื้อล่วงหน้า	45	18.99
3. วิธีการจัดซื้อ		
รวมกันซื้อ	37	15.61
ต่างคนต่างซื้อ	200	84.39

ที่มา : คำนวณจากการสำรวจ

หมายเหตุ : * สามารถเลือกตอบได้หลายคำตอบ

1.2) กิจกรรมจัดซื้อจัดหาปัจจัยการผลิตผักอินทรีย์

กิจกรรมจัดซื้อจัดหาปัจจัยการผลิตผักอินทรีย์ พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตผักอินทรีย์ มีการจัดซื้อพันธุ์ จัดหาพันธุ์ เฉลี่ย 6.61 ครั้ง/ปี โดยได้รับมอบพันธุ์ครบเฉลี่ย 6.60 ครั้ง/ปี และ ได้รับมอบพันธุ์ได้ตรงตามเวลาที่ตกลงเฉลี่ย 6.59 ครั้ง/ปี ซึ่งระยะเวลาในการสั่งซื้อพันธุ์จนถึงวันที่ได้รับพันธุ์ เฉลี่ย 4.53 วัน/ครั้ง และมีค่าใช้จ่ายในการติดต่อสั่งซื้อพันธุ์เฉลี่ย 166.05 บาท/ปี

ในส่วนของการจัดซื้อ/จัดหาปัจจัยการผลิตอื่น ๆ เช่น ปุ๋ยหมัก น้ำหมักชีวภาพ ของเกษตรกรผู้ผลิตผักอินทรีย์ โดยแบ่งเป็น 2 กรณี คือ กรณีซื้อปัจจัยการผลิตสินค้าชนิดพร้อมใช้ และกรณีซื้อปัจจัยการผลิตสินค้ามาผลิตเอง

กรณีซื้อปัจจัยการผลิตสินค้าชนิดพร้อมใช้ พบว่า เกษตรกรมีการซื้อปุ๋ยหมัก น้ำหมักชีวภาพ และอื่น ๆ ชนิดสำเร็จรูป โดยมีการจัดซื้อ เฉลี่ย 4.03 ครั้ง/ปี ในจำนวนนี้ได้รับมอบปัจจัยการผลิตครบตามจำนวน และตรงตามเวลาที่ตกลงกัน เฉลี่ย 4.03 ครั้ง/ปี เท่ากัน ซึ่งระยะเวลาในการสั่งซื้อจนถึงวันที่ได้รับมอบปัจจัยการผลิตเฉลี่ย 5.47 วัน/ครั้ง ทั้งนี้มีค่าใช้จ่ายในการติดต่อสั่งซื้อปัจจัยการผลิต เฉลี่ย 151.16 บาท/ปี

กรณีซื้อปัจจัยการผลิตสินค้ามาผลิตเอง พบว่า เกษตรกรมีการซื้อวัสดุหรือวัตถุดิบมาใช้ในการผลิตปุ๋ยหมัก น้ำหมักชีวภาพและอื่น ๆ โดยมีการจัดซื้อ เฉลี่ย 3.33 ครั้ง/ปี ในจำนวนนี้ได้รับมอบปัจจัยการผลิตครบตามจำนวน และตรงตามเวลาที่ตกลงกัน เฉลี่ย 2.87 ครั้ง/ปี ได้รับมอบปัจจัยการผลิตตรงตามเวลาที่ตกลงกัน เฉลี่ย 2.86 ครั้ง/ปี ซึ่งระยะเวลาเฉลี่ยในการการสั่งซื้อจนถึงวันที่ได้รับมอบวัสดุหรือวัตถุดิบ เฉลี่ย 4.16 วัน/ครั้ง ทั้งนี้มีค่าใช้จ่ายในการติดต่อสั่งซื้อวัสดุหรือวัตถุดิบ เฉลี่ย 146.07 บาท/ปี ดังแสดงในตารางที่ 4.49

ตารางที่ 4.49 กิจกรรมจัดซื้อจัดหาปัจจัยการผลิตสินค้าผักอินทรีย์

รายการ	ผักอินทรีย์	
	ซื้อ	ทำเอง
1. การจัดซื้อ – จัดหาปัจจัยการผลิต กรณีพันธุ์		
- การจัดซื้อพันธุ์/จัดหาพันธุ์ (ครั้ง/ปี)	6.61	
- การได้รับมอบพันธุ์ได้ครบตามจำนวน (ครั้ง/ปี)	6.60	
- ได้รับมอบพันธุ์ได้ตรงตามเวลาที่ตกลง (ครั้ง/ปี)	6.59	
- ระยะเวลาเฉลี่ยในการสั่งซื้อพันธุ์จนถึงวันที่ได้รับพันธุ์ (วัน/ครั้ง)	4.53	
- ค่าใช้จ่ายติดต่อสั่งซื้อพันธุ์ (บาท/ปี)	166.05	
2. การจัดซื้อ – จัดหาปัจจัยการผลิตอื่น ๆ นอกเหนือจากพันธุ์		
- การจัดซื้อปัจจัยการผลิต (ครั้ง/ปี)	4.03	3.33
- การได้รับมอบปัจจัยการผลิตอื่น ๆ ได้ครบตามจำนวน (ครั้ง/ปี)	4.03	2.87
- การได้รับมอบปัจจัยการผลิตอื่น ๆ ได้ตรงตามเวลาที่ตกลง (ครั้ง/ปี)	4.03	2.86
- ระยะเวลาเฉลี่ยในการการสั่งซื้อจนถึงวันที่ได้รับปัจจัยการผลิตอื่น ๆ (วัน/ครั้ง)	5.47	4.16
- ค่าใช้จ่ายติดต่อสั่งซื้อปัจจัยการผลิต (บาท/ปี)	151.16	146.07

ที่มา : คำนวณจากการสำรวจ

1.3) กิจกรรมการเก็บเกี่ยว และรวบรวมผลผลิตผักอินทรีย์

เกษตรกรผู้ผลิตผักอินทรีย์มีจำนวนรอบในการเก็บเกี่ยว เฉลี่ย 94.02 รอบ/ปี โดยมีปริมาณผลผลิตเฉลี่ย 5,172.08 กิโลกรัม/ปี ซึ่งการเก็บเกี่ยวผลผลิตแต่ละรอบใช้เวลาเฉลี่ย 3.49 วัน/รอบ เนื่องจากเกษตรกรมีการแบ่งพื้นที่เก็บเกี่ยวให้หมุนเวียนกันไปในแปลง มีการเก็บเกี่ยวและรวบรวมผลผลิตเพื่อส่งมอบให้ครบตามจำนวนที่ลูกค้าสั่งซื้อ เฉลี่ย 91.16 รอบ/ปี และตรงตามเวลาที่ลูกค้าสั่งซื้อ เฉลี่ย 92.02 ครั้ง/ปี โดยมีระยะเวลาเฉลี่ยตั้งแต่เก็บเกี่ยวจนถึงพร้อมส่งมอบให้ลูกค้า ใช้เวลาเฉลี่ย 0.50 วัน/รอบ โดยมีผลผลิตเสียหายระหว่างการเคลื่อนย้ายภายในฟาร์มเฉลี่ย ร้อยละ 3.24 ดังแสดงในตารางที่ 4.50

ตารางที่ 4.50 กิจกรรมเก็บเกี่ยว และรวบรวมผลผลิตผักอินทรีย์

หน่วย : ร้อยละ

รายการ	จำนวน
1. ปริมาณผลผลิตรวม (กิโลกรัม/ปี)	5,172.08
2. การเก็บเกี่ยวผลผลิต (รอบ/ปี)	94.02
3. การเก็บเกี่ยวผลผลิตแต่ละรอบ (วัน/รอบ)	3.49
4. การเก็บเกี่ยว-รวบรวมผลผลิตได้ครบตามจำนวนที่ลูกค้าสั่งซื้อ (รอบ/ปี)	91.16
5. การเก็บเกี่ยว-รวบรวมผลผลิตได้ตรงตามเวลาที่ตกลงกับลูกค้า (รอบ/ปี)	92.02
6. ระยะเวลาเฉลี่ยตั้งแต่เก็บเกี่ยว-จัดการผลผลิตหลังเก็บเกี่ยวเสร็จพร้อมส่งมอบ (วัน/รอบ)	0.50
7. การผลผลิตที่เสียหายเฉลี่ยทั้งปี ระหว่างการเคลื่อนย้ายผลผลิตภายในฟาร์ม (ร้อยละ)	3.24

ที่มา : คำนวณจากการสำรวจ

1.4) การจัดการผลผลิตหลังการเก็บเกี่ยว และการส่งมอบผลผลิตผักอินทรีย์

การจัดการผลผลิตหลังการเก็บเกี่ยว และการส่งมอบผักอินทรีย์ พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตผักอินทรีย์ มีกิจกรรมการจัดการผักอินทรีย์หลังการเก็บเกี่ยว และการส่งมอบผักอินทรีย์ในรอบ 1 ปี โดยในระหว่างการจัดการ ผลผลิตได้รับความเสียหายเฉลี่ยร้อยละ 6.15 ทั้งนี้มีการส่งมอบผักอินทรีย์ เฉลี่ย 93.00 ครั้ง/ปี โดยเกษตรกรสามารถส่งมอบได้ครบตามจำนวนที่ตกลง เฉลี่ย 90.16 ครั้ง/ปี และตรงตามเวลาที่ตกลงกันไว้เฉลี่ย 91.05 ครั้ง/ปี และใช้ระยะเวลาในการจัดส่งผลผลิตให้ลูกค้าตั้งแต่ขึ้นขึ้นรถจนถึงส่งมอบลูกค้าเฉลี่ย 0.38 วัน โดยมีผลผลิตเสียหายระหว่างการขนส่งไปยังลูกค้า ร้อยละ 1.01 ทั้งนี้เกษตรกรมีค่าใช้จ่ายในการทำความสะอาดอุปกรณ์ สถานที่เฉลี่ย 423.29 บาท/ปี และมีค่าใช้จ่ายในการติดต่อลูกค้า เช่น ค่าโทรศัพท์ ค่ารับรองลูกค้าเฉลี่ย 325.70 บาท/ปี ดังแสดงในตารางที่ 4.51

ตารางที่ 4.51 การจัดการผลผลิตหลังการเก็บเกี่ยว และการส่งมอบผลผลิตผักอินทรีย์

หน่วย : ครั้วเรือน

รายการ	จำนวน (ค่าเฉลี่ย) ผักอินทรีย์
1.ความเสียหายระหว่างการจัดการผลผลิต (ร้อยละ)	6.15
2.การส่งมอบผลผลิต (ขนส่งเอง และจ้างขนส่ง) (ครั้ง/ปี)	93.00
3.การส่งมอบผลผลิตได้ครบตามจำนวนที่ตกลง (ครั้ง/ปี)	90.16
4.การส่งมอบผลผลิตได้ตรงตามเวลาที่ตกลง (ครั้ง/ปี)	91.05
5.การจัดส่งผลผลิตให้ลูกค้า (ตั้งแต่ขนส่งขึ้นรถจนถึงส่งมอบลูกค้า) (วัน)	0.38
6.ผลผลิตที่เสียหายเฉลี่ยระหว่างการขนส่งไปให้ลูกค้า(ขนส่งเอง และจ้างขนส่ง) (ร้อยละ)	1.01
7.ค่าใช้จ่ายในการทำความสะดวก อุปกรณ์ สถานที่ (บาท/ปี)	423.29
8. ค่าใช้จ่ายติดต่อกู้ค่า (โทรศัพท์ – อุปกรณ์เครื่องเขียน - เลี้ยงรับรองลูกค้า) (บาท/ปี)	325.70

ที่มา : คำนวณจากการสำรวจ

1.5) ค่าใช้จ่ายในกิจกรรมการเก็บเกี่ยวผลผลิตผักอินทรีย์

ค่าใช้จ่ายในกิจกรรมการเก็บเกี่ยวผลผลิตผักอินทรีย์ พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตผักอินทรีย์ มีค่าใช้จ่ายในกิจกรรมการเก็บเกี่ยวผักอินทรีย์ประกอบด้วย

กรณีใช้เครื่องจักรของตนเองในการเก็บเกี่ยว ค่าน้ำมันเชื้อเพลิงสำหรับเครื่องจักรเก็บเกี่ยวเฉลี่ย 3,000 บาท/ปี ค่าจ้างคนขับ (ควบคุมเครื่องมือ/เครื่องจักร) เฉลี่ย 28,800 บาท/ปี ค่าแรงงาน (ยก ขน) เฉลี่ย 13,975.75 บาท/ปี ค่าซ่อมบำรุงรักษาเครื่องมือ/เครื่องจักรเก็บเกี่ยว เฉลี่ย 5,250 บาท/ปี และค่าใช้จ่ายอื่น ๆ เฉลี่ย 1,240 บาท/ปี

กรณีจ้างเครื่องจักรในการเก็บเกี่ยว ค่าจ้างเครื่องจักรในการเก็บเกี่ยวเฉลี่ย 60,000 บาท/ปี และค่าใช้จ่ายอื่น ๆ เกี่ยวกับเครื่องจักร เฉลี่ย 18,000 บาท/ปี

กรณีใช้แรงงานตนเองและจ้างแรงงานคนในการเก็บเกี่ยว ค่าแรงงานตนเอง ค่าแรงงานในครั้วเรือนเฉลี่ย 4,051.65 บาท/ปี ค่าแรงงานจ้างในการเก็บเกี่ยวเฉลี่ย 5,483.33 บาท/ปี และค่าใช้จ่ายอื่น ๆ เฉลี่ย 306.26 บาท/ปี ดังแสดงในตารางที่ 4.52

ตารางที่ 4.52 ค่าใช้จ่ายในกิจกรรมการเก็บเกี่ยวผลผลิตผักอินทรีย์

หน่วย : บาท/ปี

รายการ	จำนวน (ค่าเฉลี่ย)
	ผักอินทรีย์
1. กรณีใช้เครื่องจักรของตนเองในการเก็บเกี่ยว	
ค่าน้ำมันเชื้อเพลิงสำหรับเครื่องจักรเก็บเกี่ยว	3,000
ค่าจ้างคนขับ (ควบคุมเครื่องมือ/เครื่องจักร)	28,800
ค่าแรงคนงาน (ยก ขน)	13,975.75
ค่าซ่อมบำรุงรักษาเครื่องมือ/เครื่องจักรเก็บเกี่ยว เฉลี่ย	5,250
ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ	1,240
2. กรณีจ้างเครื่องจักรในการเก็บเกี่ยว	
ค่าจ้างเครื่องจักรในการเก็บเกี่ยว	60,000
ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ เกี่ยวกับเครื่องจักร	18,000
3. กรณีใช้แรงงานตนเองและจ้างแรงงานคนในการเก็บเกี่ยว	
ค่าแรงงานตนเองในการเก็บเกี่ยว (แรงงานตนเอง+แรงงานในครัวเรือน+แรงงานแลกเปลี่ยน)	4,051.65
ค่าจ้างแรงงานคนในการเก็บเกี่ยว (แรงงานจ้างทั้งหมด)	5,483.33
ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ	306.26

ที่มา : คำนวณจากการสำรวจ

1.6) แหล่งจำหน่ายผลผลิตผักอินทรีย์

แหล่งจำหน่ายผักอินทรีย์ พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตผักอินทรีย์ มีการจำหน่าย หรือการกระจายผลผลิตผักอินทรีย์ โดยส่วนใหญ่ ร้อยละ 64.14 มีการจำหน่ายให้แก่ผู้บริโภคโดยตรง โดยผลผลิตที่จำหน่าย ร้อยละ 50.45 ของผลผลิตผักอินทรีย์ทั้งหมด รองลงมา ร้อยละ 36.29 จำหน่ายให้แก่แหล่งรับซื้ออื่น ๆ (เช่น สหกรณ์ โรงแรม โรงพยาบาล สหกรณ์แก้วเกษตร องค์การเกษตรกรรม ตลาดซื้อขายผลผลิตล่วงหน้า กับผู้บริโภค (Community Supported Agriculture : CSA) และบริษัท เป็นต้น) โดยผลผลิตที่จำหน่ายคิดเป็นร้อยละ 71.59 ของผลผลิตผักอินทรีย์ทั้งหมด ร้อยละ 19.41 จำหน่ายให้แก่สถาบันเกษตร โดยผลผลิตที่จำหน่ายคิดเป็นร้อยละ 52.85 ของผลผลิตผักอินทรีย์ทั้งหมด ร้อยละ 12.66 จำหน่ายให้พ่อค้าเร่ที่มารับซื้อถึงสวน โดยผลผลิตที่จำหน่ายคิดเป็นร้อยละ 40.67 ของผลผลิตผักอินทรีย์ทั้งหมด จำหน่ายให้ ตัวแทนผู้ส่งออก/ล้ง และจำหน่ายให้พ่อค้ารวบรวมในท้องถิ่น ร้อยละ 12.24 เท่ากัน โดยผลผลิตที่จำหน่ายคิดเป็นร้อยละ 89.66 และร้อยละ 47.76 ของผลผลิตผักอินทรีย์ทั้งหมด ตามลำดับ ร้อยละ 10.55 จำหน่ายให้ตลาดสด โดยผลผลิตที่จำหน่ายคิดเป็นร้อยละ 38.32 ของผลผลิตผักอินทรีย์ทั้งหมด ร้อยละ 4.22 มีการจำหน่ายให้โรงงานแปรรูป โดยผลผลิตที่จำหน่ายคิดเป็นร้อยละ 64.50 ของผลผลิตผักอินทรีย์ทั้งหมด ร้อยละ 1.69 จำหน่ายให้ตลาดกลาง โดยผลผลิตที่จำหน่ายคิดเป็นร้อยละ 43.75 ของผลผลิตผักอินทรีย์ทั้งหมด จำหน่ายให้ตลาดต่างจังหวัด และจำหน่ายให้ห้างสรรพสินค้า เช่น เดอะมอลล์/เซ็นทรัล ร้อยละ 1.27 เท่ากัน โดยผลผลิตที่จำหน่ายคิดเป็น

ร้อยละ 30.00 เท่ากัน และ ร้อยละ 0.42 จำหน่ายให้ห้างค้าปลีก เช่น แมคโคร/บิ๊กซี/ เทสโก้โลตัส โดยผลผลิตที่จำหน่ายคิดเป็นร้อยละ 80.00 ของผลผลิตผักอินทรีย์ทั้งหมด ดังแสดงในตารางที่ 4.53

ตารางที่ 4.53 แหล่งจำหน่ายผลผลิตผักอินทรีย์

หน่วย : ร้อยละ

รายการ	ผักอินทรีย์	
	แหล่งขาย	ค่าเฉลี่ยการกระจาย
1.ผู้บริโภคโดยตรง	64.14	50.45
2.พ่อค้าเร่มาซื้อถึงสวน	12.66	40.67
3.พ่อค้ารวบรวมท้องที่/ท้องถิ่น (รวม ลานมัน/ลานเท/ท่าข้าว)	12.24	47.76
4.ตลาดต่างจังหวัด	1.27	30.00
5.ตลาดกลาง	1.69	43.75
6.สถาบันเกษตรกร	19.41	52.85
7.ตัวแทนผู้ส่งออก/ล้ง	12.24	89.66
8.ตลาดสด	10.55	38.32
9.ห้างค้าปลีก/ค้าส่งสมัยใหม่ (เช่น แมคโคร/บิ๊กซี/ เทสโก้ โลตัส)	0.42	80.00
10.ห้างสรรพสินค้า (เช่น เดอะมอลล์/เซ็นทรัล)	1.27	30.00
11.โรงงานแปรรูป	4.22	64.50
12.อื่น ๆ	36.29	71.59

ที่มา : คำนวณจากการสำรวจ

1.7) ลักษณะการใช้บรรจุภัณฑ์ผักอินทรีย์

ลักษณะการใช้บรรจุภัณฑ์บรรจุผักอินทรีย์ พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตผักอินทรีย์ มีลักษณะการใช้บรรจุภัณฑ์ที่หลากหลาย โดยส่วนใหญ่ ร้อยละ 61.18 เกษตรกรเลือกใช้บรรจุภัณฑ์ถุงพลาสติก ขนาดบรรจุ 60x40, 20x30, 18x28, 17x24, 16x26, 16x24 ถุงบรรจุ 20 กก. 10 กก. 5 กก. และ 1 กก. รองลงมา ร้อยละ 42.62 เกษตรกรเลือกใช้ตะกร้าพลาสติก ขนาดบรรจุ 50 , 20, 10, 4 และ 2 กิโลกรัม ร้อยละ 18.57 เกษตรกรเลือกใช้บรรจุภัณฑ์อื่นๆ เช่น แผ่นฟรอยด์กันกระแทก วัสดุธรรมชาติ (ใบตอง ดอกไม้ไฟ ถุงหายใจได้ (Active PAKTM)) ร้อยละ 10.97 เกษตรกรไม่ใช้บรรจุภัณฑ์ ร้อยละ 5.91 เกษตรกรเลือกใช้ภาชนะพลาสติก แบบคงรูป ร้อยละ 3.80 เกษตรกรเลือกใช้ข่งไม้ไผ่ เกษตรกรเลือกใช้กล่องกระดาษ ขนาด 5, 3 และ 1 กก. และเลือกใช้บรรจุภัณฑ์ที่เป็นโพลี ร้อยละ 1.69 เท่ากัน ที่เหลือเกษตรกรเลือกใช้บรรจุภัณฑ์ที่เป็น ถังพลาสติก กระสอบ และถุงสุญญากาศ ในการบรรจุผลผลิตผักอินทรีย์ ร้อยละ 0.42 เท่ากัน

สำหรับการสนับสนุนบรรจุภัณฑ์ที่เกษตรกรใช้บรรจุผักอินทรีย์พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตผักอินทรีย์ ส่วนใหญ่ร้อยละ 88.19 ไม่ได้รับการสนับสนุนบรรจุภัณฑ์จากภาครัฐ และร้อยละ 11.81 เกษตรกรได้รับการสนับสนุนบรรจุภัณฑ์จากภาครัฐ สำหรับเกษตรกรที่ไม่ได้รับการสนับสนุนบรรจุ ส่วนใหญ่ร้อยละ 65.55 มีต้นทุนในส่วนของการทำบรรจุภัณฑ์ ที่เหลือร้อยละ 34.45 มีต้นทุนในการทำหรือจัดซื้อบรรจุภัณฑ์ โดยมีต้นทุนเฉลี่ย 2,119.72 บาท/ปี

ในส่วนของตรา แบนด์ ของผักอินทรีย์พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตผักอินทรีย์ ส่วนใหญ่ร้อยละ 77.64 ไม่มีตราสินค้า หรือแบนด์เป็นของตนเอง ที่เหลือร้อยละ 22.36 มีตราสินค้า หรือแบนด์เป็นของตนเอง ในจำนวนนี้ส่วนใหญ่ร้อยละ 69.81 ไม่ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐ โดยมีต้นทุนในการทำแบนด์เฉลี่ย 1,550.00 บาท/ปี และร้อยละ 30.19 ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ ดังแสดงในตารางที่ 4.54

ตารางที่ 4.54 ลักษณะการใช้บรรจุภัณฑ์ผักอินทรีย์

รายการ	ผักอินทรีย์	
	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
หน่วย : ครัวเรือน		
1. ลักษณะบรรจุภัณฑ์ *		
ไม่มีบรรจุภัณฑ์	26	10.97
เชิงไม้ไผ่	9	3.80
กล่องกระดาษ / ลังกระดาษ	4	1.69
ตะกร้าพลาสติก	101	42.62
ภาชนะพลาสติกแบบคงรูป	14	5.91
ถุงพลาสติก	145	61.18
ถังพลาสติก	1	0.42
กระสอบ	1	0.42
ถุงสุญญากาศ	1	0.42
โฟม	4	1.69
อื่น ๆ	44	18.57
2. การได้รับบรรจุภัณฑ์สนับสนุนจากภาครัฐ		
ได้รับสนับสนุน	28	11.81
ไม่ได้รับสนับสนุน	209	88.19
3. ต้นทุนในการทำบรรจุภัณฑ์		
มี	137	65.55
ต้นทุนในการทำบรรจุภัณฑ์ (บาท/ปี)		2,119.72
ไม่มี	72	34.45
4. ท่านมีตรา แบนด์ สินค้าเกษตรอินทรีย์		
มี	53	22.36
ต้นทุนในการทำตราแบนด์ (บาท/ปี)		1,550.00
ไม่มี	184	77.64
5. การได้รับตรา แบนด์ สนับสนุนจากภาครัฐ		
ได้รับสนับสนุน	16	30.19
ไม่ได้รับสนับสนุน	37	69.81

ที่มา : คำนวณจากการสำรวจ

หมายเหตุ : * สามารถเลือกได้หลายคำตอบ

1.8) รูปแบบการขนส่งผักอินทรีย์

รูปแบบการขนส่งของผักอินทรีย์แบ่งออกเป็น 2 รูปแบบของการขนส่ง คือ การขนส่งปัจจัยการผลิต และการขนส่งผลผลิตผักอินทรีย์ ดังนี้

เกษตรกรผู้ผลิตผักอินทรีย์ ในส่วนของการขนส่งปัจจัยการผลิต พบว่า ส่วนใหญ่ร้อยละ 78.06 ขนส่งด้วยตนเอง รองลงมาร้อยละ 16.88 มี Supplier รับภาระขนส่งเอง และร้อยละ 16.46 เป็นการจ้างขนส่ง ในส่วนของการขนส่งผลผลิตผักอินทรีย์พบว่า ส่วนใหญ่ร้อยละ 58.23 ขนส่งด้วยตนเอง ร้อยละ 29.11 เป็นการจ้างขนส่ง และร้อยละ 28.69 ลูกค้ำรับภาระขนส่งเอง

ทั้งนี้เกษตรกรผู้ผลิตผักอินทรีย์ ร้อยละ 95.36 ไม่มีปัญหาการรอคิวส่งมอบผลผลิตผักอินทรีย์ ส่วนเกษตรกร ร้อยละ 4.64 มีปัญหาการรอคิวส่งมอบผักอินทรีย์ ในจำนวนเกษตรกรที่มีปัญหาการรอคิวส่งมอบผลผลิต พบว่า ร้อยละ 81.82 มีปัญหาการรอคิวในเดือนกุมภาพันธ์ ร้อยละ 54.55 มีปัญหาการรอคิวในเดือนมกราคม ร้อยละ 27.27 มีปัญหาการรอคิวในเดือนมีนาคม ร้อยละ 18.18 มีปัญหาการรอคิวในเดือนพฤศจิกายน และร้อยละ 9.09 มีปัญหาการรอคิวในเดือนธันวาคม ระยะเวลาในการรอคิวเฉลี่ยประมาณ 2 ชั่วโมง เนื่องจากเป็นช่วงที่มีผลผลิตผักอินทรีย์ออกเป็นจำนวนมาก

ในส่วนของการใช้จ่ายในการทำความสะอาด พาหนะขนส่งผักอินทรีย์ ร้อยละ 86.92 ไม่มีค่าใช้จ่ายในการทำความสะอาดพาหนะขนส่งผักอินทรีย์ และร้อยละ 13.08 มีค่าใช้จ่ายในการทำความสะอาดพาหนะขนส่งผักอินทรีย์ โดยมีค่าใช้จ่ายทำความสะอาดเฉลี่ย 1,055.17 บาท/ปี ดังแสดงในตารางที่ 4.55

ตารางที่ 4.55 รูปแบบการขนส่งผักอินทรีย์

หน่วย : ครั้วเรือน

รายการ	ผักอินทรีย์	
	จำนวน	ร้อยละ
1.การขนส่งปัจจัยการผลิต *		
ขนส่งด้วยตนเอง	185	78.06
จ้างขนส่ง	39	16.46
Supplier รับภาระขนส่งเอง	40	16.88
2. การขนส่งผลผลิตสินค้าอินทรีย์ *		
ขนส่งด้วยตนเอง	138	58.23
จ้างขนส่ง	69	29.11
ลูกค้ำรับภาระขนส่งเอง	68	28.69

ที่มา : คำนวณจากการสำรวจ

ตารางที่ 4.55 รูปแบบการขนส่งผักอินทรีย์ (ต่อ)

รายการ	ผักอินทรีย์	
	จำนวน	ร้อยละ
หน่วย : ครัวเรือน		
3. ปัญหาการรอคิวส่งมอบผลผลิต		
มี	11	4.64
ระยะเวลาในการรอคิวเฉลี่ย (ชั่วโมง)	2	
ไม่มี	226	95.36
4. เดือนที่มีปัญหาในการรอคิว		
มกราคม	6	54.55
กุมภาพันธ์	9	81.82
มีนาคม	3	27.27
พฤศจิกายน	2	18.18
ธันวาคม	1	9.09
5. ค่าใช้จ่ายทำความสะอาดพาหนะขนส่ง		
มี	31	13.08
ค่าใช้จ่ายเฉลี่ย (บาท/ปี)	1,055.17	
ไม่มี	206	86.92

ที่มา : คำนวณจากการสำรวจ

หมายเหตุ : * สามารถเลือกได้หลายคำตอบ

1.9) พาหนะที่ใช้ในผักอินทรีย์

พาหนะที่ใช้ในผักอินทรีย์ พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตผักอินทรีย์ ร้อยละ 61.18 มีพาหนะที่ใช้ในกิจกรรมขนส่ง ขนถ่าย และขนย้ายผักอินทรีย์ โดยส่วนใหญ่ร้อยละ 47.59 ใช้รถบรรทุก 4 ล้อ เครื่องมือในการเก็บเกี่ยว (รถตู้,รถเข็น,รถจักรยาน และรถสามล้อ) ร้อยละ 6.90 ใช้ยานยนต์/เครื่องมือเก็บเกี่ยว ร้อยละ 2.07 ใช้รถอีแต่น และร้อยละ 0.69 ใช้รถแทรกเตอร์ ที่เหลือร้อยละ 38.82 ไม่มีพาหนะที่ใช้ในกิจกรรมขนส่ง การผลิตผักอินทรีย์

สำหรับรถบรรทุก 4 ล้อ ที่ใช้ในกิจกรรมขนส่ง ขนถ่าย และขนย้ายผักอินทรีย์มีการใช้งานกับผักอินทรีย์ ร้อยละ 53.03 มีอายุการใช้งานเฉลี่ย 21.63 ปี และมีการใช้งานมาแล้วเฉลี่ย 7.74 ปีรถมอเตอร์ไซด์ มีการใช้งานกับผักอินทรีย์ ร้อยละ 53.52 มีอายุการใช้งานเฉลี่ย 18.05 ปี และมีการใช้งานมาแล้วเฉลี่ย 9.70 ปีรถมอเตอร์ไซด์พ่วงข้างมีการใช้งานกับผักอินทรีย์ ร้อยละ 61.77 มีอายุการใช้งานเฉลี่ย 19.33 ปี และมีการใช้งานมาแล้วเฉลี่ย 9.86 ปี อุปกรณ์อื่น ๆ (รถเข็น,รถจักรยาน และรถสามล้อ) มีการใช้งานกับผักอินทรีย์ ร้อยละ 64.38 มีอายุการใช้งานเฉลี่ย 14.13 ปี และมีการใช้งานมาแล้วเฉลี่ย 6.56 ปี ยานยนต์ที่ใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บเกี่ยวมีการใช้งานกับผักอินทรีย์ ร้อยละ 60.80 มีอายุการใช้งานเฉลี่ย 10.80 ปี และมีการใช้งานมาแล้วเฉลี่ย 7.9 ปี รถอีแต่น มีการใช้งานกับผักอินทรีย์ ร้อยละ 83.33 มีอายุการใช้งานเฉลี่ย 31.67 ปี และมี

การใช้งานมาแล้วเฉลี่ย 13.33 ปี และรถแทรกเตอร์มีการใช้งานกับผักอินทรีย์ ร้อยละ 5.00 มีอายุการใช้งานเฉลี่ย 20 ปี และมีการใช้งานมาแล้วเฉลี่ย 7.00 ปี ดังแสดงในตารางที่ 4.56

ตารางที่ 4.56 พาหนะที่ใช้ในผักอินทรีย์

รายการ	ผักอินทรีย์			
	การใช้รถ (ร้อยละ)	การใช้งาน (ร้อยละ)	อายุใช้งาน (ปี)	จำนวน (ปี)
มีพาหนะที่ใช้ในการผลิตผักอินทรีย์ (ร้อยละ)	61.18			
1. รถบรรทุก 4 ล้อ	47.59	53.03	21.63	7.74
2. มอเตอร์ไซค์	44.14	53.52	18.05	9.70
3. มอเตอร์ไซค์พ่วงข้าง	33.10	61.77	19.33	9.86
4. อุปกรณ์อื่นๆ	11.03	64.38	14.13	6.56
5. ยานยนต์/เครื่องมือเกี่ยวเกี่ยว	6.90	60.80	10.80	7.9
6. รถอีแต่น	2.07	83.33	31.67	13.33
7. รถแทรกเตอร์	0.69	5.00	20	7.00
ไม่มีพาหนะที่ใช้ในการผลิตผักอินทรีย์ (ร้อยละ)	38.82			

ที่มา : คำนวณจากการสำรวจ

1.10) น้ำหนัก ระยะทาง และจำนวนเที่ยวในการขนส่งผลิตผักอินทรีย์ กรณี ขนส่งด้วยตนเอง

น้ำหนัก ระยะทาง และจำนวนเที่ยวในการขนส่งปัจจัยการผลิตผักอินทรีย์ กรณีขนส่งด้วยตนเอง พบว่า มีการขนส่งด้วยรถมอเตอร์ไซค์ รถมอเตอร์ไซค์พ่วงข้าง รถอีแต่น การขนส่งด้วยรถบรรทุก 4 ล้อ และรถบรรทุก 6 ล้อ ซึ่งการขนส่งด้วยรถมอเตอร์ไซค์มีการบรรทุกน้ำหนักเฉลี่ย 62.50 กิโลกรัม/เที่ยว โดยมีระยะทางไปกลับในการขนส่งเฉลี่ย 4.28 กิโลเมตร/เที่ยว และในแต่ละปีมีการขนส่งเฉลี่ย 1.67 เที่ยว/ปี รถมอเตอร์ไซค์พ่วงข้าง มีการบรรทุกน้ำหนักเฉลี่ย 155.56 กิโลกรัม/เที่ยว โดยมีระยะทางไปกลับในการขนส่งเฉลี่ย 5.20 กิโลเมตร/เที่ยว และในแต่ละปีมีการขนส่งเฉลี่ย 2.00 เที่ยว/ปี รถอีแต่นมีการบรรทุกน้ำหนักเฉลี่ย 1,883.33 กิโลกรัม/เที่ยว โดยมีระยะทางไปกลับในการขนส่งเฉลี่ย 2.33 กิโลเมตร/เที่ยว และในแต่ละปีมีการขนส่งเฉลี่ย 2.67 เที่ยว/ปี รถบรรทุก 4 ล้อ (Pick Up) มีการบรรทุกน้ำหนักเฉลี่ย 442.43 กิโลกรัม/เที่ยว โดยมีระยะทางไปกลับในการขนส่งเฉลี่ย 20.03 กิโลเมตร/เที่ยว และในแต่ละปีมีการขนส่งเฉลี่ย 10.59 เที่ยว/ปี และรถบรรทุก 6 ล้อ มีการบรรทุกน้ำหนักเฉลี่ย 10,000 กิโลกรัม/เที่ยว โดยมีระยะทางไปกลับในการขนส่งเฉลี่ย 25.04 กิโลเมตร/เที่ยว และในแต่ละปีมีการขนส่งเฉลี่ย 2.07 เที่ยว/ปี

ในส่วนของการขนส่งผลผลิตผักอินทรีย์ กรณีขนส่งด้วยตนเอง พบว่า การขนส่งด้วยรถมอเตอร์ไซค์มีการบรรทุกน้ำหนักเฉลี่ย 16.59 กิโลกรัม/เที่ยว โดยมีระยะทางไปกลับในการขนส่งเฉลี่ย 5.13 กิโลเมตร/เที่ยว และในแต่ละปีมีการขนส่งเฉลี่ย 25.00 เที่ยว/ปี รถมอเตอร์ไซค์พ่วงข้าง มีการบรรทุกน้ำหนักเฉลี่ย 78.95 กิโลกรัม/เที่ยว โดยมีระยะทางไปกลับในการขนส่งเฉลี่ย 14.71 กิโลเมตร/เที่ยว และในแต่ละปีมีการขนส่งเฉลี่ย 28.75 เที่ยว/ปี รถอีแต่น มีการบรรทุกน้ำหนักเฉลี่ย 78.95 กิโลกรัม/เที่ยว โดยมีระยะทางไปกลับในการขนส่งเฉลี่ย 25.50 กิโลเมตร/เที่ยว และในแต่ละปีมีการขนส่งเฉลี่ย 2.50 เที่ยว/ปี

และรถบรรทุก 4 ล้อ มีการบรรทุกน้ำหนักเฉลี่ย 154.84 กิโลกรัม/เที่ยวโดยมีระยะทางไปกลับในการขนส่งเฉลี่ย 39.23 กิโลเมตร/เที่ยว และในแต่ละปีมีการขนส่งเฉลี่ย 78.15 เที่ยว/ปี ดังแสดงในตารางที่ 4.57

ตารางที่ 4.57 น้ำหนัก ระยะทาง และจำนวนเที่ยวในการขนส่งผักอินทรีย์ กรณีขนส่งด้วยตนเอง

รายการ	ผักอินทรีย์	
	ปัจจัยการผลิต	ผลผลิต
1. น้ำหนักในการขนส่ง (กก./เที่ยว)		
รถมอเตอร์ไซด์	62.50	16.59
รถมอเตอร์ไซด์พ่วงข้าง	155.56	78.95
รถอีแต่น	1,883.33	78.95
รถบรรทุก 4 ล้อ	442.43	154.84
รถบรรทุก 6 ล้อ	10,000	-
2. ระยะทางไปกลับในการขนส่ง (กม./เที่ยว)		
รถมอเตอร์ไซด์	4.28	5.13
รถมอเตอร์ไซด์พ่วงข้าง	5.20	14.71
รถอีแต่น	2.33	25.50
รถบรรทุก 4 ล้อ	20.03	39.23
รถบรรทุก 6 ล้อ	25.04	-
3. จำนวนเที่ยวในการขนส่ง (เที่ยว/ปี)		
รถมอเตอร์ไซด์	1.67	25.00
รถมอเตอร์ไซด์พ่วงข้าง	2.00	28.75
รถอีแต่น	2.67	2.50
รถบรรทุก 4 ล้อ	10.59	78.15
รถบรรทุก 6 ล้อ	2.07	-

ที่มา : คำนวณจากการสำรวจ

1.11) น้ำหนัก ระยะทาง และจำนวนเที่ยวในการขนส่งผักอินทรีย์ กรณีจ้างขนส่ง

น้ำหนัก ระยะทางไปกลับ และจำนวนเที่ยวในการขนส่งปัจจัยการผลิตผักอินทรีย์ กรณีจ้างขนส่ง พบว่า มีการจ้างขนส่งด้วย รถมอเตอร์ไซด์พ่วงข้าง มีการบรรทุกน้ำหนักเฉลี่ย 260.00 กิโลกรัม/เที่ยว ระยะทางไปกลับในการขนส่งเฉลี่ย 4.00 กิโลเมตร/เที่ยว โดยในแต่ละปีมีการขนส่งเฉลี่ย 2.25 เที่ยว/ปี รถอีแต่น มีการบรรทุกน้ำหนักเฉลี่ย 750.00 กิโลกรัม/เที่ยว ระยะทางไปกลับในการขนส่งเฉลี่ย 7.23 กิโลเมตร/เที่ยว โดยในแต่ละปีมีการขนส่งเฉลี่ย 5.14 เที่ยว/ปี รถบรรทุก 4 ล้อ มีการบรรทุกน้ำหนักเฉลี่ย 3,772.92 กิโลกรัม/เที่ยว ระยะทางไปกลับในการขนส่งเฉลี่ย 15.78 กิโลเมตร/เที่ยว โดยในแต่ละปีมีการขนส่งเฉลี่ย 5.58 เที่ยว/ปี รถบรรทุก 6 ล้อ ซึ่งมีการบรรทุกน้ำหนักเฉลี่ย 5,000 กิโลกรัม/เที่ยว ระยะทางไปกลับในการขนส่งเฉลี่ย 35.00 กิโลเมตร/เที่ยว โดยในแต่ละปีมีการขนส่งเฉลี่ย 5.56 เที่ยว/ปี และ รถบรรทุก 10 ล้อ มีการบรรทุกน้ำหนักเฉลี่ย 5,000 กิโลกรัม/เที่ยว ระยะทางไปกลับในการขนส่งเฉลี่ย 25.00 กิโลเมตร/เที่ยว โดยในแต่ละปีมีการขนส่งเฉลี่ย 2.00 เที่ยว/ปี

น้ำหนัก ระยะทางไปกลับ และจำนวนเที่ยวในการขนส่งผลผลิตผักอินทรีย์ กรณีจ้างขนส่งพบว่า มีการจ้างขนส่งด้วย รถมอเตอร์ไซด์ มีการบรรทุกน้ำหนักเฉลี่ย 86.57 กิโลกรัม/เที่ยว ระยะทางไปกลับในการขนส่งเฉลี่ย 15.43 กิโลเมตร/เที่ยว โดยในแต่ละปีมีการขนส่งเฉลี่ย 5.00 เที่ยว/ปี รถบรรทุก 4 ล้อ มีการบรรทุกน้ำหนักเฉลี่ย 434.85 กิโลกรัม/เที่ยว ระยะทางไปกลับในการขนส่งเฉลี่ย 111.23 กิโลเมตร/เที่ยว โดยในแต่ละปีมีการขนส่งเฉลี่ย 14.67 เที่ยว/ปี รถบรรทุก 6 ล้อ ซึ่งมีการบรรทุกน้ำหนักเฉลี่ย 11,566.67 กิโลกรัม/เที่ยว ระยะทางไปกลับในการขนส่งเฉลี่ย 45.00 กิโลเมตร/เที่ยว โดยในแต่ละปีมีการขนส่งเฉลี่ย 4.00 เที่ยว/ปี และรถบรรทุก 10 ล้อ มีการบรรทุกน้ำหนักเฉลี่ย 1,000 กิโลกรัม/เที่ยว ระยะทางไปกลับในการขนส่งเฉลี่ย 70.00 กิโลเมตร/เที่ยว โดยในแต่ละปีมีการขนส่งเฉลี่ย 3.97 เที่ยว/ปี ดังแสดงในตารางที่ 4.58

ตารางที่ 4.58 น้ำหนัก ระยะทาง และจำนวนเที่ยวในการขนส่งผักอินทรีย์ กรณีจ้างขนส่ง

รายการ	ผักอินทรีย์	
	ปัจจัยการผลิต	ผลผลิต
1. น้ำหนักในการขนส่ง (กก./เที่ยว)		
รถมอเตอร์ไซด์	-	86.57
รถมอเตอร์ไซด์พ่วงข้าง	260.00	-
รถอีแต๋น	750.00	-
รถบรรทุก 4 ล้อ	3,772.92	434.85
รถบรรทุก 6 ล้อ	5,000.00	11,566.67
รถบรรทุก 10 ล้อ	5,000.00	1,000
2. ระยะทางไปกลับในการขนส่ง (กก./เที่ยว)		
รถมอเตอร์ไซด์	-	15.43
รถมอเตอร์ไซด์พ่วงข้าง	4.00	-
รถอีแต๋น	7.23	-
รถบรรทุก 4 ล้อ	15.78	111.23
รถบรรทุก 6 ล้อ	35.00	45.00
รถบรรทุก 10 ล้อ	25.00	70.00
3. จำนวนเที่ยวในการขนส่ง (เที่ยว/ปี)		
รถมอเตอร์ไซด์	-	5.00
รถมอเตอร์ไซด์พ่วงข้าง	2.25	-
รถอีแต๋น	5.14	-
รถบรรทุก 4 ล้อ	5.58	14.67
รถบรรทุก 6 ล้อ	5.56	4.00
รถบรรทุก 10 ล้อ	2.00	3.97

ที่มา : คำนวณจากการสำรวจ

1.12) ค่าใช้จ่ายในการขนส่งปัจจัยการผลิต และผลผลิตผักอินทรีย์

โดยเป็นค่าใช้จ่ายในการขนส่ง ทั้งในส่วนของ การขนส่งปัจจัยการผลิต และผลผลิตอินทรีย์ โดยแบ่งเป็น 2 กรณี คือ กรณีใช้รถขนส่งของตนเอง และกรณีจ้างขนส่ง ดังนี้

ค่าใช้จ่ายในการดำเนินการของเกษตรกรผู้ผลิตผักอินทรีย์ กรณีใช้รถของตนเอง พบว่าเกษตรกรมีค่าใช้จ่าย โดยเป็นค่าใช้จ่ายน้ำมันเชื้อเพลิงสำหรับการขนส่ง เฉลี่ย 9,330.51 บาท/ปี เงินเดือนคนขับ เฉลี่ย 2,293.33 บาท/ปี ค่าแรงคนงานในการยก ขน เฉลี่ย 9,360.00 บาท/ปี ค่าซ่อมบำรุงรักษารถ เฉลี่ย 5,244.93 บาท/ปี และค่าใช้จ่ายอื่น ๆ เฉลี่ย 3,698.13 บาท/ปี และในส่วนของกรณีจ้างขนส่ง พบว่าเกษตรกรมีค่าใช้จ่ายในการจ้างรถมอเตอร์ไซค์ เฉลี่ย 28,080.00 บาท/ปี รถมอเตอร์ไซค์พ่วงข้าง เฉลี่ย 29,760.00 บาท/ปี รถอีแต๋น เฉลี่ย 12,000.00 บาท/ปี เนื่องจาก เป็นพาหนะที่กล่าวมาทั้งสามชนิดข้างต้น เป็นพาหนะขนาดเล็ก ซึ่งส่วนมากเกษตรกรนิยมใช้ขนส่งปัจจัยการผลิต หรือผลผลิตในปริมาณไม่มาก และมีระยะทางไม่ไกลมากนัก รถบรรทุก 4 ล้อ เฉลี่ย 40,440.00 บาท/ปี รถบรรทุก 6 ล้อ เฉลี่ย 35,080.00 บาท/ปี ซึ่งพาหนะทั้งสองชนิดที่กล่าวมาเป็นพาหนะที่เกษตรกรผู้ผลิตผักอินทรีย์ที่นิยมใช้มาก ทั้งการขนส่งปัจจัยการผลิต และผลผลิตผักอินทรีย์ และรถบรรทุก 10 ล้อ เฉลี่ย 34,040.00 บาท/ปี ซึ่งส่วนมากเป็นการใช้ขนส่งปัจจัยการผลิต และเป็น การขนส่งที่ค่อนข้างมีระยะทางไกล ดังแสดงในตารางที่ 4.59

ตารางที่ 4.59 ค่าใช้จ่ายในการขนส่งปัจจัยการผลิตและผลผลิตผักอินทรีย์

รายการ	หน่วย : บาท/คริวเรือน
	จำนวน ผักอินทรีย์
1. กรณีใช้รถขนส่งของตนเอง	
ค่าน้ำมันเชื้อเพลิงสำหรับการขนส่งเฉลี่ย	9,330.51
เงินเดือนคนขับ	2,293.33
ค่าแรงคนงาน (ยก ขน)	9,360.00
ค่าซ่อมบำรุงรักษารถ เฉลี่ย	5,244.93
ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ (ค่าเช่าที่จอด ค่าบริการจัดการขนส่งสินค้า)	3,698.13
2. กรณีจ้างขนส่ง	
รถมอเตอร์ไซค์	28,080.00
รถมอเตอร์ไซค์พ่วงข้าง	29,760.00
รถอีแต๋น	12,000.00
รถบรรทุก 4 ล้อ	40,440.00
รถบรรทุก 6 ล้อ	35,080.00
รถบรรทุก 10 ล้อ	34,040.00

ที่มา : คำนวณจากการสำรวจ

1.13) สถานที่จัดเก็บปัจจัยการผลิต และผลผลิตผักอินทรีย์

สถานที่จัดเก็บปัจจัยการผลิต และผลผลิตผักอินทรีย์ของเกษตรกรผู้ผลิตผักอินทรีย์ พบว่าส่วนใหญ่ร้อยละ 73.00 ไม่มีสถานที่จัดเก็บทั้งปัจจัยการผลิตและผลผลิต แต่เก็บไว้บริเวณบ้าน รองลงมา ร้อยละ 26.58 มีสถานที่จัดเก็บปัจจัยการผลิต และ ร้อยละ 0.42 เข้าสถานที่จัดเก็บปัจจัยการผลิต หรือผลผลิต โดยเกษตรกรที่มีสถานที่จัดเก็บ มีจำนวนสถานที่จัดเก็บเฉลี่ย 1.17 หลัง/ราย โดยมีขนาดความจุเฉลี่ย 23.93 ตัน/หลัง มีการใช้งานสถานที่จัดเก็บมาแล้วเฉลี่ย 8.59 ปี โดยมีมูลค่าในการก่อสร้างสถานที่จัดเก็บรวมเฉลี่ย 14,911.76 บาท/หลัง มีอายุการใช้งานสถานที่จัดเก็บเฉลี่ย 25.15 ปี ซึ่งเมื่อครบระยะเวลาแล้วจะมีมูลค่าซากเฉลี่ย 11,758.82 บาท/หลัง ทั้งนี้เกษตรกรใช้งานกับเกษตรอินทรีย์เฉลี่ยร้อยละ 65.26 ดังแสดงในตารางที่ 4.60

ตารางที่ 4.60 สถานที่จัดเก็บปัจจัยการผลิตและผลผลิตผักอินทรีย์

หน่วย : ร้อยละ

รายการ	ผักอินทรีย์
1. สถานที่จัดเก็บปัจจัยการผลิต และผลผลิตเกษตรอินทรีย์	
มีสถานที่จัดเก็บปัจจัยการผลิต	26.58
ไม่มีสถานที่จัดเก็บ	73.00
เข้าสถานที่จัดเก็บปัจจัยการผลิต หรือผลผลิต	0.42
2. กรณีมีสถานที่จัดเก็บปัจจัยการผลิต และผลผลิตเกษตรอินทรีย์	
จำนวนโรงเรือน/ยุ้งฉาง (หลัง)	1.17
ขนาดความจุ (ตัน)	23.93
อายุการใช้งานที่ผ่านมา (ปี)	8.59
มูลค่าก่อสร้างรวม (บาท)	14,911.76
มูลค่าซาก (บาท)	11,758.82
อายุการใช้งาน (ปี)	25.15
% การใช้งานกับเกษตรอินทรีย์	65.26

ที่มา : คำนวณจากการสำรวจ

1.14) ต้นทุนการบริหารคลังสินค้าและต้นทุนการถือครองผักอินทรีย์

ต้นทุนการบริหารคลังสินค้าและต้นทุนการถือครองผักอินทรีย์ เกษตรกรจะไม่มีต้นทุนการบริหารจัดการคลังในส่วนนี้ เนื่องจากในการผลิตผักอินทรีย์ เกษตรกรส่วนมากจะมีการดำเนินการผลิตในรูปแบบกลุ่ม ซึ่งกลุ่มจะเป็นผู้รับผิดชอบในส่วนของการบริหารจัดการคลังสินค้าของสมาชิกกลุ่มเอง ซึ่งต้นทุนค่าใช้จ่ายในส่วนนี้ก็จะอยู่ที่สถาบันเกษตรกรเป็นผู้รับผิดชอบเอง

ต้นทุนการถือครองสินค้า เกษตรกรผู้ผลิตผักอินทรีย์มีมูลค่าผักอินทรีย์เฉลี่ย 185,579.78 บาท/ปี และมีระยะเวลาในการเก็บรักษาผลผลิตก่อนส่งมอบลูกค้าเฉลี่ย 0.50 วัน/รอบ อัตราสิ้นเชื้อดอกเบี้ย ร้อยละ 7.00 บาท/ปี ค่าใช้จ่ายในการติดต่อกู้ค่าเฉลี่ย 325.70 บาท/ปี ดังแสดงในตารางที่ 4.61

ตารางที่ 4.61 ต้นทุนการบริหารคลังสินค้าและต้นทุนการถือผักอินทรีย์

หน่วย : บาท/ครัวเรือน

รายการ	จำนวน ผักอินทรีย์
1. ต้นทุนการถือครองสินค้า (กรณีถือครองสินค้าและสินค้าคงคลัง)	
มูลค่าเฉลี่ยของผลผลิต หรือสินค้าเกษตร (บาท/ปี)	185,579.78
ระยะเวลาเฉลี่ยการเก็บรักษาผลผลิต ก่อนส่งมอบลูกค้า (วัน/รอบ)	0.50
อัตราสิ้นเชื้อดอกเบี้ยยร้อยละ (บาท/ปี)	7.00
ค่าใช้จ่ายในการติดต่อลูกค้าเฉลี่ย (บาท/ปี)	325.70
มูลค่าของสินค้าที่ลดลงเฉลี่ย (บาท/ปี)	-

ที่มา : คำนวณจากการสำรวจ

สรุปกิจกรรมด้านโลจิสติกส์ในการผลิตผักอินทรีย์ ดังนี้



ภาพที่ 4.13 สรุปกิจกรรมด้านโลจิสติกส์ในการผลิตผักอินทรีย์

ที่มา : จากการสำรวจ

1.15) ค่าใช้จ่ายโลจิสติกส์ผักอินทรีย์

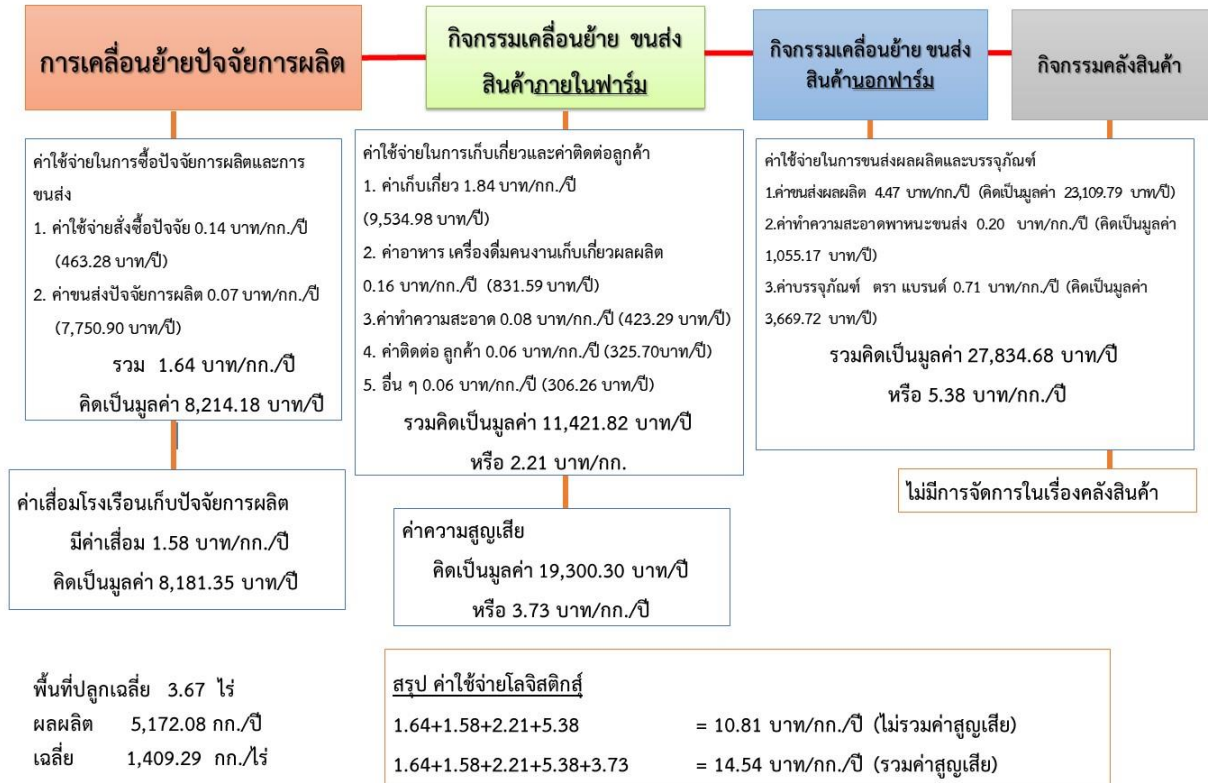
ค่าใช้จ่ายโลจิสติกส์ผักอินทรีย์ พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตผักอินทรีย์ มีค่าใช้จ่ายโลจิสติกส์รวม 14.54 บาท/กก./ปี ประกอบด้วยค่าส่งซื้อปัจจัยการผลิตเฉลี่ย 0.14 บาท/กก./ปี ค่าขนส่งปัจจัยการผลิตเฉลี่ย 1.50 บาท/กก./ปี ค่าเสื่อมโรงเรือนเก็บปัจจัยการผลิตเฉลี่ย 1.58 บาท/กก./ปี ค่าใช้จ่ายในส่วนองแรงงานในครัวเรือนที่ใช้เก็บเกี่ยวผลผลิตเฉลี่ย 0.78 บาท/กก./ปี ค่าใช้จ่ายในส่วนองแรงงานจ้าง ที่ใช้เก็บเกี่ยวผลผลิตเฉลี่ย 1.06 บาท/กก./ปี ค่าอาหาร เครื่องดื่มเฉลี่ย 0.16 บาท/กก./ปี ค่าทำความสะอาดอุปกรณ์สถานที่เฉลี่ย 0.08 บาท/กก./ปี ค่าใช้จ่ายในการติดต่อลูกค้าเฉลี่ย 0.06 บาท/กก./ปี ค่าใช้จ่ายอื่นๆ เฉลี่ย 0.06 บาท/กก./ปี โดยมีค่าความสูญเสียของผลผลิตเฉลี่ย 3.73 บาท/กก./ปี ค่าขนส่งผลผลิตเฉลี่ย 4.47 บาท/กก./ปี ค่าใช้จ่ายในการทำความสะอาดพาหนะขนส่งเฉลี่ย 0.20 บาท/กก./ปี ค่าใช้จ่ายในส่วนองบรรจุภัณฑ์เฉลี่ย 0.41 บาท/กก./ปี ค่าใช้จ่ายในการทำตราสินค้า แบรินต์สินค้าเฉลี่ย 0.30 บาท/กก./ปี ดังแสดงในตารางที่ 4.62

ตารางที่ 4.62 ค่าใช้จ่ายโลจิสติกส์ผักอินทรีย์

รายการ	ค่าใช้จ่ายโลจิสติกส์	
	(บาท/ปี)	(บาท/กก./ปี)
พื้นที่เกษตรอินทรีย์เฉลี่ย (ไร่)	3.67	
ผลผลิตรวม (กก./ปี)	5,172.08	
ผลผลิตเฉลี่ย (กก./ไร่)	1,409.29	
1.กิจกรรมเคลื่อนย้ายปัจจัยการผลิต	16,395.53	3.22
- ค่าส่งซื้อปัจจัยการผลิต	463.28	0.14
- ค่าขนส่งปัจจัยการผลิต	7,750.90	1.50
- ค่าเสื่อมโรงเรือนเก็บปัจจัยการผลิต	8,181.35	1.58
2.กิจกรรมเคลื่อนย้ายขนส่งสินค้าภายในฟาร์ม	30,722.12	5.94
2.1 ค่าใช้จ่ายในการเก็บเกี่ยวและค่าติดต่อลูกค้า	11,421.82	2.21
- ค่าเก็บเกี่ยวผลผลิต แรงงานในครัวเรือน	4,051.65	0.78
- ค่าเก็บเกี่ยวผลผลิต แรงงานจ้าง	5,483.33	1.06
- ค่าอาหาร เครื่องดื่ม	831.59	0.16
- ค่าทำความสะอาดอุปกรณ์ สถานที่	423.29	0.08
- ค่าติดต่อลูกค้า	325.70	0.06
- ค่าอื่น ๆ	306.26	0.06
2.2 ค่าความสูญเสียของผลผลิต	19,300.30	3.73
3. กิจกรรมเคลื่อนย้าย ขนส่งสินค้านอกฟาร์ม	27,834.68	5.38
- ค่าขนส่งผลผลิต	23,109.79	4.47
- ค่าใช้จ่ายทำความสะอาดพาหนะขนส่ง	1,055.17	0.20
- ค่าบรรจุภัณฑ์	2,119.72	0.41
- ค่าทำตรา แบรินต์	1,550.00	0.30
4. กิจกรรมคลังสินค้า	-	-
รวมค่าใช้จ่ายโลจิสติกส์	74,952.32	14.54

ที่มา : คำนวณจากการสำรวจ

สรุปค่าใช้จ่ายด้านโลจิสติกส์ในการผลิตผักอินทรีย์ ดังนี้



ภาพที่ 4.14 สรุปค่าใช้จ่ายด้านโลจิสติกส์ในการผลิตผักอินทรีย์
 ที่มา : จากการสำรวจ

1.16) การพยากรณ์ความต้องการของลูกค้า

การพยากรณ์ความต้องการของลูกค้า พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตผักอินทรีย์มีการพยากรณ์ความต้องการของลูกค้า โดยมีบุคคลากรที่ทำหน้าที่จัดทำพยากรณ์ความต้องการของลูกค้าเฉลี่ย 1.21 คน ใช้ระยะเวลาในการจัดทำพยากรณ์ความต้องการของลูกค้าเฉลี่ย 25.09 วัน ทั้งนี้มีการวางแผนความต้องการของลูกค้าเฉลี่ย 13.62 ครั้ง/ปี โดยทำการวางแผนล่วงหน้าเฉลี่ย 23.73 วัน สำหรับระยะเวลาตั้งแต่ได้รับคำสั่งซื้อจนสามารถเตรียมส่งสินค้าให้ลูกค้าได้เฉลี่ย 51.05 วัน ในส่วนของการสั่งซื้อ พบว่า ลูกค้ามีปริมาณการสั่งซื้อจริงเฉลี่ย 5,895.63 กิโลกรัม/ปี ขณะที่เกษตรกรพยากรณ์ว่าจะจำหน่ายได้เฉลี่ย 4,053.65 กิโลกรัม/ปี โดยในจำนวนนี้เป็นคำสั่งซื้อเฉลี่ย 47.95 ครั้ง/ปี และมีการจัดส่งผลผลิตได้ไม่ครบตามจำนวนที่ตกลงกันไว้ 5.60 ครั้ง/ปี ซึ่งต้องใช้ระยะเวลาจัดการให้ผลผลิตเพียงพอกับจำนวนที่ตกลงกันไว้เฉลี่ย 4.38 วัน/ปี ดังแสดงตารางที่ 4.63

ตารางที่ 4.63 การพยากรณ์ความต้องการของลูกค้า

รายการ	จำนวน
	ผักอินทรีย์
1.จำนวนบุคคลากรที่ทำหน้าที่จัดทำพยากรณ์ความต้องการของลูกค้า (คน)	1.21
2.ระยะเวลาเฉลี่ยที่ใช้ในการจัดทำพยากรณ์ความต้องการของลูกค้า (วัน)	25.09
3.จำนวนครั้งที่มีการวางแผนความต้องการของลูกค้า (ครั้ง/ปี)	13.62
4.ระยะเวลาเฉลี่ยในการวางแผนความต้องการของลูกค้า (ทำก่อนล่วงหน้ากี่วัน) (วัน/ครั้ง)	23.73
5.ระยะเวลาเฉลี่ยตั้งแต่ได้รับคำสั่งซื้อจนสามารถเตรียมส่งสินค้าให้ลูกค้าได้ (วัน)	51.05
6.ปริมาณการสั่งซื้อผลผลิตจริงของลูกค้า (กก./ปี)	5,895.63
7.ปริมาณผลผลิตที่พยากรณ์ว่าจะจำหน่ายได้ (กก./ปี)	4,053.65
8.จำนวนคำสั่งซื้อผลผลิตทั้งหมด (ครั้ง/ปี)	47.95
9.จำนวนครั้งของการจัดส่งผลผลิตได้ไม่ครบตามจำนวนที่ตกลงไว้ (ครั้ง/ปี)	5.60
10.ระยะเวลาเฉลี่ยในการเก็บรักษาสินค้าไม่ขาดมือและไม่พอส่งให้ลูกค้า (วัน)	4.38

ที่มา : คำนวณจากการสำรวจ

1.17) การสร้างมูลค่าผลผลิต ลดการสูญเสีย และลดต้นทุนของผักอินทรีย์

การปรับ/เปลี่ยนพันธุ์ พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตผักอินทรีย์ส่วนใหญ่ร้อยละ 69.20 ยังไม่มีการปรับ/เปลี่ยนพันธุ์ และเกษตรกร ร้อยละ 30.80 มีการปรับ/เปลี่ยนพันธุ์

การปรับปรุงคุณภาพดิน/น้ำ พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตผักอินทรีย์ส่วนใหญ่ร้อยละ 72.57 มีการปรับปรุงคุณภาพดิน/ และร้อยละ 27.43 ยังไม่มีการปรับปรุงคุณภาพดิน/น้ำ

การปรับระบบการให้น้ำ พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตผักอินทรีย์ส่วนใหญ่ร้อยละ 50.63 มีการปรับระบบการให้น้ำ และร้อยละ 49.37 ยังไม่มีการปรับระบบการให้น้ำ

การจัดระบบป้องกันและแก้ไขเรื่องโรค/แมลง พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตผักอินทรีย์ ร้อยละ 73.42 มีการจัดระบบป้องกันและแก้ไขเรื่องโรค/แมลง และร้อยละ 26.58 ยังไม่มีการจัดระบบป้องกันและแก้ไขเรื่องโรค/แมลง

การคัดเลือกแรงงาน/จ้างแรงงานที่มีทักษะ พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตผักอินทรีย์ส่วนใหญ่ ร้อยละ 89.87 ยังไม่มีการคัดเลือกแรงงาน/จ้างแรงงานที่มีทักษะ และร้อยละ 10.13 มีการคัดเลือกแรงงาน/จ้างแรงงานที่มีทักษะ

การปรับปรุงวิธีการเก็บเกี่ยวให้เหมาะสม พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตผักอินทรีย์ส่วนใหญ่ร้อยละ 63.29 ยังไม่มีการปรับปรุงวิธีการเก็บเกี่ยวให้เหมาะสม และร้อยละ 36.71 มีการปรับปรุงวิธีการเก็บเกี่ยวให้เหมาะสมแล้ว

การทำระบบจัดการหลังเก็บเกี่ยว/จัดการการผลิต พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตผักอินทรีย์ส่วนใหญ่ ร้อยละ 60.34 ยังไม่มีการทำระบบจัดการหลังเก็บเกี่ยว/จัดการการผลิต และร้อยละ 39.66 มีการทำระบบจัดการหลังเก็บเกี่ยว/จัดการการผลิต

การตัดเกรดผักอินทรีย์ พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตผักอินทรีย์ส่วนใหญ่ร้อยละ 67.09 มีการตัดเกรดผักอินทรีย์ และร้อยละ 32.91 ยังไม่มีการตัดเกรดผักอินทรีย์

การปรับมาตรฐานฟาร์ม พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตผักอินทรีย์ ร้อยละ 55.27 มีการปรับมาตรฐานฟาร์มแล้ว และร้อยละ 44.73 ยังไม่มีการปรับมาตรฐานฟาร์ม

การมีใบรับรองมาตรฐาน พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตผักอินทรีย์ส่วนใหญ่ร้อยละ 90.30 มีใบรับรองมาตรฐาน และร้อยละ 9.70 ยังไม่มีใบรับรองมาตรฐาน

การทำพันธสัญญา พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตผักอินทรีย์ส่วนใหญ่ร้อยละ 72.15 ยังไม่มีการทำพันธสัญญา และร้อยละ 27.85 มีการทำพันธสัญญาแล้ว

การสร้างตราสินค้า พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตผักอินทรีย์ ส่วนใหญ่ร้อยละ 77.64 ไม่มีการสร้างตราสินค้า และเกษตรกรร้อยละ 22.36 มีการสร้างตราสินค้า

การสื่อสารข่าวสารด้านความต้องการของตลาด พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตผักอินทรีย์ ส่วนใหญ่ร้อยละ 51.48 ไม่มีการสื่อสารข่าวสารด้านความต้องการของตลาด และร้อยละ 48.52 มีการสื่อสารข่าวสารด้านความต้องการของตลาด

การพัฒนาระบบเส้นทางการขนส่ง พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตผักอินทรีย์ ส่วนใหญ่ร้อยละ 86.08 ไม่มีการพัฒนาระบบเส้นทางการขนส่ง และร้อยละ 13.92 มีการพัฒนาระบบเส้นทางการขนส่งในรอบ 3 ปีที่ผ่านมา ดังแสดงในตารางที่ 4.64

ตารางที่ 4.64 การสร้างมูลค่าผลผลิต ลดการสูญเสีย และลดต้นทุนผักอินทรีย์

หน่วย : ร้อยละ

รายการ	ผักอินทรีย์	
	มี	ไม่มี
1.การปรับ/เปลี่ยนพันธุ์	30.80	69.20
2.การปรับปรุงคุณภาพดิน/น้ำ	72.57	27.43
3.การปรับระบบการให้น้ำ	50.63	49.37
4.การจัดระบบป้องกันและแก้ไขเรื่องโรค/แมลง	73.42	26.58
5. การคัดเลือกแรงงาน/จ้างแรงงานที่มีทักษะ	10.13	89.87
6. การปรับปรุงวิธีการเก็บเกี่ยวให้เหมาะสม	36.71	63.29
7.การทำระบบจัดการหลังเก็บเกี่ยว/จัดการการผลิต	39.66	60.34
8.การตัดเกรดผลผลิต	67.09	32.91
9. การปรับมาตรฐานฟาร์ม	55.27	44.73
10. มีใบรับรองมาตรฐาน	90.30	9.70
11.การทำพันธสัญญา	27.85	72.15
12. การสร้างตราสินค้า	22.36	77.64
13. การสื่อสารข่าวสารด้านความต้องการของตลาด	48.52	51.48
14. การพัฒนาระบบเส้นทางการขนส่ง	13.92	86.08

ที่มา : คำนวณจากการสำรวจ

2) สถาบันเกษตรกร ผู้ประกอบการผักอินทรีย์

สำหรับกิจกรรมด้านโลจิสติกส์ในการผลิตสินค้าอินทรีย์ประเภทผัก ในปีการผลิต 2560/61 ผลการศึกษา ดังนี้

2.1) การจัดการผลผลิตหลังการเก็บเกี่ยว และการส่งมอบผลผลิตผักอินทรีย์

การจัดการผลผลิตหลังการเก็บเกี่ยว และการส่งมอบผักอินทรีย์ พบว่า ผู้ประกอบการผักอินทรีย์ มีกิจกรรมการจัดการผักอินทรีย์หลังการเก็บเกี่ยว และการส่งมอบผักอินทรีย์ในรอบ 1 ปี โดยในระหว่างการจัดการ ผลผลิตได้รับความเสียหายเฉลี่ยร้อยละ 10.79 ทั้งนี้มีการส่งมอบผักอินทรีย์ เฉลี่ย 55.25 ครั้ง/ปี โดยเกษตรกรสามารถส่งมอบได้ครบตามจำนวนที่ตกลง เฉลี่ย 52.92 ครั้ง/ปี และตรงตามเวลาที่ตกลงกันไว้เฉลี่ย 54.75 ครั้ง/ปี และใช้ระยะเวลาในการจัดส่งผลผลิตให้ลูกค้าตั้งแต่ขนส่งขึ้นรถจนถึงส่งมอบลูกค้าเฉลี่ย 1.00 วัน โดยมีผลผลิตเสียหายระหว่างการขนส่งไปยังลูกค้า ร้อยละ 1.38 ทั้งนี้เกษตรกรมีค่าใช้จ่ายในการทำ ความสะอาดอุปกรณ์ สถานที่เฉลี่ย 2,144.44 บาท/ปี และมีค่าใช้จ่ายในการติดต่อลูกค้า เช่น ค่าโทรศัพท์ ค่ารับรองลูกค้าเฉลี่ย 5,233.33 บาท/ปี ดังแสดงในตารางที่ 4.65

ตารางที่ 4.65 การจัดการผลผลิตหลังการเก็บเกี่ยว และการส่งมอบผลผลิตผักอินทรีย์

รายการ	จำนวน (ค่าเฉลี่ย)
	ผักอินทรีย์
1.ความเสียหายระหว่างการจัดการผลผลิต (ร้อยละ)	10.79
2.การส่งมอบผลผลิต (ขนส่งเอง และจ้างขนส่ง) (ครั้ง/ปี)	55.25
3.การส่งมอบผลผลิตได้ครบตามจำนวนที่ตกลง (ครั้ง/ปี)	52.92
4.การส่งมอบผลผลิตได้ตรงตามเวลาที่ตกลง (ครั้ง/ปี)	54.75
5.การจัดส่งผลผลิตให้ลูกค้า (ตั้งแต่ขนส่งขึ้นรถจนถึงส่งมอบลูกค้า) (วัน)	1.00
6.ผลผลิตที่เสียหายเฉลี่ยระหว่างการขนส่งไปให้ลูกค้า(ขนส่งเอง และจ้างขนส่ง) (ร้อยละ)	1.38
7.ค่าใช้จ่ายในการทำ ความสะอาด อุปกรณ์ สถานที่ (บาท/ปี)	2,144.44
8.ค่าใช้จ่ายติดต่อลูกค้า (โทรศัพท์ – อุปกรณ์เครื่องเขียน - เลี้ยงรับรองลูกค้า) (บาท/ปี)	5,233.33

ที่มา : คำนวณจากการสำรวจ

2.2) แหล่งจำหน่ายผลผลิตผักอินทรีย์

แหล่งจำหน่ายผักอินทรีย์ พบว่า ผู้ประกอบการผักอินทรีย์มีการจำหน่าย หรือการกระจายผลผลิตผักอินทรีย์ โดยส่วนใหญ่ ร้อยละ 58.33 จำหน่ายให้แหล่งรับซื้ออื่น ๆ (เช่น สหกรณ์ โรงแรม โรงพยาบาล สหกรณ์ แก้วเกษตร องค์กรเกษตรกรรม และบริษัท เป็นต้น) โดยผลผลิตที่จำหน่าย ร้อยละ 65.71 ของผลผลิตผักอินทรีย์ทั้งหมด รองลงมา ร้อยละ 50.00 มีการจำหน่ายให้แก่ผู้บริโภคโดยตรง โดยผลผลิตที่จำหน่าย ร้อยละ 19.17 ของผลผลิตผักอินทรีย์ทั้งหมด ร้อยละ 41.67 มีการจำหน่ายให้โรงงานแปรรูป โดยผลผลิตที่จำหน่ายคิดเป็นร้อยละ 51.00 ของผลผลิตผักอินทรีย์ทั้งหมด ส่วนเกษตรกรมีการจำหน่ายให้พ่อค้าเร่ พ่อค้ารวบรวมท้องถิ่น ตัวแทนส่งออก และห้างสรรพสินค้า ร้อยละ 16.67 เท่ากัน โดยผลผลิต ที่จำหน่าย ร้อยละ 5.00 ร้อยละ 35.00 ร้อยละ 75.00 และ ร้อยละ 60.00 ของผลผลิตผักอินทรีย์ทั้งหมด ตามลำดับ และร้อยละ 8.33 จำหน่ายให้ตลาดสด โดยผลผลิตที่จำหน่ายร้อยละ 20.00 ของผลผลิตผักอินทรีย์ทั้งหมด ดังแสดงในตารางที่ 4.66

ตารางที่ 4.66 แหล่งจำหน่ายผลผลิตสินค้าผักอินทรีย์

หน่วย : ร้อยละ

รายการ	ผักอินทรีย์	
	แหล่งขาย	ค่าเฉลี่ยการกระจาย
1. ผู้บริโภคโดยตรง	50.00	19.17
2. พ่อค้าเร่มาซื้อถึงสวน	16.67	5.00
3. พ่อค้ารวบรวมท้องที่/ท้องถื่น	16.67	35.00
4. ตัวแทนผู้ส่งออก/ล้ง	16.67	75.00
5. ตลาดสด	8.33	20.00
6. ห้างสรรพสินค้า (เช่น เดอะมอลล์/เซ็นทรัล)	16.67	60.00
7. โรงงานแปรรูป	41.67	51.00
8. อื่น ๆ	58.33	65.71

ที่มา : คำนวณจากการสำรวจ

2.3) ลักษณะการใช้บรรจุภัณฑ์ของผักอินทรีย์

ลักษณะการใช้บรรจุภัณฑ์บรรจุผักอินทรีย์ พบว่า ผู้ประกอบการ ผักอินทรีย์ มีลักษณะการใช้บรรจุภัณฑ์ที่หลากหลาย โดยส่วนใหญ่ ร้อยละ 91.67 เกษตรกรเลือกใช้บรรจุภัณฑ์ถุงพลาสติก ขนาดบรรจุ 60x40, 20x30, 18x28, 17x24, 16x26, 16x24 ถุงบรรจุ 10 กก. 5 กก. และ 1 กก. รองลงมา ร้อยละ 75.00 เกษตรกรเลือกใช้ตะกร้าพลาสติก ขนาดบรรจุ 50 กิโลกรัม ร้อยละ 16.67 เกษตรกรเลือกใช้กระสอบเป็นบรรจุภัณฑ์ และเกษตรกร ร้อยละ 8.33 เลือกใช้ภาชนะพลาสติกแบบคงรูป

สำหรับการสนับสนุนบรรจุภัณฑ์ที่เกษตรกรใช้บรรจุผักอินทรีย์พบว่า ผู้ประกอบการ ผักอินทรีย์ ส่วนใหญ่ ร้อยละ 75.00 ไม่ได้รับการสนับสนุนบรรจุภัณฑ์จากภาครัฐ และร้อยละ 25.00 เกษตรกรได้รับการสนับสนุนบรรจุภัณฑ์จากภาครัฐ สำหรับเกษตรกรที่ไม่ได้รับการสนับสนุนบรรจุภัณฑ์จากทั้งหมด ร้อยละ 100.00 มีต้นทุนในส่วนของการทำบรรจุภัณฑ์ โดยมีต้นทุนเฉลี่ย 10,877.78 บาท/ปี

ในส่วนของตรา แบนด์ ของผักอินทรีย์พบว่า ผู้ประกอบการ ผักอินทรีย์ ส่วนใหญ่ ร้อยละ 75.00 มีตราสินค้า หรือแบนด์เป็นของตนเอง และมีต้นทุนในส่วนของการทำตราสินค้า แบนด์ โดยมีต้นทุนเฉลี่ย 19,158.33 บาท/ปี ที่เหลือ ร้อยละ 25.00 ไม่มีตราสินค้า หรือแบนด์เป็นของตนเอง โดยในจำนวนนี้ ส่วนใหญ่ ร้อยละ 66.67 ไม่ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐ และร้อยละ 33.33 ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ ดังแสดงในตารางที่ 4.67

ตารางที่ 4.67 ลักษณะการใช้บรรจุภัณฑ์ของผักอินทรีย์

รายการ	ผักอินทรีย์	
	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
1. ลักษณะบรรจุภัณฑ์ *		
ตะกร้าพลาสติก	8	75.00
ภาชนะพลาสติกแบบคงรูป	1	8.33
ถุงพลาสติก	11	91.67
กระสอบ	2	16.67
2. การได้รับบรรจุภัณฑ์สนับสนุนจากภาครัฐ		
ได้รับสนับสนุน	3	25
ไม่ได้รับสนับสนุน	9	75
3. ต้นทุนในการทำบรรจุภัณฑ์		
มี	9	100
ต้นทุนในการทำบรรจุภัณฑ์ (บาท/ปี)		10,878.78
ไม่มี	-	-
4. ท่านมีตรา แบรนด์ สินค้าเกษตรอินทรีย์		
มี	9	75.00
ต้นทุนในการทำตราแบรนด์ (บาท/ปี)		19,158.33
ไม่มี	3	25.00
5. การได้รับตรา แบรนด์ สนับสนุนจากภาครัฐ		
ได้รับสนับสนุน	3	33.33
ไม่ได้รับสนับสนุน	6	66.67

ที่มา : คำนวณจากการสำรวจ

หมายเหตุ : * สามารถเลือกได้หลายคำตอบ

2.4) รูปแบบการขนส่งของสินค้าผักอินทรีย์

รูปแบบการขนส่งของผักอินทรีย์ แบ่งออกเป็น 2 รูปแบบของการขนส่ง คือ การขนส่งปัจจัยการผลิต และการขนส่งผลผลิตผักอินทรีย์ ดังนี้

ผู้ประกอบการผักอินทรีย์ ในส่วนของการขนส่งผลผลิตผักอินทรีย์พบว่า ส่วนใหญ่ร้อยละ 58.33 ลูกค้านำภาระขนส่งเอง ร้อยละ 50.00 ขนส่งด้วยตนเอง ที่เหลือร้อยละ 8.33 เป็นการจ้างขนส่ง

ทั้งนี้ผู้ประกอบการ ผักอินทรีย์ ร้อยละ 75.00 ไม่มีปัญหาการรอคิวส่งมอบผลผลิตผักอินทรีย์ ส่วนผู้ประกอบการ ร้อยละ 25.00 มีปัญหาการรอคิวส่งมอบผักอินทรีย์ ในจำนวนผู้ประกอบการที่มีปัญหาการรอคิวส่งมอบผลผลิต พบว่า ร้อยละ 100 มีปัญหาการรอคิวในเดือนกุมภาพันธ์ ระยะเวลาในการรอคิวเฉลี่ยประมาณ 0.83 ชั่วโมง เนื่องจากเป็นช่วงที่มีผลผลิตผักอินทรีย์ออกเป็นจำนวนมาก

ในส่วนของค่าใช้จ่ายในการทำความสะอาด พาหนะขนส่งผักอินทรีย์ ร้อยละ 58.33 มีค่าใช้จ่ายในการทำความสะอาดพาหนะขนส่งผักอินทรีย์ และร้อยละ 41.67 ไม่มีค่าใช้จ่ายในการทำความสะอาดพาหนะขนส่งผักอินทรีย์ โดยมีค่าใช้จ่ายทำความสะอาดเฉลี่ย 20,207.14 บาท/ปี ดังแสดงในตารางที่ 4.68

ตารางที่ 4.68 รูปแบบการขนส่งของสินค้าผักอินทรีย์

หน่วย : ร้อยละ

รายการ	ผักอินทรีย์	
	จำนวน	ร้อยละ
1. การขนส่งผลผลิตสินค้าอินทรีย์		
ขนส่งด้วยตนเอง	6	50.00
จ้างขนส่ง	1	8.33
ลูกค้ารับภาระขนส่งเอง	7	58.33
2. ปัญหาการรอคิวส่งมอบผลผลิต		
มี	3	25
ระยะเวลาในการรอคิวเฉลี่ย (ชั่วโมง)		0.83
ไม่มี	9	75
3. เดือนที่มีปัญหาในการรอคิว		
กุมภาพันธ์	3	100
4. ค่าใช้จ่ายในการทำความสะอาด พาหนะ		
มี	7	58.33
ค่าใช้จ่ายเฉลี่ย (บาท/ปี)		20,207.14
ไม่มี	5	41.67

ที่มา : คำนวณจากการสำรวจ

หมายเหตุ : * สามารถเลือกได้หลายคำตอบ

2.5) พาหนะที่ใช้ในสินค้าผักอินทรีย์

พาหนะที่ใช้ในผักอินทรีย์ พบว่า ผู้ประกอบการ ผักอินทรีย์ ร้อยละ 50.00 มีพาหนะที่ใช้ในกิจกรรมขนส่ง ขนถ่าย และขนย้ายผักอินทรีย์ โดยทั้งหมด ร้อยละ 100.00 ใช้รถบรรทุก 4 ล้อ

สำหรับรถบรรทุก 4 ล้อ ที่ใช้ในกิจกรรมขนส่ง ขนถ่าย และขนย้ายผักอินทรีย์มีการใช้งานกับผักอินทรีย์ ร้อยละ 86.67 มีอายุการใช้งานเฉลี่ย 10.40 ปี และมีการใช้งานมาแล้วเฉลี่ย 4.87 ปีดังแสดงในตารางที่ 4.69

ตารางที่ 4.69 พาหนะที่ใช้ในสินค้าอินทรีย์ประเภทผักอินทรีย์

รายการ	ผักอินทรีย์			
	การใช้รถ (ร้อยละ)	การใช้งาน (ร้อยละ)	อายุใช้งาน (ปี)	จำนวน (ปี)
มีพาหนะที่ใช้ในการผลิตผักอินทรีย์ (ร้อยละ)	100.00			
รถบรรทุก 4 ล้อ	100.00	86.67	10.40	4.87

ที่มา : คำนวณจากการสำรวจ

2.6) น้ำหนัก ระยะทาง และจำนวนเที่ยวในการขนส่งผักอินทรีย์ กรณีขนส่งด้วยตนเอง

น้ำหนัก ระยะทาง และจำนวนเที่ยวในการขนส่งผลผลิตผักอินทรีย์ กรณีขนส่งด้วยตนเอง พบว่า การขนส่งด้วยรถ รถบรรทุก 4 ล้อ มีการบรรทุกน้ำหนักเฉลี่ย 693.75 กิโลกรัม/เที่ยว โดยมีระยะทางไปกลับในการขนส่งเฉลี่ย 168.16 กิโลเมตร/เที่ยว และในแต่ละปีมีการขนส่งเฉลี่ย 365.00 เที่ยว/ปี ดังแสดงในตารางที่ 4.70

ตารางที่ 4.70 น้ำหนัก ระยะทาง และจำนวนเที่ยวในการขนส่งผักอินทรีย์ กรณีขนส่งด้วยตนเอง

รายการ	ผักอินทรีย์	
	ปัจจัยการผลิต	ผลผลิต
1. น้ำหนักในการขนส่ง (กก./เที่ยว)		
รถบรรทุก 4 ล้อ	-	693.75
2. ระยะทางไปกลับในการขนส่ง (กม./เที่ยว)		
รถบรรทุก 4 ล้อ	-	168.16
3. จำนวนเที่ยวในการขนส่ง (เที่ยว/ปี)		
รถบรรทุก 4 ล้อ	-	365.00

ที่มา : คำนวณจากการสำรวจ

2.7) น้ำหนัก ระยะทาง และจำนวนเที่ยวในการขนส่งผักอินทรีย์ กรณีจ้างขนส่ง

ร้อยละของน้ำหนัก ระยะทางไปกลับ และจำนวนเที่ยวในการขนส่งปัจจัยการผลิตผักอินทรีย์ กรณีจ้างขนส่ง พบว่า มีการจ้างขนส่งด้วย รถบรรทุก 4 ล้อ มีการบรรทุกน้ำหนักเฉลี่ย 2,500.00 กิโลกรัม/เที่ยว ระยะทางไปกลับในการขนส่งเฉลี่ย 10.00 กิโลเมตร/เที่ยว โดยในแต่ละปีมีการขนส่งเฉลี่ย 2.00 เที่ยว/ปี

ในส่วนของการขนส่งผลผลิตผักอินทรีย์ กรณีจ้างขนส่ง พบว่า มีการจ้างขนส่งด้วย รถบรรทุก 4 ล้อ มีการบรรทุกน้ำหนักเฉลี่ย 2,500.00 กิโลกรัม/เที่ยว ระยะทางไปกลับในการขนส่งเฉลี่ย 231.23 กิโลเมตร/เที่ยว โดยในแต่ละปีมีการขนส่งเฉลี่ย 365.00 เที่ยว/ปี รถบรรทุก 6 ล้อ ซึ่งมีการบรรทุกน้ำหนักเฉลี่ย 6,000 กิโลกรัม/เที่ยว ระยะทางไปกลับในการขนส่งเฉลี่ย 450.00 กิโลเมตร/เที่ยว โดยในแต่ละปีมีการขนส่งเฉลี่ย 41.00 เที่ยว/ปี ดังแสดงในตารางที่ 4.71

ตารางที่ 4.71 น้ำหนัก ระยะทาง และจำนวนเที่ยวในการขนส่งผักอินทรีย์ กรณีจ้างขนส่ง

รายการ	ผักอินทรีย์	
	ปัจจัยการผลิต	ผลผลิต
1. น้ำหนักในการขนส่ง (กก./เที่ยว)		
รถบรรทุก 4 ล้อ	-	2,500.00
รถบรรทุก 6 ล้อ	-	6,000.00
2. ระยะทางไปกลับในการขนส่ง (กก./เที่ยว)		
รถบรรทุก 4 ล้อ	-	231.23
รถบรรทุก 6 ล้อ	-	450.00
3. จำนวนเที่ยวในการขนส่ง (เที่ยว/ปี)		
รถบรรทุก 4 ล้อ	-	365.00
รถบรรทุก 6 ล้อ	-	41.00

ที่มา : คำนวณจากการสำรวจ

2.8) ค่าใช้จ่ายในการขนส่งปัจจัยการผลิต และผลผลิตสินค้าผักอินทรีย์

ค่าใช้จ่ายในการขนส่ง ทั้งในส่วนของ การขนส่งปัจจัยการผลิต และผลผลิตอินทรีย์ โดยแบ่งเป็น 2 กรณี คือ กรณีใช้รถขนส่งของตนเอง และกรณีจ้างขนส่ง ดังนี้

ค่าใช้จ่ายในการดำเนินการของผู้ประกอบการ ผักอินทรีย์ กรณีใช้รถของตนเอง พบว่าผู้ประกอบการมีค่าใช้จ่าย โดยเป็นค่าใช้น้ำมันเชื้อเพลิงสำหรับการขนส่ง เฉลี่ย 17,962.50 บาท/ปี เงินเดือนคนขับ เฉลี่ย 20,000.00 บาท/ปี ค่าแรงคนงานในการยก ขน เฉลี่ย 9,500.00 บาท/ปี และ ค่าซ่อมบำรุงรักษารถ เฉลี่ย 10,240.00 บาท/ปี และในส่วนของกรณีจ้างขนส่ง พบว่า ผู้ประกอบการมีค่าใช้จ่ายในการจ้าง รถบรรทุก 4 ล้อ เฉลี่ย 82,800.00 บาท/ปี รถบรรทุก 6 ล้อ เฉลี่ย 69,800.00 บาท/ปี ซึ่งพาหนะทั้งสองชนิดที่กล่าวมาเป็นพาหนะที่ผู้ประกอบการ ผักอินทรีย์ที่นิยมใช้มากที่สุด ทั้งการใช้ขนส่งปัจจัยการผลิต และผลผลิตผักอินทรีย์ ดังแสดงในตารางที่ 4.72

ตารางที่ 4.72 ค่าใช้จ่ายในการขนส่งปัจจัยการผลิต และผลผลิตสินค้าผักอินทรีย์

หน่วย : บาท/ปี

รายการ	ผักอินทรีย์
1. กรณีใช้รถขนส่งของตนเอง	
ค่าน้ำมันเชื้อเพลิงสำหรับการขนส่งเฉลี่ย	17,962.50
เงินเดือนคนขับ	20,000.00
ค่าแรงคนงาน (ยก ขน)	9,500.00
ค่าซ่อมบำรุงรักษารถ เฉลี่ย	10,240.00
2. กรณีจ้างขนส่ง	
รถบรรทุก 4 ล้อ	82,800.00
รถบรรทุก 6 ล้อ	69,800.00

ที่มา : คำนวณจากการสำรวจ

2.9) สถานที่จัดเก็บปัจจัยการผลิต และผลผลิตผักอินทรีย์

สถานที่จัดเก็บปัจจัยการผลิต และผลผลิตผักอินทรีย์ของผู้ประกอบการ ผักอินทรีย์ พบว่าส่วนใหญ่ร้อยละ 41.67 ไม่มีสถานที่จัดเก็บทั้งปัจจัยการผลิตและผลผลิต แต่เก็บในบริเวณบ้าน รองลงมาผู้ประกอบการ ร้อยละ 50.00 มีสถานที่จัดเก็บผลผลิต และร้อยละ 8.33 ผู้ประกอบการมีการเช่าสถานที่จัดเก็บผลผลิต โดยผู้ประกอบการที่มีสถานที่จัดเก็บผลผลิต มีจำนวนสถานที่จัดเก็บเฉลี่ย 1.67 หลัง/ราย โดยมีขนาดความจุเฉลี่ย 42.00 ต้น/หลัง มีการใช้งานสถานที่จัดเก็บมาแล้วเฉลี่ย 6.42 ปี โดยมีมูลค่าในการก่อสร้างสถานที่จัดเก็บรวมเฉลี่ย 270,000.00 บาท/หลัง มีอายุการใช้งานสถานที่จัดเก็บเฉลี่ย 19.33 ปี ซึ่งเมื่อครบระยะเวลาแล้วจะมีมูลค่าซากเฉลี่ย 155,000.00 บาท/หลัง ทั้งนี้ผู้ประกอบการใช้งานกับเกษตรอินทรีย์เฉลี่ยร้อยละ 100.00 ดังแสดงในตารางที่ 4.73

ตารางที่ 4.73 สถานที่จัดเก็บปัจจัยการผลิต และผลผลิตสินค้าผักอินทรีย์

หน่วย : ร้อยละ

รายการ	ผักอินทรีย์
1. สถานที่จัดเก็บปัจจัยการผลิต และผลผลิตเกษตรอินทรีย์	
มีสถานที่จัดเก็บผลผลิต	50.00
ไม่มีสถานที่จัดเก็บ แต่เก็บในบริเวณบ้าน	41.67
เช่าสถานที่จัดเก็บปัจจัยการผลิต หรือผลผลิต	8.33
2. กรณีมีสถานที่จัดเก็บปัจจัยการผลิต และผลผลิตเกษตรอินทรีย์	
จำนวนโรงเรือน/ยุ้งฉาง (หลัง)	1.67
ขนาดความจุ (ต้น)	42.00
อายุการใช้งานที่ผ่านมา (ปี)	6.42
มูลค่าก่อสร้างรวม (บาท)	270,000.00
มูลค่าซาก (บาท)	155,000.00
อายุการใช้งาน (ปี)	19.33
% การใช้งานกับเกษตรอินทรีย์	100.00

ที่มา : คำนวณจากการสำรวจ

2.10) ต้นทุนการบริหารคลังสินค้าและต้นทุนการถือครองผลผลิตสินค้าอินทรีย์ประเภทผักอินทรีย์

ต้นทุนการบริหารคลังสินค้าและต้นทุนการถือครองผักอินทรีย์ สินค้า กรณีคลังสินค้าตนเอง ผู้ประกอบการผักอินทรีย์มีต้นทุน เงินเดือนพนักงานเฉลี่ย 216,000.00 บาท/ปี ค่าแรงคนงานเฉลี่ย 168,000.00 บาท/ปี ค่าเบี้ยประกันภัย 1,600.00 บาท/ปี ค่าเช่าอุปกรณ์ขนถ่าย เฉลี่ย 36,500.00 บาท/ปี ค่าน้ำมัน/ค่าไฟฟ้าสำหรับอุปกรณ์ขนถ่าย เฉลี่ย 8,880.00 บาท/ปี ค่าลงระบบ IT เฉลี่ย 17,625.00 บาท/ปี และค่าสาธารณูปโภค เฉลี่ย 25,280.00 บาท/ปี ส่วนกรณี เช่าคลังสินค้า ผู้ประกอบการมีการเช่าคลังสินค้าเฉลี่ย 2.00 โรง ขนาดพื้นที่โรงเรือนเฉลี่ย 144.00 ตารางเมตร ขนาดความจุเฉลี่ย 80.00 ต้น ค่าเช่าเฉลี่ย 60,000.00 บาท/หลัง/ปี 416.67 บาท/ตารางเมตร ระยะเวลาเช่าเฉลี่ย 3.00 ปี

ต้นทุนการถือครองสินค้า ผู้ประกอบการ ผักอินทรีย์มีมูลค่าผักอินทรีย์เฉลี่ย 4,906,800.00 บาท/ปี และมีระยะเวลาในการเก็บรักษาผลผลิตก่อนส่งมอบลูกค้าเฉลี่ย 1.00 วัน/รอบ อัตราสิ้นเชื้อดอกเบี้ย ร้อยละ 7.00 บาท/ปี ค่าใช้จ่ายในการติดต่อลูกค้าเฉลี่ย 5,233.33 บาท/ปี มูลค่าของสินค้าที่ลดลงเฉลี่ย 34,050.00 บาท/ปี ดังแสดงในตารางที่ 4.74

ตารางที่ 4.74 ต้นทุนการบริหารคลังสินค้าและต้นทุนการถือครองผลผลิตสินค้าอินทรีย์ประเภทผักอินทรีย์

รายการ	จำนวน
	ผักอินทรีย์
1. ทรัพย์สินคลังสินค้าตนเอง	
เงินเดือนพนักงาน (บาท/ปี)	216,000.00
ค่าแรงคนงาน (บาท/ปี)	168,000.00
ค่าเบี้ยประกันภัย (บาท/ปี)	1,600.00
ค่าเช่าอุปกรณ์ขนถ่าย (บาท/ปี)	36,500.00
ค่าน้ำมัน/ค่าไฟฟ้าสำหรับอุปกรณ์ขนถ่าย (บาท/ปี)	8,880.00
ค่าลงระบบ IT (บาท/ปี)	17,625.00
ค่าสาธารณูปโภค (บาท/ปี)	25,280.00
2. ทรัพย์สินเช่าคลังสินค้า	
การเช่าคลังสินค้า (โรง)	2.00
ขนาดพื้นที่โรงเรือน (ตารางเมตร)	144.00
ขนาดความจุ (ตัน)	80.00
ค่าเช่า (บาท/หลัง/ปี)	60,000.00
ค่าเช่า (บาท/ตารางเมตร)	416.67
ระยะเวลาเช่า (ปี)	3.00
3. ต้นทุนการถือครองสินค้า (กรณีถือครองสินค้าและสินค้าคงคลัง)	
มูลค่าเฉลี่ยของผลผลิต หรือสินค้าเกษตร (บาท/ปี)	4,906,800.00
ระยะเวลาเฉลี่ยการเก็บรักษาผลผลิต ก่อนส่งมอบลูกค้า (วัน/รอบ)	1.00
อัตราสิ้นเชื้อดอกเบี้ย ร้อยละ (บาท/ปี)	7.00
ค่าใช้จ่ายในการติดต่อลูกค้าเฉลี่ย (บาท/ปี)	5,233.33
มูลค่าของสินค้าที่ลดลงเฉลี่ย (บาท/ปี)	34,050.00

ที่มา : คำนวณจากการสำรวจ

2.11) ค่าใช้จ่ายโลจิสติกส์ผักอินทรีย์

ค่าใช้จ่ายโลจิสติกส์ผักอินทรีย์ พบว่า ผู้ประกอบการผักอินทรีย์ มีค่าใช้จ่ายโลจิสติกส์รวม 17.50 บาท/กก./ปี ประกอบด้วย ค่าทำความสะอาดอุปกรณ์ สถานที่เฉลี่ย 0.02 บาท/กก./ปี ค่าใช้จ่ายในการติดต่อลูกค้าเฉลี่ย 0.06 บาท/กก./ปี ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ เฉลี่ย 0.10 บาท/กก./ปี โดยมีค่าความสูญเสียของผลผลิตเฉลี่ย 0.78 บาท/กก./ปี ค่าขนส่งผลผลิตเฉลี่ย 8.69 บาท/กก./ปี ค่าใช้จ่ายในการทำความสะอาดพาหนะขนส่งเฉลี่ย 0.23 บาท/กก./ปี ค่าใช้จ่ายในส่วนของบรรจุภัณฑ์เฉลี่ย 0.13 บาท/กก./ปี ค่าใช้จ่ายในการทำตราสินค้า แบรินต์สินค้าเฉลี่ย 0.22 บาท/กก./ปี ค่าเสื่อมโรงเรือนเก็บผลผลิตเฉลี่ย 6.87 บาท/กก./ปี มูลค่าของสินค้าที่ลดลงเฉลี่ย 0.39 บาท/กก./ปี ดังแสดงในตารางที่ 4.75

ตารางที่ 4.75 ค่าใช้จ่ายโลจิสติกส์ผักอินทรีย์

รายการ	ค่าใช้จ่ายโลจิสติกส์	
	(บาท/ปี)	(บาท/กก./ปี)
พื้นที่เกษตรอินทรีย์เฉลี่ย (ไร่)		
ผลผลิตรวม (กก./ปี)		86,600.00
ผลผลิตเฉลี่ย (กก./ไร่)		
1. กิจกรรมเคลื่อนย้ายปัจจัยการผลิต	-	-
2. กิจกรรมเคลื่อนย้ายขนส่งสินค้าภายในฟาร์ม	83,991.61	0.97
2.1 ค่าใช้จ่ายในการเก็บเกี่ยวและค่าติดต่อลูกค้า	16,277.77	0.19
- ค่าทำความสะอาดอุปกรณ์ สถานที่	2,144.44	0.02
- ค่าติดต่อลูกค้า	5,233.33	0.06
- ค่าอื่น ๆ	8,900.00	0.10
2.2 ค่าความสูญเสียของผลผลิต	67,713.84	0.78
3. กิจกรรมเคลื่อนย้าย ขนส่งสินค้านอกฟาร์ม	802,715.79	9.27
- ค่าขนส่งผลผลิต	752,472.54	8.69
- ค่าใช้จ่ายทำความสะอาดพาหนะขนส่ง	20,207.14	0.23
- ค่าบรรจุภัณฑ์	10,877.78	0.13
- ค่าทำตรา แบรินต์	19,158.33	0.22
4. กิจกรรมคลังสินค้า	628,980.1604	7.26
- ค่าเสื่อมโรงเรือนเก็บผลผลิต	594,930.16	6.87
- มูลค่าของสินค้าที่ลดลง	34,050	0.39
รวมค่าใช้จ่ายโลจิสติกส์	1,515,687.56	17.50

ที่มา : คำนวณจากการสำรวจ

2.12) การพยากรณ์ความต้องการของลูกค้า

การพยากรณ์ความต้องการของลูกค้า พบว่า ผู้ประกอบการ ผักอินทรีย์มีการพยากรณ์ความต้องการของลูกค้า โดยมีบุคลากรที่ทำหน้าที่จัดทำการพยากรณ์ความต้องการของลูกค้าเฉลี่ย 1.44 คน ใช้ระยะเวลาในการจัดทำการพยากรณ์ความต้องการของลูกค้าเฉลี่ย 30.93 วัน ทั้งนี้มีการวางแผนความต้องการของลูกค้าเฉลี่ย 24.56 ครั้ง/ปี โดยทำการวางแผนล่วงหน้าเฉลี่ย 29.88 วัน สำหรับระยะเวลาตั้งแต่ได้รับคำสั่งซื้อจนสามารถเตรียมส่งสินค้าให้ลูกค้าได้เฉลี่ย 27.95 วัน ในส่วนของการสั่งซื้อ พบว่า ลูกค้ามีปริมาณการสั่งซื้อจริงเฉลี่ย 110,783.33 กิโลกรัม/ปี ขณะที่ผู้ประกอบการพยากรณ์ว่าจะจำหน่ายได้เฉลี่ย 92,183.33 กิโลกรัม/ปี โดยในจำนวนนี้เป็นคำสั่งซื้อเฉลี่ย 40.08 ครั้ง/ปี และมีการจัดส่งผลผลิตได้ไม่ครบตามจำนวนที่ตกลงกันไว้ 11.00 ครั้ง/ปี ซึ่งต้องใช้ระยะเวลาจัดการให้ผลผลิตเพียงพอกับจำนวนที่ตกลงกันไว้เฉลี่ย 11.72 วัน/ปี ดังแสดงในตารางที่ 4.76

ตารางที่ 4.76 การพยากรณ์ความต้องการของลูกค้า

รายการ	จำนวน
	ผักอินทรีย์
1. จำนวนบุคลากรที่ทำหน้าที่จัดทำการพยากรณ์ความต้องการของลูกค้า (คน)	1.44
2. ระยะเวลาเฉลี่ยที่ใช้ในการจัดทำการพยากรณ์ความต้องการของลูกค้า (วัน)	30.93
3. จำนวนครั้งที่มีการวางแผนความต้องการของลูกค้า (ครั้ง/ปี)	24.56
4. ระยะเวลาเฉลี่ยในการวางแผนความต้องการของลูกค้า (ทำก่อนล่วงหน้ากี่วัน) (วัน/ครั้ง)	29.88
5. ระยะเวลาเฉลี่ยตั้งแต่ได้รับคำสั่งซื้อจนสามารถเตรียมส่งสินค้าให้ลูกค้าได้ (วัน)	27.95
6. ปริมาณการสั่งซื้อผลผลิตจริงของลูกค้า (กก./ปี)	110,783.33
7. ปริมาณผลผลิตที่พยากรณ์ว่าจะจำหน่ายได้ (กก./ปี)	92,183.33
8. จำนวนคำสั่งซื้อผลผลิตทั้งหมด (ครั้ง/ปี)	40.08
9. จำนวนครั้งของการจัดส่งผลผลิตได้ไม่ครบตามจำนวนที่ตกลงไว้ (ครั้ง/ปี)	11.00
10. ระยะเวลาเฉลี่ยในการเก็บรักษาสินค้าไม่ขาดมือและไม่พอส่งให้ลูกค้า (วัน)	11.72

ที่มา : คำนวณจากการสำรวจ

2.13) การสร้างมูลค่าผลผลิต ลดการสูญเสีย และลดต้นทุนของผักอินทรีย์

การปรับ/เปลี่ยนพันธุ์ พบว่า ผู้ประกอบการ ผักอินทรีย์ส่วนใหญ่ร้อยละ 76.92 ยังไม่มีการปรับ/เปลี่ยนพันธุ์ และร้อยละ 23.08 ผู้ประกอบการมีการปรับ/เปลี่ยนพันธุ์

การปรับปรุงคุณภาพดิน/น้ำ พบว่า ผู้ประกอบการ ผักอินทรีย์ส่วนใหญ่ร้อยละ 76.92 มีการปรับปรุงคุณภาพดิน/น้ำ และร้อยละ 23.08 ยังไม่มีการปรับปรุงคุณภาพดิน/น้ำ

การปรับระบบการให้น้ำ พบว่า ผู้ประกอบการ ผักอินทรีย์ส่วนใหญ่ร้อยละ 69.23 มีการปรับระบบการให้น้ำ และร้อยละ 30.77 ยังไม่มีการปรับระบบการให้น้ำ

การจัดระบบป้องกันและแก้ไขเรื่องโรค/แมลง พบว่า ผู้ประกอบการ ผักอินทรีย์ ร้อยละ 53.85 ยังไม่มีการจัดระบบป้องกันและแก้ไขเรื่องโรค/แมลง และร้อยละ 46.15 มีการจัดระบบป้องกันและแก้ไขเรื่องโรค/แมลงแล้ว

การคัดเลือกแรงงาน/จ้างแรงงานที่มีทักษะ พบว่า ผู้ประกอบการ ผักอินทรีย์ส่วนใหญ่ ร้อยละ 53.85 ไม่มีการคัดเลือกแรงงาน/จ้างแรงงานที่มีทักษะ และร้อยละ 46.15 มีการคัดเลือกแรงงาน/จ้างแรงงานที่มีทักษะ

การปรับปรุงวิธีการเก็บเกี่ยวให้เหมาะสม พบว่า ผู้ประกอบการ ผักอินทรีย์ ส่วนใหญ่ร้อยละ 69.23 ไม่มีการปรับปรุงวิธีการเก็บเกี่ยวให้เหมาะสม และร้อยละ 30.77 มีการปรับปรุงวิธีการเก็บเกี่ยวให้เหมาะสม

การทำระบบจัดการหลังเก็บเกี่ยว/จัดการการผลิต พบว่า ผู้ประกอบการ ผักอินทรีย์ส่วนใหญ่ ร้อยละ 61.54 มีการทำระบบจัดการหลังเก็บเกี่ยว/จัดการการผลิต และร้อยละ 38.46 ยังไม่มีการทำระบบจัดการหลังเก็บเกี่ยว/จัดการการผลิต

การคัดเกรดผักอินทรีย์ พบว่า ผู้ประกอบการ ผักอินทรีย์ส่วนใหญ่ ร้อยละ 61.54 มีการคัดเกรดผักอินทรีย์ และร้อยละ 38.46 ไม่มีการคัดเกรดผักอินทรีย์

การปรับมาตรฐานฟาร์ม พบว่า ผู้ประกอบการ ผักอินทรีย์ ร้อยละ 69.23 มีการปรับมาตรฐานฟาร์ม และร้อยละ 30.77 ยังไม่มีการปรับมาตรฐานฟาร์ม

การมีใบรับรองมาตรฐาน พบว่า ผู้ประกอบการ ผักอินทรีย์ส่วนใหญ่ ร้อยละ 92.31 มีใบรับรองมาตรฐานแล้ว และร้อยละ 7.69 ยังไม่มีใบรับรองมาตรฐาน

การทำพันธสัญญา พบว่า ผู้ประกอบการ ผักอินทรีย์ส่วนใหญ่ ร้อยละ 61.54 ไม่มีการทำพันธสัญญา และร้อยละ 38.46 มีการทำพันธสัญญา

การสร้างตราสินค้า พบว่า ผู้ประกอบการ ผักอินทรีย์ ส่วนใหญ่ผู้ประกอบการ ร้อยละ 69.23 มีการสร้างตราสินค้า และร้อยละ 30.77 ยังไม่มีการสร้างตราสินค้า

การสื่อสารข่าวสารด้านความต้องการของตลาด พบว่า ผู้ประกอบการ ผักอินทรีย์ ส่วนใหญ่ ร้อยละ 69.23 มีการสื่อสารข่าวสารด้านความต้องการของตลาด และร้อยละ 30.77 ไม่มีการสื่อสารข่าวสารด้านความต้องการของตลาด

การพัฒนาระบบเส้นทางการขนส่ง พบว่า ผู้ประกอบการ ผักอินทรีย์ ส่วนใหญ่ ร้อยละ 84.62 ไม่มีการพัฒนาระบบเส้นทางการขนส่ง และร้อยละ 15.38 มีการพัฒนาระบบเส้นทางการขนส่ง ดังแสดงในตารางที่ 4.77

ตารางที่ 4.77 การสร้างมูลค่าผลผลิต ลดการสูญเสีย และลดต้นทุน

หน่วย : ร้อยละ

รายการ	ผักอินทรีย์	
	มี	ไม่มี
1.การปรับ/เปลี่ยนพันธุ์	23.08	76.92
2.การปรับปรุงคุณภาพดิน/น้ำ	76.92	23.08
3.การปรับระบบการให้น้ำ	69.23	30.77
4.การจัดระบบป้องกันและแก้ไขเรื่องโรค/แมลง	46.15	53.85
5. การคัดเลือกแรงงาน/จ้างแรงงานที่มีทักษะ	46.15	53.85
6. การปรับปรุงวิธีการเก็บเกี่ยวให้เหมาะสม	30.77	69.23
7.การทำระบบจัดการหลังเก็บเกี่ยว/จัดการการผลิต	61.54	38.46
8.การคัดเกรดผลผลิต	61.54	38.46
9. การปรับมาตรฐานฟาร์ม	69.23	30.77
10. มีใบรับรองมาตรฐาน	92.31	7.69
11.การทำพันธสัญญา	38.46	61.54
12. การสร้างตราสินค้า	69.23	30.77
13. การสื่อสารข่าวสารด้านความต้องการของตลาด	69.23	30.77
14. การพัฒนาระบบเส้นทางการขนส่ง	15.38	84.62

ที่มา : คำนวณจากการสำรวจ

4.1.5 สินค้าข้าวอินทรีย์

1) เกษตรกร

1.1) ลักษณะการจัดซื้อจัดหาปัจจัยการผลิตข้าวอินทรีย์

ลักษณะการจัดซื้อจัดหาปัจจัยการผลิตข้าวอินทรีย์ พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตข้าวอินทรีย์ส่วนใหญ่ร้อยละ 42.69 ผลิตหรือคัดเก็บปัจจัยการผลิตไว้ใช้เอง รองลงมาร้อยละ 15.95 ซื้อผ่านสถาบันเกษตรกร ร้อยละ 11.96 ได้รับปัจจัยการผลิตฟรี ร้อยละ 10.30 ซื้อปัจจัยการผลิตมาจากแหล่งอื่น ๆ ได้แก่ กลุ่มเกษตรกร กลุ่มวิสาหกิจชุมชน เกษตรกรอินทรีย์อื่น ๆ โรงงาน พ่อค้าเร่ และบริษัทผู้รับซื้อผลผลิต ร้อยละ 8.31 ซื้อปัจจัยการผลิตจากหน่วยงานรัฐ ร้อยละ 6.64 ได้รับแบ่งปันจากเพื่อนบ้าน และร้อยละ 4.15 ซื้อจากร้านค้า

โดยเกษตรกรผู้ผลิตข้าวอินทรีย์ส่วนใหญ่ร้อยละ 64.46 ซื้อปัจจัยการผลิตเมื่อต้องการใช้ และอีกร้อยละ 35.54 ซื้อปัจจัยการผลิตไว้ล่วงหน้า ซึ่งวิธีการจัดซื้อปัจจัยการผลิตของเกษตรกรผู้ผลิตข้าวอินทรีย์ส่วนใหญ่ร้อยละ 54.51 ต่างคนต่างซื้อ และอีกร้อยละ 45.49 รวมกันซื้อ ดังแสดงในตารางที่ 4.78

ตารางที่ 4.78 ลักษณะการจัดซื้อจัดหาปัจจัยการผลิตข้าวอินทรีย์

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
1.แหล่งจัดซื้อปัจจัยการผลิต *		
ผลิต/คัดเก็บไว้ใช้เอง	257	42.69
แบ่งปันจากเพื่อนบ้าน	40	6.64
ซื้อจากร้านค้า	25	4.15
ซื้อผ่านสถาบันเกษตรกร	96	15.95
ซื้อจากหน่วยงานรัฐ	50	8.31
ได้ฟรี	72	11.96
อื่น ๆ	62	10.30
2. ลักษณะการจัดซื้อ		
ซื้อเมื่อใช้	156	64.46
ซื้อล่วงหน้า	86	35.54
3.วิธีการจัดซื้อ		
รวมกันซื้อ	111	45.49
ต่างคนต่างซื้อ	133	54.51

ที่มา : คำนวณจากการสำรวจ

หมายเหตุ : * สามารถเลือกได้หลายคำตอบ

1.2) กิจกรรมจัดซื้อจัดหาปัจจัยการผลิตข้าวอินทรีย์

กิจกรรมจัดซื้อจัดหาปัจจัยการผลิตข้าว พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตข้าวอินทรีย์ มีการจัดซื้อพันธุ์/จัดหาพันธุ์ เฉลี่ย 1.14 ครั้ง/ปี โดยได้รับมอบพันธุ์ครบตามจำนวนและตรงตามเวลาที่ตกลง ระยะเวลาในการสั่งซื้อพันธุ์จนถึงวันที่ได้รับพันธุ์ เฉลี่ย 11.74 วัน/ครั้ง และมีค่าใช้จ่ายในการติดต่อสั่งซื้อพันธุ์เฉลี่ย 61.50 บาท/ปี

ในส่วนของการจัดซื้อ/จัดหาปัจจัยการผลิตอื่น ๆ เช่น ปุ๋ยคอก ปุ๋ยอินทรีย์ น้ำหมักชีวภาพ กากน้ำตาล ของเกษตรกรผู้ผลิตข้าวอินทรีย์ แบ่งเป็น 2 กรณี คือ กรณีซื้อปัจจัยการผลิตสินค้าชนิดพร้อมใช้ และกรณีซื้อวัตถุดิบมาผลิตปัจจัยการผลิตเอง

กรณีซื้อปัจจัยการผลิตสินค้าชนิดพร้อมใช้ พบว่า เกษตรกรมีการซื้อปุ๋ยคอก ปุ๋ยอินทรีย์ น้ำหมักชีวภาพและอื่น ๆ ชนิดสำเร็จรูป โดยมีการจัดซื้อ เฉลี่ย 1.26 ครั้ง/ปี ได้รับมอบปัจจัยการผลิตครบตามจำนวนเฉลี่ย 1.21 ครั้ง/ปี และได้รับมอบปัจจัยการผลิตตรงตามเวลาที่ตกลงกัน เฉลี่ย 1.20 ครั้ง/ปี ซึ่งระยะเวลาในการสั่งซื้อจนถึงวันที่ได้รับมอบปัจจัยการผลิตเฉลี่ย 2.09 วัน/ครั้ง และมีค่าใช้จ่ายในการติดต่อสั่งซื้อปัจจัยการผลิต เฉลี่ย 236.86 บาท/ปี

กรณีซื้อวัตถุดิบมาผลิตปัจจัยการผลิตเอง พบว่า เกษตรกรมีการจัดซื้อวัตถุดิบมาใช้ในการผลิตปัจจัยการผลิต เช่น ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยอินทรีย์ น้ำหมักชีวภาพ เฉลี่ย 1.54 ครั้ง/ปี ในจำนวนนี้ได้รับมอบปัจจัยการผลิตครบตามจำนวน และตรงตามเวลาที่ตกลงกัน เฉลี่ย 1.34 ครั้ง/ปี เท่ากัน โดยมีระยะเวลาเฉลี่ยในการสั่งซื้อจนถึงวันที่ได้รับมอบวัสดุหรือวัตถุดิบ เฉลี่ย 8.30 วัน/ครั้ง และมีค่าใช้จ่ายในการติดต่อสั่งซื้อวัตถุดิบ เฉลี่ย 197.98 บาท/ปี ดังแสดงในตารางที่ 4.79

ตารางที่ 4.79 กิจกรรมการจัดซื้อจัดหาปัจจัยการผลิตข้าวอินทรีย์

รายการ	ข้าวอินทรีย์	
	ซื้อ	ทำเอง
1. การจัดซื้อ – จัดหาปัจจัยการผลิต กรณีพันธุ์		
- การจัดซื้อพันธุ์/จัดหาพันธุ์ (ครั้ง/ปี)	1.14	
- การได้รับมอบพันธุ์ได้ครบตามจำนวน (ครั้ง/ปี)	1.14	
- ได้รับมอบพันธุ์ได้ตรงตามเวลาที่ตกลง (ครั้ง/ปี)	1.14	
- ระยะเวลาเฉลี่ยในการสั่งซื้อพันธุ์จนถึงวันที่ได้รับพันธุ์ (วัน/ครั้ง)	11.74	
- ค่าใช้จ่ายติดต่อสั่งซื้อพันธุ์ (บาท/ปี)	61.50	
2.การจัดซื้อ – จัดหาปัจจัยการผลิตอื่น ๆ นอกเหนือจากพันธุ์		
- การจัดซื้อปัจจัยการผลิต (ครั้ง/ปี)	1.26	1.54
- การได้รับมอบปัจจัยการผลิตอื่น ๆ ได้ครบตามจำนวน (ครั้ง/ปี)	1.21	1.34
- การได้รับมอบปัจจัยการผลิตอื่น ๆ ได้ตรงตามเวลาที่ตกลง (ครั้ง/ปี)	1.20	1.34
- ระยะเวลาเฉลี่ยในการสั่งซื้อจนถึงวันที่ได้รับปัจจัยการผลิตอื่น ๆ (วัน/ครั้ง)	2.09	8.30
- ค่าใช้จ่ายติดต่อสั่งซื้อปัจจัยการผลิต (บาท/ปี)	236.86	197.98

ที่มา : คำนวณจากการสำรวจ

1.3) กิจกรรมการเก็บเกี่ยว และรวบรวมผลผลิตข้าวอินทรีย์

กิจกรรมการเก็บเกี่ยวข้าวอินทรีย์ พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตข้าวอินทรีย์ ได้รับผลผลิตข้าวอินทรีย์ 6,852.90 กิโลกรัม/ปี คิดเป็นผลผลิตเฉลี่ย 495.15 กิโลกรัม/ไร่ มีจำนวนรอบในการเก็บเกี่ยวผลผลิตเฉลี่ย 1.14 รอบ/ปี ซึ่งในการเก็บเกี่ยวผลผลิตแต่ละรอบใช้เวลาเฉลี่ย 2.04 วัน/รอบ โดยเก็บเกี่ยวและรวบรวมผลผลิตได้ครบตามจำนวนและตรงตามเวลาที่ตกลงกับลูกค้า เฉลี่ย 1.06 รอบ/ปี เท่ากัน โดยมีระยะเวลาเก็บเกี่ยวและจัดการผลผลิตหลังเก็บเกี่ยวเสร็จพร้อมส่งมอบให้ลูกค้า เฉลี่ย 23.37 วัน/รอบ และมีผลผลิตเสียหายระหว่างการเคลื่อนย้ายภายในฟาร์มเฉลี่ยทั้งปี ร้อยละ 5.60 ดังแสดงในตารางที่ 4.80

ตารางที่ 4.80 กิจกรรมเก็บเกี่ยว และรวบรวมผลผลิตข้าวอินทรีย์

รายการ	ข้าวอินทรีย์
1.จำนวนรอบในการได้รับผลผลิตเฉลี่ย (ครั้ง/ปี)	1.16
2.ปริมาณผลผลิตรวม (กิโลกรัม/ปี)	6,852.90
3.ปริมาณผลผลิตเฉลี่ย (กิโลกรัม/ปี)	495.15
4.การเก็บเกี่ยวผลผลิต (รอบ/ปี)	1.14
5.การเก็บเกี่ยวผลผลิตแต่ละรอบ (วัน/รอบ)	2.04
6.การเก็บเกี่ยว-รวบรวมผลผลิตได้ครบตามจำนวนที่ลูกค้าสั่งซื้อ (รอบ/ปี)	1.06
7.การเก็บเกี่ยว-รวบรวมผลผลิตได้ตรงตามเวลาที่ตกลงกับลูกค้า (รอบ/ปี)	1.06
8.ระยะเวลาเฉลี่ยตั้งแต่เก็บเกี่ยว-จัดการผลผลิตหลังเก็บเกี่ยวเสร็จพร้อมส่งมอบ (วัน/รอบ)	22.37
9.ผลผลิตที่เสียหายเฉลี่ยทั้งปี ระหว่างการเคลื่อนย้ายผลผลิตภายในฟาร์ม (ร้อยละ)	5.60

ที่มา : คำนวณจากการสำรวจ

1.4) การจัดการผลผลิตหลังการเก็บเกี่ยว และการส่งมอบผลผลิตข้าวอินทรีย์

การจัดการผลผลิตหลังการเก็บเกี่ยว และการส่งมอบข้าวอินทรีย์ พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตข้าวอินทรีย์ มีกิจกรรมการจัดการหลังการเก็บเกี่ยวและการส่งมอบข้าวอินทรีย์ในรอบ 1 ปี โดยในระหว่างการจัดการมีผลผลิตข้าวได้รับความเสียหายเฉลี่ย ร้อยละ 1.24 มีการส่งมอบผลผลิตเฉลี่ย 3.53 ครั้ง/ปี สามารถส่งมอบผลผลิตได้ครบตามจำนวนและตรงตามเวลาที่ตกลงกันไว้ เฉลี่ย 3.52 ครั้ง/ปี เท่ากัน ใช้ระยะเวลาในการจัดส่งผลผลิตให้ลูกค้าตั้งแต่ขนผลผลิตขึ้นรถจนส่งมอบลูกค้า เฉลี่ย 1.66 วัน มีผลผลิตเสียหายระหว่างการขนส่งให้ลูกค้าเฉลี่ย ร้อยละ 0.24 ทั้งนี้มีค่าใช้จ่ายในการทำความสะอาดอุปกรณ์ สถานที่ เฉลี่ย 17.24 บาท/ปี และมีค่าใช้จ่ายในการติดต่อลูกค้า เฉลี่ย 44.19 บาท/ปี ดังแสดงในตารางที่ 4.81

ตารางที่ 4.81 การจัดการผลผลิตหลังการเก็บเกี่ยว และการส่งมอบผลผลิตข้าวอินทรีย์

รายการ	จำนวน (ค่าเฉลี่ย)
1.ความเสียหายระหว่างการจัดการผลผลิต (ร้อยละ)	1.24
2.การส่งมอบผลผลิต (ขนส่งเอง และจ้างขนส่ง) (ครั้ง/ปี)	3.53
3.การส่งมอบผลผลิตได้ครบตามจำนวนที่ตกลง (ครั้ง/ปี)	3.52
4.การส่งมอบผลผลิตได้ตรงตามเวลาที่ตกลง (ครั้ง/ปี)	3.52
5.ความเสียหายระหว่างการจัดการผลผลิต (ร้อยละ)	1.14
6.การจัดส่งผลผลิตให้ลูกค้า (ตั้งแต่ขนส่งขึ้นรถจนถึงส่งมอบลูกค้า) (วัน)	1.66
7.ผลผลิตที่เสียหายเฉลี่ยระหว่างการขนส่งไปให้ลูกค้า(ขนส่งเอง และจ้างขนส่ง) (ร้อยละ)	0.24
8.ค่าใช้จ่ายในการทำความสะอาด อุปกรณ์ สถานที่ (บาท/ปี)	17.24
9.ค่าใช้จ่ายติดต่อกู้ค้า (โทรศัพท์ – อุปกรณ์เครื่องเขียน - เลี้ยงรับรองลูกค้า) (บาท/ปี)	44.19

ที่มา : คำนวณจากการสำรวจ

1.5) ค่าใช้จ่ายในกิจกรรมการเก็บเกี่ยวผลผลิตข้าวอินทรีย์

ในการเก็บเกี่ยวผลผลิตข้าวอินทรีย์ พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตข้าวอินทรีย์เก็บเกี่ยวผลผลิตโดยใช้ทั้งเครื่องจักรและแรงงานคน ซึ่งเกษตรกรที่ใช้เครื่องจักรในการเก็บเกี่ยวที่เป็นของตนเอง จะมีค่าใช้จ่ายที่เป็นค่าน้ำมัน เฉลี่ย 7.18 บาท/ปี ค่าจ้างคนขับ เฉลี่ย 1.55 บาท/ปี ค่าแรงคนยก เฉลี่ย 7.53 บาท/ปี และค่าซ่อมบำรุงเครื่องจักร 14.94 บาท/ปี ส่วนเกษตรกรที่จ้างเครื่องจักร มีค่าจ้างในการเก็บเกี่ยวผลผลิต เฉลี่ย 7,790.19 บาท/ปี และมีค่าใช้จ่ายอื่น ๆ 39.71 บาท/ปี ในส่วนเกษตรกรที่เก็บเกี่ยวด้วยแรงงานคน มีค่าใช้จ่ายที่เป็นค่าแรงงานตนเอง เฉลี่ย 785.92 บาท/ปี ค่าแรงงานจ้าง เฉลี่ย 655.23 บาท/ปี ค่าอาหารและเครื่องดื่มเฉลี่ย 300.66 บาท/ปี และค่าใช้จ่ายอื่น ๆ เฉลี่ย 66.09 บาท/ปี ดังแสดงในตารางที่ 4.82

ตารางที่ 4.82 ค่าใช้จ่ายในกิจกรรมการเก็บเกี่ยวผลผลิตข้าวอินทรีย์

หน่วย : บาท/ปี

รายการ	จำนวน (ค่าเฉลี่ย)
1. กรณีใช้เครื่องจักรในการเก็บเกี่ยว	
จ้างเครื่องจักร	
ค่าจ้าง	7,790.19
ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ	39.71
2. เครื่องจักรของตนเอง	
ค่าน้ำมัน	7.18
ค่าจ้างคนขับ	1.55
ค่าแรงคนยก	7.53
ค่าซ่อมบำรุงเครื่องจักร	14.94

ที่มา : คำนวณจากการสำรวจ

ตารางที่ 4.82 ค่าใช้จ่ายในกิจกรรมการเก็บเกี่ยวผลผลิตข้าวอินทรีย์ (ต่อ)

หน่วย : บาท/ปี

รายการ	จำนวน (ค่าเฉลี่ย)
3. กรณีใช้แรงงานตนเองและจ้างแรงงานคนในการเก็บเกี่ยว	
ค่าแรงงานตนเองในการเก็บเกี่ยว (แรงงานตนเอง+แรงงานในครัวเรือน+แรงงานแลกเปลี่ยน)	785.92
ค่าจ้างแรงงานคนในการเก็บเกี่ยว (แรงงานจ้างทั้งหมด)	655.23
ค่าอาหาร/เครื่องดื่ม	300.66
ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ	66.09

ที่มา : คำนวณจากการสำรวจ

1.6) แหล่งจำหน่ายผลผลิตข้าวอินทรีย์

แหล่งจำหน่ายผลผลิตข้าวอินทรีย์ พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตข้าวอินทรีย์ส่วนใหญ่ร้อยละ 31.13 จำหน่ายให้กับสถาบันเกษตรกร โดยในจำนวนนี้มีการจำหน่ายร้อยละ 92.17 รองลงมาร้อยละ 18.64 จำหน่ายให้ผู้บริโภคโดยตรง โดยในจำนวนนี้มีการจำหน่ายร้อยละ 66.47 ร้อยละ 16.59 จำหน่ายให้พ่อค้ารวบรวมในท้องถิ่น และท้องถิ่น โดยในจำนวนนี้มีการจำหน่ายร้อยละ 80.40 ร้อยละ 15.23 จำหน่ายให้โรงงานแปรรูป เช่น โรงสี โดยในจำนวนนี้มีการจำหน่ายร้อยละ 82.91 ร้อยละ 12.73 จำหน่ายให้แหล่งอื่น ๆ เช่น โรงแรม โดยในจำนวนนี้มีการจำหน่ายร้อยละ 58.25 ร้อยละ 3.18 จำหน่ายให้ตลาดต่างจังหวัด โดยในจำนวนนี้มีการจำหน่ายร้อยละ 72.14 ร้อยละ 0.91 จำหน่ายให้พ่อค้าเร่มาซื้อถึงสวน และตลาดกลางเท่ากัน โดยในจำนวนนี้มีการจำหน่ายให้พ่อค้าเร่มาซื้อถึงสวนร้อยละ 55.00 และจำหน่ายให้ตลาดกลางมีการจำหน่าย ร้อยละ 67.50 ร้อยละ 0.45 จำหน่ายให้ตัวแทนผู้ส่งออก โดยในจำนวนนี้มีการจำหน่ายร้อยละ 60.00 และอีกร้อยละ 0.23 จำหน่ายให้ห้างค้าปลีกและห้างค้าส่งสมัยใหม่ โดยในจำนวนนี้มีการจำหน่ายร้อยละ 15.00 ดังแสดงในตารางที่ 4.83

ตารางที่ 4.83 แหล่งจำหน่ายผลผลิตข้าวอินทรีย์

หน่วย : ร้อยละ

รายการ	จำนวน (ราย)	แหล่งขาย	ค่าเฉลี่ยการกระจาย
1. ผู้บริโภคโดยตรง	82	18.64	66.47
2. พ่อค้าเร่มาซื้อถึงสวน	4	0.91	55.00
3. พ่อค้ารวบรวมท้องถิ่น/ท้องถิ่น (รวม ลานมัน/ลานเท/ท่าข้าว)	73	16.59	80.40
4. ตลาดต่างจังหวัด	14	3.18	72.14
5. ตลาดกลาง	4	0.91	67.50
6. สถาบันเกษตรกร	137	31.13	92.17
7. ตัวแทนผู้ส่งออก/ล้ง	2	0.45	60.00
8. ห้างค้าปลีก/ค้าส่งสมัยใหม่ (เช่น แมคโคร/บิ๊กซี/ เทสโก้โลตัส)	1	0.23	15.00
9. โรงงานแปรรูป (เช่น โรงสีข้าว)	67	15.23	82.91
10. อื่น ๆ	56	12.73	58.25

ที่มา : คำนวณจากการสำรวจ

1.7) ลักษณะการใช้บรรจุภัณฑ์ของข้าวอินทรีย์

ลักษณะการใช้บรรจุภัณฑ์บรรจุข้าวอินทรีย์ พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตข้าวอินทรีย์ส่วนใหญ่ ร้อยละ 66.84 บรรจุใส่กระสอบ รองลงมาร้อยละ 17.79 ไม่มีบรรจุภัณฑ์ ร้อยละ 7.82 บรรจุใส่ถุงสุญญากาศ ร้อยละ 6.74 บรรจุใส่ถุงพลาสติก ร้อยละ 0.54 บรรจุใส่บรรจุภัณฑ์อื่น ๆ และอีกร้อยละ 0.27 บรรจุในภาชนะพลาสติกแบบคงรูป โดยขนาดของบรรจุภัณฑ์มีหลายขนาด เช่น 0.5 กิโลกรัม 1 กิโลกรัม 5 กิโลกรัม 10 กิโลกรัม 20 กิโลกรัม 50 กิโลกรัม จนถึง 1,000 กิโลกรัม

สำหรับการสนับสนุนบรรจุภัณฑ์จากภาครัฐที่เกษตรกรใช้บรรจุข้าวอินทรีย์ พบว่า ส่วนใหญ่ ร้อยละ 92.50 ไม่ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐ และอีกร้อยละ 7.50 ได้รับการสนับสนุน ซึ่งเกษตรกรที่มีต้นทุนในการทำบรรจุภัณฑ์เฉลี่ย 1,352.23 บาท/ปี

ในส่วนของแบรนด์หรือตราสินค้าของข้าวอินทรีย์ พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตข้าวอินทรีย์ ส่วนใหญ่ ร้อยละ 91.88 ไม่มีแบรนด์เป็นของตนเอง รองลงมาร้อยละ 8.12 มีแบรนด์เป็นของตนเอง ซึ่งเกษตรกรที่มีแบรนด์ ส่วนใหญ่ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐร้อยละ 53.85 ส่วนอีกร้อยละ 46.15 ไม่ได้รับการสนับสนุน โดยเกษตรกรมีต้นทุนในการทำแบรนด์ เฉลี่ย 2,206.92 บาท/ปี ดังแสดงในตารางที่ 4.84

ตารางที่ 4.84 ลักษณะการใช้บรรจุภัณฑ์ของข้าวอินทรีย์

หน่วย : คราวเรือน

รายการ	จำนวนราย	ร้อยละ
1.ลักษณะบรรจุภัณฑ์ *		
ไม่มีบรรจุภัณฑ์	66	17.79
ภาชนะพลาสติกแบบคงรูป	1	0.27
ถุงพลาสติก	25	6.74
กระสอบ	248	66.84
ถุงสุญญากาศ	29	7.82
อื่น ๆ	2	0.54
2. การได้รับบรรจุภัณฑ์สนับสนุนจากภาครัฐ		
ได้รับสนับสนุน	24	7.50
ไม่ได้รับสนับสนุน	296	92.50
3. ต้นทุนในการทำบรรจุภัณฑ์		
มี	112	35.00
ต้นทุนในการทำบรรจุภัณฑ์ (บาท/ปี)	1,352.23	
ไม่มี	208	65.00
4. ทานมีตรา แบรนด์ สินค้าเกษตรอินทรีย์		
มี	26	8.12
ต้นทุนในการทำตราแบรนด์ (บาท/ปี)	2,206.92	
ไม่มี	294	91.88

ที่มา : คำนวณจากการสำรวจ

ตารางที่ 4.84 ลักษณะการใช้บรรจุภัณฑ์ของข้าวอินทรีย์ (ต่อ)

หน่วย : ครั้วเรือน

รายการ	จำนวนราย	ร้อยละ
5. การได้รับตรา แบรินด์ สนับสนุนจากภาครัฐ		
ได้รับสนับสนุน	14	53.85
ไม่ได้รับสนับสนุน	12	46.15

ที่มา : คำนวณจากการสำรวจ

หมายเหตุ : * สามารถเลือกได้หลายคำตอบ

1.8) รูปแบบการขนส่งของข้าวอินทรีย์

รูปแบบการขนส่งข้าวอินทรีย์ แบ่งออกเป็น 2 รูปแบบ คือ การขนส่งปัจจัยการผลิต และการขนส่งผลผลิตสินค้าอินทรีย์ ดังนี้

การขนส่งปัจจัยการผลิตของเกษตรกรผู้ผลิตข้าวอินทรีย์ พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 63.06 ขนส่งด้วยตนเอง รองลงมาร้อยละ 21.88 Supplier รับภาระขนส่งเอง และร้อยละ 15.06 จ้างขนส่ง ส่วนการขนส่งผลผลิตข้าวอินทรีย์ พบว่า ส่วนใหญ่ร้อยละ 41.57 เกษตรกรขนส่งด้วยตนเอง ร้อยละ 39.61 จ้างขนส่ง และอีกร้อยละ 18.82 ลูกค้ำรับภาระขนส่งเอง

ทั้งนี้ปัญหาการรอคิวส่งมอบผลผลิต พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตข้าวอินทรีย์ ส่วนใหญ่ร้อยละ 97.70 ไม่มีปัญหาการรอคิวส่งมอบผลผลิต และอีกร้อยละ 2.30 มีปัญหาการรอคิว โดยมีระยะเวลาในการรอคิวเฉลี่ย 2.63 ชั่วโมง ซึ่งส่วนใหญ่ร้อยละ 30.00 มีปัญหาการรอคิวในเดือนมกราคม รองลงมาร้อยละ 20.00 มีปัญหาการรอคิวในเดือนพฤศจิกายน ร้อยละ 10.00 มีปัญหาการรอคิวในเดือนเมษายน กรกฎาคม กันยายน ตุลาคม และเดือนธันวาคม เท่ากัน ในส่วนของค่าใช้จ่ายในการทำความสะอาดพาหนะขนส่งข้าวอินทรีย์ ส่วนใหญ่ร้อยละ 96.55 ไม่มีค่าใช้จ่าย และร้อยละ 3.45 มีค่าใช้จ่ายในการทำความสะอาดพาหนะขนส่งข้าวอินทรีย์ โดยมีค่าใช้จ่ายเฉลี่ย 658.33 บาท/ปี ดังแสดงในตารางที่ 4.85

ตารางที่ 4.85 รูปแบบการขนส่งของข้าวอินทรีย์

หน่วย : ครั้วเรื่อน

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
1.การขนส่งปัจจัยการผลิต		
ขนส่งด้วยตนเอง	222	63.06
จ้างขนส่ง	53	15.06
Supplier รับภาระขนส่งเอง	77	21.88
2.การขนส่งผลผลิตสินค้าอินทรีย์		
ขนส่งด้วยตนเอง	148	41.57
จ้างขนส่ง	141	39.61
ลูกค้ารับภาระขนส่งเอง	67	18.82
3.ปัญหาการรอคิวส่งมอบผลผลิต		
มี	8	2.30
ระยะเวลาในการรอคิวเฉลี่ย (ชั่วโมง)		2.63
ไม่มี	340	97.70
4.เดือนที่มีปัญหาในการรอคิว		
มกราคม	3	30.00
เมษายน	1	10.00
กรกฎาคม	1	10.00
กันยายน	1	10.00
ตุลาคม	1	10.00
พฤศจิกายน	2	20.00
ธันวาคม	1	10.00
5.ค่าใช้จ่ายในการทำความสะอาด พาหนะขนส่งผลผลิตเกษตรอินทรีย์		
มี	12	3.45
ค่าใช้จ่ายเฉลี่ย (บาท/ปี)		658.33
ไม่มี	336	96.55

ที่มา : คำนวณจากการสำรวจ

1.9) พาหนะที่ใช้ในข้าวอินทรีย์

พาหนะที่ใช้ในข้าวอินทรีย์ พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตข้าวอินทรีย์ มีพาหนะที่ใช้ในทั้งกิจกรรมการเก็บเกี่ยว ขนส่ง ขนถ่าย และขนย้ายข้าวอินทรีย์ โดยส่วนใหญ่ร้อยละ 31.86 ใช้รถบรรทุก 4 ล้อ รองลงมา ร้อยละ 17.74 ใช้รถมอเตอร์ไซค์ ร้อยละ 16.94 ใช้ยานยนต์อื่น ๆ ร้อยละ 16.53 ใช้รถอีแต่น ร้อยละ 10.08 ใช้รถมอเตอร์ไซค์พ่วงข้าง ร้อยละ 3.63 ใช้รถแทรกเตอร์ ร้อยละ 2.42 ใช้รถบรรทุก 6 ล้อ และร้อยละ 0.40 ใช้เครื่องมือเก็บเกี่ยว และรถพ่วงหรือกึ่งพ่วง เท่ากัน

โดยเครื่องมือเก็บเกี่ยวใช้ในข้าวอินทรีย์เฉลี่ยร้อยละ 75.00 มีอายุการใช้งานเฉลี่ย 20 ปี ใช้งานมาแล้วเฉลี่ย 8.00 ปี รถมอเตอร์ไซค์ที่ใช้ในกิจกรรมขนส่ง ขนถ่าย และขนย้ายข้าวอินทรีย์ มีการใช้งานกับข้าวอินทรีย์เฉลี่ยร้อยละ 47.53 อายุการใช้งานเฉลี่ย 18.28 ปี ใช้งานมาแล้วเฉลี่ย 8.05 ปี รถมอเตอร์ไซค์พ่วงข้างมีการใช้งานกับข้าวอินทรีย์เฉลี่ยร้อยละ 55.85 อายุการใช้งานเฉลี่ย 17.30 ปี ใช้งานมาแล้วเฉลี่ย 9.88 ปี รถอีแต่น มีการใช้งานกับข้าวอินทรีย์เฉลี่ยร้อยละ 57.33 อายุการใช้งานเฉลี่ย 36.09 ปี ใช้งานมาแล้วเฉลี่ย 16.08 ปี รถบรรทุก 4 ล้อ มีการใช้งานกับข้าวอินทรีย์เฉลี่ยร้อยละ 52.02 อายุการใช้งานเฉลี่ย 21.30 ปี ใช้งานมาแล้วเฉลี่ย 10.57 ปี รถบรรทุก 6 ล้อ มีการใช้งานกับข้าวอินทรีย์เฉลี่ยร้อยละ 46.67 อายุการใช้งานเฉลี่ย 30.00 ปี ใช้งานมาแล้วเฉลี่ย 12.60 ปี รถพ่วงหรือกึ่งพ่วงมีการใช้งานกับข้าวอินทรีย์เฉลี่ยร้อยละ 100 อายุการใช้งานเฉลี่ย 27.50 ปี ใช้งานมาแล้วเฉลี่ย 8.50 ปี รถแทรกเตอร์มีการใช้งานกับข้าวอินทรีย์เฉลี่ยร้อยละ 66.92 อายุการใช้งานเฉลี่ย 24.23 ปี ใช้งานมาแล้วเฉลี่ย 6.33 ปี และยานยนต์อื่น ๆ เช่น รถไถเดินตามมีการใช้งานกับข้าวอินทรีย์เฉลี่ยร้อยละ 54.14 อายุการใช้งานเฉลี่ย 24.42 ปี ใช้งานมาแล้วเฉลี่ย 12.05 ปี ดังแสดงในตารางที่ 4.86

ตารางที่ 4.86 พาหนะที่ใช้ในข้าวอินทรีย์

รายการ	จำนวน (ราย)	การใช้รถ (ร้อยละ)	การใช้งาน (ร้อยละ)	อายุใช้งาน (ปี)	จำนวน (ปี)
1.เครื่องมือเก็บเกี่ยว	1	0.40	75.00	20.00	8.00
2.มอเตอร์ไซค์	44	17.74	47.53	18.28	8.05
3.มอเตอร์ไซค์พ่วงข้าง	25	10.08	55.85	17.30	9.88
4.รถอีแต่น	41	16.53	57.33	36.09	16.08
5.รถบรรทุก 4 ล้อ	79	31.86	52.02	21.30	10.57
6.รถบรรทุก 6 ล้อ	6	2.42	46.67	30.00	12.60
7.รถพ่วง/กึ่งพ่วง	1	0.40	100.00	27.50	8.50
8.รถแทรกเตอร์	9	3.63	66.92	24.23	6.33
9.อื่น ๆ	42	16.94	54.14	24.42	12.05

ที่มา : คำนวณจากการสำรวจ

หมายเหตุ : * สามารถเลือกได้หลายคำตอบ

ตารางที่ 4.87 น้ำหนัก ระยะทาง และจำนวนเที่ยวในการขนส่งข้าวอินทรีย์ กรณีขนส่งด้วยตนเอง

รายการ	ปัจจัยการผลิต	ผลผลิต
1. น้ำหนักในการขนส่ง (กก./เที่ยว)		
รถมอเตอร์ไซด์	71.25	193.75
รถมอเตอร์ไซด์พ่วงข้าง	263.04	395.71
รถอีแต๋น	1,162.50	3,011.36
รถบรรทุก 4 ล้อ	783.08	1,806.36
รถบรรทุก 6 ล้อ	3,000.00	3,386.43
รถบรรทุก 10 ล้อ	2,000.00	-
รถพ่วง/กึ่งพ่วง	750.00	6,500.85
อื่น ๆ เช่น รถไถเดินตาม	744.26	1,241.18
2.ระยะทางไปกลับในการขนส่ง (กม./เที่ยว)		
รถมอเตอร์ไซด์	4.39	11.75
รถมอเตอร์ไซด์พ่วงข้าง	3.07	4.15
รถอีแต๋น	7.44	3.20
รถบรรทุก 4 ล้อ	19.26	69.70
รถบรรทุก 6 ล้อ	7.67	35.00
รถบรรทุก 10 ล้อ	50.00	-
รถพ่วง/กึ่งพ่วง	4.00	2.50
อื่น ๆ	4.26	5.38
3.จำนวนเที่ยวในการขนส่ง (เที่ยว/ปี)		
รถมอเตอร์ไซด์	4.96	18.88
รถมอเตอร์ไซด์พ่วงข้าง	5.26	5.79
รถอีแต๋น	1.66	2.97
รถบรรทุก 4 ล้อ	1.78	5.92
รถบรรทุก 6 ล้อ	1.00	1.43
รถบรรทุก 10 ล้อ	2.00	-
รถพ่วง/กึ่งพ่วง	2.50	3.00
อื่น ๆ	4.18	3.31

ที่มา : คำนวณจากการสำรวจ

1.11) น้ำหนัก ระยะทาง และจำนวนเที่ยวในการขนส่งของข้าวอินทรีย์ กรณีจ้างขนส่ง

การขนส่งปัจจัยการผลิตข้าวอินทรีย์ กรณีจ้าง พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตข้าวอินทรีย์มีการจ้างขนส่งปัจจัยการผลิตด้วยรถมอเตอร์ไซด์พ่วงข้าง รถอีแต่น รถบรรทุก 4 ล้อ รถบรรทุก 6 ล้อ รถบรรทุก 10 ล้อ และยานยนต์อื่น ๆ ซึ่งการขนส่งด้วยรถมอเตอร์ไซด์พ่วงข้าง มีน้ำหนักในบรรทุกเฉลี่ย 170.00 กิโลกรัม/เที่ยว ระยะทางไปกลับในการขนส่งเฉลี่ย 2.67 กิโลเมตร/เที่ยว และมีการขนส่งเฉลี่ย 1.67 เที่ยว/ปี จ้างขนส่งด้วยรถอีแต่น มีน้ำหนักในบรรทุกเฉลี่ย 916.67 กิโลกรัม/เที่ยว ระยะทางไปกลับในการขนส่งเฉลี่ย 41.00 กิโลเมตร/เที่ยว และมีการขนส่งเฉลี่ย 1.40 เที่ยว/ปี จ้างขนส่งด้วยรถบรรทุก 4 ล้อ มีน้ำหนักในบรรทุกเฉลี่ย 1,053.64 กิโลกรัม/เที่ยว ระยะทางไปกลับในการขนส่งเฉลี่ย 10.96 กิโลเมตร/เที่ยว และมีการขนส่งเฉลี่ย 2.57 เที่ยว/ปี จ้างขนส่งด้วยรถบรรทุก 6 ล้อ มีน้ำหนักในบรรทุกเฉลี่ย 1,300.00 กิโลกรัม/เที่ยว ระยะทางไปกลับในการขนส่งเฉลี่ย 20.00 กิโลเมตร/เที่ยว และมีการขนส่งเฉลี่ย 1.00 เที่ยว/ปี และจ้างยานยนต์อื่น ๆ น้ำหนักในบรรทุกเฉลี่ย 460.00 กิโลกรัม/เที่ยว ระยะทางไปกลับในการขนส่งเฉลี่ย 1.60 กิโลเมตร/เที่ยว และมีการขนส่งเฉลี่ย 25.80 เที่ยว/ปี

ในส่วนของการขนส่งผลผลิตข้าวอินทรีย์ กรณีจ้างขนส่ง พบว่า มีการขนส่งด้วยรถมอเตอร์ไซด์พ่วงข้าง รถอีแต่น รถบรรทุก 4 ล้อ รถบรรทุก 6 ล้อ รถบรรทุก 10 ล้อ และยานยนต์อื่น ๆ ซึ่งการขนส่งด้วยรถมอเตอร์ไซด์พ่วงข้าง มีน้ำหนักในบรรทุกเฉลี่ย 215.25 กิโลกรัม/เที่ยว ระยะทางไปกลับในการขนส่งเฉลี่ย 2.60 กิโลเมตร/เที่ยว และมีการขนส่งเฉลี่ย 3.60 เที่ยว/ปี การขนส่งด้วยรถอีแต่น มีน้ำหนักในบรรทุกเฉลี่ย 3,776.92 กิโลกรัม/เที่ยว ระยะทางไปกลับในการขนส่งเฉลี่ย 6.50 กิโลเมตร/เที่ยว และมีการขนส่งเฉลี่ย 2.62 เที่ยว/ปี การขนส่งด้วยรถบรรทุก 4 ล้อ มีน้ำหนักในบรรทุกเฉลี่ย 2,207.91 กิโลกรัม/เที่ยว ระยะทางไปกลับในการขนส่งเฉลี่ย 33.21 กิโลเมตร/เที่ยว และมีการขนส่งเฉลี่ย 2.12 เที่ยว/ปี การขนส่งด้วยรถบรรทุก 6 ล้อ มีน้ำหนักในบรรทุกเฉลี่ย 5,011.45 กิโลกรัม/เที่ยว ระยะทางไปกลับในการขนส่งเฉลี่ย 46.65 กิโลเมตร/เที่ยว และมีการขนส่งเฉลี่ย 1.39 เที่ยว/ปี การขนส่งด้วยรถบรรทุก 10 ล้อ มีน้ำหนักในบรรทุกเฉลี่ย 6,510.00 กิโลกรัม/เที่ยว ระยะทางไปกลับในการขนส่งเฉลี่ย 74.00 กิโลเมตร/เที่ยว และมีการขนส่งเฉลี่ย 1.60 เที่ยว/ปี และการขนส่งด้วยยานยนต์อื่น ๆ มีน้ำหนักในบรรทุกเฉลี่ย 1,115.20 กิโลกรัม/เที่ยว ระยะทางไปกลับในการขนส่งเฉลี่ย 2.24 กิโลเมตร/เที่ยว และมีการขนส่งเฉลี่ย 3.60 เที่ยว/ปี ดังแสดงในตารางที่ 4.88

ตารางที่ 4.88 น้ำหนัก ระยะทาง และจำนวนเที่ยวในการขนส่งข้าวอินทรีย์ กรณีจ้างขนส่ง

รายการ	ปัจจัยการผลิต	ผลผลิต
1. น้ำหนักในการขนส่ง (กก./เที่ยว)		
รถมอเตอร์ไซค์พ่วงข้าง	170.00	215.25
รถอีแต๋น	916.67	3,776.92
รถบรรทุก 4 ล้อ	1,053.64	2,207.91
รถบรรทุก 6 ล้อ	1,300.00	5,011.45
รถบรรทุก 10 ล้อ	-	6,510.00
อื่น ๆ เช่น รถเกี่ยว รถไถเดินตาม	460	1,115.20
2. ระยะทางไปกลับในการขนส่ง (กม./เที่ยว)		
รถมอเตอร์ไซค์พ่วงข้าง	2.67	2.60
รถอีแต๋น	41.00	6.50
รถบรรทุก 4 ล้อ	10.96	33.21
รถบรรทุก 6 ล้อ	20.00	46.65
รถบรรทุก 10 ล้อ	-	74.00
อื่น ๆ	1.60	2.24
3. จำนวนเที่ยวในการขนส่ง (เที่ยว/ปี)		
รถมอเตอร์ไซค์พ่วงข้าง	1.67	3.60
รถอีแต๋น	1.40	2.62
รถบรรทุก 4 ล้อ	2.57	2.12
รถบรรทุก 6 ล้อ	1.00	1.39
รถบรรทุก 10 ล้อ	-	1.60
อื่น ๆ	25.80	3.60

ที่มา : คำนวณจากการสำรวจ

1.12) ค่าใช้จ่ายในการขนส่งปัจจัยการผลิต และผลผลิตข้าวอินทรีย์

ค่าใช้จ่ายในการขนส่งปัจจัยการผลิต และผลผลิตข้าวอินทรีย์ เกษตรกรมีการขนส่งผลผลิต ทั้งขนส่งด้วยตนเอง และจ้างขนส่ง โดยเกษตรกรที่ใช้รถขนส่งของตนเอง พบว่า เกษตรกรมีค่าใช้จ่ายเป็นค่าน้ำมันเชื้อเพลิงสำหรับการขนส่งเฉลี่ย 1,879.35 บาท/ปี ค่าแรงคนงานในการยกและขนเฉลี่ย 876.55 บาท/ปี ค่าซ่อมบำรุงรักษารถ เฉลี่ย 1,684.48 บาท/ปี และค่าใช้จ่ายอื่น ๆ เฉลี่ย 255.57 บาท/ปี และจ้างขนส่ง พบว่า เกษตรกรมีค่าใช้จ่ายในการจ้างขนส่งเฉลี่ย 716.97 บาท/ปี โดยจ้างทั้งรถมอเตอร์ไซค์พ่วงข้าง รถอีแต๋น รถบรรทุก 4 ล้อ รถบรรทุก 6 ล้อ รถบรรทุก 10 ล้อ รวมถึงค่าจ้างพาหนะอื่น ๆ ดังแสดงในตารางที่ 4.89

ตารางที่ 4.89 ค่าใช้จ่ายในการขนส่งปัจจัยการผลิต และผลผลิตข้าวอินทรีย์

หน่วย : บาท/ครัวเรือน	
รายการ	จำนวน
1.กรณีใช้รถขนส่งของตนเอง	
ค่าน้ำมันเชื้อเพลิงสำหรับการขนส่งเฉลี่ย	1,879.35
ค่าแรงคนงาน (ยก ขน)	876.55
ค่าซ่อมบำรุงรักษา รถ เฉลี่ย	1,684.48
ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ (ค่าเช่าที่จอด ค่าบริการจัดการขนส่งสินค้า)	255.57
2.กรณีจ้างขนส่ง	716.97
ที่มา : คำนวณจากการสำรวจ	

1.13) สถานที่จัดเก็บปัจจัยการผลิต และผลผลิตข้าวอินทรีย์

สถานที่จัดเก็บปัจจัยการผลิตและผลผลิตของเกษตรกรผู้ผลิตข้าวอินทรีย์ พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 51.15 มีเฉพาะสถานที่จัดเก็บผลผลิต รองลงมาร้อยละ 37.36 ไม่มีสถานที่จัดเก็บ ร้อยละ 7.47 มีทั้งสถานที่จัดเก็บปัจจัยการผลิตและผลผลิต และร้อยละ 4.02 มีเฉพาะสถานที่จัดเก็บปัจจัยการผลิต โดยเกษตรกรที่มีสถานที่จัดเก็บ มีจำนวนสถานที่จัดเก็บเฉลี่ย 1.07 หลัง/ราย โดยมีขนาดความจุเฉลี่ย 9.04 ตัน/หลัง มีการใช้งานสถานที่จัดเก็บมาแล้วเฉลี่ย 16.54 ปี โดยมีมูลค่าในการก่อสร้างสถานที่จัดเก็บรวมเฉลี่ย 40,120.37 บาท/หลัง มีอายุการใช้งานสถานที่จัดเก็บเฉลี่ย 30.34 ปี ซึ่งเมื่อครบระยะเวลาแล้วจะมีมูลค่าซากเฉลี่ย 12,174.20 บาท/หลัง ทั้งนี้เกษตรกรใช้งานกับข้าวอินทรีย์ เฉลี่ยร้อยละ 83.17 ดังแสดงในตารางที่ 4.90

ตารางที่ 4.90 สถานที่จัดเก็บปัจจัยการผลิต และผลผลิตข้าวอินทรีย์

หน่วย : ร้อยละ	
รายการ	จำนวน
1. สถานที่จัดเก็บปัจจัยการผลิต และผลผลิตเกษตรกรอินทรีย์	
มีสถานที่จัดเก็บปัจจัยการผลิต	4.02
มีสถานที่จัดเก็บผลผลิต	51.15
มีทั้งสถานที่จัดเก็บปัจจัยการผลิตและผลผลิต	7.47
ไม่มีสถานที่จัดเก็บ (เก็บในบริเวณบ้าน)	37.36
2. กรณีมีสถานที่จัดเก็บปัจจัยการผลิต และผลผลิตเกษตรกรอินทรีย์	
จำนวนโรงเรือน/ยุ้งฉาง (หลัง)	1.07
ขนาดความจุ (ตัน)	9.04
อายุการใช้งานที่ผ่านมา (ปี)	16.54
มูลค่าก่อสร้างรวม (บาท)	40,120.37
มูลค่าซาก (บาท)	12,174.20
อายุการใช้งาน (ปี)	30.34
% การใช้งานกับเกษตรกรอินทรีย์	83.17

ที่มา : คำนวณจากการสำรวจ

1.14) ต้นทุนการบริหารคลังสินค้าและต้นทุนการถือครองผลผลิตข้าวอินทรีย์

ต้นทุนการบริหารคลังสินค้าและต้นทุนการถือครองข้าวอินทรีย์ พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตข้าวอินทรีย์มีต้นทุนการบริหารคลังสินค้าเป็นค่าเบี้ยประกันภัยเฉลี่ย 2,000.00 บาท/ปี ค่าลงทุนระบบ IT สำหรับบริหารคลังสินค้า เฉลี่ย 200.00 บาท/ปี และค่าสาธารณูปโภค เฉลี่ย 605.00 บาท/ปี ในส่วนต้นทุนการถือครองสินค้า เกษตรกรผู้ผลิตข้าวอินทรีย์มีมูลค่าผลผลิตข้าวอินทรีย์เฉลี่ย 36,642.76 บาท/ปี มีระยะเวลาในการเก็บรักษาผลผลิตก่อนส่งมอบลูกค้าเฉลี่ย 166.41 วัน/ปี และมูลค่าของสินค้าที่ลดลงเฉลี่ย 1,136.90 บาท/ปี ดังแสดงในตารางที่ 4.91

ตารางที่ 4.91 ต้นทุนการบริหารคลังสินค้าและต้นทุนการถือครองผลผลิตข้าวอินทรีย์

รายการ	จำนวน
1.กรณีคลังสินค้าของตนเอง	
ค่าเบี้ยประกันภัย	2,000.00
ค่าลงทุนระบบ IT บริหารคลังสินค้า	200.00
ค่าสาธารณูปโภค ค่าน้ำ-ไฟฟ้า	605.00
2.ต้นทุนการถือครองสินค้า (กรณีถือครองสินค้าและสินค้าคงคลัง)	
มูลค่าเฉลี่ยของผลผลิต หรือสินค้าเกษตร	36,642.76
ระยะเวลาเฉลี่ยการเก็บรักษาผลผลิต ก่อนส่งมอบลูกค้า (วัน/ปี)	166.41
มูลค่าของสินค้าเกษตรอินทรีย์ที่ลดลง	1,136.90

ที่มา : คำนวณจากการสำรวจ

สรุปกิจกรรมด้านโลจิสติกส์ในการผลิตข้าวอินทรีย์ ดังนี้



ภาพที่ 4.15 สรุปกิจกรรมด้านโลจิสติกส์ในการผลิตข้าวอินทรีย์

ที่มา : จากการสำรวจ

1.15) ค่าใช้จ่ายโลจิสติกส์ข้าวอินทรีย์

ค่าใช้จ่ายโลจิสติกส์ข้าวอินทรีย์ พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตข้าวอินทรีย์มีค่าใช้จ่ายโลจิสติกส์รวม 4.21 บาท/กก./ปี ประกอบด้วย ค่าสั่งซื้อปัจจัยการผลิต 0.07 บาท/กก./ปี ค่าขนส่งปัจจัยการผลิต 0.08 บาท/กก./ปี ค่าเสื่อมโรงเรือนเก็บปัจจัยการผลิต 0.10 บาท/กก./ปี ค่าเก็บเกี่ยวผลผลิตโดยใช้แรงงานในครัวเรือน 0.11 บาท/กก./ปี ค่าจ้างเก็บเกี่ยวผลผลิต 1.24 บาท/กก./ปี ค่าอาหารและเครื่องดื่ม 0.04 บาท/กก./ปี ค่าทำความสะอาดอุปกรณ์และสถานที่ 0.004 บาท/กก./ปี ค่าติดต่อลูกค้า 0.006 บาท/กก./ปี ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ 0.10 บาท/กก./ปี ค่าความสูญเสียของผลผลิตจากกิจกรรมเคลื่อนย้ายขนส่งสินค้าภายในฟาร์ม 1.09 บาท/กก./ปี ค่าขนส่งผลผลิต 0.62 บาท/กก./ปี ค่าบรรจุภัณฑ์ 0.20 บาท/กก./ปี ค่าทำตรา แบรนต์ 0.32 บาท/กก./ปี ค่าความสูญเสียของผลผลิตจากกิจกรรมเคลื่อนย้ายขนส่งสินค้านอกฟาร์ม 0.04 บาท/กก./ปี ค่าเสื่อมโรงเรือนเก็บผลผลิต 0.11 บาท/กก./ปี และมูลค่าของสินค้าที่ลดลง 0.17บาท/กก./ปี ดังแสดงในตารางที่ 4.92

ตารางที่ 4.92 ค่าใช้จ่ายโลจิสติกส์ข้าวอินทรีย์

รายการ	ค่าใช้จ่ายโลจิสติกส์	
	บาท/ปี	บาท/กก./ปี
พื้นที่เกษตรอินทรีย์เฉลี่ย (ไร่)	13.84	
ผลผลิตรวม (กก./ปี)	6,852.90	
ผลผลิตเฉลี่ย (กก./ไร่)	495.15	
1.กิจกรรมเคลื่อนย้ายปัจจัยการผลิต	1,712.74	0.25
- ค่าสั่งซื้อปัจจัยการผลิต	496.34	0.07
- ค่าขนส่งปัจจัยการผลิต	527.90	0.08
- ค่าเสื่อมโรงเรือนเก็บปัจจัยการผลิต	688.50	0.10
2. กิจกรรมเคลื่อนย้ายขนส่งสินค้าภายในฟาร์ม	17,229.27	2.50
2.1 ค่าใช้จ่ายในการเก็บเกี่ยวและค่าติดต่อลูกค้า	9,730.44	1.41
- ค่าเก็บเกี่ยวผลผลิต แรงงานในครัวเรือน	785.92	0.11
- ค่าจ้างเก็บเกี่ยวผลผลิต	8,516.34	1.24
- ค่าอาหาร เครื่องดื่ม	300.66	0.04
- ค่าทำความสะอาดอุปกรณ์ สถานที่	17.24	0.004
- ค่าติดต่อลูกค้า	44.19	0.006
- ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ	66.09	0.01
2.2 ค่าความสูญเสียของผลผลิต	7,498.83	1.09

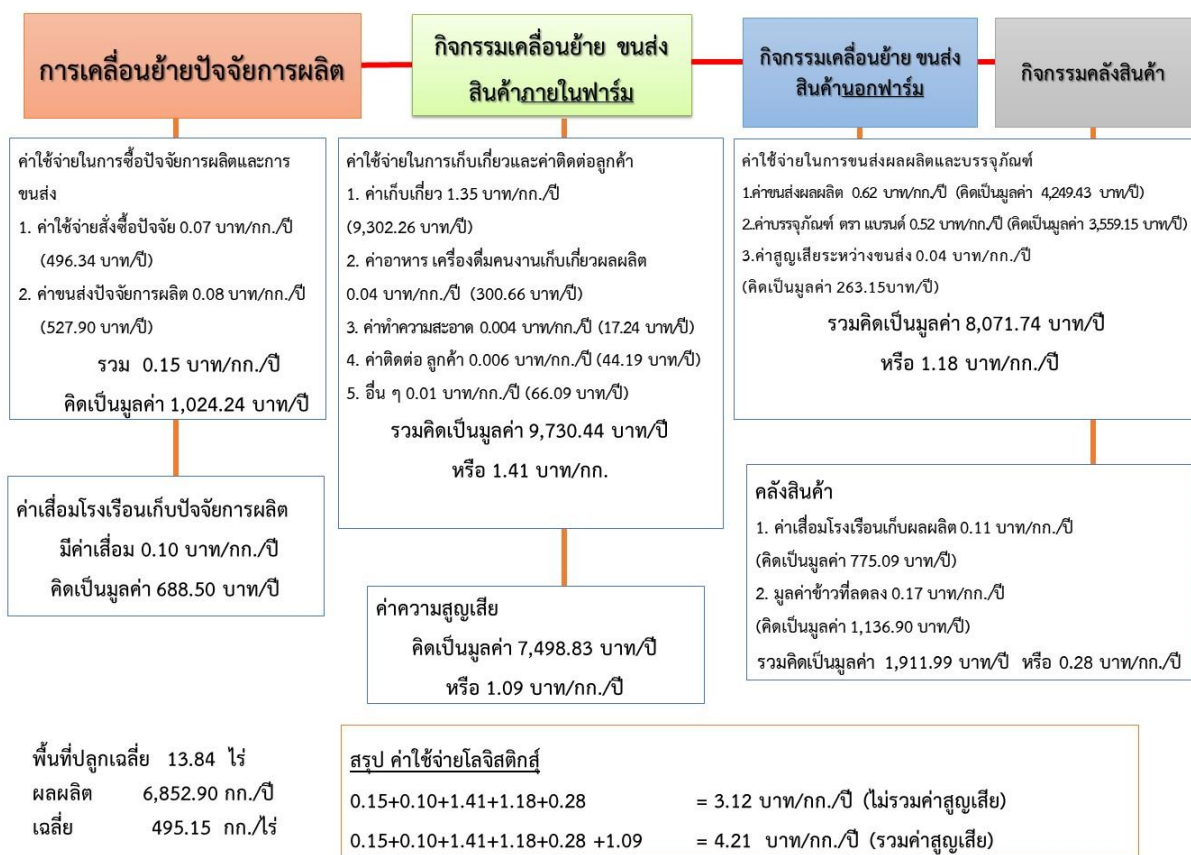
ที่มา : คำนวณจากการสำรวจ

ตารางที่ 4.92 ค่าใช้จ่ายโลจิสติกส์ข้าวอินทรีย์

รายการ	ค่าใช้จ่ายโลจิสติกส์	
	บาท/ปี	บาท/กก./ปี
3. กิจกรรมเคลื่อนย้าย ขนส่งสินค้านอกฟาร์ม	8,071.74	1.18
- ค่าขนส่งผลผลิต	4,249.43	0.62
- ค่าบรรจุภัณฑ์	1,352.23	0.20
- ค่าทำตรา แบรินด์	2,206.92	0.32
- ค่าความสูญเสียของผลผลิต	263.15	0.04
4. กิจกรรมคลังสินค้า	1,911.99	0.28
- ค่าเสื่อมโรงเรือนเก็บผลผลิต	775.09	0.11
- มูลค่าของสินค้าที่ลดลง	1,136.90	0.17
รวมค่าใช้จ่ายโลจิสติกส์	28,925.73	4.21

ที่มา : คำนวณจากการสำรวจ

สรุปค่าใช้จ่ายด้านโลจิสติกส์ในการผลิตข้าวอินทรีย์ ดังนี้



ภาพที่ 4.16 สรุปค่าใช้จ่ายด้านโลจิสติกส์ในการผลิตข้าวอินทรีย์

ที่มา : จากการสำรวจ

การพยากรณ์ความต้องการของลูกค้า พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตข้าวอินทรีย์มีการพยากรณ์ความต้องการของลูกค้า โดยมีบุคลากรที่ทำหน้าที่จัดทำพยากรณ์ความต้องการของลูกค้าเฉลี่ย 1.03 คน ใช้ระยะเวลาเฉลี่ยที่ใช้ในการจัดทำพยากรณ์ความต้องการของลูกค้า เฉลี่ย 16.04 วัน โดยมีการวางแผนความต้องการของลูกค้าเฉลี่ย 2.41 ครั้ง/ปี และวางแผนล่วงหน้าเฉลี่ย 18.90 วัน/ครั้ง มีระยะเวลาในการเตรียมส่งสินค้าตั้งแต่รับคำสั่งซื้อจากลูกค้าเฉลี่ย 9.40 วัน ในส่วนของปริมาณการซื้อ พบว่า ลูกค้าสั่งซื้อผลผลิตจริงเฉลี่ย 4,527.55 กิโลกรัม/ปี ในขณะที่เกษตรกรพยากรณ์ว่าจะจำหน่ายผลผลิตได้เฉลี่ย 6,445.53 กิโลกรัม/ปี โดยมีจำนวนคำสั่งซื้อทั้งหมดเฉลี่ย 28.94 ครั้ง/ปี และส่งสินค้าได้ไม่ครบตามจำนวนที่ตกลงเฉลี่ย 3.06 ครั้ง/ปี ดังแสดงในตารางที่ 4.93

ตารางที่ 4.93 การพยากรณ์ความต้องการของลูกค้า

รายการ	จำนวน
1.จำนวนบุคลากรที่ทำหน้าที่จัดทำพยากรณ์ความต้องการของลูกค้า (คน)	1.03
2.ระยะเวลาเฉลี่ยที่ใช้ในการจัดทำพยากรณ์ความต้องการของลูกค้า (วัน)	16.04
3.จำนวนครั้งที่มีการวางแผนความต้องการของลูกค้า (ครั้ง/ปี)	2.41
4.ระยะเวลาเฉลี่ยในการวางแผนความต้องการของลูกค้า (ทำก่อนล่วงหน้ากี่วัน) (วัน/ครั้ง)	18.90
5.ระยะเวลาเฉลี่ยตั้งแต่ได้รับคำสั่งซื้อจนสามารถเตรียมส่งสินค้าให้ลูกค้าได้ (วัน)	9.40
6.ปริมาณการสั่งซื้อผลผลิตจริงของลูกค้า (กก./ปี)	4,527.55
7.ปริมาณผลผลิตที่พยากรณ์ว่าจะจำหน่ายได้ (กก./ปี)	6,445.53
8.จำนวนคำสั่งซื้อผลผลิตทั้งหมด (ครั้ง/ปี)	28.94
9.จำนวนครั้งของการจัดส่งผลผลิตได้ไม่ครบตามจำนวนที่ตกลงไว้ (ครั้ง/ปี)	3.06

ที่มา : คำนวณจากการสำรวจ

1.17) การสร้างมูลค่าผลผลิต ลดการสูญเสีย และลดต้นทุนของข้าวอินทรีย์

การปรับ/เปลี่ยนพันธุ์ พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตข้าวอินทรีย์ส่วนใหญ่ร้อยละ 59.48 มีการปรับ/เปลี่ยนพันธุ์ และอีกร้อยละ 40.52 ไม่มีการปรับ/เปลี่ยนพันธุ์

การปรับปรุงคุณภาพดิน/น้ำ เกษตรกรผู้ผลิตข้าวอินทรีย์ส่วนใหญ่ร้อยละ 69.25 มีการปรับปรุงคุณภาพดิน/น้ำ และอีกร้อยละ 30.75 ยังไม่มีการปรับปรุงคุณภาพดิน/น้ำ

การปรับระบบการให้น้ำ พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตข้าวอินทรีย์ส่วนใหญ่ร้อยละ 75.29 ไม่มีการปรับระบบการให้น้ำ และอีกร้อยละ 24.71 มีการปรับระบบการให้น้ำ

การจัดระบบป้องกันและแก้ไขเรื่องโรค/แมลง พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตข้าวอินทรีย์ส่วนใหญ่ร้อยละ 68.68 ไม่มีการจัดระบบป้องกันและแก้ไขเรื่องโรค/แมลง และอีกร้อยละ 31.32 มีการจัดระบบป้องกันและแก้ไขเรื่องโรค/แมลง

การคัดเลือกแรงงาน/จ้างแรงงานที่มีทักษะ พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตข้าวอินทรีย์ส่วนใหญ่ร้อยละ 78.74 ไม่มีการคัดเลือกแรงงาน/จ้างแรงงานที่มีทักษะ และอีกร้อยละ 21.26 มีการคัดเลือกแรงงาน/จ้างแรงงานที่มีทักษะ

การปรับปรุงวิธีการเก็บเกี่ยวให้เหมาะสม พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตข้าวอินทรีย์ส่วนใหญ่ร้อยละ 66.38 ไม่มีการปรับปรุงวิธีการเก็บเกี่ยวให้เหมาะสม และอีกร้อยละ 33.62 มีการปรับปรุงวิธีการเก็บเกี่ยวให้เหมาะสมแล้ว

การทำระบบจัดการหลังเก็บเกี่ยว/จัดการการผลิต พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตข้าวอินทรีย์ส่วนใหญ่ ร้อยละ 65.80 ไม่มีการทำระบบจัดการหลังเก็บเกี่ยว/จัดการการผลิต และอีกร้อยละ 34.20 มีการทำระบบจัดการหลังเก็บเกี่ยว/จัดการการผลิต

การคัดเกรดผลผลิตข้าวอินทรีย์ พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตข้าวอินทรีย์ส่วนใหญ่ ร้อยละ 58.33 ยังไม่มีการคัดเกรดผลผลิต และอีกร้อยละ 41.67 มีการคัดเกรดผลผลิต

การปรับมาตรฐานฟาร์ม พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตข้าวอินทรีย์ ร้อยละ 74.71 ไม่มีการปรับมาตรฐานฟาร์ม และอีกร้อยละ 25.29 มีการปรับมาตรฐานฟาร์มแล้ว

การมีใบรับรองมาตรฐาน พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตข้าวอินทรีย์ส่วนใหญ่ ร้อยละ 66.38 ไม่มีใบรับรองมาตรฐาน และอีกร้อยละ 33.62 มีใบรับรองมาตรฐาน

การทำพันธสัญญา พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตข้าวอินทรีย์ส่วนใหญ่ ร้อยละ 89.08 ยังไม่มีการทำพันธสัญญา และอีกร้อยละ 10.92 มีการทำพันธสัญญา

การสร้างตราสินค้า พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตข้าวอินทรีย์ส่วนใหญ่ ร้อยละ 95.11 ไม่มีการสร้างตราสินค้า และอีกร้อยละ 4.89 มีการสร้างตราสินค้าแล้ว

การสื่อสารข่าวสารด้านความต้องการของตลาด พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตข้าวอินทรีย์ส่วนใหญ่ ร้อยละ 87.36 ไม่มีการสื่อสารข่าวสารด้านความต้องการของตลาด และอีกร้อยละ 12.64 มีการสื่อสารข่าวสารด้านความต้องการของตลาด

การพัฒนาระบบเส้นทางการขนส่ง พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตข้าวอินทรีย์ส่วนใหญ่ ร้อยละ 94.25 ไม่มีการพัฒนาระบบเส้นทางการขนส่ง และอีกร้อยละ 5.75 มีการพัฒนาระบบเส้นทางการขนส่ง ดังแสดงในตารางที่ 4.94

ตารางที่ 4.94 การสร้างมูลค่าผลผลิต ลดการสูญเสีย และลดต้นทุนข้าวอินทรีย์

หน่วย : ร้อยละ

รายการ	ข้าวอินทรีย์	
	มี	ไม่มี
1.การปรับ/เปลี่ยนพันธุ์	59.48	40.52
2.การปรับปรุงคุณภาพดิน/น้ำ	69.25	30.75
3.การปรับระบบการให้น้ำ	24.71	75.29
4.การจัดระบบป้องกันและแก้ไขเรื่องโรค/แมลง	31.32	68.68
5. การคัดเลือกแรงงาน/จ้างแรงงานที่มีทักษะ	21.26	78.74
6. การปรับปรุงวิธีการเก็บเกี่ยวให้เหมาะสม	33.62	66.38
7.การทำระบบจัดการหลังเก็บเกี่ยว/จัดการการผลิต	34.20	65.80
8.การคัดเกรดผลผลิต	41.67	58.33
9. การปรับมาตรฐานฟาร์ม	25.29	74.71
10. มีใบรับรองมาตรฐาน	33.62	66.38
11.การทำพันธสัญญา	10.92	89.08
12.การสร้างตราสินค้า	4.89	95.11
13. การสื่อสารข่าวสารด้านความต้องการของตลาด	12.64	87.36
14. การพัฒนาระบบเส้นทางการขนส่ง	5.75	94.25

ที่มา : คำนวณจากการสำรวจ

2) สถาบันเกษตรกร ผู้ประกอบการ ชาวอินทรี

สำหรับกิจกรรมด้านโลจิสติกส์ของสถาบันเกษตรกร ผู้ประกอบการ ชาวอินทรี มีผลการศึกษา ดังนี้

2.1) ลักษณะการจัดซื้อจัดหาปัจจัยการผลิตชาวอินทรี

ลักษณะการจัดซื้อจัดหาปัจจัยการผลิตชาวอินทรี พบว่า ผู้ประกอบการชาวอินทรีส่วนใหญ่ ร้อยละ 34.36 ซื้อปัจจัยการผลิตมาจากแหล่งอื่น ๆ ได้แก่ บริษัทเอกชนเครือข่าย บริษัทผู้ผลิต และซื้อจากเกษตรกรสมาชิก รองลงมา ร้อยละ 12.50 ผลิตหรือคัดเก็บปัจจัยการผลิตไว้ใช้เอง ซื้อผ่านสถาบันเกษตรกร และซื้อปัจจัยการผลิตจากหน่วยงานรัฐ เท่ากัน และร้อยละ 9.38 ได้รับแบ่งปันจากเพื่อนบ้าน ซื้อจากร้านค้า และได้รับปัจจัยการผลิตมาฟรี เท่ากัน

ลักษณะการจัดซื้อปัจจัยการผลิต พบว่า ผู้ประกอบการชาวอินทรีส่วนใหญ่ ร้อยละ 60.00 ซื้อปัจจัยการผลิตล่วงหน้า และอีกร้อยละ 40.00 ซื้อปัจจัยการผลิตเมื่อต้องการใช้ ซึ่งวิธีการจัดซื้อปัจจัยการผลิตของผู้ประกอบการชาวอินทรี ส่วนใหญ่ ร้อยละ 57.14 รวมกันซื้อ ส่วนอีกร้อยละ 42.86 จัดซื้อโดยต่างคนต่างซื้อ ดังแสดงในตารางที่ 4.95

ตารางที่ 4.95 ลักษณะการจัดซื้อจัดหาปัจจัยการผลิตชาวอินทรี

หน่วย : ราย

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
1.แหล่งจัดซื้อปัจจัยการผลิต*		
ผลิต/คัดเก็บไว้ใช้เอง	4	12.50
แบ่งปันจากเพื่อนบ้าน	3	9.38
ซื้อจากร้านค้า	3	9.38
ซื้อผ่านสถาบันเกษตรกร	4	12.50
ซื้อจากหน่วยงานรัฐ	4	12.50
ได้ฟรี	3	9.38
อื่น ๆ	11	34.36
2.ลักษณะการจัดซื้อ		
ซื้อเมื่อใช้	6	40.00
ซื้อล่วงหน้า	9	60.00
3.วิธีการจัดซื้อ		
รวมกันซื้อ	8	57.14
ต่างคนต่างซื้อ	6	42.86

ที่มา : คำนวณจากการสำรวจ

หมายเหตุ : *สามารถเลือกได้หลายคำตอบ

2.2) กิจกรรมจัดซื้อจัดหาปัจจัยการผลิตข้าวอินทรีย์

กิจกรรมจัดซื้อจัดหาปัจจัยการผลิตข้าว พบว่า ผู้ประกอบการข้าวอินทรีย์ มีการจัดซื้อพันธุ์/จัดหาพันธุ์ และได้รับมอบพันธุ์ครบตามจำนวนและตรงตามเวลาที่ตกลง เฉลี่ย 1.12 ครั้ง/ปี ระยะเวลาในการสั่งซื้อพันธุ์จนถึงวันที่ได้รับพันธุ์ เฉลี่ย 25.14 วัน/ครั้ง และมีค่าใช้จ่ายในการติดต่อสั่งซื้อพันธุ์เฉลี่ย 502.00 บาท/ปี

ในส่วนของการจัดซื้อ/จัดหาปัจจัยการผลิตอื่น ๆ เช่น บรรจุกัมมันต์ และวัสดุต่าง ๆ ของผู้ประกอบการอินทรีย์ แบ่งเป็น 2 กรณี คือ กรณีซื้อปัจจัยการผลิตสินค้าชนิดพร้อมใช้ และกรณีซื้อวัตถุดิบมาผลิตปัจจัยการผลิตเอง

กรณีซื้อปัจจัยการผลิตสินค้าชนิดพร้อมใช้ พบว่า ผู้ประกอบการอินทรีย์มีการจัดซื้อ และได้รับมอบปัจจัยการผลิตครบตามจำนวน ตรงตามเวลาที่ตกลงกัน เฉลี่ย 3.11 ครั้ง/ปี ซึ่งระยะเวลาในการสั่งซื้อจนถึงวันที่ได้รับมอบปัจจัยการผลิตเฉลี่ย 12.56 วัน/ครั้ง และมีค่าใช้จ่ายในการติดต่อสั่งซื้อปัจจัยการผลิตเฉลี่ย 185.50 บาท/ปี

กรณีซื้อวัตถุดิบมาผลิตปัจจัยการผลิตเอง พบว่า ผู้ประกอบการข้าวอินทรีย์มีการจัดซื้อวัตถุดิบมาใช้ในการผลิตปัจจัยการผลิต และได้รับมอบปัจจัยการผลิตครบตามจำนวน ตรงตามเวลาที่ตกลงกัน เฉลี่ย 1.86 ครั้ง/ปี โดยมีระยะเวลาเฉลี่ยในการการสั่งซื้อจนถึงวันที่ได้รับมอบวัสดุหรือวัตถุดิบ เฉลี่ย 4.50 วัน/ครั้ง และมีค่าใช้จ่ายในการติดต่อสั่งซื้อวัตถุดิบ เฉลี่ย 1,280.00 บาท/ปี ดังแสดงในตารางที่ 4.96

ตารางที่ 4.96 กิจกรรมการจัดซื้อจัดหาปัจจัยการผลิตข้าวอินทรีย์

รายการ	ข้าวอินทรีย์	
	ซื้อ	ทำเอง
1.การจัดซื้อ – จัดหาปัจจัยการผลิต กรณีพันธุ์		
การจัดซื้อพันธุ์/จัดหาพันธุ์ (ครั้ง/ปี)	1.22	
การได้รับมอบพันธุ์ได้ครบตามจำนวน (ครั้ง/ปี)	1.22	
ได้รับมอบพันธุ์ได้ตรงตามเวลาที่ตกลง (ครั้ง/ปี)	1.22	
ระยะเวลาเฉลี่ยในการสั่งซื้อพันธุ์จนถึงวันที่ได้รับพันธุ์ (วัน/ครั้ง)	25.14	
ค่าใช้จ่ายติดต่อสั่งซื้อพันธุ์ (บาท/ปี)	502.00	
2. การจัดซื้อ – จัดหาปัจจัยการผลิตอื่น ๆ นอกเหนือจากพันธุ์		
การจัดซื้อปัจจัยการผลิต (ครั้ง/ปี)	3.11	1.86
การได้รับมอบปัจจัยการผลิตอื่น ๆ ได้ครบตามจำนวน (ครั้ง/ปี)	3.11	1.86
การได้รับมอบปัจจัยการผลิตอื่น ๆ ได้ตรงตามเวลาที่ตกลง (ครั้ง/ปี)	3.11	1.86
ระยะเวลาเฉลี่ยในการการสั่งซื้อจนถึงวันที่ได้รับปัจจัยการผลิตอื่น ๆ (วัน/ครั้ง)	12.56	4.50
ค่าใช้จ่ายติดต่อสั่งซื้อปัจจัยการผลิต (บาท/ปี)	185.50	1,280.00

ที่มา : คำนวณจากการสำรวจ

2.3) การจัดการผลผลิตหลังการเก็บเกี่ยว และการส่งมอบผลผลิตข้าวอินทรีย์

การจัดการผลผลิตหลังการเก็บเกี่ยว และการส่งมอบข้าวอินทรีย์ พบว่า ผู้ประกอบการข้าวอินทรีย์ มีกิจกรรมการจัดการหลังการเก็บเกี่ยวและการส่งมอบข้าวอินทรีย์ในรอบ 1 ปี โดยในระหว่างการจัดการมีผลผลิตข้าวได้รับความเสียหายเฉลี่ย ร้อยละ 6.56 มีการส่งมอบผลผลิตเฉลี่ย 26.23 ครั้ง/ปี ทั้งนี้สามารถส่งมอบผลผลิตได้ครบตามจำนวน เฉลี่ย 23.48 ครั้ง/ปี และส่งมอบผลผลิตได้ตรงตามเวลาที่ตกลงกันได้เฉลี่ย 23.55 ครั้ง/ปี ใช้ระยะเวลาในการจัดส่งผลผลิตให้ลูกค้าตั้งแต่ขนผลผลิตขึ้นรถจนส่งมอบลูกค้า เฉลี่ย 1.90 วัน มีผลผลิตเสียหายระหว่างการขนส่งให้ลูกค้าเฉลี่ย ร้อยละ 1.29 ทั้งนี้มีค่าใช้จ่ายในการทำความสะอาดอุปกรณ์ สถานที่ เฉลี่ย 7,756.25 บาท/ปี และมีค่าใช้จ่ายในการติดต่อกู้ค่า เฉลี่ย 6,378.26 บาท/ปี ดังแสดงในตารางที่ 4.97

ตารางที่ 4.97 การจัดการผลผลิตหลังการเก็บเกี่ยว และการส่งมอบผลผลิตข้าวอินทรีย์

รายการ	จำนวน (ค่าเฉลี่ย)
1.ความเสียหายระหว่างการจัดการผลผลิต (ร้อยละ)	6.56
2.การส่งมอบผลผลิต (ขนส่งเอง และจ้างขนส่ง) (ครั้ง/ปี)	26.23
3.การส่งมอบผลผลิตได้ครบตามจำนวนที่ตกลง (ครั้ง/ปี)	23.48
4.การส่งมอบผลผลิตได้ตรงตามเวลาที่ตกลง (ครั้ง/ปี)	23.55
5.การจัดส่งผลผลิตให้ลูกค้า (ตั้งแต่ขนขึ้นรถจนถึงส่งมอบลูกค้า) (วัน)	1.90
6.ผลผลิตที่เสียหายเฉลี่ยระหว่างการขนส่งไปให้ลูกค้า(ขนส่งเอง และจ้างขนส่ง) (ร้อยละ)	1.29
7.ค่าใช้จ่ายในการทำความสะอาด อุปกรณ์ สถานที่ (บาท/ปี)	7,756.25
8.ค่าใช้จ่ายติดต่อกู้ค่า (โทรศัพท์ – อุปกรณ์เครื่องเขียน - เลี้ยงรับรองลูกค้า) (บาท/ปี)	6,378.26

ที่มา : คำนวณจากการสำรวจ

2.4) แหล่งจำหน่ายผลผลิตข้าวอินทรีย์

แหล่งจำหน่ายผลผลิตข้าวอินทรีย์ พบว่า ผู้ประกอบการข้าวอินทรีย์ส่วนใหญ่ร้อยละ 41.93 จำหน่ายให้กับผู้บริโภคโดยตรง โดยในจำนวนนี้มีการจำหน่ายร้อยละ 56.46 รองลงมาร้อยละ 20.97 จำหน่ายให้แหล่งอื่น ๆ เช่น โรงแรม จำหน่ายให้พ่อค้าไปขายต่อ บริษัทส่งออก โดยในจำนวนนี้มีการจำหน่ายร้อยละ 50.38 ร้อยละ 6.45 จำหน่ายให้ตลาดต่างจังหวัด และจำหน่ายให้ตัวแทนผู้ส่งออก เท่ากัน โดยในการจำหน่ายให้ตลาดต่างจังหวัดมีการจำหน่ายร้อยละ 43.00 และการจำหน่ายให้ตัวแทนผู้ส่งออกมีการจำหน่ายร้อยละ 67.50 ร้อยละ 4.84 จำหน่ายให้กับสถาบันเกษตรกร และจำหน่ายให้โรงงานแปรรูป เท่ากัน โดยในการจำหน่ายให้กับสถาบันเกษตรกรมีการจำหน่ายร้อยละ 54.33 และการจำหน่ายให้โรงงานแปรรูป มีการจำหน่ายร้อยละ 42.33 ร้อยละ 3.23 จำหน่ายให้พ่อค้ารวบรวมในท้องที่และท้องถิ่น จำหน่ายให้ห้างค้าปลีกและห้างค้าส่งสมัยใหม่ และจำหน่ายให้ห้างสรรพสินค้า เท่ากัน โดยในการจำหน่ายให้พ่อค้ารวบรวมในท้องที่และท้องถิ่นมีการจำหน่ายร้อยละ 25.00 จำหน่ายให้ห้างค้าปลีกและห้างค้าส่งสมัยใหม่มีการจำหน่ายร้อยละ 12.50 และจำหน่ายให้ห้างสรรพสินค้ามีการจำหน่ายร้อยละ 15.00 และร้อยละ 1.61 จำหน่ายให้พ่อค้าเริ่มมารับซื้อถึงสวนตลาดกลางและตลาดสดเท่ากัน โดยในจำนวนนี้มีการจำหน่ายให้พ่อค้าเริ่มมารับซื้อถึงสวนร้อยละ 80.00 จำหน่ายให้ตลาดกลางมีการจำหน่ายร้อยละ 50.00 และจำหน่ายให้ตลาดสดมีการจำหน่ายร้อยละ 10.00 ดังแสดงในตารางที่ 4.98

ตารางที่ 4.98 แหล่งจำหน่ายผลผลิตข้าวอินทรีย์

หน่วย : ร้อยละ

รายการ	จำนวน (ราย)	แหล่งขาย	ค่าเฉลี่ยการ กระจาย
1.ผู้บริโภคโดยตรง	26	41.93	56.46
2.พ่อค้าเร่มาซื้อถึงสวน	1	1.61	80.00
3.พ่อค้ารวบรวมท้องที่/ท้องถิ่น (รวม ลานมัน/ลานเท/ท่าข้าว)	2	3.23	25.00
4.ตลาดต่างจังหวัด	4	6.45	43.00
5.ตลาดกลาง	1	1.61	50.00
6.สถาบันเกษตรกร	3	4.84	54.33
7.ตัวแทนผู้ส่งออก/ล้ง	4	6.45	67.50
8.ตลาดสด	1	1.61	10.00
9.ห้างค้าปลีก/ค้าส่งสมัยใหม่ (เช่น แมคโคร/บิ๊กซี/ เทสโก้โลตัส)	2	3.23	12.50
10.ห้างสรรพสินค้า (เช่น เดอะมอลล์/เซ็นทรัล)	2	3.23	15.00
11.โรงงานแปรรูป (เช่น โรงสีข้าว)	3	4.84	42.33
12.อื่น ๆ	13	20.97	50.38

ที่มา : คำนวณจากการสำรวจ

2.5) ลักษณะการใช้บรรจุภัณฑ์ของข้าวอินทรีย์

ลักษณะการใช้บรรจุภัณฑ์บรรจุข้าวอินทรีย์ พบว่า ผู้ประกอบการข้าวอินทรีย์ส่วนใหญ่ ร้อยละ 41.67 บรรจุใส่ถุงสุญญากาศ รองลงมา ร้อยละ 21.67 บรรจุใส่กระสอบ ร้อยละ 18.33 บรรจุใส่ถุงพลาสติก ร้อยละ 13.33 บรรจุใส่กล่องกระดาษหรือลังกระดาษ ร้อยละ 3.33 ไม่มีบรรจุภัณฑ์ และร้อยละ 1.67 บรรจุใส่บรรจุภัณฑ์อื่น ๆ โดยขนาดของบรรจุภัณฑ์มีหลายขนาด เช่น 0.5 กิโลกรัม 1 กิโลกรัม 5 กิโลกรัม 10 กิโลกรัม 20 กิโลกรัม 50 กิโลกรัม จนถึง 1,000 กิโลกรัม

สำหรับการสนับสนุนบรรจุภัณฑ์จากภาครัฐที่เกษตรกรใช้บรรจุข้าวอินทรีย์ พบว่า ส่วนใหญ่ ร้อยละ 51.61 ไม่ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐ และอีกร้อยละ 48.39 ได้รับการสนับสนุน ซึ่งผู้ประกอบการที่ไม่ได้รับการสนับสนุนมีต้นทุนในการทำบรรจุภัณฑ์เฉลี่ย 44,686.96 บาท/ปี

ในส่วนของตราสินค้าหรือแบรนด์ของข้าวอินทรีย์ พบว่า ผู้ประกอบการข้าวอินทรีย์ ส่วนใหญ่ ร้อยละ 90.32 มีตราสินค้าหรือแบรนด์เป็นของตนเอง รองลงมา ร้อยละ 9.68 ไม่มีตราสินค้าหรือแบรนด์ เป็นของตนเอง โดยผู้ประกอบการที่มีตราสินค้าหรือแบรนด์เป็นของตนเองได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงาน ภาครัฐ ร้อยละ 57.14 ส่วนอีกร้อยละ 42.86 ไม่ได้รับการสนับสนุน และเกษตรกรมีต้นทุนในการทำตราสินค้า หรือแบรนด์ เฉลี่ย 18,131.25 บาท/ปี ดังแสดงในตารางที่ 4.99

ตารางที่ 4.99 ลักษณะการใช้บรรจุภัณฑ์ของข้าวอินทรีย์

รายการ	จำนวนราย	ร้อยละ
1.ลักษณะบรรจุภัณฑ์*		
ไม่มีบรรจุภัณฑ์	2	3.33
กล่องกระดาษ / ลังกระดาษ	8	13.33
ถุงพลาสติก	11	18.33
กระสอบ	13	21.67
ถุงสุญญากาศ	25	41.67
อื่น ๆ	1	1.67
2.การได้รับบรรจุภัณฑ์สนับสนุนจากภาครัฐ		
ได้รับสนับสนุน	15	48.39
ไม่ได้รับสนับสนุน	16	51.61
3.ต้นทุนในการทำบรรจุภัณฑ์		
มี	23	74.19
ต้นทุนในการทำบรรจุภัณฑ์ (บาท/ปี)		44,686.96
ไม่มี	8	25.81
4.ท่านมีตรา แบรินด์ สินค้าเกษตรอินทรีย์		
มี	28	90.32
ต้นทุนในการทำตราแบรินด์ (บาท/ปี)		18,131.25
ไม่มี	3	9.68
5.การได้รับตรา แบรินด์ สนับสนุนจากภาครัฐ		
ได้รับสนับสนุน	16	57.14
ไม่ได้รับสนับสนุน	12	42.86

ที่มา : คำนวณจากการสำรวจ

หมายเหตุ : *สามารถเลือกได้หลายคำตอบ

2.6) รูปแบบการขนส่งของข้าวอินทรีย์

รูปแบบการขนส่งข้าวอินทรีย์ของผู้ประกอบการ แบ่งออกเป็น 2 รูปแบบ คือ การขนส่งปัจจัยการผลิต และการขนส่งผลผลิตสินค้าอินทรีย์ ดังนี้

การขนส่งปัจจัยการผลิต พบว่า ผู้ประกอบการข้าวอินทรีย์ส่วนใหญ่ร้อยละ 42.43 Supplier รับภาระขนส่งเอง รองลงมาร้อยละ 39.39 ขนส่งด้วยตนเอง และร้อยละ 18.18 จ้างขนส่ง ส่วนการขนส่งผลผลิตข้าวอินทรีย์ พบว่า ส่วนใหญ่ร้อยละ 36.96 จ้างขนส่ง รองลงมาร้อยละ 34.78 ขนส่งด้วยตนเอง และอีกร้อยละ 28.26 ลูกค้านำมารับภาระขนส่งเอง

ทั้งนี้ปัญหาการรอคิวส่งมอบผลผลิต พบว่า ผู้ประกอบการข้าวอินทรีย์ ส่วนใหญ่ร้อยละ 87.10 ไม่มีปัญหาการรอคิวส่งมอบผลผลิต และอีกร้อยละ 12.90 มีปัญหาการรอคิว โดยมีระยะเวลาในการรอคิว

เฉลี่ย 2.50 ชั่วโมง ซึ่งส่วนใหญ่ร้อยละ 33.33 มีปัญหาการรอคิวในเดือนพฤศจิกายนและเดือนธันวาคม เท่ากัน รองลงมาร้อยละ 16.67 มีปัญหาการรอคิวในเดือนมกราคมและเดือนเมษายน เท่ากัน ในส่วนของค่าใช้จ่ายในการทำความสะอาดพาหนะขนส่งข้าวอินทรีย์ ส่วนใหญ่ร้อยละ 80.65 ไม่มีค่าใช้จ่าย และร้อยละ 19.35 มีค่าใช้จ่ายในการทำความสะอาดพาหนะขนส่งข้าวอินทรีย์ โดยมีค่าใช้จ่ายเฉลี่ย 7,483.33 บาท/ปี ดังแสดงในตารางที่ 4.100

ตารางที่ 4.100 รูปแบบการขนส่งของข้าวอินทรีย์

หน่วย : ราย

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
1.การขนส่งปัจจัยการผลิต *		
ขนส่งด้วยตนเอง	13	39.39
จ้างขนส่ง	6	18.18
Supplier รับภาระขนส่งเอง	14	42.43
2.การขนส่งผลผลิตสินค้าอินทรีย์*		
ขนส่งด้วยตนเอง	16	34.78
จ้างขนส่ง	17	36.96
ลูกค้ารับภาระขนส่งเอง	13	28.26
3.ปัญหาการรอคิวส่งมอบผลผลิต		
มี	4	12.90
ระยะเวลาในการรอคิวเฉลี่ย (ชั่วโมง)		2.50
ไม่มี	27	87.10
4.เดือนที่มีปัญหาในการรอคิว		
มกราคม	1	16.67
เมษายน	1	16.67
พฤศจิกายน	2	33.33
ธันวาคม	2	33.33
5.ค่าใช้จ่ายในการทำความสะอาด พาหนะขนส่งผลผลิตเกษตรอินทรีย์		
มี	6	19.35
ค่าใช้จ่ายเฉลี่ย (บาท/ปี)		7,483.33
ไม่มี	25	80.65

ที่มา : คำนวณจากการสำรวจ

หมายเหตุ : *สามารถเลือกได้หลายคำตอบ

2.7) พาหนะที่ใช้ในข้าวอินทรีย์

พาหนะที่ใช้ในข้าวอินทรีย์ พบว่า ผู้ประกอบการข้าวอินทรีย์ มีพาหนะที่ใช้ในทั้งกิจกรรมการเก็บเกี่ยว ขนส่ง ขนถ่าย และขนย้ายข้าวอินทรีย์ โดยส่วนใหญ่ร้อยละ 43.24 มีรถบรรทุก 4 ล้อ รองลงมา ร้อยละ 16.22 มียานยนต์อื่น ๆ ร้อยละ 10.81 มีเครื่องคัดขนาด ร้อยละ 8.11 มีรถยก ร้อยละ 5.41 มีรถมอเตอร์ไซด์พ่วงข้าง และรถบรรทุก 6 ล้อ เท่ากัน และร้อยละ 2.70 มีเครื่องมือเก็บเกี่ยว รถบรรทุก 10 ล้อ รถแทรกเตอร์ และสายพานลำเลียง เท่ากัน

โดยเครื่องมือเก็บเกี่ยวใช้ในข้าวอินทรีย์เฉลี่ยร้อยละ 100.00 มีอายุการใช้งานเฉลี่ย 7.00 ปี ใช้งานมาแล้วเฉลี่ย 2.00 ปี รถมอเตอร์ไซด์พ่วงข้างที่ใช้ในกิจกรรมขนส่ง ขนถ่าย และขนย้ายข้าวอินทรีย์ มีการใช้งานกับข้าวอินทรีย์เฉลี่ยร้อยละ 60.00 อายุการใช้งานเฉลี่ย 19.00 ปี ใช้งานมาแล้วเฉลี่ย 19.00 ปี รถบรรทุก 4 ล้อ มีการใช้งานกับข้าวอินทรีย์เฉลี่ยร้อยละ 56.32 อายุการใช้งานเฉลี่ย 22.74 ปี ใช้งานมาแล้วเฉลี่ย 8.32 ปี รถบรรทุก 6 ล้อ มีการใช้งานกับข้าวอินทรีย์เฉลี่ยร้อยละ 15.00 อายุการใช้งานเฉลี่ย 15.00 ปี ใช้งานมาแล้วเฉลี่ย 6.67 ปี รถบรรทุก 10 ล้อ มีการใช้งานกับข้าวอินทรีย์เฉลี่ยร้อยละ 10.00 อายุการใช้งานเฉลี่ย 10.00 ปี ใช้งานมาแล้วเฉลี่ย 5.00 ปี รถแทรกเตอร์มีการใช้งานกับข้าวอินทรีย์เฉลี่ยร้อยละ 90.00 อายุการใช้งานเฉลี่ย 16.67 ปี ใช้งานมาแล้วเฉลี่ย 4.33 ปี เครื่องคัดขนาด มีการใช้งานกับข้าวอินทรีย์เฉลี่ย ร้อยละ 90.83 อายุการใช้งานเฉลี่ย 15.83 ปี ใช้งานมาแล้วเฉลี่ย 4.67 ปี สายพานลำเลียง มีการใช้งานกับข้าวอินทรีย์เฉลี่ยร้อยละ 10.00 อายุการใช้งานเฉลี่ย 10.00 ปี ใช้งานมาแล้วเฉลี่ย 4.00 ปี รถยก มีการใช้งานกับข้าวอินทรีย์เฉลี่ยร้อยละ 90.00 อายุการใช้งานเฉลี่ย 20.00 ปี ใช้งานมาแล้วเฉลี่ย 5.00 ปี และพาหนะอื่น ๆ มีการใช้งานกับข้าวอินทรีย์เฉลี่ยร้อยละ 90.83 อายุการใช้งานเฉลี่ย 11.50 ปี ใช้งานมาแล้วเฉลี่ย 6.67 ปี ดังแสดงในตารางที่ 4.101

ตารางที่ 4.101 พาหนะที่ใช้ในข้าวอินทรีย์

รายการ	จำนวน (ราย)	การใช้รถ (ร้อยละ)	การใช้งาน (ร้อยละ)	อายุใช้งาน (ปี)	จำนวน (ปี)
1.เครื่องมือเก็บเกี่ยว	1	2.70	100.00	7	2
2.มอเตอร์ไซด์พ่วงข้าง	2	5.41	60.00	19	19
3.รถบรรทุก 4 ล้อ	16	43.24	56.32	22.74	8.32
4.รถบรรทุก 6 ล้อ	2	5.41	15.00	15.00	6.67
5.รถบรรทุก 10 ล้อ	1	2.70	10.00	10.00	5.00
6.รถแทรกเตอร์	1	2.70	90.00	16.67	4.33
7.เครื่องคัดขนาด	4	10.81	90.83	15.83	4.67
8.สายพานลำเลียง	1	2.70	10.00	10.00	4.00
9.รถยก	3	8.11	90.00	20.00	5.00
10.อื่น ๆ	6	16.22	90.83	11.50	2.67

ที่มา : คำนวณจากการสำรวจ

2.8) น้ำหนัก ระยะทาง และจำนวนเที่ยวในการขนส่งข้าวอินทรีย์ กรณีขนส่งด้วยตนเอง

น้ำหนัก ระยะทาง และจำนวนเที่ยวในการขนส่งปัจจัยการผลิตข้าวอินทรีย์ กรณีขนส่งด้วยตนเอง พบว่า ผู้ประกอบการข้าวอินทรีย์มีการขนส่งด้วยรถมอเตอร์ไซด์พ่วงข้าง รถบรรทุก 4 ล้อ รถบรรทุก 10 ล้อ และพาหนะอื่น ๆ ซึ่งการขนส่งด้วยรถมอเตอร์ไซด์พ่วงข้าง มีน้ำหนักในการบรรทุกเฉลี่ย 63.33 กิโลกรัม/เที่ยว ระยะทางไปกลับในการขนส่งเฉลี่ย 10.33 กิโลเมตร/เที่ยว และมีการขนส่งเฉลี่ย 2.33 เที่ยว/ปี การขนส่งด้วยรถบรรทุก 4 ล้อ มีน้ำหนักในการบรรทุกเฉลี่ย 928.57 กิโลกรัม/เที่ยว ระยะทางไปกลับในการขนส่งเฉลี่ย 99.00 กิโลเมตร/เที่ยว และมีการขนส่งเฉลี่ย 6.43 เที่ยว/ปี การขนส่งด้วยรถบรรทุก 10 ล้อ มีน้ำหนักในการบรรทุกเฉลี่ย 15,000.00 กิโลกรัม/เที่ยว ระยะทางไปกลับในการขนส่งเฉลี่ย 900.00 กิโลเมตร/เที่ยว และมีการขนส่งเฉลี่ย 1.00 เที่ยว/ปี และการขนส่งด้วยพาหนะอื่น ๆ มีน้ำหนักในการบรรทุกเฉลี่ย 350.00 กิโลกรัม/เที่ยว ระยะทางไปกลับในการขนส่งเฉลี่ย 2.30 กิโลเมตร/เที่ยว และมีการขนส่งเฉลี่ย 12.00 เที่ยว/ปี

ในส่วนของการขนส่งผลผลิตข้าวอินทรีย์ กรณีขนส่งด้วยตนเอง พบว่า ผู้ประกอบการข้าวอินทรีย์มีการขนส่งด้วยรถมอเตอร์ไซด์พ่วงข้าง รถบรรทุก 4 ล้อ รถบรรทุก 6 ล้อ รถบรรทุก 10 ล้อ และพาหนะอื่น ๆ ซึ่งการขนส่งด้วยรถมอเตอร์ไซด์พ่วงข้าง มีน้ำหนักในการบรรทุกเฉลี่ย 100.00 กิโลกรัม/เที่ยว ระยะทางไปกลับในการขนส่งเฉลี่ย 10.00 กิโลเมตร/เที่ยว และมีการขนส่งเฉลี่ย 10.00 เที่ยว/ปี การขนส่งด้วยรถบรรทุก 4 ล้อ มีน้ำหนักในการบรรทุกเฉลี่ย 1,234.67 กิโลกรัม/เที่ยว ระยะทางไปกลับในการขนส่งเฉลี่ย 195.00 กิโลเมตร/เที่ยว และมีการขนส่งเฉลี่ย 25.79 เที่ยว/ปี การขนส่งด้วยรถบรรทุก 6 ล้อ มีน้ำหนักในการบรรทุกเฉลี่ย 9,000.00 กิโลกรัม/เที่ยว ระยะทางไปกลับในการขนส่งเฉลี่ย 400.00 กิโลเมตร/เที่ยว และมีการขนส่งเฉลี่ย 26.00 เที่ยว/ปี การขนส่งด้วยรถบรรทุก 10 ล้อ มีน้ำหนักในการบรรทุกเฉลี่ย 15,000.00 กิโลกรัม/เที่ยว ระยะทางไปกลับในการขนส่งเฉลี่ย 900.00 กิโลเมตร/เที่ยว และมีการขนส่งเฉลี่ย 4.00 เที่ยว/ปี และการขนส่งด้วยพาหนะอื่น ๆ มีน้ำหนักในการบรรทุกเฉลี่ย 550.00 กิโลกรัม/เที่ยว ระยะทางไปกลับในการขนส่งเฉลี่ย 4.73 กิโลเมตร/เที่ยว และมีการขนส่งเฉลี่ย 6.33 เที่ยว/ปี ดังแสดงในตารางที่ 4.102

ตารางที่ 4.102 น้ำหนัก ระยะทาง และจำนวนเที่ยวในการขนส่งข้าวอินทรีย์ กรณี ขนส่งด้วยตนเอง

รายการ	ปัจจัยการผลิต	ผลผลิต
1. น้ำหนักในการขนส่ง (กก./เที่ยว)		
รถมอเตอร์ไซด์พ่วงข้าง	66.33	100.00
รถบรรทุก 4 ล้อ	928.57	1,234.67
รถบรรทุก 6 ล้อ	-	9,000.00
รถบรรทุก 10 ล้อ	15,000.00	15,000.00
อื่น ๆ	350.00	550.00
2. ระยะทางไปกลับในการขนส่ง (กม./เที่ยว)		
รถมอเตอร์ไซด์พ่วงข้าง	10.33	10.00
รถบรรทุก 4 ล้อ	99.00	195.00
รถบรรทุก 6 ล้อ	-	400.00
รถบรรทุก 10 ล้อ	900.00	900.00
อื่น ๆ	2.30	4.73

ที่มา : คำนวณจากการสำรวจ

ตารางที่ 4.102 น้ำหนัก ระยะทาง และจำนวนเที่ยวในการขนส่งข้าวอินทรีย์ กรณีขนส่งด้วยตนเอง (ต่อ)

รายการ	ปัจจัยการผลิต	ผลผลิต
3.จำนวนเที่ยวในการขนส่ง (เที่ยว/ปี)		
รถมอเตอร์ไซค์พ่วงข้าง	2.33	10.00
รถบรรทุก 4 ล้อ	6.43	25.79
รถบรรทุก 6 ล้อ	-	26.00
รถบรรทุก 10 ล้อ	1.00	4.00
อื่น ๆ	12.00	6.33

ที่มา : คำนวณจากการสำรวจ

2.9) น้ำหนัก ระยะทาง และจำนวนเที่ยวในการขนส่งข้าวอินทรีย์ กรณีจ้างขนส่ง

การขนส่งปัจจัยการผลิตข้าวอินทรีย์ กรณีจ้าง พบว่า ผู้ประกอบการข้าวอินทรีย์มีการจ้างขนส่งปัจจัยการผลิตด้วย รถอีแต่น รถบรรทุก 4 ล้อ และรถบรรทุก 6 ล้อ ซึ่งการจ้างขนส่งด้วยรถอีแต่น มีน้ำหนักในการบรรทุกเฉลี่ย 500.00 กิโลกรัม/เที่ยว ระยะทางไปกลับในการขนส่งเฉลี่ย 76.00 กิโลเมตร/เที่ยว และมีการขนส่งเฉลี่ย 15.00 เที่ยว/ปี จ้างขนส่งด้วยรถบรรทุก 4 ล้อ มีน้ำหนักในการบรรทุกเฉลี่ย 566.67 กิโลกรัม/เที่ยว ระยะทางไปกลับในการขนส่งเฉลี่ย 54.00 กิโลเมตร/เที่ยว และมีการขนส่งเฉลี่ย 8.33 เที่ยว/ปี และจ้างขนส่งด้วยรถบรรทุก 6 ล้อ มีน้ำหนักในการบรรทุกเฉลี่ย 6,000.00 กิโลกรัม/เที่ยว ระยะทางไปกลับในการขนส่งเฉลี่ย 180.00 กิโลเมตร/เที่ยว และมีการขนส่งเฉลี่ย 1.00 เที่ยว/ปี

ในส่วนของการขนส่งผลผลิตข้าวอินทรีย์ กรณีจ้างขนส่ง พบว่า ผู้ประกอบการข้าวอินทรีย์ มีการจ้างรถอีแต่น รถบรรทุก 4 ล้อ รถบรรทุก 6 ล้อ รถบรรทุก 10 ล้อ และยานยนต์อื่น ๆ ซึ่งการจ้างขนส่งด้วยรถอีแต่น มีน้ำหนักในการบรรทุกเฉลี่ย 500.00 กิโลกรัม/เที่ยว ระยะทางไปกลับในการขนส่งเฉลี่ย 9.50 กิโลเมตร/เที่ยว และมีการขนส่งเฉลี่ย 40.00 เที่ยว/ปี จ้างขนส่งด้วยรถบรรทุก 4 ล้อ มีน้ำหนักในการบรรทุกเฉลี่ย 1,391.78 กิโลกรัม/เที่ยว ระยะทางไปกลับในการขนส่งเฉลี่ย 353.89 กิโลเมตร/เที่ยว และมีการขนส่งเฉลี่ย 18.67 เที่ยว/ปี จ้างขนส่งด้วยรถบรรทุก 6 ล้อ มีน้ำหนักในการบรรทุกเฉลี่ย 10,000.00 กิโลกรัม/เที่ยว ระยะทางไปกลับในการขนส่งเฉลี่ย 446.67 กิโลเมตร/เที่ยว และมีการขนส่งเฉลี่ย 16.00 เที่ยว/ปี จ้างขนส่งด้วยรถบรรทุก 10 ล้อ มีน้ำหนักในการบรรทุกเฉลี่ย 15,000.00 กิโลกรัม/เที่ยว ระยะทางไปกลับในการขนส่งเฉลี่ย 400.00 กิโลเมตร/เที่ยว และมีการขนส่งเฉลี่ย 133.00 เที่ยว/ปี และจ้างยานยนต์อื่น ๆ มีน้ำหนักในการบรรทุกเฉลี่ย 250.00 กิโลกรัม/เที่ยว ระยะทางไปกลับในการขนส่งเฉลี่ย 400.00 กิโลเมตร/เที่ยว และมีการขนส่งเฉลี่ย 1.00 เที่ยว/ปี ดังแสดงในตารางที่ 4.103

ตารางที่ 4.103 น้ำหนัก ระยะทาง และจำนวนเที่ยวในการขนส่งข้าวอินทรีย์ กรณีจ้างขนส่ง

รายการ	ปัจจัยการผลิต	ผลผลิต
1. น้ำหนักในการขนส่ง (กก./เที่ยว)		
รถอีแต๋น	500.00	500.00
รถบรรทุก 4 ล้อ	566.67	1,391.78
รถบรรทุก 6 ล้อ	6,000.00	10,000.00
รถบรรทุก 10 ล้อ	-	15,000.00
อื่น ๆ	-	250.00
2. ระยะทางไปกลับในการขนส่ง (กม./เที่ยว)		
รถอีแต๋น	76.00	9.50
รถบรรทุก 4 ล้อ	54.00	353.89
รถบรรทุก 6 ล้อ	180.00	446.67
รถบรรทุก 10 ล้อ	-	400.00
อื่น ๆ	-	400.00
3. จำนวนเที่ยวในการขนส่ง (เที่ยว/ปี)		
รถอีแต๋น	15.00	40.00
รถบรรทุก 4 ล้อ	8.33	18.67
รถบรรทุก 6 ล้อ	1.00	16.00
รถบรรทุก 10 ล้อ	-	133.00
อื่น ๆ	-	1.00

ที่มา : คำนวณจากการสำรวจ

2.10) ค่าใช้จ่ายในการขนส่งปัจจัยการผลิต และผลผลิตข้าวอินทรีย์

ค่าใช้จ่ายในการขนส่งปัจจัยการผลิต และผลผลิตข้าวอินทรีย์ แบ่งเป็น 2 กรณี คือ กรณีขนส่งด้วยตนเอง และกรณีจ้างขนส่ง ดังนี้

กรณีที่ผู้ขนส่งของตนเอง พบว่า ผู้ประกอบการข้าวอินทรีย์มีค่าใช้จ่ายเป็นค่าน้ำมันเชื้อเพลิงสำหรับการขนส่งเฉลี่ย 11,890.00 บาท/ปี เงินเดือนคนขับรถเฉลี่ย 29,800.00 บาท/ปี ค่าแรงคนงานในการยกและขนเฉลี่ย 29,458.00 บาท/ปี ค่าล่วงเวลาเฉลี่ย 63,750.00 บาท/ปี ค่าซ่อมบำรุงรักษารถเฉลี่ย 8,200.00 บาท/ปี และค่าใช้จ่ายอื่น ๆ เฉลี่ย 24,250.00 บาท/ปี และในกรณีที่จ้างขนส่ง พบว่า ผู้ประกอบการข้าวอินทรีย์มีค่าใช้จ่ายในการจ้างรถอีแต๋น เฉลี่ย 2,500.00 บาท/ปี ค่าจ้างรถบรรทุก 4 ล้อ เฉลี่ย 53,200.00 บาท/ปี ค่าจ้างรถบรรทุก 6 ล้อ เฉลี่ย 79,250.00 บาท/ปี ค่าจ้างรถบรรทุก 10 ล้อ เฉลี่ย 1,000,000.00 บาท/ปี และค่าจ้างพาหนะอื่น ๆ เฉลี่ย 300.00 บาท/ปี ดังแสดงในตารางที่ 4.104

ตารางที่ 4.104 ค่าใช้จ่ายในการขนส่งปัจจัยการผลิต และผลผลิตข้าวอินทรีย์

หน่วย : บาท/ปี

รายการ	จำนวน
1.กรณีใช้รถขนส่งของตนเอง	
ค่าน้ำมันเชื้อเพลิงสำหรับการขนส่งเฉลี่ย	11,890.00
เงินเดือนคนขับ	29,800.00
ค่าแรงคนงาน (ยก คน)	29,458.00
ค่าล่วงเวลา	63,750.00
ค่าซ่อมบำรุงรักษารถ เฉลี่ย	8,200.00
ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ (ค่าเช่าที่จอด ค่าบริการจัดการขนส่งสินค้า)	24,250.00
2.กรณีจ้างขนส่ง	
รถอีแต่น	2,500.00
รถบรรทุก 4 ล้อ	53,200.00
รถบรรทุก 6 ล้อ	79,250.00
รถบรรทุก 10 ล้อ	1,000,000.00
อื่น ๆ	300.00

ที่มา : คำนวณจากการสำรวจ

2.11) สถานที่จัดเก็บปัจจัยการผลิต และผลผลิตสินค้าข้าวอินทรีย์

สถานที่จัดเก็บปัจจัยการผลิตและผลผลิตของผู้ประกอบการข้าวอินทรีย์พบว่า ผู้ประกอบการข้าวอินทรีย์ส่วนใหญ่ร้อยละ 34.38 มีทั้งสถานที่จัดเก็บปัจจัยการผลิตและผลผลิต รองลงมาร้อยละ 31.25 มีเฉพาะสถานที่จัดเก็บผลผลิต ร้อยละ 16.63 ไม่มีสถานที่จัดเก็บ และร้อยละ 9.38 มีเฉพาะสถานที่จัดเก็บปัจจัยการผลิต และเช่าสถานที่จัดเก็บปัจจัยการผลิตหรือผลผลิต เท่ากัน โดยผู้ประกอบการที่มีสถานที่จัดเก็บมีจำนวนสถานที่จัดเก็บเฉลี่ย 1.46 หลัง/ราย โดยมีขนาดความจุเฉลี่ย 13,002.67 ตัน/หลัง มีการใช้งานสถานที่จัดเก็บมาแล้วเฉลี่ย 9.67 ปี โดยมีมูลค่าในการก่อสร้างสถานที่จัดเก็บรวมเฉลี่ย 1,628,125.00 บาท/หลัง มีอายุการใช้งานสถานที่จัดเก็บเฉลี่ย 24.88 ปี ซึ่งเมื่อครบระยะเวลาแล้วจะมีมูลค่าซากเฉลี่ย 209,626.05 บาท/หลัง ทั้งนี้ใช้งานกับข้าวอินทรีย์ เฉลี่ยร้อยละ 94.40 ส่วนผู้ประกอบการที่เช่าสถานที่จัดเก็บปัจจัยการผลิตหรือผลผลิต มีการเช่าสถานที่จัดเก็บปัจจัยการผลิตหรือผลผลิตเฉลี่ย 1.33 หลังขนาดความจุต่อหลังเฉลี่ย 1,366.67 ตัน แต่ละหลังมีขนาดพื้นที่เฉลี่ย 366.67 ตารางเมตร และมีระยะเวลาเฉลี่ย 1.00 ปี ดังแสดงในตารางที่ 4.105

ตารางที่ 4.105 สถานที่จัดเก็บปัจจัยการผลิต และผลผลิตข้าวอินทรีย์

หน่วย : ร้อยละ

รายการ	จำนวน
1.สถานที่จัดเก็บปัจจัยการผลิต และผลผลิตเกษตรอินทรีย์	
มีสถานที่จัดเก็บปัจจัยการผลิต	9.38
มีสถานที่จัดเก็บผลผลิต	31.25
มีทั้งสถานที่จัดเก็บปัจจัยการผลิตและผลผลิต	34.38
เช่าสถานที่จัดเก็บปัจจัยการผลิต หรือผลผลิต	9.38
ไม่มีสถานที่จัดเก็บ (เก็บในบริเวณบ้าน)	15.63
2.กรณีมีสถานที่จัดเก็บปัจจัยการผลิต และผลผลิตเกษตรอินทรีย์	
จำนวนโรงเรือน/ยุ้งฉาง (หลัง)	1.46
ขนาดความจุ (ตัน)	13,002.67
อายุการใช้งานที่ผ่านมา (ปี)	9.67
มูลค่าก่อสร้างรวม (บาท)	1,628,125.00
มูลค่าซาก (บาท)	209,626.05
อายุการใช้งาน (ปี)	24.88
% การใช้งานกับเกษตรอินทรีย์	94.40
3.กรณีเช่าสถานที่จัดเก็บปัจจัยการผลิต และผลผลิตเกษตรอินทรีย์	
จำนวนโรงเรือน/ยุ้งฉาง (หลัง)	1.33
ขนาดความจุ (ตัน)	1,366.67
ขนาดพื้นที่ (ตารางเมตร)	366.67
ระยะเวลาการเช่า (ปี)	1.00

ที่มา : คำนวณจากการสำรวจ

2.12) ต้นทุนการบริหารคลังสินค้าและต้นทุนการถือครองข้าวอินทรีย์

ต้นทุนการบริหารคลังสินค้า พบว่า ผู้ประกอบการข้าวอินทรีย์มีต้นทุนการบริหารคลังสินค้าเป็นเงินเดือนพนักงานเฉลี่ย 1,350,375.00 บาท/ปี ค่าแรงคนงานเฉลี่ย 170,700.00 บาท/ปี ค่าล่วงเวลาเฉลี่ย 100,000.00 บาท/ปี ค่าเบี้ยประกันภัยเฉลี่ย 18,000.00บาท/ปี ค่าเช่าอุปกรณ์ขนถ่ายเฉลี่ย 20,000.00 บาท/ปี ค่าน้ำมัน/ค่าไฟฟ้าสำหรับอุปกรณ์ขนถ่ายเฉลี่ย 32,566.67 บาท/ปี ค่าลงทุนระบบ IT สำหรับบริหารคลังสินค้าเฉลี่ย 10,792.67 บาท/ปี ค่าเช่า/ลิขสิทธิ์ระบบ IT เฉลี่ย 7,000.00 บาท/ปี ค่าสาธารณูปโภคเฉลี่ย 75,400.00บาท/ปี และค่าใช้จ่ายอื่น ๆ เฉลี่ย 10,250.00 บาท/ปี สำหรับผู้ประกอบการข้าวอินทรีย์ที่เช่าสถานที่จัดเก็บปัจจัยการผลิตและผลผลิต มีต้นทุนเป็นค่าเช่าเฉลี่ย 83,333.33 บาท/ปี

ในส่วนต้นทุนการถือครองสินค้า ผู้ประกอบการข้าวอินทรีย์มีมูลค่าผลผลิตข้าวอินทรีย์เฉลี่ย 5,273,000.00 บาท/ปี มีระยะเวลาในการเก็บรักษาผลผลิตก่อนส่งมอบลูกค้าเฉลี่ย 70.44 วัน/ปี อัตราดอกเบี้ยสินเชื่อเฉลี่ยร้อยละ 4.13 บาท/ปี ค่าประกันภัยผลผลิตเฉลี่ย 9,700.00 บาท/ปี ค่าใช้จ่ายในการติดต่อกู้ค่าเฉลี่ย 9,700.00 บาท/ปี และมูลค่าของสินค้าที่ลดลงเฉลี่ย 231,163.75 บาท/ปี ดังแสดงในตารางที่ 4.106

ตารางที่ 4.106 ต้นทุนการบริหารคลังสินค้าและต้นทุนการถือครองผลผลิตข้าวอินทรีย์

หน่วย : บาท/ปี

รายการ	จำนวน
1.กรณีคลังสินค้าของตนเอง	
เงินเดือนพนักงาน	1,350,375.00
ค่าแรงคนงาน	170,700.00
ค่าล่วงเวลา	100,000.00
ค่าเบี้ยประกันภัย	18,000.00
ค่าเช่าอุปกรณ์ขนถ่าย	20,000.00
ค่าน้ำมัน/ค่าไฟฟ้าสำหรับอุปกรณ์ขนถ่าย	32,566.67
ค่าลงทุนระบบ IT	10,792.67
ค่าเช่า/ลิขสิทธิ์ระบบ IT	7,000.00
ค่าสาธารณูปโภค ค่าน้ำ-ไฟฟ้า	75,400.00
ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ	10,250.00
2.ต้นทุนการถือครองสินค้า (กรณีถือครองสินค้าและสินค้าคงคลัง)	
มูลค่าเฉลี่ยของผลผลิต หรือสินค้าเกษตร	5,273,000.00
ระยะเวลาเฉลี่ยการเก็บรักษาผลผลิต ก่อนส่งมอบลูกค้า (วัน/ปี)	70.44
อัตราดอกเบี้ยสินเชื่ (ร้อยละ)	4.13
ค่าประกันภัยผลผลิต	9,700.00
ค่าใช้จ่ายในการติดต่อลูกค้าเฉลี่ย	9,700.00
มูลค่าของสินค้าเกษตรอินทรีย์ที่ลดลง	231,163.75
3.กรณีเช่าคลังสินค้า	
ค่าเช่า	83,333.33

ที่มา : คำนวณจากการสำรวจ

2.13) ค่าใช้จ่ายโลจิสติกส์ข้าวอินทรีย์

ค่าใช้จ่ายโลจิสติกส์ข้าวอินทรีย์ พบว่า ผู้ประกอบการข้าวอินทรีย์มีค่าใช้จ่ายโลจิสติกส์รวม 10.59 บาท/กก./ปี ประกอบด้วย ค่าสั่งซื้อปัจจัยการผลิต 0.01 บาท/กก./ปี ค่าขนส่งปัจจัยการผลิต 0.02 บาท/กก./ปี ค่าบริหารคลังจัดเก็บปัจจัยการผลิต 1.98 บาท/กก./ปี ค่าเสื่อมโรงเรือนเก็บปัจจัยการผลิต 0.07 บาท/กก./ปี ค่าทำความสะอาดอุปกรณ์และสถานที่ 0.03 บาท/กก./ปี ค่าติดต่อลูกค้า 0.02 บาท/กก./ปี ค่าความสูญเสียของผลผลิตจากกิจกรรมเคลื่อนย้ายขนส่งสินค้าภายในฟาร์ม 2.62 บาท/กก./ปี ค่าขนส่งผลผลิต 0.49 บาท/กก./ปี ค่าเสื่อมโรงเรือนเก็บผลผลิต 0.07 บาท/กก./ปี ค่าบรรจุภัณฑ์ 0.17 บาท/กก./ปี ค่าทำตรา แบรินด์ 0.07 บาท/กก./ปี ค่าความสูญเสียของผลผลิตจากกิจกรรมเคลื่อนย้ายขนส่งสินค้านอกฟาร์ม 0.52 บาท/กก./ปี ค่าเสื่อมโรงเรือนเก็บผลผลิต 0.32 บาท/กก./ปี ค่าบริหารคลังจัดเก็บผลผลิต 3.25 บาท/กก./ปี ค่าเช่าคลังสินค้า 0.06 บาท/กก./ปี และมูลค่าของสินค้าที่ลดลง 0.89 บาท/กก./ปี ดังแสดงในตารางที่ 4.107

ตารางที่ 4.107 ค่าใช้จ่ายโลจิสติกส์ข้าวอินทรีย์

รายการ	ค่าใช้จ่ายโลจิสติกส์	
	บาท/ปี	บาท/กก./ปี
พื้นที่เกษตรอินทรีย์เฉลี่ย (ไร่)	-	-
ผลผลิตรวม (กก./ปี)	259,283.87	
ผลผลิตเฉลี่ย (กก./ไร่)	-	-
1.กิจกรรมเคลื่อนย้ายปัจจัยการผลิต	540,023.19	2.08
- ค่าสั่งซื้อปัจจัยการผลิต	1,967.50	0.01
- ค่าขนส่งปัจจัยการผลิต	5,522.67	0.02
- ค่าใช้จ่ายในการบริหารคลังสินค้า	513,866.63	1.98
- ค่าเสื่อมโรงเรือนเก็บปัจจัยการผลิต	18,666.39	0.07
2.กิจกรรมเคลื่อนย้ายขนส่งสินค้าภายในฟาร์ม	694,495.38	2.67
2.1 ค่าใช้จ่ายในการเก็บเกี่ยวและค่าติดต่อลูกค้า	14,134.51	0.05
- ค่าทำความสะอาดอุปกรณ์ สถานที่	7,756.25	0.03
- ค่าติดต่อลูกค้า	6,378.26	0.02
2.2 ค่าความสูญเสียของผลผลิต	680,360.87	2.62

ที่มา : คำนวณจากการสำรวจ

ตารางที่ 4.107 ค่าใช้จ่ายโลจิสติกส์ข้าวอินทรีย์ (ต่อ)

รายการ	ค่าใช้จ่ายโลจิสติกส์	
	บาท/ปี	บาท/กก./ปี
3. กิจกรรมเคลื่อนย้าย ขนส่งสินค้านอกฟาร์ม	208,642.93	1.32
- ค่าขนส่งผลผลิต	127,158.33	0.49
- ค่าเสื่อมโรงเรือนเก็บผลผลิต	18,666.39	0.07
- ค่าบรรจุภัณฑ์	44,686.96	0.17
- ค่าทำตรา แบรินด์	18,131.25	0.07
- ค่าความสูญเสียของผลผลิต	133,790.48	0.52
4. กิจกรรมคลังสินค้า	1,172,759.92	4.52
- ค่าเสื่อมโรงเรือนเก็บผลผลิต	82,083.56	0.32
- ค่าใช้จ่ายในการบริหารคลังสินค้า	843,955.58	3.25
- ค่าเช่า	15,557.03	0.06
- มูลค่าของสินค้าที่ลดลง	231,163.75	0.89
รวมค่าใช้จ่ายโลจิสติกส์	2,619,221.42	10.59

ที่มา : คำนวณจากการสำรวจ

2.14) การพยากรณ์ความต้องการของลูกค้า

การพยากรณ์ความต้องการของลูกค้า พบว่า ผู้ประกอบการข้าวอินทรีย์มีการพยากรณ์ความต้องการของลูกค้า โดยมีบุคลากรที่ทำหน้าที่จัดทำการพยากรณ์ความต้องการของลูกค้าเฉลี่ย 3.28 คน ใช้ระยะเวลาเฉลี่ยที่ใช้ในการจัดทำการพยากรณ์ความต้องการของลูกค้า เฉลี่ย 50.56 วัน โดยมีการวางแผนความต้องการของลูกค้าเฉลี่ย 5.53 ครั้ง/ปี และวางแผนล่วงหน้าเฉลี่ย 95.33 วัน/ครั้ง มีระยะเวลาในการเตรียมส่งสินค้าตั้งแต่รับคำสั่งซื้อจากลูกค้าเฉลี่ย 32.53 วัน ในส่วนของปริมาณการซื้อ พบว่า ลูกค้าสั่งซื้อผลผลิตจริงเฉลี่ย 423,042.11 กิโลกรัม/ปี ในขณะที่พยากรณ์ว่าจะจำหน่ายผลผลิตได้เฉลี่ย 428,010.53 กิโลกรัม/ปี โดยมีจำนวนคำสั่งซื้อทั้งหมดเฉลี่ย 16.95 ครั้ง/ปี ส่งสินค้าได้ไม่ครบตามจำนวนที่ตกลงเฉลี่ย 4.74 ครั้ง/ปี และมีระยะเวลาในการเก็บรักษาสินค้าให้ไม่ขาดมือและไม่พอส่งให้ลูกค้าเฉลี่ย 54.25 วัน ดังแสดงในตารางที่ 4.108

ตารางที่ 4.108 การพยากรณ์ความต้องการของลูกค้า

รายการ	จำนวน
1.จำนวนบุคลากรที่ทำหน้าที่จัดทำพยากรณ์ความต้องการของลูกค้า (คน)	3.28
2.ระยะเวลาเฉลี่ยที่ใช้ในการจัดทำพยากรณ์ความต้องการของลูกค้า (วัน)	50.56
3.เงินเดือนของบุคลากรที่ทำหน้าที่พยากรณ์ (บาท/เดือน)	54,640.00
4.จำนวนครั้งที่มีการวางแผนความต้องการของลูกค้า (ครั้ง/ปี)	5.53
5.ระยะเวลาเฉลี่ยในการวางแผนความต้องการของลูกค้า (ทำก่อนล่วงหน้ากี่วัน) (วัน/ครั้ง)	95.33
6.ระยะเวลาเฉลี่ยตั้งแต่ได้รับคำสั่งซื้อจนสามารถเตรียมส่งสินค้าให้ลูกค้าได้ (วัน)	32.53
7.ปริมาณการสั่งซื้อผลผลิตจริงของลูกค้า (กก./ปี)	423,042.11
8.ปริมาณผลผลิตที่พยากรณ์ว่าจะจำหน่ายได้ (กก./ปี)	428,010.53
9.จำนวนคำสั่งซื้อผลผลิตทั้งหมด (ครั้ง/ปี)	16.95
10.จำนวนครั้งของการจัดส่งผลผลิตได้ไม่ครบตามจำนวนที่ตกลงไว้ (ครั้ง/ปี)	4.74
11.ระยะเวลาเฉลี่ยในการเก็บรักษาสินค้าไม่ขาดมือและไม่พอส่งให้ลูกค้า (วัน)	54.25

ที่มา : คำนวณจากการสำรวจ

2.15) การสร้างมูลค่าผลผลิต ลดการสูญเสีย และลดต้นทุนสินค้าอินทรีย์ประเภทข้าว

การปรับเปลี่ยนพันธุ์ พบว่า ผู้ประกอบการข้าวอินทรีย์ส่วนใหญ่ร้อยละ 35.48 มีการปรับเปลี่ยนและอีกร้อยละ 64.52 ยังไม่มีการปรับเปลี่ยนพันธุ์

การปรับปรุงคุณภาพดิน/น้ำ ผู้ประกอบการข้าวอินทรีย์ส่วนใหญ่ร้อยละ 54.84 ไม่มีการปรับปรุงคุณภาพดิน/น้ำ และอีกร้อยละ 45.16 มีการปรับปรุงคุณภาพดิน/น้ำแล้ว

การปรับระบบการให้น้ำ พบว่า ผู้ประกอบการข้าวอินทรีย์ส่วนใหญ่ร้อยละ 80.87 ไม่มีการปรับระบบการให้น้ำ และอีกร้อยละ 16.13 มีการปรับระบบการให้น้ำ

การจัดระบบป้องกันและแก้ไขเรื่องโรค/แมลง พบว่า ผู้ประกอบการข้าวอินทรีย์ส่วนใหญ่ร้อยละ 80.65 ไม่มีการจัดระบบป้องกันและแก้ไขเรื่องโรค/แมลง และอีกร้อยละ 19.35 มีการจัดระบบป้องกันและแก้ไขเรื่องโรค/แมลง เช่น การมีมาตรการในการทำความสะอาดเพื่อป้องกันแมลง

การคัดเลือกแรงงาน/จ้างแรงงานที่มีทักษะ พบว่า ผู้ประกอบการข้าวอินทรีย์ส่วนใหญ่ร้อยละ 74.19 ไม่มีการคัดเลือกแรงงาน/จ้างแรงงานที่มีทักษะ และอีกร้อยละ 25.81 มีการคัดเลือกแรงงาน/จ้างแรงงานที่มีทักษะ

การปรับปรุงวิธีการเก็บเกี่ยวให้เหมาะสม พบว่า ผู้ประกอบการข้าวอินทรีย์ส่วนใหญ่ร้อยละ 74.19 ไม่มีการปรับปรุงวิธีการเก็บเกี่ยวให้เหมาะสม และอีกร้อยละ 25.81 การปรับปรุงวิธีการเก็บเกี่ยวให้เหมาะสม

การทำระบบจัดการหลังเก็บเกี่ยว/จัดการการผลิต พบว่า ผู้ประกอบการข้าวอินทรีย์ส่วนใหญ่ร้อยละ 64.52 ไม่มีการทำระบบจัดการหลังเก็บเกี่ยว/จัดการการผลิต และอีกร้อยละ 35.48 มีการทำระบบจัดการหลังเก็บเกี่ยว/จัดการการผลิต

การคัดเกรดผลผลิตข้าวอินทรีย์ พบว่า ผู้ประกอบการข้าวอินทรีย์ส่วนใหญ่ร้อยละ 54.84 ไม่มีการคัดเกรดผลผลิต และอีกร้อยละ 45.16 มีการคัดเกรดผลผลิต

การปรับมาตรฐานฟาร์ม พบว่า ผู้ประกอบการข้าวอินทรีย์ส่วนใหญ่ร้อยละ 58.06 ไม่มีการปรับมาตรฐานฟาร์ม และอีกร้อยละ 41.94 มีการปรับมาตรฐานฟาร์ม

การมีใบรับรองมาตรฐาน พบว่า ผู้ประกอบการข้าวอินทรีย์ส่วนใหญ่ร้อยละ 51.61 มีใบรับรองมาตรฐาน และอีกร้อยละ 48.39 ไม่มีใบรับรองมาตรฐาน โดยผู้ประกอบการข้าวอินทรีย์ที่มีใบรับรองมาตรฐานในรอบ 3 ปีที่ผ่านมา ทั้งหมดร้อยละ 100.00 เป็นการเพิ่มมูลค่า และกิจกรรมที่คาดว่าจะทำในอนาคต ผู้ประกอบการข้าวอินทรีย์ทั้งหมดร้อยละ 100.00 คาดว่าจะเป็นกิจกรรมเพื่อเพิ่มมูลค่าผลผลิต (ตารางที่ 4.30)

การทำพันธสัญญา พบว่า ผู้ประกอบการข้าวอินทรีย์ส่วนใหญ่ร้อยละ 74.19 ไม่มีการทำพันธสัญญา และอีกร้อยละ 25.81 มีการทำพันธสัญญา

การสร้างตราสินค้า พบว่า ผู้ประกอบการข้าวอินทรีย์ส่วนใหญ่ร้อยละ 54.84 ไม่มีการสร้างตราสินค้า และอีกร้อยละ 45.16 มีการสร้างตราสินค้า

การสื่อสารข่าวสารด้านความต้องการของตลาด พบว่า ผู้ประกอบการข้าวอินทรีย์ส่วนใหญ่ร้อยละ 54.84 ไม่มีการสื่อสารข่าวสารด้านความต้องการของตลาด และอีกร้อยละ 45.16 มีการสื่อสารข่าวสารด้านความต้องการของตลาด

การพัฒนาระบบเส้นทางการขนส่ง พบว่า ผู้ประกอบการข้าวอินทรีย์ส่วนใหญ่ร้อยละ 67.74 ไม่มีการพัฒนาระบบเส้นทางการขนส่ง และอีกร้อยละ 32.26 มีการพัฒนาระบบเส้นทางการขนส่ง ดังแสดงในตารางที่ 4.109

ตารางที่ 4.109 การสร้างมูลค่าผลผลิต ลดการสูญเสีย และลดต้นทุนข้าวอินทรีย์

หน่วย : ร้อยละ

รายการ	ข้าวอินทรีย์	
	มี	ไม่มี
1.การปรับ/เปลี่ยนพันธุ์	35.48	54.52
2.การปรับปรุงคุณภาพดิน/น้ำ	45.16	54.84
3.การปรับระบบการให้น้ำ	16.13	83.87
4.การจัดระบบป้องกันและแก้ไขเรื่องโรค/แมลง	19.35	80.65
5. การคัดเลือกแรงงาน/จ้างแรงงานที่มีทักษะ	25.81	74.19
6. การปรับปรุงวิธีการเก็บเกี่ยวให้เหมาะสม	25.81	74.19
7.การทำระบบจัดการหลังเก็บเกี่ยว/จัดการการผลิต	35.48	64.52
8.การคัดเกรดผลผลิต	45.16	54.84
9. การปรับมาตรฐานฟาร์ม	41.94	58.06
10. มีใบรับรองมาตรฐาน	51.61	48.39
11.การทำพันธสัญญา	25.81	74.19
12.การสร้างตราสินค้า	45.16	54.84
13. การสื่อสารข่าวสารด้านความต้องการของตลาด	45.16	54.84
14. การพัฒนาระบบเส้นทางการขนส่ง	32.26	67.74

ที่มา : คำนวณจากการสำรวจ

4.2 ผลการวิจัยแนวทางการพัฒนาโลจิสติกส์สินค้าเกษตรอินทรีย์ของไทย

การศึกษาแนวทางการพัฒนาโลจิสติกส์สินค้าเกษตรอินทรีย์ของไทย เป็นการศึกษาโดยการจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group) โดยการระดมความเห็นผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ส่วนได้เสียที่ผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์ ทั้งในส่วนของเกษตรกร กลุ่มเกษตรกร สถาบันเกษตรกร ผู้แปรรูป ผู้ส่งออก โดยสินค้าที่ศึกษา ได้แก่ ไม้ผล ไม้ยืนต้น (มะพร้าว กาแฟ) ผัก และข้าว ผลการศึกษา ดังนี้

4.2.1 ไม้ผลอินทรีย์

ตารางที่ 4.110 การจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group) ไม้ผลอินทรีย์

รายการ	ข้อจำกัด/อุปสรรค	แนวทางการแก้ไข
1. ด้านการผลิต 1.1 ระยะเวลาปรับเปลี่ยน	1.ต้องใช้ระยะเวลาในการปรับเปลี่ยนนาน	1.ระยะเวลาในการปรับเปลี่ยนควรมีการปรับให้สั้นลง เพื่อจูงใจให้เกษตรกรหันมาผลิตเป็นไม้ผลอินทรีย์
1.2 การวางแผนการผลิต	1.การวางแผนการผลิตไม้ผลอินทรีย์ทำได้ค่อนข้างยาก เนื่องจากขึ้นอยู่กับสภาพภูมิอากาศเป็นหลัก	1.มีระบบเตือนภัยล่วงหน้าในด้านสภาพอากาศเพื่อการวางแผน และการควบคุมคุณภาพการผลิต
2. ด้านการตลาด 2.1 ราคา	1.ผลผลิตไม้ผลที่ออกในช่วงฤดูการผลิตมีปริมาณมาก ทำให้ราคาตกต่ำ	1.ส่งเสริมการแปรรูปในพื้นที่ให้ผู้ผลิตอยู่ได้ด้วยตนเอง 2.ยกระดับคุณภาพไม้ผลอินทรีย์ให้มีความแตกต่างจากไม้ผลโดยทั่วไป 3.ภาครัฐต้องสร้างองค์ความรู้ให้แก่ผู้บริโภคได้เห็นถึงความแตกต่างไม้ผลอินทรีย์กับผลไม้โดยทั่วไปทั้งในเรื่อง คุณภาพ รสชาติ และความปลอดภัย
2.2 ช่องทางการตลาด	1.ยังไม่มีกลุ่มเป้าหมาย หรือพื้นที่โดยตรง ที่จะร่วมกันสร้างความรู้ในการทำการตลาด	1.ส่งเสริมการแปรรูป วางแผนลูกค้าให้ชัดเจน 2.สร้างตลาดออนไลน์ สร้างเครือข่าย พร้อมทั้งส่งเสริมการตลาดอย่างต่อเนื่องทั้งในพื้นที่และต่างจังหวัด 3.สร้างตลาดเกษตรอินทรีย์ในพื้นที่

ที่มา : จากการจัดทำสนทนากลุ่ม (Focus Group)

ตารางที่ 4.110 การจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group) ไม้ผลอินทรีย์ (ต่อ)

รายการ	ข้อจำกัด/อุปสรรค	แนวทางการแก้ไข
2.3 การเพิ่มมูลค่าสินค้า	1.ขาดความรู้เรื่องการแปรรูปสินค้าไม้ผลของไทย 2.ขาดการสร้างเรื่องราว Story ความเป็นไม้ผลของไทย 3.ยังไม่มี Brand ที่บ่งบอกถึงความเป็นไม้ผลอินทรีย์อย่างชัดเจน	1.หน่วยงานทุกภาคส่วนต้องมาขับเคลื่อนร่วมกันอย่างจริงจังและจริงจัง ในการสร้างองค์ความรู้เรื่องการแปรรูปสินค้าไม้ผล 2.สร้างตัวตน อัตลักษณ์ ของคนอินทรีย์ในระดับพรีเมียม 3.พัฒนาบรรจุภัณฑ์ ให้อยู่ในเทรนด์กระแสเพื่อสุขภาพ 4.ส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนให้มีการสนับสนุนสินค้าในท้องถิ่น 5. สร้าง Brand ไม้ผลอินทรีย์เพื่อเป็นการรับรองคุณภาพในรูปแบบเดียวกัน
2.4 มาตรฐานเกษตรอินทรีย์	1.เกษตรกรที่ได้รับมาตรฐาน Organic Thailand ยังมีน้อย 2.เกษตรกรขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องเกษตรอินทรีย์และการยื่นขอมาตรฐานเกษตรอินทรีย์	1.ส่งเสริมการให้ความรู้ในการขอใบรับรองมาตรฐานสินค้าแต่ละชนิด 2.สร้างแรงจูงใจให้เกษตรกรผลิตแบบอินทรีย์
3. ด้านคลังสินค้า		
3.1 เงินทุนหมุนเวียนในการรวบรวม	1.เกษตรกรยังเป็นการผลิตรายเดี่ยวและยังมีจำนวนน้อย ต่างคนต่างขาย จึงยังไม่จำเป็นต้องมีเงินทุนหมุนเวียนในการรวบรวมด้านคลังสินค้า	-
3.2 การขนส่ง/การขนย้าย	1.ค่าขนส่งสูง กรณีที่ใช้บริการบริษัท เช่น บริษัทไปรษณีย์ไทย บริษัท Kerry Express	1.สินค้าเกษตรอินทรีย์ ควรได้รับการยกเว้น ลดหย่อน ในเรื่องค่าขนส่ง 2.ควรมีการขึ้นทะเบียน เกษตรกร ผู้ประกอบการที่ดำเนินการเกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ ให้มีสิทธิพิเศษที่แตกต่างกว่าการทำเกษตรทั่วไป
3.3 การสูญเสีย	1.ผลผลิตไม้ผลที่ตกเกรด ยังไม่มีการแปรรูป ไม่มีการเพิ่มมูลค่า	1.สร้างองค์ความรู้ ด้านการพัฒนาต่อยอด สร้างนวัตกรรม เพื่อแปรรูปและเพิ่มมูลค่าเพื่อลดการสูญเสีย

ที่มา : จากการจัดทำสนทนากลุ่ม (Focus Group)

4.2.2 มะพร้าวอินทรีย์

ตารางที่ 4.111 การจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group) มะพร้าวอินทรีย์

รายการ	ข้อจำกัด/อุปสรรค	แนวทางการแก้ไข
1. ด้านการผลิต 1.1 ระยะเวลาปรับเปลี่ยน	1.พื้นที่บริเวณปลูกมะพร้าวเป็นพื้นที่น้ำท่วมขัง ทำให้ไม่สอดคล้องกับข้อกำหนดในการตรวจเพื่อขอรับรองมาตรฐาน 2.มีกฎระเบียบ ข้อกำหนดในการตรวจเพื่อขอรับรองมาตรฐานมากเกินไปและไม่มีความยืดหยุ่น 3.ต้องใช้ระยะเวลาในการปรับเปลี่ยนนาน	1.ควรปรับกฎระเบียบ ข้อบังคับให้สอดคล้องกับแต่ละพื้นที่โดยเฉพาะในบริเวณเป็นพื้นที่น้ำท่วมขัง 2.ระยะเวลาในการปรับเปลี่ยนควรมีการปรับให้สั้นลง
1.2 การวางแผนการผลิต	1.เกษตรกรที่ทำการผลิตมะพร้าวอินทรีย์ยังมีน้อย ทำให้ยังไม่มี การวางแผนการผลิต	1.ให้ความรู้อย่างจริงจังแก่เกษตรกรในเรื่องการทำเกษตรอินทรีย์ ว่า มีประโยชน์อย่างไร 2.ให้ความรู้อย่างจริงจังแก่เกษตรกรในการรวมกลุ่มผลิต เพื่อส่งต่อไปกับกลุ่มแปรรูป ส่งผลให้เกิดธุรกิจอย่างครบวงจร
2 ด้านการตลาด 2.1 ราคา	1.มีการนำเข้ามะพร้าวจากต่างประเทศ 2.มีการลักลอบนำเข้ามะพร้าวจากประเทศเพื่อนบ้าน 3.มีการตัดราคาเมื่อแปรรูปผลผลิตแล้ว	1.ส่งเสริมการแปรรูปในพื้นที่ให้ผู้ผลิตอยู่ได้ด้วยตนเอง 2.มีการควบคุมการนำเข้ามะพร้าวอย่างจริงจัง 3.สร้างเครือข่าย เพื่อตกลงราคากลางร่วมกัน 4.ยกระดับมะพร้าวไทย สร้างความเป็นอัตลักษณ์ไทย

ที่มา : จากการจัดทำสนทนากลุ่ม (Focus Group)

ตารางที่ 4.111 การจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group) มะพร้าวอินทรีย์ (ต่อ)

รายการ	ข้อจำกัด/อุปสรรค	แนวทางการแก้ไข
2.2 ช่องทางการตลาด	1.มาตรฐานที่ได้รับการรับรองภายในประเทศ ยังไม่สามารถไปดำเนินธุรกิจในตลาดต่างประเทศได้ 2.ยังไม่มีกลุ่มเป้าหมาย หรือพื้นที่โดยตรง ที่จะร่วมกันสร้างความรู้ในการทำการตลาด 3.ห้างสรรพสินค้า ร้านสุขภาพ ยังไม่มีการจำหน่ายสินค้าเกษตรอินทรีย์อย่างชัดเจน 4.ยังไม่มีร้านจำหน่ายสินค้าเกษตรอินทรีย์โดยเฉพาะ	1.ส่งเสริมการแปรรูปและการวางแผนลูกค้าให้ชัดเจน 2.ลดขั้นตอน หลักเกณฑ์บางอย่างที่ไม่จำเป็น 3.สร้างตลาดออนไลน์ 4.สร้างการรับรู้ของผู้บริโภค พร้อมทั้งส่งเสริมการตลาดอย่างต่อเนื่อง 5.จัดงานพบปะกัน (Meeting) ทั้งเกษตรกรผู้ประกอบการ และผู้บริโภคในประเทศที่มีแนวโน้มที่จะเปิดตลาดใหม่ 6. มีการประชาสัมพันธ์ จับคู่ธุรกิจ 7.ส่งเสริมและยกระดับให้มีการจำหน่ายสินค้า ในห้างสรรพสินค้า
2.3 การเพิ่มมูลค่าสินค้า	1.การสร้างความแตกต่าง และนวัตกรรม ยังมีน้อย 2.การสร้างเรื่องราว Story ความเป็นไทย ยังไม่โดดเด่น 3.ขาดการวิเคราะห์ การตอบโจทย์ลูกค้า ทำให้ยังไม่ตรงประเด็นกับความต้องการของลูกค้า	1.หน่วยงานทุกภาคส่วนต้องมาขับเคลื่อนร่วมกัน 2.สร้างตัวตน อัตลักษณ์ ของคนอินทรีย์ในระดับพรีเมียม 3.พัฒนาบรรจุภัณฑ์ ให้อยู่ในเทรนด์กระแสเพื่อสุขภาพ 4.ส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนให้มีการสนับสนุนสินค้าในท้องถิ่น 5.สร้าง Brand อินทรีย์เพื่อเป็นการรับรองคุณภาพในมาตรฐานเดียวกัน
2.4 มาตรฐานเกษตรอินทรีย์	1.การขอมาตรฐานต้องใช้ระยะเวลา กระบวนการ ในการปรับเปลี่ยน ทั้งมาตรฐาน Organic Thailand รวมถึงการพัฒนาไปสู่มาตรฐาน USDA IFORM ของต่างประเทศ 2.ต้องมีค่าใช้จ่ายในการขอรับรองมาตรฐาน เช่น มาตรฐาน USDA IFORM	1.ส่งเสริมการให้ความรู้ในการขอใบรับรองมาตรฐานสินค้าแต่ละชนิด 2.ภาครัฐสนับสนุนเรื่องงบประมาณในการขอรับมาตรฐานของสินค้าเกษตรอินทรีย์ของต่างประเทศสำหรับผู้ส่งออกสินค้าเกษตรอินทรีย์

ที่มา : จากการจัดทำสนทนากลุ่ม (Focus Group)

ตารางที่ 4.111 การจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group) มะพร้าวอินทรีย์ (ต่อ)

	3.ขาดความรู้ความเข้าใจในการยื่นขออนุมัติมาตรฐานที่ต้องการทั้งมาตรฐานในประเทศ มาตรฐานที่ต้องใช้ในประเทศที่ไปจำหน่าย รวมถึงมาตรฐานในการแปรรูปสินค้า	
3. ด้านคลังสินค้า 3.1 เงินทุนหมุนเวียนในการรวบรวม	1.เกษตรกรยังขาดความรู้ในเรื่อง know how (กู้มาแล้วไม่รู้จะทำอะไร ไม่กล้านำเงินทุนมาหมุนเวียน) 2.ราคามะพร้าวมีราคาต่ำ ทำให้เกษตรกร/โรงงานไม่กล้าเสี่ยงที่จะกู้เงินมาลงทุน 3.โรงงานในพื้นที่ขาดเงินทุนหมุนเวียน ทำให้เกษตรกรขายผลผลิตให้กับแหล่งขายเจ้าประจำ	1.ให้ความรู้เรื่องการบริหารเงินทุนหมุนเวียน 2.ทำแผนการใช้เงิน 3.กำหนดเป้าหมาย หาช่องทางการตลาดในพื้นที่ เช่น โรงงานแปรรูปในชุมชน 4.สร้างเครือข่ายกลุ่มมะพร้าวอินทรีย์
3.2 การขนส่ง/การขนย้าย	1.ค่าขนส่งสูง	1.สินค้าเกษตรอินทรีย์ ควรได้รับการยกเว้น ลดหย่อน ในเรื่องค่าขนส่ง 2.สร้างฐานการผลิตในต่างประเทศ โดยพัฒนาร่วมกับคู่ค้าในแต่ละประเทศ 3. ควรมีการขึ้นทะเบียน เกษตรกร ผู้ประกอบการที่ดำเนินการเกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ ให้มีสิทธิพิเศษที่แตกต่างจากการทำเกษตรทั่วไป 4.ส่งเสริมการขายผลผลิตในแต่ละจังหวัด พร้อมทั้งสร้างอัตลักษณ์ของท้องถิ่นนั้น ๆ
3.3 การสูญเสีย	1.ผลผลิตจากส่วนที่เหลือ ยังมีการแปรรูปแบบเดิม ๆ ไม่มีการเพิ่มมูลค่า	1.สร้างองค์ความรู้ ด้านการพัฒนาต่อยอด สร้างนวัตกรรม โดยใช้องค์ความรู้ของงานวิจัยต่าง ๆ และความร่วมมือของทั้งภาครัฐ เอกชน มหาวิทยาลัย เพื่อให้ทุกส่วนของมะพร้าวแปรรูปและสามารถเพิ่มมูลค่าได้

ที่มา : จากการจัดทำสนทนากลุ่ม (Focus Group)

4.2.3 กาแฟอินทรีย์

ตารางที่ 4.112 การจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group) กาแฟอินทรีย์

รายการ	ข้อจำกัด/อุปสรรค	แนวทางการแก้ไข
1. ด้านการผลิต 1.1 ระยะเวลาปรับเปลี่ยน	1.สมาชิกขาดความรู้ ความเข้าใจในการปฏิบัติตามกระบวนการ ขอมาตรฐาน เนื่องจากพื้นที่ห่างไกล ไม่สะดวกในการเดินทาง มาร่วมฝึกอบรม อีกทั้งหน่วยงานภาครัฐก็มีภารกิจมาก บุคลากรน้อย ไม่สะดวกในการเดินทางไปอบรมในพื้นที่	1.ส่งตัวแทนเกษตรกรเข้าร่วมอบรม และนำความรู้ไปถ่ายทอดต่อแก่สมาชิก หรือขอความอนุเคราะห์จากหน่วยงานภาครัฐ และสถาบันการศึกษา เข้ามา อบรมให้ความรู้ในพื้นที่
1.2 การวางแผนการผลิต	1. เกษตรกรบางส่วนขายเมล็ดกาแฟสด(เชอร์รี่) แก่พ่อค้าในพื้นที่ ทำให้ผลผลิตเมล็ดกาแฟกะลาของกลุ่มยังไม่เพียงพอกับความ ต้องการ (ตลาดมีความต้องการ 4-5 ตัน/ปี แต่กลุ่มผลิตได้ 2-3 ตัน/ปี)	1.ต้องการสนับสนุนเครื่องสีเมล็ดกาแฟสด(เชอร์รี่) ที่มีคุณภาพเพื่อแปรรูป เป็นเมล็ดกาแฟกะลา
2. ด้านการตลาด 2.1 ราคา	-	-
2.2 ช่องทางการตลาด	-	-
2.3 การเพิ่มมูลค่าสินค้า	1.ขาดความรู้ในการเก็บเมล็ดกาแฟสด และการคัดเกรดเมล็ด กาแฟกะลา 2.เครื่องสีเมล็ดกาแฟสดคุณภาพไม่ได้มาตรฐาน เมื่อสีแล้วทำให้ เมล็ดกะลา มีรอยเสียหาย 3.กลุ่มขาดเงินทุนและอุปกรณ์ในการรับเมล็ดสดเพื่อแปรรูปเป็น กาแฟกะลา โดยเมล็ดกาแฟสด จำนวน 5 กก. (15 บาท/กก.) แปรรูปเป็นเมล็ดกาแฟกะลาได้ จำนวน 1 กก. (150 บาท/กก.)	1.ขอความอนุเคราะห์จากหน่วยงานภาครัฐในการให้ความรู้ด้าน การเก็บเกี่ยวแก่สมาชิก และสนับสนุนอุปกรณ์ เครื่องมือ สำหรับการ แปรรูปกาแฟที่ครบวงจร 2.คัดเกรดเมล็ดกาแฟกะลา และขายตามเกรด 3.ทำกาแฟฮันนี่ (กาแฟที่มีกลิ่นดอกไม้จากการผสมเกสรของผึ้ง)

ที่มา : จากการจัดทำสนทนากลุ่ม (Focus Group)

ตารางที่ 4.112 การจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group) กาแฟอินทรีย์ (ต่อ)

รายการ	ข้อจำกัด/อุปสรรค	แนวทางการแก้ไข
	4.กลุ่มขาดเงินทุน และอุปกรณ์ ในการรับเมล็ดสดเพื่อแปรรูป เป็นกาแฟกะลา โดยเมล็ดกาแฟสด จำนวน 5 กก. (15 บาท/กก.) แปรรูปเป็นเมล็ดกาแฟกะลาได้ จำนวน 1 กก. (150 บาท/กก.)	
2.4 มาตรฐานเกษตรอินทรีย์	1. พื้นที่ไม่มีเอกสารสิทธิ์ ทำให้เป็นข้อจำกัดในการยื่นขอรับรองมาตรฐาน	1.รับรองมาตรฐานแบบมีส่วนร่วม PGS โดยใช้พื้นที่เป็นตัวตั้ง
3. ด้านคลังสินค้า		
3.1 เงินทุนหมุนเวียนในการรวบรวม	1.เงินทุนหมุนเวียนน้อย 2.ไม่กล้าเสี่ยงในการกู้ยืม	1. รวบรวมเงินทุนจากสมาชิก 2. ไม่สต็อกสินค้า ขายตามการสั่งซื้อ
3.2 การขนส่ง/การขนย้าย	1.กลุ่มขาดแคลนรถยนต์ในการขนส่งผลผลิต รวมถึงถนนเข้าพื้นที่เป็นทางภูเขา ลาดชัน ไกลจากถนนเส้นหลัก อีกทั้งต้องขนส่งหลายต่อเพื่อแปรรูปผลผลิต ทำให้ค่าขนส่งค่อนข้างสูง	1.กลุ่มเครือข่ายเกษตรอินทรีย์ ช่วยเหลือในการขนส่งผลผลิตออกจากพื้นที่ 2.ภาครัฐควรสนับสนุนเครื่องสีเมล็ดกาแฟกะลา และเครื่องคั่วเมล็ดที่มีคุณภาพ จะทำให้กลุ่มดำเนินการแปรรูปได้ในพื้นที่ จ.แม่ฮ่องสอน โดยไม่ต้อง ส่งผลิตผลไปแปรรูป จ.เชียงใหม่
3.3 การสูญเสีย	1. ปัญหาเรื่องมอดเจาะเมล็ดกาแฟสด และเจริญเติบโตในเมล็ดจนทำให้ผลผลิตเสียหาย 2. ฝนหลงฤดูตกในช่วงตากเมล็ดกาแฟกะลา	1.ทดลองใช้เชื้อราเมตาไรเซียมในเมล็ดกาแฟสด 2.เก็บเมล็ดกาแฟกะลาในถุงสุญญากาศ 3.ขอความอนุเคราะห์ภาครัฐ สนับสนุนวัสดุ ปักจี้หรืออุปกรณ์ ในการแก้ไขปัญหารวมถึงสนับสนุนโรงอบเมล็ดกาแฟเพื่อลดการสูญเสีย

ที่มา : จากการจัดทำสนทนากลุ่ม (Focus Group)

4.2.4 ผักอินทรีย์

ตารางที่ 4.113 การจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group) ผักอินทรีย์ (ต่อ)

รายการ	ข้อจำกัด/อุปสรรค	แนวทางการแก้ไข
1. ด้านการผลิต 1.1 ระยะเวลาปรับเปลี่ยน	1. เกษตรกรที่เคยได้รับมาตรฐานอินทรีย์อื่นๆ มาแล้ว เมื่อจะขอมาตรฐาน Organic Thailand ยังคงต้องมีระยะเวลาปรับเปลี่ยนอีก ทำให้เสียเวลา และเสียโอกาสในการจำหน่ายสินค้าอินทรีย์	1. ควรปรับปรุงระยะเวลาปรับเปลี่ยนให้เหมาะสม หากเกษตรกรได้รับมาตรฐานอินทรีย์มาแล้ว และจะขอมาตรฐานอินทรีย์อื่นอีก ควรปรับระยะเวลาปรับเปลี่ยนให้น้อยลง หรือไม่มีระยะปรับเปลี่ยนอีก
1.2 การวางแผนการผลิต	1. เกษตรกรปลูกผักอินทรีย์ไม่ค่อยมีปัญหาด้านการวางแผนการผลิต เนื่องจากมีตลาดที่แน่นอน และใช้ตลาดมากำหนดแผนการผลิตล่วงหน้า	-
2. ด้านการตลาด 2.1 ราคา	1. เกษตรกรกลุ่มย่อยไม่สามารถต่อรองราคาได้ ผู้รับซื้อเป็นผู้กำหนดราคา และช่วงเวลาที่รับซื้อ 2. ราคาจำหน่ายถูก ซึ่งเกิดจากเกษตรกรไม่สร้างคุณค่าให้กับสินค้า	1. การรวมกลุ่มเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งในการผลิตสินค้าอินทรีย์ ถ้าเกษตรกรเป็นกลุ่มใหญ่ได้ ก็จะสามารถพัฒนาสินค้า และต่อรองราคาได้ 2. ก่อนการทำสัญญาการซื้อขาย ต้องตกลงราคากันก่อน และเป็นราคาที่สามารรับได้ทั้งผู้ซื้อ และผู้ขาย (Fair Trade) 3. สร้างความตระหนักด้านสุขภาพให้แก่ผู้บริโภค ชี้ให้เห็นความสำคัญ และคุณค่าของการผลิต และบริโภคสินค้าอินทรีย์ 4. สร้าง story ให้กับสินค้าของกลุ่ม
2.2 ช่องทางการตลาด	1. เกษตรกรขาดความรู้ในการจำหน่ายสินค้าผ่าน Online Market หรือ ผ่านสื่อ Social 2. ตลาดสินค้าเกษตรอินทรีย์โดยเฉพาะยังไม่มีมากนัก	1. ควรให้ความรู้ จัดอบรม และสนับสนุนการจำหน่าย สินค้าผ่าน Online Market หรือ ผ่านสื่อ Social 2. จัดทำ Farm outlet, Organic shop หรือ ตลาดสีเขียว ให้มีกระจายในทุกพื้นที่

ที่มา : จากการจัดทำสนทนากลุ่ม (Focus Group)

ตารางที่ 4.113 การจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group) ผักอินทรีย์ (ต่อ)

รายการ	ข้อจำกัด/อุปสรรค	แนวทางการแก้ไข
		3. เกษตรกรรายย่อยเพิ่มช่องทางการจำหน่ายโดยการผูกปิ่นโต หรือทำกล่องผัก กับผู้บริโภคโดยตรง 4. หน่วยงานส่วนกลางของภาครัฐจัดตลาดอินทรีย์อย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง
2.3 การเพิ่มมูลค่าสินค้า	1. การแปรรูปสินค้าของเกษตรกรยังมีไม่มากนัก ผลิตกันเองภายในกลุ่ม ยังไม่พัฒนาไปเป็นอุตสาหกรรม และผู้บริโภครู้จักไม่กว้างขวาง	1. ควรมีการพัฒนาโดยใช้ชุมชนเป็นศูนย์กลาง หน่วยงานหนุนเสริมชุมชนพัฒนาสินค้าอินทรีย์ให้เป็นที่รู้จัก สร้างคุณค่าให้กับสินค้า ทั้งการทำแพ็คเกจให้น่าสนใจ ถ่ายทอดภูมิปัญญาให้ผู้บริโภครู้จักผักอินทรีย์พื้นบ้านมากขึ้น และจัดทำแหล่งท่องเที่ยวชุมชนวิถีอินทรีย์ 2. สร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้บริโภคให้สามารถตรวจสอบย้อนกลับ และรู้ที่มาของสินค้าผ่าน QR code 3. ให้ความรู้แก่เกษตรกรในการเพิ่มมูลค่าสินค้า
2.4 มาตรฐานเกษตรอินทรีย์	1. กฎเกณฑ์ในการจัดทำมาตรฐานค่อนข้างยุ่งยาก และมีความแตกต่างกันในแต่ละมาตรฐาน 2. ภาครัฐให้ความสำคัญกับมาตรฐาน Organic Thailand มากกว่ามาตรฐานอื่น 3. หลังจากได้ใบรับรองแล้ว เกษตรกรอาจหันกลับมาใช้สารเคมีอีกได้ 4. จำนวนผู้ตรวจสอบของ Organic Thailand มีน้อย เกษตรกรต้องใช้เวลานานในการขอใบรับรอง	1. ภาครัฐควรปรับปรุงกฎเกณฑ์ให้มีความสอดคล้องเหมาะสม เช่น - เรื่องที่ดิน ซึ่งกำหนดว่าต้องเป็นที่ดินที่มีโฉนดเท่านั้นจึงขอมาตรฐาน Organic Thailand ได้ ควรปรับให้ครอบคลุมถึงเอกสารสิทธิ์ชนิดอื่น ๆ ด้วย - มาตรฐาน Organic Thailand จะรับรอง 1 ไร่ 1 ใบรับรอง กรณีของสินค้าผัก ใน 1 ไร่ที่จะมีการปลูกผักหลายชนิดหมุนเวียนกัน ควรจะปรับการรับรองเป็น การรับรองพื้นที่แทน

ที่มา : จากการจัดทำสนทนากลุ่ม (Focus Group)

ตารางที่ 4.113 การจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group) ผักอินทรีย์ (ต่อ)

รายการ	ข้อจำกัด/อุปสรรค	แนวทางการแก้ไข
		<p>2. มาตรฐานอินทรีย์ของไทยควรมีเพียงมาตรฐานเดียว ที่สามารถใช้ได้ทั้งประเทศ และภาครัฐไม่ควรเป็นเจ้าของมาตรฐาน หน่วยงานที่จัดทำมาตรฐาน ควรตั้งเป็นหน่วยงานอิสระ</p> <p>3. ควรมีกระบวนการตรวจสอบ/ติดตาม อย่างต่อเนื่องเพื่อป้องกันผักอินทรีย์ปลอมปน</p> <p>4. พัฒนาความรู้ให้แก่เกษตรกรด้านการผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์ และส่งเสริมให้เกษตรกรหันมาผลิตแบบอินทรีย์อย่างต่อเนื่อง ไม่เปลี่ยนกลับมาใช้เคมีอีก</p> <p>5. ควรมีการวิจัย และพัฒนาสารชีวภัณฑ์เพื่อใช้แทนสารเคมี และให้ความรู้เกษตรกรในการใช้สารชีวภัณฑ์อย่างต่อเนื่อง</p> <p>6. ควรจ้าง outsource สำหรับช่วยในการตรวจสอบขอใบรับรอง เพื่อให้การดำเนินงานรวดเร็วขึ้น</p>
<p>3.ด้านคลั่งสินค้า 3.1 เงินทุนหมุนเวียนในการรวบรวม</p>	<p>1. เนื่องจากการขายผักอินทรีย์ให้แก่บริษัทหลายๆ แห่ง มีการให้เครดิต 30 - 40 วัน ส่งผลต่อสภาพคล่อง และเงินทุนหมุนเวียนของเกษตรกร</p>	<p>1. กลุ่มมีเงินให้สมาชิกกู้ดอกเบี้ยยต่ำ เพื่อใช้สำหรับเป็นเงินทุนในการผลิตสินค้า</p> <p>2. ควรให้เกษตรกรผู้ผลิตสินค้าอินทรีย์สามารถเข้าถึงแหล่งทุนได้ เช่น จัดตั้งกองทุนอินทรีย์ สำหรับช่วยเหลือเกษตรกรผู้ผลิตอินทรีย์ ส่งเสริมเงินทุนผู้ปลูกอินทรีย์ดอกเบี้ยยต่ำ</p>

ที่มา : จากการจัดทำสนทนากลุ่ม (Focus Group)

ตารางที่ 4.113 การจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group) ผักอินทรีย์ (ต่อ)

รายการ	ข้อจำกัด/อุปสรรค	แนวทางการแก้ไข
3.2 การขนส่ง/ขนย้าย	1. ในระหว่างการขนส่งผักจะเสียหายง่าย หรือมีคุณภาพต่ำลง เนื่องจากไม่มีรถห้องเย็น ซึ่งราคาสูงมาก	1. ควรมีจุดรวบรวมก่อนบริษัทมารับซื้อ ที่ไม่ไกลจากแหล่งผลิต เช่น แหล่งรวบรวมในพื้นที่ ตลาดกลาง เป็นต้น 2. ควรบรรจุหีบห่อที่ดี เพื่อลดการสูญเสียในระหว่างขนส่ง/ขนย้าย
3.3 การสูญเสีย	1. ผักเสียหาย คุณภาพต่ำลงระหว่างรอการขนส่ง และระหว่างการขนส่ง 2. การจำหน่ายผักอินทรีย์ส่วนใหญ่จำหน่ายตลาดบน มีการคัดเกรดสินค้า ทำให้มีสินค้าตกเกรด ไม่มีแหล่งจำหน่าย ต้องทิ้งเสียหาย เกษตรกรปลูกแล้วขายไม่ได้ทั้งหมด	1. ควรบรรจุหีบห่อที่ดี เพื่อลดการสูญเสีย เช่น ใช้ถุงหายใจได้ 2. ควรให้ความรู้แก่เกษตรกรตั้งแต่การเก็บเกี่ยว การจัดการหลังการเก็บเกี่ยวตลอดจนถึงมือผู้บริโภค เพื่อลดการเสียหายของสินค้า 3. ควรมีการวิจัยพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพื่อหาวิธีในการลดการสูญเสียในทุกขั้นตอนการผลิต 4. ควรมีห้องเย็นส่วนกลางให้ทั่วถึงทุกพื้นที่ 5. ควรสนับสนุนการบริโภคสินค้าอินทรีย์ ทั้งตลาดบน และตลาดล่าง ทำตลาดรองรับผลผลิตส่วนเกิน และผลผลิตตกเกรด

ที่มา : จากการจัดทำสนทนากลุ่ม (Focus Group)

2.4.5 ข้าวอินทรีย์

ตารางที่ 4.114 การจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group) ข้าวอินทรีย์

รายการ	ข้อจำกัด/อุปสรรค	แนวทางการแก้ไข
1. ด้านการผลิต 1.1 ระยะเวลาปรับเปลี่ยน	1. ระยะเวลาในการปรับเปลี่ยนใช้เวลานาน 3 ปี	1.ปรับแนวคิดของเกษตรกร แนะนำวิธีการ และให้ความรู้การทำแนวกันชนตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ 2.ทำการผลิตแบบครบวงจร โดยมีการทำเกษตรผสมผสานหลากหลาย และมีการปลูกพืชหลังนาเพื่อสร้างรายได้ 3.จัดหาแหล่งปัจจัยการผลิตที่มีในท้องถิ่น หาง่าย ราคาไม่แพง เพื่อลดต้นทุน
1.2 การวางแผนการผลิต	1.ไม่มีการวางแผนการผลิต และวางแผนได้ยาก เนื่องจากใช้น้ำฝนเป็นหลัก 2. แรงงานในครัวเรือนน้อยขยายการผลิตไม่ได้ 3.เครื่องจักรในการเก็บเกี่ยวไม่เพียงพอ 4.เมล็ดพันธุ์ข้าวอินทรีย์ราคาสูงต้องสั่งซื้อจากหน่วยงานที่รับรอง	1.การปรับความคิดของเกษตรกร ปลูกฝัง แนะนำวิธีการ การให้ความรู้การทำแนวกันชน การปรับพื้นที่เสี่ยงในการทำแนวกันชนตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ 2.การทำการผลิตแบบครบวงจร มีการทำเกษตรผสมผสานหลากหลาย และมีการปลูกพืชหลังนาเพื่อสร้างรายได้ 3.การส่งเสริมสนับสนุนให้องค์ความรู้ ในการหาวัตถุดิบ ปัจจัยการผลิตที่มีในท้องถิ่นหาง่าย ราคาไม่แพง เพื่อลดต้นทุน เช่น ปุ๋ยหมักไม่กลับกอง เป็นต้น 4.สร้างองค์ความรู้ให้กับเกษตรกรสามารถปรับเปลี่ยนการผลิตให้สอดคล้องตามการเปลี่ยนแปลงของธรรมชาติ 5. อาศัยการใช้เทคโนโลยีเครื่องจักรแทนการใช้แรงงานคนเพื่อความรวดเร็วให้ทันในช่วงเวลาในการเพาะปลูกและให้ทันในช่วงการเก็บเกี่ยว

ที่มา : จากการจัดทำสนทนากลุ่ม (Focus Group)

ตารางที่ 4.114 การจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group) ชาวอินทรี (ต่อ)

รายการ	ข้อจำกัด/อุปสรรค	แนวทางการแก้ไข
		<p>6. การจัดรอคิวรถเกี่ยว/การจ้างรถยนต์เกี่ยวจากเพื่อนบ้านกลุ่มสมาชิก</p> <p>7. ต้องอาศัยมีการลงแรงหมุนเวียนร่วมกันในกลุ่มสมาชิกและบางรายต้องยอมจ้างแรงงานในราคาสูง</p> <p>8. ภาครัฐส่งเสริม ให้องค์ความรู้วิธีการผลิต การคัดเลือกเมล็ดพันธุ์</p> <p>9. การผลิตเมล็ดพันธุ์อินทรี คัดเลือกพันธุ์ไว้ใช้เองหรือจำหน่ายเพื่อช่วยเพิ่มมูลค่าการผลิตและลดต้นทุนการผลิต</p> <p>10. ในกลุ่มผู้ผลิตชาวอินทรีมีแปลงผลิตข้าวเมล็ดพันธุ์ไว้ใช้ในกลุ่ม และเพื่อจำหน่ายพันธุ์ แลกเปลี่ยนให้แก่สมาชิกและขายในราคาต่ำกว่าท้องตลาด</p> <p>11. สร้างกระบวนการผลิตแบบกลุ่ม หรือสร้างเครือข่าย เพื่อให้เกิดกระบวนการผลิตที่ครบวงจรตั้งแต่การผลิตเมล็ดพันธุ์ ผลิตสาร ชีวภัณฑ์ ปุ๋ย การแปรรูป เพื่อให้ได้การผลิตในรูปแบบที่ครบวงจร</p>
<p>2.ด้านการตลาด</p> <p>2.1 ราคา</p>	<p>1. ในช่วงปรับเปลี่ยนราคาข้าวไม่แตกต่างจากราคาตลาด</p> <p>2. ราคาผลผลิตไม่แน่นอน ขึ้นกับภาวะตลาด</p>	<p>1. สร้างสินค้าตลาดเฉพาะ Niche Market ของสินค้าปลอดภัยแยกจากสินค้าทั่วไป เน้นสินค้าปลอดภัย</p> <p>2. ภาครัฐควรส่งเสริมจัดหาแหล่งจำหน่ายสำหรับสินค้าปลอดภัย และประชาสัมพันธ์ให้ผู้บริโภคทราบแหล่งจำหน่าย รวมถึงความสำคัญของสินค้าปลอดภัย</p> <p>3. ทำ MOU กับคู่ค้า ผลิตตามความต้องการของตลาด</p> <p>4. วิเคราะห์และวางแผนการผลิตล่วงหน้าตามความต้องการของตลาด</p> <p>5. แปรรูปข้าว/ผลิตภัณฑ์จากชาวอินทรีเพื่อเพิ่มมูลค่า</p>

ที่มา : จากการจัดทำสนทนากลุ่ม (Focus Group)

ตารางที่ 4.114 การจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group) ชาวอินทรี (ต่อ)

รายการ	ข้อจำกัด/อุปสรรค	แนวทางการแก้ไข
2.2 ช่องทางการตลาด	1. กลุ่มยังมีขนาดเล็ก มีช่องทางการตลาดน้อย 2. ขาดความรู้ด้านการตลาด	1. ให้กลุ่มย่อยรวมเป็นกลุ่มขนาดใหญ่ เพื่อให้การผลิตครบวงจร และช่องทางการตลาดเพิ่มขึ้น 2. ส่งเสริมให้เป็นสินค้า OTOP อัตลักษณ์ของชุมชน 3. สร้างตลาดอินทรี หรือจุดรวบรวมในแต่ละจังหวัด และสร้างมาตรฐานกลาง และมีตัวแทนในการดูแลมาตรฐานและคุณภาพ 4. เปิดตลาดเพิ่มเติม เช่น จำหน่ายในร้านธงฟ้าประชารัฐ ทำ MOU ร่วมกับโรงพยาบาล และโรงแรม เป็นต้น
2.3 การเพิ่มมูลค่าสินค้า	1. การเข้าห้างสรรพสินค้า หรือ Modern trade มีมาตรฐานสูง 2. การแปรรูปต้องมีมาตรฐานรองรับ และมีขั้นตอนที่ยุ่งยาก	1. เพิ่มช่องทางตลาดออนไลน์ 2. ทำข้อตกลงกับผู้บริโภคโดยตรง เช่น ผูกปิ่นโต 3. ให้ภาครัฐและสถาบันการศึกษาให้การสนับสนุนการพัฒนาผลิตภัณฑ์ 4. ให้มีหน่วยงานกลางในการรับรองมาตรฐานให้เบ็ดเสร็จ 5. สร้างเอกลักษณ์ให้ตัวสินค้า เช่น การสร้าง Brand story เพื่อสร้างความเชื่อมั่น และสร้างมูลค่าเพิ่มให้สินค้า

ที่มา : จากการจัดทำสนทนากลุ่ม (Focus Group)

ตารางที่ 4.114 การจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group) ข้าวอินทรีย์ (ต่อ)

รายการ	ข้อจำกัด/อุปสรรค	แนวทางการแก้ไข
2.4 มาตรฐานเกษตรอินทรีย์	1.ต่างประเทศไม่ยอมรับมาตรฐาน Organic Thailand ขึ้นตอนขอยุ้งยาก ลงทุนสูง ระยะเวลาขนาน 2.ค่าใช้จ่ายในการขอมาตรฐานสูง ขึ้นตอนขอยุ้งยาก 3.เกษตรกรไม่มีองค์ความรู้ และไม่ให้ความสำคัญกับการขอมาตรฐาน 4.มาตรฐานข้าวแต่ละพื้นที่แตกต่างกัน และมีความแตกต่างกันในแต่ละมาตรฐาน 5.โรงสียังไม่มีการมาตรฐาน ต้องนำไปสีที่อื่น เพิ่มต้นทุน	1.สร้างองค์ความรู้ ส่งเสริมการรวมกลุ่ม เพื่อให้ขอมาตรฐานได้ง่ายขึ้น 2.มาตรฐานการส่งออกมีการบริหารจัดการเพื่อลดภาระค่าใช้จ่ายให้เกษตรกร 3.มาตรฐานในประเทศสนับสนุนเงิน ช่วยเหลือเกษตรกรในระยะปรับเปลี่ยน 4.สร้างกฎระเบียบในการผลิตร่วมกันในการรับรองมาตรฐาน และตั้งคณะกรรมการผู้รับผิดชอบร่วมกันในการ ผลิต ติดตาม ตรวจสอบ และรับรองร่วมกัน เพื่อให้เกิดการยอมรับของทุกฝ่าย 5 จัดตั้งโรงสีมาตรฐาน GMP ร่วมกับพาณิชย์จังหวัดและสถาบันการศึกษา
3.ด้านคลังสินค้า 3.1 เงินทุนหมุนเวียนในการรวบรวม	1. ผู้รวบรวมขาดแคลนเงินทุนในการรวบรวมผลผลิต 2. เกษตรกรมีความต้องการขายเงินสด 3. ไม่มีสถานที่เก็บรวบรวมผลผลิต	1.เครือข่ายบริษัทผู้ส่งออกสนับสนุนเงินทุนสำรองเพื่อจ่ายเงินสดให้สมาชิก 2.ภาครัฐควรสนับสนุน/ส่งเสริมเกษตรกรอินทรีย์ให้ชัดเจน 3.สร้างความน่าเชื่อถือในนามกลุ่ม เพื่อสะดวกต่อการขอสินเชื่อจากสถาบันการเงินต่าง ๆ 4.ใช้เงินหมุนเวียนจากโครงการอื่นของรัฐ เช่น โครงการชะลอการขายข้าว 5.วางแผนการเก็บเกี่ยวผลผลิต และส่งมอบข้าว โดยกำหนดจุดรับซื้อของกลุ่ม เพื่อความสะดวก และคุ้มค่าขนส่ง 6.ทำสัญญาซื้อขายกับสมาชิกที่ชัดเจน รวมถึงเก็บข้อมูลของสมาชิก เพื่อให้สามารถวางแผนและคาดการณ์การผลิตได้ 7.ให้เกษตรกรเก็บข้าวในยุ้งของตนเอง แล้วทยอยนำมาแปรรูป

ที่มา : จากการจัดทำสนทนากลุ่ม (Focus Group)

ตารางที่ 4.114 การจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group) ข้าวอินทรีย์ (ต่อ)

รายการ	ข้อจำกัด/อุปสรรค	แนวทางการแก้ไข
3.2 การขนส่ง/ขนย้าย	1. ค่าใช้จ่ายในการขนส่งสูงไม่คุ้มค่า	1.ให้ผู้ซื้อเป็นผู้รับผิดชอบค่าขนส่ง กรณีสั่งจำนวนน้อย 2.เน้นตลาดค้าส่ง และจ้างขนส่งมืออาชีพ 3.ควรมีศูนย์กลางการรวบรวมสินค้าข้าวอินทรีย์
3.3 การสูญเสีย	1.มีการสูญเสียจาก (การจัดการที่ไม่สามารถป้องกันหรือควบคุมได้ เช่น ศัตรูพืช (หนู มอด) 2.ภัยธรรมชาติ (ภัยแล้ง น้ำท่วม) ทำให้ผลผลิตข้าวไม่ได้คุณภาพ ทำให้สูญเสียตลาดส่งออก 3.ไม่มีคลังสินค้าขนาดใหญ่ในการรวบรวมผลผลิตข้าว	1 ลดภาระในการเก็บสต็อกข้าวโดยการให้สมาชิกเป็นผู้เก็บผลผลิตเก็บรักษาข้าวในยุ้งฉางของตนเอง 2.ให้ความรู้เกษตรกรเรียนรู้ในการปรับตัวให้เข้ากับธรรมชาติ มีการปรับตัวให้สอดคล้องกับสถานการณ์ในการใช้เทคโนโลยีการใช้เครื่องจักรกล และการหานวัตกรรมใหม่เข้ามาช่วยให้ทันในห่วงโซ่ของเวลา 3.รับซื้อข้าวที่ไม่ได้มาตรฐานส่งออกจากสมาชิก แปรรูปจำหน่ายในประเทศ 4. วางแผนการเก็บเกี่ยวตามคำสั่งซื้อของลูกค้า เพื่อลดการสูญเสีย และลดภาระค่าใช้จ่ายในการคลังสินค้า

ที่มา : จากการจัดทำสนทนากลุ่ม (Focus Group)

บทที่ 5

สรุปและข้อเสนอแนะ

5.1 สรุป

การศึกษาเรื่อง การจัดการโลจิสติกส์สินค้าเกษตรอินทรีย์ เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสอบถามครัวเรือนเกษตรกรที่ผลิตสินค้าอินทรีย์ ได้แก่ ไม้ผลอินทรีย์ (มังคุดอินทรีย์ ทูเรียนอินทรีย์ เงาะอินทรีย์ ลองกองอินทรีย์) ไม้ยืนต้น (มะพร้าวอินทรีย์ กาแฟอินทรีย์) ผักอินทรีย์ และข้าวอินทรีย์ ในจังหวัดที่เป็นแหล่งผลิตที่สำคัญของสินค้าเกษตรอินทรีย์ และได้มีการลงนามข้อตกลงความร่วมมือการพัฒนาเกษตรอินทรีย์ระดับพื้นที่ (13 กลุ่มจังหวัด 56 จังหวัด) ในปีเพาะปลูก 2560/61 และวิเคราะห์โดยการเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยใช้แบบสอบถามและจัดการประชุมสนทนากลุ่ม (Focus group) เพื่อระดมความเห็นผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ส่วนได้เสียที่ผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์ ได้แก่ เกษตรกร กลุ่มเกษตรกร สถาบันเกษตรกร ผู้แปรรูป ผู้ส่งออก ดำเนินการโดยสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรจำนวน 1 ครั้ง อย่างไรก็ตาม การศึกษาการจัดการโลจิสติกส์สินค้าเกษตรอินทรีย์ มีความสำคัญต่อการเป็นฐานข้อมูลในการบริหารจัดการด้านโลจิสติกส์สินค้าเกษตรอินทรีย์ของไทย รวมทั้งใช้เป็นข้อมูลประกอบการดำเนินการส่งเสริมให้กับเกษตรกร สถาบันเกษตรกร และผู้ส่งออก รวมถึงผู้ที่สนใจสามารถนำไปใช้ในการวางแผนในด้านการจัดการโลจิสติกส์สินค้าเกษตรอินทรีย์ของไทยต่อไป โดยผลการศึกษา สรุปดังนี้

5.1.1 โลจิสติกส์สินค้าเกษตรอินทรีย์ของไทย

1) มังคุดอินทรีย์

เกษตรกรผู้ผลิตมังคุดอินทรีย์ มีพื้นที่ผลิตมังคุดอินทรีย์ เฉลี่ย 9.45 ไร่/ราย มีผลผลิตรวม 4,144.82 กก./ปี และมีผลผลิตเฉลี่ย 438.61 กก./ไร่ ทั้งนี้ เกษตรกรผู้ผลิตมังคุดอินทรีย์มีค่าใช้จ่ายโลจิสติกส์รวม 13.98 บาท/กก./ปี ประกอบด้วย ค่าขนส่งปัจจัยการผลิตเฉลี่ย 0.12 บาท/กก./ปี ค่าขนส่งปัจจัยการผลิตเฉลี่ย 0.09 บาท/กก./ปี ค่าเสื่อมโรงเรือนเก็บปัจจัยการผลิต 0.17 บาท/กก./ปี ค่าใช้จ่ายในส่วนแรงงานในครัวเรือนที่ใช้ในการเก็บเกี่ยวผลผลิตเฉลี่ย 2 บาท/กก./ปี ค่าใช้จ่ายในส่วนแรงงานจ้างที่ใช้ในการเก็บเกี่ยวผลผลิตเฉลี่ย 6.60 บาท/กก./ปี ค่าอาหาร เครื่องดื่มเฉลี่ย 0.22 บาท/กก./ปี ค่าทำความสะอาดอุปกรณ์ สถานที่เฉลี่ย 0.05 บาท/กก./ปี ค่าติดต่อ ลูกค้าเฉลี่ย 0.24 บาท/กก./ปี ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ เฉลี่ย 0.24 บาท/กก./ปี โดยมีค่าความสูญเสียของผลผลิตเฉลี่ย 2.56 บาท/กก./ปี ค่าขนส่งผลผลิตเฉลี่ย 0.95 บาท/กก./ปี ค่าใช้จ่ายทำความสะอาดพาหนะขนส่งเฉลี่ย 0.27 บาท/กก./ปี ค่าบรรจุภัณฑ์เฉลี่ย 0.38 บาท/กก./ปี ค่าทำตรา แปรนต์เฉลี่ย 0.09 บาท/กก./ปี

2) ทูเรียนอินทรีย์

เกษตรกรผู้ผลิตทูเรียนอินทรีย์ มีพื้นที่ผลิตทูเรียนอินทรีย์ เฉลี่ย 7.88 ไร่/ราย มีผลผลิตรวม 4,790.25 กก./ปี และมีผลผลิตเฉลี่ย 608.29 กก./ไร่ ทั้งนี้ เกษตรกรผู้ผลิตทูเรียนอินทรีย์มีค่าใช้จ่ายโลจิสติกส์รวม 17.06 บาท/กก./ปี ประกอบด้วย ค่าขนส่งปัจจัยการผลิตเฉลี่ย 0.07 บาท/กก./ปี ค่าขนส่งปัจจัยการผลิตเฉลี่ย 0.16 บาท/กก./ปี ค่าเสื่อมโรงเรือนเก็บปัจจัยการผลิต 0.45 บาท/กก./ปี ค่าใช้จ่ายในส่วนแรงงานในครัวเรือนที่ใช้ในการเก็บเกี่ยวผลผลิตเฉลี่ย 0.82 บาท/กก./ปี ค่าใช้จ่ายในส่วนแรงงานจ้างที่ใช้ในการเก็บเกี่ยวผลผลิตเฉลี่ย 6.06 บาท/กก./ปี ค่าอาหาร เครื่องดื่มเฉลี่ย 0.80 บาท/กก./ปี ค่าทำความสะอาดอุปกรณ์ สถานที่เฉลี่ย 0.42 บาท/กก./ปี ค่าติดต่อลูกค้าเฉลี่ย 0.20 บาท/กก./ปี โดยมีค่าความสูญเสียของ

ผลผลิตเฉลี่ย 6.44 บาท/กก./ปี ค่าขนส่งผลผลิตเฉลี่ย 0.61 บาท/กก./ปี ค่าใช้จ่ายทำความสะอาดพาหนะขนส่งเฉลี่ย 0.27 บาท/กก./ปี ค่าบรรจุภัณฑ์เฉลี่ย 0.41 บาท/กก./ปี ค่าทำตรา แบรนต์เฉลี่ย 0.34 บาท/กก./ปี

3) เงาะอินทรีย์

เกษตรกรผู้ผลิตเงาะอินทรีย์ มีพื้นที่ผลิตเงาะอินทรีย์ เฉลี่ย 4.75 ไร่/ราย มีผลผลิตรวม 3,957.50 กก./ปี และมีผลผลิตเฉลี่ย 833.16 กก./ไร่ ทั้งนี้ เกษตรกรผู้ผลิตเงาะอินทรีย์มีค่าใช้จ่ายโลจิสติกส์รวม 12.61 บาท/กก./ปี ประกอบด้วย ค่าขนส่งปัจจัยการผลิตเฉลี่ย 0.18 บาท/กก./ปี ค่าขนส่งปัจจัยการผลิตเฉลี่ย 0.34 บาท/กก./ปี ค่าเสื่อมโรงเรือนเก็บปัจจัยการผลิต 0.21 บาท/กก./ปี ค่าใช้จ่ายในส่วนแรงงานในครัวเรือนที่ใช้ในการเก็บเกี่ยวผลผลิตเฉลี่ย 3.34 บาท/กก./ปี ค่าใช้จ่ายในส่วนแรงงานจ้างที่ใช้ในการเก็บเกี่ยวผลผลิตเฉลี่ย 5.26 บาท/กก./ปี ค่าอาหาร เครื่องดื่มเฉลี่ย 0.38 บาท/กก./ปี ค่าติดต่อ ลูกค้า 0.19 บาท/กก./ปี โดยมีค่าความสูญเสียของผลผลิตเฉลี่ย 1.72 บาท/กก./ปี ค่าขนส่งผลผลิต 0.14 บาท/กก./ปี ค่าใช้จ่ายทำความสะอาดพาหนะขนส่ง 0.22 บาท/กก./ปี ค่าบรรจุภัณฑ์ 0.25 บาท/กก./ปี ค่าทำตรา แบรนต์ 0.38 บาท/กก./ปี

4) ลองกองอินทรีย์

เกษตรกรผู้ผลิตลองกองอินทรีย์ มีพื้นที่ผลิตลองกองอินทรีย์ เฉลี่ย 8.50 ไร่/ราย มีผลผลิตรวม 3,648.89 กก./ปี และมีผลผลิตเฉลี่ย 429.29 กก./ไร่ ทั้งนี้ เกษตรกรผู้ผลิตลองกองอินทรีย์มีค่าใช้จ่ายโลจิสติกส์รวม 13.67 บาท/กก./ปี ประกอบด้วย ค่าขนส่งปัจจัยการผลิตเฉลี่ย 0.02 บาท/กก./ปี ค่าขนส่งปัจจัยการผลิตเฉลี่ย 0.07 บาท/กก./ปี ค่าเสื่อมโรงเรือนเก็บปัจจัยการผลิตเฉลี่ย 0.30 บาท/กก./ปี ค่าใช้จ่ายในส่วนแรงงานในครัวเรือนที่ใช้ในการเก็บเกี่ยวผลผลิตเฉลี่ย 0.99 บาท/กก./ปี ค่าใช้จ่ายในส่วนแรงงานจ้างที่ใช้ในการเก็บเกี่ยวผลผลิตเฉลี่ย 6.82 บาท/กก./ปี ค่าอาหาร เครื่องดื่มเฉลี่ย 0.48 บาท/กก./ปี ค่าทำความสะอาดอุปกรณ์ สถานที่เฉลี่ย 0.55 บาท/กก./ปี ค่าติดต่อ ลูกค้าเฉลี่ย 0.48 บาท/กก./ปี โดยมีค่าความสูญเสียของผลผลิตเฉลี่ย 3.04 บาท/กก./ปี ค่าขนส่งผลผลิตเฉลี่ย 0.05 บาท/กก./ปี ค่าใช้จ่ายทำความสะอาดพาหนะขนส่งเฉลี่ย 0.51 บาท/กก./ปี ค่าบรรจุภัณฑ์เฉลี่ย 0.32 บาท/กก./ปี ค่าทำตรา แบรนต์เฉลี่ย 0.03 บาท/กก./ปี

5) มะพร้าวอินทรีย์

เกษตรกรผู้ผลิตมะพร้าวอินทรีย์ มีพื้นที่ผลิตมะพร้าวอินทรีย์ เฉลี่ย 7.15 ไร่/ราย มีผลผลิตรวม 5,957.50 ลูก/ปี และมีผลผลิตเฉลี่ย 833.22 ลูก/ไร่ ทั้งนี้ เกษตรกรผู้ผลิตมะพร้าวอินทรีย์มีค่าใช้จ่ายโลจิสติกส์รวม 6.05 บาท/ลูก/ปี ประกอบด้วย ค่าขนส่งปัจจัยการผลิตเฉลี่ย 0.001 บาท/ลูก/ปี ค่าใช้จ่ายในส่วนแรงงานในครัวเรือนที่ใช้ในการเก็บเกี่ยวผลผลิตเฉลี่ย 0.64 บาท/ลูก/ปี ค่าใช้จ่ายในส่วนแรงงานจ้างที่ใช้ในการเก็บเกี่ยวผลผลิตเฉลี่ย 2.61 บาท/ลูก/ปี โดยมีค่าความสูญเสียของผลผลิตเฉลี่ย 2.72 บาท/ลูก/ปี และมีค่าขนส่งผลผลิตเฉลี่ย 0.08 บาท/ลูก/ปี

6) กาแฟอินทรีย์

เกษตรกรผู้ผลิตกาแฟอินทรีย์ มีพื้นที่ผลิตกาแฟอินทรีย์ เฉลี่ย 2.61 ไร่/ราย มีผลผลิตกาแฟกะลา รวม 244.62 กก./ปี และมีผลผลิตเฉลี่ย 93.72 กก./ไร่ ทั้งนี้ เกษตรกรผู้ผลิตกาแฟอินทรีย์มีค่าใช้จ่ายโลจิสติกส์รวม 21.29 บาท/กก./ปี ประกอบด้วย ค่าขนส่งปัจจัยการผลิตเฉลี่ย 0.29 บาท/กก./ปี ค่าขนส่งปัจจัยการผลิตเฉลี่ย 0.32 บาท/กก./ปี ค่าใช้จ่ายในส่วนแรงงานในครัวเรือนที่ใช้ในการเก็บเกี่ยวผลผลิตเฉลี่ย 6.05 บาท/กก./ปี ค่าใช้จ่ายในส่วนแรงงานจ้างที่ใช้ในการเก็บเกี่ยวผลผลิตเฉลี่ย 2.30 บาท/กก./ปี ค่าอาหาร เครื่องดื่มเฉลี่ย 0.56 บาท/กก./ปี โดยมีค่าความสูญเสียของผลผลิตเฉลี่ย 5.83 บาท/กก./ปี และค่าขนส่ง

ผลผลิตเฉลี่ย 4.63 บาท/กก./ปี ค่าบรรจุภัณฑ์เฉลี่ย 0.46 บาท/กก./ปี และค่าเสื่อมโรงเรือนเก็บผลผลิตเฉลี่ย 0.85 บาท/กก./ปี

7) ผักอินทรีย์

เกษตรกรผู้ผลิตผักอินทรีย์ มีพื้นที่ผลิตผักอินทรีย์ เฉลี่ย 3.67 ไร่/ราย มีผลผลิตผักอินทรีย์รวม 5,172.08 กก./ปี และมีผลผลิตเฉลี่ย 1,409.29 กก./ไร่ ทั้งนี้เกษตรกรผู้ผลิตผักอินทรีย์มีค่าใช้จ่ายโลจิสติกส์รวม 14.54 บาท/กก./ปี ประกอบด้วย ค่าสั่งซื้อปัจจัยการผลิตเฉลี่ย 0.14 บาท/กก./ปี ค่าขนส่งปัจจัยการผลิตเฉลี่ย 1.50 บาท/กก./ปี ค่าเสื่อมโรงเรือนเก็บปัจจัยการผลิตเฉลี่ย 1.58 บาท/กก./ปี ค่าใช้จ่ายในส่วนของแรงงานในครัวเรือน ที่ใช้เก็บเกี่ยวผลผลิตเฉลี่ย 0.78 บาท/กก./ปี ค่าใช้จ่ายในส่วนของแรงงานจ้าง ที่ใช้เก็บเกี่ยวผลผลิตเฉลี่ย 1.06 บาท/กก./ปี ค่าอาหาร เครื่องดื่มเฉลี่ย 0.16 บาท/กก./ปี ค่าทำความสะอาดอุปกรณ์สถานที่เฉลี่ย 0.08 บาท/กก./ปี ค่าใช้จ่ายในการติดต่อลูกค้าเฉลี่ย 0.06 บาท/กก./ปี ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ เฉลี่ย 0.06 บาท/กก./ปี โดยมีค่าความสูญเสียของผลผลิตเฉลี่ย 3.73 บาท/กก./ปี ค่าขนส่งผลผลิตเฉลี่ย 4.47 บาท/กก./ปี ค่าใช้จ่ายในการทำความสะดวกพาหนะขนส่งเฉลี่ย 0.20 บาท/กก./ปี ค่าใช้จ่ายในส่วนของบรรจุภัณฑ์เฉลี่ย 0.41 บาท/กก./ปี และค่าใช้จ่ายในการทำตราสินค้า แบรินด์สินค้าเฉลี่ย 0.30 บาท/กก./ปี

ในส่วนผู้ประกอบการผักอินทรีย์ มีการรวบรวมผลผลิตเฉลี่ย 86,600.00 กก./ปี ทั้งนี้ผู้ประกอบการผักอินทรีย์ มีค่าใช้จ่ายโลจิสติกส์รวม 17.50 บาท/กก./ปี ประกอบด้วย ค่าทำความสะอาดอุปกรณ์ สถานที่เฉลี่ย 0.02 บาท/กก./ปี ค่าใช้จ่ายในการติดต่อลูกค้าเฉลี่ย 0.06 บาท/กก./ปี ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ เฉลี่ย 0.10 บาท/กก./ปี โดยมีค่าความสูญเสียของผลผลิตเฉลี่ย 0.78 บาท/กก./ปี ค่าขนส่งผลผลิตเฉลี่ย 8.69 บาท/กก./ปี ค่าใช้จ่ายในการทำความสะดวกพาหนะขนส่งเฉลี่ย 0.23 บาท/กก./ปี ค่าใช้จ่ายในส่วนของบรรจุภัณฑ์เฉลี่ย 0.13 บาท/กก./ปี ค่าใช้จ่ายในการทำตราสินค้า แบรินด์สินค้าเฉลี่ย 0.22 บาท/กก./ปี ค่าเสื่อมโรงเรือนเก็บผลผลิตเฉลี่ย 6.87 บาท/กก./ปี และมูลค่าของสินค้าที่ลดลงเฉลี่ย 0.39 บาท/กก./ปี

8) ข้าวอินทรีย์

เกษตรกรผู้ผลิตข้าวอินทรีย์ มีพื้นที่ในการผลิตข้าวอินทรีย์เฉลี่ย 13.84 ไร่/ราย มีผลผลิตข้าวอินทรีย์รวม 6,852.90 กก./ปี และมีผลผลิตเฉลี่ย 495.15 กก./ไร่ ทั้งนี้เกษตรกรผู้ผลิตข้าวอินทรีย์มีค่าใช้จ่ายโลจิสติกส์รวม 4.21 บาท/กก./ปี ประกอบด้วย ค่าสั่งซื้อปัจจัยการผลิต 0.07 บาท/กก./ปี ค่าขนส่งปัจจัยการผลิต 0.08 บาท/กก./ปี ค่าเสื่อมโรงเรือนเก็บปัจจัยการผลิต 0.10 บาท/กก./ปี ค่าเก็บเกี่ยวผลผลิตโดยใช้แรงงานในครัวเรือน 0.11 บาท/กก./ปี ค่าจ้างเก็บเกี่ยวผลผลิต 1.24 บาท/กก./ปี ค่าอาหารและเครื่องดื่ม 0.04 บาท/กก./ปี ค่าทำความสะอาดอุปกรณ์และสถานที่ 0.004 บาท/กก./ปี ค่าติดต่อลูกค้า 0.006 บาท/กก./ปี ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ 0.10 บาท/กก./ปี ค่าความสูญเสียของผลผลิตจากกิจกรรมเคลื่อนย้ายขนส่งสินค้าภายในฟาร์ม 1.09 บาท/กก./ปี ค่าขนส่งผลผลิต 0.62 บาท/กก./ปี ค่าบรรจุภัณฑ์ 0.20 บาท/กก./ปี ค่าทำตรา แบรินด์ 0.32 บาท/กก./ปี ค่าความสูญเสียของผลผลิตจากกิจกรรมเคลื่อนย้ายขนส่งสินค้านอกฟาร์ม 0.04 บาท/กก./ปี ค่าเสื่อมโรงเรือนเก็บผลผลิต 0.11 บาท/กก./ปี และมูลค่าของสินค้าที่ลดลง 0.17 บาท/กก./ปี

ในส่วนของผู้ประกอบการข้าวอินทรีย์ มีการรวบรวมผลผลิตเฉลี่ย 259,283.87 กก./ปี ทั้งนี้ผู้ประกอบการข้าวอินทรีย์มีค่าใช้จ่ายโลจิสติกส์รวม 10.59 บาท/กก./ปี ประกอบด้วย ค่าสั่งซื้อปัจจัยการผลิตเฉลี่ย 0.01 บาท/กก./ปี ค่าขนส่งปัจจัยการผลิตเฉลี่ย 0.02 บาท/กก./ปี ค่าบริหารคลังจัดเก็บปัจจัยการผลิตเฉลี่ย 1.98 บาท/กก./ปี ค่าเสื่อมโรงเรือนเก็บปัจจัยการผลิตเฉลี่ย 0.07 บาท/กก./ปี ค่าทำความสะอาดอุปกรณ์

และสถานที่เฉลี่ย 0.03 บาท/กก./ปี ค่าติดต่อกู้ค่าเฉลี่ย 0.02 บาท/กก./ปี ค่าความสูญเสียของผลผลิตจากกิจกรรมเคลื่อนย้ายขนส่งสินค้าภายในฟาร์มเฉลี่ย 2.62 บาท/กก./ปี ค่าขนส่งผลผลิตเฉลี่ย 0.49 บาท/กก./ปี ค่าเสื่อมโรงเรือนเก็บผลผลิตเฉลี่ย 0.07 บาท/กก./ปี ค่าบรรจุภัณฑ์เฉลี่ย 0.17 บาท/กก./ปี ค่าทำตรา แบรินด์เฉลี่ย 0.07 บาท/กก./ปี ค่าความสูญเสียของผลผลิตจากกิจกรรมเคลื่อนย้ายขนส่งสินค้านอกฟาร์มเฉลี่ย 0.52 บาท/กก./ปี ค่าเสื่อมโรงเรือนเก็บผลผลิตเฉลี่ย 0.32 บาท/กก./ปี ค่าบริหารคลังจัดเก็บผลผลิตเฉลี่ย 3.25 บาท/กก./ปี ค่าเช่าคลังสินค้าเฉลี่ย 0.06 บาท/กก./ปี และมูลค่าของสินค้าที่ลดลงเฉลี่ย 0.89 บาท/กก./ปี

5.1.2 แนวทางการพัฒนาโลจิสติกส์สินค้าเกษตรอินทรีย์ของไทย

ด้านการผลิต

1) ไม้ผลอินทรีย์

1.1) ในช่วงการปรับเปลี่ยนควรมีการปรับให้สั้นลง ตามสภาพพื้นที่ และชนิดพืช เพื่อจูงใจให้เกษตรกรหันมาผลิตเป็นไม้ผลอินทรีย์

1.2) มีระบบเตือนภัยล่วงหน้าในด้านสภาพอากาศเพื่อการวางแผน และการควบคุมคุณภาพการผลิต

2) มะพร้าวอินทรีย์

2.1) ควรปรับกฎระเบียบ ข้อบังคับให้สอดคล้องกับแต่ละพื้นที่โดยเฉพาะในบริเวณที่เป็นพื้นที่น้ำท่วมซ้ำ

2.2) ระยะเวลาในการปรับเปลี่ยนควรมีการปรับให้สั้นลง

2.3) ให้ความรู้อย่างจริงจังแก่เกษตรกรในเรื่องการทำเกษตรอินทรีย์ ว่ามีประโยชน์อย่างไร

2.4) ให้ความรู้อย่างจริงจังแก่เกษตรกรในการร่วมกลุ่มผลิต เพื่อส่งต่อกับกลุ่มแปรรูป ส่งผลให้เกิดธุรกิจอย่างครบวงจร

3) กาแฟอินทรีย์

3.1) ส่งตัวแทนเกษตรกรเข้าร่วมอบรม และนำความรู้ไปถ่ายทอดต่อแก่สมาชิก

3.2) ขอความช่วยเหลือจากหน่วยงานภาครัฐ และสถาบันการศึกษา เข้าไปในพื้นที่เพื่ออบรมให้ความรู้

3.3) ต้องการสนับสนุนเครื่องสีเมล็ดกาแฟสด (เฮอริ) ที่มีคุณภาพเพื่อแปรรูปเป็นเมล็ดกาแฟชลา

4) ผักอินทรีย์

4.1) ควรปรับปรุงระยะเวลาปรับเปลี่ยนให้เหมาะสม หากเกษตรกรได้รับมาตรฐานอินทรีย์มาแล้ว และจะขอมาตรฐานอินทรีย์อื่นอีก ควรปรับระยะเวลาปรับเปลี่ยนให้น้อยลง หรือไม่มีระยะปรับเปลี่ยนอีก

5) ข้าวอินทรีย์

5.1) การปรับความคิดของเกษตรกร ปลูกฝัง แนะนำวิธีการ การให้ความรู้การทำแนวกันชน การปรับพื้นที่เสี่ยงในการทำแนวกันชนตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์

5.2) การทำการผลิตแบบครบวงจร มีการทำเกษตรผสมผสานหลากหลาย และมีการปลูกพืชหลังนาเพื่อสร้างรายได้

- 5.3) การส่งเสริมสนับสนุนให้องค์ความรู้ ในการหาวัตถุดิบ ปัจจัยการผลิตที่มีในท้องถิ่น หาง่าย ราคาไม่แพง เพื่อลดต้นทุน เช่น ปุ๋ยหมักไม่กลับกอง เป็นต้น
- 5.4) สร้างองค์ความรู้ให้กับเกษตรกรสามารถปรับเปลี่ยนการผลิตให้สอดคล้องตาม การเปลี่ยนแปลงของธรรมชาติ
- 5.5) อาศัยการใช้เทคโนโลยีเครื่องจักรแทนการใช้แรงงานคนเพื่อความรวดเร็วให้ทันใน ช่วงเวลาในการเพาะปลูกและให้ทันในช่วงการเก็บเกี่ยว
- 5.6) การจัดรอคิวรถเกี่ยว/การจ้างรถยนต์เกี่ยวจากเพื่อนบ้านกลุ่มสมาชิก
- 5.7) ต้องอาศัยมีการลงแรงหมุนเวียนร่วมกันในกลุ่มสมาชิกและบางรายต้องยอมจ้างแรงงาน ในราคาสูง
- 5.8) ภาครัฐส่งเสริม ให้องค์ความรู้วิธีการผลิต การคัดเลือกเมล็ดพันธุ์
- 5.9) การผลิตเมล็ดพันธุ์อินทรีย์ คัดเลือกพันธุ์ไว้ใช้เองหรือจำหน่ายเพื่อช่วยเพิ่มมูลค่า การผลิตและลดต้นทุนการผลิต
- 5.10) ในกลุ่มผู้ผลิตข้าวอินทรีย์มีแปลงผลิตข้าวเมล็ดพันธุ์ไว้ใช้ในกลุ่ม และเพื่อจำหน่ายพันธุ์ แลกเปลี่ยนให้แก่สมาชิกและขายในราคาต่ำกว่าท้องตลาด
- 5.11) สร้างกระบวนการผลิตแบบกลุ่ม หรือสร้างเครือข่าย เพื่อให้เกิดกระบวนการผลิตที่ครบ วงจรตั้งแต่การผลิตเมล็ดพันธุ์ ผลิตสารชีวภัณฑ์ ปุ๋ย การแปรรูป เพื่อให้ได้การผลิตในรูปแบบที่ครบวงจร

ด้านการตลาด

1) ไม้ผลอินทรีย์

- 1.1) ส่งเสริมการแปรรูปในพื้นที่ให้ผู้ผลิตอยู่ได้ด้วยตนเองพร้อมทั้งส่งเสริมให้มีการวางแผน ลูกค้าให้ชัดเจน และยกระดับคุณภาพไม้ผลอินทรีย์ให้มีความแตกต่างจากไม้ผลโดยทั่วไป
- 1.2) ภาครัฐต้องสร้างองค์ความรู้ให้แก่ผู้บริโภคได้เห็นถึงความแตกต่างไม้ผลอินทรีย์กับผลไม้อื่น โดยทั่วไปทั้งในเรื่อง คุณภาพ รสชาติ และความปลอดภัย
- 1.3) สร้างตลาดออนไลน์ สร้างเครือข่าย พร้อมทั้งส่งเสริมการตลาดอย่างต่อเนื่องทั้งในพื้นที่ และต่างจังหวัด
- 1.4) หน่วยงานทุกภาคส่วนต้องมาขับเคลื่อนร่วมกันอย่างจริงจังและจริงใจ ในการสร้างองค์ ความรู้เรื่องการแปรรูปสินค้าไม้ผล
- 1.5) สร้างตัวตน อัตลักษณ์ ของคนอินทรีย์ในระดับพรีเมียม
- 1.6) พัฒนาบรรจุภัณฑ์ ให้อยู่ในเทรนด์กระแสเพื่อสุขภาพ
- 1.7) ส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนให้มีการสนับสนุนสินค้าในท้องถิ่น
- 1.8) สร้าง Brand ไม้ผลอินทรีย์เพื่อเป็นการรับรองคุณภาพในรูปแบบเดียวกัน
- 1.9) ส่งเสริมการให้ความรู้ในการขอใบรับรองมาตรฐานสินค้าแต่ละชนิด และสร้างแรงจูงใจ ให้เกษตรกรผลิตแบบอินทรีย์

2) มะพร้าวอินทรีย์

- 2.1) ส่งเสริมการแปรรูปในพื้นที่ให้ผู้ผลิตอยู่ได้ด้วยตนเอง และสร้างเครือข่าย เพื่อตกลงราคา กลางร่วมกัน ยกกระดับมะพร้าวไทย สร้างความเป็นอัตลักษณ์ไทย และส่งเสริมการแปรรูปและการวางแผน ลูกค้าให้ชัดเจน

2.2) จัดงานพบปะกัน (Meeting) ทั้งเกษตรกรผู้ประกอบการ และผู้บริโภค ในประเทศที่มีแนวโน้มที่จะเปิดตลาดใหม่

2.3) มีการประชาสัมพันธ์ จับคู่ธุรกิจ สร้างตลาดออนไลน์ สร้างตัวตน อัตลักษณ์ ของคนอินทรีย์ในระดับพรีเมียม พัฒนาบรรจุภัณฑ์ ให้อยู่ในเทรนด์กระแสเพื่อสุขภาพ ส่งเสริมและยกระดับให้มีการจำหน่ายสินค้า ในห้างสรรพสินค้าพร้อมทั้งสร้าง Brand อินทรีย์เพื่อเป็นการรับรองคุณภาพในมาตรฐานเดียวกัน

2.4) ส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนให้มีการสนับสนุนสินค้าในท้องถิ่น สร้างการรับรู้ของผู้บริโภค พร้อมทั้งส่งเสริมการตลาดอย่างต่อเนื่อง

2.5) ภาครัฐสนับสนุนเรื่องงบประมาณในการขอรับมาตรฐานของสินค้าเกษตรอินทรีย์ของต่างประเทศสำหรับผู้ส่งออกสินค้าเกษตรอินทรีย์ และมีการควบคุมการนำเข้ามะพร้าวอย่างจริงจัง พร้อมทั้งหน่วยงานทุกภาคส่วนต้องมาขับเคลื่อนร่วมกัน

3) กาแฟอินทรีย์

3.1) ขอความช่วยเหลือหน่วยงานภาครัฐในการให้ความรู้ด้านการเก็บเกี่ยวแก่สมาชิก

3.2) คัดเกรดเมล็ดกาแฟกะลา และขายตามเกรด

3.3) ภาครัฐสนับสนุนอุปกรณ์ เครื่องมือ สำหรับการแปรรูปกาแฟที่ครบวงจร

3.4) ทำกาแฟอินทรีย์ (กาแฟที่มีกลิ่นดอกไม้จากการผสมเกสรของผึ้ง)

3.5) รับรองมาตรฐานแบบมีส่วนร่วม PGS โดยใช้พื้นที่เป็นของตัวเอง

4) ผักอินทรีย์

4.1) การรวมกลุ่มเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งในการผลิตสินค้าอินทรีย์ ถ้าเกษตรกรรวมกลุ่มเป็นกลุ่มใหญ่ ก็จะสามารถพัฒนาสินค้า และต่อรองราคาได้

4.2) ก่อนการทำสัญญาการซื้อขาย ต้องตกลงราคากันก่อน และเป็นราคาที่สามารรับได้ทั้งผู้ซื้อ และผู้ขาย (Fair Trade)

4.3) สร้างความตระหนักด้านสุขภาพให้แก่ผู้บริโภค ชี้ให้เห็นความสำคัญ และคุณค่าของการผลิต และบริโภคสินค้าอินทรีย์

4.4) สร้าง story ให้กับสินค้าของกลุ่ม

4.5) ควรให้ความรู้ จัดอบรม และสนับสนุนการจำหน่าย สินค้าผ่าน Online Market หรือผ่านสื่อ Social

4.6) จัดทำ Farm outlet , Organic shop หรือตลาดสีเขียวให้มีกระจายในทุกพื้นที่

4.7) เกษตรกรรายย่อยเพิ่มช่องทางการจำหน่ายโดยการผูกปิ่นโต หรือทำกล่องผักกับผู้บริโภคโดยตรง

4.8) หน่วยงานส่วนกลางของภาครัฐจัดตลาดอินทรีย์อย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง

4.9) ควรมีการพัฒนาโดยใช้ชุมชนเป็นศูนย์กลาง หน่วยงานหนุนเสริมชุมชน พัฒนาสินค้าอินทรีย์ให้เป็นที่รู้จัก สร้างคุณค่าให้กับสินค้า ทั้งการทำแพ็คเกจให้น่าสนใจ ถ่ายทอดภูมิปัญญาให้ผู้บริโภครู้จัก ผักอินทรีย์พื้นบ้านมากขึ้น และจัดทำแหล่งท่องเที่ยวชุมชนวิถีอินทรีย์

4.10) สร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้บริโภคให้สามารถตรวจสอบย้อนกลับ และรู้ที่มาของสินค้าผ่าน QR code

4.11) ให้ความรู้แก่เกษตรกรในการเพิ่มมูลค่าสินค้า

4.12) ภาครัฐควรปรับปรุงกฎเกณฑ์ให้มีความสอดคล้องเหมาะสม เช่น เรื่องที่ดิน ซึ่งกำหนดว่าต้องเป็นที่ดินที่มีโฉนดเท่านั้นจึงขอมาตรฐาน Organic Thailand ได้ ควรปรับให้ครอบคลุมถึงเอกสารสิทธิ์ชนิดอื่น ๆ ด้วย และสำหรับมาตรฐาน Organic Thailand จะรับรอง 1 ฟืช 1 ใบรับรอง กรณีของสินค้าผักใน 1 พื้นที่จะมีการปลูกผักหลายชนิดหมุนเวียนกัน ควรจะปรับการรับรองเป็นการรับรองพื้นที่แทน

4.13) มาตรฐานอินทรีย์ของไทยควรมีเพียงมาตรฐานเดียว ที่สามารถใช้ได้ทั่วประเทศ และภาครัฐไม่ควรเป็นเจ้าของมาตรฐาน หน่วยงานที่จัดทำมาตรฐาน ควรตั้งเป็นหน่วยงานอิสระ

4.14) ควรมีกระบวนการตรวจสอบ/ติดตาม อย่างต่อเนื่องเพื่อป้องกันผักอินทรีย์ปลอมปน

4.15) พัฒนาความรู้ให้แก่เกษตรกรด้านการผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์ และส่งเสริมให้เกษตรกรหันมาผลิตแบบอินทรีย์อย่างต่อเนื่อง ไม่เปลี่ยนกลับมาใช้เคมีอีก

4.16) ควรมีการวิจัย และพัฒนาสารชีวภัณฑ์เพื่อใช้แทนสารเคมี และให้ความรู้เกษตรกรในการใช้สารชีวภัณฑ์อย่างต่อเนื่อง

4.17) ควรจ้าง outsource สำหรับช่วยในการตรวจสอบขอใบรับรอง เพื่อให้การดำเนินงานรวดเร็วขึ้น

5) ข้าวอินทรีย์

5.1) สร้างสินค้าตลาดเฉพาะ Niche Market ของสินค้าปลอดภัยแยกจากสินค้าทั่วไป เน้นสินค้าปลอดภัย

5.2) ภาครัฐควรส่งเสริมหาแหล่งจัดจำหน่าย ของสินค้าปลอดภัย เช่น ตลาดสีเขียว ร้านธงฟ้า เป็นต้น

5.3) การประชาสัมพันธ์แหล่งจำหน่ายสินค้าปลอดภัย ให้ผู้บริโภคเห็นความสำคัญของการบริโภคสินค้าปลอดภัยเพื่อจำหน่ายให้ผู้บริโภคที่รักษาสุขภาพในประเทศ

5.4) การผลิตข้าวเพื่อส่งออก การผลิตขึ้นกับการสั่งตาม Order ลูกค้าตามความต้องการของตลาด มีการทำสัญญาซื้อขาย MOU กับคู่ค้ารับซื้อในราคาตามที่ตกลงแน่นอน

5.5) มีการวิเคราะห์และการวางแผนการผลิตล่วงหน้าให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาด เช่น ปีนี้ เกษตรกรปลูกข้าวเหนียว กข 6 มาก ส่วนข้าวเจ้ามะลิ 105 ปลูกน้อย ในปีถัดไป ผู้รวบรวมจะแนะนำให้สมาชิกปลูกกลุ่มปลูกข้าวหอมมะลิ 105 เพิ่มขึ้น และการผลิตข้าวพันธุ์ชัยนาท 1 ยังเป็นที่ต้องการของการส่งออกในการนำไปแปรรูป เช่น เส้นหมักกะโรนี สปาเก็ตตี้ ฯลฯ ตลาดส่งออกยังมีความต้องการสูง

5.6) การจำหน่ายในรูปแบบของการขายข้าวเปลือกมาแปรรูปข้าวสารเพื่อสร้างมูลค่าของสินค้า เช่น ข้าวไรเบอร์รี่ ข้าวฮางงอก ข้าวลิ้มผิว และผลิตภัณฑ์จากข้าว เช่น เครื่องดื่มชนิดผงขงดื่ม ข้าวเกรียบ ข้าวตอกแตก อาหารเสริม เป็นต้น

5.7) ต้องมีการรวมกลุ่มให้มีขนาดใหญ่ ในการเพิ่มลูกกลุ่มเพื่อเพิ่มช่องทางการตลาดและมีการผลิตที่ครบวงจร

5.8) การจัดทำเป็นสินค้า OTOP ของผลิตภัณฑ์สินค้าของกลุ่มผู้ผลิตชุมชน หรือเป็นกลุ่มวิสาหกิจชุมชนให้สินค้ามีอัตลักษณ์

5.9) สร้างตลาดกลางสินค้าเกษตรอินทรีย์ในแต่ละจังหวัด หรือมีจุดรวบรวมแต่ละจังหวัดเพียงจุดเดียว สร้างมาตรฐานกลางขึ้นมาให้มีเพียงมาตรฐานเดียว และมีตัวแทนในการรับดูแลทางด้านมาตรฐานและคุณภาพ

5.10) เปิดตลาดเพิ่มเติม เช่น ในร้านธงฟ้าประชารัฐ ทำ MOU ร่วมกับโรงพยาบาลและโรงแรม เป็นต้น

5.11) เพิ่มช่องทางการตลาดออนไลน์ สร้างตลาดที่เป็นสินค้าเกษตรอินทรีย์โดยเฉพาะ

5.12) ทำสัญญากับผู้บริโภคโดยตรงในลักษณะการผูกปิ่นโต

5.13) ให้ภาครัฐร่วมกับทางมหาวิทยาลัยในการพัฒนาผลิตภัณฑ์

5.14) มีตัวแทนหรือหน่วยงานกลางทำการจัดการในการรับรองมาตรฐานให้เบ็ดเสร็จ

5.15) สร้างเอกลักษณ์ให้กับตัวสินค้า เช่น ความเป็นมาของผลิตภัณฑ์ การสร้าง Brand Story สร้างเรื่องราวตั้งแต่เริ่มต้นในการผลิต มีวิธีการขั้นตอนของกระบวนการ ตั้งแต่การผลิตจนกระทั่งส่งถึงมือลูกค้า เพื่อสร้างความเชื่อมั่น ในการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าในทุกขั้นตอน

5.16) สร้างองค์ความรู้ เน้นการส่งเสริมการรวมกลุ่ม เพื่อผ่านการรับรองมาตรฐานง่ายขึ้น

5.17) มาตรฐานการส่งออกจะมีการบริหารจัดการลดภาระค่าใช้จ่ายให้เกษตรกรในการติดตามตรวจสอบรับรองจากสมาชิกกลุ่มผู้ผลิตจากเครือข่าย 0.25 บาท/กก. ไว้เป็นค่าใช้จ่ายในขั้นตอนการขอมาตรฐานการรับรอง

5.18) มาตรฐานภายในประเทศเกษตรกรได้รับเงินสนับสนุนช่วยเหลือในแต่ละระยะของการปรับเปลี่ยน

5.19) สร้างองค์ความรู้ เกษตรกรต้องมีการรวมกลุ่ม เพื่อผ่านการรับรองมาตรฐานง่ายขึ้น

5.20) มีกฎระเบียบการผลิตร่วมกัน ในแต่ละมาตรฐานการรับรอง โดยมีคณะกรรมการรับผิดชอบร่วมกันทั้งทางด้านฝ่ายผลิต ในการติดตามตรวจสอบ และมีการรับรองร่วมกัน เพื่อเป็นที่ยอมรับจากทุกฝ่าย ของแต่ละมาตรฐานนั้น ๆ

5.21) ร่วมกับพาณิชย์จังหวัดและมหาวิทยาลัย ทำโรงสีที่มีมาตรฐาน GMP

ด้านการคลังสินค้า

1) ไม้ผลอินทรีย์

1.1) สินค้าเกษตรอินทรีย์ ควรได้รับการยกเว้น ลดหย่อน ในเรื่องค่าขนส่ง

1.2) ควรมีการขึ้นทะเบียน เกษตรกร ผู้ประกอบการที่ดำเนินการเกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ ให้มีสิทธิพิเศษที่แตกต่างกว่าการทำเกษตรทั่วไป

1.3) สร้างองค์ความรู้ ด้านการพัฒนาต่อยอด สร้างนวัตกรรม เพื่อแปรรูปและเพิ่มมูลค่าเพื่อลดการสูญเสีย

2) มะพร้าวอินทรีย์

2.1) ให้ความรู้เรื่องการบริหารเงินทุนหมุนเวียน

2.2) ทำแผนการใช้เงิน

2.3) กำหนดเป้าหมาย หาช่องทางการตลาดในพื้นที่ เช่น โรงงานแปรรูปในชุมชน

2.4) สร้างเครือข่ายกลุ่มมะพร้าวอินทรีย์

2.5) สินค้าเกษตรอินทรีย์ ควรได้รับการยกเว้น ลดหย่อน ในเรื่องค่าขนส่ง

2.6) สร้างฐานการผลิตในต่างประเทศ โดยพัฒนาร่วมกับคู่ค้าในแต่ละประเทศ

2.7) ควรมีการขึ้นทะเบียน เกษตรกร ผู้ประกอบการที่ดำเนินการเกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ ให้มีสิทธิพิเศษที่แตกต่างจากการทำเกษตรทั่วไป

2.8) ส่งเสริมการขายผลผลิตในแต่ละจังหวัด พร้อมทั้งสร้างอัตลักษณ์ของท้องถิ่นนั้น ๆ

2.9) สร้างองค์ความรู้ ด้านการพัฒนาต่อยอด สร้างนวัตกรรม โดยใช้องค์ความรู้ของงานวิจัยต่าง ๆ และความร่วมมือของทั้งภาครัฐ เอกชน มหาวิทยาลัย เพื่อให้ทุกส่วนของมะพร้าวแปรรูปและสามารถเพิ่มมูลค่าได้

3) กาแฟอินทรีย์

- 3.1) รวบรวมเงินทุนจากสมาชิก
- 3.2) ไม่สต็อกสินค้า ขายตามการสั่งซื้อ
- 3.3) กลุ่มมีเครือข่ายเกษตรกรอินทรีย์ เพื่อช่วยเหลือในการขนส่งผลผลิตออกจากพื้นที่
- 3.4) ภาครัฐควรสนับสนุนเครื่องสีเมล็ดกาแฟกะลา และเครื่องคั่วเมล็ดที่มีคุณภาพ จะทำให้กลุ่มดำเนินการแปรรูปได้ในพื้นที่ จ.แม่ฮ่องสอน ไม่ต้องส่งผลผลิตไปแปรรูป จ.เชียงใหม่
- 3.5) ทดลองใช้เชื้อราเมตาโรเซียมในเมล็ดกาแฟสด
- 3.6) เก็บเมล็ดกาแฟกะลาในถุงสุญญากาศ
- 3.7) ภาครัฐควรสนับสนุนปัจจัย หรือวัสดุ อุปกรณ์ ในการแก้ไขปัญหา รวมถึงสนับสนุนโรงอบเมล็ดกาแฟเพื่อลดการสูญเสีย

4) ผักอินทรีย์

- 4.1) กลุ่มมีเงินให้สมาชิกกู้ดอกเบี้ยยต่ำ เพื่อใช้สำหรับเป็นเงินทุนในการผลิตสินค้า
- 4.2) ควรให้เกษตรกรผู้ผลิตสินค้าอินทรีย์สามารถเข้าถึงแหล่งทุนได้ เช่น จัดตั้งกองทุนอินทรีย์สำหรับช่วยเหลือเกษตรกรผู้ผลิตอินทรีย์ ส่งเสริมเงินทุนผู้ปลูกอินทรีย์ดอกเบี้ยยต่ำ
- 4.3) ควรมีจุดรวบรวมก่อนบริษัทมารับซื้อที่ไม่ไกลจากแหล่งผลิต เช่น แหล่งรวบรวมในพื้นที่ ตลาดกลาง เป็นต้น
- 4.4) ควรบรรจุหีบห่อที่ดี เพื่อลดการสูญเสียในระหว่างขนส่ง/ขนย้าย
- 4.5) ควรบรรจุหีบห่อที่ดี เพื่อลดการสูญเสีย เช่น ใช้ถุงหายใจได้
- 4.6) ควรให้ความรู้แก่เกษตรกรตั้งแต่การเก็บเกี่ยว การจัดการหลังการเก็บเกี่ยวตลอดจนถึงมือผู้บริโภค เพื่อลดการเสียหายของสินค้า
- 4.7) ควรมีการวิจัยพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพื่อหาวิธีในการลดการสูญเสียในทุกขั้นตอนการผลิต
- 4.8) ควรมีห้องเย็นส่วนกลางให้ทั่วถึงทุกพื้นที่
- 4.9) ควรสนับสนุนการบริโภคสินค้าอินทรีย์ ทั้งตลาดบน และตลาดล่าง ทำตลาดรองรับผลผลิตส่วนเกิน และผลผลิตตกเกรด

5) ข้าวอินทรีย์

- 5.1) การได้รับความช่วยเหลือจากบริษัทเครือข่ายผู้ส่งออก ในการสำรองเงินทุนให้สำรองจ่ายเงินสดแก่สมาชิกกลุ่ม ภายใน 15 วัน หมุนเวียนการจ่ายเงินให้สมาชิกแต่ละราย
- 5.2) ภาครัฐควรแยกส่วนในการส่งเสริมหรือสนับสนุนเฉพาะส่วนของเกษตรกรอินทรีย์ให้ชัดเจน
- 5.3) สร้างความเชื่อถือหรือเครดิตในนามกลุ่ม เพื่อความสะดวกกับการกู้ยืมจากสถาบันการเงินภายนอก หรือแหล่งเงินทุนของรัฐ
- 5.4) ใช้ประโยชน์เงินหมุนเวียนจากโครงการอื่นของภาครัฐ เช่น โครงการชะลอการขายข้าวเป็นแหล่งเงินทุน

- 5.5) การทำสัญญาซื้อขายที่ชัดเจน และเก็บข้อมูลการปลูกของสมาชิกหรือกำหนดปริมาณการผลิตให้กับสมาชิกอย่างชัดเจน เพื่อให้สามารถวางแผนคาดการณ์การผลิตได้
- 5.6) มีวางแผนการเก็บเกี่ยวผลผลิตและการส่งมอบข้าวของเกษตรกรสมาชิกในกลุ่มการรับซื้อ ในรูปของข้าวเปลือก ณ ไร่นาของเกษตรกร ตามจุดที่กำหนด เพื่อความสะดวก และลดค่าใช้จ่ายในการขนส่งโดยผู้ส่งมอบได้ปริมาณผลผลิตบรรจุเต็มรถขนส่งจะทำการจัดส่งมอบข้าวทันที
- 5.7) ให้เกษตรกรเป็นผู้เก็บผลผลิตไว้เองในยุ้งฉางของตนเอง แล้วทยอยนำมาแปรรูป
- 5.8) ให้ผู้ซื้อเป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายในส่วน of ค่าขนส่ง แต่จะเป็นกรณีที่สั่งซื้อจำนวนน้อย
- 5.9) จ้างขนส่งมีอาชีพ และเน้นตลาดหลัก ตลาดค้าส่งแทนการค้าปลีก
- 5.10) ควรมีศูนย์กลางการรวบรวมสินค้าข้าวอินทรีย์
- 5.11) ลดภาระในการเก็บสต็อกข้าวโดยการให้สมาชิกเป็นผู้เก็บผลผลิตเก็บรักษาข้าวในยุ้งฉางของตนเอง
- 5.12) ให้ความรู้เกษตรกรเรียนรู้ในการปรับตัวให้เข้ากับธรรมชาติ มีการปรับตัวให้สอดคล้องกับสถานการณ์ในการใช้เทคโนโลยีการใช้เครื่องจักรกลและการหานวัตกรรมใหม่เข้ามาช่วยให้ทันในห่วงโซ่ของเวลา
- 5.13) คุณภาพข้าวส่งออกไม่ได้มาตรฐานผู้รวบรวมกลุ่มจะรับซื้อผลผลิตข้าวจากสมาชิกกลุ่มเพื่อรักษาสมาชิกในเครือข่ายให้มีความเชื่อมั่นโดยนำมาแปรรูปเป็นข้าวสารในการจำหน่ายภายในประเทศ
- 5.14) การวางแผนการผลิตในช่วงเก็บเกี่ยว ในการจัดคิวตามปริมาณที่ลูกค้าสั่งในการส่งมอบข้าวเพื่อลดการสูญเสียน้ำหนักข้าวและลดภาระค่าใช้จ่ายในการเก็บรักษาข้าว

5.2 ข้อเสนอแนะ

1. ไม้ผลอินทรีย์

- 1) ค่าใช้จ่ายการเก็บเกี่ยวสูงที่สุด ควรมีการศึกษาวิจัย นวัตกรรม เครื่องมือ ที่นำมาใช้ในการเก็บเกี่ยวผลผลิต เพื่อช่วยลดต้นทุนในส่วนของการเก็บเกี่ยวที่มีมูลค่าสูงในแต่ละรอบการผลิต
- 2) ควรมีการศึกษาวิจัย ตั้งแต่กระบวนการเคลื่อนย้ายในฟาร์ม นอกฟาร์ม รวมถึงกระบวนการจัดการ การคัดเกรดผลผลิต พร้อมทั้งศึกษาวิจัย สร้างองค์ความรู้ พัฒนาต่อยอด และสร้างนวัตกรรม เพื่อแปรรูปไม้ผลอินทรีย์ เพื่อลดการสูญเสียและเพิ่มมูลค่าของไม้ผลอินทรีย์
- 3) ควรมีการเพิ่มช่องทางการกระจายไม้ผลอินทรีย์ และสร้างการรับรู้ของผู้บริโภคให้เห็นถึงความแตกต่างของไม้ผลอินทรีย์ และไม้ผลทั่วไป

2. มะพร้าวอินทรีย์

- 1) ค่าใช้จ่ายความสูญเสียสูงที่สุด จากการไม่มีคลังเก็บมะพร้าว ควรมีการสนับสนุน ส่งเสริมในการจัดการคลังสินค้า หรือโรงเก็บมะพร้าวผล เพื่อลดการสูญเสียโดยเฉพาะในช่วงฤดูฝนที่มีอัตราการเสียหายและการงอกของมะพร้าวสูง
- 2) ควรมีการเพิ่มช่องทางการกระจายมะพร้าวอินทรีย์ และการแปรรูป รวมทั้งการสนับสนุนการบริโภคในพื้นที่ โดยให้อำเภอเกาะพะงันเป็นแหล่งผลิต และอำเภอเกาะสมุยเป็นแหล่งจำหน่าย รวมทั้งสร้างการรับรู้ของผู้บริโภคให้เห็นถึงความแตกต่างของมะพร้าวอินทรีย์ และมะพร้าวทั่วไป

3. กาแฟอินทรีย์

- 1) เกษตรกรควรจัดสร้างที่ตากผลผลิตกาแฟให้มีความสูงเพื่อรับแสงแดดได้มากขึ้น เพื่อให้ผลผลิตแห้งเร็ว และลดการเน่าเสีย
- 2) หน่วยงานภาครัฐควรส่งเสริมให้ความรู้กับเกษตรกร ด้านสายพันธุ์ที่ตลาดต้องการ การดูแลรักษาต้นกาแฟ การกำจัดศัตรูพืช เช่น มอด เป็นต้น การจัดการต้นกาแฟหลังการเกี่ยวเกี่ยวผลผลิต รวมทั้ง วิธีการเคลื่อนย้ายผลผลิตที่เหมาะสม เพื่อลดความสูญเสีย
- 3) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรส่งเสริมการแปรรูปผลผลิตให้มีความหลากหลาย เช่น กาแฟสารกาแฟอินทรีย์ เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มผลผลิตกาแฟอินทรีย์
- 4) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรสนับสนุนเครื่องสีกาแฟที่มีประสิทธิภาพ เพื่อให้ได้ผลผลิตกาแฟกะลาที่มีคุณภาพ

4. ผักอินทรีย์

เกษตรกรผู้ผลิตผักอินทรีย์

- 1) ควรมีการพัฒนา ยานยนต์ หรืออุปกรณ์ที่ใช้ขนส่งผลผลิตผักอินทรีย์ เช่น รถห้องเย็น ในรูปแบบของกลุ่ม เพื่อลดปริมาณความเสียหายของผลผลิต หรือการเสื่อมคุณภาพจากการขนส่ง
- 2) ควรพัฒนาระบบจัดเก็บคลังสินค้า เช่น ห้องเก็บผลผลิตแบบควบคุมอุณหภูมิ ในรูปแบบของกลุ่ม เพื่อใช้เก็บรักษาคุณภาพผลผลิตสินค้าผักอินทรีย์ก่อนส่งมอบได้
- 3) ควรส่งเสริมและให้ความรู้แก่เกษตรกร เกี่ยวกับการผลิตสินค้าคุณภาพ การแปรรูปผลผลิตที่ตกเกรด หรือไม่สามารถส่งมอบได้ เพื่อเป็นการสร้างรายได้ และลดปริมาณความสูญเสียของผลผลิตผักอินทรีย์ ตลอดกระบวนการผลิตด้วย

4) หน่วยงานรัฐ หรือผู้เกี่ยวข้อง ควรมีการสนับสนุน ส่งเสริม ในด้านของการตลาด ทั้งการพัฒนาแหล่งจำหน่าย แหล่งรับซื้อ หรือ มีการณรงค์ ส่งเสริมกระแสสุขภาพ ให้ผู้บริโภคหันมาสนใจผลผลิตผักอินทรีย์มากยิ่งขึ้น

5) ควรมีการสนับสนุนหรือจัดหา ปัจจัยการผลิต ที่ใช้ในกระบวนการผลิตผักอินทรีย์ เพื่อลดต้นทุนในการจัดหาปัจจัยการผลิตด้วย เพราะแหล่งจำหน่าย ปัจจัยการผลิตต่าง ๆ ที่ใช้ผลิตผักอินทรีย์ โดยเฉพาะ ค่อนข้างหายาก หรือมีแหล่งจำหน่ายอยู่ในต่างถิ่น ต่างพื้นที่ เป็นต้น

ผู้ประกอบการผักอินทรีย์

1) ควรมีการพัฒนา บรรจุภัณฑ์ ที่ใช้ในการขนส่งผลผลิตผักอินทรีย์ เพื่อลดความเสียหายระหว่างการขนส่ง และเป็นการรักษาคุณภาพของผลผลิต ในกรณีที่มีการขนส่งผลผลิตผักอินทรีย์ที่มีระยะทางขนส่งค่อนข้างไกล

2) ควรพัฒนาการแปรรูปผลผลิต การใช้วิธีการถนอมอาหาร เพื่อเพิ่มมูลค่า และยังช่วยลดปัญหาเรื่องการขนส่งผลผลิตได้ด้วย

3) ควรมีการสนับสนุนแหล่งเงินทุนสำหรับผู้ประกอบการเพื่อนำไปพัฒนาระบบจัดเก็บ และระบบขนส่งผลผลิตผักอินทรีย์ให้มีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น เนื่องจากการปรับปรุง หรือพัฒนา ทั้งในส่วนของระบบจัดเก็บ และระบบการขนส่งผลผลิต มีต้นทุนในการจัดทำสูง

4) ควรมีการวิเคราะห์ ศึกษาวิจัยเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดเก็บผลผลิตสินค้าผักอินทรีย์ และควบคุมการผลิตให้มีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น

5) ควรมีการสนับสนุน ส่งเสริม ให้มีแหล่งรับซื้อ หรือแหล่งจำหน่าย ผลผลิตสินค้าผักอินทรีย์ ให้ครอบคลุมในทุกพื้นที่ที่มีการผลิตสินค้าผักอินทรีย์ เพราะนอกจากจะช่วยแก้ปัญหาเรื่องแหล่งจำหน่ายสินค้าแล้ว ยังสามารถแก้ปัญหาผลผลิตเสียหาย หรือเสื่อมคุณภาพจากการขนส่งได้ด้วย

5. ชาวอินทรีย์

เกษตรกรผู้ผลิตชาวอินทรีย์

1) ควรมีการส่งเสริมความรู้ด้านการผลิตแก่เกษตรกรผู้ผลิตชาวอินทรีย์ และติดตามดูแลตลอดกระบวนการผลิต ตั้งแต่การคัดเลือกพันธุ์ การดูแลรักษา การใช้ปุ๋ย การปลูกพืชบำรุงดิน รวมถึงการกำจัดวัชพืชและศัตรูพืช เพื่อให้ได้ชาวอินทรีย์คุณภาพดี และเป็นการลดต้นทุน

2) ควรมีการสนับสนุนหรือจัดหาปัจจัยการผลิตแก่เกษตรกรผู้ผลิตชาวอินทรีย์ เพื่อลดต้นทุนในการจัดหาปัจจัยการผลิตและเกษตรกรได้ปัจจัยการผลิตที่มีคุณภาพ

3) สนับสนุนอุปกรณ์ในการผลิตชาวอินทรีย์ที่เหมาะสม และตรงกับความต้องการให้กลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกชาวอินทรีย์ เพื่อให้เกษตรกรในกลุ่มนำไปใช้ประโยชน์ร่วมกัน เช่น รถเกี่ยวที่ใช้เฉพาะกลุ่มผู้ผลิตชาวอินทรีย์

4) ภาครัฐควรส่งเสริมความรู้ด้านการตลาดแก่เกษตรกรผู้ผลิตชาวอินทรีย์ ตั้งแต่การคัดเกรดผลผลิต การบรรจุภัณฑ์ การสร้างตราสินค้า รวมถึงช่องทางในการจัดจำหน่ายผลผลิต

5) สนับสนุน จัดหา และพัฒนาช่องทางการตลาดชาวอินทรีย์ รวมถึงการสร้างคุณค่าของชาวอินทรีย์ให้เป็นที่รู้จักของผู้บริโภคมากขึ้น สร้างความแตกต่าง เพื่อแก้ปัญหาด้านราคา และเพิ่มปริมาณความต้องการสินค้าให้แก่เกษตรกร

6) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการตรวจสอบคุณภาพชาวอินทรีย์ของเกษตรกรอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ชาวอินทรีย์มีมาตรฐาน และเป็นการสร้างความเชื่อมั่นแก่ผู้บริโภค

ผู้ประกอบการข้าวอินทรีย์

- 1) ควรมีการสนับสนุนแหล่งเงินทุนสำหรับผู้ประกอบการเพื่อนำไปพัฒนาระบบการจัดการเก็บ การจัดการผลผลิต และระบบการขนส่งข้าวอินทรีย์ให้มีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น เนื่องจากการทิ้งระบบจัดเก็บ และระบบการขนส่งผลผลิตมีต้นทุนสูง และเพื่อให้การจัดการผลผลิต เช่น การคัดเกรดผลผลิต เครื่องอบข้าว ลานตาก และการจัดการคุณภาพสินค้า มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น
- 2) สนับสนุนแหล่งเงินทุนสำหรับผู้ประกอบการสำหรับเป็นเงินทุนในการรวบรวมผลผลิต จากเกษตรกร เพื่อให้กิจการมีสภาพคล่อง สามารถคลังสินค้าได้
- 3) ส่งเสริมความรู้แก่ผู้ประกอบการในด้านเทคโนโลยี และระบบการจัดการสินค้าเกษตร อินทรีย์
- 4) ควรมีการพัฒนา บรรจุภัณฑ์ ที่ใช้ในการขนส่งข้าวอินทรีย์ให้เหมาะสม เพื่อลด ความเสียหายระหว่างการขนส่ง และรักษาคุณภาพของผลผลิต
- 5) ส่งเสริมการแปรรูปผลิตภัณฑ์จากข้าวอินทรีย์
- 6) ควรมีการส่งเสริม และพัฒนาความรู้ด้านการตลาดให้แก่ผู้ประกอบการ
- 7) ควรมีการสนับสนุน ส่งเสริม ด้านการตลาด โดยจัดให้มีแหล่งรับซื้อ แหล่งจำหน่าย ผลผลิต ข้าวอินทรีย์ และเพิ่มช่องทางการจัดจำหน่ายข้าวอินทรีย์ รวมถึงประชาสัมพันธ์ให้ข้าวอินทรีย์เป็นที่รู้จักของ ผู้บริโภคมากยิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

- เจษฎา แสงจันทร์ สมเกียรติ คชนวีวงศ์ และ ทมมัล แสงสว่าง. (2559). แนวทางการพัฒนาศักยภาพการตลาดธุรกิจโรงสีข้าวหอมมะลิอินทรีย์ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทยภายใต้สถานการณ์การตลาดเสรี[ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก: <http://www.ojs.mcu.ac.th/index.php/social/article/view/368> (วันที่สืบค้นข้อมูล: 10 ตุลาคม 2561)
- ทวีศักดิ์ เทพพิทักษ์. (2550). การจัดการโลจิสติกส์และซัพพลายเชน. กรุงเทพฯ: เอ็กสเปอร์เน็ท
- นิกร ศิริวงศ์ไพศาล เสกสรร สุธรรมนนท์ สมบูรณ์ เจริญจิระตระกูล และพัลลภช เพ็ญจำรัส. (2550). ศักยภาพของตลาดหัวอัญมณีต่อการเป็นศูนย์รวบรวมนและกระจายสินค้าเกษตรในภาคใต้. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก http://beyond.library.tu.ac.th/cdm/ref/collection/trf_or_th/id/15875. (วันที่สืบค้นข้อมูล: 15 ตุลาคม 2561)
- ปนัดดา โภธินาม. (2560). การศึกษาและพัฒนากการตลาดเกษตรอินทรีย์ ในจังหวัดกาฬสินธุ์. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก: <https://www.tci-thaijo.org/index.php/gjournal-ksu/article/view/88497>. (วันที่สืบค้นข้อมูล: 10 ตุลาคม 2561)
- เผด็จ ทุกข์สุธู จักรกฤษณ์ ขำทอง และภูริพัฒน์ กัณหาบุญ. (2561). ส่วนประสมการตลาดและการจัดการโลจิสติกส์ของภาคการเกษตรในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตาก. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก: <https://www.tci-thaijo.org/index.php/Veridian-EJournal/article/view/119353/91281>. (วันที่สืบค้นข้อมูล: 10 ตุลาคม 2561)
- วงศ์พัฒนา ศรีประเสริฐ. (2559). การพัฒนาการจัดการความรู้ทางการตลาดเกษตรอินทรีย์ของกลุ่มเกษตรกรในตำบลมะค่า อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก: <https://tci-thaijo.org/index.php/researchjournal-lru/article/view/79454>. (วันที่สืบค้นข้อมูล 10 ตุลาคม 2561)
- วิทยา สุหฤทธำรง. (2546). โลจิสติกส์และการจัดการโซ่อุปทาน. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดดูเคชั่น
- ศิริสรณ์เจริญ กมลลัมสกุล ทวี วัชระเกียรติศักดิ์ ดวงพร กิจอาทร และสุวรรณา เตชะธีระปรีดา. (2560). การจัดการโลจิสติกส์และโซ่อุปทานข้าวจังหวัดนครราชสีมา: สถานการณ์ปัจจุบัน ความเชื่อมโยงปัญหาและแนวทางการพัฒนา. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก: [file:///C:/Users/apinya.wan/Downloads/107266-Article%20Text-273150-1-10-20171228%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/apinya.wan/Downloads/107266-Article%20Text-273150-1-10-20171228%20(1).pdf). (วันที่สืบค้นข้อมูล: 10 ตุลาคม 2561)
- สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์. (2558) โครงการศึกษาและจัดทำข้อมูลสถานการณ์การผลิตและการตลาดสินค้าอินทรีย์. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก: <http://www.organic.moc.go.th/sites/default/attachments/other/raayngaanchbabsmbuurn.pdf>. (วันที่สืบค้นข้อมูล: 8 พฤศจิกายน 2561)
- สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย. (2553) โครงการศึกษาแนวทางการจัดการห่วงโซ่อุปทานและโลจิสติกส์ของสินค้าเกษตรภายใต้โครงการการศึกษาวิจัยตลอดจนติดตามประเมินผลเพื่อเสนอแนวทางนโยบายการปรับโครงสร้างภาคการผลิต การค้า และการลงทุน. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก: <https://tdri.or.th/wp-content/uploads/2012/09/a148.pdf>. (วันที่สืบค้นข้อมูล: 15 ตุลาคม 2561)

สำนักงานส่งเสริมการค้าในต่างประเทศ ณ กรุงวอชิงตัน (2560) ทิศทางสินค้าเกษตรอินทรีย์ไปแลนด์ .
[ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก:http://ditp.go.th/contents_attach/196544/196544.pdf. (วันที่สืบค้น
ข้อมูล: 8 พฤศจิกายน 2561)

อิริราช ศรีเสาวลักษณ์ (2558) บทความแปล กรณีศึกษา: เรื่องการศึกษาตลาดการค้าสินค้าเกษตรอินทรีย์ของ
ประเทศสหรัฐอเมริกา.[ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก: [http://www.sathai.org/autopagev4/files/
mixh7LDTue21151.pdf](http://www.sathai.org/autopagev4/files/mixh7LDTue21151.pdf). (วันที่สืบค้นข้อมูล: 8 พฤศจิกายน 2561)

Willer,H. and Lernoud,J.(Eds.)(2019): The World of Organic Agriculture: Statistics and Emerging
Trends.FiBL&IFOAM-Organics International (2019): Firck and Bonn

